

Angelb.

PROBLEMATVM

ARISTOTELIS SECTIO-

nes duædequadraginta.

PROBLEMATVM ALEXAN-

DRI APHRODISIEI

Libri duo.

THEODORO GAZA INTERPRETE.

AD HÆC,

In utriusque Sectiones & Problemata copiosissimus

I N D E X.

B A S I L E A E,

M. D. XXXVII.

SECTIONVM DVARVM DE QVADRAGINTA,
 ET PROBLEMATVM OCTINGENTORVM OCTVA-
 ginta septem Aristotelis, ELENCHVS.

	Medicinam pertinent, Sectio I. cuius quaestiones, siue problemata	56
	Sudorem pertinent, Sectio II. cuius quaestiones	42
	Vini potum & uinolentiam pertinent, Sectio III. cuius quaestiones	34
	Rem Veneream pertinent, Sectio IIII. cuius quaestiones	33
	Laborem pertinent, Sectio V. cuius quaestiones	39
	Sessionem, accubitus, & habitum corporis pertinent, Sect. VI. cuius quaest.	7
	Consensum naturae animantium pertinent, Sectio VII. cuius quaestiones	5
	Rigorem atq; horrorem pertinent, Sectio VIII. cuius quaestiones	19
	Vibices, & cicatrices, & pelles pertinent, Sectio IX. cuius quaestiones	15
	Res naturales pertinent, Sectio X. cuius quaestiones	67
	Vocis, soniq; rationem pertinent, Sectio XI. cuius quaestiones	65
	Res bene olidas pertinent, Sectio XII. cuius quaestiones	13
	Male olidas pertinent, Sectio XIII. cuius quaestiones	12
	Regionum habitus pertinent, Sectio IIII. cuius quaestiones	16
	Res mathematicas pertinent, & ad caelestia, Sectio XV. cuius quaestiones	12
	Res inanimatas pertinent, Sectio XVI. cuius quaestiones	13
	Res animatas pertinent, Sectio XVII. cuius quaestiones	3
	Literarum studia pertinent, Sectio XVIII. cuius quaestiones	10
	Concentum pertinent, Sectio XIX. cuius quaestiones	51
Eorum, quae ad	Stirpium genus, & oleracea pertinent, Sectio XX. cuius quaestiones	36
	Farinam & massam, caeteraq; id genus pertinent, Sectio XXI. cuius quaest.	26
	Fructus arborum pertinent, Sectio XXII. cuius quaestiones	14
	Mare, salsamq; omnem aquam pertinent, Sectio XXIII. cuius quaestiones	41
	Aquas calidas pertinent, Sectio XXIIII. cuius quaestiones	19
	Aerem pertinent, Sectio XXV. cuius quaestiones	22
	Ventos pertinent, Sectio XXVI. cuius quaestiones	64
	Metum & fortitudinem pertinent, Sectio XXVII. cuius quaestiones	11
	Temperantiam & intemperantiam, & continentiam & incontinentiam pertinent, Sectio XXVIII. cuius quaestiones	8
	Iustitiam pertinent, Sectio XXIX. cuius quaestiones	16
	Prudentiam & mentem, & sapientiam pertinent, Sectio XXX. cuius quaest.	13
	Oculos pertinent, Sectio XXXI. cuius quaestiones	30
	Aures pertinent, Sectio XXXII. cuius quaestiones	13
	Nares pertinent, Sectio XXXIII. cuius quaestiones	18
	Os, & ad ea quae in eo sunt, pertinent, Sectio XXXIIII. cuius quaest.	12
	Tactum pertinent, Sectio XXXV. cuius quaestiones	10
	Faciem pertinent, Sectio XXXVI. cuius quaestiones	3
	Totum corpus pertinent, Sectio XXXVII. cuius quaestiones	6
	Colorem pertinent, Sectio XXXVIII. cuius quaestiones	10

IN PROBLEMATATA ARISTOTE

LIS INDEX, DVPLICI NUMERO COMPOSITUS: quorum prior sectionem, alter quæstionem, siue problema commonstrat.

A

- Bortus quo tempore sepe fiat. 1.9
 Abscessus qui me dicandi. 1.34 & qui urendi, & qui incidendi. ibid.
 Abscessus sit ne purulentus necne quo argumento. 1.31
 Abscessus quomodo iuuant. 6.3
 Absentes longius, cur uocem audiunt tenuiorem. 11.20
 Absinthium urinam mouet, & calidum est. 27.10
 Abstergendi uim q̄ habent. 23.40
 Abterranei uenti, uide Ventia pogari.
 Accubamus cur laboriosius in planis quam in cauis. 5.11
 Accusatori & reo si pari numero suffragia fuerint, cur reū uincere est sancitum. 29.13
 Accusatores iniustiores reis. ibid.
 Acerbitas quare medicamento comes. 1.43
 Aceti uis calfactoria. 33.17
 Acetum cur carnem interiorem demordet, exteriorē non. 31.22
 Aceto singultus leuior potest fini ri. 33.1. & quare. 33.5. & 33.17
 Aceto qui perfricadum censent, inflammationem tollere uolunt. 9.1
 Acetum quibus partibus est medicamento. 31.22
 Aceto mulso cur suauius uinum. 19.44
 Acor quorum medicamentorū comes. 1.43
 Acie in fugam conuersa, uno refistente ceteri quoq; omnes insistent. 26.6
 Acquirere cur nonnulli malunt quam uti. 30.11
 Acria cur amplius appetim⁹. 22.3
 Acumen omne in uoce uehementia est. 11.14
 Acutum in uoce quod uelox in delatione. 11.21. & 11.13. & 11.6
 Acutum facilius cantatur, quam graue. 19.47. & quare. 19.37
 Acutum index uirium bonarū. 19.37
 Acutum uim desiderat pleniorē. 19.7
 Acuti morbi quare potius per hyemem urgent. 1.6
 Acuti morbi extorquent densos corpore hyeme post imbres et austros. 1.20
 Acuti morbi febribus comitati, quia uiolenti. 1.6 (1.12)
 Acuta febres quādo, & quibus. ¶ Adolescentibus interdum cessare possunt tentigines nullo secreto humore. 4.27
 Adolescentuli quare odio habēt puellas cum quibus primo cōcubuerunt. 4.11
 Aegæi aer qualis. 23.6
 Aegyptus qualis secundum suas partes. 26.46
 Aegypti oris cur auster non afflat. ibid.
 Aegyptus ferax aquarum. 20.32
 In Aegypto cur pepones optimi. ibid.
 Aegyptij cur blēsis pedibus. 14.4 & cur pilo crispo. ibid.
 Aequale quod modicum & com patibilis. 5.22
 Aequalis concentus minus flebilis auribus accedit. 19.6
 Aequale omne in cōcentu ad unitatem est referendum. 19.14
 Aequisonum quid. 19.39
 Aërem concernentia problemata. 25. per totam.
 Aër corpori nullo se exhibet alimento. 1.13
 Aër quando mouetur. 11.14
 Aër cur nō sursum feratur. 25.14 & quō fertur tramite. ibid.
 Aëris minus quam plus cur calidius. 25.19
 Aëris mutatio quare non ita grauis ut aquarum. 1.13
 Aër bullis contentus, aut de imis aquæ ascendens, cur nunquā madidus emergat. 25.11
 Aërem ampliorem amplior potentia mouet. 11.53
 Aëris exiguum uelocius fertur. 11.14. & 11.34
 Aër cur madescere non possit, aqua possit. 25.12
 Aër & ignis cur non putreant. 25.20
 Aër interdiu densus, noctu rarior quare. 11.33
 Aër luce crassior, cur solida ualeat permeare, lux ipsa nō ualeat. 25.9
 Aërem nigrum è longinquo, è pinquo candidum cur uidemus. 23.23
 Aërem cur in flatum conuerti nobis uidetur cū currimus. 5.17
 Aër locorum æditorum purus & diuersus. 14.7
 Aëre sudo cur frigus acrius q̄ nubilo. 25.18
 Aër cum mouetur, frigidior redditur. 8.12
 Aër quomodo aquam tãgit. 25.3
 Aër cum aquam tangit, cur non humescit. 25.3
 Aër cur per aquæ tactionem frigidus, humidus reddi nō possit. 25.10
 Aër hyeme crassior. 11.64
 Aër corpore uno continuo esse non potest. 25.3
 Aër è directo transire non solet. 25.9
 Aër cur altis ædibus soleat uentilari, reciprocariq; præsertim tempore quieto. 25.22
 Aëris plus in uino, quam in aqua. 25.8
 Aër an soleat commutari astris omnibus, tum orientibus, tū occidentibus, & præcipuè caene. 26.13
 Aër frigore immobilior. 12.6
 Aër nos circundans calidus. 5.34
 Aër comparatur aciei in fugam conuersæ. 26.6
 Aër locis palustribus impurus. 14.7
 Aër locis calidis calet, frigidis friget. 14.9
 Aerugo unde in arboribus. 1.23
 Aes quare præcipuè omnium sonitum reddit. 11.8

IN PROBLEMAT A ARISTOT.

Aes quare tollit uibicem. 9.6 & 9.10	Africus uentus si circa æquinoctiū spirauit, cur aqua fiat necessario. 26.28	ces asperas. 11.39
Aes an uim purgādi habeat. 1.43	Africus natura humidus, & hyberni ordinis. 26.28	Allium quare lachrymas mouere non potest. 20.22
Aes natura frigida. 9.10	Africi qua Aegypti parte excitantur. 26.46	Aluus conceptaculum cibi consumpti. 4.27
Aes incidens uim habet medicinali. 1.35	Africae loca arenosa & siticulosa. 12.3	Alu ⁹ pars corporis princeps. 33.9
Aere ambusta sanescunt facilius. 1.36. & quare. 1.35	Africae cur, si quis propter mare infoderit, aquam primo dulcem, post breui salſam eandē comperiet. 23.21	Aluum quæ fundere queunt medicamenta. 1.42. & 1.43
Aestate an sudor potius mouendus. 2.21. & 2.33	¶ Agathyrſis in morem est leges cantare. 19.28	Alui faciles spadonibus. 4.3
Aestate uigores maxime ſiūt. 1.29	¶ Ajax ex atra bile in infaniam prorupit. 30.1	Aluus amara ſecedit quibus natura calida, si modo robusti & pleni, nisi concumbant. 4.30
Aestate quare magis sudamus, cū corpora ſicciora ſint, quàm hyeme. 2.40	¶ Alæ omnium maxime partiū noſtri corporis cur male oleant. 13.8. & 4.13	Aluus cur fundit metuentibus. 27.10. & 27.8. & 2.26. & 4.8. & 27.1. & 27.2. & 27.3
Aestate cur magis laboretur, hyeme magis qui laborant emoriantur. 1.25	Alis cur titillatur. 35.2	Alui deiectione exercet mero deditos. 3.5
Aestate morbi parua ex causa ſiunt. 1.28	Alarum abſceſſus medicamentis potius curandi. 1.34	Alui deiectionibus uehementibus medici braſſica utuntur. 3.17
Aestate quando corpora morbi exercent, & quare. 1.9	Alæ cur citiſſime reſident. 2.14	Alui expiratione cur magis dormientibus. 33.15
Aestate calidi & ſicci morbi homines male habent. 1.6	Alas noſtras si quis moueat, cur in riſum continuo labamur. 35.8	¶ Amara purgare queunt. 23.40 & quare. 1.48
Aestas quando grauis tam febribus, quàm lippitudinibus. 1.8	Albedo igni tribuitur. 8.1	Amarum quodq; quomodo redditur. 20.25
Aestate cibus parcus, & potio liberalis. 1.40	Alga exiccat. 20.31	Ambidextri per conſuetudinem fieri poſſunt. 31.12
Aestate maxime putredo ſentitur. 2.33	Alienum eſſe, & ſuum eſſe, haud idem. 4.14	Ambulationes accliuſ laborioſiores. 5.37
Aestate multum humoris haurimus. 2.40	Alica quid. 21.21	Ambulationis à curſu differētia. 5.18
Aestas eſt nobis, cum apud Antipodas hyems. 26.56	Alica cur plus aquæ recipiat, q̄ triticum unde eſt confecta. ibid.	Ambulationes arctæ tēporibus calidis plus ualent. 5.37
Aeſtiuū tempore partes internæ frigidiores, hyemali calidiores. 1.4.3	Alimentum quid appellatur. 1.43	Ambulationum ſecundum tempora uirtutes. ibid.
Aeſtus meridie quare accēdit. 15.4	Alimentum ſiccum non nutrit, niſi quantum dilutum. 1.15	Ambulationes cur minus laborioſæ quæ inæquales, quàm q̄ rectæ. 5.37
Aeſtus magni pelagi amplior q̄ parui. 23.17	Alimenti deſiderium indigentia. 22.3	Ambulationes breues cur laborioſiores. 5.38
Aeſtus & frigora cur intentius ſiant in Ponto. 25.6	Alimentum, uide etiam Cibus. 27.10	Ambulationes prolixæ per plana cur laborioſiores, quàm per incompta: breues, leuiores. 5.12
Aeſtus cur uehementiores loſis hybernis, quàm tepidis. 14.13	Allium urinæ tabificum. 27.10	Ambulationes breuiores cur magis fatigant. 5.12
Aeſtuantes uehementer cur in omnia tenent. 3.24	Allium quomodo urinam mouet. 20.16. & 12.12	Ambulantium nimiū, crura implentur. 5.9
Aetatis mutatio facilis. 1.15	Allia urinam mouent ſua caliditate. 1.49	Ambulandi genus arduum ſudores mouet, & quæ alia. 5.37
Aetatū mutatio pro temporis cuiuſdam mutatione accipi debet. 1.3	Allium ſi quis ederit, cur urina alij odorem reddet. 13.6	Ambulatio genus omne excrementi ad ima detrahere putatur. 5.9
Aetatibus mutari ſolent animantes in contrarium. 4.4	Allij operationes quales. ibid.	Ambulamur cur difficilius locis arduis. 5.38
Aethiopes cur blaſis pedibus. 14.4 & cur pilo criſpo. ibid.	Allium inflare uentrem inferiorem potest. ibid.	Ambulandum quare minime in ſole nudo corpore. 1.54
Aethiopum dentes cur candidi, ungues uero in candore non reſpondeant. 10.65	Allia cur quo ſicciora ſerantur, eo meliora poſſint euadere. 20.27	Ambuſta quare calor facit & tollit. 1.56
¶ Affectionum notæ aſpectui patentes, nobis hæc genera affectionum creant. 7.5	Allia cum excauleſcunt, cur plenius olent, quàm recens nata. 20.30	Amylum ex farina. 4.22
	Allium cur euulſa germinare poſſint. 20.26. & 20.28	Amphoræ ſonum qualem pertineſcant

- mescant beluæ. 25.2
 ¶ Anaxagoræ opinio cur nocte melius audimus q̄ die. 11.33
 Anaxagoras quas affert causas eorum quæ accidunt clepsydræ. 16.8
 Anchora in mare æstuans iacta, cur aqua refidet & q̄scit. 23.4
 Anethum urinam mouet, & calidum est. 27.10
 Angimur non in eisdem omnes. 35.3
 Anhelamus frequentia spiritus. 11.63
 Animalia cur pedes habeant pares. 10.28
 Animal gignere nihil potest nisi semen genitale. 4.14
 Animal semine nostro procreatum, cur prolem nostram uocamus. ibid.
 Animalia cur alia mutantur colore, alia non. 10.8
 Animalium cur alia parua, alia magna. 10.14
 Animalium alia cur partu numeroso, alia non. 10.16
 Animalium coitus cur ita diuersus. 10.46
 Animalium cur alia parentes statim sec̄tentur, alia serò. 10.34
 Animalia domestica principio fera, fera potius quàm domestica. 10.44
 Animalia fera quomodo reddi possunt mitia. ibid.
 Animalia nouella omnia præter uitulos, cur uocem reddunt acutiorem. 11.24. & 11.14
 Animalia cætera cur uocem mittunt acutiorem cum ualidiora sunt, homo cū inualidior. 11.40
 Animal omne pipes partem priorem habet pilosior. 10.52
 Animalibus peremptis cur humor putret. 13.4
 Animalium minorum quæ generantur sine concubitu, causa creationis in principio mundi. 10.15
 Animalia minuta tum generantur cum mutationes temporū inceserunt. 10.15
 Animalia minus temporis dormiunt quàm uigilant, & non continue somnum suum perficiunt, & quare. 10.33
 Animalium cur alia tussunt, alia non. 10.1
 Animalia marina quare maiora quàm terræ. 10.54
 Animantium alia protinus præciso capite moriunt, uel paulo post: alia nō, & quare. 10.67
 Animantium partes non officiales, cur in orbem formari soleant. 16.9
 Animantes mutantur in contrarium per ætates. 4.4
 Animantium cur alia ubi primū in lucē sunt ædita, nutriri p̄ se ipsa possint, alia nequeāt. 10.57
 Animantia omnia cur potius auferri in lōgitudinē soleāt. 17.2
 Animantium nullū cur suauiter olet. 13.4
 Animantiū genus forte cur corpore duriori. 10.59
 Animantium pars maxima pilū gerit deciduum. 10.62
 Animantium in genere cur alia maris & fœminæ coitu creantur, alia cōcretis q̄busdā. 10.15
 Animantium cur alia post partū fœuire solent, alia non. 10.37
 Animantium alia quare & coitu & sponte nascuntur, alia solū coitu. 10.64
 Animantiū cur alia breui tempore pariūt, alia diu gestāt. 10.11
 Animantium arma uaria. 27.9
 Animantiū corpora ut ligna deprauari à calore possunt. 14.4
 Animantium quare quæcūq; domestica, eadem etiam fera reperimus, & non contrā. 10.44
 Animantia cætera ab homine cur prospiciunt in latus. 10.17
 Animus noster maxime iactatur in somnis. 30.13
 Animo deficientibus quomodo occurrit aqua frigida. 9.9
 Animo deficientes cur mole corporis contractiore, uocemq; acutiorem reddere putant. 5.2
 Animum concitatum intelligere nō posse quo argumēto. 30.13
 Animosiora quæ sunt. 10.59
 Animositas cum calore est. ibid.
 Animo securo qd nos facit. 30.1
 Annus pluuius & humidus pestilens. 1.21. & 1.22
 Annus pestilens quando item accidit, & quare. 1.21
 Annus quare est grauis, cum est copia rubetarum. 1.22
 Antiphonum cur suauius æqui-

- sono. 19.39
 Antiphonis cur nunquam cantatur in diapēte & diatessaron. 19.19
 Antiphonum quare suauius consono. 19.16
 Antiphonum quid. ibid.
 Antistropho carent genera modulandi quæ. 19.30
 Antistrophus simplex, & quid. 19.15
 Antistrophis successerunt dithyrambi. ibid.
 Antistroph⁹ cur in scena nullus, in chorea plurimus. ibid.
 Antistrophi usus in chorearum canticis. ibid.
 ¶ Apium si quis radice tenuis circumfodiet, partiq; imæ panicū undiq; ingerat, deinde terrā accumulet, cur radices mira magnitudine adolefcēt. 20.8
 Apium cur aquā falfam recipit. 20.2
 Apibus mel secundum naturam competit. 21.13
 Apogea, uide Venti apogea.
 Apoplexiæ quando accidunt senioribus. 1.9
 Appetitus q̄modo differt à mente. 30.12
 Non appetentes cur dura & tristitia sentiunt. 3.19
 ¶ Aqua translucidior oleo. 23.9
 Aqua cur minus candeat si moueatur. 23.23
 Aqua cur madere possit, aër nō. 25.12
 Aqua p̄ prona ocyus fluit. 26.38
 Aqua quæ liquefacere nō potest. 4.15
 Aqua & terra cur putreant, ignis & aër non. 25.20
 Aqua corporibus alimēto est. 1.13
 Aqua est alimentū quàm siccum ualentius. 1.15
 Aqua cur multum temporis sine fastidio uti possumus. 21.13
 Aqua quomodo animo deficientibus subuenit. 9.9
 Aqua in Africa propter mare infossa cur primo dulcis, post breui falfa eadem cōperit. 23.11
 Aquæ propter mare positæ cur dulces magna ex parte, & nō falfæ. 23.19
 Aqua dulcis in mari in uasis colligitur. 2.1
 Aqua dulcis tenuior, falfa crassior. 23.22. & 25.15

IN PROBLEMATATA ARISTOT.

Aquam uel uinum merum cur superbibere debem⁹ post fru- ctuum esitationem. 22.8	Aquam frigidam cur fundimus sanguine è naribus fluete. 33.6	Aquilo & aufter cur sepiſſime ſpi- rant. 26.37
Aqua ab acerbis epota cur dul- cior ſentitur. 22.11	Aqua frigida grauior calida. 11.10	Aquilones cur anniuersarij ſiãt, auſtri non. 26.2
Aqua quæ balneum præſtat com- modum. 24.14	Aqua frigida cur dulciora efficit irrigata quàm tepida. 20.29	Aquilo cur citò poſt auſtrum ſpi- rat. 26.49
Aquæ uis ut ſurſum uerſus com- pellat inferius. 23.2	Aqua frigida cur qui tẽpore hye- mis ſeſe abluerint aliquandiu frigerũt, & reliquo toto die tuti à frigore ſunt: qui calida, frigus diutius experiunt. 1.29	Aquiloni contrarius auſter. 26.3
Aqua cur uomitum non prouo- cat. 3.18	Aqua frigida de eodem profluẽs uaſe, cur magis obſtrepit cali- da. 11.10	Aquilonibus ſpirantibus cur ci- bi audiores ſumus. 26.45
Aqua cur minus ſalubris quam ſol tepefecerit. 24.14	Aqua tam frigida quàm calida quare proſit pernionibus, & frigo- re ambuſtis. 1.55	Aquilo cur magnus oritur, par- uus deſiſtit. 26.41 & 26.47
Aquæ plus quàm minus ualidius reniti poteſt. 23.2	Aqua falſa grauis. 23.20	Aquilo cur locis frigidis per hye- mem uehemens ſpirat. 26.54
Aqua per cinerem colata cuius naturæ. 24.17	Aqua falſa cur uino dulci magis ſupernatat quàm auſtero. 23.26	Aquilo ſtatus hybernus. 26.33
Aquæ mutatio cur pediculos pa- rit. 1.16	Aqua falſa cur uino poſſit innatare. 23.27	Aquilone nocturno nunquam tertia lux laborat. 26.9
Aquæ & cibi mutatio quare gra- uis. 1.13, & 1.15	Aquas quare continent falſiores loca uerſus auſtrum. 23.25	Aquilo cur Helleſponto & Cyre- næ imbrem aſſerat. 26.58
Aquæ mutatione cur animalia nonnulla colorem mutant, ho- mo nunquam. 10.7	Aqua falſa frigida cur bibi nõ po- teſt, calida refrigerata melius poteſt. 23.18	Aquilo cur interdiu ſpirat inge- nuus, noctu deſiſtit. 26.62
Aqua calidiſſima feruet. 1.8	Aqua falſa cur pfluere nequeat. 23.20	Aquilonem habitãtes albo ſunt corpore. 14.14
Aqua calida cur rugare poteſt, ignis non. 24.7	Aquam falſam quæ recipiunt, & quæ recuſant. 20.1	¶ Arabia ut feruentior, ſic odo- rator. 13.4
Aqua calida liqueſcere non finit. 2.2	Aqua falſa dulci oppoſita. 23.18	Arabia loca pleniora. 12.3
Aquis calidis cur potius quàm frigidis lapides cõcreſcãt. 24.11	Aqua falſa cum mouetur muta- tur quæq; dulcior fit. 23.20	Aranea ſuo fungitur opere cœ- lo ſereno. 26.63
Aqua interdum facta calidior quàm flamma, cur ligna deurere ne- queat, flamma queat. 24.3	Aquæ Magnetiæ cur feruere qui- dem aliquando deſierunt, ſal- ſæ tamen remanſerunt. 24.17	Araneæ multæ per aërem latae, cur indicium ſtatus futuri. 26.63
Aquæ feruidæ cur ut plurimum falſæ. 24.18	Aquæ Magnetiæ & Artanæ ferui- de ſatis, cur potu idoneæ. 24.16	Arbores an reddantur odoratæ ubi iris decubuit. 12.9
Aqua feruens cur nunquam ex- paſſat. 24.9	Aquæ aluminofæ. 24.18	Arborum magnitudines uariæ. 20.9
Aqua quàm flamma calidior ſen- titur. 30.1	Aquæ puteorum, uide Puteorũ aquæ.	Arbor ſi paulatim deſlectitur, ni- hil laborat. 8.15
Aqua ſole calfacta, cur parum ſa- lubris. 24.15	Aqua intercus cur non contagio- ſa. 7.4	Arceæ & ſimilia cur nullo mouen- te concitantur & crepant. 11.29
Aqua in calida ſi quis pedem te- neat, cur pede quieſcẽte aquã minus calidã ſentiat, mouen- te calidiorẽ. 24.12	Aqua intercus exercet mero de- ditos. 3.5	Archadia non diſſimilis paluſtri- bus. 26.60
Aqua feruens cur liquefacere ne- queat, uenter queat. 24.4	Aquatilia quare minus uiuere poſſunt. 10.43	Apud Archadium locum excel- ſum cur ſtatus nihilo frigidio- res, quàm cæteris locis ſentian- tur. ibid.
Aqua cur non perinde hyeme ut æſtate ferueat. 24.6	Aquatile omne uitæ breuis dat teſtimonium. 34.10	Apud Archadium cum uentus ſi- let, cœlum nubilum eſt, cur frĩ- gus perinde atq; planis palu- ſtribus oriatur. ibid.
Aquæ efferueſcentia, bullarũ ela- tio eſt. ibid.	Aquilo ex ſeptentrione. 26.47. & 26.16	Archelaus rex Macedoniæ unde ſibi tantum confidebat & ſpe- rabat. 30.1
Aqua perſuſi calida cur calorem minus percipimus cũ perun- cti oleo ſumus. 24.1	Aquilones cur plurimi ſpirant. 26.16	Architas omnia proportione moueri cenſet. 16.9
Aqua ut frigida, ſic & calida cur horreſcimus. 8.7	Aquilo nocte exorſus, cur tertia die ceſſat. 26.15	Arcturi ortus morbos tollit uel parit, iudicat uel intendit. 1.3
Aqua frigida iram ſedat copioſe infuſa. 8.17	Aquilo cur mare atrius reddit. 26.39	Ardor quomodo effici poteſt. 1.20
	Aquilo cur crebrius quàm auſter ſpirat. 26.10	Ardor, febris eſt. 14.9 Arca,

- Area, Halo, ubi fieri potest in sole. 15.11
- Area corporis qualis. 10.29
- Arenam fluuij cōficere possunt. 23.33
- Arena quid. ibid.
- Argentum cum decoquitur expafiat. 24.9
- Argentum an purgandi uim habeat. 1.43
- Argilla cur tollit uibicem. 9.6
- Arietum pelles, uide Pelles.
- Aromata cinere suffita cur acrius olent quàm igne. 12.11. & 12.7
- Artes omnes opera nostra. 30.4
- Ars plura facit praua, quàm proba. 10.44
- Artium liberalium profefiores cum trepidant, quomodo agere soleant. 11.65
- Arteria omnibus femine uacuis puifilla. 11.34
- Arteria trachea q̄modo exasperari potest. 11.22
- Articuli laxantur flatibus auftrinis. 1.24
- Articulata diu uiuere possunt. 10.48
- ¶ Ascendentes cur genibus laboramus, descendētes cruribus. 5.19
- Afina cur minus monstra pariāt. 10.60
- Afinis cur pili è cicatrice se promant, homini non. 10.29. & 10.31
- Afini quare plus ficci habent excrementi. 10.58
- Aspalatus redditur odorator iri de cœlesti. 12.3
- Aspiciendi delatio simplex. 11.61
- Aspectus quomodo afficitur à trifti uel delectabili. 7.3
- Aspēctibus effertis cur sunt, qui in nimio uel æstu, uel calore habitant. 14.1
- Aspēctuum in rationibus ne minimum quidem à maximo totum circumaspici potest. 16.1
- Aspēctuum procidentia turbine agitur. 15.5
- Affa cur alia, alia elixa melius edi possunt. 20.5
- Affuefcere quid. 21.14
- Affueti diutius rem facere eandē quàm non affueti ualemus. 21.14
- Affuefcendi ratio uacat fatigatio ne. 5.13
- Aftris omnibus tum orientibus, tum occidentibus an aër soleat commutari. 26.13
- Super Athon nulli excitant uenti. 26.38
- ¶ Atomi, uide Corpuscula aëris.
- Athletæ cur pallidi euadunt, cum infudarint statim ab exercitio 38.5
- Athletæ aut nullo morbo laborant, aut celeriter è uita decedūt, si premanī, & quare. 1.28
- Atrum quid esse dicitur. 23.23
- Atræ bili flatus ciere est datū. 30.1
- Atræ bilis natura q̄ generat. ibid.
- Atræ bilis natura. ibid.
- Atræ bilis effectus. 30.1
- Atræ bilis & uinum similem fortuntur naturam. 30.1
- Atræ bilis uictu quotidiano redūdans, morbum melancholicū tantummodo creat. ibid.
- Atræ bilis quibus frigida & multa, stolidi & ignaui: quibus calida, perciti, ingeniosi, & amafij. ibid.
- Atræ bilis calidissima & frigidissima reddi potest. ibid.
- Atræ bilis si perfriget, anxietates gignit: calidior, securitatem animi. ibid.
- Atrophia unde. 37.3
- Atropo in concentu cur diapaſon antiphonum ita latitat, ut unisonum esse uideatur. 19.14
- Attica in terra cur fructus ceteri dulcissimi, thymum uero acerrimum. 20.20
- Attollendi omnis usus ui fit. 5.10
- Attollere præter naturam. 5.38
- ¶ Auditus q̄ uifus obtufior. 7.5
- Audit⁹ quare ſyncerior in nocte quàm in die. 11.5. & 11.33
- Auditus è ſynceris elemētis. 31.30
- Audiendi facultas tollitur cum oſcitamus. 32.13
- Audiendi ſenſus foramen cū arteria & pulmone habet. 32.6
- Auditus cur maxime ab ortu naturæ offendi potest. 11.1
- Audiendi principium uox quædam. ibid.
- Auditus & uox ab eodem initio. ibid.
- Audimus cur melius cum ſpiritū retinemus, quàm cum reddimus. 11.41. & 11.48
- Audiendi facultas amplior per inanius quàm p planius. 11.33
- Auditus dexter cur non differt à ſiniſtro, ut pes & manus. 31.30
- Auditus omnium ſenſuum facile lime interimi potest. 11.1
- Aura frigida cur mane de mari non ſpirat, de fluminibus ſpirat. 23.16
- Auræ ante ſolis ortum ſpirare ſolent. 26.56
- Aura omnis q̄ excuti ſolet. 23.16
- Aurora cur frigidior quàm uespera. 25.15
- Auribus cutis tenuiſſima. 32.12
- Aurium natura calidiſſima & colorata. 32.2
- Aures cur rubefcunt pudefactis. 31.3. & 32.8. & 32.1. & 32.12
- Aurium ſordes cur amaræ. 32.4
- In Aures aqua elapſa, cur oleū inſtillamus. 32.10
- Auris ſiniſtra cur ocys perforata cōſolidari quàm dextra potest. 32.7
- Aures delibationes quafdam rerum obductarum concipiunt pro ſua facultate. 7.3
- Auribus propinquis uox qualis. 11.6
- Auribus res ſolita ſuauior inſolita. 19.5
- Aures ſcalpentibus cur tuſſis mouetur. 32.6. & 33.1
- Aurium ſtrepitus cur accito ſtrepitu ceſſet. 32.9
- Aures cur urinantibus dū in mari ſunt, rumpi ſoleant. 32.2. & cur minus rumpantur, ſi oleū inſtillatum habeant. 32.11
- Aurium morbus cur in pulmonis uitium tranſit. 33.1
- Auripigmentum ruſos efficit pilos. 38.2
- Auftri calidi & humidi, 1. 23. humidus. 26.2. calidus. 26.13
- Aufter ex meridie. 26.47
- Auftri cur frigidi in Africa. 26. 51
- Aufter cur paruus oritur, magn⁹ deſiſtit. 26.47. & 26.41
- Aufter cur certiffima lege naturę canicula oriente moueatur. 26.12
- Auftri cur non fiant anniuerſarij. 26.2
- Aufter cur non tam crebre ſpirat quàm aquilo. 26.10
- Auftri quare tardiora & debiliora efficiunt corpora. 1.24. & 26.44

IN PROBLEMATATA ARISTOT.

Auster imbres & aquã large colligit. 26.48	Aues uesica carent. 10.42	Bonorum cõsuetudo bonos reddit. 29.10
Auster si minor, quare nubes nulas obducit: si maior, nubilus & diuturnior. 26.22	& quare. 10.8	Borea offendente lutum mox terra gelascit. 26.48
Auster quare aquam mittit cum cessat. 26.29. & 2.21	Auium natura calida & humida. 10.26	Boreas cum cessat, cumq; auster surgere cœpit, cur dici solet. 26.43. & 26.47
Auster cur post pruina spirare soleat. 26.3	Aues cur uehementer libidine agantur. 4.32. & 10.26. & 4.32	Boream si duxerit auster, cur fit glacialis hyems. 26.48
Auster cur post niuem. ibid.	Aues cur corpore duriori. 10.59	Boues cur non ructare soleant. 10.43
Auster decimoquinto die post brumam. 26.13	Aues eo modo quo homines se habent. 10.52	Bos pilum gerit deciduum. 10.62
Auster cur non cito spirat post aquilonem. 26.49	Aues quare maxime grauedines sentiunt. 10.53	Boues fœminæ grauius mugiūt, quàm mares. 11.24
Auster & aquilo cur sæpissime spirant. 26.37	Aues monstra ædere possunt, & quare, & quomodo. 10.60	Boui cur lac minus demulgetur proportione corporis. 10.6
Austri cur hyeme, ineunte uere atq; autumnino cessante spirare soleant, undabundiq; sint & contortuosi, atq; Africæ non minus frigidi, quàm hic aquilones. 26.17	B Accho non inepte Venus coniuncta. 30.1	Bos cur minime tuffit. 10.1
Auster cur minus hybernis noctibus spirat, quàm diebus. 26.11	Bacchæ naturali intemporie fiunt tales. 30.1	Boues pilum hybernum emittere solent. 10.23
Auster cur Lesbo imbrẽ afferat. 26.58	Balbis impetus dicendi cur. 11.38	Boues castrati maiora gerūt cornua. 10.56
Auster cur fœtidi halitus causa. 26.18	Balbi cur uinolenti fiunt. ibid.	Brachio cur laboriosus manum iactasse inanem, quàm cum lapide. 5.8
Auster cõglutinata remittit. 1.24	Balbuties quid. 11.30	Brassica cur sedat crapulam. 3.17. & est frigida. ibid. & qua utuntur medici ad uehementes alui deiectiones. ibid.
Austri à mari cur stirpibus profunt. 1.23. & 26.19	Balbutiem efficit imbecillitas. ibid.	Bruma initium quoddam austri. 26.13
Auster atq; eurus cum sint calidiores flatibus obiectis cur alter aquilone, alter fauonio aquæ fertiliores sint. 26.29	Balneæ calidæ cur sacra habeantur. 24.19	Post brumam dies decimus quintus austrum habet. 26.13
Auster cur oris Aegypti nõ afflat. 26.46	Balneum quæ agit. 3.16	Brutis sensus mobilior olfactus. 7.2
Australia loca cur aquas contineant falsiores. 23.25	Balneæ hyeme quàm æstate calidiores. 24.8	Bruta duobus tantum sensibus uoluptatem sibi acquirunt. 28.7
Austrino flatu cur potius fœminæ generantur. 14.5	Bellaria cur edenda. 22.6	Buccellam grandiore ubi deuorauimus cur strägulemur. 34.9
Austri euocantur cum sol adit meridiem. 26.13	Bellerophon ex atra bile laborauit. 30.1	Bulbi reconditi germinare possunt. 20.28
Austri ficci & aquæ expertes cur febres contrahant. 26.52. & 1.13	Beneuolentia cuiusmodi. 28.8	Bulimia quare accidit maxime tempore frigido. 8.4. & cur celeriter & paucis remedijs succurritur. ibid. & quod remedium. ibid.
Auster cur mare cœruleum reddat. 26.39	Bibaces cur multo mero hausto ficci efficiuntur. 3.22	Bullarũ cur basis candida aquæ insidit: & si soli est exposta, nullam efficit umbram. 16.1
Autumno & uere quare morbi infestent. 1.27. & quare autumnus uere grauior. ibid.	Bibendi cupiditas pulmonis calore oritur. 27.4	Bullarum consideratio. 23.3
Autumnus quando perniciosus omnibus, & præsertim pueris. 1.19	Bilis calida. 1.29	Bullæ specie hemisphærij exurgere solent. 16.2
Autumno & hyeme quare febres ardẽtes potius orientur, æstate rigores. 1.29	Bilis deicitur metuentibus. 27.7	
	Bilis proficit quibus natura calida, si modò robusti & pleni, nisi coëant. 4.30	
	Bilis syncera acutas mouet febres. 1.12	
	Biliofi morbi per æstatem contrahi debent. 1.6	
	Biliofi quando morbo maxime infestantur. 1.12	
	Biliofis quãdo accidit lippitudo arida. 1.9	
	Bilis atra, uide Atra bilis.	
	Blæsis pedibus cur Aethiopes & Aegyptij. 14.4	
	Blæsitatem efficit imbecillitas, & quid sit. 11.30	
	Bomugi ubi fieri soleant, & quid sit. 25.2	
	Bonus euadit, qui cum bonis habitat. 29.10	
		C Adentia in terram atq; re filientia cur angulos reddant similes. 16.4
		Cadimus quare potius currentes quàm ambulantes. 5.18
		Cadunt

I N D E X.

- Cadunt retrorsum, quibus colei sunt uiolati, & crura rafa. 16.4
 Calces pedum quibus tremiscūt. 5.15
 Calculosus quare solus homo. 10.42
 Caldarijs magis sudamus, quam prope tantundem ignis. 2.11
 Caldarijs cur igne per incrementa continua oblato magis sudemus. 2.32
 Caldarijs quare magis sudemus tempore frigido. 2.29
 Calicibus amplis & fœcundis arceretur ebrietas. 3.12
 Calidum leuius. 23.20
 Calidum lachrymam ciet. 5.13
 & omne humoris detrahens, 37.3. concoquit & ficcat. 24.14
 Calida cum mouentur, refrigerantur. 25.19
 Calida propiora mutationi. 22.12
 Calidi natura uocem magnam emittere solent. 11.3
 Calida omnia modo fulminis urunt. 24.18
 Calida amplius in sole, quam in umbra refrigerantur. 24.13
 Calidi qui sunt natura, si modo robusti & pleni, nisi coeant q̄ patiuntur. 4.30
 Calidos natura sedile implet. 6.1
 Calidi & humidi incōtinētes. 5.31
 Calida & humida putredini oportuna. 26.18
 Calida & ficca nullam sentiunt putredinem. 13.4
 Calidum & humidum qualitates febrificæ. 26.52
 Calidum opimum. 8.6
 Calidis locis habitātes genus hominum antiquius. 14.15
 Calidis locis cur diutius uiuitur. 14.10. & 14.9
 Calores corpora resoluunt. 11.56
 Calor densa omnia laxat. 24.10
 & concoquit. 33.1
 Calor quare ambusta facit & tollit. 1.56
 Calor sursum fertur. 13.5
 Calore ab eodem cur urimur, & dolemus refrigerati. 8.16
 Calor minor à maiore absumitur. 24.13
 Calorem sequuntur humores. 10.53
 Calor mero deditorū quare imbecillus. 3.5
 Calor mouendi uim habet. 13.5
 Calor causa motus in animantibus. 3.25
 Calor humori permistus candorem gignit. 21.16
 Caloris eiusdem opera quare aqua calidior effici potest q̄ aër. 14.13
 Caloris ui omnia in dies confici solent. 30.1
 Calor natiuus concoquit, exterius putrefacit. 2.33
 Calore incrementum fit. 14.8
 Calor humore alitur, sed non q̄libet. 3.5
 Calor insitus nobis quasi animans. 27.10
 Calor naturalis quibus extinguitur. 3.5
 Calor corporis à uini calore superatur, si minus est. 3.22
 Caloris corruptio unde, & quibus modis. 3.25
 Callidos quos uocamus, & quare. 18.4. & ubi sita calliditas. ibidem
 Calui quare. 4.19
 Candidum etiam uidetur quod perspicuum. 23.23
 Canis fœuit à partu, & quare. 10.37
 Canes cur uestigia minus ualeant cōperire fauonio flante. 26.24
 Canis fœcundus. 10.60
 Canis cur partu numeroso. 10.16
 Canes quare pilum hybernium amittere solent. 10.23
 Canes apud Indos feri reperiuntur. 10.44
 Canino appetitui panis subuenit. 8.4
 Caninus appetitus cur tempore frigido maxime accidit. ibid. & unde fit. ibid.
 Cane tum oriente, tum occidente an aëris mutatio fieri soleat. 26.13
 Caniculæ ortus morbos tollit uel parit, iudicat uel intēdit. 1.3
 Canicula oriente cur auster moueatur certissima lege naturæ. 26.12
 Canities putredo quædam. 10.36
 Canities ubi, quare non semper est uiriligo. ibid.
 Cantantes multi cur melius seruare numeros possint quam pauci. 19.46. & 19.22
 Cantans idem uoce eadem cur longius cum alijs sentiri potest, quam solus. 19.2
 Cantatur suauius, quam terretur. 19.10
 Cantatur cur aptius de acuto in graue, quam contrā. 19.33
 Cantantes grauius si absōnant, cur facilius deprehendi possunt, quam qui cantant acutius. 19.21
 Cantum quem scimus cur suauius audimus. 19.41. & 19.5
 Cantus olim neruis septem constabat. 19.45
 Canticis cur omnes delectari cōsueuerunt. 19.38
 Canticum acutum cur difficilius cecinisse, quam graue. 19.37
 Cantilenæ pleræq; cur leges appellentur. 19.28
 Cantilenam cur suauius audimus, cum ad tibiam, quam cū ad lyram cantatur. 19.44
 Cātilenas solitarias cur suauius audire solemus, si ad tibiā aut ad lyram unam cantant. 19.9
 Capillus unde. 31.5
 Capillus pilus congenitus. 4.19
 Capillus indicat caput foraminulentū. 2.17. & spiratius. 2.6
 Capparis cur locis prouenire cultis non facile potest. 20.12
 Capparis ortus ex corruptione. Capræ fœcundæ. 10.60. (ibi.
 Capris cur lactis plurimū demulget, p̄portione corporis. 10.6
 Capræ cum aquam mutarint, colorem amittunt. 10.7
 Capronas quæ habent. 10.61
 Caput fons humoris. 2.10
 Caput spirati⁹ cæteris mēbris. 2.6
 Caput pars corporis princeps. 33.9
 Caput homini quare pilosius, ceteris contrā. 10.61
 Capite paruo prudentiores. 30.3
 Caput humidissimū quibus indicijs. 36.2
 Caput ossib. maxime scatet. 2.19
 Caput maxime sudare quare potest. 2.17. & foraminulētū. ibi.
 Caput cur alia moueant, alia nō. 10.19
 Capite præciso cur alia animantia statim moriuntur, alia minime. 10.67
 Capitis uis ad generandos pediculos. 1.16
 Capitis dolor quando hyeme accidit. 1.10

IN PROBLEMATATA ARISTOT.

Caricæ bifidæ quare tantum dulcissimæ, cæteræ non.	22.9	quillari nocte media & meridie.	25.4	us.	19.15	
Carminum pedes quam habent proportionem.	19.40	Cælum calidum.	25.18	¶ Cyathos areos cur uibicibus adhibere solemus.	9.12. & 9.9	
Carmina cur nobis sæpenumero non ex uoluntate occurrunt.	11.27	Cælum nubilum cur tepidius quàm apertum.	25.21	Cyathus frigidus.	ibid.	
Caro temperato habitu.	34.3	Cæpæ abscissæ cur germinare possint.	20.26	Cyathiænei cur uibices reprimunt, & resoluere possint.	9.10	
Caro instar spongiæ.	37.3	Cæpæ quare dictæ Crommyon.	20.22	Ciborum uarietas.	21.13	
Caro densa.	8.16	Cæpæ natura.	ibid.	Cibo ineptum quod est, & quod aptum.	20.6	
Caro quare non emaceratur laborantibus.	5.4	Cæpe cur unum tam acriter morde oculos potest.	20.22. & 31.22	Ciborum mutatio minus grauis quàm aquæ, & quare.	1.14	
Caro cur minus frigus sentit quàm dentes.	34.2. Item cur calidum amplius quàm dentes.	34.3	Cæpæ interdum oculis profunt.	31.9	Cibus uarius grauis.	1.15
Caro cur solis calore nigrescit, oleum & cera candescunt.	38.1 & 38.10	Cæpe cur suspensum floret solstitij tempore.	20.21	Cibus triticeus cur uescientior ordeaceo.	21.2	
Caro dolet & cum percutitur, & cum repercutit.	9.8	Cæpæ ex plantis reconditæ cur germinare possint.	20.28	Cibus nonnullis cur sine fastidio multo temporis uti possumus, alijs non.	21.13	
Caro cur liuescit senescentibus.	8.1	Cæpæ cur quæ sicciore ferunt, eo meliores possint euadere.	20.27	Cibi suaues cur fastidium pariunt.	ibid.	
Carni rigor accedit, si uestis humore madida fuerit.	3.1	Cæpæ fiunt multiplices.	20.13	Cibus ingestis quomodo uox de strui potest.	11.22	
Carnes utribus uehementer inflatis contentæ, cur ualeant in corruptæ edurare.	22.4	Cæra non liquefit in aqua.	4.15	Cibi & aquæ quare mutatio grauis.	1.15	
Carnem cur augeat fricationes.	37.3	Cæra cur candescit solis calore, caro nigrescit.	38.1	Cibus cur non assumi debeat statim ab exercitatione aut medicamento.	5.28	
Caro perfricata densatur.	37.5	Cerebrum humidum.	36.2. & 1.16	Cibi parsimonia omnium. temporum communis, sed magis ætati conuenit.	1.40	
Caro perfricata extollitur.	21.9	Cerebro ad nares meatus pertendit.	10.53	Cibus parcus ætate, & potio liberalis.	1.40	
Carnes assæ lixis humidiores.	1.54	Cerebrum rem cum pulmone communem habet.	33.1	Cibi imminutio, & laborum augmentio, quare salubris.	1.47	
Caro quibus densa, ijs pinguedo inter carnem & cutem.	10.13	Cerebrum inualidum, & respirationibus minus opportunum, & celeriter putret ijs, qui raris sunt dentibus.	10.47	Cibo ingestio cur frequenter inhorrescimus.	35.9	
Caro quibus rarior, intra carnem habent.	10.3	Certaminibus corporum cur præmia posita, sapientiæ nulla.	30.10	Cibo solito qui non uescuntur, perinde afficiuntur, ac si nullum penitus capiant.	28.1	
Castratorum quomodo natura euariat à castratione.	10.38	Ceruicis uenæ si dormienti premantur, quid accidit.	35.8	Cibum offerre an melius inter initia morbi, an post.	1.52	
Cataplasmatis quænam sit uirtus.	1.30	¶ Chartarum sectio qualis, & quare.	16.6	Cibus uitiosus quare parit tumorem pedum.	1.5	
Cataplasmatum mutatio, quare fieri debeat.	1.46	Chartilago non nisi os est.	33.18	Cibum alij quare parum concoquant, alij parum cupiant.	1.4	
Causus, uide Ardor.		Charemon ait uinum sese pro moribus applicare.	3.16	Cibo idoneo cur sint alia cocta, alia cruda.	20.4	
Causæ morborum inter se contrariæ.	1.2	Chylinder propulsus rectas lineas plano ducit.	16.5	Cibum assumens postquam biberit, quare minus sudat.	2.25	
Causam eiusdem rei habentia, an uim eandem ad agendum habent.	9.6	& quare.	ibid.	Cibi auidiores quare sumus Aquilonibus spirantibus.	26.45	
¶ Cæcias circulari linea suapte natura fertur.	26.32	Chordarum inter se proportionnes.	19.35	Cicatrix ubi consistit.	9.5. & quare pilus non generat.	4.4. & 9.13
Cæcias cur unus ad se nubes uocat.	26.32. & 26.1	Chorda, uide etiam Nerus.		Cicatrices cur cæteræ nigrae, oculi albæ.	9.7. & 9.2	
Cæci natura cur nunquam calui efficiuntur.	31.5	Choris tragædiarum cur neque subdorio, neque subphrygio uti mos est.	19.49	Cicatrix nigra reddit, si eodẽ in loco sæpius ulcus extiterit.	9.11	
Celeritate plus erroris solet committi.	19.46	Chori ieiuni exercere uocem commiserunt.	11.46		Cica-	
Cælum purum, cur serenum: turbulentum, hiemem indicat.	26.6	Choro quæ competunt.	19.49			
Cælum cur soleat maxime tran-		Chorus cliens quidam & curator ociosus.	19.49			
		In chorea plurimus antistrophei				

INDEX.

- Cicatrices qua oculi parte fiant. 9.7
 Cicatrix colorem priori contrarium trahit. 9.2
 Cicatrices lienosorum cur nigra. 9.5
 Cyceonem si quis biberit, cur sobrius persistere possit. 3.12
 Cicuta calorem natium frigiditate extinguit, & humorem indurat. 3.22
 Cilium pili congeniti. 4.19
 Cineris cū aqua cōsideratio. 25.8
 Cineris plura cōcaua & inania. ibid.
 Cinis si calidus in aquam immititur, aquam uertit in aërem. ibid.
 Cineris dulci portione consumpta, puluis amarus relinquatur. 4.13
 Cinere suffita aromata, cur acrius olent quam igne. 12.11
 Circunferri omnia cur uidentur uinolentis. 3.9. & 3.20
 Circulus res humanæ. 17.3
 Circulus basis conī. 3.9
 Circulus si proiectus, cur primū rectam lineam ducet, deinde cochleam. 16.11
 Circulus & principio & fine caret. 17.3
 Cisterna si in domo fuerit, domus resonantior efficitur. 11.8
 ¶ Clamantes à longe imitati acute proferunt. 5.2
 Claudī cur salaces. 4.32. & 10.26
 Clepsydra quare dicta. 2.1
 In Clepsydra unde aqua detinetur. 2.24
 Clepsydræ quæ eueniunt quam habent causam. 16.8
 Clunes subsident Venerem immodicè agentibus. 4.2
 ¶ Cognata cognatis cur maxime gaudent. 10.51
 Coitus animalium cur ita diuersus. 10.46
 Coeundi feruor siccare nimirū potest. 4.13
 Coitus in aqua cur minus fieri potest. 4.15
 Coitus status copia agitur. 30.1
 Coire quare non oportet nisi res urgeat. 4.9
 Coeūt celerius ieiuni quare. 4.10
 Coituum corpus calidū & humidū esse oportet. 4.5. & 10.26
 Qui Coit, cur oculos attollit. 4.1
 Coeuntes cur in acumine oculorum offenduntur. 4.3
 A Coitu cur pleriq; succumbunt reddunturq; tristiores, & qui hilariores euadunt. 30.1
 Ad Coitum ardentiores efficit uoluptas. 4.16
 Coitus qua agitur facultate. 4.2
 Coire, uide etiam Concumbere.
 Collisio quid. 9.4
 Colliquamentum excrementū. 5.7
 Color plenius ostenditur humoris, cum exiguus est. 1.53
 Color immutatur ijs, qui natura sunt calida, si robusti & pleni, nisi coeant. 4.30
 Color cæsius qui. 14.14
 Color hilarior his qui sub aquilonem incolunt. 10.24
 Colores qui officiant uidendi uiribus, & qui non. 31.20
 Colorem nō mutantium cur nata mutantur. 10.9
 Colores cur moribus similes nō sunt. 19.29
 Coloratiores reddunt loca commode aspirata. 14.12
 Coloratiores quæ sunt. 2.30
 Commissuræ anguli. 15.1
 Commentandi ratio demonstratio est. 18.3
 Composita omnia plus ualent, quam ipsa diuisa. 19.2
 Cōcaua omnia magis sonāt. 11.8
 Cōcentus inæqualis tristitia afficit, æqualis minus flebilis auribus. 19.6
 Concentum quæ concernunt. 19. per tot.
 Concoctio quid. 12.7
 Concoctioni contumacissima omnia humida. 3.14
 Concoctio perfectio est. 20.24
 Concoctioni inepta male olida. 20.16
 Concoctum calidum. 31.24
 Concocta quæq; molliora incōctis. 10.25
 Concoctionem recepturum digeri in minima debet. 21.8
 Concocta & matura sapes habent dulces & suauiores. 4.13
 Concoctio duabus causis fieri nequit. 1.43
 Cōcūbere cur nequeūt, qui mingendi desiderio tenent. 4.20
 Cōcūbere cū uolumus cur nobis magis placet illæ uel illæ. 10.51
 Concūbendi facultas cū per aetatem deī, cū incipit, cur corpora male oleāt, prius aut nō. 4.13
 Concūbentes quare male olēt. 4.25
 Concūbentibus si desiderio mingendi tenentur, cur penis tendi uehementius potest. 4.23
 Concūbentes cur resolui & languere magna ex parte solēt. 4.22
 Concumbere non possumus celeriter uesica plena. 4.10
 Concubitus cur suauissima omnium res, & an necessarius an ut melius sit. 4.16
 Concubitus cur fortior uiris per hyemem, mulieribus per aestatem. 4.26
 Cōcubit⁹ fit cū flat⁹ excursu. 4.21
 Concumbere, uide etiam Coire.
 Consonantia omnis sono simplicis suauior. 19.39. & cur demulcere potest. 19.38
 Consuetudo non ideo suauis quia semper delectet. 21.14
 Consuetudo habitum rei in nobis efficit, & nō fatietatē. 21.14
 Consuetudo aufert uim medicamento. 1.46
 Consuetudo rationem habet naturæ. 28.1
 Ex Consuetis ad inconsuetam mutatio molesta. 28.1
 Ad Consuetam redire saluberrimum. 28.1
 Contagio à lippitudine quomodo fit. 7.4
 Continentiam concernentia. 28. per totam.
 Continentiam & temperantiā cur in iuuenibus & diuitibus recensemus, iustitiam uero in pauperibus. 28.4
 Contumeliose agere humana affectio. 29.16
 Conturbati in dicendo sitire uehementer consueuerunt. 27.3
 Contrariorum eadem est scientia. 30.7. & 30.11
 Contraria à contrarijs sentiuntur magis. 3.8
 Contrariorum in contraria progressio magnam admittit cōmutationem. 8.15
 Contraria ab eodem effici non possunt. 8.7
 Contraria contrarijs curari. 1.2
 Contrarij ad cōtraria bonus habitus. 1.12
 Con-

Contraria non facile est simul agitari. 3.9	dum, qui proximum aërem te pescit. 5.34	turam fit retrò. 5.19
Contraria ad sua contraria om- nia plenius innotescunt. 22.11	Corporis extrema cur maximè rigent. 8.2	Crurum compages. 10.40
Cōtraria rem eandē efficiunt. 3.25	Corporis bona animo imitari non possumus, animi possu- mus. 29.10	Crura eorum implentur, qui ni- mis ambulant. 5.9
Conus quid. 3.9	Corporis moles quare minor redditur. 5.2	Crura cur in orbem formari so- leant. 16.9
Conuulsis quare maximè corri- pian, qui cōcitate currunt. 5.36	Corporis delatio recta secundū naturam. 5.37	Cruribus magis laboramus de- scendentes. 5.19
Cornua quibus exuperant, capi te minus fetoso sunt. 10.61	Corpora quæ feruntur ubi ali- cui occurrerunt, cur resilire in partem cōtrariam solent, nec nisi ad similes angulos. 16.13	¶ Cubantibus dextra cur ma- gis somnus accedat. 6.5
Cornua exuperant alimenti co- pia. ibid.	Corpus quare sit deditum mo- tui, & non quieti. 1.54	Cubare cur melius corpore infle- xo. 6.3
Cornigera cur non ructare so- leant. 10.43	Corpora quæ feruntur, numero nouenario continentur. 15.3	Cubamus libenter sinistra, de- xtra potius dormimus. 6.7
Corporum plenorum & impu- rorum humor terreus & gra- uis. 1.18	Corpuscula aëris uulgo rama- ta. 15.12	Cucumeres partem radici proxi- mam habet amariorem. 20.25
Corpora symmetra quare sæpi⁹ in morbos incidunt, & faci- lius curantur. 5.22	Corrumpi omnia solent cū mo- uentur. 22.4	Cucumer cur fructu uacet, cum florem habeat. 20.3
Corpus cur amplius implere po- test fricatio quàm cursus. 37.6	Corrumpi quæq; maxime solent quoties acrius laborant. 19.3	Cucumeres quomodo seruan- tur uirides per totum annū. 20.14. & quomodo fiunt præ- coques. ibid.
Corpora densa quando morbis extorquentur acutis. 1.20	Corrumpuntur faciliè quæ non mouent, neq; exhalant. 10.47	Cucumeres protinus paruulos si quis condidit in terram, cur maiores multo efficiet. 20.9
& corpora laxiora. ibid.	Coruus colore immutabilis. 10.8	Cucumeres humidi qui laudati, & qui non. 20.32
Corpora morbis diuturnis affe- cta, frigida & sicca. 1.17	¶ Crapulā cur sedat brassica. 3.17	Cucumer non annuam sortitur naturam. 20.14
Corpus cur leuari nō potest nisi exudet. 37.1. & 2.22	Crapula quid & quomodo dif- fert à temulentia. 3.17	Cucumeres in ferulis cauis cur ampli redduntur. 20.9
Corpus salubrius quod spira- tius. 1.54	Crapulae resoluunt plerosq; me- lancholicos. 3.16	Cucurbita cur fructu uacet, cum florem habeat. 20.3
Corpori sanando quare rarita- tem conciliamus. 1.54	Crapulam cur magis sentiunt qui dilutiusculum bibunt, q̄ qui merum ex toto. 3.3	Cucurbitas paruulas si quis in terram condiderit, cur maio- res multo efficiet. 20.9
Corpora quæ consenuerint, re- spiratoria euadunt, & edificio ueteri comparata. 10.4	Crassa corpora plures habent dimensiones. 11.16	Cucurbitæ quomodo seruantur uirides per totum annū. 20.14
Corpora quando humida & la- xa fiunt. 1.9	Credimus magis his, qui pluriū testimonio firmantur. 18.3	Culturæ officium. 20.12
Corpus cur magis leuare queūt uomitus quàm sudores. 37.2, & 2.22	Crepitus ictus est. 11.42	Cupiditas quid. 3.7
Corporibus semper aliquid ef- fluit, sed latet. 2.28	Crispitudine pilorum blæfitas est. 14.4	Cupiditates nonnullæ necessa- riæ sunt. 4.28
Corporis tres partes principes. 33.9	Crispis pilis cur Aethiopes & Aegyptij. ibid.	Cupiditates omnes contra ratio- nem. 28.3
Corpora humana quare se tar- diora & debiliora sentiunt, cū austri afflant. 1.24	Crispitudine ubi sita. 33.18	Cupiditas sequitur formam ele- gantiorum. 10.51
Corporibus plenis & impuris quare ulcera capitis facile fa- nentur, tibiæ agrè. 1.18	Crocodilorum oua tēpus tute sibi operiuntur cōmodum. 20.26	Cupiendi in generibus quomo- do res habeat. 10.51
Corpora humida multis premū tur excrementis tēpore humi- do, ideo morbis affligunt. 1.22	Crommyon, uide Cæpe.	Currere quàm ambulare cur dif- filius. 5.29
Corpora cur tactu frigidiora p- æstatem quàm per hyemem, cum æstas sit calidior. 35.4	Cruda quæ esitantur, item quæ cocta. 20.4	Currētes nudi quàm uestiti fiūt coloratiores. 2.30
Corpus nostrum uaporem de se quendam mittit assidue tepi-	Crudum frigidum. 31.24	Currentes non admodum celeri- ter, cur numeroic respirant. 5.16
	Cruditas in corpore unde. 20.12	Currentes cōcitate cur cōuulsis maxime corripantur. 5.36
	Crudor syderatio. 1.10	Currentes ex equo cur minus de- cidunt. 5.39
	Cruda, uide etiam Incocta.	
	Crus sinistrum cur cuiq; difficili⁹ fricare q̄ dextrū. 5.32. & frictio eius q̄modo p̄ter naturā. ibid.	
	Crurum inflexus secundum na-	

Curren-

- C**urrentes equo, uide Equo currentes. 5.17
Currentibus nobis cur aer in flatum conuerti uideatur. 5.17
Currens manus obquatiens se sustentat, & uelocius currit. 5.8
Currentes cur potius cadimus quam ambulantes. 5.18
Cursus quomodo differt ab ambulatione. ibid.
Cursus cur corpus ita implere non potest ut fricatio. 37.6
Cursus uelox quare dolorem affert capiti. 5.9
Cursus quem induti agimus, & olei sub uestem perunctio cur pallidulos nos reddit. 38.3
Cursus quem nudo corpore agimus, colorem praestat amoeniorem. ibid.
Cutis sua natura tensionem habet. 5.14
Cutis homini tenuissima. 10.5
Cute laborate pilus laborat, sed non contra. 10.36
Cutis hominis non nisi caro. 10.29

D

Debile omne frigescit, & humoris plenum est. 9.11
Debiles cur uocem reddunt acutam. 11.21
Decrepiti cur uocem reddant acutam. 11.16. & 11.34
Definitum notius. 18.9
Defunctis opem ferre cur iustius quam uiuis. 29.9
Delectatio non eisdem omnis. 35.3
Delectatio in quibus esse solet. 30.6
Delictis magnis magna supplicia sunt statuta. 29.13
Demersi in mare cur ualeant plus tolerare, quam in fluuium. 23.14
Denarius numerus fons numerorum. 15.3. & quomodo perfectus. ibid.
Densitatem mulieris declarat leuitas. 10.4
Dentes stupefcunt, cum aliquos rem acidam edentes aspiciamus. 7.5
Dentes cur frigidum amplius quam calidum sentiant, caro contra. 34.2. & 34.3
Dentes perfrigidi. 34.3
Dentes exuperant alimenti copia. 10.61
Dentes Aethiopum cur candidi. 10.65. & 10.66
Dentium stuporem cur portulaca herba tollere potest aut sal. 1.38
Depositum etiam paruum denegare, cur turpius quam debitum magnum. 29.6
Depositum denegare, cur iniquius quam mutuum. 29.2
Destillationes quando pituitosis accidunt. 1.9
Destillationes quare ex capite. 2.17
Destillationes solent praecedere sternutamentum. 10.53
Destillatio homini quare, & non caeteris incidit, & modus. 10.53
Dextra mobiliores sinistris. 31.25
Dextra laborare ualemus. 5.32
Dextra quomodo differt a sinistra. 31.19
Dextra quare praestantior sinistra. 31.12. & 31.13
Dextrarum partium differentia in efficiendo, & non patiendoe est sita. 31.13
Dextra exercitatione assuescit, aptiorque fit. 31.12
Dextra cubantibus parte, cur somnus magis accedit. 6.5
Dextrarum partium mouere interest. ibid.
Diameter quid. 15.1
Diameter quare dicitur. 15.2
Diapason omnium suauissime personat. 19.39. & cur omnium pulcherrima. 19.35
Diapason magadare consueuerunt. 19.17
Diapason sola consonantia cur cantatur. ibid.
Diapason in proportionem duplicem consistit. 19.42
Diapason Terpadri tempore est appellata. 19.32
Diapason sola ex fidibus inter se obsonis. 19.17
Diapason quomodo capiatur. 19.13
Diapason obsonum. 19.39
In Diapason cur graue quidem acuti antiphonum accipi potest, grauis uero acutum non potest. 19.23
Bis Diapason cur coaptari potest, non bis diatessaron & bis diapente. 19.42. & 19.34
Diapason antiphonum cur ita latitat, ut unisonum esse uideatur. 19.14
Diapason quare non dicimus ratione numeri diaocto, ut diatessaron & diapente. 19.32
Diapente sesquialtera constat. 19.23. & 19.42
Bis Diapente cur coaptari non potest. 19.42. & 19.34
In Diapente cur nunquam antiphonis cantatur. 19.19
Diatessaron in proportionem sesquitercia. 19.35. et 19.42. et 19.23
Bis Diatessaron cur componi non potest. 19.34. & 19.42
In Diatessaron cur nunquam antiphonis cantatur. 19.19
Dicentes qui conturbantur, uehementer sitiunt. 27.3
Diesi distant hypate & parhypate. 19.4
Dies maxime uariant orionis exortu. 26.14
Dies tertius decretorius. 26.15
Diffidimus quibus, nunquam ijs oblectamur. 18.10
Digitis uice mutata implicatis, cur unum duo esse uideatur. 31.18 & 31.18. & 35.10
Dionysius tyrannus aliquantum temporis a potu solito destitit, & tabe protinus interea laborauit. 28.1
Discere delectabile. 19.5
Discitur facilius per exempla & fabulas. 18.3
Disputatio contentiosa, cur ingenia exercere possit. 18.2
In Disputationibus cur sit contentio, & nunquam nugatio. 18.8
Dithyrambi successerunt antistrophis. 19.15
Diuitiae cur ut plurimum a prauis potius, quam a bonis habeantur. 29.8
Diuites cur continentes recensemus. 28.4
Diuisa omnia numerum recipiunt. 16.7
Dolia si in domo fuerint inania & opera, cur domus resonantior efficitur. 11.8
Doliorum similia si alterum inane, alterum dimidiatum sit, cur echo diapason resulabit. 19.51
Dolum si humore plenum fuerit, humor diffundat in utres, cur non solum cum utribus re-

- cipi ab eodem possit, sed etiã locum relinquere quo etiam plus humoris capiat. 25.8
- Doliũ** idem cineris & aquæ tantundem simul capere potest, quantum plurimum utriusq; seorsum infusi capiat. *ibid.*
- Dolor refrigeratio** pectoris. 11.13
- Dolor capitis** magis infestat postridie à uino diluto, meraci⁹ tamen quàm ex mero. 3.14
- Dolentes** cur clamant, metuentes silent. 27.9
- Dolemus** quare uicem eius quæ aut secari, aut uri, aut torqueri uidemus. 7.3
- Domus nuper illita** cur magis resonet. 11.7
- Dom⁹** cur magis resonat, si quis uasa inania obruerit. 11.9
- Domesticũ** omne melius. 10.44
- Domicilia** cur amplius resonent uasis figulinis opertis in eis existentibus. 11.8
- Dormientes** retinere potius possunt, quàm emittere. 33.15
- Dormientes immodice** minus colore hilarantur. 2.30
- Dormientes** cur crebrius reddimus spiritũ quàm ducimus. 11.41
- Dormire** minus possumus conuersi ad lucem. 6.7
- Dormientiũ** imæ partes calidiores. 33.15
- Dormientes** non sternutamus. 33.5
- Dormiamus** quare. 33.15
- Dormiens** cur oculos submittit. 4.1
- Dormientes** cur magis sudamus quàm uigilantes. 2.28. & 2.16
- Dormire** cur non ualeant qui rigent. 8.19
- Dormiũt** qui, si legere cœperint. 18.1
- Dormimus** quare poti⁹ dextra. 6.7
- Dormientibus** semen celeriter profluit. 4.5
- Dormientes** suauiter & grauiter cur non somniant. 30.13
- ¶ **Dulce** leue. 23.20
- Dulcis succus** calidus. 22.12
- Dulcia** gustatu suauissima. 21.13
- Dulcibus** q̄ acribus cur ocys impleamur. 22.2. & 22.3
- Dulce terreum.** 23.26
- Dulce cum acido** si misceatur, totum dulcius resultat. 13.9
- Dulcia** cur minus dulcia sentiantur calida q̄ refrigerata. 22.12
- Dulcedinis** fructuũ ratio. 20.20
- E** Brii nonnulli sedata ebriitate cur se enecant. 30.1
- Ebriosi** attoniti & stupidi fiunt à potu. 3.28
- Ebriosos** tremere ex frigiditate indicium. 3.25
- Ebriati** leuiter iudicant, sed prauæ, & quare. 3.2
- Ebriosi** cur solis calore gaudere maxime soleant. 3.28. & 3.31
- Ebrii** quare amentes. 30.13
- Ebriati** leuiter quare magis peccant uel delirãt, quàm qui grauius se inebriarunt, uel sobrii manent. 3.26
- Ebriati** leuiter quare existiment sese ab alijs contemni, & cur alios contemnunt. 3.2
- Ebriantur** minus qui calice amplo & fœcundo hauriunt. 3.12
- Ebriati** leuiter quare delirant. 3.2
- Ebriosi** cur tremunt. 3.5. & 3.25
- Ebriosi** nonnulli attoniti facti, cum perfrictione & carnibus in cibo uterentur. 3.25
- Ebriosorum** semen cur infœcundum. 3.4
- Ebrii** post potum stupidi & attoniti. 3.31
- Ebrii** quare obmutescunt. 3.25
- ¶ **Echo** quid. 19.43. quomodo fiat, & ubi. 11.51. & quare. 11.23
- Ecnephiæ**, id est, procellæ. 26.15
- ¶ **Edimus** min⁹ temporis quàm à cibo abstinemus. 10.33
- Edentes** uel bibentes plus æquo cur laborantes magis fatigantur quàm ieiuni. 5.7
- ¶ **Effectus** idem plurium an à uic eadem. 9.6
- Efflatio** quid. 34.7
- ¶ **Aeger** quare quiescere, immotusq; quoad fieri potest iacere debet. 1.57
- Aeger** quare obuelandus & operiendus. *ibid.*
- Aegri** quare acutã emittunt uocem. 11.13
- Aegrotãtia** omnia colorem priori contrarium trahunt. 9.2
- Aegrotãtes** cur acute sonent. 11.6
- Aegrotans** primum recreandus sorbitionibus. 1.52
- Aegrotantium** proposita animi uitiosa, animusq; quiescere nequit. 30.18
- ¶ **Elementa** syncera suscipi deq; sunt. 31.30
- Eliquari** quid. 23.22
- Elixæ** humidiora, mollioraq;. 20.5
- Elixæ** cur alia, alia assa melius edipossint. *ibid.*
- ¶ **Empedoclis** sententia de lapidum creatione. 24.11
- Empedocles** fuit melãcholic⁹. 3.1
- Empedoclis** carmen de tritico. 21.22
- ¶ **Enãmi** medicamenti quænam sit uirtus. 1.33
- ¶ **Epiala** laborantes simul friget & sitiunt. 27.2
- ¶ **Equapium**, uide Hipposelinũ.
- Equi** cur minus monstra pariãt. 10.60
- Equi** quare habent plus excrementi humidi. 10.58
- Equus** duntaxat coitu prouenit. 10.64
- Equorũ** cicatricibus cur pili euenire possint, homini nõ possint. 10.29. & 10.31
- Equus** pilum deciduũ gerit. 10.63
- Equus** quare tardius quàm homo parit. 10.11
- Equus** cur equo gaudet. 10.51
- Equi** reperiuntur feri. 10.44
- Equi** albi cur ut plurimum oculis caesijs. 10.19
- Equitantes** assidue cur libidinosiores. 4.12
- Equo** currẽtes, quo celerius currunt, eò magis lachrymãtur. 5.35. & 15.13
- Equo** currentes cur minus decidunt. 5.39
- Equi** uulua dura. 10.11
- ¶ **Erroris** plus solet committi in celeritate. 19.46
- ¶ **Esculenta** alia, alia inesculenta cur experimur. 20.6
- Esculenta** male olida cur minime his olere uidentur qui illa ederint. 15.2
- Esse** suauius quàm nõ esse. 10.33
- Esurire** cur protinus ab exercitatione non incipimus. 5.30
- ¶ **Eurus** ab ortu. 26.29
- quare magis aquã agit. *ibid.*
- Euro** spirante cur omnia maiora uidentur. 26.55
- Eur⁹** cur fauonio aqua fertilior. 26.29

- Euaporationes terræ quâdo magis fiunt. 25.18
 ¶ Exhalatio aliâs frigore, aliâs calore fit. 14.2
 Excessus omnes temperamentû peruertunt. 14.1
 Excrementa non sunt nostra. 4.14
 Excrementum putrescens morbum committit. 1.54
 Excrementis singulis locus à natura determinatus. 4.27
 Excrementum omne ex cibo, ex copiosiore copiosius. 10.58
 Exemplis facilius discitur. 18.3
 Exercitatio sanguinem efficit sicciorem. 31.14
 Exercitatio corporis cur incommoda oculorû acumini. *ibid.*
 Exercitati sicci siticulosiq; 3.15
 Ab Exercitatione cur non protinus esurire incipimus. 5.30
 Exercitati cur frigus uehementius sentiunt, quàm inexercitati. 8.6
 Exercitati cur uocem reddût acutam. 11.21
 Exercitationi quæ accidunt. 5.30
 Ab Exercitatione quare non protinus cibus sumi debet. 5.28
 Exercitati corpora habent spirantiora. 8.6
 Qui se exercent quare amplius à sole uruntur cû sedent, quàm cum mouentur. *ibid.*
 Expirationis quæ causa. 24.9
 Expergefactio quomodo accidit. 10.33
 Expiratio caloris emissio. 11.14
 Expiramus quando uehementer, quare iterû expirare nequeamus. 34.8
 Extenuati inde multû meri haurientes cur moriuntur. 3.22
 Extrema cuiuscunq; generis moueri facile possunt. 1.15
 Extrema cur formari in orbem soleant. 16.10
 Exuperantiæ nimix quare morbos committunt. 1.1

F

 Faba cur tollit uibicem. 9.6
 Fabulis facilius discitur. 18.3
 Faciem cur effigiare consueuerunt. 36.1
 Faciem concernentia. *ibid.*
 Facies cur maxime sudet. 2.10 & 2.17. & 36.2
 Facie cur maxima oriûtur uari. 36.3
 Faces ardentes cur ictum faciunt imbecilliozem. 11.10
 Famem cur magis tolerare possumus quàm sitim. 28.5. & 28.6
 Fames diutina quare affert pedû tumorem. 1.5
 Familiæ quàm testamenti ratione cur potius sententiam fieri solitum fit in foris nonnullis. 29.3
 Cum Familiaribus quomodo agimus, cum eos deliquisse suspicamur. 29.13
 De Familia ementiri non licet. 29.3
 Farinarum tum tritici, tum ordei consideratio. *ibid.*
 Farinæ triticeæ primum cur candidius, ordeaceæ ultimum. 21.3. & 21.7
 Farina triticea cur oleo instillato reddi possit candidior. 21.1
 Farina aqua subacta cur melius coeat quàm oleo, quod est tenacius. 21.17
 Farina tota cum aqua cur leuior quàm seorsum humor & farina. 21.18
 Farina spissescit, si plenius atteratur. 37.5
 Farina mulso subacta cur rigidior reddatur ubi decocta est, quàm aqua subacta. 21.11
 Fascinatio quo suspecta fit. 20.34
 Fascinationis remedium quare ruta. 20.34
 Fatigatio macerat & colliquefacit. 5.7
 Fatigationes cur melius cessant cum quis ex aqua oleo permista se perfricuit. 5.6
 Fatigamur quare magis locis æqualibus quàm inæqualibus. 5.10 & 5.23
 Fatigatis cur in somnis profluit genitura. 5.31. & 3.32
 Fatigatis cur præcipitur uomendum, cum uomitus sit laboriosus. 5.7
 Fatigatio, uide etiam Lassitudo.
 Fauces quibus asperiores reddantur. 11.64. & quibus angustiores. 11.18
 Fauonius ab occasu. 26.34. & 26.29. & 26.36
 Fauonius temperatus, & uere spirat. 26.33. & 26.57. & 26.33
 Fauonius cur serenus & iucundissimus omnium uentorû. 26.33. & 26.24. & 26.57
 Fauonius minus frigidus quàm aquilo. 26.54. & quando spirare incipit. *ibid.*
 Fauonius cur uentorum omnium lenissimus & frigidissimus, duobusq; temporibus maxime spirat, & quibus. 26.54
 Fauonius cur horis pomeridianis spirare soleat, & non mane. 26.34. & 26.36
 Fauonius quare noctu quiescit. 26.54
 Fauonius & mouetur ab austro, & mouet aquilonem. 26.33 & 26.57
 Fauonio affilante cur canes uestigia minus ualeant comperire. 26.24
 Fauonij quibus prodeunt. 26.23
 Fauonius cur nubes maximas agit. 26.26
 Fauonius nubes abigit. 26.29
 ¶ Febris calor totius corporis. 1.20. & 1.8
 Februm principium unde. 34.4
 Febrificæ qualitates, caliditas & humiditas. 26.52
 Febris non oritur, nisi per excessum caliditatis & humiditatis. 1.23
 Febris cur non contagiosa. 7.4
 Februm rigor unde. 3.25
 Febrientes cum febris cessauerit, cur cantare nequeunt. 11.22
 Febrientes ubi ludunt potius quàm dolent, ij leuati malo indolere incipiunt. 3.17
 Febres quare excitant austri sicci. 1.23. & 26.52
 Febrientium sorbitio fit quæ parû alat, & satis refrigeret. 1.37
 Februm ardores cur potius fiât in frigidissimis terris. 14.3
 Febres ardentes autumno & hyeme potius oriuntur. 1.29
 Febris ardētis lingua index. 34.4
 Febres quando aestate graues. 1.8
 Febrientibus cur potio sæpe & paulatim subministrâda. 1.57
 Febris intermittenibus quæ agenda ante accessionē. *ibid.*
 Febris quartana, uide Quartana febris.
 Fœminæ cur potius fiunt austri no flatu. 14.5
 Fœminæ minores maribus esse

IN PROBLEMATA ARISTOT.

solent.	10.38	Figura orbicularis pulcherrima.	16.10	Flumina sua natura frigida.	35.
Fæminæ cur intëto corpore min- gunt.	10.22	Figuræ in multo plenius osten- duntur.	1.53	16. & de fluminibus cur mane aura spirat frigida, è mari nò.	23.16
Fæminarum corpus qua perfici- tur magnitudine.	10.38	Figura composita destruitur per lineas scëta.	15.1	Fluxio exercet mero deditos.	3.9
Fæminæ oblæsæ, mares integri.	10.10	Fines cuiuscunq; generis facile moueri possunt.	1.15	Fluxio, uide etiam Destillatio.	
Fæminæ breui perficiuntur, ma- res longo tempore.	ibid.	Fistulis q̄modo aures falli pos- sint.	19.14	¶ Fortes calidi natura.	14.8
Femora cur in orbẽ formari so- leant.	16.9	Fistularum uox quæ per mediũ foramen emergit, diapason re- sonat cum ea quæ per totam fistulam promitur.	19.23	& 14.16	
Femora cur magis quàm tibiẽ fa- tigantur.	5.26	¶ Flammæ ab aqua calfacta dif- ferentia.	24.3	Fortes cur magna ex parte uino si.	27.4
Femoris parte media cur in itine- re potissimum fatigari sole- mus.	5.20	Flatus quid.	23.10	Fortes cur qui frigida incolunt loca.	14.16. & 14.8
Femora carnis copiam sustinēt.	5.26	Flatuum mutatio pro temporis cuiusdã mutatione accipi de- bet.	1.3	Fortitudinem cur maxime ho- nore prosequuntur respubli- cæ, quæ tamen uirtutum præ- cipua non est.	27.5
Femora cur in descendendo, ti- biæ in ascendendo laborant.	5.24	Flatus alui expiratio.	33.9	Fortuna caeca.	29.8
Femora continentiore constant natura quàm tibiæ.	5.26	Flatibus cur homo redundat.	10.5	Foucæ terram exemptam cur re- cipere nequeant.	25.8
Ferrum ignitum carbone calidi⁹ sentitur.	30.1	Flatus nõnulli cur mali odoris.	13.4	Fouca si in domo fuerit, domus resonantior erit.	11.8
Ferit acrius quod durius.	9.8	Flatum emittere quare nõ oportet, nisi res urgeat.	4.9	¶ Fresum omne cur expaffatur.	24.9
Ferulæ ictus cur magis doloro- sus quàm durioris.	ibid.	Flatibus uia multifariam præsta- tur.	10.43	Fricationes siccæ cur carnis soli- ditatem moliantur.	37.5
Per Ferulam cur non transpici- tur.	11.61	Flatuosa libidinem mouent.	30.1	Fricatio cur corpus amplius im- plere potest quàm cursus.	37.6
Ferula cur ambitum plagæ rubi- dum, medium album efficit.	9.3. & 9.4	Flatuosa sunt uinum & atra bi- lis.	ibid.	Fricationis utilitas.	5.14
Ferum omne prauum natura.	10.44	Flatuosa uitia atrẽ bili attribuun- tur.	ibid.	Fricationes cur carnem augment. 37.3. & carnem elaxant.	ibid.
Fætida omnia incoëta.	12.12	Fientes quare uocem emittunt acutiorem.	11.15. & 11.50. & 11.13	Fricationem pleniorẽ quæ ex- periuntur, densantur.	37.5
Fætida cõcoëctioni inepta.	20.16	Flores cur minus suaues è pro- pinquo.	12.2. & 12.9	Frigus contrahit.	13.5. & 24.14
¶ Ficus calida est, & indicia.	20.18	Flores contusi cur deterius olēt.	12.9. & 13.3. & 12.11. & cur è lon- ginquo suauius.	14.8. & calidum humorem congelat.	8.18
Ficus nouissime esitatæ, ultimæ euomuntur.	22.1	Florum quibus odores confici- mus, alij contusi uel concalfa- cti, uel excitati exolefcunt.	13.11	Frigus an è terra.	23.34
Ficus si in furno siccentur, cur duriores efficiuntur, quàm si exemptæ foris refrigerentur.	22.10	Fluctus præalti pelagi cur super frangi non soleant, sed parui tantum.	23.1. & 23.24	Frigus lachrymas mouet.	5.35. & 5.13
Ficuum post esitationem cur ui- num superbibendũ uel aqua.	22.8	Fluctus altioris pelagi cur tar- dius desinit quàm breuioris.	23.17	Frigus quando nobis acrius.	8.13
Ficus cum molles & dulces, cur dentes offendant.	22.14	Fluctus maris cur interdum præ- cedant uentos.	23.11. & 23.28. & 23.3	Frigus cur sit amplius mane q̄ nocte.	25.5. & 8.15
Fides perfacilis quam testimoniũ fecerit.	18.3	Fluctus cur uentũ præ se omnes ferant.	23.10	Frigus quare uehementius sen- tiunt exercitati quàm inexer- citati.	8.6
Fidib⁹ obsonis cur accidit quòd uocem obtineant nerui eiuf- dem.	19.18	Flumina quare pinguntur palli- da.	23.6	Frigiditas horrorem inuehit.	7.5
Fidi grauiori cur semper cõmitti- tur actus modulandi.	19.12			Frigus cur acrius aëre sudo q̄ nubilo.	25.18
Fidicines omnes probi crebro ad medium ueniunt.	19.20			Frigus internum pilos erigit.	3.25
Fieri aliqd ex aliquo bifariã.	30.7			Frigora & æstus cur intentius fiant in Ponto.	25.6

INDEX,

- da. 1.55
 Frigus causa mortis summa. 1.17
 Frigidus sedila extenuat. 6.1
 Frigere maxime solemus à uo-
 mitu. 8.13
 Frigentes singultiunt. 33.13
 Vbi Friximus cur eodem à calo-
 re uehementius urimur atq;
 dolemus. 37.4
 Frigentibus semen aliquando
 excurrit. 4.8
 Frigentes uehementer si statim
 copioso igne calfiunt, indole-
 scunt: si paulatim, recreantur.
 8.15
 Frigidorum locorum incolę for-
 tes, fidentes, & sperantes.
 14.15
 Frigidorum locorum incolę ad
 calidorum incolas sunt ueluti
 iuuenes ad senes. 14.15
 Fronte quare primum & maxi-
 me sudemus. 2.17
 Fructus concernentia. 22. p. tot.
 Fructus quid. 20.3
 Fructuum alij cur partem radici
 proximam amariorem, ali-
 qui postremam superiorem.
 20.25
 Fructuum acerrimorum causa.
 20.20
 Fructus cur dulcissimi in terra
 Attica. ibid.
 Fructus nuper æditi diluiores.
 20.30
 Fructus arborum utribus uehe-
 menter inflatis contenti, cur
 ualeant incorrupti edurare.
 22.4
 Fructus peracta concoctione de-
 cidant est necesse. 20.31
 Fructus quare maturantur paleis.
 22.13
 Fructus noui quare morbosi.
 1.25
 A fructuum esitatione cur uinū
 merum uel aquam superbibe-
 re debeamus. 22.8
 Frumētum cur acrius in campo
 gelu deurit, lacu uel dimi-
 nuto, uel exiccato. 23.34
 Frumentum in Ponto frigori ex-
 positum, cur diu reseruari in-
 tegrum potest. 14.2
 Frumentum apud Scythas diu
 in terra manet propter copiā
 niuis: & ubi emerfit, celeriter
 crescit. 20.21
 ¶ Fumatio non nisi cum lachry-
 ma est. 10.50
 Fumus & uapor quomodo dif-
 ferunt. 12.10
 Fumus citissime oculis proten-
 dentibus occurrat. 31.6
 Fumus cur oculos potius infe-
 stat. 31.22
 Fumo cur homo maxime affici
 potest. 10.50
 Functio expeditior dum in latus
 cubamus sinistrum. 6.7
 Fur meritò damnis punitur gra-
 uioribus, qui locis publicis q̄
 qui priuatis furtum egit. 29.14
 Super furto statuta & leges.
 ibid.
 Furibus cur damnū capitale sta-
 tutū sit, super contumelia que
 grauior est, non. 29.16
 Furtum sit nulla necessitate hu-
 mana. ibid.
 Furta uoluntate amplius inique
 committuntur. 29.5
 Furati ex balneis aut palæstra,
 aut ex foro, aut loco publico
 cur morte mulctantur, ex do-
 mo autem priuata furti pre-
 cium duplum exoluūt. 29.14
 Furiosis oculi nigra in angulum
 exteriorem conuellitur. 31.7
- G
- G Allinæ cur furiant cum
 incubant. 10.37
 ¶ Gelu siccitatis exce-
 sio. 1.17
 Celu urit. 3.25
 Gemini cur in animalium cæte-
 rorum genere æque seruari
 possint, in hominum autem
 non possint. 10.30
 Genitura quid. 4.16
 Geniturę profluuium quibus ac-
 cidit. 3.32
 Genitura cur in somnis profluit
 ijs, qui aut labore lassescunt,
 aut tæbe consumuntur. 5.31
 Genitura quo argumento frigi-
 da. 4.33
 Genitura quorundam piscium
 lauamentum redolet. 4.30
 Genitura in somnis cur præ libi-
 dine profluat. 33.15
 Genitura quare profluit fatiga-
 tis. 3.32
 Genituræ profluuium multis cō-
 turbatis & perterritis. 27.11
 Genuum flexus secundum natu-
 ram antè sit. 5.19
 Genibus cur magis laboramus
- ascendentes, descēdentes cru-
 ribus. ibid.
 Geryonis tragœdia. 19.49
 ¶ Gibborū halitus cur grauior.
 13.10
 Gignendi facultas cur tollit uari-
 cofis. 4.21
 ¶ Glaciem humefacit ignis. 3.16
 Glandes acerbæ. 22.11. inueteratæ
 fiunt amaræ. 20.25. & quā ha-
 bent partem amariore. ibid.
 Glandes tostæ refrigeratæ cur de-
 teriores. 22.7
 ¶ Gradus p singulos quod pau-
 lum redditur, multum id per
 multos exultat. 5.23
 Grando concoctionis indicium.
 26.3
 Grando quid in corpore. 34.4
 Grandinum suillarū lingua in-
 dex. 34.4
 Grauedo siue coriza quomodo
 accidit. 10.53
 Grauedo cur non pro numine
 habetur. 33.7
 Grauedine homo maxime tenta-
 tur. 10.53
 Grauedine conflctantur pueri.
 1.16
 Grauedinem maxime ab homi-
 nibus sentiunt aues. 10.53
 Grauidæ quando uere & æstate
 abortu periclitantur. 1.9
 Graue fertur deorsum secundum
 naturam, sursum præter natu-
 ram. 2.38
 Graue omne tendit deorsum.
 14.6. & 1.18
 Grauissonum cur ualeat acute.
 19.8
 Graue generosius acuto. 19.33
 Graue exprimi facilius acuto po-
 test. 19.7
 Grauius cantantes si absonant
 cur facilius deprehendi pos-
 sunt, quàm qui cantant acu-
 tius. 19.21
 ¶ Gustus uoluptate exuberātes
 cur incontinentes dicimus.
 28.7
 Gustu & tactu solum cur incon-
 tinentes dicimur. 28.2
- H
- H Abituū corporis distan-
 tiæ. 6.1
 Habitus inuitat ad op^o.
 6.7
 Habitus non idem idoneus sani-
 tati & robori. 8.6

IN PROBLEMATATA ARISTOT.

Habitus cur per aliquas sciētias, per aliquas non haberi censetur. 30.2	ciem. 12.6	bis ut plurimum. 30.9
Halitus scēdi in uiuis causa. 13.4	Hyems unde fieri solet. 26.6	¶ Homeri carmen de zephyris. 26.33
Halitum cur ex ore tum calidum tum frigidum reddere possumus. 24.7	Hyeme cur uoces nostræ grauior. 11.17	Homeri carmen de mari nigrescente. 23.23
Halo, uide Area.	Hyeme cum currimus quare magis rigemus, quàm cū stamus. 8.12	Homeri carmē de Bellerophonte. 30.1
Halteribus innititur saltans, & plus salit. 5.8	Hyberno tempore cur flatus de ortu spirare mane, æstiuo de occasu post meridiem consueuit. 26.56	Homines digitis decem naturali constant. 15.3
¶ Hæstici cur uocem acutā proferunt. 19.37	Hybernis locis cur æstus uehementiores quàm tepidis. 14.13	Homo natura maxime omnium calidus & humidus. 4.7. & 10.26
Helleponto mouet imbres aquilo. 26.58	Hyeme morbi calidi & humididi. 1.6	Homo breuissimis naribus. 10.20
Hemisphærium quomodo necessario exultat in bullis. 16.2	Hyems quando grauis esse solet. 1.20	Homo cur homine gaudet. 10.51
Heptachordo ueteres triten demebant. 19.7	Hyeme quare potius febres ardentes orientur, æstate rigores. 1.29	Homo natura calidissima. 10.55
Heptachordi neruus medi⁹ acutissimus est primi tetrachordi. 19.33	Hyeme cur minus quàm per æstatem, sed grauius ægrotetur. 1.28	Homo cur corpore duriori. 10.59
In Heptachordo cur ueteres hypaten & non neten reliquerunt. 19.7. & 19.48	Hyeme pereunt potissimum morbo longo laborantes. 1.17	Homines magna ex parte secundum naturam prodeunt. 11.27
Heracliti schola de uniuerso corpore nostro. 13.6. & eius sententia de creatione lapidū & terræ. 23.30	Hyeme quando dolor capitis, raucitas, & tussis oriuntur. 1.10	Homo imperfectus prodit. 10.45
Herbæ genus cur tantummodo ad semen usq; uiuere possit. 20.7	Hyeme quare laborantes magis emoriantur. 1.25	Homo sero sectatur parentem. 10.34
Herbæ nonnullæ cur euulsæ germinare possint. 20.26	Hypate antiphonum magis reddebat quàm nete. 19.7	Homines ad annum usq; trigessimum proficiunt aut copia, aut crassitudine, & quando obarescunt. 20.7
Hercules atra bile urexatus & morbo comitali. 30.1	Hypate & nete extrema concentus. 19.45	Homini cur nulla iuba. 10.27
Heroës soli duces ueterū. 19.49	Hypate diei à parhypate discrepat. 19.4	Homines cur nani. 10.14
Hesiodi carmen de cōcubitu tam uiri quàm mulieris. 4.26	Hypates & paranetes eadem uidetur esse uox. 19.4	Homo cur tūc pubescit dum coire posse incipit. 4.4
Hæsitans linguæ quid. 11.30	Post Hypaten aptissime canimus neten. 19.43	Homini cerebrum maximum humidissimumq;. 10.1. & 10.2
Hæsitantes lingua cur inuolenti fiunt. 11.38	Hypate cur facile cantatur, parhypate difficile. 19.4	Homini uesica qualis. 10.42
Hæsitatibus lingua cur impetus dicendi præruat. ibid.	Hipposelinum anno postero fructum affert: cumq; attulerit, exarescit. 20.7	Homo tenuissima cute & flatibus redundans. 10.5
¶ Hyems frigoris excessio. 1.17	Hirciunt quare coeuntes aut qui ætate Veneri sufficienti sunt, puer autem non. 4.25	Homines feri non nusquam reperiuntur. 10.44
Fit glacialis Hyems boreā si duxerit auster, cur dici solet. 26.48	Historias rem unam exponentes cur libentius audimus quàm quæ plures. 18.9	Homines natura uarijs moribus. 30.1
Hyeme pars interior calidior. 24.13	Histrionem cur non appellamus callidum. 18.4	Homines cur sapientiores locis calidis quàm frigidis. 14.15
Hyeme melius concoquimus, & sanius uiuimus. 1.28	Histriones cur mane solent exerceri. 11.23	Homo naturali solertia. 10.17
Hyeme cur fumus somnolentior. 11.17	Histriones cur moribus impro-	Homo ingenio cogitationeq; plurimum ualet. 29.7
Hyeme an potius sudandum. 2.21. & 2.33		Homo qui adeo eruditus, cur omnium animantium iniustissimus. 29.7
Hyeme quare minus sudamus quàm æstate. 2.40. & 2.42		Homo cur protinus contentiosus redditur. 18.2
Hyeme cur minus olfacimus, minime que per gelu & gla-		Homines ingeniosos uel philosophos, uel politicos, uel poetas, uel artifices, cur omnes fuisse melancholicos uideamus. 30.1
		Homines capite minori prudentiores. 30.3
		Homo cur maxime aliud intelligat,

- gat, & aliud faciat. 30.11
 Homo cur omnium prudentiffi-
 mus. 30.3
 Homo maxime habet uim imi-
 tandi. 30.5
 Homini cur magis credendum
 quàm cuiq; ex ceteris animan-
 tibus. ibid.
 Homines cur potius iniusti in re
 pecuniaria uidentur. 29.1
 Homines cum orant, cur potius
 exemplis & fabulis gaudent
 quàm commentis. 18.3
 Homini tantum locutio. 11.1
 Homo cur uariā & multiplicem
 agit uocem. 11.59
 Homines multas proferre lite-
 ras possunt, cætera animan-
 tia non. 11.60
 Homo solus compos sermonis.
 11.55. & 11.57
 Homini qui uigilauerit, cur uox
 asperior redditur. 11.11
 Hominis uox una communis
 cur uaria est, cæterorum sim-
 plex. 11.60
 Homini uox cur serius perfici
 solet quàm cæteris. 11.58
 Hominis uox suauior. 19.10
 Homo cur uocem acutiore mit-
 tit cum inualidior. 11.40
 Homini uox una, multa genera
 loquendi. 11.59
 Homo capite maxime piloso.
 10.47. & 10.61
 Homini cutis uelut affectus car-
 nis est. 10.29
 Hominum cur pili è cicatrice se
 promere non possunt. 10.29
 & 10.31
 Hominū pili cur molliores quo
 prolixiores. 10.25
 Hominis pars prior pilosior, q̄-
 drupedum contra. 10.52
 Homini expilato cur pilus du-
 rior subnascitur. 10.24
 Hominum plagam inhabitan-
 tium meridianam pili cur du-
 ri: contra, molles inhabitan-
 tium sub aquilonem. 10.24
 Hominis pili quare summo do-
 lore euelluntur. 10.24
 Homines capillo crispo & tortili
 refimiores. 33.18
 Homines magni cur maiores
 esse uidentur appositi paruis.
 17.1
 Homines omnes tam Barbari q̄
 Græci cur ad decem usq; enu-
 merare consueuerunt. 15.3
 Homo solus nouit numerare, so-
 lus deos colere. 30.5
 Hominib⁹ cur accidit statim mo-
 ueri & reminisci. 2.2
 Homo cur oculorum minutum
 habet interuallum. 10.17
 Homini cur uni uel maxime o-
 culi deprauantur. 10.49
 Homo cur solus uel maxime o-
 mnium oculis limis. 31.27
 Homines albi cur oculis ut pluri-
 mum cæsijs. 10.13
 Hominibus acerbis oculi nigra
 pars in angulum anteriorem
 incumbit. 31.7
 Homo lachrymam maxime mit-
 tit. 10.50
 Homo cur unus canescit. 10.62.
 & 10.5
 Homo solus mutus. 11.57
 Homo cur solus lingua hæsitat.
 11.55. & 11.57
 Homines lingua hæsitantes cur
 loqui nequeant uoce submis-
 sa. 11.35
 Homo surdescit pulmone & ar-
 teria obsessis. 32.6
 Hominum ora qui ieiunarint
 quare grauius oleant. 13.7
 Homo cur tuffit, bos minime.
 10.1
 Homo cur minime omnium ol-
 factu ualet. 33.10. & 10.20
 Homini soli cur sanguis è nari-
 bus defluit. 10.2
 Homo cur maxime omnium ster-
 nutare solet. 11.53. & 10.20.
 & 33.10
 Homo cur cibum sæpius humi-
 dum capiat, cætera animalia
 siccum. 10.55
 Homo cur plus excrementi hu-
 mido quàm sicco habet. 10.58
 Homines cur corpore magno,
 & qui habitant loca frigida et
 calida. 14.8
 Homines in regione Aristotelis
 cur parui. ibid.
 Homines cum excandescunt cur
 furibundi redduntur, metuen-
 tes contra afficiuntur. 27.3
 Homines irati quomodo affi-
 ciantur. 11.63
 Homo solus cubat resupinus.
 10.18
 Homo cur claudus maxime o-
 mnium oriri potest. 10.40
 Hominum crura carne redun-
 dant. ibid.
 Homines pleni cur admodum ri-
 gent, cum pingue calidum.
 8.5
 Homines raris dentibus cur ui-
 tam longam agere nequeant.
 34.1. & 10.47
 Homines uirgulam suæ palmæ
 habentes ductam per totā lati-
 tudinem, cur uitæ longissime
 esse possunt. 34.10
 Hominis partes priores infir-
 miores. 10.52
 Homini coitus cur semper op-
 portunus. 10.46
 Homo omnium maxime cur post
 coitum languescit. 4.6. Item,
 semen plurimum pro corpo-
 re emittit, ibidem. & quare,
 4.7
 Homo dūtaxat coitu prouenit.
 10.64
 Homines coire cupientes cur pu-
 det fateri, bibere & edere non
 pudet. 4.28
 Homines pilosi cur Veneris au-
 diores. 10.26. & 4.32
 Homo cū coit uago animo. 10.12
 Homines cur minus in aqua cō-
 cumbere queant. 4.15
 Homini concumbenti cur oculi
 infirmantur. 4.33
 Homines nonnulli cur rem ue-
 neream cū uoluptate patian-
 tur, & alij uel ipsi agere cu-
 piant, alij pati tantummodo
 gestiant. 4.27
 Hominis semē liquefcit in igne.
 4.15
 Homini cur lac minus demul-
 getur pro portione corporis.
 10.6
 Hominum partus euariat prout
 pater & mater in conceptu af-
 ficiuntur. 10.12
 Homo cur non partu numero-
 so. 10.16
 Homini partus geminus con-
 tra legem naturæ accidit.
 10.30
 Homo cur minus monstra pa-
 rit. 10.60
 Homo cur solus uaria genera-
 tionis obtinet tempora.
 10.40
 Homo solus calculosus. 10.42
 Homines liberi atque ingenui
 ad choream adire solebant.
 19.15

IN PROBLEMATĀ ARISTOT.

Hominum gibborum incuruorumque cur halitus grauior & fœdior.	13.10	gimus.	35.1	Igni nisi cōcedatur spiraculum, extinguitur.	1.57
Homines prius quàm literas scient, leges cantabant.	19.28	Horrescimus quibus.	35.3	Ignis alia exiccat, alia humefacit: glaciem humefacit, salem indurat.	3.16
Homines prauī cur potius diuites quàm boni.	29.8	Humor tenuior quàm terra.	11.61	Igni albedo tribuitur.	8.1
Homines hircientes cur fœdus oleant cū se odorifice unguentant.	13.9	Humor secundū naturam deorsum fertur.	11.45	Ignis summum adurere non potest, cum sol possit.	38.7
Homo nunquā amittit colorem mutatione aquæ.	10.7	Humor dulcis leuare potest, amarus purgare.	23.40	Ignis flatu excitatur & augetur.	1.57
Homo cur uiribus debilitat austru flante.	26.44	Humores potius per æstatem putrescunt.	2.21	Ignis quare imbecillior ab arundine quàm à ligno.	3.9
Homini infortunato quàm fortunato iniuria iniquior.	29.2	Humor alimentum caloris.	3.25	Ignis cur nigrum hominem nō reddit, fœtile reddit.	38.8
Homines mero deditos quæ uitia exercent.	3.5	Humor grauis quia terreus.	14.6	Ignis uires omnium minuit.	22.12
Homines cur maxime fumo affici possint.	10.50	Humoris in multitudine figuræ, in exiguo colores conspectiores.	1.53	Illū dolores medici attribuunt atræ bili.	30.1
Homo maxime grauedine tentatur.	10.53	Humores calorem sequuntur.	10.53	Imaginationem propere sequi esse melancholicum.	11.38
Homines non nulli animo defecerunt, cum alios suspendi & strangulari uiderunt.	7.5	Quæ Hument, mollia sunt.	22.10	Imber concoctionis indicium.	26.3
Homo solus uel maxime morbo comitiali in puerili ætate capi solet.	10.49. & 31.27	Humidiora cōtrahi plenius possunt.	31.25	Post Imbres cur desistunt flatus.	26.3
Homines cur pereant, teste Alcmaone.	17.3	Humidis egent sicca natura.	10.58	Imber hyems est flatibus familiarissima.	26.28
Homines fortes, uide Fortes.		Humidiora omnia naturæ calidiora occurrunt.	3.6	Immodicum minus cōsentiens.	5.22
Honoris iniuria cur minus æstimetur quàm pecuniæ.	29.1	Humida constantes natura cur facile à labore astuq; strangu lentur.	5.21	Immodicum suspensionem plurius gerit.	17.2
Honor maius bonum quàm pecunia.	29.1	Humida omnium difficillima concoqui.	3.14	Impatibilis quod ualidius.	20.1
Horror qualis.	7.5	Humidum multum refrigeratū & multum frigidum se cōuertit.	3.6	Imperatorem cur callidum appellare solemus.	18.4
Horror quare nonnullis sudoribus excitari possit.	2.34	Humore in calido quæ pauco tēpore maduere, tument: quæ multum, collabuuntur.	24.10	Inanimata quæ concernunt.	16. per totam.
Horror calida offusa aqua exortur.	3.25			Incisus ære facilius sanescit quā ferro.	1.39
Horrores quomodo fiunt.	1.29 & 8.18	I Acturā quando minus ægre ferimus.	29.2	Incidentia quæ sint.	1.32. & 1.34
Horrescimus cur aqua ut frigida ita & calida.	8.7	Ictus omnis quam uim habet.	5.35	Incocta sapores habent deteriores.	4.13
Horrescimus cur ad extremam urinæ emissionem.	8.9	Ictus cur tumorem & liuorem suscipiant.	9.14	Incontinentia quid.	28.3
Horrescimus cur tristibus auditis.	7.9	Ieiuni quare celerius cōeunt.	4.10	Incontinentes cur tantum ratione cupiditatis dicimus.	ibid.
Horrentibus cur pili eriguntur.	8.18	Ieiuni minus fatigantur laborantes quàm alij.	5.7	Incontinentes libidinosi.	28.7
Horremus quare ubi sternuimus uel minximus.	8.14	Ieiunantium ora quare grauius oleant.	13.7	Incontinentes cur appellamus eos qui tactu aut gustu exuberarunt.	28.2. & 28.7
Horrescimus cur frequenter cibo ingestio.	35.9	Ieiunium sitim parere solet.	13.7	Incontinentes omnino calidi & humidi.	5.31
Horrescere cur non eisdem in rebus omnes soleamus.	35.3	Ieiunium uitiosum atrophiam unde.	37.3	Incorrupta cur edurare possint, quæ utribus continentur inflatis, aut uasis bene opertis.	25.17
Horrescere cur magis solemus cum alius modo quodā nos tangit, quàm cum nos ipsi tangimus.		Ignis & aer cur non putreant.	25.20	Incrementum à calore.	14.8
		Ignis minor ab ampliori absumitur.	3.22. & 33.2	Individuum unum esse apparet.	17.1
		Ignis cur rugare non potest.	24.7	Inedia iram mouet.	10.37
		Ignis quomodo magis affert sudorem,	2.11	Inæqualis concentus tristitia afficit.	19.6
				Inexerci-	

- Inexercitati excrementis redun-
dant, exercitati non. 3.15
- Inexercitati quàm exercitati ma-
gis ad uinolentiam usq; pota-
re, & uino facilius solui cur
possint. ibid.
- Infantes imbecilles & læsi quan-
do gignuntur. 1.9
- Infantes more brutorum uocife-
rantur. 11.30
- Infans in quoque genere similis
feminae. 11.24
- Infectores res inficiendas humo-
ribus quibusdã acerbis quare
ante immergant. 22.11
- Infinutum quod determinatum
non est. 5.25
- Infirmius natura integitur. 10.52
- Inflammationem tollere uolūt,
qui aceto salcæ perfricandū
censent. 9.1
- Inflammatiō ubi feruens oritur.
1.6
- Inflammationes cur alij frige-
faciendo, alij calfaciendo sanct.
1.45
- Ingenia cur exercentur in dispu-
tatione contentiosa. 18.2
- Ingenio quare nō ualent, qui lo-
ca habitant frigida. 14.15
- Ingressus ex quibus conficitur.
10.28
- Ingressus in partem priorem ma-
ximè. 10.17
- Ingressus omnis conficitur attol-
lentia & positione. 5.38
- Ingressus per accliuia cur plus su-
doris promittit, quàm per de-
cliuia. 2.38
- Inguina per ictum quare oriun-
tur. 5.26
- Inguinum abscessus medicamen-
tis potius curandi. 1.34
- Inhorrescere, uide Horrescere.
- Iniuria multis aduehi potest mo-
dis. 29.13
- Iniuria homini infortunato quàm
fortunato iniquior. 29.2
- Iniuriæ cur non sicut in pecunijs
ita in cæteris amplificentur.
29.5
- Iniuria maior quàm in maius bo-
num est accepta. 29.1
- Iniuria grauior quàm ex cōsulto.
29.13
- Iniuria pecuniæ cur maior æsti-
metur quàm honoris. 29.1
- Inopia uitia gignit & auget. 30.9
- Infania melancholicos rapit quã-
do. 1.12
- Infani quare amentes. 30.13
- Infania laborantes uini cupidi.
27.3
- Insomnia qui tenentur. 3.24
- Insomniæ quomodo accidunt.
18.7
- Inspiratio quid. 11.14
- Instrumentorum priorum prio-
res esse facultates. 30.4
- Instrumenta nobis duo, quorū
opera instrumentis externis
uti ualemus. 30.4
- Intelligentia hominis quando
suo fungitur officio. 30.13
- Intellectiones animæ quæ uigi-
les, & quæ non uigiles. 18.7
- Intemperantem hominem cur
appellamus. 28.2
- Intemperatū corpus minus egro-
tar, sed difficilius curatur. 5.22
- Intestinorum difficultates quan-
do autumno solent euenire,
& quomodo fiunt. 1.19
- Intestinorum difficultates quan-
do mulieres torquēt, & qua-
re. 1.9
- Interna omnia infirmiora. 31.22
- Inuentio ex habitu. 30.2
- ¶ Ira ex igne. 8.17. & quid. 2.26
- Iram sedat aqua frigida. 8.17
- Ira timiditati contraria. 8.17
- Iram quare extenuatio mouet.
10.37
- Ira quomodo cum ratione. 28.3
- Irascentibus uocabula commo-
da. 27.3
- Irascentibus quæ accidunt. ibid.
- Irascentibus labrum inferius la-
xatur. 27.6
- Iratis cur oculi rubescunt. 31.3
& 32.8
- Irascentes cur non rigent. 8.17
- Iris an arbores reddat odoratas
quibus decubuit. 12.3
- Irrigata aqua frigida cur dulcio-
ra. 20.29
- Irrigationes cur fiunt mane &
noctū, & non meridie. 20.15
- ¶ Iter cur longius tum esse uide-
tur cum ignari ambulamus,
quàm cum gnari. 5.25
- Iter æquale quare ocyus confici-
tur quàm inæquale. 5.10.
& 5.23
- Itinere longo peracto cur si quis
se super summos constituerit
digitos, calces pedum concu-
tiuntur, proniq; deorsum la-
buntur. 5.15
- ¶ Super Iudicijs pulchra. 29.13
- Iusto qui se iunxerit, iustior effi-
cietur. 29.10
- Iustos pauperes cur recensemus.
28.4
- Iustitiam concernentia. 29. p tot.
- Iumenta non facile mouentur.
7.2
- Iumentorum uestica qualis. 10.42
- Iumētis quare crepitus alui mul-
tus. 10.43
- Iumenta cur non ructare soleāt.
ibid.
- Iuuenes humidi & calidi multū.
3.33
- Iuuenes consopitos urinæ exci-
tatio sæpe latet. ibid.
- Iuuenes quare potius quàm se-
nes immingāt, ubi uino se ine-
briauerunt. ibid.
- Iuuenes quare potius uitam la-
queo finiunt quàm senes. 30.1
- Iuuentus spe plena. ibid.
- Iuniorum ulcera promptius cō-
paginantur, quàm seniorum.
32.7
- Iuniorum natura somnolētior.
3.33
- Iuniores cur ocyus discimus, se-
niores mente ualemus. 30.4
- L
- Aboris auctio & cibi di-
minutio cur salubris.
1.47
- Labor acrius opprimens quæq;
corrumpit. 9.3
- Laborantibus uires augentur.
2.5
- Tam Laborantibus, quàm fruen-
tibus solatio cur tibia m adhi-
bere solemus. 19.1
- Laboratur præcipue propter cō-
tinui distractionem. 5.26
- Labore dissoluti cur mole cor-
poris contractiore sunt, uo-
cemq; acutiorem reddere pu-
tentur. 5.2
- Laboratur minus cū motus non
eodem agitur habitu. 5.10
- Laborantium cur pingue abfu-
mitur, caro non emaceratur.
5.4
- Laborantes cessantes cur sudare
incipiunt. 2.20
- Laborasse quàm non laborasse
melius perpetuò. 2.30
- Labrum inferius cur tremet me-
tuentibus. 27.6. & 27.7

IN PROBLEMATĀ ARISTOT.

Labrum inferius pendet, & laxatur irascentibus. 27.6	Lassitudinem quid faciat. 5.7	dam describit. 19.2
Labrum imum hominis irati tremiscit. 5.15	quæ consequi solet. ibid.	Lineam ad rectā omnia sua natura feruntur. 16.4
Labris cur maxime titillamur. 35.7	Lassitudines æstivæ quare balneo:hyberne, unctiōe curen- tur. 1.40	Linea unam habet dimensionē. 11.16
Lac excrementum. 10.6	Lassitudo, uide etiam Fatigatio.	Lineæ ductæ per directum in plano pares sunt. 16.5
Lac quare non medicamentum. 1.48	¶ Lectio nonnullis somnū conciliat, etiam nolentibus. 18.1 & quare. 18.7	Linea de angulo ducta in angulum, cur sola ex omnibus quæ figuras rectis cōstantes lineis bipartito secant, diameter dicatur. 15.2
Lac medicamentosum, sed quantitatis ratione. 1.43	Lenticula solida expastatur. 24.9	Linea circularis remota, quare recta esse uidetur. 15.5
Lac bibitū cū farina ordei quare dulcius sentitur. 21.19	Leo cur partu numeroso. 10.16	Lingua inanis & spongiosa. 34.4
Lacerti cur formari in orbem soleant. 16.9	Leonū nulli reperiuntur domestici. 10.44	Lingua caro mollis & instar spongiæ. 3.30
Lachryma sudor quidam. 5.35 & quare falsa. ibid.	Lepra non tam citò afficit cæteros quàm rabies. 7.4	& quare. 10.22
Lachrymā ciet res calida ut sol. 5.13. & 5.35	Lepus cur partu numeroso. 10.16	Lingua inter membra exteriora. 34.6
Lachrymam mouere potest frigus. 5.13. & 5.35	Lesbo eurus & auster nubes ex alto affatim adducunt. 26.58	Lingua affici maxime ex potione potest. 34.6
Lachrymam oculus perfricatus reddit. 31.1	Læsio alia corrumpit, alia peruertit & uitiat. 4.27	Lingua nulla cur pinguis. 10.22
Lachrymas mouens cuius naturæ esse debeat. 20.22	Leuca, uide Viriligo.	Lingua cur tot euariat coloribus quot cutis. 34.6
Lacus quare candidus pingitur. 23.6	Leue sursum fertur natura. 18.7	Lingua cur amara, falsa, & acida fieri potest, dulcis non potest. 34.5
Lacus omnes quàm mare candidiores. ibid.	Læuitas domus resonantiorem efficit uocem. 11.7	Lingua cur rerum plurium iudex esse potest. 34.4
Lacu uel diminuto uel exiccato cur frumentū in cāpo acrius gelu deurit. 23.34	In Læuibus lux amplior. 11.25	Lingua uinolentorum cur errat. 8.10
Lacus cur arenam nullam faciat, uel minus quàm mare & fluuius. 23.33	Lex genus cantilenæ cur nō per Antistrophos olim agebatur. 19.15	Linguam hæsitare quid faciat. 11.63
Lacus Pesa qui potu idoneus cur lauat simul & purgat uestimēta. 23.40	Leges cur pleræq; cantilenæ appellentur. 19.28	Lingua cur nonnulli hæsitant. 11.54
Lana quare minus calida quàm plumbum redditur. 8.16	Leges olim cantabant priusquàm scirentur literæ. ibid.	Lingua hæsitatio, stupor & attentio. 11.54
Langor omnis ex cruditate. 31.24	Leges olim à magistris certadiq; peritis agebantur. 19.15	Lingua hæsitatio mutitas quædam. 11.57
Lapidis creatio. 24.11. Item Heracliciti sententia. 23.30. & cur potius aquis calidis concreseat. 24.11	¶ Liber reddere peruigiles potest. 18.7. & quare. 18.1	Lingua hæsitatio similis apoplexiæ. 11.36
Lapides in mari cur rotundantur. 23.36	Libido excitari tum à cibo, tum ab imaginatione potest. 4.27	Lingua hærentes cur melancholico sunt habitu. 11.38
Lapis calidissimus urit uehementius. 1.8	Libido quibus insatiabilis modo mulierum. 4.27	Lingua cur magis hæreant trepidantes quàm uinolenti. 11.36
Lapis ignitus carbone calidior sentitur. 30.1	Libidinis & pruritus similis uoluptas. 4.16	Lingua hæsitantes uerba copulare nequeunt. 11.55
Lapidem si multi proijcient, sed singuli aut magna eorū pars diuersim, lapis non longius propelletur. 11.52	Libidinem mouent flutuosa. 30.1	Lingua cur magis hæsitant pueri quàm uiri. 11.30
Lapillus cum in mola frangitur, nonnulli inhorrescunt. 35.3	Libidinosiores cur fiunt equitantes assidue. 4.12	Lingua hæsitantes cur loqui nequeant uoce submissa. 11.35
Laterum dolore cur excipiuntur uinolenti. 3.1. & 3.6	Libidinosi, uide etiam Salaces.	Lippitudo æstus in oculis. 1.8
	Lienosorum cur cicatrices albæ. 9.5	Lippitudinum causa. ibid.
	Lignū uehementius feriens quare medium plagæ amplius rube- re facit. 9.4	& quando fiunt. 1.19
	Lignum per aquam in sole appositum non efficit continuam umbram. 16.1	Lippitudo cur contagiosa. 7.4
	Liliorum caules euulsi cur germinare possint. 20.26	Lippitudines quādo æstate sunt graues. 1.8
	Lilium, uide etiam Lirium.	Lippi-
	Linea bipedalis quadruplū quid	

I N D E X.

- Lippitudines aridæ quando & quibus. 1.9. & 1.12
- A**lippitudine cur nonnulli acutius uideant. 31.9
- Lyrium cur suspensum floret solstitij tempore. 20.21
- Lyrae sonus unde fit. 19.44 & qualis. ibid.
- Lyra cur suauius sonat, quæ uox teretantis. 19.10
- Lyfander Lacedæmonius ante obitum ulceribus scatuuit, ex atra bile. 30.1
- Literæ sunt uocis affectiones. 11.60
- Literas quas proferunt animalia bruta. 11.60
- Littora fluctuosiora cur solida sepe efficiantur, adeo ut planè pauimenta uideantur. 23.29
- Liuidi cur efficiuntur qui rigent. 8.1
- Lixiuum rufos facit pilos. 38.2
- Lixiuum quare non potest tollere stuporem dentium. 1.39
- L**ocus salubris qui placide aspiratur. 1.54
- Locorum mutatio pro temporis cuiusdã mutatione accipi debet, ideo morbum parere potest. 1.3
- Loquendi initium unde. 3.30
- Locutio uni homini. 11.1
- Loqui quare in aqua non possunt. 3.30
- Locutio cur nonnullis ante tempus. 11.27
- Locutio species uocis, quæ ex facili deprauari potest, & difficillime perfici. 11.1
- L**ucerna dempto oleo lumen amittit. 3.5
- Lucerna ubi multus ignis perflamat, suam asseruare flammulam non potest. 1.58
- Ludiones quare uocem exercere ieiuni consueuerunt. 11.46
- Luctatores quare interposita aliquantisper quiete magis sudant, quam si cõtinuè luctentur. 2.7
- Lumbis acrius laboramus. 5.26
- Lunæ umbræ cur maiores quam solis. 15.9
- Luna cur plana uidetur, cum certè sit spherica. 15.7
- Luna rectis lineis contineri die octauo uidetur. 15.5
- Lunæ calor hebetatur adueniente defectu. 26.20
- Luna quare post diem octauum repletur de medio. 15.6
- Luna quando curuatur in cornua. ibid.
- Luna quæ spherica est, cur recta cum semiplena est cernitur. ibid.
- Luscij cur cõtractis palpebris uideant. 31.16
- Lusciosi cur literas scribere minutissimas possunt. 31.15 & 31.8
- Lusciosi uisio quomodo differt à uisione senis. 31.26
- Lux directo itinere fertur. 11.49 & 25.9
- Lux cur corpora penetrare densa non potest, strepitus potest. 11.49
- Lux orbiculata per foramen angulatum prodit. 15.10
- Lux amplior resplendet in læuibus. 11.25
- Lucis absentia omnia opacatur. 14.14
- Luxuriose uiuentes cur ægrotent, ubi agere luxuriose cessarunt. 28.1
- M**
- Adere quæ possunt. 25.12
- Madens cõcorporefcere nequit. 1.33
- Magadare diapason consueuerunt. 19.17 & cur tantum diapason. 19.40
- Magadare ex uocibus consistit contrarijs. ibid.
- Magistratui qui maledixerit, grauius mulctatur. 29.14
- Magnum quid appellamus. 16.7
- Magnitudinis quæ sunt profundo inæquali cur accidit, ut si partem moueris leuiorem, circumferatur quod iacitur. 16.12 & 16.3
- Magnitudo omnis diuisa cur minor suo toto uideatur. 16.7
- Maledicta in magistratibus grauioris punitionis. 29.14
- Malum suum nullius est. 4.14
- Malus punica cur fructu uacet, cum florem habeat. 20.3
- Mala punica uinolenta uocata. 19.44
- Mala punica cur in ollis amplaredduntur & fungosa. 20.9
- Mane cur frigus sit amplius quam nocte. 25.5
- Manus instrumentum cuius opera instrumento extraneo uti possumus. 30.4
- Manus pars interior articulo caret. 10.48
- Manus carnis inopes & nerui uberes, ideo ad refrigerationem habiles. 6.6
- Manus dextra à sinistra differt. 31.30
- Manus pars robustissima. 2.5
- Manus cur potissimum torpent. 6.6
- Manus cur tremunt metuentibus. 27.6. & 27.7
- Manuum perfricatio laborem magis affert, quam cæterarum partium. 2.5
- Manus cæsuram qui per totam obtinent palmam, cur diutius uiuere possunt. 10.48
- Maracus ciuis Syracusanus poetarum præstantior dum mente caperetur. 30.1
- Marcescentibus quæ auxilia impendimus. 3.5
- Maris animalia quare maiora quam terræ. 10.54
- Mare cur dilucidius aqua dulci, & purius. 23.15. & 23.38
- Mare cur simul salsum & amarum. 23.35
- Mare cur minus frigidum quam aqua dulcis. 23.7
- Maris uapor calidus & siccus. 23.13. & 23.39. & 38.2
- Mare nec calidum nec frigidum ualde est. 23.16
- Mare hyeme calidius, per æstatem frigidum. 26.59
- Mare cur solum omnium aquarum deuri potest. 23.32. & 23.13
- Mare salubre, quod placidè aspiratur. 1.54
- Mare quando sæuos habet uentos. 25.7. & 26.59
- Mare cur cæruleum austro spirante, obscurius aquilone. 26.39
- Maris pars terræ proxima cur dulcior. 23.31
- Mare dulcem humorem habet. 23.37
- Mare fluuijs corpulentius. 23.12
- Mari quam fluuijs cur melius natamus. ibid.
- In Mare demersi cur ualeant plus tolerare quam in fluuium. 23.14

Mari

IN PROBLEMATATA ARISTOT.

Mari natantes cur uentre salubri ter euacuantur. 23.39	Medicamenta non sunt, nisi sui generis qualitate purgare possint. 1.48	Melancholici cur libidinosi. 4.38
In Mare æstuans, si iactum est ali quid, cur unda residet & quie scit. 23.4	Medicamenta cur purgare ua leant. 1.43	Melancholicorum habitus ua rius. 30.1. & causa. ibid.
Mari qui se lauerint, cur ocyus re siccantur. 23.8	Medicamentū quid est quod na turam obtineat. ibid.	Melancholici nōnulli quare ubi abunde potauerunt, dolent, & animo uehementer succū bunt. 30.2
Mare continuum. 23.3	Medicamentorum cur alia uen trem superiorem, alia inferio rem soluunt. 1.42	Melancholicos cur insomnia te nent. 3.24
Mare superius cur falsius & cali dius quàm inferius. 23.30	Medicamenta aluo cōmoda cali da sunt. 27.10	Melancholici cur uarij & inæqua les. 3.10
Maris undabundi cur quod defi stit, albicat: quod prouoluit, nigricat. 23.42	Medicamentorum cur alia aluū soluant, nō uesciam: & alia ue ficam, non aluum. 1.41	Melācholici magna ex parte du ri, & uenis tumidi. 30.2
Mare quare pingitur cæruleum. 23.6	Medicamentum quod mouet su periore & inferiorem uen trem. 1.42	Melancholici libidinosi. ibid.
Mare minus extinguit ignem q̄ aqua. 23.13	A medicamento cur non protin us cibus sumi debeat. 5.28	Melancholici qui prudentiores. ibid.
Maris natura. 23.7. & 23.32	Medicamenta quare comitantur acerbitas, acor, & mal ^o odor. 1.43	Melancholici quando insania ra piuntur. 1.12
Maris estus per summa uersatur. 23.4	Medicamentum mordax, acre acerbumq; adimere potest hu morem alienum. 1.50	Melancholicus habitus inæqua bilis. 30.2
Maris quod lacum simulat pars dulcis per summa innatat, fal sa in imo est. 23.6	Medicamēta quare amara & fœ tida. 1.48	Melancholicos quos fuisse uidea mus. ibid.
Mare cur translucidius flante a quilone quàm austro. 23.9	Medicamenta quare miscentur. 1.42	Melancholici qui uitam laqueo finiunt. ibid.
Mare Ponticum cur candidius Aegeo. 23.6	Medicamenta consueta pro ali mentis recipiuntur. 1.46	Melancholici cur lingua hæreāt. 11.38
Mare quare nigrum esse uidea. ibid.	Medicamenta cur purgare pos sint. 1.48	Melancholici cur in somnis cre bro excitari consueuerunt. 30.13
Mare Athlanticum ubi spaciū. 26.54	Medicamēta cibo contraria. 1.43	Melitenſes catelli q̄ forma. 10.14
Mari operam dantes, cur se tepo ri solis libenter dedunt. 3.31	Medicamentum cōcoctionis im mune esse debet. 1.48	Membra cætera cum perfricanti, cur pleniora euadant, uenter extenuetur. 5.14
Maris quod propinquum, candi dum uidetur: quod procul, cæ ruleum. 23.23	Medicamenti sanguinem suppri mentis quænam uirtus. 1.33	Membra nostra cur in utribus obtentia inflatis doleant. 25.2
Circa Mare si quis infodiat, cur primo aqua dulcis, post uerò falsa efficiatur. 23.37	Medicinæ operatio quæ. 30.7	Membra genitalia etatis accessio ne contrectata & agitata, ple nius augentur. 4.12
Mas qua perficitur magnitudi ne. 10.38	Medicus cur ad sanitatem usque tantummodo operam suam præstat. ibid.	Memoria mane firmior. 30.4
Mares longo tempore perficiun tur, fœminæ breui. 10.10	Medici nonnulli medentes non agunt, nisi per excessum. 1.2	Mens opus naturæ. ibid.
Mas diutius uiuit fœmina bene ficio futurarum. 10.47. & 34.2	Medici in aduersis ualetudinib ⁹ quare pedes operiendos præ cipiunt. 2.26	Mens uidet, mens audit. 11.38
Mas fœmina præstantior. 29.11	Mel tenacius aqua. 21.11	Mentis ab appetitu differentia. 30.11
Mares fœminis calidiores. 10.10	Mel medicamentosum, sed quan titatis ratione. 1.43	Mens instrumentū nobis, cuius opera instrumento extraneo uti possumus. 30.4
Mares cur corpore maiori penè extoto, quàm fœminæ. ibid.	Mel apibus secundum naturam competit. 21.13	Mensarum secundarum usus cur adijci debeat. 22.6
Mares integri, fœminæ oblæfæ. ibid.	Mel cum sale minus dulce senti tur. 13.11	Menthā belli tempore neq; edi to, neq; serito, cur in prouer bio dicitur. 20.2
Matula q̄ tingi solet. 10.42	Melancholici natura ingenio sunt singulari. 30.2	Menthæ natura. ibid.
¶ Medium principium quoddā. 19.46	Melancholici pleriq; in crapulis dissoluuntur. 3.16	Mercatorem cur callidum appel lare solemus. 18.4
Medius sonus instrumentorum musicorum est ueluti sonorū coniunctio. 19.20		Meridies calidissimus. 25.15. et cur à uentis fileat. 15.4. & tunc cælū tranquilletur. 25.4
Medicamenta quæ dici debent. 1.43		Meridiem uersus habitantes, cur nigris oculis potius. 14.14

Merum

INDEX.

- Merum nōnullos interficit, alios
exiccat, & quos. 3.22
- Mero interitur & cicuta. ibid.
- Mero deditos q̄ uitia exercēt. 3.5
- Apud Mesanā mare cuiusmo-
di. 23.5
- Metus unde. 27.6. ubi. 27.4. & est
refrigeratio quædam. 10.59.
& 35.1. & 11.36. & quid. 2.31
- Metus sitim affert militum argu-
mento. 27.3
- Metu cur multi uarie moriant̄.
3.1
- Metuentibus quæ accidunt. 27.3
- Metuentes cur tremunt. 27.1
- Metuentes cur silent, dolētes cla-
mant. 27.9
- Metuentium uenter cur obcre-
pare solitus. 27.9. & 27.11
- Metuentium lingua compatit̄,
3.30
- Metuentes pallent. 11.53
- Metuentium uox cur tremula.
27.6. & 27.7. & 11.31. & 11.65
- Metuentes cur uocem reddunt
acutam. 11.32. & 11.53
- Metuentes genituram excernūt.
27.11. & quare. 3.32
- Metuentes cur tremāt manibus
et labro inferiore. 27.6. & 27.7
- Metuentes cur argent & sitiunt.
27.8
- Metuentes bilem deiiciunt, & te-
sticulos contrahunt. 27.7.
& 27.11
- Metuentibus cur alui fundant̄.
27.10
- Metuentibus locus cordis refri-
geratur. 11.32
- Metuentibus calor partem supe-
riorem deserit. 11.53
- Metuentes tormenta adituri cur
sint, cum per timorem refri-
gerentur. 27.2
- Metuentes quā cōfidentes ma-
gis uolunt inquirere & ma-
gis inuenire. 14.15
- ¶ Mimus cur malit esse mimus
quā astronomus. 18.6
- Mingendi desiderio qui tenen-
tur, cur cōcumbere nequeūt.
4.20
- Mingentem cum uidemus, cur
ad mingendum mouemur.
7.2
- Vbi Minximus cur inhorresci-
mus. 8.14. & 33.16
- Mixolydius cantus quæ præsta-
re potest. 19.49
- Myrrha medicinalis suauior. 12.1
- Myrti nigrae cur fronde frequen-
tiore quā albæ. 20.36
- Myrra acerba. 22.11
- Myrra in manu collisa cur dul-
ciora sentimus quā integra.
20.23
- Myrra cur enucleatiora quæ mi-
nora. 20.24
- Myrtorum non conditarum fru-
ctus cur magis defluūt quā
folia, contra referuatarum al-
ga. 20.31
- ¶ Moderatio unum quam maxi-
me. 17.1
- Moduli natura. 19.50
- Modulandi egregia genera ner-
uo medio sæpe utuntur. 19.20
- Modulatio mollior cur sono
grauiori contineatur. 19.50
- Moduli musici cur moribus simi-
les. 19.29
- Mola cum frangitur cur inhor-
rescamus. 7.5
- Molle humidum. 10.25
- Molles & feminei geniturā uel
nullam, uel minimā habent.
4.27
- Monstra quæ magis pariunt, quæ
minus. 10.60. & quando fiūt.
ibid.
- Monstrorum causa. 4.14
- Monstra ædere possunt aues.
10.66
- Morbus quare hyeme pernicio-
sior. 1.25. & 1.28
- Morbus perniciosior, qui à ma-
iori causa. 1.28
- Morbus ex redundantia. 31.24
& 1.1
- Morbus motio. 7.1. & naturalis
ordinis corporū motio. 19.38
- Morbos quæ uel tollunt, uel pa-
riunt, uel iudicant, uel inten-
dunt. 1.3. per tot.
- Morbus longus quasi iam sene-
cta esse uidetur. 1.17
- Morbo longo laborantes quare
potissimum pereant à uergi-
liarum occasu ad fauonij usq̄
flatus. 1.17
- Morbus longus calorem extin-
guit naturalem. 3.5
- Morbi calidi & ficci æstate. 1.6
- Morbus pestilens quare solus af-
ficiat propè accedentes. 1.7
- Morbi hyeme calidi & humidī.
1.6
- Morbi facilius æstate curant̄. 1.25
- Morbi hyemales quare celeriter
interimunt. 1.6
- Morbi quando exercent corpo-
ra tam uere quā æstate. 1.9
- Morbum putrescens excremen-
tum committit. 1.54
- Morbis pituitosis cur libido im-
modica profit. 1.51
- Morborum alij ab igne, alij à ro-
re creantur. 1.59
- Morbos igneos ros curat, &
morbos roris curat ignis. ibi.
- Morbus cur morbum alteri face-
re potest, sanitas sanare nō po-
test. 7.1
- Morbi cur sæpe curari possunt
ubi quis abunde excessit. 1.2
- Morbi quare infestēt uere & au-
tumno. 1.27
- Morbo cur capita tentantur ijs
qui uelociter currunt. 5.9
- Morbi inter initia an cibus offe-
rendus, an post. 1.52
- Morbis nonnullis cur genitura
profluit. 3.32
- In Morbos sapius incidunt, &
facilius curātur corpora sym-
metra. 5.22
- Morbus comitialis Hercules
ab Hercule dictus. 30.1
- Morbo comitali solus homo te-
nera çtate laborat. 31.27.
& 31.28
- Mors refrigeratione accidit. 3.22
- Mors interitus caloris & humo-
ris. 14.10
- Mors putredo quædam. 14.9
- Mortis causæ duæ summæ, &
quæ. 1.17
- Moriens cur oculos attollit. 4.2
- Morientibus cur genitura pro-
fluat. 3.32. & 4.8
- Moribundos cur sternutatorio
excitamus. 33.9
- Mori quare accidit p̄sertim post
utrumlibet solstitium per cen-
tum dies. 1.26
- Mortuis halitus scædus. 13.4
- Mores hominum uarij à natura.
30.1
- Mores conduntur calido & fri-
gido. ibid.
- Moribus efferis quare qui in ni-
mio çstu uel frigore habitant.
14.1
- Moribus quæ sensibilia similia.
19.29
- Motus à dextra parte. 6.5
- Motus animalium quo agitur

modo.	10.32	Mutatio de contrario in contra-	Quæ præter Naturam sunt, hæc
Motus calfacit.	5.13. & 5.4	rium frequenter laboriosa.	omnino aliena.
sed non omnis.	5.34	5.12	4.14
Motibus naturæ omnes oble-		Mutatio subita grauis.	Quod contra Naturam est, id im-
stantur.	19.38	8.15	becillum.
Motus sine inani spacio agi non		Mutatio omnis motu facilis.	10.39
potest.	22.4	1.15	Quæ præter Naturam sunt, factu
Motus uehemēs qui passim per		Mutatio ex contrarijs in contra-	difficilia sunt.
loca agitur inæqualia: multus,		ria magna est.	5.32
qui continens.	5.1	8.15	Naturam ultimam assequi est diffi-
Mortuum sol parens & autor.		Mutationes temporum, flatuūq;	cile.
26.35		quare morbos intendant tol-	10.44
Motus qui laboriosiores, an qui		lant uel iudicent uel commit-	Nati recenter parentibus sunt
per loca inæqualia, an plana.		tant.	10.9
5.1		Mutuū denegare cur minus	Natiuum quod est, id sensum ef-
Motio à calore an calida.	26.50	iniquum quam depositū.	fugit.
Motus uelox quare caput cōcal-		29.2	35.1
facit.	5.9	Muti per nares uocem extrudūt.	Nauigia cur onustiora in portu
Omne quod Mouetur, partē ha-		11.2. & os illorum quare com-	quam in mari esse uident.
bet quæ requiescit.	10.32	pressum.	23.2
Moueri omnia proportione cen-		Mulicis in instrumentis fides te-	Nauigia in mari quieto cur in-
set Architas.	16.9	nuiores cur acutius cōsonēt.	terdum repente absorbentur.
¶ Mulierum natura.	4.29	11.19	23.5
& 4.26. & 1.9		Mustum quare non medicamen-	Nauigia cur repanda fera ntur
Mulieres quare sanæ siccis æstate		tosum.	cum deuorantur à uertigine.
& autumno.	1.11	1.48	ibid.
Mulieres cur uocem reddūt acu-		Mustum natura suaue.	Nauibus degentes quamuis in
tam. 11.16. & 11.65. & 11.34		20.23	aqua cur coloratiora quam
Mulieribus quare nō exit pilus.			in paludibus.
4.4. & 10.41			14.12
Mulieris læuitas ostendit densi-			Nausea quare mouetur sudanti
tatem.	10.4		bus, si uel aqua, uel flatu refri-
Mulier raro uaricibus laborat.			gerentur.
10.39			2.18
Mulieres cur non caluescunt.			¶ Neruum mediū inter septem
10.56			cur uocamus, cum inter octo
Mulieres minus uitiliginem ha-			nullum sit medium.
bent quam uiri. 10.4. quarum			19.45
ætate prouectiores magis ha-			Neruorum consideratio in musi-
bent quam minores.	ibid.		cis instrumētis.
Mulieres cruribus putridis ulce-			19.20. & 19.36
rosisq;	10.41		Nete dupla ad hypaten.
Mulieres quādo dysenterijs tor-			19.22.
quentur.	1.9		& 19.35
Mulieres cur Veneris appeten-			Nete sonus alienus à cæteris.
tiores æstate.	4.29		19.43
Mulieres insatiabiles quare.	4.27		Nete definit in hypaten.
Mulieres quare male oleant cū			19.24.
pubescunt, antè non.	4.13		& 19.43
Mulier quare non sæuit à partu.			Nete uehementissimum sonum
10.37			reddit sua potentia.
Mulierum corpora minus expi-			19.43
rant quam uirorum.	10.4		Nete & hypate extrema concen-
Mulierem interfecisse cur ini-			tus.
quius quam uirum.	29.11		19.45
Mutatio animātium per ætates.			¶ Nitrum quare non possit tol-
4.4			lere dentium stuporem.
Mutatio quæq; calida corpus per			1.39
uertit.	1.8		Nix concoctionis indicium.
			26.3
			Nix liquefieri cessat ad solem
			quando aduersaescit.
			26.55
			¶ Nocentē liberare quilibet po-
			tius uult, quam innocentem
			condemnare.
			29.15
			Notius quod definitum.
			18.9
			Notiora libentius audimus.
			18.9
			Nouis admodū quare minime
			oblectari possumus.
			18.10
			Nocte media cur cælum soleat
			tranquillari.
			25.4. & 15.4
			Nox cur ad audiendum aptior
			quam dies.
			11.33
			Noctu quam interdium cur po-
			tius serenum.
			25.7
			Noctis

I N D E X.

- Noctis medium frigidissimum. 25.15
 Noctes temporis calidi cur molestiores quàm dies. 25.16
 ¶ Nubes ubi magis consistunt. 26.5
 Nubes colligit auster, aquilo dispellit. 25.18
 Nuges tostæ refrigeratæ cur deterioriores. 22.7
 Nudi in æstu currentes sunt coloratiores quàm cum ueste. 2.30
 Numerus denarius perfectus. 15.3
 Numeri quatuor cubales cõsumantur decem proportionibus. ibid.
 Numerus marcescens in unitatem relabatur. 11.20
 Numerus partium omnis, omni suæ magnitudinis numero maior. 16.7
 Numerus omnis mensuram certo recipit motu. 5.16
 Numerus tam Græcorum quàm Barbarorum cur fieri solet ad denarium. 15.3
 Numeri musici cur moribus similes. 19.29
 Numeri quare mulcent. 19.38
- O
- O** bolum qui abstulerit, etiam talentum auferet. 29.5
 Obsona uocem obtinent nerui eiusdem. 19.17
 ¶ Occasus purus cur serenū indicat. 26.6
 Octachordi cur neruum mediū appellamus, cum inter octo nullum sit medium. 19.25
 Oculus è synceris elemētis. 31.30
 Oculi ex eadem origine. 31.4 & 31.7
 Oculi pars corporis mobilissima. 7.4
 Oculi laxiores & referti meatibus. 31.22
 Oculus dexter cur non differt à sinistro, ut manus & pes. 31.30
 Oculi cæterorum animantium cur plus distant inter se quàm hominum. 10.17
 Oculus sinister cur nihilo imbecillior dextro. 31.19
 Oculi humores transpiciunt. 11.61
 Oculus lachrymarum conceptaculum. 4.27
 Oculi omnium pingues. 4.2. nec quicquam carnis habentes. 31.23
 Oculo altero apprehenso cur alter constantius cernat. 31.4
 Oculo uno uidere cur impatientius. 31.10
 Oculo uno cur exquisitius cernitur quàm duobus. 31.2
 Oculi cur melius uident manu præ lucerna aut sole obiecta. 31.29
 Oculus sinister cur expeditius cõtrahitur dextro, cum dextra mobilior. 31.25
 Oculus cur solus omnium membrorum non rigeat. 31.23
 Oculus cur per pumicem trãspicere non possit, per uitrum facile. 25.9
 Oculus cur uiridibus & herbescentibus recreatur. 31.20
 Oculo perfricato cur sternutare cessamus. 31.1. & 33.8
 Oculi utriusq; radij non sine perturbatione in idem incidunt. 31.21
 Oculi quàm uarie diuertantur, & quomodo. 31.7
 Oculo utroq; cum cætera melius cernimus, quare rectam uersuum uirgulam uno exquisitius uidemus. 31.21
 Oculus quando gemina sentit. 3.20. & 3.29. & 31.11
 Oculo in latus uerso cur nõ res una geminari uidetur. 31.17
 Oculis quodammodo locatis cures una geminari uideat, cur in alijs sensibus fieri nequeat. 31.18
 Oculi cur iratis rubescunt. 31.3 & 32.8
 Oculorum acumini cur exercitatio incommoda. 31.14
 Oculi tribus colorib⁹ distinguuntur. 10.3
 Oculi cæterorū ab homine unicoloros. 31.28
 Oculi unde cæsij, item unde nigri. 14.14
 Oculis nigris cur potius meridiem uersus habitantes. ibid.
 Oculi cæsij cur hominibus albis & equis. 10.13
 Oculis cæsij quare qui aquilonem uersus sunt positi. 14.14
 Oculi cur homini uni uel maxime deprauentur. 10.49
 Oculorum limitas unde. 31.7
 Oculis limis cur solus homo uel maxime omnium. 31.27
 Oculos limos esse quãdo est necesse. 31.7
 Oculos perturbant flatus aduersi. 5.35
 Oculos cur potius fumus infestat. 31.22 & quos magis. 31.6
 Oculis peruersis motus multiplicatur. 31.2
 Oculos uim ad procreationē obtinere quo indicio. 4.2
 Oculi cur potissimum infirmantur concumbenti. 4.33
 Oculi subsidēt Venerem immodice agentibus. 4.2
 Oculi laborant in coitu. ibid.
 Oculos cur attollit coiens & moriens, submittit dormiens. 4.2
 Oculorū fluxionibus quare medici uenas temporū ferro cadenti tangunt, & caput scarificant. 31.5
 ¶ Odium adolescentum in puellas ex primo coitu. 4.12
 Odor calor quidam. 12.4
 Odoris natura calore aliquo omnino creatur. 20.16. & 12.12
 Odor uapor quidam & delatio. 13.5
 Odores ex femine. 20.10
 Odores omnes sursum ferunt. 13.5
 Odor sine corpulentia est. 1.49
 Odoris delibatio aëre temperata ualidior efficitur. 12.8
 Odor grauis. 2.13. & propter spirandi libertatem oclusam accidit. 2.6
 Odoris mali quæ causa. 13.4
 Odores fædi cur purgare possint. 1.48
 Odor malus quare comitat medicamenta. 1.43
 Odor malus quibus locis maxime contrahi solet. 13.8
 Odor omnis caput tentat & ingrnat. 3.13
 Odores tam suffimentorū quàm florum cur è propinquo minus suauis. 12.9. & 12.2
 Odor ad cerebrū penetrans moruetensionem. 13.5
 Odores cur non moribus similes. 9.29
 Odorata omnia calida. 12.4

IN PROBLEMATATA ARISTOT.

Odorata redduntur quæ parce humido recaluerunt. 12.3	& glaciem. 12.6	trâ. 21.8
Odorata omnia cur plenius olēt cum mouentur. 12.5	Olera cur tantūmodo ad semen usq; uiuere possint. 20.7	Orientis partes eminentiores q̄ occidentis. 26.1
Odoratoria quæ ad solem orientem spectant, quàm quæ ad aquilonem. 12.3	Oleribus alimento est humor. 20.29	Origani natura. 20.22. & 20.35
Odorata omnia cur urinam cie re possunt. 12.12. item tam feminum, quàm plantarum. 1.49. & 20.16	Olus cur ocyus excaulescat q̄d femine prodierit. 20.17	Origanus musto iniecta cur uinum dulce efficit. 20.35
¶ Offensa maior quæ in maius bonum est accepta. 29.1	¶ Operis principium libentèr adimus. 21.14	Origanus oculis nocet. 20.22. & 31.9
¶ Oleum tenue & humidum. 38.3. calidum natura. 5.6. & 1.40. aqua leuius. 23.38. eadem lentius. 21.17. cur aquæ innatans. 32.10. & natura fluitans. 5.6	Opem ferre defunctis cur iusti ⁹ quàm uiuis. 29.9	Orion oritur ineunte autumnō, occidit hyeme. 26.14
Oleum quamuis calidum nihil spumat. 30.1	¶ Oratio quibus absoluitur. 11.60	Orionis ortus morbos tollit uel parit, iudicat uel intendit. 1.3
Oleum aquæ mistum fatigatos iuuat. 5.6	Orator quibus rebus uersatur, & quæ nouit. 30.8. & munus. 18.5	Orionis exortu cur dies maxime uariant, flatusq; importuni moueantur. 26.14
Oleum lachrymam excutit. 20.22	Oratorem cur differre à philoso pho putemus. 18.5. & 30.8	Orion turbulentus & inæqualis. 26.14
Oleum medicamento sum, sed quantitatis ratione. 1.43. & quare nō medicamentum. 1.48	Orantes cur exemplis potius & fabulis gaudent quàm commentis. 18.3	¶ Os ex uacante materia. 33.18
Oleum cur instillamus aqua in aurem elapsa. 32.10	Oratorem cur callidum appella mus. 18.4	Os nunquam fœdū reddit odo rem. 13.4
Oleū cur arcere potest uinolentiam. 3.34	Orbis pars ad austrum & aquilonem uergens montosa. 26.54	Os capitis densum quo indicio. 10.47
Oleum facile interiora subit. 31.22. & cum aqua magis quàm per se. 5.6	Orbis terræ hyemum & æstatū consideratio. 26.56	Ossium collisio, pressatio, & fatigatio unde. 5.7
Oleum inueteratum cur candidius quàm recens. 21.4	Orchestra paleis sparsis cur uox chori minor sentiat. 11.25	Oscitantes cur minus audiunt. 11.44. & 11.29
Oleū cur sol candefacit, carnem nigricat. 38.10. & 38.1	Apud Orchomenum cur pepo nes optimi. 20.32	Oscitans cur nemo in scalpere aurem audeat. 32.13
Oliuæ inueteratæ efficiunt amaræ. 20.25	Ordeum minus competens corporibus quàm triticum. 21.2	Oscitantibus strepitus in auribus nascitur. 11.44
Olent plenius omnia cum mouentur. 13.12	Ordei farina dulcis non est. 21.19	Oscitanti cur sæpe in oscitando respondemus. 7.2
Olent suauissime quæ. 12.8	Ordei massa trita cur minor, tritici maior. 21.9	¶ Ouium pili cur eo duriores quo prolixiores. 10.25
Bene Olidarum rerum consideratio. 12. per tot.	Ordei farina crassiuscula. 21.26	Ouibus expilatis cur pilus mollior subnascitur. 10.24
Male Olida cur grauius olent cum calent, quàm cū frigent. 13.5	Ordeaceæ farinæ cur ultimum candidius, triticeæ primum. 21.3	Ouium pili cur hyeme non decidunt. 10.23
Olfactus peruius ad palatum. 13.2	Ordei farina potionem eandem minus meram apparere facit. 21.20	Ouium pili ubi cohærent. 10.24
Olfactu omniū minime homo ualet. 33.10	Ordei farina reficcata magis cōstipatur quàm tritici. 21.26	Oues in Magnesia & Africa pariunt bis. 10.46
Olfactus brutis mobilior sensus. 7.2	Ordeaceo cibo cur multum temporis uti sine fastidio possumus, alijs non. 21.13	Oues breue tēpus uiuunt. 10.62
Olfactus perfectio in arctioribus est meatibus. 10.20	Ordeacea massa cur minor in igne uideatur quàm triticea. 21.10. & 21.23	Oues sæcundæ. 10.60
Olfacimus quare minus tempore hyberno, minime per gelu	Ordei massa longe pertrita ualidius alit, quàm parum attrita. 21.2	Ouium oculi cur plus distāt inter se quàm hominis. 10.17
	Ordeacea farina pertrita cur nigrior redditur. 21.16	Ouium caro molli dulciq; alitur pabulo. 10.24
	Ordeacea massa quo plenius tractetur teraturq;, cur eo minus aluum subducit, triticea con-	Oues recentes uellera molliora gerunt. 10.25
		Ouis non sæuit à partu. 10.37
		Ouibus lac plurimum proportionē corporis. 10.6
		Oua contracta super uerberum uulnera & uibices prohibent ulcera ne consistant. 9.1
		Oua sua lentitia glutinant. ibid.
		Oua cruda nequeunt circumuerti. 6.4
		Palca

- P** Alea calida & attrahens. 22.13
 Paleis in Orchestra sparsis cur chori uox minor sentia tur. 11.25
 Paleæ cur fructus duros & incotus emolliunt, maturantq; mites autem & concoctos nõ putrefaciunt. 22.13
 Pallor putredo quædã per summa corporis. 38.4
 Pallidos efficit humor cum putrescit. 14.12
 Palmulæ cur pene nucleo carët quæ minutæ. 20.24
 Palpebras cur agitare solemus. 34.12
 Paludibus iuxta fluuios cur fieri soleant bomugi. 25.2
 Palustria incolentes loca cur sub pallidi. 14.12
 Palustribus locis cur somnolentiores effimur. 14.11
 Panici natura fungosa & calida. 20.8
 Panis exiguus succurrit canino appetitui. 8.4
 Panis biscoctus refrigeratus, cur minus duritiam præ se ferat. 21.12
 Panis tostus refrigeratus cur deterior redditur. 22.7
 Panes cur ut parum triti, sic nimium triti rumpantur. 21.15
 Panis cur tostus durior, tepescit humidior aliquantisper reddi possit. 21.25
 Panes frigidi cur albiores quàm calidi. 21.4
 Panes non saliti cur plus ponderent quàm saliti. 21.5
 Panes frigidi humefacti si inuicem tangant cur non cohareant, calidi contra. 21.6
 Pantheræ non reperiuntur domesticæ. 10.44
 Panthera cur sola animantium suauius olet, & non nisi bestijs. 13.4
 Papyrus quomodo recta quomodo contorta abscinditur. 16.6
 Papulæ non sunt corporis. 4.14
 Par pari non reddere uitio datur. 29.2
 Paralogismus, id est, peruersa ratiocinatio. 18.8
 Paramese in heptachordo relinquebatur à ueteribus. 19.48
 Paranetes & hypates eadem uidentur uox. 19.4
 Parhypates cantus cantandi primordium obtinet. 19.3
 Parhypate diesi ab hypate discrepat. 19.4
 Parhypate cur difficile cantatur, hypate facile. ibid.
 Parhypaten cantando cur uox rumpi non minus soleat, quàm in nete supremisq;. 19.3
 Parentum similitudo quare magis in alijs animalibus quàm in homine. 10.12
 Parentum alia statim sectantur animalia, alia fero, & quare. 10.34
 Partes corporis cur distendendæ. 6.2
 Pars corporis posterior carnulentiore, ideo humidior, & quare. 2.14
 Partes naturam magis numeri quàm totum sortiuntur. 16.7
 Pars media longi cuiusq; & continui potissimum laborat, si fixum manet. 5.20
 Partu numeroso cur alia animalia, alia non. 10.16
 A partu quare sauire solent alia animalia, alia non. 10.37
 Paudi rigent, & frigidi & pallidi efficiuntur. 8.17
 Paupertas cur apud bonos potius quàm malos esse soleat. 29.4
 Peccare quid. 19.26
 Pecoris uersicoloris lingua index. 34.4
 Pectus cur in orbem formari soler. 16.9
 Pecuniæ iniuria cur maior aestimetur quàm honoris. 29.1
 Pecunias acquirere non impendere cur nonnulli consueuerunt. 30.12
 Pecuniarum iniuria cur magis amplificetur cæteris. 29.5
 Pelles arietum recenter detractæ uerberum uulneribus & uibibus admotæ, & oua super cõ fracta prohibent ulcera ne cõsistant. 9.1
 Penis tentigo cur fieri possit. 4.24
 Penis flatu citissime in molem augetur insignem. 30.1
 Penis tentigo emarcescit uaricofis, 4.22
 Penem excitum residere animus cogere non potest. 5.15
 Penis cur tendi uehementius potest concumbentibus, si desiderio mingendi tenentur. 4.23
 Penis mensura insignis cur minus efferi sese patitur. 4.24
 Penis ubi positus. 4.23
 Penetrant quæ facile, & quæ nõ. 23.22
 Pennæ auibus unde. 4.32
 Pepones cur optimi palustribus planis. 20.32
 Perdici cur commodum porrũ. 11.39
 Perniones ex nimio humore cõsistunt. 1.55
 Pernionibus quare proficit aqua tam frigida quàm calida. ibid.
 Perniones quare frigus tollit & facit. 1.56
 Pes ossibus maxime scatet. 2.19
 Pes dexter à sinistro differt. 31.30
 Pedes cur magis rigent cum suspensi tenentur. 8.3
 Pedes cur potissimum torpent. 6.6
 Pedes pares cur habeant animalia. 10.28. & 10.32
 Pedum nuditas cur obest Veneti. 4.5
 siccatur & refrigeratur. ibid.
 Pedibus quare intumescunt qui cibo utuntur uitioso uel fame diutina. 1.5
 Pedes quare potissimum operiendos præcipiunt medici in morbis. 2.26
 Pedes carnis inopes & nerui ueres. 6.6
 Pedes cur sudant in trepidatione & non facies. 2.31
 Pedes cur minime solent sudare. 2.26
 Pedum locus frigidissimus. ibid.
 Pedum uestigijs cur titillamur. 25.2
 Pediculos quare parit aquarum mutatio. 1.16
 Pediculis abundat puerilis ætas. 1.16
 Pedunculi ex corruptione. 20.12
 Pestis facile inferi ijs, qui deprauato sunt habitu. 1.7
 Pestilens genus omne quare ue-

IN PROBLEMATATA ARISTOT.

loxi in arripiendo. 7.4	Pinguedo cur locis euariat in animalibus. 10.3	lana. 9.16. & 37.4
Philosophi cogitatio qualis. 18.5. & cur ab oratore differt. 30.8. & 18.5. quæ nouit, & ubi uerfatur. 30.8	Pingue laborantium cur absumitur, caro non. 5.4	Plura infinito participat. 18.9
Philoxenus gruis collum à dijs sibi dari optabat. 28.7	Piper si large fumitur quare uesciam: si parce, aluum soluit. 1.44. sed magis urinam mouet. ibidem	Polenta expafatur. 24.9
Phrynicus & cæteri eius ætatis musici cur modulandi potius scientiam exercebant. 19.31	Piscatores factam iacturam retium, æquo animo ferunt quã ob causam. 29.2	Pomilionum causæ. 10.14
Picata cur incorrupta ualeant edurare. 22.4	Piscatores marini omnes cur rufo sunt colore. 38.2	Pomariorum custodes quomodo fugant beluas. 25.2
Pictores quare flumina pallida, mare cæruleum, & lacus candidos pingunt. 23.6	Pisces coeunt sine attritu. 4.5	Poma cur non ita prius ut post efitata replent. 22.1
Pigmenta nonnulla quare moueant sudores fœtidos. 2.13	Pisces nullam habent uesciam qui. 10.42	Pomorum genus calidum & humidum causæ suæ generationis. 22.8
Pili siccitate oriuntur. 4.4. & corrupto alimẽto. 20.12. cute enascuntur. 10.29. & cur candidi. ibid. cute inquam enascuntur. 10.36	Pistores ordeï cur imbecilli fiãt, & destillationibus obnoxij: tritici uero, corpore sunt bene habito. 21.24	Pomorum genus ceteris esculentis longe grauius. 22.8
Pilositas qua maxime parte in animalibus. 10.52	Pythagorici dicunt uniuersum constare quatuor numeris cubalibus. 15.3	Pondera corpora extrinsecus apposita laboriosiora sunt quã membra. 5.7
Pili unde hominibus. 4.32 & 10.25	Pituita excrementum. 4.17	Ponere secundum naturam est. 5.38
Pili quare non exeunt cicatricibus. 9.13. & 4.4	Pituita frigida. 1.29	Pontus quare in lacus speciem propè transit. 23.6
Pili neq; pueris neq; mulieribus. 4.4	Pituita falsa quibus cõficitur naturis. 4.30	Ponti aer crassius & albus. ibid.
Pilorum uarietas secundum uarias regiones. 10.24	Pituitosi quare sani æstate sicca & autumnò sicco. 1.11	in Ponto cur estus & frigora intentius fiãt. 25.6
Pilorum erectio unde. 7.5	Pituitosis quando raucitates & destillationes. 1.9	Porum cur aquam falsam recusat. 20.1
Pili cur in cute inhorrescunt. 8.8 & 35.5	Pituitosis morbis cur libido immodica proficit. 1.51. & 4.17	Porum cur proficit ad uocem sonoram, item perdisci. 11.39
Pili rigentium cur eriguntur. 8.11 & 8.18	Plantæ calidæ & siccæ natura. 13.4	lentitia detergit fauces. ibid.
Pili imbecilli. 7.5	Plantæ tenellæ coeunt facilius. 32.7	Portio ordo. 19.38
Pilus quare nunquam fœdum reddit odorem. 13.4	Plantæ emergentes quomodo attollunt lapides. 11.28	Portulaca herba cur dentium stuporem tollere potest. 1.38
Pili congeniti qui. 4.19	Plantarum acrium cur semina acriora quã radices & folia. 20.10	& eius sapor acidulus. ibid.
Pilorum lasciuia in homine quare in capite. 2. 10. in cæteris contra. 10.61	Plantarum nonnullæ cur fructu uacent cum florem habeant. 20.3	Possessio in iudicijs tenenda possidenti, donec iudicatum sit. 29.13
Pili canescunt in uirilagine. 10.5	Plantis peremptis cur humor nõ putret. 13.4	Posteriorius quomodo capi debeat. 17.3
Pili necessario defluunt carentes alimento. 4.19	Plantis nullum est excrementum. ibidem	Potio pulchrior si siti detinemur. 10.51
Pili qui decidunt usu Veneris immodico. ibid.	Plantæ odoratæ cur urinam ciedere possunt. 12.12	Potio eadem cur minus mera si farina ordeï inspersa bibatur. 21.20
Pilum deciduum gerentia minus uiuunt. 10.62	Planis laboriosius cubamus quã cauis. 5.11	Potus cur uox grauior. 11.18
Pingue omne densum. 10.21. calidum. 10.23. aduentitium naturæ. 5.14	Plato fuit melancholicus. 30.1	Potus qui raptim & uniuersim datur, quare uentrem minus humectat. 3.21
Pingue concalfactum liquefcit, caro non. 5.4	Plenilunium quando nobis apparet. 15.6	Potio cur febricitantibus sæpe & paulatim danda. 1.57
Pingue nunquam fœdum reddit odorem, & quare. 13.4	Plumbum in aqua nõ liquefcit. 4.15	Prandendum largè, & cœnandum parçè quando. 3.32
Pinguia gustatu suauissima. 21.13	Plumbum quare calidius quã	Premium præstantius suo certamine. 30.10
		Premia cur posuerunt ueteres certaminibus corporum, sapientiæ nullus statuit. 30.10
		Præstigiator cur malit esse quã astronomus. 18.6
		Principium minus rei minoris. 10.15
		Princi-

- Principia cuiuscunq; generis facile moueri possunt. 1.15
 Principium rei cuiusq; maximū & dimidium rei. 10.15
 Prius & posterius quomodo capi debeant. 17.3
 Prolem nostram cur uocamus animal semine nostro natum. 4.14
 Proponere, medium inter ponere & attollere. 5.38
 Proportio in sonis est æqualitas. 19.14
 Prouerbiū, Cumq; auster surgere cœpit. 26.29 & 26.43
 Prouerbiū, Cum cessat boreas, &c. 26.43 & 26.22. & 26.47
 Prouerbiū, Ut Cæcias nubes, sic ille opes trahens. 26.32
 Prouerbiū, Tertia lux nunquā nocturno aquilone laborat. 26.9
 Prouerbiū, Nauibus hyberno uentos dat terra secundos. 26.59
 Pruina frigida. 8.13 & quando consistere potest. 25.1. & 26.3
 Pruriginis & libidinis similis uoluptas. 4.16 & quid prurigo. ibid.
 Prurientium genus omne quale. 7.4
 ¶ Præmenon histrio. 27.3
 Præfana ordeacea parum alit, & fatis refrigerat. 1.37 & febricitantibus accommodatior triticea. ibid.
 Præfana cur oleo instillato candior reddi possit. 21.1
 ¶ Pubescit homo quando. 4.4
 Pudor in genere metuendi. 11.53
 Pudor in oculis est. 31.3
 Pudofacti erubescunt. 11.53
 Pudofactis cur aures rubescunt. 31.3. & 32.1. & 32.8
 Pudore affectis calor partem petit superiorem. 11.32 & 11.53
 Pueri calidi & humidī. 1.19 & 3.7
 Pueri ambulandi facultate carent. 11.30
 Pueri non secus ac bestia suas exprimunt appetitiones. 11.60
 Pueri nati curam desiderant, cætera animantia sua opera uere queunt. 10.45
 Pueris quare pilus non exit. 4.4
 Puerorum corpora cōtextu densa, & non facili expiratu. 10.4
 Pueri canticis oblectantur. 19.38
 Pueri quomodo erubescunt. 8.17
 Pueri quare amentes. 30.13
 Puer feracior quàm uir omnium edax & iræ deditus. 10.44
 Pueri cur nonnulli fari anticipant, & rursus obmutescant. 11.27
 Pueri cur uocem reddunt acutam. 11.6 & 11.14. & 11.16. & 11.34. & 11.65
 Pueri nonnulli statim cum in lucem uenerunt locuti. 11.27
 Pueri cur lætiores. 30.1
 Pueri quare minus sitiant. 3.7
 Pueri cur non sunt uinosi, cū sint calidi. 3.7
 Pueri quare tenuiores per æstatē redduntur. 4.29
 Pueri cur non caluescunt. 10.56
 Pueri cur magis lingua hæsitant. 11.30
 Pueri uitiliginem minus habent quàm uiri. 10.4
 Pueri uaricibus carent. 10.39
 Pueri omnes quare naso refinito. 33.18
 Pueri ante feminis gestationem cur uoluptate pruriunt. 30.1
 Pueris cessare tentigenes possunt nullo secreto humore. 4.27
 In Pueros motio mentis ex atrobile. 30.1
 Puerilis ætas abundat pediculis, grauedine, & sanguinis profusione. 1.16
 Pulchrius suauius ad concumbendum. 10.51
 Pulegium cur suspensum floret solstitij tempore. 20.21
 Pulmonem sanguinolentum habentes calidi modo uinolentorum. 27.4
 Pulmo cur tollit uibicem. 9.6
 Pultis crustæ uetulæ dicuntur. 10.29
 Pumex cum secatur nonnulli inhorrescunt. 35.3. & quare. 7.5
 Punico in concentu cur diapason ita latitat, ut uinosum esse uideatur. 19.14
 Purgatio quid. 1.43
 Purgare quæ possunt. 1.48
 Purpurarij cur rufo sunt colore. 38.2
 Putredines non sunt nostræ. 4.14
 Putredo omnis ab externo calore. 2.33
 Putredo amarorem habet. 22.5
 Putredo potius per æstatem. 2.21
 Putredo quiete interioris qualitatis consistit. 13.8
 Putret quod quiescit. 14.7
 Putrent omnia cum mouentur. 25.17
 Puteorum aquæ cur tepidæ à meridie æstate redduntur. 24.2
 Puteus si in domo fuerit magis resonabit domus. 11.8
 Puteorum cur pars suprema salifior. 23.30
- Q
- Qvadratū quando speciem multanguli representat. 15.5
 Quadrupedes neq; sternutare, neq; grauedine affici solent. 10.53
 Quadrupedum parua cur monstra magis pariunt. 10.60
 Quadrupedum partes posteriores infirmiores quo argumento. 10.52
 Quadrupedum pars posterior pilosior, hominum contra. 10.52
 Quantum finitum. 5.29
 Quantum nosse non est nosse nisi eius numerum. ibid.
 Quartana febris imbecilla, ideo eget uictu calfaciente. 1.58
 Quartanæ longè quando solent autumno euenire. 1.19 & quomodo fiunt. ibid.
 Quartanis quare ratio uictus non est extenuanda, sed potius igne corpori interferendū, & quid agendum ante accessionem. 1.58
- R
- Racemorum acini dulciores uindemiati quàm non uindemiati. 20.23
 Radiculæ tenues cur acriores. 20.11
 Radicula sursum mouere potest spiritum. 13.6
 Radiculæ quomodo amplitudinem mirè crescunt. 20.13

IN PROBLEMATATA ARISTOT.

Radij solis quare recti.	15.5	do fieri solet.	16.13	Rosæ sibi similes remanent in o-	
Ramenta uulgo aëris corpuscu-		Reticulū in multiuentribus ani-		dore contusæ.	13.11
la.	15.12	malibus.	10.43	Rosæ odor semper suauis.	28.7
Ranæ natura humidæ.	1.22	Reo cur dexter locus apud iudi-		Rosæ quibus umbilicus asper	
Ranarum pusillarum copia cur		cem detur.	29.12	quare suauius olent, quàm	
indicant annum grauem.	1.22	Reo & accusatori si suffragia pa-		quibus læuis.	12.9
Raritas quare concilianda cor-		ri modo fuerint, cur reū uin-		Rosaceum odore non commu-	
pori sanando.	1.54	tere est sancitum. 29.13. & 29.15		tatur.	13.11
Raucitas quando hyeme acci-		¶ Rhamnus reddit odorator, si		¶ Rubedo sanguinis concursus.	
dit.	1.10	iris decubuit.	12.3	9.3	
Raucitates quando pituitosis ac-		¶ Ridentes cur uocem mittant		Rubigo arborum humore cali-	
cidunt.	1.9	acutiorem.	11.15	do alienoq; consistit.	26.19
Rauci quomodo uoce corru-		Ridētes cur uocem grauem, flen-		Ructus uentriculi affectus. 33. 1.	
pta.	11.22	tes acutam mittūt. 11.15. & 11.13		& exspiratio. 33. 9. & quādo fit.	
¶ Recentia omnia multum hu-		Ridemus cur cōtinuo, si quis lo-		33. 5. & unde moueri solet. 10.	
moris extranei habent.	20.30	cum alarum moueat.	35.8	43. & quibus, & quibus non.	
Refrigerati magis cur ab eodē		Risus quid, & qua parte.	35.6	ibid. & cur magis dormienti-	
calore urimur atque dole-		Risum cur retinere minus possu-		bus. 33. 15. & cur sternutamen-	
mus.	8.6	mus cum amicos uidemus.		to sedari nequeat. 33. 1	
Refrigerata omnia deorsum fe-		28.8		Ructus crudorū sædius olent.	
runtur.	13.5	Rigentes maxime tremunt.	3.5	13.4	
Refractio uocis per similem an-		Rigent cur maxime corporis ex-		Ruga quid.	24.7
gulum fieri solet.	11.23	trema.	8.2	Ruminantia non ructant.	10.43
Regionum habitus quas afferūt		Rigentes frigiditatem pati uide-		Quæ Rumpuntur, crepitum mo-	
affectiones animalibus.	14	mur.	3.25	uere solent.	11.26
per tot.		Rigentes frigore caloris extin-		Ruta cur fascinationis remediū.	
Renes omnium pingues.	4.2	ctu obtremunt.	3.25	20.34. & quare moueat sudo-	
Requies omnium quare noctu		Rigentium pili cur eriguntur.		res fætidus. 2.13. & 20.33. & cur	
amplior.	11.5	8.11		in ficum insita pulcherrima et	
Res quæq; loco suæ naturæ ido-		Rigentes cur liuidi efficiuntur.		& plurima proueniat, & ubi	
neo abundat.	1.22	8.1		inferitur.	20.18
Rei minoris principium minus.		Rigent quare minime qui ira-			
10.15		scuntur.	8.17		
Res mista usquequaque talis.		Rigent admodum quare homi-		S Al cur dentium stuporem	
11.62		nes pleni.	8.5	tollere potest.	1.38
Res praua facilis ortu.	10.44	Rigēt quare minime oculi.	31.23	Salem indurat ignis.	3.16
Res humanæ circulus.	17.3	Rigemus magis hyeme cum cur		Sal exiccat, inde sale confecta in-	
Res eadem à contrarijs efficitur.		rimus, quàm cum stamus. 8.12		corrupta seruamus.	21.5
3.25		Rigentibus quare uox tremula.		Sal cur eliquatur ocys aqua sal-	
Rebus procul absentibus diffide-		11.65		sa quàm dulci.	23.22
re solemus.	18.10	Rigentibus cur lingua errare so-		Sal exiguus cur ocys crepat &	
Reipublicæ quæ sunt delicta, &		leat.	8.10	exilit, uehementius autem quæ	
quæ honorem comparant.		Rigentes cur dormire non ua-		plenior.	11.42
29.14		leant.	8.19	Sal igni ingestus cur crepitū mo-	
Res una cum geminetur in ocu-		Rigor febrium unde.	3.25	uere soleat.	11.26
lis, cur in cæteris sensibus fieri		Rigores maxime æstate oriun-		Sale, acetouæ qui perfricandum	
nequeat.	31.18	tur.	1.29	centent, inflammationes tol-	
Res una oculis quando gemina		Rigor carni accidit, si uestis hu-		lere uolunt.	9.2
ri uidetur.	31.17	more nimio madefacta fue-		Sal cur eadem magnitudine qua	
Res una quare multa esse appa-		rit.	3.1	modico igni ingestus, crepat:	
ret uinolentis.	3.29. & 3.10	Rigidius concoqui facilius.	21.8	si nimio inieceris igni, uel ni-	
Resonandi ratio non nisi refra-		Riuus fluens si obstruatur se col-		hil, uel minus crepabit.	11.45
ctio est.	11.8	ligit, & tandem relaxatus co-		Salsum graue.	23.20
Respiratio non nihil habet stre-		piofior effluit.	2.24	Salsus humor cum mouetur dul-	
pitus.	11.48	¶ Robur maxime manibus.	2.5	cior redditur.	23.32
Respiramus ubi uehemēter, cur		Robustiora quæ sunt.	10.59	Salsum quàm dulce calidi⁹.	23.30
iterum respirare nequeamus.		Ros quando consistit.	25.21	& cur non ut dulce frigidum.	
34.8		Ros frigidus.	8.13	23.7	
Resultatio corporum quomo-		Rosa spinosa natura.	12.8	Salfamenti odor quando nobis	
				suauis,	28.7
				Salaces	

I N D E X.

- Salaces quare quibus pili palpebrarum defluunt. 4.19
- Salaces, uide etiam Libidinosi. 5.8
- Saltans pondusculis innititur. 11.22
- Saltatores cur mane soleant exerceri. 11.22
- Sanguis calidus. s.2. dilutus morbosus. 9.5. lienosorum corruptus. ibid. uitiatus quisq; integro tenuior. 10.2
- Sanguis est, qui nostra corpora calore intingit naturali. 38.9
- Sanguinis profusione cōflictan- tur pueri. 1.16
- Sanguis è naribus cur homini soli. 10.12
- Sanguine è naribus effluente cur aquã frigidam in faciem fundimus. 33.6
- Sanguis qui se excrementis cerebri immiscuit, quasi in saniem degenerat. 10.2
- Sanguis alimento est corporibus. 10.59
- Sanitas mediocritas quædam. 1.3
- Sanitas cur neminem sanare potest. 7.1
- Sanitati & robori non idem habitus est idoneus. 8.6
- Sanitatis ratio diligentius habenda, cum tempora euariant. 1.3
- Sani aut non ægrotant, aut pres- si morbo celeriter obeunt, & quare. 1.28
- Sani quare mutato tēpore egrotare incipiant. 1.3
- Sanis cohabitans cur nihilo sanior efficitur, iusto autem iustior. 29.10
- Sani cur uoce graui respectu ægrotantium. 11.6
- Sapientiæ quare nulla sunt posita præmia. 30.10
- Saporum genera unde oriuntur. 20.29
- Sapores ex femine. 20.10
- Sapores cur non moribus similes. 19.29
- Sapor austerus unde. 20.35
- Sapores contrariorum oppositi fermè inter se sunt. 22.11
- Sapores ex inconcoctis deteriores, & qui tales, ex concoctis suauiores. 4.13
- Satieta- tis comes Venus. 10.46
- Satieta- tis non solum pleno ori- tur uentriculo. 21.13
- Satyro Clazomenio ad maledi- cendum propenso aures ob- turatæ fuerunt, ut de re age- ret. 3.26
- Scabies cur contagiosa. 7.4
- Scabies magis quàm lepra cæte- ros afficere potest. ibid.
- Scammonea magis aluum sol- uit. 1.44. & quare. 1.42. & si large sumat, cur aluum: & si parce & uetus sit, uesicam. 1.44
- Scæna heroum facta dictaq; si- mulat. 19.49
- In Scæna nullus antistropi- usus. 19.15
- Scænis qui familiariores concen- tus. 19.49
- Scientiæ omnes opera nostra sunt. 30.4
- Scientia mentis instrumentum. 30.4
- Sciendi ratio animi quiete con- stare uidetur. 30.13
- Scortum metuentibus conuelli- tur. 27.11
- Scythas cur constat esse uinosos. 3.7
- Secare quempiam cum uide- mus, cur animo uicem eius dolemus. 7.3
- Sedile uentrem opimat, reliquũ corpus extenuat. 5.14
- Sedile cur alios impleat, alios ex- tenuet. 6.1
- Semen quale. 4.7
- Semen genitale principium rei. 10.15. & unde oritur. 3.11
- Semen ex quibus oritur. 4.29
- Semen calidum & humidum. 5.31
- Semen genitale concoquitur ca- lore natiuo. 4.13
- Semen genitale redditur humi- dius ausrino flatu. 14.5
- Semen hominis igne planè li- quefcit. 4.15
- Seminis transitus unde. 4.2
- natura qualis, & ubi abūdat. 4.32
- Semen decessio flatus. 4.31
- Cum Semine unã excremēti ali- quid exit. 4.30
- Semen ex omni parte. 4.22
- Semen labi per spinam è cerebro uidetur. 10.56
- Seminis tempore quæ accidunt animantibus. 4.4
- Semen genitale naturam præfert pituitæ. 1.51
- Seminis expertes cur uocem red- dunt acutam. 11.16
- Seminis profusio in coitu à spiri- tu impellente fit. 30.1
- Semen quare profluit plerisq; & timentibus, & morientibus. 4.8
- Seminis profusio per somnum quare partim nunquam, par- tim raro cæteris animantibus accidat. 10.18
- Semen profluit dormientibus ce- leriter, uigilantibus non. 4.5
- Seminis profusio per somnũ re- supinis tantum accidit, & fie- ri non potest sine imagine. 10.18
- Semen effundentia ficciora & la- xiora. 4.4
- Semine uacantes cur uocem red- dunt acutam. 11.34
- Semen genitale ebriosorum cur magna ex parte infœcūdum. 3.4
- Seminis perfectio omnibus ter- minus & finis. 20.7
- Semine omnia oriuntur. 20.10
- Seminis ortus unde. 3.32
- Semine putrescente multa eue- niunt. 4.14
- Semina quæ celerius afferunt, & quæ non. 20.17
- Semina odorata calida sunt. 1. 49. & 20.16. & cur urinam cie- re possint. 12.12
- Semen ex caule est. 20.17
- Senectus refrigeratio. 30.1. putre- do quædam. 38.9. & 14.7. item sicca est. 3.25. calorem extin- guit. 3.5
- Senectutis calor alimento defi- ciente emarcescit. 3.25
- Senectus parum sperare potest. 30.1
- Senes frigiditatem pati uidētur. 3.25
- Senes cur laboriosius sternutāt. 33.12
- Senibus caro liuescit. s.1. & qua- re cutis. 9.5. & 38.9
- Senum corpus quare uibicatũ. 9.5
- Senes cur tristiores. 30.1
- Senes cur uoce tremula. 11.65
- & acuta. ibid.
- Senes frigiditate obtremere indī- cium. 3.25

IN PROBLEMATĀ ARISTOT.

Senes si uino se inebriauerunt, cur minus mingunt quā iuuenes.	10.51 3.33	Simile à simili non afficitur. & 8.15	3.8	hibere solemus.	19.1
Seniores quando attoniti.	1.9	Singultus cuius partis affectio.	33.1	Sol parens & autor motuum.	26.35
Senes quā iuuenes cur sapientiores.	14.15	Singultus à pulmone, & unde fit. 33.17. quādo fit. 33.5. & quare oriat ubi inalguimus. ibid.	33.1	Sol causa flatus & perturbationis.	25.7
Seniores cur mente ualemus, iuniores ocyus discimus.	30.4	Singultum inducit refrigeratio.	33.13	Sol omnia mouet.	11.5
Senes quare obtusius uident.	31.14	Singultus finitur retentione spiritus. 33.17. & aceto. ibid. & quare.	33.13	Sol uentorum autor, uel oriens, uel occidens magna ex parte.	26.34
Senis uisio quomodo differt à uisione lusciosi.	31.26	Singultus cur sternutamento sedari queat, ructus nequeat. 33.1. & 33.17. item retentione spiritus & aceto 33.5. item singultus leuior aceto.	33.1	Sol cum ad ortum perreptat, excitat subsolanos: cum ad meridiem, austros.	26.13
Senescunt quare tardius qui loca incolunt ædita, ocyus qui caua & palustria.	4.7	Sinistra dextris humidiora. 31.25. & 32.7. & indicium. ibid.	31.25	Sol cur planus uidetur, cum fit sphericus.	15.7
Senes propter imbecillitatem linguæ afficiuntur.	11.30	Sinistra manus in neutram partem est potens.	5.32	Sol per quadrilatera profluens, cur circulum format.	15.5
Sentire affici.	31.12	Sinistra parte cubamus libenter, dextra potius dormimus. 6.7	6.7	Solis figura rectis continetur lineis. ibid. & cur radij circulares apparent.	ibid.
Sentiendi genera quinque.	28.7	Sitis unde. 27.2. & 27.8. q̄ ex causa. 27.3. & eius cōsideratio. 28.5	28.5	Sol ut noctis medio remotissimus, sic meridie proximus.	25.4
Sensus nullus dexter suo sinistro præstantior quare.	31.13 & 31.12	Sitis non cessat quia uenter plenus humoris est, sed quare.	22.2	Sol meridie maxime è perpendicularo sese nobis exhibet.	15.4
Sensus hominis quādo suo fungitur officio.	30.13	Siti si detinemur, potio pulchrior.	10.51	Sol in bruma breuissimas agit distantias.	26.19
Sensibus quibus maxime afficiantur bruta.	28.7	Sitis ex metu, militum argumentum.	27.3	Sol cum eodem uigore feratur, cur non pari tempore umbræ incrementum decrescantq̄.	15.4
Sensus quare latitia afficiuntur.	7.5	Sitis ab exercitatione.	5.30	Solis umbrarum cōsideratio.	15.8
Sensibile omnium cur solum id mores obtinet, quod obuiā auribus esse potest.	19.27	Sitim cur minus quā famem tolerare possumus. 28.5. & 28.6	28.5	Solis umbræ extremum cur tremere uideatur.	15.12
Septentrio pars terræ eminentior & niuis plena.	26.16	Syderum ortus morbos pariunt uel tollunt, iudicant uel intendunt.	1.3	Sole cur amplius recalescimus quā cum mouemur.	5.34
Septentrionales quare rufo sunt pilo.	38.2	Syllogismus, id est, ratiocinatio.	18.8	Sol cum è nube illuxit, cur calidior uidetur.	14.18
Serra cum acuitur cur inhorrescimus.	7.5. & 35.3	Syluestria quæ appellamus. 20.12	20.12	Sol quando geminari potest.	15.11
Serenū cur potius noctu quā interdiu.	25.7	Symmetra corpora, uide Corpora symmetra.		& cur nunquā cælo in medio geminatur.	ibid.
Seruum asserere qui liber est longe iniquus, quā liberū asseruisse qui seruus est.	29.13	Syria ut feruētior sic odorator.	13.4	Sol corpora assiccare potest.	2.7
Setæ exuberant alimenti copia.	10.61	Syriæ loca pleniora.	12.3	Sol oculis occurrens reddit infirmiores.	31.29
¶ Sibyllæ naturali intemperie fiunt tales.	30.1	¶ Sobrius recte iudicat. 3. 26. & acres saliosq̄ habet humores. 3. 8. & quare minus sentit aquas salas uitiosasq̄. ibid.	3. 26.	Sol lachrymam ciet.	5.19
Siccitas totam indurat cutem.	31.14	Sobrij cur tempore hyberno uocem acutius mittunt.	11.56	Sol nuda magis quā induta calfacit.	2.9
Siccus firmiter & diuturnus.	14.9	Sobrij iudicant penitus ratione.	3.2	In Sole nudo corpore quare minime ambulandum.	2.54
Sicciora minus putredini obnoxia.	13.1	Sobrij cur qui loca habitant calida.	14.15	Sole deficiente cur si quis per cribrum aut frondes, aut inter digitos inspiciat, splendor speciei lunæ nondum completæ incernat.	15.10
Siccis cibis egent natura humidæ.	10.58	Socrates fuit melancholicus. 30.1	30.1	Solis calor cur summum adurere potest, ignis non.	38.7
Sicciores natura diutius uiuunt.	14.9	Solatatio in fouendo cur tibiā ad-		Sol cur nigrum hominem reddit, fictile non.	38.8
Siderario crudor.	1.10.			Solis uis quæ albescere facit, & quæ nigrescere.	10.66
& quid item.	1.9			& 38.1. & 38.10	
Similia cur similibus gaudent.					

A Soliti-

I N D E X.

- A** Solstitio utrobet quare maxime contingit mori per spatium centum dierum. 1.26
- Solita res suauior auribus quam insolita. 19.5
- Somnus priuatio motionis. 6.5. somni causa. 3.24. conciliatur refrigerio. 14.11. quare suauius. 10.33. unde cessat. *ibid.* qualis animalium. *ibid.* quare in tenebris potius obrepit. 6.7. & quare magis accedit dextra cubantibus parte. 6.5
- Per Somnum corpus calidum & humidum. 4.5
- In Somnis maxime iactatur animus noster. 30.13
- Somnus membra reddit grauiora. 11.17. & 11.27
- Somnus conciliatur nonnullis si legere ceperint etiam nolentibus. 16.1. & quare. 18.7. & cur alios peruigiles liber facere possit. *ibid.*
- Somnolentiores quare sumus hyeme. 11.17. & locis palustribus. 14.11
- Somnium quando occurrit. 30.13 & quibus melius. *ibid.*
- Somniamus quare ea quae agimus, aut acturi sumus, aut uolumus. 30.13
- Somniantes inter dormiendum cur illa uidere sibi uidentur. *ibid.*
- Soni quam habent proportionem. 19.40
- Soni asperi horrorem inducere possunt. 7.5
- Sonus quare amplior in domicilijs, si quis dolium & lagenas, aut similia uasa inania obruat & operiat. 11.8
- Sonus desinens cur acutior. 19.11
- Sonus grauis quietus & mollis, acutus irritans & mouens. 19.50
- Sonus quomodo fit ex cauernis terra. 25.2
- Sorbitionibus primum quare recreandus infirmus. 1.52
- ¶ Spadones qua proficiunt magnitudine. 10.38
- Spadones cur uocem reddunt acutam. 11.16. & 11.34. & 11.65. cur item non caluescunt. 10.56. & cur pilis non possunt redundare. 10.41. & cur in acumine oculorum offenduntur. 4.3. & cur omnino uel uaricibus uacant, uel minus habent. 10.39. quare crura intumescunt, & alui faciles sunt. 4.3. cur cruribus putridis ulcerosisq. 10.41. cur seminis infœcundi. 10.39
- Spadonibus humor genitalis in sedem confluit. 4.27
- Spadones effœminati omnino. 10.41
- Spadonibus cur magnitudo tantummodo ad sexum commutetur uirilem, cetera in fœminam. 10.38
- Speculatione cur non delectamur, ludis delectamur. 30.6
- Spirare cur necesse. 34.12
- Spirandi ratio comparari uicissitudine confici solet. 5.16
- Spiratio commoda cur colorem præstat amœniorem. 38.3 & 38.4
- Spirandi ratio directa quomodo afferri potest. 2.38
- Spirandi difficultate laborantes uinum admodum cupiunt. 27.4
- Spiritus retentione singultus finit. 33.17. & quare. 33.5. & 33.13
- Spiritus omnis eruptio partem cuius est melius habere significat. 33.9
- Spiritus secessio quare iuuat eos qui se exercent, qui deniq. laboribus se dederunt. 5.21
- Spiritus largior ab humore largiore. 21.10
- Spirantibus longe cur uenter trahentibus adducitur, reddentibus diducitur. 34.11
- Spissius quod partibus constat minutioribus. 21.23
- Spissa omnia subacta incalescunt, & incalescendo inflantur. 21.9
- Spongiarum cur suas dissecant aures & nares. 32.5
- Spongiarum, uide etiam Vrinatores.
- ¶ Squillæ reconditæ germinare possunt. 20.28
- ¶ Stellæ an frigidæ, 25.21. calidæ, 25.18
- Stellis proficientibus cur uentus initium datur. 26.25
- Stercus cur minus fœtet quo diutius in corpore manserit. 13.1
- Sternutamentum quid. 10.53 & 33.4. & 33.9
- Sternutamentum humoris copia excitatur. 31.1. & 33.8
- Sternutamentum caput bene ualere indicat. 33.9
- Sternuimus loco concalfacto. 33.1
- Sternutandi locus naribus cum pulmone communis. *ibid.*
- Sternutantem necesse est expirare. *ibid.*
- Sternutamentum cum rem exordimur, obseruamus. 33.11
- Sternutamentum cur sacrum, ceteræ eruptiones non. 33.7 & 33.9
- Sternutamenta quæ probemus, quæ item damnemus. 33.11
- Sternuimus quomodo. 10.20
- Sternutat omnium maxime homo. 33.10 & qui sæpissime. *ibid.* & 10.20. & 10.53
- Sternuere quare non oportet, nisi res urgeat. 4.9
- Sternuere cur bis magna ex parte solemus. 33.3
- Sternutamento cur singultus finitur. 33.1. & 33.5. & 33.17
- Sternutat cur laboriosius senes. 33.12
- Sternutaturis qualis motus oculi. 31.7
- Sternutare cur cessamus oculo perfricato. 31. & 33.2. & 33.8 item naso. *ibid.*
- Sternutamus quare magis solemus aspicientes, & penna sollicitati. 33.4. & 33.15
- Sternutamentum cur propè dixerim semper uigilantibus fiat. 33.15
- Vbi Sternutauimus cur inhorrescimus. 8.14. & 33.16
- Stirpium in genere quæcunq. urbana eadē & syluestria est reperire, non contra. 10.44
- Stirpium cur aliæ ad semen usq. uiuere possint, aliæ sæpius fructificare sunt solitæ. 20.7. & quæ sæpe fructificant. *ibid.*
- Stirpium nonnullæ cur semper ædant caulem inanem. 20.19
- Stirpium partes non instrumentariæ, quare in orbem formari solent. 16.9. item caudex. *ibid.*
- Stirpibus profunt austrum marini. 1.23

IN PROBLEMATĀ ARISTOT.

- Stirpes omnes cur in longitudi-
nem augeri soleant. 17.2
- Stirpium multæ & integræ bene-
olent, & corruptæ & aridæ ma-
gis. 13.4
- Stirpes aqua tepida irrigatæ du-
riores fiunt. 10.59
- Stirpium ærugo unde. 1.23
- Strabonibus unde res eadem ge-
minari uidetur. 31.7
- Strangulatio ingratum affert co-
lorem. 38.3
- Strangulatio hominis nonnul-
los facit animo deficere. 7.5
- Strangulatio quare accidit ubi
buccellam deuoramus gran-
diorem. 34.9
- Streptus quid. 11.6. & 11.29. stre-
pitus omnis spiritus. 7.5. acu-
tior qui procul abest. 11.6
- Streptus extrinsecus cur magis
intus auditur, quàm intrinse-
cus foris. 11.37
- Streptus ferri etiam recte nō po-
test. 11.49
- Streptus cur corpora densa pe-
netrare potest, lux nō potest.
11.49
- Studia licet interdum praua cur
nonnullos magis delectant,
quàm honestiora. 18.6
- Stupor attonitus cur non conta-
giosus. 7.4
- ¶ Suauitas non nisi per succum
percipi potest. 22.7
- Suauia cur eadem ex assuescenti-
bus, & admodū crebro uten-
tibus insuauia sentiātur. 21.14
- Suaue mistum suauis suauius red-
ditur. 19.44
- Subdorium cantandi genus qua-
le. 19.49
- Subdorium quare in tragœdijs
choricum nō habeatur. 19.30
- Subeunt quæ facile, & quæ non.
23.22
- Subitò quæ fiunt, terribiliter oc-
currunt. 35.1
- Subpallidi sunt, qui loca incolūt
palustria. 14.12
- Subphrygius cōcentus animos
lymphatis similes reddit.
19.49
- Subphrygium quare in tragœ-
dijs choricum non habetur.
19.30
- Subphrygium cantandi genus
obtinet mores usui rerū depu-
tatos, & ubi familiare. 19.49
- Subsolani temperatura. 26.57. na-
tura. 26.33. quando fit. 26.23. &
quare mane spirare incipit.
26.34. à sole oriente est. ibid.
- Subsolanus mouet austrū. 26.57
- Subsolanus nō cogit nubes. 26.1
- Subsolani excitantur cum sol ad
ortum perrepat. 26.13
- Sudor quid. 2.3. & 2.35. unde. 2.28.
& 5.35. causæ. 2.8. humor inco-
ctus. 2.4. putris & falsus. 32.4.
& quare. 5.35. & 2.3. & 4.13
- Sudor res uitiosa adiuncta cor-
pori. 2.2
- Sudori peruia quæ magis. 2.10
- Sudoris copia maior in caldarijs
quàm prope tantūdem ignis. 2.11
- Sudamus magis in caldarijs cum
tempus est frigidum, & qua-
re. 2.29
- Sudam⁹ magis in caldarijs igne
per incrementa continua ob-
lato, quàm igne uniuerso, &
quare. 2.32
- Sudor quare magis profluit de-
tergenti. 2.12
- Sudor an magis mouendus per
æstatem, an per hyemem. 2.21
& 2.33
- Sudam⁹ magis estate quàm hye-
me. 2.40. & quare. 2.42
- Sudor cur utilior corpore nudo
currenti quàm sub ueste. 2.30
- Sudoris plus quare non in cur-
rendo agitandoque corpus, sed
ubi est cessatum. 2.24. & 2.20
- Sudor quare maxime oriatur cū
manus exercitamus debito ce-
terarum partium positu. 2.5
- Sudor cur relaxato spiritu pro-
ueniat. 2.1
- Sudor quare magis parte supe-
riore. 2.4
- Sudor cur maxime capite & pe-
dibus incalescentibus excita-
tur. 2.19
- Sudor capitis non affert malum
odorem, aut minus quàm re-
liqui corporis. 2.6
- Sudor quare eos iuuat quæ se exer-
cent, & laboribus se dederūt.
5.21
- Sudores cur mali aliquādo odo-
ris. 13.4
- Sudorum sceditatem quæ procu-
rant. 20.33
- Sudor quare pubescentibus facti-
dior & falsior. 4.13
- Sudores fetidos quare moueāt
ruta, & nonnulla pigmenta
odora. 2.13
- Sudores calidi quare frigidis me-
liores. 2.35
- Sudor frigidus longos facit mor-
bos. 2.35
- Sudor frigidus argumentū mor-
bi grauis, calidus uerò decre-
torius & salutaris. 31.24
- Sudores spontanei prænunciant
morbos. 2.41
- Qui mediocriter Sudarint sta-
tim ab exercitio, cur colore hi-
larantur amœno. 38.5
- Sudoribus nonnullis quare hor-
ror possit excitari. 2.34
- Sudor nō nisi cum labore remo-
to educitur. 1.54
- Sudori opportuniore quæ humi-
da & laxa. 36.2
- Sudor refrigerat corpora. 35.4
- Sudor quare minus accidit cibū
sumentis postquam biberit.
2.25
- Sudare cur maxime solemus fa-
cie. 2.10. & 36.2. & 2.17
- Sudant assidue partes cauiore.
2.28
- Sudant minime quare corpora
aquæ immerfa calidæ. 2.2
- Sudamus quare magis dormien-
tes quàm uigilantes. 2.16.
& 2.28
- Sudamus magis igne per incre-
menta continua oblato. 2.11
- Sudantes si uel aqua uel flatu re-
frigerantur, quare nauseant.
2.18
- Sudant quare minime qui uestem
plurimam admiserunt. 2.39
- Sudamus minus quare ad ignē
multum. 2.36
- Sudamus trepidantes quare pe-
dibus, & non facie. 2.26
- Sudamus primū fronte, & qua-
re. 2.17
- Sudauerit nisi corpus, quare nō
leuatur. 2.22
- Sudamus magis cum nō longo
interposito tēpore sudor euo-
catur. 2.8
- Sudamus magis tergo quàm par-
te priore, item uentre minus
quàm pectore. 2.14
- Sudant quare magis induta cor-
pora. 2.9
- Sudant penè quare minus corpo-
ra ad solem nuda quàm uesti-
ta. 2.37
- Sudant

INDEX.

- Sudat magis luctatores interpo-
sita aliquatisper quiete, quam
si continuè luctentur. 2.7
- Sudamus minus inter laboran-
dum, quam cum labore rela-
xati quiescimus. 2.23
- Sudatur qua laboratur. 2.31
- Sudare non possumus qua iace-
mus parte. 2.15
- Suffimēta cur minus suauia odo-
re è proximo. 12.9. & 12.1. et 12.
2. & cur è longinquo suauius
olent. 12.4
- Suffragijs accusatori & reo pari-
bus, cur reum uincere est fan-
citur. 29.13
- Supercilium pilus congenitus.
4.19
- Surditas detrimentum pulmo-
nis. 33.14
- Surdi cur per nares loquuntur.
11.2. & 11.4. & 33.14
- Sus facit à partu, & quare. 10.37
- Sues fecundæ. 10.60
- Sus calidissimus omnium. 10.23
- Sus cur partu numeroso. 10.16
- Sues agrestes semel concumbūt,
domesticæ sæpe. 10.46
- Sues cur hybernum pilum non
amittunt ut cætera quadrupe-
des. 10.23
- Suum esse & alienum esse, non
idem significant. 4.14
- T
- T** Abes cur contagiosa. 7.4
- Tabidis quæ auxilia
impedimus. 3.5
- Tabidis in somnis cur genitura
profluit. 5.31
- Tabefaciendi quæ uim obtinent.
1.49
- Tactus uisum æmulatur. 31.18
- Tactus auris qualis alarū & pe-
dum. 35.2
- Tactu alterius cur magis inhor-
rescimus quam nostro. 35.1
- Tactu & gustatu solum cur con-
tinentes dicimur. 28.2. & 28.7
- In Tactu res una duæ sentiūt. 31.18
- Talorum opplumbatorū si quis
partem moueat leuiorem, to-
tum circumfertur. 16.3
- & quare. 16.12
- Tardū in uoce graue. 11.32. & 11.53
- Tauri castrati quomodo amittāt
naturam. 10.38
- ¶ 7. & 8. ademptis ex oratione,
oratio minus græca relinqui-
tur. 19.20
- Technitæ dionysiaci, uide Hi-
striones.
- Tectorium omne opus cur ma-
gis resonet. 11.7
- Temulentia quomodo differt à
crapula. 3.17
- Temulenti ne tentant quidem iu-
dicare. 3.2
- Temulentus si uinum dulce su-
per aliud admiserit cur minus
molestatur. 3.13
- Temulenti quare aquas falsas, ui-
tiosasq; magis sentiunt quam
sobrii. 3.8
- Temperamentum omne calidi
& frigidi est. 30.1
- Temperamentum quibus auge-
tur & seruatur. 1.3
- Temperatum omne suauius in-
temperato. 19.38
- Temperies optima tum corpo-
ri, tum intelligentiæ homi-
nis prodest. 14.1
- Temperantiam quæ concernunt
problemata. 28. per tot.
- Temporis mutatio motu est faci-
lis. 1.15
- Temporū mutationes cur mor-
bos intendunt uel tollant, iu-
dicent uel committant. 1.3
- Temporū mutationes causæ ge-
nerationis minorum ani-
mantium. 10.15
- Temporis calidi cur noctes mo-
lestiores quam dies. 25.16
- Tenax diuidi faciliè non potest.
21.8
- Teretantis uox cur non suauior
tibia aut lyra. 19.10
- Tergo cur magis sudam⁹ quam
antere parte. 2.14
- Terpander trite exempta neten
adiunxit. 19.32
- Terra & aqua cur putreāt, ignis
& aer non. 25.20
- Terra spissescit, si plenius attera-
tur. 37.5
- Terra mader ubertim. 23.34
- Terræ euaporationes quando
magis fiunt. 25.18
- Terrenum omne cum uritur, ni-
grum efficitur. 38.10
- Terra mox gelasit offendente
lutum borea. 26.48
- Terræ plagæ ut feruentiores sic
odoratiores. 13.4
- Terra quando dat uentos seuos.
25.7. & 26.59
- Terrestrium cur alia cocta, alia
eruda cibo idonea. 10.4
- Terrestriū generatio uaria. 20.12
- Tertia lux nunquam nocturno
aquilone laborat. 26.9
- Testamentorum falsitas. 29.3
- Testæ in mari cur rotūdant. 23.36
- Testiculi cur contrahantur me-
tuentibus. 27.7. & 27.11
- Testes uicem fulmenti uectorij
capiunt. 4.24
- Testes & penis conceptacula se-
minis. 4.27
- Tenue omne augeri in longitu-
dinem potest. 11.19
- ¶ Thapsia calida & urens. 9.9. &
uibices discutit. ibid. & ex mel-
le illita. 9.10
- Thymum cur acerrimum in Atti-
ca terra. 20.20
- Thorax pars corporis princeps.
33.9
- Thriassius campus Atticæ terræ.
26.19
- Thracum gens una ad quatuor
numerandi seriem terminat,
quia debili memoria. 15.3
- ¶ Tibiæ cur in ascendendo labo-
rant, femora in descendendo.
5.24
- Tibiarum ulcera quare agre fa-
nentur in corporibus plenis
& impuris. 1.18
- Tibia multos errores cantilenæ
occultat. 19.44
- Tibiā cur adhibere solemus tam
in laborando, quam in fruendo
solatio. 19.2
- Tibiam cur suauius audimus q̄
lyram. 19.44
- Tibia cur suauius sonat quam te-
retantis uox. 19.10
- Tibicinem cur callidum uocare
non solemus. 18.4
- Tibicines cur extrema tantū fo-
raminis principalis cera mar-
ginant. 19.23
- Tibias inflantes spiritu calidiori
multo tardius agunt. 11.13
- Timentibus aluus soluitur & ue-
fica. 4.8
- Timentes singultiunt. 33.13
- Timētibus plariscq; quare semen
excurrit. 4.8
- Timidi frigidi. 14.16
- Timiditati contraria ira. 8.17
- Timidi qui exangues & refrige-
rati. 14.8
- Timidi cur qui loca incolunt fer-
uida. 14.8. & 14.16

IN PROBLEMATATA ARISTOT.

- Timidi, uide etiam Paudi. 1.48
 Titillamur cur maximè labris. 35. 7. Item in alis & uestigijs pedum. 35.2
 Titillare cur nemo seipsum uallet. 35.6
 Titio aërem proximum calfacit. 5.34
 ¶ Toxica quæ dicuntur. 1.48
 Torpor quibus fit. 2.15. quid, unde, & quare fit, & quæ partes potissimum torpent. 6.6
 Torqueri quempiam cum uideamus, cur uicem eius animo dolemus. 7.3
 Totū idem cū suis partibus. 16.7
 Totum maius apparet partibus diuisis. ibid.
 ¶ Tragicum cantādo cur immutatio & uarietas fit. 19.6
 Tragædiarū chorus, uide Chorus. 3.5. & 3.25
 Tremor unde. 3.5. & 3.25 quomodo fit. 1.29
 Tremor ob inopiam caloris proprii. 3.25
 Tremores nonnullos adeo acres inuaserunt, ut comprimentes eijcerent: & cum aqua calida perfunderent, minime sentirent. 3.25. item mero utentes ita inuaserunt. 3.5
 Trepidatio quid. 2.31. & 2.26. metus quidam. 11.36. & 11.53. & pudor quidam. ibid.
 Trepidatio refrigerationem facit. 11.36.
 Trepidantibus uox tremula. 11.65. & quare. 11.31. item cur grauis. 11.32. & 11.53
 Trepidantiū accidentia quæ. 2.31
 Trepidantibus calor petit superiora. 11.32
 Trepidantes cur facie non sudāt, sed erubescunt. 2.27
 Trepidantes cur pedibus sudamus, & non facie. 2.26. & 2.31
 Trepidantes cū artem profitemur quomodo agere soleant. 11.65
 Trepidantes cur magis hæreant lingua quàm uinolenti. 11.36
 Tristibus auditis cur inhorrescimus. 7.5
 Tritici anima succus dulcis et lentus. 21.12
 Triticum facilius concoquitur quàm ordeum. 21.24. & cur uescentius. 21.2. item mollius. 21.7
 Triticeo cibo cur multum tem-
 poris sine fastidio uti possu-
 mus, alijs non. 21.13
 Tritici massa trita cur amplior, ordei minor. 21.9. & 21.22. itē in igne cur ita fiat. 21.10 & 21.23
 Tritici farina decocta in pulstem lentior redditur. 21.12
 Tritici farina cur pertrita candidior efficitur, ordei nigrior. 21.16
 Tritici farina reficcata cur minus constipet quàm ordei. 21.26
 Tritici farina cur quo plenius tractet, teraturque, eo magis aluū subducit, ordei contra. 21.8
 Tritici farina, uide etiam Farina tritici.
 Tritex heptachordo cur à ueteribus demebatur. 19.7
 In Triquetris nerui quorum alter longitudine dupla, alter subdupla est, æque intenti diapaſon reddunt. 19.23
 Tropæi uenti, uide Venti tropæi.
 ¶ Tubercula quare nonnullis ex labore proueniunt. 5.27
 Turbinis basis in orbem se colligit. 15.5
 Turbo propulsus orbis quare describit. 16.5
 Tubicen cur malit esse quàm orator aut astronomus. 18.6
 Tumor quomodo ictu exurgit. 9.14
 Tussis quare non habet pro numine. 33.7. quando hyeme accidit. 1.10. quare quibusdam animalibus, alijs non. 10.1. & cur mouetur scalpentibus aures. 33.1. & 32.6
 Tussis pituita destillante fieri solet. 10.1

v

V Acuum ratio naturæ nõ patitur. 8.9
 Validi⁹ impatibili⁹. 20.1
 Vapor calore consistit. 13.5. & quomodo differt à fumo. 12.10
 Varicosi cur gignere nequeunt. 4.21
 Varices quomodo iuuant. 6.3
 Varix unde. 4.21
 Varus quid. 36.3. & cur in facie maxime oritur. ibid.
 Vasa militaria partiētes quomodo agant. 15.1
 Vasa inania si quis obruerit, ædificium magis resonabit. 11.9
 Vasorum aquam feruidam continentium cur fundus nõ urat, aqua exempta urere potest. 24.5
 Vasorum fundi quibus aquam calfacimus, cur tandiu calidiores sint, dum aqua ipsa frigidiuscula est. 24.8
 Vas, uide etiam Dolium.
 ¶ Vellus ouium proprio carnis uescitur alimento. 10.24
 Venantes cur minus spirant. 11.41
 Venæ, conceptacula sanguinis. 4.27
 Venulis ruptis ex ictu confluuiū subruentum fit. 9.14
 Venter cuteus. 5.14
 Ventrem opimat sedile. ibid.
 Venter pingue amplectitur plurimum. 5.3. & quare. 5.5
 Venter celerrime opimatur, & quare. 5.14
 Venter cur liquefacere queat, aq̄ feruens nequeat. 24.4
 Venter cur refrigeratur & siccat. Venere. 4.18
 Ventris pinguedo quare non facile liquefit. 4.2
 Venter cur tantummodo extenuatur eorū qui sese exercuerunt. 5.3
 Ventrem extenuat motiones & frictions, reliquū corpus implent & augent. 5.14 & quare. ibid.
 Venter flexibus nullis cōtorquetur, ideo non laborat. 5.5
 Venter cū recalescit melius concoquit. 6.3
 Ventre minus sudamus quàm pectore, 2.14
 Ventres plures continent ruminantia. 10.43
 Venter longe spirantibus quare trahentibus adducit, reddentibus diducitur atq; repletur. 34.11
 Ventris partem umbilico subiectam, qui maiorem habent quàm superiorē, cur breuioris sunt uitæ. 10.63
 Ventre paruo qui sunt, nimirū morbis patent. 10.63
 Ventriculum quæ mouent medicamenta. 1.42
 Ventus quid. 26.35. causa. 25.7. uentorum ortus & obitus quando. 25.4. è nubib⁹ origo. 26.4
 Ventorum autor sol, uel oriens, uel

- uel occidens. 26.34
 Venti nulli super excelsissimos
 montes. 26.38
 Venti utrum ex uno fonte ut
 aquæ. ibid.
 Venti merito in latus se uertunt.
 26.50
 Ventorum uicissitudo pro solis
 discursu. 26.28
 Venti cur sole se attollēte & ster-
 nuntur, & augmentur. 26.35
 Ventus si mane incepit cur am-
 plius edurare possit. 26.61
 Venti ut sereni & illustres ue-
 niant facit regio unde spirēt.
 26.29
 Venti omnes unde. 26.36
 Venti per prona ocyus spirant.
 26.38
 Venti hyeme frigidi, æstate cali-
 di. 26.50
 Venti futuri cur araneæ signum.
 26.63
 Ventus cur ut plurimum ante lu-
 næ defectus exciteſt initio no-
 ctis: quando defectus, medio
 incipit noctis, medio cum ma-
 ne. 26.20
 Venti desistunt post imbres. 26.3
 Venti tranquillitas quid. 25.4
 Venti cur ad postremum uehe-
 mentissime spirant. 26.27
 Venti cur tempore hyberno par-
 te ueniunt exortiuæ, æstiuo oc-
 cidua. 26.23
 Venti cur frigidi ueniunt, cum
 caloris commotione oriant̄.
 26.50
 Venti quando sæui in terra, &
 quando in mari. 26.53
 Venti cur siccant cum sint frigi-
 di. 26.30. & cur amplius siccēt
 quàm sol. 26.31
 Venti cur alij alijs locis imbrem
 afferant. 26.58. & 26.5
 Ventus cur tēpore hyberno de-
 ortu spirare mane, æstiuo de-
 occasu post meridiem consue-
 uit. 26.56
 Venti nubibus excussi cur imbre
 superueniente ocyus cessant.
 26.4
 Venti cur nocte media & meri-
 die solent tranquillari. 25.4
 Venti omnes transeunt uel in si-
 bi diuersos, uel in dextros.
 26.33
 Venti cur importuni orionis
 exortu. 26.14
 Venti quando incōstantes. 26.14
 Venti indicium cur datur stellis
 proficientibus. 26.25
 Venti apud Archadiam, qui lo-
 cus excelsus est, cur nihilo fri-
 gidiores q̄ alijs locis. 26.60
 Venti præuij quando spirant.
 26.53
 Venti anniuersarij cur eodē tem-
 pore & modo aſſilare semper
 soleant: & cur desinente die
 desinunt, noctuq; non spirāt.
 26.53
 Venti anniuersarij & præuij mi-
 nus nocte quàm die spirant.
 25.16
 Venti apogæi, id est, abterranei.
 26.8
 Ventus abterraneus reflexus, est
 uentus uersarius. 26.42
 Ventos tropæos, id est, uersarios
 quid est quod mouet. 26.7
 Venti tropæi cur de mari spirare
 soleant. 26.8. & sunt contrarij
 apogæis. ibid.
 Venti tropæi cur reflare soleant,
 cum mare sinuatur, cum por-
 rectum, nequeant. 26.42
 Ventus uersarius reflexus abter-
 raneus. ibid.
 Venus cur uentrem refrigerat
 & siccat. 4.18
 Venus immodica cur nonnul-
 lis pituitæ morbis commoda.
 1.51. & 4.17
 Venus non inepte iuncta Bac-
 cho. 30.1
 Venus comes satietatis. 10.46
 Venus superflua & abundantia
 index. 4.28
 Venerem pati qui tantummodo
 cupiunt. 4.27
 Veneris audiores cur hirti ho-
 mines & aues. 10.26
 Veneris libido post cibum mini-
 me incitatur. 3.32
 Veneri sufficiens ætas quare ma-
 le olet. 4.25
 Venerem agere qui cupiūt. 4.27
 Ad Venerem incitatur cibo sa-
 tiati. 3.11
 Venerem immodice agentibus
 cur oculi & clunes manifeste
 subsident. 4.2
 Venerem cur nonnulli cum uo-
 luptate patiantur, & alij uel
 ipsi agere cupiāt, alij pati tan-
 tummodo gestiant. 4.27
 Venerem agere cupiētes cur pu-
 det cōfiteri, bibendi autē & ederi
 di cupiditatem confiteri non
 pudet. 4.28
 Veneri cur obesse potest pedum
 nuditas. 4.5
 Vere & autumnno quare morbi
 infestent. 1.27. & quando ue-
 re. 1.9
 Veratrū quare superiorem mo-
 uet uentrem. 1.42
 Vergiliarum ortus morbos tol-
 lit uel parit, iudicat uel inten-
 dit. 1.3
 A Vergiliarum occasu usq; ad fla-
 tum fauonij quare potissimū
 pereant, qui morbo longo la-
 borant. 1.17
 Vertigo cur potius surgenti q̄ se-
 denti. 6.4
 Vertigo aut uertex in mari quid,
 23.5. & consideratio. 23.4
 Verueces castrati quomodo mu-
 tant naturam. 10.38
 Vesica locus crudi humoris. 3.22
 Vesica urinæ conceptaculum. 1.
 41. & 4.27
 In Vesica unde urina detinetur.
 2.24
 Vesica plena nunquam celeriter
 concumbere possumus. 4.10
 Vesica cur nulla auiibus. 10.8
 Vesica soluitur timentibus. 4.8
 Vespera cur minus frigida q̄ au-
 rora. 25.15
 Vestis cum rumpitur inhorrescē-
 mus. 35.3
 Vetulæ crustæ pultis. 10.29
 ¶ Vibex unde. 9.10. & à multis
 discutitur, sed an ui eadem an
 diuersa. 9.6. & quibus.
 Vibices discutit thapsia ex melle
 illita. 9.10
 Vibicibus cur cyathos æneos ad-
 hibere solemus. 9.12
 Vibices discutiunt thapsia & cya-
 thus quæ sunt contraria. 9.9
 Vibices cur reprimere & resolu-
 re possint ænea. 9.10
 Vibicibus quare admouent pel-
 les arietum & oua contracta.
 9.1
 Victus ratio quartanis qualis.
 1.58
 Videndi sensus exquisitissimus.
 7.5
 Videt quis acutius. 31.15
 Videmus cur melius manu præ-
 lucerna aut sole obiecta. 31.29
 Videre non possumus nisi è re-

IN PROBLEMATATA ARISTOT.

gione.	11.61	Vinum quomodo nos morum	uius.	19.44
Vitius afficitur.	31.19	qualitate afficit.	30.1	Vinum uarios affert mores. 30.3
Vifus per directum profuit ad li-		Vinum calorem macerat calidi-		Vinum quando hominem exci-
neam.	11.61	tate.	3.22	tat ad uerba. ibid.
Vifus quomodo reflectit.	11.45	Vinum quod spumat abunde.		Vinolentiae indicium unde su-
Vifus parte priore est, & intus.	10.17	30.1		mununt nonnulli. 3.9. ubi confi-
Vifus cur corpora solida pene-		Vinum ad amandum propensio-		stit. 3.23. quid. 3.7. ortus. 3.13. &
trare non potest, uox potest.	11.61	res reddit.	ibid.	quando oritur. ibid.
Vigilantia quam somnus causa		Vinum calorem natium extin-		Ad Vinolentiam omnes prom-
potius cur uiuere ualeamus.	18.1	guit.	3.5	pto animo bibimus. 30.1
Vigilaci homini quae accidunt.	11.11	Vinum unde cupiditatem Vene-		Vinolentiam cur arcere potest
Vigilaces qui redduntur libro su-		ri accendere potest.	30.1	oleum. 3.34
cepto.	18.1	Vini meri a diluto differentia. 3.14		Vinolentorum cur lingua ober-
Vinum calidum. 3.5. & 3.1. humi-		Vinum merum magis uomitu-		ret. 3.30. & 8.10
dum & calidum. 3. 17. & 3. 22.		reijci potest.	3.3	Vinolenti cur minus haerent lin-
& 3.25		Vinum merum odorum, dilutu-		gua, quam trepidantes. 1.36
Vinum quomodo fit dulce. 20.35		inodorum.	12.13	Vinolentis cur uox fragi soleat.
Vinu dulce quare inebriat. 3.27		Vinum merum cur superbibere		11.46
Vinum dulce cum aptum fit flui-		debemus post fructuum esita-		Vinolenti aestiuo tempore gra-
tare, si temuletus dulce super		tionem.	22.8	uius uocem reddunt. 11.56
admisit, minus infestatur. 3.13		Vinum merum ut caetera conco-		Vinolenti cur concumbere ne-
Vinum dulce inodorum, auste-		quit quia calidius, ita etiam se-		queant. 3.11. & 3.31
rum odorum. ibid.		ipsum consumit. 3.3		Vinolentis cur somnus oriri ne-
Vinum dulce aut merum aut cy-		Vinum nimis dilutum sensum		queat. 3.24
ceonem si quis biberit, cur sob-		perturbat. 3.18		Vinolenti multi sese interimunt.
rius persistere possit. 3.12		Vinum dilutum cur olere ocys		30.1
Vinum dulce quare quotiens cu-		definit quam merum. 12.13		Vinolenti quam sobrii fortio-
farina ordeii bibitur, dulcius		Vinum dilutum facilius affici po-		res. 27.3. & 27.4
sentitur. 21.19		test quam merum. ibid.		Vinolentis grauius quare omnia
Vinum dulce obfarfit et obsepit.		Vinum dilutius subire expedi-		circunferri uidentur. 3.9
3.13		tius potest loca plura angu-		& 3.20
Vinum in sublime efferri aptum		stiora non diluto. 3.3		Vinolentis cur res una plures
est. 3.32		Vinum dilutius temperatu- qua-		esse uideatur. 3.10. & 3.29
Vinum natura calidum refrige-		re uomitum magis, quam me-		Vinolenti cur aquas falsas uitio
rationem tollit. 11.36		rum, quam aqua prouocat.		fasq; melius quam sobrii senti-
In Vino plus aeris q; aquae. 25.8		3.18		re possunt. 3.19
Vini uapor si exhalat, in aquam		A Vino diluto meracius tamen,		Vinolenti, cum uinum calidum
concrefcit. 13.6		caput postridie magis dolo-		fit, quare non calent, sed fri-
Vinum si quid aquae habeat, mol-		mus, quam ex mero. 3.14		gent, & dolore laterum exci-
le est. 20.35		Vinum cur alios retardos, alios		piuntur. 3.1. & 3.6
Vinum quare nigrum. 38.10		superbos atq; insanibundos		Vinolenti cur ad lachrymandu-
Vinum ex acido & dulci est mi-		reddit. 3.16		propensiores. 3.23
stum. 19.44		Vinum post pomum putre epo-		Vinolenti propter habilitatem
Vinum reprimit. 3.18		tum, cur amarum sentitur. 22.5		afficiuntur lingua. 11.30
Vinum etsi calidum, fitim tamen		Vinum admodum cupiunt, qui		Vinolentoru animus errat. 3.30
amplius extinguere potest q;		difficultate spirandi aut insa-		Vinolentis omnino cur nihil di-
aqua. 27.4		nia uexantur. 27.4		iudicat. 3.26
Vinum austeru cuius naturae. 3.13		Vinum & atra bilis similem for-		Vinolenti dulces intra se conti-
Vinis austeris cur multum tem-		tiuntur naturam. 30.1		nent humores. 3.8
poris sine fastidio uti possi-		Vinum immodicum melancho-		Vinolenti, uide etiam Ebrii.
mus. 21.13		licos reddere uidetur, item ira-		Violae albae exolefcunt contusa.
Vinum flatus ciere potest. 30.1.		cundos, humanos, misericor-		13.11
& unde uim illam habet. ibid.		des, audaces. 30.1		Viperæ non reperiuntur dome-
Vinum ab acerbis epotum cur		Vini copia omnes spe bona ani-		stica. 10.44
dulcius sentiat, 22.11		mi afficit. ibid.		Virorum natura. 4.29
		Vinum nigrum talem homine-		Viri cur uocem reddunt grauem.
		reddit, qualis melancholicus		11.6. & 11.16. & 11.34. & 11.65
		statulentus. 30.1		Vir calidus & siccus mulieris co-
		Vinum aceto mulso cur sua-		paratione, 4.26
				Viri

INDEX.

- Viri diutius uiuunt mulieribus. 34.1
- Viri robusti cur uinofi. 3.7
- Viri cur male oleant cum pubescunt, antè non. 4.13
- Viri cur minus per æstatem, mulieres per hyemem concumbere ualent. 4.26
- Viri cur magis uiriliginē patiuntur, quàm pueri & mulieres. 10.4
- Viri cur Veneris appetentiores per hyemem. 4.29
- Virgo ad mulierem se habet, ut fœmina ad marem. 10.38
- Vires in articulis sunt sitæ. 1.24
- Vires in calore sunt positæ. 11.32
- Violentia contra naturam. 1.6
- Per Vitrum cur transpicere liceat. 11.61
- Vitrum quare flecti non potest. ibidem
- Vitiligo quid. 10.35. & 10.4
- Vitiliginem qui magis patiuntur. 10.4
- Vitiliginem habere nō possunt, qui nunquam canescunt. 10.5
- Vitiligo hominibus morbo, & eius consideratio. 10.35
- Vitiliginem cur solus homo habet. 10.5. & quare. 10.35
- In Vitiligine pili canescunt. 10.5
- Vitiligo ubi est, canities quoque est, sed non contrā. 10.36
- Vituli cur grauius mugiunt quàm boues. 11.24
- Vita calore fouetur. 1.17. & 3.22
- Vitæ longissimæ qui esse possint. 34.10
- Vita breui & uiribus imbecillis cur sunt, qui partem umbilico subiectam maiorem habent quàm superiorem. 10.63
- Viueri cur diutius possunt loca inhabitantes calida. 14.9 & 14.10
- Viueri cur diutius possunt, qui manus cæsuram habent per totam palmam. 10.48
- Vlcera magna & uetera cicatrice atra obducta uidemus. 9.11
- Vlcera quæ prohibent ne consistant. 9.1
- Vlcera quare nonnullis ex labore. 5.27
- Vlcera iuniorum promptius cōpaginant, quàm seniorū. 32.7
- Vlcus si eodem in loco extiterit, cicatrix nigra ducetur. 9.11
- Vlcerum eruptio, quæ interdum mortem antecedit, atrā bilem indicat. 30.1
- Vlcera capitis quare nō difficulter sanentur in plenis & impuris corporibus, tibiariū autem ægre. 1.18
- Vlcera capitis cur locis palustribus curari celeriter possint, crurum tarde. 14.6
- Vlcera si impura & tetra, cur siccis, acribus, acerbisq; medicamentis utendum sit: si pura & sanescentia, humidis. 1.50
- Vlceratio unde fit. 5.27
- Vmbilicus homini cur humidus & sanguinolentus. 10.45
- Vmbilici hominum cur ampliores, cæterorum exigui. 10.45
- Vmbra solis cur nō pari tempore increseat, decreseatq; cū sol eodem cum uigore feratur. 15.4
- Vmbra solis cur meridie minima. ibid.
- Vmbra solis quales, & quare. 15.8
- Vmbra solis, uide etiam Solis umbra.
- Vmbra lunæ cur maiores solis umbris. 15.9
- Vnguentum sudorem potest prouocare. 13.9
- Vnguenta eo fœdius redolent quàm sudores fœdiores. 13.11
- Vnguenta ex floribus commutari odore possunt. ibid.
- Vnguenta odora cur sudorem faciant fœditatem. 20.33
- Vnguentorum cur magna pars sudori permista male olet, aliqua uero suauior reddit, aut nihil deterior. 13.11
- Vngues ex cute. 10.65
- Vngues Aethiopum cur cutis colorem sequuntur. ibid.
- Vnum finitum. 18.9
- Vnum quod est, id indicium esse postulat. 17.1
- Vnū cur duo uidetur digitis uice mutata implicatis. 35.10
- Vnitati opportuniore sicca sunt. 1.33
- Vniuersalia minus nouimus quàm partes. 18.3
- Vniuersum quatuor cōstare numeris cubalibus, Pythagoreis placet. 15.3
- Vnū efficere & mouere facilius quàm plura. 11.16
- Vomitum quæ moueant. 3.18
- Vomitum quare temporum immutatione citari maximè debeat. 1.4
- Vomitu cur maxime frigere solemus. 8.13
- Vomitum quomodo hominem liberat à lassitudine. 5.7
- Vomitum magis quàm sudores corpora leuant. 2.22. & 37.2
- Vomere quare non oportet nisi res urgeat. 4.9
- Ex uomitu cur uox grauior. 11.18
- Vox in calore posita. 27.7 & quid. 27.9
- Vox spiritus. 7.5. aër quidā iunctus humori. 11.45. aër quidā 11.61
- Vox penetrat corpora solida. 11.61
- Vocem formamus cum spiritū reddimus. 11.14
- Vocis tenor cur frangitur cibo ingesto. 11.12. & ijs quæ clamantur cibo ingesto. 11.22. & uocem corrumpi quid. ibid.
- Vox cur potius uinolētis quàm sobrijs frangi soleat. 11.46
- Vox tremula quibus. 11.65
- Vox tremit metuētibus. 27.6. & 27.7. & cur. 11.31
- Vox multiplici fertur motu. 11.62
- Vocis discrimina quamplurima. 11.58
- Vocem cur eandem fundunt cæteræ speciei eiusdem animantes, homines uariam. 11.59
- Vox homini cur serius perficitur quàm cæteris. 11.58
- Vocis continuatio quomodo accidit. 11.6
- Vocis reflexus in cōtrariam agitur partem. 11.45
- Vox & auditus ab eodem initio. 11.1
- Vox quare nō sentitur in aqua. 11.61
- Vox quomodo multiplex prouenire solet. 19.2
- Vox quomodo per aërem dispergitur. 11.6
- Vocem in orbem ferri putandū. 11.8
- Vox cur melius audiri potest nō inferius sursum, sed superius deorsum. 11.45
- Vox homini quæ uigilauerit quare

IN PROBLEMATATA ARISTOT. INDEX.

- asperior. 11.11
 Vocis asperitas unde & graui-
 tas. ibid.
 Voces grauiiores cur tēpore hy-
 berno. 11.17. & 11.64
 Vox cur grauior ex potu, uomi-
 tu, & frigore. 11.18
 Vox cur grauior ē propinquo
 magis quā ē longinquo.
 11.19
 Vocem cum simul multi mittūt,
 unusq; tantum quantum fin-
 guli, reddit: quare multorum
 uox illa, neq; unius effertur,
 neq; longius pro ratione de-
 ducitur. 11.52
 Vox tenuis unam habet dimen-
 sionem. 11.16. & acuta est. ibid.
 Vox quando magna oritur. 11.3
 Voces an quia minores, ideo
 acutiores. 5.2
 Vocem acutiorem cur cetera ani-
 malia mittunt cum ualidiora,
 homo autem cum inualidior.
 11.40
 Vocem procul absentium cū imi-
 tamur, cur uocē tenuem emit-
 timus. 11.6
 Vox quamuis minor reddatur
 adimendo, cur tamē speciem
 seruat eandem. 11.62
 Vox chori cur minor sentiūt pa-
 leis in orchestra dispersis. 11.25
 Vocem sonorā cur iuuēt por-
 rum. 11.39
 Vocis acumen ubi consistit. 11.20
 Vocis in ratione quod acutū, ue-
 lox: quod tardum, graue. 11.6
 Vox acutior quā uelocior. 11.56
 Vocis uelocitas nō nisi acumen
 est. 11.53
 Vox motus est, & uocem altio-
 rem mittunt qui pro uiribus
 conantur. 11.35
 Vox motio aëris, & acutior quā
 uelocior. 11.14
 Vox cur magna ex parte in acu-
 tam degenerat. 19.47
 Vox procul acuta cur audiri po-
 test. 11.19
 Voces cur ē longinquo acutio-
 res esse uidentur. 11.6. & 11.20
 & 11.47
 Vocem acutam quare mittūt o-
 mnia imbecilla. 19.37
 Vocem acutiorem flentes, gra-
 uiores ridentes cur mittunt.
 11.13. & 11.15
 Vocem acutam cur reddūt exer-
 citati & debiles. 11.21
 Vocem cur reddunt acutam fe-
 minis expertes, & q alij. 11.16
 Vocem acutam mittere an idem
 quod acutum cantare. 19.37
 Vox definens cur acutior. 19.11
 Vox cur in acutum ut plurimū
 aberrare consueuit. 19.26
 Vocabula nobis sæpenumero
 non ex uoluntate occurrunt.
 11.27
 Voluptas ad coitum ardentiora
 efficit animantia. 4.16
 ¶ Vrbs salubris, q placide aspi-
 ratur. 1.54
 Urbana quā appellamus. 20.12
 Vrinantibus cur aures inter ma-
 re rumpi soleant. 32.2. & cur
 spongas auribus alligare cō-
 sueuerunt. 32.3. & cur suas dis-
 secāt aures & nares. 32.5. & cur
 aures minus rumpantur si o-
 leum instillatum habeāt. 32.11
 Vrinatores quomodo respirāt.
 32.5
 Vri quempiam cum uidemus,
 cur uicem eius dolemus. 7.3
 Vrenda quā sint, item quā inci-
 denda. 1.32. & 1.34
 Vrina quid. 2. 3. salsa. ibid.
 Vrinæ libido cur laceffit metuen-
 tes. 27.10
 Vrinæ ad extremam missionem
 cur inhorrescimus. 8.9
 Vrina rufa signū coctionis. 1.53
 Vrina perpetua sui coloris in-
 dex esse non potest. 1.53
 Vrina in corpore nostro uelut
 humor in uniuerso, secūdem
 scholam Heracliti. 13.6
 Vrina cur fœtidior redditur quo
 diutius in corpore manserit,
 stercus minus. 13.9
 Vrinam quā soluant & ciere
 possunt. 1.41. & 3.15. & 12.12
 & 20.16
 Vrinam mouentia qualia esse de-
 bent. 12.12
 Vrinam prouocatura nō solum
 calida, sed concoctu facilia
 esse debent. 1.49
 & 20.16
 Vrinā cur mouere possint odo-
 rata tam semina quā plan-
 tæ. 1.49
 Vrinam cur intuendum an con-
 cocta sit nec ne, profluuiū in-
 tercepto mingendi potius q̄
 perpetuo. 1.53
 Vrinæ excitatio sæpe latet iuue-
 nes sopitos. 3.33
 ¶ Vrsio frequens desiderium ex-
 plet. 21.14
 Vrsio q̄re facilius sanescūt. 1.36
 Vrsio & à gelu & à calore. 3.25
 ¶ Vtres inflati si membra obti-
 neant, cur dolore affligunt.
 25.1
 Vtres inflati cur ualeant fluita-
 re. 25.13
 Vtribus contenta inflatis, aut ua-
 sis bene opertis, cur incorru-
 pta durare possint. 25.17
 ¶ Vua passa terræ plus conti-
 net. 23.26
 Vuarum acini exigui cur uina-
 cea uel nulla cōtinent, uel pau-
 ciora. 20.24
 Vuæ quare tandiu referuari
 possunt. 14.2
 Vulnus celerius coit incisum q̄re
 quā ferro. 1.35
 Vulnus quomodo in flammatio-
 ne carebit, & unitati opportu-
 nius erit. 1.33
 Vulneribus uerberū cur admo-
 uentur pelles arietū recēter
 detractæ, & oua cōfracta. 9.1
 Vulua fœminarum ubi. 10.22
Z Ephyri, uide Fauonij.

F I N I S.

IN PROBLEMAT A ALEXAN

DRI APHRODISIEI INDEX, DVPLICI NUMERO COM-
positus: quorum prior sectionem, alter quaestionem, siue problema comon-
strat. Adiecta tamen quibusdam in locis litera p, cū nume-
ro uno: ubi litera p, proœmium libri indicat,
numerus autem lineam,

A

- A**bscessum in dolo-
ribus cur frig⁹
præcedere, fe-
brem sequi so-
litum sit. 2.13
- ¶ Acetum calfacit & refrigerat.
1.104. & eius partes quomo-
do coeunt. ibid.
- Acetū quare incongelabile. 1.126
- Acetum uulua inpersum cur do-
lorē inuehat uehementē. 2.60
- Acoris causa. 2.66
- Acetabula uulua. 2.93
- Per Accidens fieri, & ratione se-
cundaria. 1.51
- Acrium genus omne cur cuti ap-
positum ulcerat, deuoratu ne
quaquam. 1.28
- Acre omne tenue. 2.130
- Acritudinis causa. 2.66. & 2.74
- Actioes animales per noctem
pauca seruantur. 1.116
- Actio euariat non solum ratione
essentiæ, sed etiã structura. 2.68
- ¶ Adenes quæ corpora. 1.105. &
2.10. Item, quæ utilitates, & un-
de nutriuntur. ibid.
- Adeps rancida fit uetustate. 2.66
- Adolescentes cur post pubem tra-
gescere desinunt. 1.123
- ¶ Aegyptus cur uinum fert frigi-
dum cum sit calidissima. 2.6.
& 1.55
- Aëris & spiritus differentia. 2.58
- Aër plenilunio calidus & humi-
dus. 1.64
- Aëris statu pestilenti cur alij in-
tereant, alij resistere possint.
1.86
- Aër agitatus uentilatusq; cur fri-
gidior sentiatur. 1.111
- Aëstuosi quare qui pulmonis
inflammatione laborant. 2.2
- Aethiopes calidi nimium & ficci.
1.77
- Aethiopes cur magna ex parte
cum febricitant, intereant: &
cum lippiuerint, exulcerent.
1.77
- Aethiopum habitus. 1.6
- Aethiopes timidi, effœminati, &
nigri. 2.6
- ¶ Affectio tum propria, tum cõ-
munis obuenit. 2.32
- Affect⁹ cõmunes trifariã fiüt. 2.32
- ¶ Agaricum pituitam ducit. p. 51
- Agauæ mater Penthei quare filiū
fingitur discerpisse. 2.89
- Agens omne in agendo repatiit.
1.110
- ¶ Ajax ab Homero lögus & stul-
tissimus refertur. 1.25
- ¶ Alæ corporis facile sudant. 1.10
& argumentum. 1.9
- Alæ pars corporis laxior. 1.10
- Alæ auium cur concoctu facilio-
res. 2.78
- Albugo an cõragiosa. 2.39. per al-
bugines cutis albida. 1.89
- Albugines cur acu adacta nullū
sanguinem emittant. 2.111
- Albugines cur digitis manuū po-
tius quàm pedum nascantur,
et pueris magis quàm adultis. 1.141
- Album lucido proximum foras
uersus elucet. 1.47
- Albi & nigri mistio colorem fu-
scum parit, abolitis extremis.
- Aloës natura. p. 60 (1.132)
- Alui crepit⁹ cur fit à mictu. 2.109
- Aluus cur senibus funditur in cõ-
sulte. 1.17
- Alui profluuium ex bile mordē-
te. 1.96
- Alui fluore molestati cur uehe-
menter sitiant. 2.95
- Aluo suppressæ cur papyrus pro-
fit conuoluta in longum, in-
trusaq; in sedem. 1.91
- ¶ Amarorem quæ pariunt. 2.66
- Amâtes cur pallent, & tristi sunt
uultu. 1.85
- Amantes cur ampliter suspirare
consueuerunt. 1.20
- Amantium cur partes postremæ
aliãs frigidæ, aliãs calidæ effi-
ciuntur. 1.85
- Amantium natura & mores. 1.85
- Amorē quomodo pictores pin-
gunt, & interpretationes. 1.85
- Amorem ita accendit consuetu-
do, ut ignem afflatus. ibid.
- Ambulantes cur sæpe locum præ-
tereamus, quem petere statue-
ramus. 1.98
- Ambulationis animalium confi-
deratio. 2.106
- Ambusta cur difficulter cicatricē
recipiant. 2.126
- ¶ Animãtibus arma qualia. p. 9
- Animantium ferarū cur sterco-
minus foeteat quàm urbanarū. 1.27
- Animaliū cur plurima suas per-
uibrant caudas, cum notos si-
bi agnoscant. 1.144
- Animalia multa cur uidere inter-
diu queant, noctu nequeant.
1.66
- Animantium alia cur plura pare-
re, alia pauciora consueuerūt.
2.64
- Animi instrumentū spiritus ethe-
reus. 1.94. & 2.63
- Animus nocte ociosus. 1.116
- Animus qua mistione miscetur
corpori. 2.63
- ¶ Qui Anguntur quare ampliter
suspirant. 1.20
- Annus decimusquartus magnã
affert homini mutationē. 1.123
- Anseres auditu præualent. 2.57
- ¶ Apes cur oleo pereant. 1.62
- Apium cum calidum sit, cur fe-
brem minuit. 1.52
- Apocæ sequales. 1.113
- ¶ Aqua quæ infesta serpētibus. 1.101
- Aquis in dilucidis cur speciē no-
strã cõspicere ualeamus. 1.129
- Aquam qui bibere consueuerūt,
cur acutius uideant. 2.52
- Aqua cur interdum locis effossis
maritimis dulcis comperiat.
1.53. & 2.125
- Aqua cur gelu facilè duret. 1.126
- Aqua calida dum calfacit, refrige-
ratur. 1.118
- Aqua pluuia cur leuior, cum ex
mari hauriatur. 2.115
- Aqua humida ex se atq; frigida,
ideo actu profert qualitatem.
1.65
- Aqua aliquantulum membra fir-
mare potest. 1.42

- Aqua cur tam frigida quàm calida neruis noceat. 1.48
 Aqua coacta ualidior quàm expansa. 1.71
 Aqua gelu cogitur. 1.127
 Aqua submerso adhærens corpori, eadem afficitur qualitate. 1.34
 Aqua quomodo iungit oleo. 2.63
 Aqua manens parumq; alta, cur iacta in eam lapide, orbis agat permultos. 1.131
 Aqua feruida in puteum demissa, cur frigidissima fiat. 1.56
 Aqua perferuida cur grata prurientibus. 1.22
 Aquæ naturales feruidæ, licet humidæ actu, tamen siccant potentia. 1.65
 Aqua ut uinum cur febricitantibus delirium atq; insaniam faciat, si importune detur. 1.94
 Aqua interdum pro alimento feribribus. ibid.
 Aqua puteorum, uide Puteorū aqua.
 Aquilæ uisu præcellunt. 2.57
 Aqua intercus cur non contagiosa. 2.39
 Aqua intercute laborantes, cur extenuati consueuerunt. 1.79.
 & cur assidue sitiāt, cum aqua sint pleni. ibid.
 ¶ Arbores quæ parci⁹ ferūt. 2.64
 Ardor ex bile flaua. 2.7
 Ariadnam arsit Bacchus. 2.89
 Aristoteles de suis, quod uim hebetem olfaciendi habeat. 1.136
 Artes omnes quomodo in animo. 1.119
 Artiū uarietas in suis officijs. 1.47
 Artifices tectorij cur aqua parietem aspergere soliti sunt, priusq; admoueant calcem. 2.80
 Arteria aspera spiritus uia, ita ut si quid cibi uel humoris in eā sit delapsum, sequatur stragulationis. 1.38
 Arteria quibus aspera ex omni parte. 1.123
 Arteria aspera uocem pro sua angustia extrahit acutiore. 1.95
 Arteriæ ministri publici. 2.68
 Per Arterias fit pulsus. 1.20
 Articulorū dolores uitio sui generis cuius accedunt. 1.1
 Articulorum ulcera cur in cicatrice reduci nequeant. 2.114
 ¶ Asinorum è grege ubi unus meiere est adorsus, cæteri quoque omnes identidem faciūt. 1.32
 ¶ Athletæ luctaturi cur oleo sese permulcent. 1.117
 Athleta cum suo resistit contrario, uires sibi contrarias auget: cum aliquantulum cedit, facilius profertur. 1.118
 Atra bilis sicca & frigida. 1.82. & cur minus copiosa in corpore. 2.8
 Atra bilis cerebrum occupat & deprauat. 2.26
 Atra bilis si in mammam decumbat, aut in crus, cur exedit: si in cerebrum, insaniam tantum excitet. 1.90
 Atra bilis si in amplioribus uenis putrescat, breuē agit quartanā: si in paruis, diurnā. 1.81
 Atra bilis pro suo uapore quid emittit. 2.65
 Atram bilem qui uomuerūt, cur periculo pateant. 2.108
 Attoniti strepitu tonitruū cur intereant, aut certe amentes degant. 2.83
 Attractio per fistulā uel uacui. 2.56
 Attractiones uarijs modis. 2.56
 ¶ Auditus quæ percipit. 2.58
 Auditus uisu crassior & retardior. 1.36
 Audiendi sedes cur humorem omnium in offensa præterquam aquam patiantur. 1.69
 Augmentum membrorum quomodo fit. 1.47
 Aurium in tinnitu cur digito in aurem indito meatus diutius moueamus. 2.46
 Austeritatis causa. 2.66
 Auibus pennæ quare data. p.4
 Aues complures multiparæ. 2.64
 Aues cur uesica careant & renibus. 1.106
 Auium alæ cur concoqui faciliores. 2.78
 Autumnus cur inæquabilis. 2.70
- B
- Bacchi fictiones poetice uino attributæ. 2.89
 Balneo abstinentum omnino, ubi materia minus coacta. 2.79
 Balneo crebro usi somniculosi. 1.1
 Balneum ingressi, cur aquam calidiorē postmodum sentiamus si moueatur. 1.110
 Balneum cur non præcipiamus ijs, qui febre continua iam laborare desinunt. 2.79
 Balneas antequam introeamus, cur urinam tepidā egeramus, cum diutius intus manserimus, frigidam. 1.52
 Balneas sitibundi ingressi, cur alij extincta siti egrediantur, alij non. 1.39
 Baucalia cur strepitum dum aqua implent, reddere soleant. 1.92
 ¶ Bestiæ cur statim ab ortu naturæ ambulare queant, homines nequeant. 2.106
 Bestiæ cur difficilius curentur à febribus & abditis morbis, quàm homines. 2.35
 ¶ Bibendi modus in conuiujs qualis. 1.78. & qui familiarior naturæ. ibid.
 Bilis flaua leuis. 1.124
 Bilis cur bilem facit & tollit. 2.20
 Bilis flaua largior atra bile, neque alit corpus. 2.8
 Bilis flaua cur non corrodat suum conceptaculum, afflicta facile: ubi autem in corpus solidissimum decubuit, corrodit atq; interimit. 1.38
 Bilis flaua pro uapore quid emittit. 2.65
 Bilis flaua in amplis conceptaculis putrescens, causum efficit. 1.82
 Bilis uitellina. 1.1. imagines aurium imitantes facit. 2.54
 Bilescimus inedia. 1.134
 Bitumen auertendum comitialibus. 2.60
 ¶ Bono maiori malum obijci maius est certum. 2.32
 ¶ Blasphemia uitium pedum quare spadonibus. 2.25
 ¶ Brutorum natura maxime conscientia. 1.32
 ¶ Bulimo molestante accidit uaria appetentia. 2.69
 Bullæ quas imber excitat, cur indicium efferant imbris uehementioris. 2.36
 Butyrum uetu state rancidum fit. 2.66
- C
- Calculi pueris in uesicis, senibus in renibus cur nascantur. 1.107
 Calculum uesicæ cur semina omnines lente concipiant. 2.47
 Cal-

Calculus in uesica calore concre-
scit. 1.127	habet, quàm cæteræ partes.
2.37	nentur. 2.68
Calculus tum fenum & puerorū,
cur similibus utimur. 1.108	Capitis partium habitus. 1.1	☞ Clepsydras per aërem & hu-
morem construimus. 1.93
Calculus per frigidam potionē
expelli potest. 1.108	Capitis cutis si secatur, cur min⁹
dolemus, quàm alterius par-
tis. 2.37	Clyster quare inuentus ex mel-
le, nitro, & hydreleo. 1.88
Caligo quis affectus. 2.67	Capitis temporibus uehemen-
ter percussis, cur sit intereun-
dum. 2.82	☞ Cogitatio actio animalis. 1.116
Caloris unius interest amplifica-
re & dilatare meatus. 1.95	Capitis pars anterior cur cal-
ueat. 2.11	Coitu cur oculi paulisper conni-
ueant. 1.103
Calor per alimenti inopiam de-
letur. 1.77	Caro insitium nomine cur ægre
concoquitur. 1.21	Colocynthis pituitā ducit. p.44
Caloris nutrimentum humor.
2.71	Carnes plenilunio expositæ que
pernoctarūt cur putreāt. 1.64	Colores picturarum cur propē
astantibus plano contineri ui-
dentur: procul, partim cauo,
partim deuexo repræsentant.
1.47
Calor uitalis à corde. 1.15	Caro corrupto ossi iupposita
cur laxa sit, fungosa & liuida.
2.59	Columella uitium gargaris. 2.3
Calor si humorem ualide uin-
cit, deustionem parit. 1.64	Caro cur fractionis iniuriā eua-
dit ex lapsu. 2.22	Colon intestinum, uide Intesti-
num maius.
Calor rigorem excitat. 2.61	Carnes bubulas cur nōnulli cō-
coquunt, pisces saxatiles non
possunt. 1.50. & 2.16	Conceptus quare præter natu-
ram. 2.112
Calor & frigus humorem strin-
gunt. 1.127	Caudæ animalium abscissæ qua-
re magis moueant, quàm reli-
quum corpus. 2.29	Concoctio uentriculi contactu
fit. 1.25
Calor & humor si modicè ad-
sunt, concoctionem faciunt: si
humor paulò exuperat calo-
rem, putredinem mouet. 1.64	Causæ abditæ apud medicos, id
est, proprietates occultæ. p.52	Concumbere cur alij magis, alij
minus ualeant. 2.100
Caluaria unde dicta. 2.11	Causus ubi accenditur, & à qua
materia. 1.81	Concubuerunt qui nimis, cur si
præterea coëant, sanguinem
uice seminis emittant. 2.120
Calui non desunt in comitatu
Bacchi. 2.89	Causo cū multi laborassent, cur
cutem aliquandiu nigrā post
decretoriū diē habuerūt. 1.89	Consensus rerū trifariam fit. 2.32
Caluescim⁹ cur sola capitis prio-
re parte. 1.1	Causus uide etiam Ardor.	Consuetudo iuuat plurimū ad
resistendum. 1.37
Caluitium uitio sui generis po-
test cuiquam accidere. ibid.	☞ Cæram sol quare emollit. 1.87	Consuetudo amorem ita accen-
dit, ut ignem afflatus. 1.85
Caluitium ex siccitate, & qui ci-
tius caluescunt. ibid.	Cerebrum frigidum & humi-
dum. 1.90	Contagionem per oculos fieri
quibus argumentis. 2.50
Cancris ab atra bile si superet. 1.83	Cerebri & stomachi consensus
per communem neruorū co-
piam. 2.32	Contraria qualitate cur identi-
dem efficere ualeant. 1.127
Cancer estans in māmīs gigni, si
bilis atra uehemens. 1.90	Cerebro auxiliat gentiana. 1.147	Contraria per idē loci & tempo-
ris simul esse nō possunt. 1.54
Canescere cur solemus partibus
pilosis, alijs non. 1.9	Cerebri membrana, uide Mem-
brana.	Contrariarū qualitatū que sunt,
quare effectum eundem pos-
sunt aduehere. 2.61
Canis quare candidi. 1.1	Cerui paucipari. 2.64	Cōualescentes quare plus fame-
scant quàm sitiant. 2.28
Canities unde. 1.3. & 1.142	☞ Cibis cur hyeme plenius &
concoquat & assumatur. 2.119	Cōualescētibus cur pili defluāt,
corpus augeatur. 2.18
Canities auriginosæ causa. 1.1	Cibos concoqui cōtumaces plæ-
riq; concoquunt, & faciles nō
possunt. 1.50	Cōualescentium ex pedibus cur
squamæ ut plurimum destrin-
gant, atq; etiā ex manibus. 2.38
Canities qua maxime capitis par-
te. ibid.	Cicatrices in oculis quales. 1.112	Cōiuijs cur poculis modò uta-
mur contrario. 1.78
Canes multipari. 2.64	Cicatricū equorū pili quomodo
sunt cæteris unicolores. 1.145	Cōiuijs cur inter initia cibi an-
gustia premimur, ad finē cœ-
næ relaxamur. 1.80
Canes cur soli omnium animan-
tium in coitu colligantur. 1.73	Cicuta uescuntur sturni, homi-
nibus toxica. p. 43	Copulæ utilitas. 2.49
Canes olfactu præcellunt. 2.57	Circulus principio & fine caret.
1.97	Cordis caro qualis. 2.68
Canis semen lentum. 1.73	Citharæ fides cur uarie concin-
-	In Corde cur nullus morbus po-
test consistere. 2.124
Canis per ætatem habitus incen-
si signa. 1.74		Cordis periculosæ affectiōes cur
sedari solēnt febribus quibus-
dā per sudorem leuatis. 2.118
Canis cur soli animantium ra-
biant per ætatem. 1.74. & sunt
habitu sicciori. ibid.		
Canicula rabiem canibus à qui-
busdam dicitur emoliri. 1.74		
Capillo qui sunt promisso quo
habitu. 1.1		
Capreoli uitium febrientes re-
creant. 2.62		
Caput minus carnis musculosæ		

IN PROBLEMATATA APHROD.

- Cornices pauciparæ.** 2.64
Cornu omne auertendum comitalibus. 2.60
Corporis nostri tres cū sint materiæ simplices & uniformes, quare non tres quoque morbi simplices & uniformes. 1.81
Corporis habitas ad morbos constat, argumento materialium externarum. 1.86
Corporis cur substantia triplex, cū sint quatuor elementa quibus constemus. 2.12
Corpore paruo cur magna ex parte prudentiores quam longo. 1.25
Corpus mersum in aquam cur primum ad imum delabitur, post aliquot diebus emergit & fluitat. 2.72
Corpora hominū mortua quare nonnulli contueri recusant. 2.50
Corpora mortua sicca & frigida. 1.77
Corpori qua mistione miscetur animus. 2.63
Corpora duo nunquam locum eundem per idem tempus possunt occupare. 1.92. & 2.56
Coturnices ueratro uescuntur. p.42
Coxarum sedes augetur puellis cum pubescunt. 1.123
¶ Crisis, uide Iudicatio.
Crispi capillo uigiles plus ceteris. 1.1
Crispus quibus capillus citius caluescunt, canescunt serius. ibi.
Cruris musculi pleniores quare. 2.49
In Crus si decumbat atra bilis, ulcus diuturnum gignit. 1.90
¶ Cucurbitæ medicinales quomodo sanguinem attrahunt. 2.56
Cucurbita agrestis, uide Colocynthis.
Cupido multiplex belua à Platone. 1.85
Cupidinem pictores quomodo pingunt, & rationes. 1.85
- D**
- D Amarum cur excrementa aroma redoleant.** 1.27
¶ Defectu solis uel lunæ cur uulgus mouere æs, ferrumque conseruit. 2.43
Defrutum quomodo afficit. 2.66
Defunctus cur pili & unguis auergeri aliquandiu soleant. 1.140
Delirium febrientibus tam ex aqua quam uino. 1.94
Denarij numeri perfectio. 2.44
Dentibus cur inimicum frigidum. 2.116
Dentibus obtorpescunt, qui multum marmorum attritum, aut ferri stridorem, aut limarum audiunt. p.36
Deos quare nudos effingunt statuarij. 1.85
Deus immortalis rerum omnium parens & autor. p.30
Dextra pars cur sanabilior sinistra. 2.129
¶ Dictamum cordi accommodatum. 1.147
Diei & noctis spatium planè quatuor anni tempora imitat. 2.70
Digitus & omnino extrema corporis cur nigrescant summis frigoribus, & decidant. 1.41
Dipsade morsis sitis accidit intolerabilis. 1.147
¶ Dolemus uicem cuiuspiam trifariam. 2.32
Dolemus quare uehementius per ictum testium. 2.32
Doleant cur uehementer, qui extremis perfringere, si membra igni admoueant. 1.42
Dolentes quare summa corporis parte pallefcere consueuerunt. 1.30
Dolore nimio cur nonnulli obire. 1.15
Dolor nimius lachrymas mouet. 1.29
Dolores cur per noctem magis augeri soleant. 1.116
Dolia quare rumpantur, si priusquam mustum ferueat obturentur. 1.102
¶ Dulcedinis causa. 2.66
Dulce omne acre primum, post nimium incalescens amarum. 2.74
Dulcia omnia cur iecur augent & lienem. 2.81
Dura ualidiora. 1.6
- E**
- E Brij somniculosi.** 1.1
Ebrii multi cur uino intereunt. 1.16
¶ Echo uulgus errore reuerf. 1.130
¶ Aegrotantibus cur amicorum presentia & sermo leuat malum, 1.116
Aegrotantibus quare homines congregantur, & uario utuntur sermone. 1.76
Aegrotum si frigus affligit, cur se remittit: si strepitus aut aliud quodlibet terrificum per id tempus accidit, aut si aquæ copia in ipsum uniuersa iaciatur. 1.128
Aegritudini succumbentes cur pallefcunt. 1.18
¶ Electrum festucas trahit. p.40
Elementis quatuor constat. 2.12
Elementa miscentur per confusionem. 2.63
Elephantum quare paucipari. 2.64
Endymion quare fingitur lunam adamasse, & eius historia. 1.13
¶ Enæorema in urina quid, & unde. 2.19
¶ Epithymum bilem atram ducit. p.49
¶ Equorum cicatricibus cur pilis oriri queant, hominum nequeant. 1.146
¶ Erroribus humanis quomodo immunes euadere possumus. 1.87
¶ Eupatoriū iecur adiuuat. 1.147
Euphorbium pituitam ducit. p.45
¶ Exercitatio iuuat plurimum ad resistendum. 1.37
Excrementis deputatæ partes. 1.1
- F**
- F Abri ferrarij non nihil humoris conspargere solent, ut carbones ardentius candeant.** 1.94
Fabrica omnis machinalis per aerem atque humorem constructur. 1.93
Facies cur minime rigeat cum ceteræ omnes corporis nostri partes rigeant frigoris uehementia. 1.37
In Faciem percussi cur ignem uideant. 1.58
Facultates actu & potentia. 1.65
Fament quare magis conualescentes quam sitiunt. 2.28
Fascinari cur nonnulli possint, & præsertim pueri. 2.50
Fascinationis uitium quale. ibid.
Fatum quid, & cui tribuitur. 2.88
¶ Febris calida. 2.107
Febriendi genera cur tantum tria, cum corporis nostri quatuor

I N D E X.

- tuor sint materiae quae putrescant omnes. 1.83
- Febri sanguinea nullam obtinet intermissionem. 2.8
- Febrium putridarum numerus. 1.81
- Febri continuae desinenti cur non praecipiamus balneum. 2.79
- Febri ephemera quare potius fit a labore quam putrida & hectica. 1.86
- Febrium intermittentium accessio eo lentius uenit, quo minus materiae subest. 2.8
- Febrium accessiones cur certo uenire ordine soleant. 2.65
- Febri quotidiana quomodo differt a continente. 2.8. ubi generatur, & a qua materia. 1.81. & cur minus diuturna quam quarta na. 1.82. & cur uellum intermitat diem. 2.8
- Febri tertiana cur die uno praetermissio accedat. 2.8
- Febri quartana ubi generatur, & a qua materia. 1.81. & cur diuturnior quotidiana. 1.82. et cur duobus diebus intermissis consistere incipiat. 2.8. & cur diuturniores caeteris lentius repetunt, & longius tenent. 2.113
- Febres quintanae, septanae, & nonanae committi possunt. 2.8
- Febre hectica laborantibus cur medici parum aquae bibendum ante cibum praecipiant. 2.80
- Febrientibus nonnullis quare lienes augeantur. 2.40
- Febri quare potest neruorum distentionem sanare. 2.107
- Febrientium ex ardua febre qui insaniunt, cur robustissimi quandiu insaniunt: soluti insania, langueant. 2.77
- Febre ex ardua cur pulmonis inflammatio excitetur. 2.7
- Febrem acutam breuem, ardentemque calida & tenuis materia efficit: hebetem & longam, frigida & crassa. 1.81
- Febre ardua insanientes cur ut laxius, sic plenius soleant respirare. 2.1
- Febri per ardorem insanientes, cur pulsus habent leuiorem: qui per lethargum memoria obtorpescut, plenior. 2.117
- Febribus quibusdam leuatis per sudorem cur periculosa cordis affectiones sedari soleant. 2.118
- Febrientibus cur tam uinum quam aqua delitium atque insaniam faciat, si importune detur. 1.94
- Febrem cur bilis facit & tollit. 2.20
- Febrientibus cur carnes diminuatur, pili augeantur & ungues. 2.18
- Febre synocha cur cum multilaborassent, cutem aliquandiu nigram, post decretorium diem habuerunt. 1.89
- Febrientes cur plus siti quam fame infestantur. 2.28
- Febrientium imbecillitati cum uinum cum pane concessimus, cur febris nihilo per calorem uini augeatur, immo minor esse incipit. 2.62
- Febrientes quae recreant sui odore. 2.62
- Febres & caeteri affectus abditur cur difficilius in bestiis curentur quam in homine. 2.35
- Felus cur nocte uideatur, interdiu nihil feret. 1.66
- Fellis folliculo uis attractoria potius data. 2.57
- Faeminae omnes cur calculum suum in uesica lente concipiant. 2.47
- Faeminarum mammae tempore pubertatis ampliantur. 1.123
- Fenestrae si sint per parietes inuicem obiectos, cur accidunt ut altera clausa non praeterea multus ac uehemens uentus irrupere per alteram soleat. 1.84
- Feniculus prodest calculis. 1.108
- Ferris duobus attritis aer interueniens ictus, extenuatusque magis in ignem conuertitur. 1.58
- Ferrum proiectum in aquam sine ligni sustentamento, cur demergatur, cum ligno nequaquam. 2.72
- Feces stercoreae si immotae manent, non faeculent: si mouentur, ampliter spirant. 1.40
- Faetus per decem feret menses in utero permanens, nullum ponderis sensum mulieri affert. 1.38
- Fictile cur cum ceciderit, frangitur. 1.118
- Fictilia uasa cur igne rumpan- tur. 1.102
- Ficulus succus cogit lac. 2.75
- Ficuina grana cur ut ingessimus, integra per alium egerant. 2.91
- Filij prudentes praerunquam a stultis quare procreantur. 1.26. & robusti. ibid. & imbecilli a doctis. ibid.
- Fistula cur uinum aut quemuis alium humorem exugendo attrahere ualeamus. 2.56
- Formicae cur oleo pereunt. 1.62
- Flamma lucernae quae largior plus infusi olei tolerat. 1.16
- Flando cur calida refrigerare, frigida calfacere possimus. 1.63
- Flaua bilis ubi generat febrem tertianam. 1.81
- Flores quare stirpibus dati. p. 21
- Frigus rigorem excitat ut calor. 2.61
- Frigus egrotum affligens, cur se remittit, ubi strepitus aut aliud quodlibet terrificum per id accidat tempus, aut si aquae copia in egrotum uniuersa iaciatur. 1.128
- Frigoribus summis cur digiti & omnino extrema corporis nigrescant & decidant. 1.41
- Frigus inimicum neruis. 1.69
- Frigus & calor humorem stringunt. 1.127
- Frigidum omne cur inimicum ossibus, dentibus, & neruis. 2.116
- Fricatio pedum cur somnum afferre potest. 2.42
- Fructuum quare uaria custodia. 2.15
- Fructus quibus uestiuntur. p. 14
- Fructuum cur alij partem inutilem intus contineant, alij extrinsecus. 2.14
- Fulgur in attritu nubium cur primum uideamus, post tonitruum audiamus. 1.36
- Funes indicant rem humidam imbecillam. 1.6
- G
- Gallina adito ouo festuca sese lustrat. p. 43
- Gallinae guttur cogit lac. 2.75
- Gallinaceorum testes quos lacte saginant, cur amplissimi, & concoctu facillimi. 2.73
- Gargar tegmentum gutturis. 2.3 & unde nomen. ibid.

IN PROBLEMATĀ APHROD.

- Gargar quibus est penit⁹ abscessum, quare ij tabescunt. 2.3
 Gargaris uitium columella, item uua. ibid. & quare appellant fundibulum. ibid.
 Garum tenue & calidum. 1.126 & cur nunquam congelascit. ibidem
 Gaudentes cur rubescere solent. 1.13
 ¶ Gelu quomodo cogit aquam. 1.127
 Gelu quæ facile afficiunt, & que non. 1.126
 Gena altera resoluta, cur non ei remedia admoueamus, sed alteri. 2.9
 Genarum partes tenuiores discissæ cur adglutinari nequeant. 2.90
 Gentiana cerebro auxiliatur. 1.147
 ¶ Globi forma omnium figurarum perfectissima. 2.91
 ¶ Gnicus cogit lac. 2.75
 ¶ Granum gnidium pituitâ ducit. p. 45
 Graue omne fertur deorsum. 1.60. & facilius. 1.90
 Gressilibus cur pili dati. p. 8
 Gruum arteria qualis. 1.123
 ¶ Gulæ officium cibis appetendis, & non coquendis delegatum. 1.21
 Gustus quæ percipit. 2.58
 Gustus humidus. 2.130
 Gustui cur mel dulce, ulceribus acre sentitur. 2.130
- H
- H** Arpagia uasa, uide Vasa.
 Harūdinis argumento constat corporis habitus ad morbos. 1.86
 ¶ Herbæ quibus locis nequeant prouenire. 1.5
 Herculem quare fingūt liberasse Prometheum ab aquila iecur lacerante. 1.130
 Herpetes à bile flaua si superet. 1.85
 ¶ Hircorum arteria qualis. 1.123
 ¶ Homeri carmen de irascentibus admodum. 1.100. item de quatuor elementis. 1.77. item de Cerere & Baccho. 2.62
 Homerus Vlysssem breuem ac prudentissimū refert, Aiace longum & stultissimum. 1.25
 Homo tēperatiore habitu quàm cætera animalia. 1.42
 Hominibus integris uox qualis. 1.7
 Hominum crisporum habitus qualis. 1.1
 Hominum promisso capillo habitus. ibid.
 Homo septimo mense dentire incipit, anno quartodecimo pubescit, uigesimo primo firmā aggreditur ætatem. 2.44
 Homini cur uox & sermo lētius quàm ceteris perficiatur. 1.143
 Homines breui corpore cur magna ex parte prudentiores, quàm qui longo. 1.25
 Homini quæ accidunt cum pubescit. 1.123
 Homines cur Homerus appellat πολιορκητοδους à canitie temporum. 1.1
 Hominum cicatricibus cur pili oriri nequeant, equis queant. 1.146
 Homines natu maiores cur uinofi esse consueuerunt. 2.127
 Homines tremuli cum bibāt cur circunferri soleant. 2.105
 Homo cur amplius, crebrius, & uehemētius cæteris soleat ster nutare. 1.139
 Homines per febrem insanunt. 1.74
 Homines qui rapiuntur conditione cæli pestifera. 2.88
 Hominibus à dipsade morsis cur sitim extinguit theriaca quæ calida & sicca est. 1.147
 Hominum cur nonnulli carnes bubulas cōquere possunt, pisces saxatiles nō possunt. 1.50
 Homines indicant rem duram ualidam, & rem humidam imbecillam, & quibus modis. 1.6
 Homines à balneo quomodo imbecilli, quomodo item robusti fiant. ibid.
 Hominum stercus cur maximè omnium fæteat. 1.27
 Hominem nigrū sol reddit. 1.87
 Hominum admodum irascentium cur oculi rufi. 1.100
 Homines cur sepe man⁹, aut aliquam aliam partem per iram percutiunt. 1.44
 Humana labe quomodo immunes euadere possumus. 1.87
 Horologia per aërem atque humorem construimus. 1.93
 Horror quid. 1.115
 Horror unde in abscessuum doloribus. 2.13
 Horrescimus quare intermingendum. 1.115. & ubi eminimus, aut oscitati sumus. 2.110
 Horrentibus cur pili eriguntur. 2.25
 ¶ Humor caloris nutrimentum. 2.71
 Humor stringitur tum à calore, tum à frigore. 1.127
 Humor inimicus neruis quare. 1.48
 Humorem quemlibet cur exungendo per fistulam attrahere possumus. 2.56
 Humor corporis proportio adinuicem. 2.8
 Humor corporis quilibet habet suum uaporem. 2.65
 Humoribus in corpore abūdan tibus quæ uitia oriuntur. 1.83
 Humores corporis, uide etiā Materia corporis.
 Humidum quodque facile immutari potest. 1.82
 Humida imbecilla. 1.6
 ¶ Hydreleum quare exhibetur clysteribus. 1.88
 Hydrops cur assiduè sitiatur, cum aqua sit plenus. 1.79
 Hydrops, uide etiam Aqua intercus.
 Hyeme cur pituita oritur & augetur. 2.5
 Hyeme cur plus cibi assumere, & plenius concoquere possumus. 2.119
 Hyenæ cur nocte uideant, interdium ferè nihil. 1.66
 Hypostasis urinæ alba, indicat partes solidas sanas. 2.19
 Hypostasis urinæ quare fætere immunis. 2.19
 Hyssopus quare laterum doloribus prodest. 1.51. item iuuat septum transuersum & pulmonem. 1.147
- I
- I** Cterici, uide Morbo regio laborantes.
 Ictum percussū cur statim cer namus, strepitum lentius audiamus. 1.36
 ¶ Iecur calidum & humidum. 2.81. caro crispa & torticia, & materiacea. 2.68, sedes cupiditatis.

- tatis. 1. 136. & uim concoctricē
amplissime obtinet. 2. 57
- Iecur cur dulcia augent. 2. 81
- Iecur iuuatur eupatorio. 1. 147
- Iecoris gibba intercepta, tussis
mouetur arida. 2. 92. & cur iu
gale collo subiectum graue-
scat & dilabetur. ibid.
- Ieiunantes bilefcunt. 1. 134
- Ieiunum os cur grauiter oleat.
2. 123
- A Ieiunio cur pleriq; cibo inge-
sto frigere incipiant. 1. 134
- ¶ Ignis coactus ualidior quā
expansus. 1. 71
- Ignis quomodo excipitur ex so-
le. 1. 59. Item, quomodo ex spe-
culis. ibid.
- Ignis cur non excutitur ex lapidi-
bus omnibus. 1. 59
- ¶ Imagines, uide Visa.
- Imber per hyemē ubi desijt, cur
stellæ illustiores uidentur.
1. 114
- ¶ Qui Inciduntur rapidē & in-
consultē, cur minus doleant,
quā qui consulto. 1. 75
- Infantes quando septimo men-
se nasci possunt. 2. 44
- Infantes septimo mense nati cur
uiuere possint, octauo non
possint. 2. 44
- Infantes modulis auditis, primū
cur uagitu cessent, deinde dor-
mire incipiant. 1. 119
- Infantibus cur motus somnum
conciliat. 1. 120
- Infantes somniculosi. 1. 1. & qua-
re. 1. 2. Item, quare excremen-
tosi. ibid.
- Infantes perquā facile afficiun-
tur, & pituitā largiorem suo
in capite continent. 1. 96
- Infantes cur destillatio firiasis di-
cta exercet, signa & acciden-
tia. ibid.
- Infantes, uide etiam Pueri.
- Inflamatio unde. 1. 105
- Inguen cur intumescit pede of-
fenso. 1. 105. & 2. 10
- Inguen pro inflāmatione. 1. 105
- Insania fera in cerebro ex atra bi-
le, leuior ex flaua. 1. 90
- Insanientes febre ardua cur ut la-
xius, sic plenius solent respira-
re. 2. 1
- Insecta omnia cur oleo pereant.
1. 62
- Institū cur ægre concoquitur. 1. 21
- Intestina excretoria uirtute plu-
rimum ualent. 2. 57
- Intestini maioris morbo laborā-
tium, cur stercus speciem ge-
rat bubuli, & unde hic mor-
bus. 2. 85
- Intestino laxo auxiliatur ruta.
1. 147
- Intestini maioris morbo accidit
uaria appetentia. 2. 69
- Intestinum quouis corpore in-
farctum, collabi cogitur. 2. 92
- Inula campana renibus auxilio
est. 1. 147
- ¶ Ira quid. 1. 100
- Irati cur ampliter suspirare con-
sueuerunt. 1. 20
- Iratis cur oculi propensiores ad
exteriora. 2. 21
- Irafcntiū cur oculi rufi efficiun-
tur. 1. 100
- Iris ad laterum dolores prodest,
quamuis calida, & quare. 1. 51
- ¶ Iudicationes morborum à na-
tura sola. 1. 88
- Ad morborum Iudicationes tria
sunt. ibid.
- Iudicationis morborum arbitra-
natura. ibid.
- Iunctiones rerum quot modis
fiunt. 2. 63
- L
- Lactis origo unde. 2. 73
& quid. ibid.
- Lac à mulctra frigidius
euenit. 2. 75
- Lac actu qualitātē profert, quia
frigidum ex se & humidum.
1. 65
- Lac frigidiusculum fit per mam-
marum adenes, qui albi sunt.
2. 75
- Lac cur frigidum, & cur facilē cō-
coquitur, & probe nutriat, cū
habitu sit frigidiori. 2. 75
- Lac quibus cogendum. 2. 75
- Lachrymas quid moueat cū an-
gimur. 2. 96
- Lachrymæ præ nimia etiam læti-
tia. ibid.
- Lachrymæ cur æque excutiantur
& præ nimio dolore, & præ ni-
mia lætitia. 1. 29
- Labor cur febrem ephemerā po-
tius facit, quā putridam aut
hecticam. 1. 86
- Lapis cur facili⁹ deorsum, quā
sursum feratur. 1. 60
- Lapidib⁹ duobus attritis, aër in-
terueniens ictus & extenuat⁹
magis in ignem conuertitur,
1. 58
- Lapides cur non omnes per mu-
tuum attritum ignem excu-
tiant. 1. 59
- Lapide in aquam manentem, &
parum altam iacto, cur orbis
agantur permulti. 1. 131
- Lapis proiectus in aquam sine li-
gno, cur demergatur, cum li-
gno nequaquam. 2. 72
- Lapis gagates auertendus comi-
tialibus. 2. 60
- Lapis thracicus auertendus comi-
tialibus, ibidem. qui aqua urī
tur, & oleo extinguitur. ibid.
- Lassitudo cur somnum asferre
possit, cum ficcet. 2. 72
- Laterum dolori quomodo pro-
sunt calida. 1. 51
- Laurus calida & sicca. 1. 81
- ¶ Leo gallum extimescit. p. 41
- Leo iratus cur costas cauda uer-
berat. 1. 144
- Leones quare per solem ingredi
non patiuntur. 1. 66. & quare
ignem fugiant. ibid.
- Lætitia affecti cur alis sudent. 1. 10
- Lætitia nimia lachrymas mouet.
1. 29
- Lætitia exultantes cur uehemen-
ter resoluuntur. 1. 19. & cur su-
dent & rubeant. ibid.
- Lepra an contagiosa. 2. 39
- Lethargicorum pulsus qualis.
2. 117
- Lethargo memoria læsa. 2. 63
- ¶ Lienis caro qualis. 2. 68
- Lieni uirtus attractoria potius
data. 2. 57
- Lienis munus, itē unde dictus.
2. 81
- Lienis scolopendrio iuuatur.
1. 47
- Lienem cur dulcia augent. 2. 81
- Lienes quare augeantur febri-
bus nonnullis. 2. 40. & lienis
natura. ibid.
- Lignum cur aquæ innatat. 2. 72
- Ligna indicant rem duram ua-
lidiorem. 1. 6
- Ligna quæ calida et ficcissima in-
gentem excitant flammā, atq;
oculus absumentur, humida
& uiridia contrā habent. 1. 82
- Lingulæ musculus membranę si-
milis. 2. 49
- Linteam à sole candidius reddi-

IN PROBLEMATATA APHROD.

tur.	1.87	tæ pro partuum numero.	2.64	& earum natura.	1.66
Lini semen actu siccum, potentia humectat.	1.65	Mammarū adenes albi & exangues.	2.75	Mel temperatū non acre, & quare acre sentitur.	2.74
Lippitudo habitus immodicus.	1.33	Mammarū uenæ amplæ & multæ propter lactis originem.	1.90	Mel inueteratum, aut supra modum concoctum, cur amarū.	1.66
Lippitudo Aethiopibus quare exulcerans.	1.77	Mammis cancer gignitur, si bilis atra uehemens.	ibid.	Mel galbanarium tertium mellis discrimen, prodest oculorum claritati.	2.74
Lippitudo cur pestem magna ex parte præcedere soleat.	2.104	Mare licet humidum actu, siccata potentia.	1.65	Mel Aegyptium quale.	ibid.
Lippiens cur sanum afficit, sanus autem non afficit lippientem.	1.33	Maris pars tenuior dulcis, crassior salsa.	1.53	Mel optimum insulæ ferunt, & loca maritima.	ibid.
Lippitudo cur contagiosa.	2.39	Maris pars tenuior in cælum effertur, ac in pluuiam euadit.	ibid.	Mel montis Hymeti optimum.	ibid.
In Lippitudine cur caput ad cutem totundisse iuuet.	2.33	ibid. pars crassior in salem trã fit. ibid.	ibid.	Mellis thymum redolentis uirtus.	ibid.
¶ Loca quæ herbas ædere nõ ualent.	1.5	Mastiches natura. p. 60. abstergit, digerit, & firmat.	1.104.	Mel cur amarū sentiat ab ictericis.	1.99
Loca pilosa cur calidiora.	1.9	eius partes per appositionem cõeunt. ibid.	ibid.	Mel quare exhibetur clysteribus.	1.88
Loca excelsa & pura cur soleant resonare.	1.130	Materia patiens in concoctionibus causæ respondere debet.	2.16	Mel cur ulceribus acre, gustui dulce sentiat.	2.130
Locis humidis quare nulla fieri potest reciprocatio.	ibid.	Materiæ quæ in uenis continentur, q̄modo per medicamenta egerantur.	2.54	Melancholici cur munera quædam naturæ exequi ualeant, animi nullum.	2.26
¶ Lugentibus cur tibias aut tympana adhibemus.	1.76	Materiæ nostri corporis cū quatuor sint, putrescãtq̄ omnes, cur genera febriendi non quatuor, sed tantummodo tria.	1.83	Membrorum corporis artificium uarium.	2.68
Lugentibus cur amicorum præsentia & sermo leuat malum.	1.116	¶ Medicus quando adiutrice natura operatur, & in quibus. 1. 18. & quãdo succurrit sine naturæ auxilio. 1.88	ibid.	Membris singulis singulæ actiones.	2.68
Luna oriens uel occidēs cur corpore amplior uidetur.	1.34	Medicinalis ars naturam pro uiribus sequitur.	1.88	Membra nõ omnia ex æquo potentias habent naturales.	2.57
Lunæ secundum quadriformem habitum temperatura.	1.64	Medicina epota cur oculi primū turbent & caligent, post purgationem acutius uideant.	2.30	Membrum affecti quies, summum remedium.	1.138
Luna per septenarium suas accipit formas.	2.44	Medicamenti operatio quomodo fit.	2.54	Membro affecto, ceteræ omnes partes consentiunt.	2.13
Lunæ cur ampliores crebrioresq̄ defectus quàm solis.	2.43	Medicamenta nonnulla simplicia cur uires habeant contrarias.	1.104	Membris extremis qui perfringere, quare si membra igni admouerint, uehementer doleant.	1.42
Lunæ uel solis defectu, terra nõ benigne aspicitur.	2.43	Medicamenta trahunt naturali quadam proprietate.	2.54	Membrana usui sunt omnibus.	2.68
Lunam quare fingitur adamasse Endymion.	1.130	Medicamenta materiam nõ purgant, quia habitu sunt calidiora.	p.56	Membrana destructa recreari non potest.	2.90
Lutum quare sol indurat.	1.87	Medicamenta calida & sicca materiam morbi digerere & absumere possunt, modò opportune post concoctionem sumantur.	1.128	Membrana cerebri plenior uulnerata cur per secturam fungi oriri soleant.	2.86
Lux q̄modo à tenebris differt.	2.34	Mel quod commēdetur, & quare.	2.74	Menses septenis cõstant diebus.	2.44
Lucernæ auertendæ comitialibus.	2.60	Mel ex quatuor cõstat partibus,	ibid.	Ad Mærentes morte suorū, cur homines cõgregantur, & uario uti sermone solitum fit.	1.76
¶ Lydiam quare addūt Baccho.	2.89			Metu nimio cur nonnulli obierunt.	1.15
M					
Magnes ferrum attrahit.	p. 39. & proprietate occulta.			Metuentes cur cõtremiscere cõfueuerunt.	1.12
Malæ cur rubeant peripneumonia laborantium.	2.4			Metuentibus cur pili eriguntur.	2.25
Malum sui odoris qualitate febrientes recreat.	2.62			Metuentes cur aluo fundantur & min-	
Mala punica partem inutilem cõtinent extrinsecus.	2.14				
Mali medici humor uitri foramina ingreditur.	1.117				
Mammæ animantibus sunt da-					

- & mingant inconsultè. 1.12
 Qui Metuerunt, cur pallidi efficiuntur. 1.11
 ¶ Milium quare largam feminis copiam effundit. 2.64
 Mingentes cur sæpenuero etiã uentris flatum extrudunt. 1.31
 Inter Mingendum cur sæpe accidat ut inhorrescamus. 1.115
 & à mictu. 2.110
 A Mictu cur spiritus aluo excedit. 2.109
 Miftionum modi. 2.63
 ¶ Modulorum musicorum uirtus ad multa. 1.76
 Monstra cur uiuere nequeant. 2.44
 Morbus intemperies corporis. 1.33
 Morborum discrimina non tantum ex materijs oriuntur, uerum ex locis. 1.81
 Morborũ duplex genus in qualibet materia corporis. ibid.
 Morbi quare non tres uniformes, cum sint tres corporis nostri materiæ uniformes. ibid.
 Morbi septenario iudicantur numero. 2.44
 Morborum mutationes uel abolitiones pubescente homine. 1.123
 Morbus cur nullus potest in corde consistere. 2.124
 Morborum concoctiones à natura. 1.88
 Morbi causa quando sudore exhauritur. 2.7
 Morbi hæditarij qui. 1.1
 Morbi crebro uenientes cur curari possint facilius. 2.27
 Morbo regio laborantes, cur aluo adstricta, & excrementis albis. 1.88, & cur mel amarum sentiant. 1.99
 Morbis comitialibus cur mole olida auertenda. 2.60
 Mors quid. 2.83
 Mortua corpora ficca & frigida. 1.77
 Quicquid Mouetur, seipso calidius effici solet. 1.111
 Motus quare noxius parti affectæ. 2.76
 ¶ Mulieres cur careant pilis. 1.5
 Mulierum textura. ibid.
 Mulieres cur uulua affecta mente labantur & delirent. 2.102
 Mulieres pleræq; cum concepturunt, cur picare consueuerunt. 2.112
 Mulierum appetentia uaria cum gerunt uterum, pro materiæ peccantis conditione. 2.69
 Mulieres uterum gerentes, cur secundo aut tertio mense picare soleant. 2.69
 Mulieres cur celeriter canescere soleant, & earum natura. 1.4
 Mulierũ menstrua cur colligantur. 2.103
 Mulieres cur uocem reddant acutam. 1.35
 Mulæ cur parere nequeant. 1.132
 Mullus, uide Trigla.
 Mũdi species in ouo demonstratur. 2.84
 Murmur nomen fictitium. 1.92
 & 2.3
 Muscæ cur oleo pereant. 1.62
 Musculus unde dictus. 2.49. & eorum compositio. ibid. & uariæ eorum figuræ. ibid.
 Musculi trãfuerse insecti cur difficilius uniantur & curentur. 2.49
 Musculi duo mouent genas. 2.9
 Musica cur somnum cõciliat infantibus. 1.119. & est essentia animi indita. ibid.
 Musicorum modulorum uirtus ad multa. 1.76
 Musici priusquam ad rem ueniant, non nihil præcludere solent. 1.117
 Mutatio omnis ob naturalem corporum consensum. 1.33
 Mutatio omnis subita & uniuersa dolorem infligere potest. 1.42
 ¶ Myopes quare cū magna posita procul uiderè non possint, parua in propinquo cernere queant. 1.72. & cur sic dicti. ibidem
 Myricæ recreant febrientes. 2.62

N

 Natura q̄modo miscentur inuicem. 2.63
 Natura quomodo enutriendo auget membra. 1.47
 Naturæ miraculum in concepta culis seruandis. 1.38
 Natura sponte rei occurrit, quæ grata extrinsecus accessit. 1.13
 Natura minus molestatur sæpius uenientibus. 2.27
 Natura sola sine opera medici potest agere. 1.88. & in quibus. Natura quando cum medico operatur, & in quibus. 1.18
 ¶ Neruis sentimus. 2.60. & ijs robur acquiritur siccitate. 2.77. ijs summa sensio. 1.48. ideo astringi debent. ibid.
 Nerui uirtutes naturales omnes habent ex æquo. 2.57
 Neruorum munus. 1.12
 Neruorum uaria strues. 2.68
 Nerui cum eundem habeant ortum, cur non eadem ijs actio. 2.68
 Neruus destructus recreari non potest. 2.90
 Nerui cur oleo iuuantur. 1.48
 Neruis frigus inimicum. 1.69
 & 2.116
 Neruis cur noceat aqua tam frigida quàm calida. 1.48
 Nerui cur non sicut puncti, ita etiam præcisi excitent inflammationem. 2.121
 Neruus stomachi uoluitur in an fractum. 2.68
 Neruus conspectorius perforatus. 2.68. & auditorius qualis. ibid. item gustatorius. ibid. item uentris. ibid.
 Neruorum pars idem, cuius pars altera ad linguam, altera ad aures usq; porrigat, inquitur medici. 1.133
 Neruorum distentio unde oritur. 2.107. & sedatur aquæ perfusione per accidens. 1.51
 Neruorum distentione laborantes, si febriant ardue, cur liberari possint. 2.107
 ¶ Nigrum utpote obscurũ prorsus nitet. 1.47
 Nitrum quare exhibetur clysteribus. 1.88
 ¶ Nocte cur dolores magis augeri soleant. 1.116
 Nocte natura magis agit, animus minus. ibid.
 ¶ Nubes q̄modo cõsistunt. 2.65
 Nubiũ attritu aër in ignem conuertitur. 1.58
 Numerum septenarium perfectum esse uarie constat, item denarium. 2.44
 Numus in aqua demersus, cur maior seipso uideatur. 1.34
 Nutritio membrorum quomodo fit. 1.47
 Nux partem inutilem extrinsecus

- cus continet. 1.14
- O**culi humidi, molles, & affectioni opportuni. 1.33
- Oculi cur rufi irascentibus. 1.100
- Per Oculos cōtagionē fieri quibus argumentis. 2.50
- Oculi in pupilla cicatrices cur albae. 1.112
- & in nigra parte qualis. ibid.
- Oculorum claritati prodest mel Galbanarium. 2.74
- Oculi medicina epota cur primū perturbētur, purgatione peracta acutius uideant. 2.30
- Oculis qui sunt caesijs, cur ex lipitudine uehementius doleāt, nec pati possint acerbitatē medicamentorum. 2.53
- Oculi pupilla si in angulum uergat ampliorem, minoris facta est resolutio: si ad minorē, econtrario. 2.9
- Oculos inter dormiendum nocte cū repente aperimus, cur lucem percipimus. 1.67
- Oculum alterum premens, sursumq; impellens, cur gemina omnia uidet. 1.121
- Oculo si bestiola inciderit, cur alterum prodest comprimi. 1.57
- Oculi alterius morbus cur grauior & diuturnior quā utriusque. 1.138
- Oculorum suffusione laborantibus, quae imagines uidentur. 2.51
- Oculi cur subsident eorum quos angor detinet. 2.21
- Oculi cur in coitu paulisper conuieant. 1.103
- ¶ Oleum medio temperamento. 1.126
- Oleum cur cum nullo humore misceri patiat. 1.125. & 2.63
- Oleum cur iuuat neruos. 1.48
- Oleum uetustate fit rancidum, item oleosa omnia. 2.66
- Oleum epotum cur uomitū moueat, & potissimum flauæ bilis. 1.124
- Oleum semper ad locum tendit superiorem. ibid.
- Oleo immodice utentes uoce aspera. 1.123
- Oleum multū lucernae infusum, flammā extinguere potest. 1.15
- Oleo cur pereāt insecta omnia. 1.62. & cur facile gelu duret. 1.126
- ¶ Olfactus quae percipit. 2.58
- ¶ Onera portantes aut trahentes quare cum cantu ambulare consueuerunt. 1.76
- ¶ Ordei natura. 1.145
- Ordeum cum tritico quomodo miscetur. 2.63
- Ordeum quare largam seminis copiam effundit. 2.64
- Ordeacea farina cur inflammationes extinguere possit cum frigida, & an ratione primaria. 1.51
- Ordeum tostum, in pulueremq; redactum, cicatricibus equorum conspersum, cur faciat ut pili caeteris sint unicolores. 1.145
- ¶ Os ieiunū cur grauius oleat. 2.123
- Oscitantē qui uiderint, cur oscitare incipiant. 1.32
- Ab Oscitatione cur horrescim⁹. 2.110
- Os uirtutes naturales omnes habet ex æquo. 2.57
- Ossibus cur iuimicum frigidū. 2.116. & eius corruptio unde. 2.59
- Ossa quae ualidiora sunt, cur ex lapsu frangantur: caro quae mollior, ictus iniuriam euadit. 2.22
- ¶ Ouum qualitates elementorū omnes complectitur. 2.84. & eius partes, & earum temperaturae. ibid.
- Oua integra cur in aquā demissa demergi soleant, urina & corrupta supernatent. 2.72
- Ouum pleriq; antequam igni ad moueant, aqua diluunt. 1.102
- Oui uitellus cur concoctu facilis, albumen difficile. 2.84
- Ouum cur non ita rumpi possit, cum in feruenti aqua concoquitur, sicut cum assatur. 1.102
- Ouum pressum utroq; extremo ambabus manibus, cur frāginequeat: pressum latere, facile frangitur. 2.45
- P
- P**alea ut aquam seruare calidam, ita niuem continere possunt quare. 1.113. & earum natura. ibid.
- Palmulae partem inutilem intus continent. 2.14
- Palpebrae musculus membranae similis. 2.49
- Panis suo odore recreat febrientes. 2.62
- Panis ficcus actu, potētia humectat. 1.65
- Panis & uinum ex proprietate quadam plus uirium habent quā caeteri cibi ad alendum. 2.62
- Panos dei historia, qui primus resonantiae causam indagauit. 1.130
- Pana deum Echo arsisse creditū ex historia est ductum. ibid.
- Pana quare adesse uolunt comitatu Bacchi. 2.89
- Papyrus cur profit aluo suppresat. 1.91
- Pardi quare Bacchum sectantur. 2.89
- Partium consensus trifariam fieri solet. 2.32
- Pars solida sedes uirium. 2.19
- Partes corporis postremas cur rigere soleamus. 2.24
- Partus animalium uarius. 2.64
- Pathe affectus. p. 66
- ¶ Pectus aceto offenditur. 2.60
- Pelles indicant rem humidā imbecillam. 1.6
- Pennae igni iniectae auertendae comitialibus. 2.60
- Peni est summa uoluptas. 2.32
- Percussi in faciem, cur ignem uideant. 1.58
- Peripneumonia pulmonis inflammatio. 2.7
- Persica, uide Pruna persica.
- Pes si offendatur, cur inguen intumescere soleat. 2.10. & 1.105
- Pedes cur frigidiores. 2.38
- Pedis remedium quies. 2.76
- Pedicularum copia cur interdū tabidis & purulentis. 2.31
- Pestis spiritus affectio. 2.104. & cur malum commune omnibus. 2.88
- Pestem cur magna ex parte lippitudo praecedere soleat. 2.104
- Pestilente aëris statu cur alij intereāt, alij resistere possint. 1.86. & tunc qui rapi solent. 2.88
- Pestilente aëris conditione cur homines multi & inaequales malo eodem intereant. ibid.
- Petroselinum, uide Saxapium.

Pica

- Pica** stomachi uitium. 2.112
Picare quid, & unde. 2.69. et 2.112
Picturæ cur propè astitibus pla-
 næ uideantur: procul partim
 cauæ, & partim deuexa. 1.47
Pilorum origo à calore. 2.97
Pilorum alimentum. 2.18
Pili pedum cur lentius canescere
 soleant. 1.142
Pili cur hominum cicatricibus
 oriri nequeat, equorū queat.
 1.146
Pili cur eriguntur metuentibus
 & horrentibus. 2.25
Pili defunctis cur augetur.
 1.140
Pinguitudo unde. 2.66
Pinguia omnia uetustate ranci-
 da fiunt. 2.66
Piper cuius naturæ. p.58
Piper si quis deuorauerit, cur fin-
 gultiat. 1.43
Piper quomodo purgat. 2.54
Piper si solidum deuoretur, cur
 calfacere nequeat: si cōtūsum,
 possit. 1.65
Piper cuti impositum cur ulcera
 re potest, deuoratum non ul-
 cerat uentrem. 1.28
Pirata cur homines quos ene-
 cassent, pulmone exempto, in
 altum projiciebant. 2.72
Piscibus quare squamæ. p.8
Pisces omnes multipari. 2.64
Pisces saxatiles cur concoctu fa-
 ciliores. 2.78
Pisces saxatiles quare nonnulli
 concoquere nequeūt, carnes
 bubulas possunt. 2.16
Pituita sanguis imperfectus. 2.5
 frigida & humida. 1.3. & 1.82
Pituita pro alimento aliquando
 natura utitur. 1.82. & naturæ
 accommodatior quàm atra bi-
 lis. ibid.
Pituita post sanguinem largior
 cæteris humoribus. 2.8
Pituita crassa & perfrigida pruri-
 tus causa. 1.22
Pituitæ imagines albæ. 2.51
Pituita cur per hyemem nascitur
 & augetur. 2.5
Pituita pro suo uapore quid ha-
 bet. 2.65
Pituita quæ frigida & crassa est,
 & apta ferri deorsum, cur ex
 pedibus ad caput ascendat.
 2.87
Pituitosæ affectiones somnicu-
 losæ. 1.1
Pituitam quæ ducunt. p.44
Pituita in paruis uenis & arterijs
 cuti propinquans quotidianā
 generat. 1.81
Planetæ orientes uel occiden-
 tes cur maiori corpore uiden-
 tur. 1.34
Plantarum titillatio & fricatio,
 cur asferre somnum possunt.
 2.42
Plato autor, nihil sciri, nisi per re-
 miniscentiam. 1.119
Pomū in aqua demersum cur
 maius seipso uideatur. 1.34
Poma cur obesse possunt sua fri-
 gida & humida natura, aqua
 non tantundem officiat, quæ
 similis est naturæ. 1.49
Pondus cur facilius parte leua q̄
 dextra efferre ualeamus. 2.55
 & 2.128
Portulaca herba dentium stupo-
 rem tollit. p.37
Potentia ut reducatur ad actum,
 auxilio eget. 1.65
Potio frigida expellere potest cal-
 culum. 1.108
Protogeustæ animalia Indica,
 gustu præualent, & unde di-
 cta. 2.57
Præputium discissum cur adglu-
 tinari nequeat. 2.90
Prometheum quare fingunt li-
 beratum Herculis opera ab a-
 quila iecur lacerante. 1.130
Pruna Persica partem inutilem
 intus continent. 2.14
Prudentia magis in corpore par-
 uo. 1.25
Pruriginis causa. 1.22
Prurigo cur excitari soleat ulceri-
 bus fanescentibus. 1.137
Pruritus quare magis exercet se-
 nes. 1.24
Pruriētibus cur grata aqua per-
 feruida. 1.22
Prurientes cur delectantur aquis
 calidis. 1.23
Pruriant quare magis terga.
 1.24
Ptifana actu profert qualitātē,
 quia ex se frigida & humida.
 1.65
Pubes quando pilo integitur.
 2.73
Pubes cur serò canescit. 1.142
A Pube cur adolēscētes trage-
 scere desinunt. 1.123
Pubescendi tempore testes am-
 plificantur. 2.73
Pubertatis mutationes tam in ui-
 ris quàm in fœminis. 1.123
Pubescentes cur uocem asperio-
 rem reddere incipiant. ibid.
Pudore affecti cur oculos deor-
 sum uertere soleant. 1.68
Pudore affecti nonnulli cur alis
 insudare coguntur. 1.10
Pudore dum afficimur, manus
 admouere faciei solemus. 1.14
Pudofacti cur erubescere consue-
 uerunt. 1.14
Pueri calidi & humidi. 1.3
Pueri statim nati cur plorare inci-
 piunt. 1.61
Pueri edaciores. 1.141
Pueri & senes cur magis calculo
 si quàm adulti. 2.41
Pueris cur calculi in uesica, seni-
 bus in renib. 1.107. & cur ean-
 dem habeant causam. 1.108
Pueri cur fascinari maxime pos-
 sint. 2.50
Pueris potissimum accidit hor-
 ror inter mingendum. 1.115
Pueri cur nō canescunt, cum ex-
 cremenosi & humidi esse so-
 leant. 1.3
Pueri præsertim infantes, cur in
 terram nō faciliē ut uiri infrin-
 gantur. 1.118
Puerorum caluaria mollis & la-
 xa. 1.3
Pueri cur uocem reddunt acutā.
 1.95
Pueri execti cur uocem reddunt
 acutiorem, quàm aduiores
 quos gallos uocant. 2.98
Pueri, uide etiam Infantes.
Pulmonis substantia qualis. 2.76
Pulmo in motu assiduo quare.
 ibid.
Pulmonis utilitas. 2.57
Pulmonis ulcus cur insanabile.
 2.17. & 2.76
Pulmonis purulētia nō nisi per
 tussim repurgari queunt. 2.76
Pulmo & partes adiacētes, hyf-
 sopo iuuantur. 1.147
Pulmonis inflammatio cur exci-
 tetur ex febre ardua. 2.7
Pulmonis inflammatione labo-
 rantium, cur male rubent. 2.4
 & cur æstuosi sunt. 2.2
Pulmonis inflāmatio peripneu-
 monia. 2.7
Pulsus intentio inspirationi re-

- Spondet, remissio expirationi. 1.20
- Pulsus leuior insanientibus per ardorē febris, lethargicis plenior. 2.117
- Pus quare foetidū. 2.19. & in collectionibus respondet hypostasi in urinis. 2.19
- Purulentis cur interdum copia pediculorum oriatur. 2.31
- Puteorū aqua cur per hyemem calida, per æstatem frigida. 1.54
- Putredinem contrahunt caliditas & humiditas. 1.64
- Q** Vadrata cur è longinquo rotunda esse uidentur. 1.35
- Quadrupedes quare intra sese foetificant. 2.64
- Qualitas omnis coacta ualidior quàm expansa. 1.71
- Qualitate agentium rerum confideratio. 1.65
- Quæstionum naturalium ratio partim certa ex se, & partim inexplicabilis, & quædam media. p.1
- Quæstiones naturales inexplicabiles. p.34
- Quæstionum naturalium tertius ordo, & solutio unde sumenda. p.68
- Quercus cur à uenti impetu euertat, harundo illæsa permaneat. 1.118
- Quercus argumento constat corporis habitas ad morbos. 1.86
- Quies, pedis remedium. 2.76 & membri affecti. 1.138
- R** Abiei canum consideratio. 1.74. per tot.
- Radix calfacit, incidit, & extenuat. 1.40
- Radice per cibū ingesta, cur alij fæde eructant, alij non. ibid.
- Refrigeratio modica naturæ membrorum accommodata, immodica noxia. 2.61
- Renum caro qualis. 2.68
- Renibus uis attractoria potius data. 2.57
- Renibus auxiliatur inula campana. 1.147
- Renum ulcera cur difficulter sanentur. 1.109
- Renibus cur careant aues. 1.106
- Rerum qualitate agentium confideratio. 1.65
- Respiratio nostra calida. 1.63
- Respiratio qualis insanientibus per arduam febrem. 2.1
- Respiratio in thorace, quod in reliquo corpore pulsus per arterias habetur. 1.20
- Reges quare nudos effingunt statuarij. 1.85
- Rident quos in alis, costis, & plantis titillamus. p.34
- Rigor ex refrigeratione. 2.61 ex flaua bile. ibid.
- Rigor unde accidit ijs, qui postquam ieiunarint, cibum ingerunt. 1.134
- Rigorem calor excitat & frigus. 2.61
- Rigere cur maxime soleam⁹ potestremas corporis nostri partes. 2.24
- Rigeant cur cæteræ omnes corporis nostri partes ex frigoris uehementia, facies minime. 1.37
- Robur ex siccitate neruis acquiritur. 2.77
- Rosæ recreant febrientes. 2.62
- Ructus quorum purior ingesta radice, & quorum impurior. 1.40
- Ructemus quare cibo tam humido, quàm sicco ingesto. 2.99
- Ruta iuuat laxum intestinum. 1.147
- S** Acchari uirtus qualis. 2.74 & ubi habetur. ibid. & est mellis coagulū. ibid.
- Sal siccus potentia & actu. 1.65
- Salfuginis causa. 2.66
- Sanguis inter humores largior. 2.8. & 2.103
- Sanguis quatuor habet partes ut uinum. 2.89
- Sanguis uapor calidus & humidus. 2.65
- Sanguis quomodo miscetur cū carne. 2.63
- Sanguis summa corporis calfacit & laxat. 1.30
- Sanguis non attrahitur medicamento, nisi nouissime per uim. 2.54
- Sanguis naturæ familiarior, alimentumq; suppeditat corpori: si abūdet, plethoram creat: si putreat & recalescat, in bilem transit. 1.83
- Sanguinis serum à renibus trahitur. 2.73
- Sanguine orta cur recreari possunt. 2.90
- Sanguis purpureū colorem largitur corpori. 1.11. & 1.13. & 1.18. & comitatur naturam. 1.13
- Sanitas temperies quædam corporis. 1.33
- Sanus cur sua bona ualetudine lippientem emendare nō potest. ibid.
- Saporum causa. 2.66
- Satyros quare Baccho coniungunt. 2.89
- Saxapium calculis prodest. 1.108
- Saxapium os uentriculi iuuat. 1.147
- Scabies cur contagiosa. 2.39
- Scalas cur facilius descendamus quàm ascendamus. 1.60
- Scammonea aperit ora uenarū ut purget. 2.54
- Scammonea bilem ducit. p.52
- Scenarū uaria oblectamina unde. 1.76
- Sciri omnia per reminisceniam & recordationem Plato est autor. 1.119
- Scytharum gens animosa, fortis, & candida. 2.6
- Scythia cur uinum fert calidum cum sit frigidissima. 2.6
- Scolopendrium lieni prodest. 1.147
- Scrobe iuxta mare effossa, cur aqua dulcis comperiat. 2.125
- Per Se fieri & ratione primaria quid. 1.51
- Semine quomodo procreantur animalia. 1.47
- Semen genitale cur lentum & glutinosum. 2.93
- Seminum genitalium mistio diuersa, naturam eorum penitus abolet. 1.132
- Semine orta destructa recreari nequeunt. 2.90
- Semina plantarum quibus uestiuntur. p.13
- Senes nōnulli minima è longinquo cernunt. 1.72
- Seniorum caluaria prædura. 1.3
- Senes cur excrementis abūdant, & uigilaces sunt. 1.2
- Senum

- Senum membra cur obtremūt.** 1.17
Senes quomodo incurui fiunt. ibidem.
Senes quare magis exercent pruritus. 1.24
Senibus cur calculi in renibus, pueris in uesica. 1.107
& cur habent eandem causam. 1.108
Senes & pueri cur magis calculosi quàm adulti. 2.41
Sensus quibus præcellunt animalibus. 2.57
Sensibus non cõpari modo sunt animalia prædita. ibid.
Sensibus quinq; respondet quadam series ex terra ad cœlum. 2.58
Sensibus quare tantummodo quinq;. 2.58
Sensio ubi magna, ibi & magna uoluptas, deinde dolor uehementior. 2.32
Septenarius numerus perfectus, Pythagoræ sententia. 2.44
Sequales apcæ. 1.113
Seseli uesicam iuuat. 1.147
Sermo homini cur lentius quàm cæteris perficitur. 1.143
Serpentibus cortex quare datus. p.8
Serpentes paucipari. 2.64
Serpentes tactu præualent. 2.57
Serpentes aqua inspersi cur molestentur & fugiant. 1.101
¶ Siccitatis operatio. 1.73
Siccitas humore interempto exuperat. 1.77
Siccum omne difficile immutatur. 1.82
Siccitas uigiliam parit. 2.71
Sinapi cur si solidum deuoretur, calcacere nequeat: si cõtufum, nimirum possit. 1.65
Sinapi cuti impositum, cur ulcerare potest: deuoratum, nequaquam. 1.28
Syndesmus, uide Copula.
Singultiar quare qui piper deuorant, aut panis incisum grandiusculum. 1.43
Singultientes pane, cur soluantur singultu, si quid triste audierint. 1.46
Sinistra cur facilius quàm dextra pondus efferre ualeamus. 2.55. & 2.128
Siriæ cur infantes perexercet si gna & accidentia. 1.96
Sitis ex siccitate. 1.39
& 2.95
Sitis febrientibus unde, item ieiunus. 2.28
& quare fitiūt magis febrientes quàm fameant. ibid.
Sitibundi balneas ingressi, cur alij extincta siti egrediantur, alij contrâ. 1.39
Sitiunt quare uehementer, quorum uentrem inferiorem fluxio exercet. 2.95
¶ Sol oriens uel occidēs, cur corpore ampliori uidetur. 1.34
Solis feruor cur alijs somnũ afferat, alijs remoueat. 1.86
Sol quando eclipsim patitur. 2.43
Solis defectus minus ampli crebriq; quàm lunæ. 2.43
Sole uel luna deficiente, cur uulgius mouere æs ferrumq; conuocuit. ibid.
Sol quare hominem nigrũ reddat, linteum candidius faciat, ceram emolliat, & lutum induret. 1.87
Solidum affici difficulter potest. 2.17
Solidæ partes corporis cuius coloris. 2.19
Somnus humore consistit. 1.1
& quare conciliatur plantarũ titillatione & fricatione. 2.42
Somnum cur lassitudo afferre possit. 2.71
Somnum cur alijs afferat solis feruor, alijs tollat. 1.86
Somnũ infantibus conciliat musica. 1.119. item motus. 1.120
Sonos simulacris per aërem & humorem construimus. 1.93
¶ Spadones cur pilis careant. 1.5. & cur canescere soleant citò. 1.4. & quare effæminati & uinofi. 1.6. & cur uoce acuta. 1.7. & 1.95. & cur proceri & blæsi. 2.23. & cur barba careant. 2.97
Spadonum pedes cur magna ex parte deprauari soleant. 1.6. & cur nonnulli rem aliquantisper ueneream appetant, & amore interdum detineantur. 1.8
Spadones mammas scæmineas, genas tumidiusculas habent, pilos promissiores, & facile canescunt. 1.7
Spadonum coles statim languet quare. 1.8
Speciem nostram cur conspiciere ualeamus in speculis & aquis dilucidis. 1.129
Speluncæ uastæ & synceræ cur soleant resonare. 1.130
Sphærica figura omnium perfectissima. 2.91
Spiratio actio animalis. 1.116
Spiritus animalis origo ab hepate. 2.63
Spiritus æthereus instrumentum animi. 1.94
Spiritus animalis è sede cerebri. 2.105
& nutritur aëre tracto à pulmone. 2.63
Spiritus animalis non incorporeus quomodo iungitur cum corpore. 2.63
Spiritus animalis si integer, facultas recte cogitandi agendiq; omnia integra est: si contrâ, desertæ fiunt actiones. ibid.
Spiritus & aëris differentia. 2.58
Spiritus flatuosus ex cruditate, et cur strepit per nares, per sedē, per stomachum, per guttur & aures. 1.139
Spongia manu pressa humorem emittit. 1.127
& cur frangi non potest. 1.118
Splendores quibus ante oculos obuersari apparent. 2.51
Splendores tanquam stellæ discursantes, aut tanquam fulgura coruscantes cœlo sereno, cur indicāt uentum uehementem futurum. 1.70
¶ Statuarij quare deos & reges nudos effingunt. 1.85
Stellæ cur illustriores uidentur ubi imber per hyemem desijt. 1.114
Στυγνὴν suspirare. 1.20
Stercus colicorũ cur bubuli speciem gerat. 2.85
Stercus bubulum cur inflatur. ibidem
Stercus ferarũ cur minus quàm urbanarum scæreat. 1.27
hominum autem maxime omnium. ibid.
Sternutat cur homo amplius, crebrius, & uehementius cęteris animalibus. 1.139
Stirpes quibus obducuntur. p.17

Stirpium quæ infirmæ frondes
ineunte hyeme amittunt. 1.41
Stirpium fructificatio uaria. 2.64
Stirpes syluestres cur ualidiores
& lætiores urbanis. 2.48
Stomachus ad asperam arteriam
est positus. 1.45
Stomacho uirtus attractoria pol-
let. 2.57
Stomachi fila quomodo agunt.
2.68
Stomachi uitium pica. 1.112
Stomachus, uide etiam Gula.
Strabones natura cur gemina
non conspiciunt. 1.122
Strangulatio fit, si quid cibi uel
humoris in arteriam fit dela-
psum. 1.38
Streperus quomodo accidit bau-
calibus cum implentur. 1.92
Struthiocamelus ferrum conco-
quit. p. 64
Stulti cur prudentissimos pro-
crearunt liberos. 1.26
Stupor attonitus cur non conta-
giosus. 1.39
Stuppæ argumento constat cor-
porisabilitas ad morbos.
1.86
Sturni cicuta uescuntur. p. 43
¶ Substantia triplex corporis.
2.12
Succinum, uide Electrum.
Sudore quando causa morbi ex
hauritur. 2.7
Sudores accessionem præuenien-
tes quare graues. 2.122
Surdi ab ortu naturæ, cur iidem
& muti uiuant. 1.133
Sues cur fileant cum sursum ui-
dere coguntur, & eorum na-
tura. 1.135
Sues cur stercoribus gaudeant.
1.136
Sues multiparæ. 2.64
Suspirare ampliter qui consueue-
runt. 1.20
Sufurrus nomē fictitiū. 1.92. et 2.3

T

Abes cur contagiosa. 2.39
Tabidis cur interdum co-
pia pediculorum oria-
tur. 2.31
Tabes laborantes cur unguibus
reddi aduncis uideantur. 2.17
Tabescunt quare quibus gargar-
est abscissum. 2.3
Tactus quæ percipit. 2.58
Taurus iratus cur costas cauda

uerberat. 1.144
¶ Teda calida & sicca. 1.81
Tellus mater syluestrium, & no-
uerca urbanorum. 2.48
Tempora cur hirtiora reddan-
tur. 2.11
Temporibus capitis uehemēter
percussis, cur sit intereundū.
2.82
Tendo unde dictus. 2.49
Tenebrarum & lucis differentia.
2.34
Terga cur quàm cæteræ partes
amplius pruriant. 1.24
Terra sicca potentia & actus. 1.65
Terræ loca quæ parum fructifi-
cant, & quæ fecundiora. 2.11
Terrarum orbis septem stellis re-
gitur. 2.44
Terrenum omne graue. 2.113
Item frigidum. 2.116
Tertiana ubi generatur, & à qua
materia. 1.81
Tertiana, uide etiam Febris ter-
tiana.
Testibus cum pene cognatio, &
sedes communis. 2.32
Testes gallinaceorum, uide Gal-
linaceorum testes.
Testium per ictum cur uehemen-
tius doleamus. 2.32
Testes quid pro alimēto sibi hau-
riunt. 2.73
& quando amplificanti. ibid.
¶ Thapsia trahit uel caloris. 2.56
Theriaca compositio. 1.147
Theriaca cum sit calida & sicca,
cur sitim extinguit dipsade
morsis. 1.147
Theriaca materiam morbi dige-
rere & absumere potest, mo-
dò opportune detur post con-
coctionem. 1.128
Thorax per quæ media mouet.
2.1
¶ Tibia angusta sonum reddit
acutum. 1.95
Tibiarum foramina argumentū
faciunt uocis spadonū & inte-
grorum hominum. 1.7
Titillatio plantarum cur asferre
somnia potest. 2.42
¶ Tonitruum cur post audiam?
fulgur primū uideamus, cū
hæc duo simul committantur.
1.36
Tonitruum strepitu attoniti, cur in-
tereant, aut certè amentes de-
gant. 2.83

Torpedinis uirtus. p. 49
Toxica qui hauserunt actionib?
animo quomodo deferuntur.
2.63
¶ Tragescunt cur pubescentes,
& quid tragescere. 1.123
Tremor senibus quomodo fit.
1.17
Trigla uitium à torpedine accitū
tollit. p. 50
Triticum quare largam seminis
copiam effundit. 2.64
¶ Tuffis arida infestat gibba ie-
coris laborantes. 2.92
Tuffis subita fit, si quid in arteriā
asperam cibi uel humoris de-
lapsum fit. 1.38
Tuffientibus nonnullis cur splen-
dore nonnulli ante oculos
obuersari appareant. 2.58

V

Acuum natura recusat.
2.56
Validiora à re aduersa
magis corrumpuntur quàm
molliora. 2.22
Validum inualidum trahit. 2.56
Vapores ad cerebrū elati, ex na-
tura cerebri redduntur frigi-
diores. 2.2
Vasa quæ baucalia dicuntur, cur
strepitū quendam dum aqua
implent, reddere soleant. 1.92
Vasa harpagia cur si digito ad-
moto foramen eorum supe-
rius obturetur, aquam nullā
per foramen sui fundi emit-
tant, sed si apertum sit, libere
emittant. 1.93
¶ Venæ ministri publici. 2.68
Vena uirtutes naturales omnes
habet ex æquo. 2.57
Venarū postrema quibus adsunt
partib. purgationis causa. 2.54
Venæ à frigido rumpuntur, teste
Hippocrate. 1.117
Vena destructa recreari non po-
test. 2.90
Venter uirtute immutatoria pol-
let. 2.57
Vētriculi os petrapio iuuat. 1.147
Vētricus cōtactu cōcoquit. 1.22
Ventris flatus cur etiam extrudi-
tur mingentibus. 1.32
Ventus cur uehementius per lo-
ca spiret angusta. 1.71
Venti impetus cur quercū euer-
tat, harundinem illæsam præ-
tereat. 1.118
Ventum

INDEX.

- Ventum uehementem futurum cur splendores indicant. 1.70
 Venus libidinis effigies. 1.85
 Venerem arsit Bacchus. 2.89
 Veratrum candidum pituitam ducit. P. 44
 atrum, ducit bilem atrā. 45
 Veratro coturnices uescuntur. p. 42
 Vertigo capitis unde habet nomen. 2.67
 Vermes unde enasci consueuerunt in cærno & fecibus. 2.31
 Vesica excretoria uirtute plurimum ualet. 2.57
 Vesica ficior facta contrahi nõ potest. 2.94
 Vesicę muliebris ceruix amplior quàm maris. 2.47
 Vesicę cur auxiliatur seseli. 1.147
 Vesica cur careant aues. 1.106
 Vesicę ulcera cur difficulter sanentur. 1.109
 Vespertiones cur noctu uideant, interdiu nihil ferẽ. 1.66
 Vestimenta linea nos calfaciunt. 1.111
 ¶ Vitijs humanis immunes quomodo euadere possumus. 1.87
 Videre cur protinus nequeant, qui ex luce amplissima ad mediocrem uenerunt. 2.101
 Videre cur nõ statim ualeamus ubi ex tenebris ad lucem, uel ex luce ad tenebras uenimus. 2.34
 Cur non Videamus quasi uidentes. 1.98
 Visus quæ percipit. 2.58
 Visus tenuior & acutior nobis quàm auditus. 1.36
 Visio per extramissionem. 1.129
 Vinculi corruptio solutionem affert rerum conuinciendarũ. 2.82
 Vinum natura calidum. 1.6. quatuor cõtinet partes. 2.66. calorificum est. 2.127. suo odore re creat febrientes. 2.62
 Vinum cum pane quando febrientium imbecillitati concedimus, cur febris nihil augeatur per calorem uini, immo minor esse incipit. 2.62
 Vinum cur frigidum in Aegypto, terra calidissima. 1.55. & 2.6. & calidum in Scythia, terra frigidissima. ibid.
- Vini meri usus frequens & immodicus nonnullis mentem abstulit. 1.94
 Vinum Maronem quare plerique nominarunt. 2.89
 Vini copia uim naturalẽ & animalem suo calore opprimit. 1.16
 Tam Vinum quàm aqua cur febrientibus delirium atq; insaniam faciunt, si importune dentur. 1.94
 Vinum quomodo afficitur. 2.66
 Vini copia flatu excitat, sensusq; omnes perturbat. 2.52
 Vinum cur per fistulam attrahere possimus. 2.56
 Vinum qua sui parte prestare alimoniam potest. 2.89
 Vinum cur nunquam aut rarer ter congelascit. 1.126
 Vini uini molestia cur leuetur. 2.89
 Vinolenti nonnulli cur gemina uideant. 1.121
 Vinolentis admodum cur circũuerti omnia uideantur. 2.67
 Vinolenti cur caligent, & uertigine tententur. 2.67
 Super Vini annotamenta pulchra. 2.89
 Vinacea cur ut ingessimus, integra per aluum egeri soleant. 2.91
 Viri cur in terram facilius infringantur quàm pueri. 1.118
 Virtus in partibus solidis. 2.19
 Virtutum naturalium ordo, numerus & causa. 2.57
 Virtus naturalis minus interdiu suis fungitur actionibus, & quæ sint eius actiones. 1.116
 Virtutes naturales ad ipsam tantum uiuendi pertinent rationem, animales ad bene uiuendi. 2.57
 Virtutes naturales non sunt ex æquo omnibus membris. 2.57
 Virtus animalis interdiu suas exequit actiones, & quæ sint tales. 1.116
 Virtutes naturales cur natiuæ sint, animales aduentitiæ. 2.57
 Virtus naturalis in metuentibus calorem naturalem obruit, & quomodo. 1.15
 Virtus uitalis in lætitia exultantibus interit, quia immodice profluens dispalatur, contra
- in metuentibus. 1.19
 Virtus uitalis ab animali iuuat, & quomodo compensat defectum animalis. 2.1
 Virtus animalis in neruis. 1.12 & 2.1
 Virtus animalis musculis thoracis uim mouendi suppeditat. 1.20
 Virtus animalis per neruos ad postremas usq; animalis partes se porrigit. 2.10
 Visa pro figura & colore causæ imaginamur. 2.51
 Vitiliginis à pituita si superet. 1.83. & cur acu adacta nullum sanguinem emittant. 2.111
 Vitri foramina nonnihil aëris tenuioris continent. 1.117
 Vitrum foramina cõtinere quo argumento. 2.117
 Vitru quomodo inflari solitũ. 2.36
 Vitrum cum ceciderit, cur frangitur. 1.118
 Vitra cur per hyemem, si quid uehementer calidum immittit, rumpi soleant. 1.117
 ¶ Ulcera rotunda quomodo curant medici. 1.92. & cur difficulter sanentur, & unde talia consistunt. 1.97
 Ulcerebus mel cur acre sentitur, gustui dulce. 2.130
 Ulcerebus sanescentibus cur prurigo excitetur. 1.137
 Ulcera tam renum quàm uesicę cur difficulter sanentur. 1.109
 Ulcera articularum, uide Articulorum ulcera.
 Ulysses ab Homero breuis & prudentissimus refertur. 1.29
 ¶ Ungues cur defunctis augentur. 1.140
 Ungues non tabescunt. 2.17
 ¶ Volucris quare partus foris conficitur. 2.64
 Voluptas summa ex pene. 2.32
 Vomitus atrę bilis cur periculosus. 2.108
 Vomitus cur mouet oleũ epotum, & præsertim bilis flauæ. 1.124
 Vomitus nonnullis cur splendores ante oculos obuersionem. 2.51
 Vomentes leuiter cur pituitam, plenius bilem, supra modum etiam sanguinem egerat. 2.54
 Vox quibus modis fit aspera. 1.123

IN PROBLEMATATA APHROD. INDEX.

Vox homini cur lentius perficitur. 1.143	stillatione urinæ laborarunt. ibid.	filorum tractum suo fungit officio. 2.68
Vocis asperitas pubescentibus. 1.123	Vrinam cur tepidam egeramus priusquam balneas introeamus, cum diutius intus manserimus, frigidam. 1.52	Vulua cur una membrorum omnium aspera parte interiore est. 2.93
Vocales literæ septem sunt. 2.44	Vrinæ enæorema , id est, sublimitamentum unde. 2.19	Vulvæ acetū inspersum cur dolorem inuehat uehementem. 2.60
Vrinæ hypostasis quando fit, & quid. 2.19. item quid indicat. ibid.	Item, nubecula quando fit. ibidem	Vulua affecta cur mulieres mente labentur & delirent. 2.102
Vrinæ hypostasis , uide etiã Hypostasis.	Vrina instrumento elicitur ui uacui fugiendi. 2.56	Vulvæ strangulationibus quare nonnulli res bene olidas infra, supra male olidas afferunt. 2.60
Vrinæ quod subsidet si album, cur bonum indicat. 2.19	Vuam quando appellamus gargar. 2.3	Vulvæ acetabula. 2.93
Vrina cur senibus prodeat incōsultè. 1.17	Vulua neruosa. 2.60 & quare. ibid. & 2.102	Z
Vrinæ destillatio unde. 2.94	Vulua insignis est per uirtutem retentoriam. 2.57	Z Izania cur ut ingessim ⁹ per aluum egeri soleat. 2.91
Vrinæ difficultas nomen generalius quàm destillatio. 2.94	Vulua non nisi per obliquorum	
Vrina exitum appetēte retenta, cur multi resoluti sint atq; de-		

F I N I S.

E R R A T A,

Chart.	Pag.	Verf.	
60.	2.	7.	Sibylle
62.	1.	50.	corporis
72.	2.	44.	adde quod sanitas temperies
89.	2.	24.	gutturē

In Problematum numero si alicubi erratum est, tute facile restitues ex præcedentibus.

INDEX.

[Faint, mostly illegible text from the index on the left edge]

[Faint text from the index on the left edge]

[Faint text from the index on the left edge]

AF
B

Cur tempo
al commita
rosq; qualia
fiocritas qua
interit, tempo
absecutum fi
ot: quo enia
oris enim pro
porum, at
um cum tem
tem illud pro
poribus: m
um mutatio
dicandi, uel
rum ortus, or
iferenitates,
Cur uomitus
inder, cum u
le fit, ut cibum
Quomobrem
umescere se
deunt enim de
de somnium, q
Quomobrem cum
re ex illis sit
si acutissima fi
in quibusdam co
nisi cibum pe
re arida, cibum
nde acutissime
ndentiam morbi
Cur morbus p
sua eo multo pe

ARISTOTELIS PROBLEMATVM SECTIONES DVAE

DE QVADRAGINTA, THEODORO
Gaza Interprete.

EORVM QVAE AD MEDICINAM PERTI-
nent, Sectio prima, cuius quaestiones LIX.

VR exuperantiae nimiae committendi morbi uim ha-
beant? An quia uel excessum, uel defectum efficiant?
qua quidem re morbum consistere certum est.

Cur morbi saepe curari possunt, ubi quis abunde
excessit? Equidem nonnulli medici eam artem exer-
cent, ut non nisi per excessum agant uel uini, uel aquae,
uel falsuginis, uel cibi, uel inediae. An quoniam causae,
quae morbos committunt, aduersae inter se sunt: atque
ita efficitur, ut genus alterum duci per excessum alte-
rius in medium possit.

3 Cur temporum flatuumque mutationes morbos intendant, tollantue, iudicent,
uel committant? An quod aut frigidae, aut calidae, aut humidae, aut siccae sunt, mor-
bosque qualitatum huiusmodi excessus committit? Secunda etenim ualetudo, me-
diocritas quaedam est. Quod si per humidam, frigidamue materiam morbus con-
stitit, tempus accedens contrarium, tollere illum poterit. Sed si minus contrarium
subsecutum sit, qui similis status temporis superuenerit, intendet sane, atque interi-
met: quo etiam fit, ut qui bene ualent, agrotare tempore mutato incipiant: cor-
poris enim proinde temperamentum soluatur necesse est, quippe quod non nisi
temporum, aetatum, locorumque statu idoneo aptum sit augeri, seruarique. Quam-
obrem cum tempora euariant, ratio tunc ualetudinis habenda diligentius est. Idem
autem illud pro causa particulatim etiam adest, quod in uniuersum proposui de
temporibus: mutationes etenim flatuum, aetatum atque locorum, pro temporis cuius-
dam mutatione accipi debent. Quapropter haec etiam intendendi, uel tollendi, uel
iudicandi, uel contrahendi morbum uim habent, quemadmodum tempora, & sy-
derum ortus, orionis, arcturi, uergiliarum, caniculae, qui flatus imbresque excitant,
qui serenitates, frigora, teporesue solent adferre.

4 Cur uomitus, cum tempora immutant, citari maxime debeat? Ne conturbatio
redundet, cum uaria excrementa materiae inutilis ex mutandi ratione proueniant:
unde fit, ut cibum alij parum concoquant, alij parum cupiant.

5 Quamobrem qui uel cibo uitioso uescuntur, uel fame diutina laborant, pedi-
bus intumescere soleant: an utrisque per tabem, consumptionemque illud accidat?
Tabescunt enim & qui esuriunt, quia nullum penitus capiunt alimentum, & qui
uitiose uescuntur, quia quod assumpserint, perfrui nequeunt.

6 Quamobrem cum uitia bilis per aetatem contrahi debeant, morbi acuti, qui
certe ex bili consistunt, per hyemem potius urgeant? An quia febribus illi comi-
tati, acuti propterea sunt, quia uiolenti: uiolentia uero contra naturam est: locis e-
nim quibusdam in corpore humescentibus, feruens oritur inflammatio, quae cum
non nisi caloris exuperantia sit, febres utique accendere potest. Aestiuo igitur tem-
pore arida, calidaque uitia male homines habent, hyberno autem humida calidaque
perinde acuta: celeriter namque interimunt, cum propter humoris supercrescentis
abundantiam concoqui nequeant.

7 Cur morbus pestilens solus ex omnibus uitijs praecipue afficiat eos, qui ad la-
borantes eo morbo propere accesserint? An quod is solus omnium morborum comu-

nis omnibus hominibus est. Itaq; pestem facile omnibus infert, qui scilicet depravato iam habitu sunt. Fit enim, ut morbo cubantis ueluti quodam fomite succedente, uisum illud protinus exultet, concipiaturq; in alijs.

8 Cur si uenti septentrionales hyemē occuparunt, uer autem austros, pluiasque exhibuit, aestas proxima grauis tam febribus, q̄ lippitudinibus insequi solet? An q̄d aestas corpora nostra multū humoris alieni cōtinentia excipit, & terra madet, & habitandi locus perhumidus est, talisq; reddit, qualis qui grauis perpetuō constat. Primū itaq; lippitudines subeunt, cum excrementa humoris in capite deliquere incipiunt, dein febres. Ita enim intelligendū est, ut res eadē & calidissima, & frigidissima reddi possit, ceu aqua, uel lapis: feruet etenim illa, urit hic uehementius. Fit igit, ut aer suae crassitudinis causa, calorē pleniorē suscipiens, exardescat, & corpora pari ratione, anxietate aestuq; uexent: aestus uero in corpore, febris: in oculis, lippitudo est. Deniq; mutatio quaeq; calida corpus peruertit, cum scilicet caelo adhuc madente, aestas protinus sicca, & calida occupauit: uisum etiam augeatur, si pluuia aestate accessit. Ita enim uis solis materiam late obtinet, quam feruescere tum in corporibus, tum in terra, tum etiam in aere faciat; qua de causa febres oriuntur & lippitudines.

9 Cur si hyems austrina, & pluuiosa fuit, uer autem siccum & aquilonium est, corpora tam uere quam aestate morbi exercent? An quod hyemis tepor, & humor faciūt, ut corpora tempori eiusmodi proxima in qualitate reddantur: Humida enim, laxa q; fiant & soluta, necesse est. Quae cum ita se habeant, uere frigidum atq; sicco, facile concrefcere possunt, & indurari. Itaq; grauidae, quibus tunc adest partus, abortu periclitantur, uidelicet incalescendi, crudescendiq; ratione. Quae res syderatio appellata est, quam sicca illa cōmittit frigiditas, impatiens omnino excernendi humoris. Infantes uero, quos gerunt imbecilles, laesosq; immodicam ob frigiditatem, edunt. Accidit enim ut qui tunc caelo sereno nascuntur, ijdem pluuio benignē, & constiterint, & nutriti fuerint intra parentem: caeteris uero, cum pituita uisum suae nimietatis purgata non est (quod fit, ubi tepidum se exhibuit) sed coacta a frigore constitit, cum tepor occupauit, aestatis uis colliquefcit: si bilioli, sicciq; sunt, quod eorum corpora minime humidam, sed squalibundam sortiuntur naturam, excitantur quidem humores, sed tenues: quamobrem eos lippitudo arida male habet. Si uero pituita redundat, raucitates distillationesq; in pulmonē oriuntur: mulieres extorquent difficultates intestinorum, quia natura sunt humida, frigidaq;: seniores stupor attonitos reddit, ubi uniuersus resolutus humor incubuit, exq; imbecillitate caloris natiui concreuit.

10 Cur si aestas sicca, & aquilonia fuit, autumnus ex aduerso humidus atq; austrinus, hyeme, quae proxima est, dolor capitis, raucitas, tussisq; oriatur, atq; in tabem demum euadant? An quia hyems multum materiae excipit, itaq; humorem cogere, atq; pituitam inde conficere magnum ei negotium est. Ergo difficile est humorem densari, conficereq; inde pituitam. Quod si in capite humor constiterit, grauitatem committit: & si nimius, frigidusq; est, crudorem utiq; mouet, cui syderatio nomen est: necnon si ob nimiam sui copiam concrefcere minus potuit, in locum defluit proximum, atq; ita tussim, raucitatem, & tabem contrahit.

11 Cur si sicca aestas, siccusq; autumnus aquilones habuerint, mulieribus, & omnibus pituita abundantib. secunda ualetudo contingat? An quia natura utrorumq; in alteram exuperat partem, itaq; tempus in partem trahendo contrariam ad medium habitū, bonumq; perducit. Eo igitur ipso tempore optime ualent, nisi quid ultro ipsi perperam agant, aut humidum ad hyemem ita deueniant, ut fomitem quendam, & incitabulum frigori subministrant.

12 Cur si sicca aestas & aquilonia, & autumnus siccus iisdem aquilonibus perflatus

tus morbo biliosos infestet? An quoniam ad idem, corpus eorum ac temporis habitus uergunt: itaque ueluti ignis igni adijcitur. Cum enim corpora exiccant, quantumque in his dulcedinis erat, euaporatum sit, uehementerque incalescant necesse est, ut dum humor consumitur, aride lippitudines oriantur, residuoque quod biliosum remanserit, eodemque recalescente, febres acuta, utpote ex bili syncera, inuadant: Nonnullos insania rapit, quorum scilicet natura atra bile abundat: hæc etenim large superest, cum eius humores contrarij resiccescant.

13 Cur mutationem aquarum, grauem, aeris uero non grauem esse affirmant? An quod aqua corporibus alimento est, quo iam habito complexoque peregrinemur. Aer autem nullo se exhibet alimento. Aquarum item genera multa & uaria per se sunt, sed aeris minime. Itaque hoc etiam cause esse potest, quippe cum peregre etiam profectis in coelo quidem propè eodem, in aquis autem uarijs uersari eueniat: quapropter aquæ mutationem grauem esse recte putatum est.

14 Cur ciborum mutatio minus quam aquæ, grauis occurrat? An quia plurimum aquæ consumimus. Nam & in pane, & obsonijs, & in potu aquæ, usus plurimus est.

15 Sed cur cibi, & aquæ mutatio grauis sit? An quod omnis mutatio etiam temporis & ætatis motu facilis est. Extrema namque generis cuiuscunque moueri facile possunt, quomodo & principia, & fines. Ergo & cibi, qui inter se distant, corrumpere se inuicem queunt, quippe cum aut nuper, aut nondum adhaerit, qui præcesserat. Ad hæc ut uarijs cibus grauis est, turbulenta enim, nec equalis concoctio eius agitur: sic in ijs accidit, qui aquam mutarint, scilicet ut uariæ potionis utantur alimento, estque id alimenti genus, quam siccum ualentius, quoniam plurimum est, exque cibus ipsis non nisi quantum dilutum est, uim habet enutriendi.

16 Cur mutationes aquarum faciunt, ut pediculi, in quibus haberi possint, multi habeantur? An quod humoris cruditas, quam perturbatio illa committit, quæ ex aquæ uario usu in crebra commutatione redundat, humoris creare copiam potest, præsertim in loco humori opportuniore. Cerebrum autem natura humidum est: quare caput maxime perpetuò humet, cuius rei indicium est, quod pili in hoc potissimum exeunt: huius autem loci uis, ad prognerandos pediculos apta est: patet hoc in puerili ætate. Caput enim puerorum madet abunde, & sæpe aut grauedine conflictatur, aut sanguinis profusione. Quinetiam pediculos plures illa ætas habere solet.

17 Cur à uergiliarum occasu ad fauonij usque flatus hi potissimum pereant, qui morbo longo laborant, & senes quam iuuenes potius? Vtrum summe illæ intereundi causa due ad sint, frigus atque excessus. Vita enim calore fouetur, seruatque. Tempus autem istud ambo illa sortitur. Frigidum enim & hyems tum acerrime urget, subsequens enim tempus uer est. An quod qui uitijs laborant diuturnis, non secus ac senes effecti sunt. Longus etenim morbus, quasi senectæ iam adesse uidetur. Ea namque corpora sicca, & frigida sunt, altera scilicet ob ætatem, altera ob languorem: hyemem uero & gelu, frigoris atque siccitatis esse excessionem certum est. Quare fit, ut cum uel paruo momento corpora pateant, hyemis rigor quasi ignis igni iniungatur, atque ita interimat.

18 Cur in plenis impurisque corporibus ulcera capitis non magno negotio sanentur, tibiæ autem ægre? An humor eorum, quia terrenus, grauis est: graue autem omne deorsum tendit: ergo superiora curari facile possunt, quoniam seorsum humor decesserit: inferiora propterea nequeunt, quod admodum excrescant, & putredini pateant.

19 Cur si post hyemem aquiloniam, & uer austrinum ac pluuium, æstas sicca admodum fuit, perniciosus omnibus autumnus accedat, & pueris præsertim? Nam

& ceteris difficultates intestinorū, febresq; quartanae longa eo tempore solent euenire. An quod, si aqua mediocris per aetate incessit, quantum humoris collectum est per uer humidum, in nostris corporibus refrigeratū quiescit: sed si non ita contigit, pueri, qui suapte natura humidi & calidi sunt, uehementer eo feruescunt affectu, quoniam refrigerati minime fuerint. Et si per aetatem restiterint, autumnocerte, quorum humor ultra modum ferbuerit, corripientur. Excrementa uero nisi confestim peremerint, orta uidelicet circa pulmonem, atq; arteriam (suprà enim primū consistunt, eo scilicet quod aeris tepori nostra corpora pateant: hinc enim lippitudines quoq; praegressis febribus in graui aetate sequi consueuerunt) ergo si non locis superioribus excrementa humorum exorsa (ut dictum est) protinus interemerint, descendunt cruda ad uentrem, atq; ita difficultatē creabunt intestinorum. At si praenimia sui copia humor excerni nequiuerit, quartanae ijs orientur, qui euadere mortem potuerunt, etiam si illud intestinorum uitium omnino quiesuerit. Quod enim crudi humoris subterfedit, stabile, firmumq; uehementer modo atrae bilis adhæret.

20 Cur si aestas & autumnus, imbres austrosq; habuerunt, hyems grauis consequi soleat? An quod hyems corpora praehumida excipit, mutatio etiam ingens occurrit. Non enim paulatim, sed repente ex calore immodico ad frigoris acerbitem uenit, quando autumnus quoq; tepidus extitit. Itaq; qui denso corpore sunt, hos morbi extorqueant acuti, necesse est: his enim humida excrementa supra potius colliguntur, cum partes superiores humoribus huiuscemodi opportunas, inferiores inhabiles illi habeant. Ideoq; qui tali textura corporis sunt, non multa excrementa sibi admittunt. Cum igitur, qui locis superioribus corporis humor excreuerit, infrigescere incipit, fit ut praedicta uitia oriantur, quemadmodum uinolentis propè accidit, cum algent. At quibus laxius corpus est, ijs febribus orlis euenit, ut quae summa de cruditate febres constiterint, transeant in ardores, quoniam his magis totum corpus ab humoribus occupatur, quam densa illis mole constantibus, exq; uifrigoris coacta eorum corpore humores incalescentes febres accendunt: superans enim calor, totius corporis febris est, & si idem nimio intendatur humore, ardor effici potest.

21 Cur annus pestilens tunc inuadit, cum sol multū uaporis de terra excitat? An tunc annus humidus pluuiusq; significetur, necesse est, terramq; madescere necessarium. Fit igitur, ut quasi locis palustribus grauibsq; proinde inhabitetur, & corpora quoq; multis tunc excrementis redundare necessarium est, ita ut aegrotandi materiam habeant in aetate.

22 Cur grauis tunc adeat annus, cum copia est pusillarum ranarum, quae rubetorum faciem representant? An res unaquaq; loco suae naturae idoneo abundare solita est. Itaq; eiusmodi animantium genus cum natura humidum sit, humidum pluuiumq; annū ob eam ipsam causam indicat. Anni eiusmodi uero graues proculdubio sunt. Quibus enim corpora facta praehumida fuerint, multis idcirco excrementis premuntur, quae causae sunt, ut morbi proueniant.

23 Cur austri sicci & nihil humentes febres creare soleant? An quia calorē, humoremq; excitant alienum. Sunt enim suapte natura humidi, calidiq;: qua quidem re febris committitur, quippe quae non nisi per excessum ambarum qualitatum illorum oriri soleat. Cum igitur imbre austri uacant, corpora nostra ita afficiantur, necesse est: at cum flatibus imber adest, nos aqua refrigerat, austros tamen, quos mare miserit, prodesse stirpibus certum est. Refrigerati namq; beneficio maris, deueniunt contra aeruginem, quae humore, caloreq; alieno consistit.

24 Cur corpora humana se tardiora debilioraq; sentiant, cum austri afflant? An quia multum ex paulo tunc redundat humoris, quem deliquescere tepor coegit, exq;

exq̄ leui afflatu grauis humor citatur: adde quod uires nostræ conditæ in articulis sunt, qui austrinis laxari flatibus consueuerunt. Constat id ex eorum crepitu, quæ pridem cōglutinata, tunc remittuntur ac resoluuntur. Tenax etenim humor, qui articulis inditus est, ut concretus nos moueri nō patitur, sic nimis humefactus intendi minime sinit.

25 Cur per æstatem magis aduersa ualeudine laboretur, per hyemem uero magis qui laborant, emoriantur? An quia calor, qui per hyemem intus propter corporum densitatem cōercetur, parum adiuuat, nec labor operum, qui amplius per id tempus suscipitur, excrementa humorum potest concoquere, ideo ualidam esse mali originem necesse est: quod cum ita sit, perniciosum morbum urgere ratio est. Contrà in æstate, quoniam corpus uniuersum rarum, refrigeratū, resolutum, atq̄ laborum impatiens est, idcirco morbos plures quidem oriri necessarium uidetur, uidelicet ob lassitudinē, cruditatemq̄ ciborum: noui etenim fructus tunc adsunt: non tamen ita ualidos esse naturæ ratio patitur, quamobrem facultas hisce succurri datur facilius.

26 Cur post utrumlibet solstitium, per centum dierum spatium mori maxime accidat? An quod eatenus utraq̄ uehementia caloris & frigoris se dilatat, quæ morbos perniciemq̄ afferre infirmis potest.

27 Cur uer atq̄ autumnus morbis infestent? An quia mutationes graues omnes occurrūt: sed autumnus uere grauior est, quia corpore calido refrigerante, quàm frigido incalescente potius ægrotamus. Vt igitur uere frigidum recalescit, sic autumno calidum refrigerat.

28 Cur per hyemē minus quidem quàm per æstatem, sed perniciosius ægrotetur? An quoniā in æstate morbi uel parua de causa existunt, quod in hyeme minime accidit ita: fumus enim tunc & ad cōcoquendum, & ad bene ualendum aptiores. Itaq̄ ratione maiora perniciosioraq̄ mala sunt, quæ maiori de causa prouenerint. Quod idē in athleticis, & omnino in ijs, qui secunda ualeudine esse solent, licet perspicere. Aut enim nullo morbo premunt, aut pressi celeriter è uita decedunt, quippe qui nili magna cum causa ægrescere nequeant.

29 Cur per autumnum ac hyemem febres ardentes potius oriantur, quæ tempora frigus præ se ferunt: per æstatem uero, cum æstus adsunt, rigores magis infestent? An quia in corpore hominis bilis calida, pituita frigida est. Itaq̄ per æstatē quod frigidum est dissoluitur, diffusumq̄ horrores, tremoresq̄ excitat. Per hyemem autem quod calidum est, uel temporis pressum refrigerat. Febres tamen ardentes per hyemē autumnumq̄ potius conflant, quoniā calor pulsus à frigore, introrsus se contrahit. Ardor enim nō residet in summis, sed intrinsecus se expandit, atq̄ ita efficitur, ut ratione febres ardentes hyberno tempore oriantur. Melius id in ijs intelligi potest, qui aqua frigida, quiq̄ calida se hyberno tempore lauerint: qui enim frigida se infuderunt, ibi aliquandiu, dum diluerentur, frigerunt, reliquo toto die tuti à frigore sunt. At qui calida usi fuerint, frigus diutius experiunt. Caro em̄ spissescit, calorq̄ introrsus se colligit eorū, qui se aqua diluerint frigida. Contrà autē ijs euenit q̄ calidā admiserit, caro quippe rarefcit, calorq̄ ad exterū usq̄ locū euocat.

30 Quanam uirtus sit cataplasmatum? An ut resoluat, ut moueat sudorem, ut euocet uaporem.

31 Quanam argumento constet abscessum iam purulentum esse? An si aqua perfusus calida immutatur, purulentus est: sin minus, nondum est.

32 Quanam urenda, quæ ue sint incidenda? An quæ ore sunt amplo, nec breui coagmententur, hæc urenda sunt, ut crusta illic incumbat: sic enim nullum pus cicatrice inducta occultabitur.

33 Quanam uirtus medicamenti supprimentis sanguinem sit, quod enamum ap

pellamus? An ut exiccet, & materiae inutilis confluuiū compescat, sine crusta aut carnis putredine. Ita enim efficiū, ut uulnus simul & inflammatione careat, & unitati sit opportunum: quod enim materia non superfluit, inflammatione carebit. Quod siccum est, unitati opportunius erit: quandiu namq; præmadet, concorporescere nequit. Quamobrem quæ cruentis iniicienda censemus, acria magna ex parte sunt, quò acerbitate sua possint astringere.

34 Quanam incidenda, quæ ue urenda, quæ contrà non ita curanda sint, sed medicamentis? An quæ in ala, aut in inguine abscesserunt, medicamentis curandū potius: diducta enim partim laboriosa, partim periculosa redduntur. Vrendi sunt illi abscessus, qui lati, processu que multiplici eruperunt, qui que uenosis, non carnosus resident locis. Incidendi qui in acutum se colligunt, qui que non parte solida extant.

35 Cur si quis ære incisus sit, facilius quàm si ferro, sanescat? Vtrum quia æs leuius est, itaq; minus laceret, ictumq; faciat. An è diuerso, quod ferrum acie adactiorem recipiat sectionē, idcirco faciliorem tolerabilioremq; efficere debeat. At uero æs medicamento uim obtinet, & principium quodcunq; pars potissima rei est. Quod igitur æs simulac fuerit incisum, medicamento præsentissimo adest, facit ut uulnus celerius coëat.

36 Cur ambusta ex ære sanentur celeriter? An quoniam à laxioribus, minusq; corpulentis effecta sunt. Plus enim caloris corpori inhæret solidiori.

37 Vtrum ptisana ordeacea leuior, & ad morbos accommodatior quàm triticea sit? hanc enim nonnulli anteponunt, argumentumq; ex pistioribus capiunt, quod multo coloratiores sunt qui tritici, quàm qui ordeacei pisturam exercent: addunt etiam quod ordeum humidius est: quod autem humidius est, concoctionem desiderat pleniorē. Sed nihil prohibet, quo minus ut cōcoctu quid difficilius ordeū habeat, sic ad leuitatem quid utilius præstet: hoc enim non humidius tantum tritico est, sed frigidius etiam: qualis certe sorbitio, cibuscq; competit febrienti, ut parū alat, & satis refrigeret, quod ptisana ordeacea facere potest: quia enim humidior, uel corpulentior est, hinc alimenti parum, idq; frigidiusculum præstat.

38 Cur dentium stuporem portulaca herba, aut sal tollere potest? An portulaca, quia lentum quendam habet humorem, qui uel manducanti, aut manu aliquantisper confringenti patescit: hæret enim, ac trahitur. Lentor igitur subiens ille, à corpore educit acorem, quippe qui affinitate quadam coniungi ualeat argumento saporis, quem acidulum reddit. Sal uero macerat liquefacitq;, atq; ita acorem quoque extrudit.

39 Sed cur lixiuium, nitrum ue hoc idem facere nequeat? An quod hæc suam ob acerbitem astringunt, non liquefaciunt.

40 Cur æstiuis lassitudinibus balneo, hybernis unctioe mederi conueniat? An hybernis unctio datur propter horrores mutationesq; urgentes: per calorē enim laxandum est, qui membra tepescere faciat: oleum uero calidum est. At in æstate humefaciendum censetur, quoniã tempus id siccum est, nec metus interpellit horroris, eò quod status temporis ad teporem ingenue uergit: hinc etiam cibus parcus, potio liberalis per æstatem admittitur, ille magis, hæc omnino. Potioni namq; per æstatem ob temporum siccitatem indulgendum ex toto est: parsimonia uero cibi communis temporum omnium est, sed magis æstati conuenit, ne ob habitum temporis feruentem, corpus cibo immodico pressum exæstuet.

41 Cur ex medicamentis alia aluum soluant, uelicam autem minime: alia uelicam soluant, cum aluum nihilo moueant? An quod ea, quæ natura humida sunt, atq; aqua referta, si medendi obtinent facultatem, uelicam soluant: subsident enim in ea hu-

ea humores, qui putredine immunes euaserunt: quippe uesica pro eius humoris conceptaculo habet, qui minime in uentre concoquitur, qui non manet, sed prius quam agat quicquam aut patiat, excernitur. At quæ terrenam sortiuntur naturam, si uires habeant medicas, alium hæc fundere queunt. In hac enim terrena queque materia se prouoluit, itaque turbat, si mouendi obtinet facultatem.

42 Cur alia uentrem mouent superiorem, alia inferiorem: ut ueratrum superiorē, scammonia inferiorem: alia uero citant utrumque, ut elaterium, & thapsia succus. An quod ex medicamentis, que uentrem mouent, alia frigida, alia calida sunt: itaque alia propter suum calorem protinus ut in superiori uentre fuerunt, loca petunt superiora, ac inde liquefaciendo, maxime quæ aliena sint, minusque infidentia, sed etiam quæ insunt naturæ intima, medicamento scilicet uehementiori epoto, aut copiosiori quam natura patiat, tam ea ipsa, quam quæ excrementa adfuerint, in uentriculum deducunt: hic uero feruore excrementa perturbant, flatumque excitant multum, qui oblitens uexansque, demum uomitum mouet. Alia quod natura frigida sunt, deorsum uersus pondere suo labuntur, etiam priusquam quicquam uel afficiant uel agant, ac inde proficiscentia, idem accitant quod superiora: ubi enim per adita foramina illinc ascenderunt, atque materiam agitarunt, eodem tramite secum quæ corripuerint excrementa colliquamentaque deducunt: at genus medicamenti, quod qualitatis utriusque particeps, mistumque ex calido frigidoque est, hoc ob eam utranque facultatem rem potest utranque conficere. Hinc & medici mistis sibi generibus sæpe medicinas componunt.

43 Cur medicamenta purgare ualeant, cum alia pleraque amariora, cæterisque eiusmodi qualitibus insigniora id facere nequeant: An quia non ob eiusmodi uires purgandi obtinent facultatem, sed quia concoqui nequeunt: etenim quæ ob excessum caliditatis aut frigiditatis, quamuis exiguo corpore incoctilia sint, aptaque uincere, non uinci ab animantium calore, resoluique eadem facile à uentre utrolibet possint, hæc medicamenta habentur. Vbi enim uentrem adierunt, resolutaque sunt, statim ad uenas per easdem feruntur semitas, quibus permeat cibus: mox cum nihilo concoqui potuerunt, sed uictrix perstiterint potentia, relabuntur, & quæ sibi oblitunt, secum detrahunt: quæ res purgatio uocatur. Aes uero, argentum, cæteraque generis eiusdem, etsi concoqui à calore animalium non possunt, sed resoluti à uentribus nequeunt. Oleum, mel, lac, cæteraque eiusmodi cibi, purgandi quidem uim obtinent, sed quantitatis, non qualitatis ratione: ubi enim ob nimiam sui copiam concoqui minime potuerunt, tum purgant, si quando id facere possunt. Duabus enim illis de causis aliquid concoqui nequeat, aut quia generis peruicacis est, aut quia modum excesserit. Quamobrem nihil ex prædictis medicamentum est, quippe cum non ob aliquam sui facultatem purgare ualeat. Acerbitas autem, acor, malus que odor medicamenta comitantur, eò quod genus medicamentorum cibo contrarium est. Quod enim concoctum à natura accessit, id corporibus adhærescit, alimentumque appellatur: quod autem conuinci, domarique minime possit, sed uenas ingressum per excessum caliditatis frigiditatis uel suæ per turbet, hoc naturam sanè obtinet medicamenti.

44 Cur piper, si largè sumatur, uelicam soluet, si parçè, aluum: è contrario scammonia si largè sumatur, aluum soluet: si parçè, & quæ uetus est, uelicam. An quia singula magis à singulis mouentur: piper enim magis urinam ciet, scammonia aluum. Itaque si piper sumptum copiosius est, ad uelicam defertur, nec se in aluum diffundit: sed si exiguum ceperis, retentum id aluum soluet, atque ita medicamentum eius existet. Scammonia uero, quæ data copiosius est, retinetur, ut resoluatur: resoluta iam medicamentum efficitur, ob causam, quam superius proposuimus. At si exigua unà cum epoto humore per inuisibiles meatus

imbibitur, ac celerius antequam perturbet, in uesicā defertur, quā pro sua facultate recremēta, colliquamentaq; residentia per summa abducit. Sed illa multa ut dictum est, quod diu ex uirium soliditate permanferit, largē expurgat, sordesq; terrenas potissimum detrahit.

45 Cur inflammationes easdem alij frigefaciendo sanent, alij calefaciendo concoquant? An quod illis per refrigerationem, his per externum calorem, caloris sui copiam colligere placet.

46 Cur mutari cataplasmata debeant? An ut plenius sentiat. Solita enim, ut ea quae uentriculo mandamus, non amplius medicamenta sunt, sed pro alimentis recipiuntur: sic etiam haec fungi suo munere nequeunt.

47 Cur cibū imminuere, laborē augere salubre est? An quia causam aegrotandi excrementorū habet nimietas, quae tūc certe exultat, cū aut cibus superest, aut labor deest.

48 Cur medicamenta, & res amarę, aut foedi odoris, magna ex parte purgare possint? An quoniam amara quaecunq; maleq; olentia concoqui nequeunt: qua de causa medicamēta quoq; amara sunt atq; foetida. Quod enim concoctionē nullam sibi admittunt, mouereq; cum amaritudine possunt, hinc medicamenti sortiuntur naturam. Et si iusto plus data sint, periment. Quae autē necant, etiam si exigua dentur, haec non medicamenta, sed toxica esse dicimus. Ne illa quidem medicamenta uocamus, quae non suae generis qualitate purgare queant. Sunt enim pleraq; in genere cibi, quae si largi sumantur, facere idem poterūt, ceu lac, oleum, mustum. Sed haec omnia, quod minus facile concoquuntur, idcirco purgant: nec omnes, sed aliquos. Sunt enim alij alia cōcoctu facilia, difficiliaue. Quamobrē non eadem medicamento omnibus sunt, sed propria plerisq; comperiuntur. Deniq; medicamentum, non solum concoctionis immune, sed etiam motus efficiens esse debet: sicut & exercitandi ratio extrinsecus aut intrinsecus accedens, non nisi per motum aliam excernit materiam.

49 Cur odorata genera tam seminum quàm plantarum, mouere urinam possint? An quia calida, cōcoctaq; facilia sunt, quo in genere ea collocamus, quae citant urinam: horum enim uis insita calefaciendi, breui extenuat. Odor quoq; nullam corpulentiam gerit: nam & ea, quae odorem plenissime reddunt, uelut allia, caliditate sua mouent urinam, uel potius uim obtinent tabefaciendi. Semina uero odorata calida esse certum est.

50 Cur impuris tetriscq; ulceribus, siccis, acris, acerbisq; medicamētis utendum sit, puris uero & sanescentibus humida tantum imponantur? An quod impuris detrahendum aliquid est, quod nō nisi humor est alienus, qui adimi debet. Genus autē medicamenti, quod mordax, acre acerbumq; est, id efficere potest, & siccum magis quàm humidum. At quae pura sunt, cicatricem tantum desiderant.

51 Cur morbis, qui contrahuntur à pituita, libido immodica proferat? An quod semen genitale excrementi cuiusdam detractio est, ideo naturam praeseferat pituitae. Quod igitur multum pituitae concubitus detrahit, iuuare idcirco potest.

52 Vtrum ergo inter initia mali, cibum afferre melius sit, an post? An inter initia, ne iam penitus debilitato febris occurrat. Igitur uel extenuandū protinus est, uel ita alendum. Sorbitionibus primum recreandum: haec namq; mitiores, leniores, colliquabilioresq; sunt, & alimentum hinc capere infirmum corpus expeditius potest. Nihil enim cibum in uentriculo resolui, perferuereq; ante oportet: quod non nisi labore cubantis fieri potest.

53 Cur intuendum urinam, an cōcocta sit nec ne, profluuiū intercepto mingendi potius quàm perpetuo? An quod signum concoctionis urina exhibet ruffa, quod quidem melius intercepto profluuiū deprehenditur. Genus enim quodq; humoris suum colorem plenius ostendit, cum exiguum est, quàm cum multum:
nam

nam in multo figuræ, in exiguo colores conspectiores sensui obuiant: quod etiam in rore, sanguine, lachrymâq; palpebris adhærente patescet. Urina igitur si continue dimittatur, copiosior redundabit: sin intercipiatur, index sui coloris certior erit. Quod si iam ex concoctione colorem traxit eiusmodi, talis profectò appareat etiam amplius potest, cum lumen se refringat, & tanquam speculum fiat propter intermissionem profluij.

54 Quam ob causam corpus, cui secundam conciliamus ualetudinē, non densum, sed rarū reddendum sit? An ut urbs, locusq; quicumq; salubris est, qui placide aspiratur: quapropter & mare quoq; salubre est: ita etiam corpus, quod spiratius est, sanitati opportunius constat. Aut enim nullum recrementū existet, aut quod extiterit, quamprimū excernatur, danda opera est, corpusq; est semper ita regendum, ut simulatq; excrementū admittit, habeat qua parte illud excernat, sitq; motui deditum, nō quieti. Quod enim manet, putrescit modo aquæ immotæ, putrescens uero morbum cōmittit: at quod excernitur, antequam uitietur, decedit. Hoc igitur ut corpore denso nunquam cōtingit (fit enim propè ut inuisibilia foramina claudantur) sic raro solutoq; accedat necesse est. Quamobrē in sole, nudo corpore minime ambulandum est: spissatur etenim caro, & concalescit, corpusq; parte interiore humidius redditur: quantum enim humoris residet, aboletur, quantum intestinum est, manet intactum. Qua ratione quoq; carnes affæ lixis humidiores sunt. Ne pectore quidē nudo ambulandum est: ita enim uis solis corporis optime partis conditæ adimet, quæ nulla egeat demptione, sed inferna potius eam desiderat. Inde igitur ut & remoto non nisi cum labore sudor educitur, hinc facile ob loci opportunitatem digeri potest.

55 Quam ob causam perniciosis, & ambustis frigore tam aqua frigida quam calida profit? An quoniam genus id uitij ex nimio humore consistit: frigida igitur humorem restringit atq; exasperat, calida in spiritum uertit, carnemq; elaxans, libertatem efflandi præbet spiritui.

56 Cur frigus perniciosis, calor ambusta & facit & tollit? An quod eadem uis colliquesfaciendo facit, exiccando tollit.

57 Cur potio febricitantibus sæpe, & paulatim subministranda sit? An quod potio multa præceps deferit, exigua lente incedens irrorat, madefacit, seseq; inflinat corpori. Sicut enim in humo, si aqua largè accesserit perfluet, si paulatim uero, madefaciet tantum: ita etiam in febribus agit. Nam & aquas fluentes si quis paulatim deducit, alueus humorem totum ebibit: sed si tantundem aquæ uniuersum dimiserit, scaturigo uelox usq; eò profluet, quò deducere libitum est. Tum eger quiescere immotusq; quoad maxime fieri potest, iacere debet: immotus inquam, quod ignem quoq; emarcescere certum est, ubi à nullo mouetur, ne aduersus flatui cubet, quoniam flatus excitat ignem, sollicitusq; per auram ignis ex paruo magnus assurgit. Obuelandus æger, operiendusq; propterea est, quia si nullum igni cōcedatur spiraculum, extinguetur: nec ueste quidem exui debet, donec insudare occeperit. Vt enim subiectum hunc ignem uisui, sic et delitescentem illum naturæ humor extinguit. Adde in genere febrium intermittentiū balneum, & fomenta pedibus admouenda, & uestem pleniorē superponendam, & quietē agendam, quibus præparetur, ut corpus perquam calidum sit ante accessionem. Vbi enim multum superest ignis, lucerna nequit ardere: exiguū quippe ignem, multus ille ad se trahit, ita fit ut multum ignis in corpore præparandum sit: febris enim exiguum continet ignem, multusq; proinde ad se ducet exiguum.

58 Quartanis febribus ratio uictus extenuanda non est, sed ignem corpori interferendum, necnon exercitatione utendum: & qua die accessio instat, lauandum, somnumq; minime quærendum. Hic uictus calefaciens prodest, quia febris

PROBLEMATVM ARISTOTELIS

quartana imbecilla est: nam nisi imbecilla esset, quartana non fieret. Vidēs ne lucernam, ubi multus ignis perflagrat, suam asseruare flammulā minime posse: multus enim ille, exiguum ad se rapit: ergo multum ignis accendendum in corpore est, ut quod exiguum febris continet, restinguatur. Sit igitur uictus quotidiani ratio, quæ partim ignem, partim rorem indat in corpus.

59 Morborum alij ab igne, alij à rore creantur. Curat morbos ignis ros, roris ignis, hic enim exiccat rorem.

eorvm quæ ad sudorem pertinent, sectio
secunda, cuius quæstiones XLII.

1 **V**R neq; intento, neq; contento spiritu, sed potius relaxato sudor proueniat? An quoniam retentus spiritus uenas implet, itaq; humorem exire non patitur, ut in aqua fit uasis, quod in mare demissum, dulcem intra se colligit humorem, clepsydræq; ob id nominatum est: nequit enim effluere, cum quis pleno iam uase partem alteram obturauit, sed ubi per spiritus libertatem sudorem promere licuit, multus certe erumpit, quoniã eo ipso retentus, copia humoris paulatim collecta est.

2 Cur membra aquæ immersa calidæ non sudent, etiam si ex se ipsa recalescant? An quod aqua liquefcere non sinit, sudor autem res uitiose adiuncta corpori est, ut qui per calorem excerni debeat.

3 Cur sudor saluus sit? An quia motu efficitur, & calore secernente quantum alienum per adhærentiam intimationemq; inest in alimento ad sanguinem carnesq; id enim ocysissime segregatur, quoniam nec aptum nutritioni est, & foras demum euanescit. Salsus uero propter id est, quod pars quidē dulcissima leuissimaq; tota ad corpus nutriendum assumpta est. Pars autem alienissima crudissimaque tantum absoluitur, quæ partim deorsum collapsa, & subsidens urina uocatur, partim in corporis summa emergens, sudor est: ambo tamen salua ob eandem causam procedunt.

4 Cur magis parte superiore corporis quàm inferiore sudemus? Vtrum quoniã calor sursum tendit, superq; manet, propterea humorē secum trahere potest. An quoniam sudorem spiritus moueat, qui sedem habet superiorem: an quia sudor non nisi humor est incoctus: quo certe humore pars humet superior, habitus etenim corporis supra potius innotescit.

5 Quam ob causam cum manus exercitamus, sudor maxime oriatur, modo ceteræ corporis partes positum suum seruent? An quoniam robur huic præcipue loco inditum est, hoc enim spiritum continemus, qui parti robustissima proximus est: dum uero laboramus, uires augemus, his auctis magis spiritum continemus. Tum etiam cum hac perfricamur parte, magis, quàm cum alia, laboramus: spiritu nanq; retento, simul & perfricamus, & perfricamur, dum ita exercemur.

6 Cur sudor capitis aut nullum reddat malum odorem, aut minus quàm reliqui corporis? An quia locus capitis opportunus spirationibus est, & quidem laxum se ipse demonstrat argumēto exoriendi capilli. Loca autem, & quæ in locis tenentur, grauiter olent, si spirandi careant libertate.

7 Quam ob causam, qui se lucta exercent, si interposita aliquantisper quiete luctentur, magis sudabunt quàm si continuè? An quoniam humor data requie sese colligit, quem deinde luctandi exercitatio educit. Continua uero illa, modo solis, corpora assiccare potest.

8 Cur magis sudamus, cum non longo interposito tempore sudor euocatur? An quia non humor tantum causa est ut sudemus, sed foraminum quoq; abditorum

apertio

apertio, & corporis raritas, atque solutio. His igitur, qui diu sudandi intermiserint usum, foraminum iter clauditur: at his qui crebro utuntur, patefactum semper habetur.

9 Quare cum sol nuda magis quam induta calefaciat corpora, induta magis sudare soleant? Vtrum quia sol corporis, deurendo, foramina comprimat; an quia vapores exiccet, quæ minus possunt accidere indutis.

10 Cur facies maxime sudet? An quia quæ laxa, humida, solutaque maxime sunt, hæc sudori se peruia exhibent. Caput autem fons esse humoris uidetur: & quidem pilorum lasciua sedem hanc propter humoris copiam possidet, locusque idem rarus gracilentusque est, igitur secundum naturam transitus agitur sudoris.

11 Cur igne neque uniuerso, neque per diminutionem oblato, sed per incrementa continua magis sudamus? Qui enim in caldarijs ita se calefaciunt, magis sudant quam si protinus tantumdem ignis admiserint. An eo quod se modice habeat, agat unum quodque; ergo si tantum agit, plus si fuerit non aget. An potius est diuerso, quoniam scilicet eo rem quodque efficiat, quod se modice habeat. Hac igitur de causa nihil plus sudamus, ubi plus additum sit. Sed quoniam modi singuli singulis respondent, quodque iam egerit, non amplius agit, hinc fit, ut modo aucto magis sudemus: neque enim quod præcedit ad singula, & præparat, ut res subdita apta sit, idem potest etiam opus efficere, sed aliud hoc fungatur officio necesse est. Parum itaque potius quam multum caloris præcessit, præparauitque corpus ad sudandum: sed ad efficiendum, alio certe ampliorique modo opus est: hoc enim effici ab eo non potest, quod prius agebat, sed aliud post desideretur, quod modum obtineat convenientem.

12 Cur detergenti magis profluit sudor quam residere sinenti? Vtrum quoniam refrigerari extrinsecus contingat, an quod sudor exterior, uelut operculum foraminibus adhareat corporis, ita ne interior se promere possit.

13 Qua de causa ruta, & nonnulla pigmenta sudores foetidos moueant? An quia quorum odor grauitatem præ se fert, hæc humoribus sordidis admista foedum mouere odorem possunt.

14 Cur tergo magis quam priore parte sudamus? An quod in parte priore locus sanè intus habetur, in quem humor deducitur, quod in posteriore non est, sed foras ibi excernat necesse est. Hoc idem etiam facit, ut uentre minus quam pectore sudemus. Adde quod sudorem terga magis seruare possunt, & posterior pars magis quam prior, quoniam prior magis quam posterior refrigeratur: quod etiam causæ est, ut alæ citissime, atque maxime ualeant resudare, uidelicet quia minime refrigerantur: ad hæc posterior carnulentior pars est quam prior, & proinde humidior. Causam uero, cur humidior sit, medulla habet, quæ per spinam tendens, multum humiditatis afferre possit.

15 Cur ea parte qua iacemus, sudare non possumus? An quoniam pars, qua tangimus, cum plus quam modicum sit, incalescens prohibet, ne permeet sudor: resicat enim atque absorbet, item comprimi eam partem sic euenit: hæc uero sanguinem compressa diffundit, quo diffuso satis refrigeratur. Argumeto sanè torpor est, quippe qui non nisi frigoris iniuria fiat, atque effici uel afflicto uel ictu soleat.

16 Quare qui dormiunt magis sudant? An circumobstendi ratione euenit. Calor enim parte interna collectus, potest expellere humorem.

17 Cur facie maxime sudemus, cum in ea minimum carnis sit? An quod expeditius illa sudare possunt, quæ humida, laxaque sunt. Caput autem tale est: continet enim suam plurimam humiditatem, quod utique uenarum ratione patescit, quæ hinc pertendunt. Distillationes quoque ex capite oriuntur, & cerebrum humidum est, & foramina permulta in capite habentur, quæ tam multa esse, ac foras usque pertendere, capillorum indicio constat: igitur sudor non à partibus imis, sed de capite

oritur. Vnde etiam fit, ut primum, & maxime fronte sudemus: primò enim frons subdita est.

- 18 Qua de causa, qui sudant, si uel aqua, uel flatu refrigescant, nauseant? Vtrum quoniam humor, qui ex fluxu continuo minime quiescere possit, hic refrigescens, in parte priore uniuersus constiterit? An quòd spiritus, qui foras uersus proueniens, in sudorem ob frigoris occursum conuertitur? hic intus ante frigescens quàm exeat, transeat in humorem, atque in eam partem incumbens nauseam moueat?
- 19 Cur in capite, pedibusque incalescentibus sudores maxime excitantur? An quoniam humorem ad se membra incalescentia trahunt? humor autem partem, qua absumat, nullam habet, cum ea loca ossibus scateat: itaque ut excidat foras, necesse est.
- 20 Quare qui laborant, ubi à labore destiterint, sudare incipiunt? Nam si labor causa est, cum laborant, sudare debent. Vtrum quod inter laborandum uenæ spiritu inflatæ comprimi foramina cogant, data uero quiete laxæ confideant, itaque per ampliora iam facta foramina, expeditius humor peruadat? An quoniam, cum laboratur, spiritum ex coherente humore motus secernit, & calore qui à motu excitatur, humor in spiritum per summa corporis extenuatur? Cum uero à labore cessatum est, simul & calor desinit, & ex spiritu spissescente humor, qui sudor appellatur, consistit.
- 21 Vtrum per æstatem potius, an per hyemem sudor mouendus sit? An tunc oportune sudatur, cum humidiora corpora sunt, neglectaque difficiliora redduntur? igitur per hyemem potius conuenit. An magna per id tempus mutatio sit, nec excrementa concoqui possint, cum cœlum contra naturam frigeat? igitur per æstatem potius mouendum, quippe cum humores per æstatem potius omnes putrescere soleant: quapropter exhauriendum tunc est, ut etiam ueteres omnes autores hac eadem de causa censent.
- 22 Quare cum corpus assidue fluat, effluxusque ipse de excrementis proueniat, corpus leuari non possit, nisi sudauerit? an quia minus excernitur quàm satis sit? Cum enim ex humore mutatur in aerem, plus de minori existat, necesse est. Humor enim quicumque, copiosius, cum se discernit, redundat, diutiusque ob eam rem profectò excernitur. Lenta item glutinosaque excrementa, ut cum humore propter mistionem excerni possunt, ita cum spiritu nequeunt: quæ quidem res maxime officere potest. Hinc etiam uomitus magis quàm sudores corpora leuant, quoniam ea ipsa excrementa educunt, ut qui crassiores corpulentioresque sint, utque cum carni quidem procul is locus sit, qui lentam illam glutinosamque materiam continet: itaque non sine magno negotio dimouendi datur facultas. Ventri autem è uicino est: aut enim in eo consistit, aut propè, quo fit, ut difficile queant aliter educi.
- 23 Cur minus inter laborandum sudamus, quàm cum relaxati labore quiescimus? An quoniam cum facimus, laboramus, cum fecimus, laborauimus? igitur plus tunc ratione excernitur. Alterum enim fieri est, alterum esse. An quia cum laboramus, carnis foramina retento spiritu obserantur? cum autem relaxauimus, aperiuntur? quo fit etiam, ut spiritu retento minus sudare possimus.
- 24 Quamobrem non in currendo agitandoque corpus, sed posteaquam cessatum est, plus sudoris euadat? An riuus quemadmodum manu, uel aliquod fluens, undique aqua obstrusa se colligit, relaxataque demum copiosior profluit quàm ante: sic etiam inhiberi eadem à spiritu potest, ut in uase, cui nomen clepsydra, atque etiã in uesica. Coercetur enim detineturque intus humor à spiritu. Pari igitur ratione cum corpora motu uehementiori citantur, spiritus intus circumuenitur, coerceturque: itaque uenæ etiam distenduntur, ac intumescunt, cum humor se educere nequeat. Quod cum uniuersus coerceatur, spiritu post relaxato, uniuersus erumpat necesse est.
- 25 Cur si quis cum biberit, cibum sumat, minus sudet? An quoniam cibus ingestus, humorem

humorem attrahit quasi spongia. Est enim non parum, rei impetum re torsisse, quod uel fluentorum constat argumento; ita enim cibo quoque ingesto, meatus apprehendisse plurimum ualet.

16 Cur trepidantes pedibus sudamus, non facies? Rationabilius enim tunc pedibus quoque sudetur, cum corpore toto sudamus: locus hic enim frigidissimus est: quamobrem pedes minime solent sudare, & quidem medici in aduersis ualitudinibus pedes potissimum operiendos præcipiunt, quoniam frigus hi quamfacillime sentiunt: itaque rigoris initium reliquo etiam corpori expedite committunt. An quod trepidatio non caloris de summis locis ad ima transitio est, ut accidit in metu, ex quo alui etiam metuentium sæpe funduntur, sed eius incrementum potius caloris accedit, ut in ira: quippe cum ira feruor cordi suffusi sanguinis sit, & trepidans ipse non metu, refrigerationeque sit ita affectus, sed membri ipsius affectione.

17 Cur ijdem facie non sudant sed erubescunt? An quoniam amplius incalescunt, itaque faciem calor afficit errans per summa. Pedum tamen humorem propterea liquescit, quod ut minor est quam ut exiccet, sic maior inlito præconditoque calore naturali est, ut sudorem ciere possit.

18 Cur dormientes quam uigilantes sudare magis solemus? An quod sudoris origo intrinsecus est, interna autem calidiora habemus: ergo calor intimus humorem diffundens intimum, educit. An humoris aliquid semper à corpore effluit, sed latet, quia nihil solidum est, cui humor occurrens se colligat. Argumentum cur ita sit, quod partes cauiiores assidue sudant.

19 Cur in caldarijs tum magis sudamus, cum tempus frigidum est? An quoniam calor propter frigoris obliuentiam foras euadere non potest, arcetur enim: uerum intus se peruoluens ac insidens, humorem soluit interiorum, sudoremque ex eo producit.

20 Cur sudor utilior est, qui corpore nudo currenti prodierit, etiam si minor sit, quam qui sub ueste se prompserit? An quod laborasse quam non laborasse melius esse perpetuum est: & sudor uero, quem labor præstiterit, eò melior est, qui sine labore prouenisset: et qui maiori cum labore melior, quam qui cum minori. Maiori autem cum labore is est, qui nudo corpore currenti prodierit. Nam nisi admodum cursum intenderit, sudare non poterit qui nudus est. Vestitus contra, celeriter sudat, etiam si parum se concitarit, propter uestis teporem. Et uero coloratiores redduntur, qui nudi cursu æstiuo tempore agitant, quam qui cum ueste, quia ut omnes qui loca libera aspiratioraque incolunt, melius colorantur, quam qui impedita & silentia tenent. Sic etiam seipso quisque coloratior est, cum ueluti spiritui afflanti placide patet, quam cum perstrictus obductusque à calore nimio angitur: quod certe ijs accidit magis, qui uestiti percurrunt. Hinc etiam fit, ut qui nimis dormiunt, minus colore hilarent, quam qui se modicè somno recreant. Nam dormiens quoque ipse astringitur, & propemodum strangulatur.

21 Cur pedes in trepidatione sudant, & non facies, cum in muneribus uitæ omnibus, ut facie maxime, sic pedibus minime sudemus? An quia trepidatio metus quidam super re inchoanda est, metus autem refrigeratio partis superioris est. Quamobrem facie quoque pallent, qui trepidant: pedibus item sollicitantur & palpitant: sic enim trepidantes homines faciunt, seseque quodam modo exercent: quapropter ea ratione, parte sudare solent qua laborant. Manus etiam assolent perfricare, et se modo inflectunt, modo extendunt, etiam sæpe exiliunt, neque etiam unquam quiescunt, sunt enim exciti propensique ad negotium, quoniam calor eorum se collegit in pectoris loco, qui corpulentior est. Quamobrem undique cum eo ipso calore, tum sanguine turgescente efficitur, ut motu uario crebroque agitetur. Sed pedibus maxime insudant, quoniam pedes perpetuo tenentur labore, cum cætera corporis partes quietem aliquam consequi per situs mutationem motionisque possint.

- 32 Cur in caldarijs igne neq; uniuerso, neq; decrescente assiduo, sed per incrementa continua oblato, magis sudatur? Plus enim ita educitur sudoris, quam si principio statim ignis tantundem affuerit. An quod principio multum ignis adhibitu, carnem cutemq; summam sicciorem occupans urit, atq; in modum testæ indurat: quæ cum talis reddita sit, sudorem arcet obruditq;. Parum autem contra carnem relaxas rarefacit, sensimq; intestinum humorem excitat, ut secerni educiq; possit. Carne autem rara plus ignis adhibitu, & corporis ima facile subiens, humores iam inde præmollitos in uaporem conuertit, partesq; eorum prætenues secernens educit cum spiritu.
- 33 Vtrum per æstatem potius, an per hyemem sudor mouendus sit? An hyeme calor intus se contrahens concoquit, extenuat que in spiritum humores interiores: quod cum omnes, aut certe maxima pars cõsumantur, nullam sui excretionẽ admonent faciendam. At in æstate, cum per raram solutamq; carnẽ calor euadat, humores minus concoqui possunt intestini, qua de causa exhauriendum omnino est: quoniam si permanferint, temporis eius qualitate putrescent, morbosq; contrahent: putrescit enim quodq; externo calore: nam ut suo quodq; calore concoquitur, sic externo putrescit. Igitur per æstatẽ externus præualet calor: ex quo fit, ut quæuis in æstate putredinem sentiant. Per hyemem uero, quia calor suus ille ac domesticus dominatur, hinc tempus hoc minime creare putredinem potest.
- 34 Quam ob causam cum sudor calore, uel interno, uel externo fieri soleat, euenit, ut horror nonnullis sudoribus possit excitari? An quoniam sudor, qui ex calore prodit interno, se scilicet de loco amplo in breuem (corporis dico ambitum) contrahente, primum caloris meatus & circuitus patefacit, deinde horror carne iam madefacta ex toto, caloreq; exeunte citatur. Calor autem, qui extrinsecus mouet, primum summa corporis aperit rarefacitq;: tum calor naturæ internus profluens excitare horrorem potest.
- 35 Cur calidi sudores frigidis meliores habentur? An quod omnis sudor excrementi cuiusdam secretio est. Parum autẽ excrementi amplius incallescere consentaneum est: plus autem non æque, sed minus. Itaq; sudor frigidus excrementi multi indicium esse potest, quocirca morbos quoq; is facit longiores.
- 36 Cur minus ad ignem multum sudamus, cum tamen præ calore sudor omnis moueri soleat? An quoniam humor, aut corpore uehementer calente in spiritum dissoluitur humidum, aut cum prouenerit, adẽ cito calore nimio exiccatur, ut sensus sudoris multi eripi possit.
- 37 Cur ad solem acrius calefacientem corpora, quæ nullo indumento teguntur, nihil penè sudant: quæ autem satis ueste intecta sunt, copiosissime sudant? Eandẽ de hoc etiam, quam de superiori, causam reddendam censemus.
- 38 Quã ob causam cum motus acuti magis, hebetes minus calefacere posse uideantur, ingressus tamen per accliuia, qui hebetiores sunt, magis mouent sudorem, pro sistuntq; spiritum, quasi amplius calefaciãt quàm decliues? An quod graui cuiq;, ut ferri deorsum secundum naturam est, sic ferri sursum contra naturam est. Itaq; caloris natura, quæ nostra prouehit corpora, ut nihil per decliue laborat, sic per accliuie pressa onere nititur, acriusq; ob eiusmodi motum incalescit, & sudorem mouet, & spiritum pro sistit. Quinetiam corporis uariis inflexus nonnihil afferre causæ potest, ut directæ spirandi reciprocatio auferatur.
- 39 Qua de causa cum sudor moueri soleat, quo magis quis sese operuerit, non ij sudant, qui uestem plurimam admiserunt? Eadem etiam de hoc ratio quæ prius reddenda est.
- 40 Quam ob causam cum corpora sicciora magis per æstatem q̃ hyberno tempore sint, sudori magis in æstate pateamus? An quod per æstatem propter corporũ laxitatem

laxitatem non multus naturæ calor continetur, humoresq; proinde resolueri in spiritum potest. Per hyemem autem parte exteriori densata, corporum calor frequens naturæ coercitus, humorē minime in spiritum resolui patitur. Ad hæc æstas humoris multum haurimus, hyeme autem è contrario agitur.

41 Cur sudores, qui corpori bene ualenti sponte prouenerint, ijs deteriores habentur, quos labores citarint? An quod labores excrescentem humorem exhaurientes, carnem efficiunt sicciorem, ut cauernæ foraminum sanitati sint opportune, & per caloris transmissionē fieri nulla possit obseptio, siue oppilatio. Sudores autē spontini appellati, qui ex necessitate oriuntur, cum scilicet foraminibus naturæ ab immodico humore confusis, calor non omnino occupatur ac uincitur, sed repugnare adhuc extrudereq; humorem potest: hi recte pro signis morbi habentur futuri. Nam etiam calor ipse à largiori humore, quàm qui modicus secundum naturam sit, hebetatur: & caro plenè madescens, pessimum ad secundam ualetudinem concipit habitum.

42 Cur tempore hyberno minus oriuntur sudores, nec nos per id tempus sudandum æque censemus, quamuis corpora humidiora tum constent? An minus sudamus, quoniam humores per hyemem cōcreti coactiq; sunt uehementer: quare minus dissolui tum queunt. Sudandum autē minime per hyemē censemus, quia corporis eiusmodi dispositio salubris est. Qui autē mouet sudorē, labefactat confunditq; habitum corporis, atq; etiam laxiorem quàm conueniat eundem habitū reddens, simul & intimum calorem educit diminuitq;, ut non æque gelido cœlo possit resistere: & humor externus expeditius se corporibus inserit, cum laxiora iam foramina propter sudationem habeantur.

eorum quæ ad uini potum et uinolentiam pertinent, Sectio tertia, cuius quæstiones XXXIII.

1 **Q**uam ob causam uinū cum calidum sit, uinolenti nō calent, sed frigent, & dolore laterū cæterisq; huiusmodi uitij excipiuntur? An quod multum humoris cum refrigeratū est, multum frigoris cōcipit, ita ut calorē superet naturalem. Fit enim simile intrinsecus carni, ut si uestis nimio madefacta humore, rigorem proinde acris frigoris admittat.

2 Qua de causa non qui uehementer, sed qui leuiter se ebriauerunt, delirant? An quod neq; tam parum biberunt, ut similes sobrijs sint: neq; adeò multum, ut soluantur & langueant, quomodo efficiuntur, qui multum hauserint. Adde quod sobrii ratione iudicant penitus, temulenti ne tentant quidē aliquid iudicare. Leuiter ebriati iudicant, quoniam quidem uino nō penitus detinentur: sed prauè id faciunt, quia sobrii non sunt: quo fit, ut mox & contemnant alios, & contemni ab alijs se ipsi existiment.

3 Cur magis crapulam sentiunt, qui dilutiusculem bibunt, quàm qui merum ex toto? Vtrum suæ tenuitatis causa uinum temperatum, expeditius loca plura angustioraq; subeat, intemperatum autem minus facere id possit: itaque difficilius educi potest, quod dilutum est. An quod merum minus bibitur, utpote quod multum bibi non possit, magis que uomitu reijcitur. Ad hæc merum, ut cætera concoquit, quia calidius est, ita etiam seipsum consumit: diluto autem illo è contrario agitur.

4 Cur semen genitale ebriosorum magna ex parte infœcundum? An quod habitus corporis eorum præhumidus est: semen autē non quod humidum, sed quod constat, crassumq; est, hoc uim obtinet procreandi.

5 Cur ebrioli tremunt, & eò magis, quò liberalius merum hauserint? Absurdum

enim id esse uideri potest, quādoquidem uinū calefaciendi uim habeat, & tremor ex frigore præcipue soleat prouenire: itaque qui rigent, maxime tremunt. Sed tamen multi cum mero tantum cibi gratia uterentur, tremores uehementes adeo exceperunt, ut homines prementes reiicerent, & aqua perfusi calida, nihil sentirent. An quod tremor tum oritur, cum corpus admodum friget: scilicet aut calore intus circumfistente ob externi frigoris uiolentiam, ut hyberno tempore fit: aut naturali calore extincto, quod fieri solet uel qualitate contraria, uel ætate, ut senectute, uel externi caloris excessu: quod ijs sanè accidit, qui ui solis aut ignis deuruntur. Igitur ijs etiā idem obuenit, qui mero abutuntur. Vinum enim califica sua facultate amplificata, plus quàm uires corporis patiantur, calorem proprium corporis se permiscens extinguit: quo extincto refrigeratōque corpore, accidit ut tremores oriantur. Quinetiam præter omnes refrigerandi modos, quos præposuimus, ille quoque notatur, ut deleta materia, qua quisq; calor sustentatur & alitur, calor etiam ipse deletur: quod lucerna inter res inanimatas demonstrat, quippe quæ dempto oleo, lumen amittere cogatur. Senectus uero in animatorum genere illud idem efficit, & morbus longus diutino consumptu corpus in tabem redigens: alimento nanq; deleto uel extenuato caloris, euenit, ut calor etiam ipse deficiat. Calor enim humore alitur, non tamē quolibet humore, sed leni & copioso. Quamobrem tum ijs, qui à prædictis tenentur uitijs, tum ætate profectis, exolescente alterascenteq; tali humoris genere (fit enim pro leni & pingui, acre & siccum) euenit ut calor ipse deficiat. Patent hæc argumento auxiliorum, quæ ijs impendimus, qui ob marcorem è uita abeunt: fit enim ut eorum uirtus uitietur, cum aliquid nutrientis humoris instillatum est, utpote cum eiusmodi humoris defectu, resolutio illa eueniat. Mero igitur hominibus deditis causæ id esse uidetur. Vinum etenim calidum, corporis caliditati naturali coniunctum, efficacius porrò, quæ calor proprius sibi subdita pro alimento obtinet, consumit. Vnde fit, ut alios ex his aqua intercus premat, alios fluctio, alios alia deiectio, & pleraque alia uitia eiusdem alui exerceant. Nam & reliqui humores acerbis ineptiq; remanent: & qui liquidis extrinsecus aduenerunt, crassari ob imbecillitatem caloris proprii nequeunt. Calor autem ipse imbecillus propterea manet, quoniam materia, qua contineri adhuc potest, imbecilla est: quo modo ignis, quem arundo reddiderit: hic enim propter materiæ imbecillitatem, infirmior est quàm qui à ligno præstatur.

*Calor humor
alitur*

6 Cur uinolenti cum uinum calidum sit, rigere tamen solent, citissimeq; laterum dolore, cæterisque huiuscemodi uitijs excipiuntur? An quod multum humidum, cum refrigeratum est, in multum frigidum se conuertit, ita ut calorem superet naturalem: quæ autem sunt humidiora, eadem omnia naturæ calidiora occurrunt: argumentum, quod rebus externis calescimus, non humescimus. Verum si minus calida quàm humida sint, accedet profectò, ut suam caliditatem potius quàm humiditatem amittant. Humore igitur frigido remanente, non sine causa uinolenti amplius rigent, & uitia rigoris propria patiuntur.

7 Cur pueri, cum natura sint calida, uinosi non sint, cum Scythas, & uiros robustos, qui certe omnes habitu sunt calidiori, constat esse uinosos? An quod uiri non calidi solum, sed etiam sicci sunt: uirilil enim habitus talis est, pueri calidi sunt & humidi. Vinofitas autem humoris cuiusdam libido est, itaq; humiditas facit, ut pueri minus sitiant. Cupiditas quippe, non nisi indigentia, siue desiderium quoddam est.

8 Cur temulenti aquas salvas uitiosasq; magis sentimus, sobrii minus? An quod suum quodq; à suo nihil afficitur, simileq; indomitum à suo simplici persistit. Contraria uero, à contrarijs potius sentiuntur. Vinolentus itaque, quod dulces intra

secon-

se continet humores (nam uini naturam talem esse uideamus) hinc uitiosi saporis sentiens magis est. Sobrius autem, quod acres falsosque habet, saporem eundem percipere non potest. Admisso itaque cibo, excrementum redundat illi & fluitant, ut & ipsi à suis similibus affici nequeant, et hominem sensus huiusmodi reddant expertem.

9 Cur grauius à uino detentis, omnia circumferri uideantur, iamque inter initia ebrietatis res remotas cernere nequeunt; itaque indicium hinc uinolentiae nonnulli deducunt. An quia conspectus frequenter à calore uini compellitur atque commouetur. Nihil uero interest, conspectus moueatur, an res conspectui obuia. Fit enim ratione utralibet, ut id quod modo dixi, uideatur. Et cum propinquus etiam in rebus conspectum uinolentorum falli eueniat, multo magis idem in remotis accidat, consentaneum est; quamobrem illas uidere penitus nequeunt, propinquas autem aspicere quidem possunt, sed non quo sunt posita loco. Circumferri autem tantum, non etiam propè, proculque uicissim agitari uidentur, quoniam procul ob circularem mouendi rationem conspectus nequeat progredi; haud enim facile est contraria simul agitari. Appetitio autem, quae profluit ad elongatiora, uehementior est; circularis uero, figura, quam nomen ipsum declarat, continetur. Propè igitur ac procul uicissim conspectus deferri ea de causa non potest; & si ita feratur, rem tamen eandem contingere non queat, quippe qui uice alterutra temporis eodem in loco rem, quam intuetur, relinquat, cumque reliquerit, intueri non possit; circulo autem suae figurae causa uidetur. Est enim conus, cuius basis circulus est, in quo se agitans ipse conspectus, rem quidem percipit eandem, quia nunquam sibi rem subiectam deserit. Fallitur tamen in loco, quia non eodem intuitu rem contingit; nihil enim interest, utrum res ad aspectum, an ad rem aspectus moueatur.

10 Cur uinolentis res una, plures interdum esse uideatur? An quia (ut dictum est) iam aspectus, cum commoueatur, euenit, ut nullo tempore idem uisus in eodem quiescat. Quod autem eodem tempore uariè cernitur, id serius occurrisse uideri potest. Quod enim cernitur, non nisi conspectus tactione sentitur. Fieri autem non potest, ut idem pluribus simul attingatur. Quod cum nullum sensum admittat id tempus, quod interpositum tempori distinguat, quo rem conspectus attingit, & quo repetit, efficitur hinc, ut tempus unum esse uideatur, quo attingitur, quoque repetitur. Itaque cum plures aspectus rem eandem attingant eodem tempore, plura esse uidentur, quod unum conspectui subiaceret; quoniam fieri non potest, ut res eadem modo eodem attingatur.

11 Cur uinolenti concumbere nequeant? An quoniam pars quaedam magis caleat, quam reliquum corpus oportet, quod in his fieri non potest, ob nimium totius corporis feruorem; extinguitur enim calor motionis internae obtentu caloris occupantis, quoniam multum in his inest, quod humidum crudumque officiat. Ad haec, semen à cibo proficisci necesse est; cibus autem omnis concoquitur, quo satiati aduenerem planè incitamus. Vnde hac de re plerique prandere largè, coenare parè precipiunt, ut cruda insint, quam concocta, pauciora.

12 Cur si quis uinum dulce, ac merum, aut cyceonem inter potandum hauserit, sobrius persistere possit? & cur minus ebriantur, qui calice amplo foecundo que hauriunt? An omnium eadem illa ratio est, quod superficialis calor ita suppressitur. Vinolentia enim tum oritur, cum calor sedem capitis totam occupauit.

13 Quam ob causam cum uinum dulce aptum sit fluitare, si quis temulentus dulce superadmisit, haustum uinum concoquitur, minus que infestat? An quia uinum dulce lene, ac lentum est, itaque foramina obfarcit, atque intersepit; austerum contra, exasperans, rigidum est; facilem item ascensum calori hoc praestat, dulce

autem obstruſu foraminum calorem arcet ac inhibet. Vinolentiam uero parte cōcalefacta ſuperna, oriri dictum iam eſt. Addo etiam, quod uinum dulce in odorum, auſterum autem odorum eſt: odor autem omnis caput tentat & ingrauat.

14. Cur à uino diluto, meracius tamen, caput poſtridie magis dolemus quàm ex mero? An merum, quia craſſius eſt, foramina capitis anguſta ſubire ipſum non poteſt, ſed uim ſuam atq; odorem, & calorem tantum transmittit. Dilutum autē illud, quoniam per aquæ admixtionem tenuius factum eſt, facile ipſum ſubit ac penetrat: cum tamen partem corpulentia facultatisq; meri non mediocrem adhuc retineat, concoctu difficilius eſt: nam & humida, omnium difficillima concoqui, & corpora longe peruicaciora, quàm facultates eorum perſiſtere nouimus.

15. Cur in exercitati magis quàm exercitati ad uinolentiam uſque potare, & uino facilius ſolui poſſint? An quoniam qui excrementa humores que in ſe continent, urinam copioſe profundunt: quod facit, ut plus bibi & leuari facilius poſſit, quoniam non multum uinoſi humoris in uentre remaneat. At qui in exercitati humidi ſunt, excrementisq; redundant. Exercitati contra, ſicci ſiticuloſiq;, ut uini humor ſeſe totum inſinuare corporibus poſſit. Statim igitur hic uini impetus urinam retractat, & poſt humor hic in corpore inlidens, grauitatem creare nimirum poteſt.

16. Cur uinum alios retardos, alios ſuperbos reddit, atque inſanibundos? contrario enim adfectu id agitur, quando quidem alteri magis, alteri minus moueantur? An (ut Charemon ait) uinum ſeſe pro moribus utentium applicat. Contraria igitur reddit, non quæ eadem, ſed quæ ſunt diſſimilia: ut ignis alia exiccat, alia humefacit, ſed non eadem: et quidem glaciem liquefacit, ſalem indurat. Nam & uinum, ut quod ſuapte natura humidum ſit, homines tardiores incendit, redditq; mobiliore: contra mobiliore diſſoluit atque retardat. Vnde pleroſq; melancholicos pēnitus reſolui labiq; in crapulis nouimus. Vt enim balneum corpora perſtricta duraq; relaxat, agilioraq; facit, humida uero & mobilia diſſoluit atq; inſirmit: ſic uinum quaſi interna hominis diluens, ita afficere poteſt.

17. Quid eſt cur braſſica ſedet crapulam? An quod ſuccum dulcem diſcutientēque obtinet: unde medici eam aluo inſundunt, frigida autem ipſa eſt. Argumentum quod ad alui uehementes deiectiones medici ea utuntur, excocta in plenum, & ſuo † callo purgata, refrigerataq;. Fit igitur detentis à crapula, ut eius ſuccus humores in aluum detrahat, qui uinoſi crudiq; tenentur, & ipſa ſuprà in uentriculo remanens corpus refrigeret: quo fit, ut tenues humores ad ueſicam labant. Quod cum humor utrinque educatur, corpus que refrigeretur, recte liberari à crapula poſſint. Vinum enim humidum atque calidum eſt. Euenit ad hæc, ut cum humores deorſum ſe trahunt atque excernunt, flatum etiam ſecum deducant: qui ſi per uinum liceat, in caput ſe efferens grauitatem creat, & crapulam: ſin autem deorſum ſe uertit, corpus que ob cauſam prædictam refrigeratum eſt, dolor crapulae omnis tollitur. Eſt enim crapula feruor quidam, & deſinens inflammatio, quæ plus conflictat quàm temulentia, quod mentem illa quatit & alienat, crapula autem mente ſibi conſtante, dolorem admouet. Vt etiam qui febre urgente ludunt potius, quàm dolent: iidem ubi leuati malo fuere, atque ad ſe rediere, indolere occipiunt. Hoc enim idem in crapula quoque, & in temulentia euenire ſolitum eſt.

18. Cur uinum dilutius temperatum uomitum magis quàm merum, quàm aqua prouocat? An quod ea maxime uomitum mouent, quæ innatare ſolita, quæq; inſuauia ſaſtidioſaq; ſunt. Vinum autem reprimendi uim obtinet: aqua tenuis, nec inſuauis eſt. Quod igitur tenuis eſt, citò pro ſui tenuitate deſcendit: quod non inſuauis, ſtomachum non perturbat. Vinum autem nimis dilutum, nec ita tenue eſt,

est, ut perfluere possit celeriter: & fastidiosum est, quod parum obtinet uini: sensum enim conturbat, quia plures motus in eo excitat, scilicet quem uinum, quemque aqua efficere potest: ambo enim sentiri queunt. Quod autem fuerit modicè temperatum, id sensum penitus aquæ tollit, uiniq; mollis, delinientis que sensum accommodat, ex quo suauiter bibi potest. Sed cum uinum immodicè dilutum, ita infraue est, tum innatare redundarè que solet: quod autem tale est, uomitum id facile ciet.

19 Cur uinolenti aquas falsas & uitiosas, melius quàm sobrii sentire possumus? An quoniam dura & tristia certius ab ijs sentiuntur, qui minime cupiunt. Latent hæc enim cupientes, & sæpe fallunt. At uero qui læte se habet, is non cupienti similis est: qui autem in tristitia est, cupientis hic gerit affectum. Sobrius autem ita se habet: uinolentus contra satiatus repletusq; est.

20 Cur penitus uinolentis res omnes circumferri uidentur, & cum iam amplius uinum attingit, nequeunt quæ procul posita sunt, enumerare: quocirca nonnulli hinc uinolentiæ indicium trahunt. An quia conspectus frequenter à uini calore commouetur. Quemadmodum igitur, si sub oculo presseris rem obiectam, geminari uidebis: sic etiã uinolentis accidere illud potest. Nil enim interest, utrū suppresseris, an aspectum commoueris: nec utrum extrinsecus, an intrinsecus: idem enim obuenire uel accidere, utraque ratione conspectui potest. Itaque res obiecta minime constare uidebitur, atque etiam magis quæ procul abest: nam eò obtinebitur minus, quò se longius aspectus deducat. Propinquitas etiã illa mouendi, amplius ad extremum absoluere interuallum potest. Item si æquabili cum uehementia sursum deorsumq; aspectus se agitet, res minus assequatur remotas necesse est: deducta autem circumferri omnia solent, uelut sagittæ, & quæ appensa demittimus. Igitur uisus quoque suam ob imbecillitatem, quasi procul deferatur, idem hoc patitur: nihil autem interest, uisum, an rem uisui obiectam commoueas.

21 Quam ob causam quod uniuersum raptimq; bibitur, uentrem id minus humectat, cum tamen ab humore copiosiore plus humectari conueniat? An quod humorem multum ac uniuersum, uenter superare non potest, sed locum adire suum indomitum patitur. Locus autem crudi humoris uelica est. Exiguum uero facile uincit & concoquit: ex quo moram hic diutius trahens, uentrem porrò humificare potest.

22 Quamobrem qui antè extenuatus, merum inde multum hauserit, morte occumbat: & pleriq; uero bibaces, cum se nihil extenuarint, multo tamen uniuersosq; meri hauustu sicci efficiuntur? Quarendum enim hoc est, quandoquidem uinum calidum suapte natura est, & ut uita calore contineri apparet, sic mors refrigeratione accidere. An ut ex cicuta, sic ex mero intereundum est, uidelicet dum proprius calor paulatim extinguitur, modo tamen diuerso. Cicuta enim calorem frigiditate sua extinguit, humoremq; indurat: uinum autem sua caliditate calorem macerat naturalem. Et quomodo ab igne nimio aut sole exiguus ignis extinguitur, sic intimus corporis calor à uini calore, si nimius est, superatur atque extinguitur.

23 Cur uinolenti sunt ad lachrymandum propensiores? An affectuū huiuscemodi omnium eadem causa est, quam repressio, quæ scilicet agitur, per summa afferre potest: uinolentiam enim locis consistere capitis certum est.

24 Cur uinolentis somnus oriri nequeat? An qd ad somnū creandū calidum adesse humorē opus est: hic em̄ cōcoqui expedite potest. qd si deest, exiguusq; humor aut cōcoctu difficilis inest, somnus nō orit̄: qua de causa post cibū ac potū somnolen

tissimi fieri ob calorem solemus. Melancholicos uero, & uehemēter aestuantes in-
somnia tenent: alteros, quia refrigeratus humor penitus est, alteros, quia nullus
aut minimus extat. Ergo rationē utriusq; affectus inde esse petendam palam est.

25 Cur ebriosi tremunt, et eò magis, quò largius merum hauserint: cum uinum ca-
lesfaciendū uim habeat, tremor autem ex frigore maxime proficiscatur: itaque qui
rigent, præcipue tremant. Attamen plerisque, cum mero tantummodo cibi gra-
tia uterentur, tremores acres ad eò inuaserunt, ut homines comprimentes à se
omnes eijcerent: & cum aqua calida perfunderentur, nullatenus sentire possent.
Alij uero cum eo ipso agerent modo, perfrictione q; & carnibus in cibo uteren-
tur, in stuporem attonitum inciderunt: quos tremor quidem mitius, scilicet ob im-
mobilitatem torquebat: dolor tamen acerrimus, & inquietudo iam inde exerce-
bat assidue. Tremoris itaque causa frigiditas est: nam & qui rigent, ea re pati ipsa
uidentur, ut dictum est: & qui admodum senuere: quorum utrorumq; alteri ab af-
fectu frigidus, alteri à frigida ætate urgentur. Vinum autem calefaciendū uim præ-
cipue obtinet: quocirca contrarius quidam ut proueniat effectus, ratio exigat. An
nihil prohibet rem eandem à contrarijs effici, dummodo non agant modo eo-
dem, sed diuerso. Exempli gratia: uritur & à gelu, & à calore, ubi gelu calorem
coëgit uniuersum: itaque modo quodam à contrarijs affectus proficiscitur. Idem
& modo quodam, non nisi idem producit. Tremor autē ob inopiam excita-
toris nō cuiusq; sed proprij. Corumpitur autem calor, aut marcore, aut extinctu;
extinctu quidem à cōtrarijs, hoc est frigidus atq; humidus: marcore autem, uel indi-
gentia nutrimenti, ut lucerna cum fomite aut oleo caret: uel ab alieno calore, ut ig-
nis in sole, & lucerna apud ignem. Igitur qui ex frigore rigent, caloris extinctu ob-
tremunt: ex quo etiā fit, ut aqua offusa calida horror exoriat. Frigus enim, cum
intus includitur atque circūoblisit, pilos erigit. Et in febrium quoq; accessione ri-
gor ille eueniens simili de causa uenit. In senectute autem calor alimento deficien-
te emarcescit: humor enim alimentum caloris est: senectus autem sicca est. Ebrio-
si uero, & si qui ita affecti sunt alij, suo prorsus emarcescente calore obtremiscunt:
sed non modo eodem quo senes, sed tertio corrupendi modo, ut proposuimus.
Quod enim uino utuntur nimio, calor aduentitius superans, aut extinguit aut de-
bilitat proprium calorem, quo ualemus. Fit enim tum tremor, cum mouens quic-
quam rem nequit superare, quam mouet: ut cum lignum quis longum crassumq;
obtinere, firmareq; non pollet, tremit extremum: quod ideo fit, quoniam aut susce-
pta res maior est aut minor, quæ mouet. Ergo tremor, cum calor extinguitur, acci-
dit: hic enim dum integer inuictusq; manet, causæ animantibus esse uidetur, cur
mouere se ualeant. Indiciū autē ebriosos, senesq; ob frigiditatem affectos sic esse,
quod tremor his fieri sine ullo rigore solitus est.

26 Quam ob causam, qui leuiter à uino tenentur, magis peccant uel delirant, quam
qui aut grauiter sese ebriarint, aut sobrij manent: An quod sobrius recte iudicat:
qui autem penitus uinolentus est, quod sensibus interceptis onus sustinere non
potest, nihil diiudicat, atque ita non peccat. At uero qui leuiter se ebriarit, iudicat
quidem, quia non multum hauserit: sed quoniam à uino detentus aliquatenus est,
potestatem recte iudicandi amisit, peccet necesse est. Quemadmodum quod Saty-
rus Clazomenius propensus admodum erat ad maledicendum, eius aures, cum
accusaretur penitus obstruxerunt, ut de re ageret, non in contumelias se prouol-
ueret. Postea tamen cum cessante iam aduersario referassent, & pauca dicente ad-
huc, ille audiuisset, nequaquam continere se potuit, sed euestigio maledicta effun-
dere incepit, quoniam sentire iam poterat, recte autem iudicare non poterat.

27 Cur uini dulcis, quod suauius est, ebriosum neminē esse arbitramur: An quod
uinum

vinum dulce nullum saporem obtinet proprium uini, sed alienum penitus reddit. Igitur dulcis rei, non uini auidus appellandus est, qui uini dulcis tenetur desiderio.

28 Cur ebrii solis calore gaudere maxime soleant? An quoniam concoctionem desiderant, atque etiam quod refrigerati admodum sunt; ex quo attoniti stupidiq; mox fieri solent à potu.

29 Cur uinolentis multa interdum apparet quod unum est? An quia conspectus initia intrinsecus à uino mouentur, sic ut uel caput totum sollicitari necesse est. At cum initia mouentur conspectus, idem sese applicare non quit, sed quasi partem rei obiectæ uis utraq; conspiciendi attingit. Merito igitur res una suspensionem recipit geminationis; quod idem uel oculo subter oppresso potest euenire. Conspectus enim mouetur initium, ut ei coire cum altero non amplius liceat; sed hic motus extrinsecus est. Uini autem ille intrinsecus oritur, nec quicquam interest; idem enim sequetur, qualitercunq; aspectum commoueris.

30 Cur uinolentorum lingua oberret? Vtrum quemadmodum corpus totum in uinolentia titubat, ita etiam lingua labens oberrat, nec reddere articulatim uocula potest. An quoniam caro linguæ mollis, & instar spongiæ est, ampliatur madescens atq; extollitur; itaque ob molem retardior fit, exprimereq; syncere non ualet. An quod ut in aqua ob absentiam aëris loqui non possumus, ita neq; cum nimium in nos humorem indidimus; igitur quod uinolentorum lingua in nimio humore se uoluit, idcirco exprimere syncere non potest. An animus quoq; uinolentorum compatiens errat? At si animus ita affectus est, linguam etiam pariter affici consentaneum est; inde enim omne loquendi initium ducitur. Quo fit, ut etiã sine uinolentia, ubi animus quenquam hausit affectum, lingua etiam sentiat atq; compatiatur, ut in metuentibus patet.

31 Cur ebrii omnes, & qui mari operam dant, libenter solis tepori se dedunt? An quod ebrii concoctionem desiderant, simulq; euenit, ut partes corporis quædam refrigerentur; itaq; stupidos attonitos que post potum fieri nouimus. Maritimi autem illi, quoniam in humore semper suam degunt ætatem, calorem porrò desiderant.

32 Cur uinolenti concumbere nequeant? An quod partem corporis quandam amplius, quàm reliquum corpus incalescere opus est, quod uinolentis contingere præ nimio calore non potest. Calor igitur, qui à motu naturæ interno præstatur, obtentu caloris ambientis extinguitur. An quod partes corporis imas recalescere opus est. Vinum autem in sublime efferrî aptum est; itaq; calorem, quemadmodum illic excitat, ita hinc auocat atq; abducit. Post cibum quoq; libido ueneris minime incitat. Vnde prandere largè, cœnare parcè præcipiunt. Cibo enim cōcocto sursum, crudo deorsum fertur & humor & calor; ortus autē seminis ex his est; & fatigatis idcirco per somnū profluit genitura, qd labor corpus humidum & calidum reddit. Quod si excrementum ea in parte substiterit, euenit certe, ut per somnum erumpat. Hæc eadem causa est, cur in aduersis quibusdam ualetudinibus id eueniat, atq; etiam metuenti & morienti.

33 Cur iuuenes potius quàm seniores immingant, ubi uino sese ebriauerunt? An quoniam iuuenes humidi sunt, & calidi multum, idcirco excrementum humoris confluit in uelicam; exiguum enim à corpore eorum absumitur, quamobrem id effundi necesse est. Senioribus uero, corpus pro sua siccitate humorem nimium atrahit atque imbibit. An quod iuniorum natura ad somnum propensior quàm seniorum est; quocirca grauiter iuuenes consopitos urinæ sæpe excitatio latet, ut hæc prius erumpat, quàm illi surrexerint. Seniores autē latere minime potest, quæ admodum nec externorum motuum quisquā minus ab his percipi, quàm ab adule

scantibus solet. Constat autem quod modo diximus, quandoquidem iuuenes ipsi tum maxime immingunt, cum arcte & grauius dormiunt.

34. Cur oleum ad arcendam uinolentiam ualet, sorbitumq; facultatem praestat potandi? An quod urinam ciere potest, uinoq; hausto iter regit.

EORVM QVAE AD REM VENEREAM PERTINENT
Sectio quarta, cuius quaestiones XXXII.

1. Vam ob causam, qui concumbit & qui moritur, oculos attollit; qui autem dormit, submittit? An quod de parte superiore calor exiens, eodem oculos uertit, quo se deflexerit: per somnum autem deorsum se colligit, itaq; eodem conuertit. Clauduntur uero propterea oculi, quia humiditas deficit.

2. Cur ijs, qui rem ueneram immodice agunt, oculi & clunes manifeste subsident, partes quarum altera propere, altera procul a genitalibus absunt? Vtrum quod in ipso etiam coitu partes haec perspicue collaborant, cum rem studiosius ipsae persequantur, & se cogant nitanturq; in semine emittendo. Itaq; quantum alimenti facile liquefcere potest, id pressum extruditur. An quod ob calfacta praecipue contabescunt. Concubitus autem caloris agitur facultate, eaq; maxime sentiunt calorem, quae in agendo commouentur. Oculi autem partesq; sedi proximae perspicue collaborant. Haud enim fieri potest ut semine profluat, nisi partes coagantur ille, nisiq; oculi demittantur: quippe cum partibus his coeuntibus, humor quali manu ex uelica prematur, oculisq; coactis cerebrum sua dimittat. Oculos uero & locum his proximam, uim ad procreationem maximam obtinere docent illinimenta, quae mulieres tam steriles quam foecundae experiuntur, utpote cum uis ad semine transmitti hinc debeat. Sunt autem & oculi, & renes omnium pingues atq; obesi: ergo quod partes haec rem ueneram efficacius adiuuant, caloris participes sunt, cuius tabifica uis extenuantur, multumq; sui succi ad semine excerni patiuntur. Calor enim (si corpus uel pingue non est, uel si pingue quid est, sed non tamen laborat) aequale liquefcere nequit, ut late in uenere patet. Renes tamen omnium maxime sentiunt, quia in uicino positi sunt. Et ipse quoque seminis transitus, cum per ea loca perspicue agatur, extenuare proculdubio potest: adimit enim, non addit per suam istam propinquitatem.

3. Quamobrem & qui concumbunt, & spadones, qui re minime utuntur uenera, in acumine oculorum offenduntur? An quod alteris ob libidinem, alteris ob excisionem, partes superiores plus iusto exiccantur: quod perspicuum in ijs est, quorum opus exquisitius administratur, aspectus autem tale est. Humoribus uero deorsum ductis, superiora siccare necesse est: id igitur nimirum concubitu fieri patet. Spadonum autem crura intumescunt, & alui faciles sunt, utpote cum deorsum se humoris copia se uocet.

4. Cur homo, cum concumbere posse incipit, tunc pubescit: ceterorum autem animantium, quae pilis teguntur, nullum tunc pubescere incipit? An quod per etates mutari animantes in contrarium solent. Vox enim grauis de acuta efficitur, & nuda quae ante fuerunt, hirta redduntur. Vnde etiam animantes a primo natali die hirsutas, enudari debere tunc, non densescere, constat, cum semen habere incipiunt: sed ita euenit, quia quae semen effundunt, sicciora fiunt & laxiora: quibus de caulis pilus oritur: quod inde sane patet. Pilus enim neq; cicatricibus, neq; pueris, neq; mulieribus exit, cum scilicet cicatrices spisso contextu, non raro inducantur: pueri, mulieresq; corpore humido sint, non sicco.

5. Cur nuditas pedum obesse in re uenera potest? An quonia corpus, quod concubiturum

turum sit, calidum intus, atq; humidum esse debet, quale per somnum potius esse, quam per uigiliam solet; ex quo etiam celeriter, ac sine corporis agitatione semen dormientibus profluit, uigilantibus uero non sine labore prodit. Simul autem fit, ut & reliquum corpus tale existat, & pedes humidiores sint atq; calidiores. Indicium quod cum dormimus, pedes obtelescere solent, ut qui una cum internis partibus ita afficiantur. At nuditas pedum est contrario agit; siccatur enim atq; refrigeratur. Itaq; siue impossibile, siue difficile sit, ut res agatur uenerea, nisi pedibus calidis, eam tamen nuditatem in usu concumbendi, incommodam esse necesse est.

- 6 Cur omnium maxime animantium homo, postquam concubuit, dissoluitur & languescit? An quod semen proportionem sui corporis plurimum emittit.
- 7 Sed cur plurimum homo emittit? An quod minus cibum is conficit, & omnium maxime animantium humidus natura & calidus est: quarum rerum altera seminis copiam reddit, altera naturae uim efficit ad semen creandum: semen etenim tale est, quando seruatur.
- 8 Quam ob causam cum ratio concumbendi calore contineatur, timor autem & mors refrigerandi uim habeant, plerisque tamen cum ab his ipsis tenentur affectibus, semen excurrit? An quod cum loca quaedam corporis refrigerantur, alia quaedam in telescunt, cum & suum calorem habeant, & pulsus de locis refrigeratis illi ipsa suscipiant. Quam ob rem frigentibus quidem id euenit, uerum non quia frigent, sed quia calent. Constat hoc etiam ipso aspectu: partes enim superiores timentium sanguine priuantur, inferiores autem humescunt, & aluus soluitur & uesica. Calor igitur cum se per timorem deorsum, per mortem sursum deuius agitatur, madificare & seminis excitare profluuium potest.
- 9 Cur neque concumbere, neque euomere, nec sternuere, neque flatum emittere oportet, nisi resturgente corpore urgeat? An quia cum non turgemus, similes terrae stirpibus sumus, quibus euulsis, aut alienum conuellitur quippiam, aut aliquid abscissum relinquitur: quod autem cum extrudi debet, minutum remanserit, dolorem diutius id omne mouebit; & si quid alienum commotum sit, id cum sua sede priuetur, dolorem creabit. Quae certe istis usu euenient, qui cum non turgent, aliquid faciunt ex istis, quae modo retulimus.
- 10 Cur ieiuni celerius concumbunt? An quod foramina corporis ieiunio inaniora, repleto autem plena habentur: itaque impediunt, ne humor seminis genitalis ualeat permeare: quod, latissime in uesica patet: hac etenim plena, nunquam celeriter concumbere possumus.
- 11 Cur adolescentuli cum primo concumbere incipiunt, quibus cum fuerint congressi, eas re peracta odio habeant? An quod mutatio summa extiterit, sequentis tristitiae memores, eam fugiunt tanquam fontem, ad quam sese applicauerunt.
- 12 Quare qui equitant, assidue libidinosiores euadunt? An caloris agitationis causa eodem afficiuntur modo, quo per coitum. Quocirca aetatis quoque accessione membra genitalia correctata, agitataque plenius augentur. Quod igitur semper eorum motu qui equitant, hinc fluentiore corpore preparatoque ad concumbendum euadunt.
- 13 Quare concumbendi facultatem dari per aetatem cum coeptum est, corpora male olent: prius autem ante pubem non ita olent nec uiri nec mulieres? An quoniam quae incocta sunt, tum sapes habent deteriores: aut enim acidiores, aut saliores, aut amariores: tum odores reddunt foetidiores. Contra, quae concocta maturaque sunt, sapes aut dulces, aut minus amaras, & odores suauiores praestant, aut certe minus insuauas. Patet hoc in omnibus tam terrae stirpibus, quam animantibus ipsis. Detractis autem quae matura concocta sunt, caetera cruda relinquantur: ut & in cinere, portione dulci consumpta, puluis amarus relinquitur.

Et sudor quoque falsus eadem de causa est. Calor autem naturalis semen genitale concoquit, quod quamquam exiguum est, vim tamen obtinet maximam, quippe quod ex multo admodum tam exiguum constitutum sit. Quamobrem ubi id secessit, resolui mur magna ex parte uehementius atque refrigeramur; itaque humores inconcoctiores redduntur, patefactis meatibus propter seminis excursum: quo fit ut sudor ob cruditatem & fallior & foetidior tunc sit quam in puerili aetate. Quod si cui forte talis natura sit, ut partem subsidentem sudoris foetidam habeat, huic magis magisque res innotescet, ac praesertim eisdem in locis, quibus & caeteris maxime consistit, uelut in alis.

14 Cur si ex nostro semine procreatum animal est, prolem id nostram appellare solemus: sed si ex aliquo alio nostro uel excremento uel parte prodijt, nostrum id esse nunquam fatemur: multa enim semine putrescente proueniunt. Quid igitur causae sit, ut si quales nos sumus, tale fuerit, nostrum id sit: si diuersum, id alienum sit: aut enim omnia nostra esse oportet, aut nulla. An primum, quoniam quod ex semine nostro prodijt, id ex nostro est: quod secus, id ex alieno scilicet, quae purgamentis excrementisque enascuntur. Denique nihil ex omnibus, quae animanti tribuimus, gignere animantem potest, nisi semen genitale. Quod autem nocet, quodque malum est, id suum nullius est: nec quod alienum est, id suum esse potest. Haud enim idem illa significant, suum esse, & alienum esse, uel diuersum, uel malum. Excrementa autem & putredines, non nostra, sed diuersa alienaque sunt a nostra natura: non enim quaecumque in corpore extiterunt, corporis hae esse putandum. Nam & papulae saepe erumpunt, quas tollimus atque excidimus: omnino quae praeter naturam constiterint, hae aliena omnia sunt: multa autem praeter naturam uel rebus coniuncta naturalibus prodeunt. Quod si ex rebus nostris solo semine natum animal mansit, recte quod ita prouenerit, prolem id esse nostram tantum putabimus: ex semine uero ipso si quid extitit aliud, ut uermis, ubi uel foris putruit, uel corruptum in utero est, ut quae monstra appellamus, prolem id esse nostram haudquaquam dicendum est. Cum enim corrupto creetur semine, non insuper ex nostro creatur, sed alieno: quemadmodum quod excrementis constiterit, ut quod ex stercore. Omnia uero huiusmodi ex corrupto creari semine hinc indicatur, quod ex non corrupto creari tale natura statuit, quale illud est, de quo semen genitale prodierit. Exempli gratia, si de equo equus, si de homine homo, nec semen magnificamus ipsum, nec aliquid quod inter generandum confici solitum est. Tunc enim humor & corpulentia quaedam, & caro consistunt, quorum nihil nobile est, quoniam nondum naturam obtinent destinata, sed eatenus naturam attingunt, quatenus ita se habeant, ut ex illis tale creari possit, quale nos sumus, modo seruentur. Corruptis autem nihil tale nasci potest. Causa est haec, cur nec alia ex re nostri corporis, nec ex semine ipso corrupto aut imperfecto, prolem nostram oriri arbitremur.

15 Cur minus in aqua homines concumbere queunt? An quod res nulla in aqua liquefcere potest, quae ab igne liquefieri apta est, ceu plumbum, aut cera. Semen autem hominis igne plane liquefcere uidemus: haud enim prius fluere incipit, quam per attritum recaleat. Pisces tamen sine attritu coire fatendum est.

16 Qua de causa res omnium suauissima concubitus est: & utrum necessitate impellantur ad concumbendum animantes, an rei cuiuspiam gratia genus hoc libidinis datum est? An suauissime quidem concubimus, quoniam aut toto ex corpore semen profluit, ut aliqui uolunt: aut quia quamuis non toto ex corpore, tamen per eam partem se promit, in quam meatus omnes, uenaeque omnes applicentur, & coeant. Cum igitur uoluptas similis in libidine atque in prurigine sit, efficitur pariter, ut corpus gestiat uniuersum. Prurigo enim secessio humoris spirituosius inclusi contra naturam est: & genituram uero secessionem humoris eiusmodi esse ad rem

ad rem naturalem constat: suavis autem tum ex necessitate, tum rei cuiuspiam gratia concubitus est. Ex necessitate inquam, quod uia omnis pertinens ad rem naturalem suavis est, si modo à sensu percipi queat. Rei uero cuiuspiam gratia est, ut ortus sit animantium perpetuus: facit enim uoluptas, ut animantes ad coitum ardentius excitentur.

17 Cur uenus immodica morbis pituitæ nonnullis commoda est? An quoniam excrementi quidam exitus est, ita ut multū uacantis materiæ, cum semine detrahi possit: pituitam autem excrementum esse nulli dubium est.

18 Cur res ueneria uentrem refrigerat & siccet? An refrigerat, quoniam calor in concumbendo excernitur: & siccare quidem coitus uenericus potest, quippe cum euaporari, dum calor exit, necesse sit: exit autem cum refrigeratur. Adde etiam, quod feruor coeundi siccare nimirum potest.

19 Cur salaces hi sunt, quibus pili palpebrarum defluunt? An ob id ipsum, quo etiam calui: sunt enim hæc ambo partes rei eiusdem. Quicumque autem ex pilis congenitis ætate iam prouecta non crescunt, hi omnes decidunt libidinis usu immoderato. Capillus enim & supercilium & cilium, genere congeniti pili continentur, ex quibus his supercilia tantum nonnullis ætate prouectis obdentsantur. Quod cur ita sit, alibi rationē attulimus. Reliqua autem utraq; genera, eadem illa de causa deficiunt, quod partes superiores sanguinis parum obtinentes, libido refrigerat. Ita enim efficitur, ut locus hic alimentum concoquere non possit: cum autem pili alimento caruerint, defluant necesse est.

20 Quam ob causam qui mingendi desiderio tenentur, concumbere nequeunt? An quod meatus implentur. Quod autem plenum humoris est, id nullum præterea humorem potest suscipere.

21 Cur gignendi facultas ijs tollitur, qui à uaricibus tenentur, siue homo, siue aliquid ex cæterorum animantium numero est? An quod uarix flatu translato fieri solet, quocirca in uitijs atræ bilis accommodata est. Fit autem concubitus quoque cum flatu excursu. Quamobrem si impetus ille agitur, cum uarix exercet, semen non in super excitatur, sed refrigeratur. Fit igitur inde, ut penis tentigo emarcescat.

22 Quare qui concumbunt, resolui atque languere magna ex parte solent? An quod semen omni ex parte corporis secretio est: itaque ut edificijs constructio, sic corporis compactio quatitur, dum semen decedit, quali sanguinis multum, aut aliqua pars alia decedat: ita quod exit, per opportunum est, & quod exiguum ex multo alimento conficiatur, quemadmodum amyllum ex farina.

23 Cur ijs qui concumbunt, si desiderio mingendi tenentur, penis intendi uehementius potest? An quod foramina plena redduntur humoris, semen per angusta se promens, molem efficit ampliorem, atque extollit: penis etenim ad ipsos meatus est positus.

24 Quam ob causam tentigo & amplificatio penis illa existere possit? An duplex causa est, una quod pondus uergens post testes facit, ut penis erigatur: testes enim uicem fulmenti uectoris capiunt. Altera, quod foramina spiritu admissio implent, ita ut genitale membrum intumescat atque se erigat. An humor auctus translatusque facit, ut moles amplior redundet: penis tamen, qui mensura insigni adoleuerit, minus se patitur efferrī: fit enim ut ita pondus à fulmento uectis remotus maneat.

25 Qua de causa qui rem agunt ueneream, aut qui ea ætate sunt, quæ sufficiat ueneri, male olent, uirusque hirci reddunt: pueri autem non ita olent? An spiritus puerorum (ut dictum iam est) humorē sudoremque concoquere potest, uirorum autem nequit.

26 Cur per ætatem uiri minus, mulieres magis concumbere ualeant? quod Hesiodus quoque poeta inquit: Fœmineo uenus est usu magis effera sexu: Mitior illa

uiris, & saepe accita relanguet. Vtrum quod testes eo tempore magis demittuntur & flaccent, quàm per hyemem, cum qui concubiturus est, retrahat, ac suscipiat illos, necesse sit. An quoniã naturã calidã præ nimio calore æstiu temporis æstuant, collabunturq; frigidã uero refouentur & uigent. Est autem uir calidus & siccus, mulier frigida humidaq; : ergo uirorum tunc uires infirmantur, mulierũ corroborantur, & uigent per compensationem qualitatis contrariã.

27 Cur nonnulli rem ueneream cum uoluptate patiantur, & alij uel ipsi agere cupiant, alij pati tantũmodo gestiunt? An quod excrementis singulis locus determinatus à natura est, in quem instituto secerni naturali debeat, sollicitataq; natura spiritus excurrrens tumorem admouet, excrementumq; unã extrudere solet. Verbi causa, urinam in uesicam, cibum consumptũ in aluum, lachrymam in oculos, mucorem in nares, sanguinem in uenas naturã deduci placuit: his autem proximè geniturã quoq; in testes & penem deferri constitutum est. Quibus itaq; meatus habitu suo naturali priuantur, uel quia obcæcati sunt, qui ad penem tendant, (quod spadonibus hisq; similibus euenit, uel etiam alijs de causis) his talis humor in sedem confluit, quippe qui hac transire soleat, quod eius loci contractio in coeundo, & partium sedi appositãrũ consumptio indicant. Qui si admodum semine genitali abundant, excrementum illud largè in eum locum se colligit. Itaq; cum excitata cupiditas est, attritũ pars ea desiderat, in quam confluit excrementũ. Cupiditas autem excitari tum à cibo, tum ab imaginatione potest. Cum enim alterutra de causa libido commota est, spiritus eodem concurrat, & genus id excrementi confluit, quo secedere notum est. Et si tenue, spirituosum uel est, cum difflatũ id fuerit, requiescunt: quemadmodũ pueris & adolescentibus interdum nullo secreto humore cessare tentigines possunt. Sed si crassum corpulentumq; est, nisi extruso quiescere nequeunt. Quod si neutrum eorum accidit, cupiunt quousq; alterutrum accidat. Quorum uero natura mollis, & foeminea est, ita ij constant, ut genitura: uel nulla uel minima conueniat, quo illorum secernitur, qui prædicti natura integra sunt, sed se in partem sedis diuertat: quod propterea euenit, quia præter naturã normam constiterunt. Cum enim mares crearentur, ita degenerarunt, ut partem uirilem mancam atq; oblãsam habere cogentur. Læsio autẽ alia rem omnino corrumpit, alia peruertit & uitiat. At genus illud corrupens, ut in his sit, fieri non potest: ita enim mulieres, nõ uiri crearentur. Ergo peruertere citariq; aliosum, quàm secernendum natura uoluit, necesse est. Vnde fit, ut insatiabiles etiam sint modo mulierum: humor enim sollicitans ille exiguus est, nec quicquã se promere conatur, refrigeraturq; celeriter. Quibus itaq; sedem humor ex toto adiuit, ij pati tantũmodo auent: quibus autem in utranq; partem sese disperserit, ij et agere & pati concupiunt, idq; amplius, quo tandem plenius fluxerit. Sed sunt, quibus uel ex consuetudine affectus hic accidat: fit enim, ut tam gestiunt, quàm cum agunt, utq; genituram nihilominus ita emittere ualeant. Ergo agere cupiunt, quibus hæc ipsa usu euenit, & consuetudo magis, ueluti in naturam idcirco illis euadit, quibus non ante pubem, sed in ea uitium patiendi inualuit, quoniam his recordatio rei, cum desiderant, oritur. Vnã autem cum recordatione gestiens exultat uoluptas: desiderant autem perinde ac nati ad patiendum. Magna igitur parte, uel ob consuetudinẽ res existit. Sed si accidat, ut idem et salax & mollis sit, longe expeditius hæc omnia euenire posse putandum est.

28 Cur homines rem agere ueneream cupientes, confiteri se cupere maxime pudet: bibendi, aut edendi, aut aliquid eiusmodi faciendi deliderio cum teneantur, confiteri non pudet? An quod rerum plurimarum cupiditates necessariae sunt, & nonnullae nisi expleantur, interimunt. Rei autem uenerae libido superfluit, & abundantia index est,

Cur

29 Cur uiri per hyemem, mulieres per æstatem rei ueneræ appetitiores sunt? An quod uiris calidior natura & siccior est, mulieribus autem humida frigidaque. Quæ obrem illis humor & calor satis cupiditatem ueneris hyberno tempore accendere queunt, quibus rebus semen oriri certum est. Mulieribus autem & calor minor, & humor concretus propter caloris inopiam tunc est. At per æstatem contra mulieribus calor modicus, uiris largior quàm satis sit; nimius enim uires frangit atque dissoluit. Quapropter pueri quoque per æstatem tenuiores redduntur; incidit enim, ut ignis igni coniungatur.

30 Cur quibus natura calida est, si modo robusti pleni que sint, nisi concumbant, ijs sæpe bilis proficit, & aluus amara secedit, & pituita falsa conficitur, & color corporis immutatur? An quod semper cum semine unà excrementi aliquid exit. Unde etiam nonnullorum excrementis abundantium, genitura lauamentum piscium redolet: igitur excrementum quoque illud concumbenti decedit. Itaque nihil est, quod possit affligere; abstinenti autem manet, & amarum falsum uere redditur.

31 Cur libidinosi sunt, qui melancholici? An quod flatu redundant. Semen autem decessio flatus est: ergo quibus id ipsum amplificatum, hos sæpe purgari appetere necesse est: sic enim efficitur, ut leuentur.

32 Cur aues, & pilosi homines libidine uehementer aguntur? Vtrum quod multum humoris continent: an non ea ratio est? Fœmina enim, quæ humida est, pilis uacat: sed potius quod genus illud utrunque naturæ multi humoris concoquens propter caloris copiam est. Indicio pilus est atque penna. An quod & multum inest humoris, & id à calore superatur? Neque enim si multum non esset humoris, neque si non à calore uinceretur, pennæ auibus, pili hominibus possent unquam oriri: semen autem uel loci ac temporis portione, uel ratione creari plurimum potest, ut in aëre, ut in uere: nam eius natura calida et humida est. Fit etiã ratione cõmuni, ut aues & claudi homines salaces nimirum sint: alimentum enim utrisque seorsum quidem exiguum profluit propter uitiũ cruris: in sublime uero affatim efferunt atque in semine conuertunt.

33 Cur homini, cum concumbit, oculi potissimum infirmantur? An quod humore deficiente id accidit. Argumentum uero frigidam esse genituram, quod humida nunquam redditur, nisi calefiat, nec ullam deliderat liquefactionem: quandoquidem per uniuersum corpus expassa est, quemadmodum sanguis.

EORVM QVAE AD LABOREM PERTINENT,
Sectio quinta, cuius quæstiones XXXVIII.

1 VR ambulationes prolixæ quidem per plana, laboriosiores sunt quàm per incompta: breues autem leuiiores? An quod membra tum à multo, tum à uehemente motu fatigantur. Est autem uehemens, qui passim per loca inæqualia agitur: multus uero qui continens unusque est. Locis igitur inæqualibus tamen si longa motio acta est, tamē requiem mutatio præstat, facitque ut longa non sit, ne ipsorum quidem equorum, propter mutationem. Planis autem habitus similitudo & paritas nihil interpellat, nec membris ullam præstat quietem, sed efficit ut mouendi ratio cõtinuetur. At uero si breuis sit, nimietas quidem motus nulla in planis fatigabit: accliuibus autem, quoniam immutatio uehemens & contraria corpus modo sursum, modo deorsum uexat, fatigetur necesse est. Talis uero motus, ut dictum est, qui per ardua agitur: contrarius, qui per plana.

2 Quæ ob causam, qui animo deficiunt, & qui præ nimio exercitandi labore dissoluntur, mole corporis cõtractiore existunt, uocemque reddere acutiorē putantur? An quia uoces minores mittuntur, ideo acutiores esse uidentur. Argumentum, quod qui clamantes à longe imitantur, acute proferunt. Moles autem corporum mi-

- nores idcirco reddunt, quod sanguis à summis corporis partibus se uocat ad imas.
- 3 Cur uenter tantūmodo extenuatur eorum, qui se exercitationi dederunt? An quoniam uenter pingue amplectitur plurimum.
 - 4 Cur pingue eorum absumitur, qui se laboribus dedunt: caro autem nullatenus emaceratur? An quoniam pingue concalfactum liquefcit: quod carni nō euenit, Motio autem concalfacit.
 - 5 Cur uenter opimus admodum esse solet? Vtrum quod cibo propinquus est; dumq; cætera membra ex uentre hauriunt, uenter ipse sibi sapius ingerit. An quoniam minime uenter laborat: flexibus enim hic nullis contorquetur.
 - 6 Cur melius fatigationes tum cessant, cum quis ex aqua oleo permista se perfricit? An quoniã oleum magis subire cum aqua potest, quàm si per se ipsum est: dicitur enim suapte natura, ut innatet & fluïtet. Vbi autē subiit, corpus subinde amplius emollitur. An quia oleum natura calidum est: calidum autem quodq; & siccat & indurat. At membris fatigatis, siccitas & durities incōmodæ omnino sunt; mistum igitur aquæ eo plus iuuat, quo minus siccat.
 - 7 Cur lassus corporibus euomendum præcipitur, cum tamen uomitus sit laboriosus? An quod lassitudo collis ossibus aut pressatis aut fatigatis consequi solet: quos quidē affectus patiuntur extrinsecus, aut intrinsecus, idq; bifariã: aut enim cum copia carnis uires exuperauit ossium, aut cum frequēs corpus se cætero corpori miscuit, quo locum sibi obtinere apte nō possit: quale genus excrementorū est. Pondera enim quæcūq; extrinsecus corpori applicentur, laboriosiora sunt quàm ipsa corporis membra, etiã si pondere leuiora illis esse cōtigerit. Argumentū, quod qui plus equo uel ederint uel biberint, hi minus quãuis laborarint quàm ieiuni, grauius tamen fatigantur: quoniam cibus locum suum non obtinet, utpote qui adhuc maneat crudus. Cum autem fatigatio maceret atq; colliquefaciat, colliquamentū autem non nisi excrementum sit, hoc est quod lassitudinē mouet, dum temere uagatur occurfatq; ossibus & neruis, & int̄mis carnis: quæ rara, soluta, patefactaq; substant. Vomitus igitur cum id extrudat, quod fatigationē inducit, meritō hominem recreat, liberatq; à lassitudine: corpus em̄ quale principio fuerit, tale restituit. Elaxat autē uomitus, non nimij motus ratione, sed si ita fuerit, ut non plenè agat. Copia enim ciborum, quæ in uentriculo remanserit, & excrementa, quæ his incidant cibis, faciunt ut lassitudo uomitū consequatur, quemadmodū in corporibus nimij impletis dictū iam est. Quod si nec illis causam lassescendi labor inferat, sed cum ita sese haberent, laborarint, nec ijs qui nō totū cibum eiecerint, uomitus causa foret lassescendi. Nam si hoc esset, haud erat quod nō omnibus euomētibus lassitudo incideret: nunc uero multi post, ubi euomerunt, alacriores certe redduntur.
 - 8 Cur laboriosius brachio est inanem iactasse manum, quàm cum lapide? An quod inani iactura brachium quasi conuellitur uehementius: nulla enim in re nititur, quemadmodum cum mittit, missili obdito, fulcire se potest. Huic proxime saltans quoq; pondusculis susceptis innititur. Et qui currit, manus obquatiēs, se sustentat. Quamobrem ille plus profilit halteres tenens, quàm nō tenens: hic uelocius currit manus obquatiens, quàm non obquatiens.
 - 9 Quam ob causam cursus uelox tam in hominum genere, quàm in cæterorum animantium facit, ut capita à morbo tententur? quanquã cursus unusquisq; detrahere ad ima genus omne excrementorū putatur, ut ambulatio: quapropter crura eorum implentur, qui nimij ambulant, quoniam de parte superiore ad imam labitur & alimentū omne & excrementū. An motus quidem ubiq; agere idem potest. Verum motus uelox, cum uires intendit, & spiritum retinet, caput concalfacit, eiusq; uenas nimirū inflat, & attrahentes redit facultatis externæ, ut frigoris, ut caloris: adde quæ in pectore continentur. Nam ea quoq; attrahi resorberiq; inde

credendum

credendum est. Quibus remissis, locum ægrotare illum necesse est.

10 Cur locis æqualibus quàm inæqualibus magis fatigatur: ocyus autem iter æquale quàm inæquale conficitur? An minus laboris tunc est, cum motus non semper eodem habitu agit, quod ingressu inæquali potius fit: ocyus enim ingredimur, ubi minus contra naturam mouemur. Ergo per locum æqualem parcè atq; frequenter, & ponitur & attollitur: per inæqualem autem contrà. Atqui ratio attollendi contra naturam est: ui namq; omnem attollendi usum exequimur. Quod autem per singulos gradus paulum redditur, id multum per multos demum exultat.

11 Cur in planis laboriosius accubamus quàm in concauis? An eadē ratio est, cur etiam in conuexis laboriosius quàm planis. Cum enim pondus corporis se eundē in locum in sedendo, accubandōue colligit, facit per afflictationē ut laboretur. Incuruū igitur quàm rectum, idq; quàm concauū magis tale se exhibet: nostrū etenim corpus in orbem se colligit potius, quàm dirigat in processum. Quæ autem eiusmodi sunt, hæc per plura attinguntur à concauis q̄ à planis. His eisdē de causis etiā fit, ut quæ cedūt, minus q̄ dura & renitētia fatigent, & in accubando et in sedendo.

12 Cur breues deambulationes fatigationē mouere amplius soleāt? An quia euariant incomptæq; sunt: faciunt enim ut sæpe sublistatur. De contrario autem in contrarium frequenter mutari laboriosum est: neutri namq; assuescere sinit. Quæ quidē assuescendi ratio uacat fatigatione: utriq; autem simul ut assuescas, fieri non potest.

13 Cur qui equo uehunt, quo longius equus decurrerit, eo magis emittere lachrymas solent? Vtrum quoniam aër, qui se obiectat, subinde eo frigidior est, quo minus teporis corpus attigerit, quod ijs etiā euenit, qui cursum nudo corpore agunt: frigus autem mouere lachrymam potest. An contrà. Res enim calida lachrymā ciet, uelut sol. Motus autem nimirum calorem efficere potest. An propter ictum illatum ab aère illud accidit. Quomodo enim uenti aduersi oculos perturbant: sic aër occurans eo magis ferire potest, quo equus uelocius agitur.

14 Cur cætera membra cum perfricantur, pleniora euadant: uenter autem soleat extenuari? An perfrictione protinus uehementiore extenuatur, cum is etiā impleti soleat illa fricandi ratione, quam paulatim amplificando admouemus, sed non æque proficit, atq; caro, qua de re quæritur: quippe cum omnino in exercitando, laborandoq; uenter præcipue extenuetur. Ratio igitur, quod opima quæque concafacta liquefcunt, & ea magis, quæ intensa suapte natura sunt: uenter autem cuteus est, cutis uero sua natura tensionē habet. Sedenim quod uenter celerrime opimatur, ideo & pingue aliquid semper obtinet, nisi morbo laboret. Cuius rei causam dixerim, quod cibo ex uicino positus est. Cum igitur omnino pingue res propria naturæ non sit, sed aduentitium, nec ita necessarium, ut caro adhæreat: ideo & exercitandi, & perfricandi agitatio uentrem concafaciens, liquefacit & macerat, alimentumq; quod inde redundet, membrīs ceteris dispertit: quamobrem sedile uentrem opimat, reliquum corpus extenuat. Motiones uero, perfrictionesq; uentrē extenuant, reliquum corpus implent & augent.

15 Cur peracto longo itinere aut cursu, si quis se super summos cōstiterit digitos, calces pedum conquatuntur, proniq; deorsum labuntur? An propter continuatum, uehementemq; motum concitati nerui nondum requiescunt. Fit enim sæpe, ut animus euincere corpus totum possit: membra autem singula inhibere non possit, ubi se quendam in modum commouere: non enim cor, non penem excitum, relidere animus cogere potest. Ratio autem rei quam quærimus est, quod multū spiritus circa neruos deurit, quod non simulac substiteris, refrigescere potest. Is igitur spiritus concutiens, ueluti subtrahendo suo motu deducit, facitq; ut pars remotissima minime contineatur. Itaq; calces tremiscunt, quemadmodum inum labrum hominis irati.

- 16 Qua de causa qui non concitatè admodū currunt, numero se respirant? Vtrum quod numerus omnis mensurā certo recipit motu: talis autem motus est, qui per æquas agitur portiones, quemadmodū agunt, qui currunt leuiter. Ergo simulatq; agere cursum incœperint, respirāt ita, ut cum spiratio per compares uices propter parem metiendi motum reddatur, numerum siue modulationem possit cōtinuare. An quod omnis spirandi ratio compari uicissitudine confici solet, modo quis nō retineat, sed tenori trahendī à natura determinato utatur. Igī cum sedemus aut ambulamus, qđ motus corporis mediocris est, numerus palā nō fieri potest: cum item cursum cōcitatè agimus, quod sensus consequi motū nequeat, numerū percipere respirandi haudquaq; ualemus. At cum mediocriter nolipsi cōcitemus, motus ipse mediocris modū respirandi sensibilē præstans, explicare numerū potest.
- 17 Quare inter currendum aer in flatum conuertī nobis uideatur? Vtrum quoniam dum per cursum agitatur, aerem corporibus nostris continentem excitamus, quod non nisi flatum mouere profecto est: quocirca non solum uidetur, sed etiam uerò in flatum aer conuertitur. An quod in currendo aerem impetu nostro uiolentius: quo facto, sensu aeris per motū magis afficiamur. Ergo recte in flatum aer se conuertere uideatur: hoc enim ratione impetus potest euenire.
- 18 Quamobrem currentes potius cadimus quàm ambulantes? An quod magis quàm moueamur attollimus: hoc enim inter cursum & ambulationem interest.
- 19 Cur ascendentes genibus, descendentes femoribus elaboramus? An quoniam dum ascendimus, corpus sursum iactamus, distensionēq; corporis genuumq; mouemus, ex quo genibus laborandum est. Procliuis autem locis, eo femoribus laboratur, quod ijs ipsis enixi crura submouemus. Ad hæc omne quod præter naturā fit, laborem doloremq; mouet. Est autem secundum naturam, genibus ut antè flectantur: femoribus autem, ut retro. At locis accliuīs genua retro flectuntur, nam inniti firmariq; uolumus: procliuis autem femora antè coguntur, corpus enim se pronum propensumq; ita defert.
- 20 Cur in itinere media femoris parte potissimum fatigari solemus? An quod longi cuiusq; atq; continui pars potissimum media laborat, cum scilicet stabilitum fixumq; manet: quamobrem hæc præcipue rumpitur, femur autē tale est. Ergo partem potissimum mediam eius fatigare meritò solemus.
- 21 Quam ob causam qui humida constant natura, facile à labore æstuq; stranguantur? An quod humor concalfactus transit in aera, itaque acrius urit. Ergo cum ob nimietatem facultas submouendi nō datur, refrigeratio nulla subsequitur, atq; ita celeriter homo calore insito, & aduentitio exardescit. Quapropter sudor spiritusq; secessio eos iruant, qui se exercent, qui deniq; laboribus se dederunt. Cum enim humor discernitur atq; extenuatur, spiritum inde enasci necessarium est.
- 22 Quare corpora, quæ modice constant temperataq; sunt, in morbum sæpius incidunt, & facilius curantur? An utrunq; eadem de causa euenit: est em̄ æquabile, quod modicū est. Quod autē æquabile, id compatibilius est. Quamobrem si qua eius pars laborauit, protinus totum collaborat. Immodicū autem contrā, utpote quod seiunctius sit, partium suarum uitia minus haurit, minusq; consentiens est. Ergo sæpius id in morbū hac de causa incidit, facilius autē curatur, quoniā malum partiū cōmune omniū est: eo nanq; debilius reddit, quo se in plura digesserit, itaq; curabilius est. Immodicum uero illud, ut quod rem cōmunem cum partibus non habeat, minus quidē ægrotat, sed difficilius curat, quoniā malū uehementius urget.
- 23 Cur æqualibus quàm inæqualibus locis magis fatigari solemus? ocyus autem iter æquale quàm inæquale expeditur. An quod minus laboris tum est, cum nō assidue habitu eodem mouemur, quemadmodū ingressū æquabili potius agitur: ocyus uero ingredimur, cum ubi minus parī tempore attollimus, Ergo per locū æqualem

æqualem usus attollendi exiguus est atq; frequēs: per inæqualem aut è contrario. Quod uero per singulos gradus paulū reddit, multū id per multos demū exultat.

24 Cur femora in descendendo, tibiæ in ascendendo laborant? An labor in ascendendo est, qua corpus attollitur: fit enim, ut totum corpus nobis oneri sit. Itaq; cui totum incumbit, & quo totum attollitur, id præcipue premitur atq; laborat: hoc autem tibia est. Postremam enim hæc longitudinem tenet, nec modo pedis latitudinem aliquam sortitur. Vnde fit, ut hoc minus se ualeat stabilire: itaq; ut humeris, ita tibijs pondus sustinemus, laboremq; ob eam rem, quo humerus maxime affici solet, tibia quoq; patiatur, necesse est. At in descēdendo, quoniā corpus deorsum se defert, propellitq; contra naturam, hinc labor & uexandi ratio prouenit. Itaque laborem huic præcipue admouet, cui incumbit, quodq; uexat. Atqui tibia manet, thorax ponderi est, femur sustinet atq; uacillat, eo quod & porrectum in longitudinem est, & supernè uersatur, qua scilicet thorax procumbit.

25 Cur iter longius tum esse uidetur, cum ignari quantum sit ambulamus, quàm cum gnari, si modo res cæteræ pares adsint? An quod nosse quantum sit, non nisi nosse eius numerum est, remq; nō determinatam pluris quàm determinatam esse perspectum est. Ergo quemadmodum, si nosti quantum sit, finitum id esse necesse est: licet etiam si ignoras, quasi reciprocetur, animus cauillatus oberrat, infinitumq; id esse uidetur, quod finitum est. Quamobrem si quantum quodlibet determinatum non esse putetur, uelut infinitum id esse uidebitur, eo quod aptum est, ut sit determinatum. At si determinatum non sit, infinitum est. Ergo id quoq; infinitum quodammodo uideri necesse est, quod determinatum esse nequaquam uidetur.

26 Cur femora magis quàm tibiæ fatigantur? Vtrum quod propè absunt ab ea parte, quæ excrementū continet: itaq; ubi ea pars agitata nimium recaluerit, femora expeditius ac plenius attrahere possunt, quàm tibiæ. An quod femora continentiore constant natura: laboratur enim præcipue propter continui distractionem: quippe cum etsi nullo excremento substante fessum sumus, tamen femoribus ac lumbis acrius laboramus. An quo modo inguina per ictū oriri nouimus, propter uenarū & neruorū societate: ita etiam lassitudo potius in femur incūbit, quod quidem ab initio propius abest. An quod femur eadem habitus ratione fungitur suo munere magis quàm tibia: quæ quidē res laboriosior est. An quod femora carnis copiam sustinent. Itaq; res affatim in his inest, quam naturæ rationi tribuimus.

27 Quam ob causam tubercula & ulcera nōnullis ex labore proueniunt? An corpore impuro motus concalfaciens, excrementa alia etiam cum sudore uaporatim delstringit, quæ crassa & humore prauo, hoc est, acuto aut amaro, aut falso contenta secerni penitus suam ob concretionem non queunt. Itaq; per carnem intumescunt, atq; exulcerantur propter amari humoris uiolentiam.

28 Cur nō protinus ab exercitatione, aut à medicamēto epoto cibus assumi debeat? An quod adhuc corpus purgatur, necdum à labore quiescit, excrementaq; ex cetera redundant.

29 Quamobrem currere quàm ambulare difficilius est? An quod plus oneris fert, qui currit: is enim elatus ac pendēs, onus super se totum sustinet. At qui ambulat, parte insistente uicissim sustentatur, quasi pariete admotus requiescat.

30 Cur nō protinus ab exercitatione esurire incipimus? Vtrū propter colliquefactionis residua, dum penitus concoquat. An propter spiritū, quē labor ex humore subdito mouet. An propter sitim quā laboris calor inducit: hæc em̄ accidūt omnia.

31 Cur genitura in somnis ijs profluere solet, qui aut labore lassescūt, aut tabe consumuntur? An quod omnino ita incontinentes sunt, qui natura calida et humida constant: semen enim tale natura est. Quod autem tale est, ex ijs qui tali habitus sunt, potissimum profluit, cum calor somni accessit: quippe cum corpora tan-

tisper exiguum momentum desiderent, idēq; intrinsecus, non extrinsecus. Lassi autem & tabescentes ita affecti sunt; redundant enim, & elassati colliquamentis calidis propter fatigationem & motum, & tabefacti propter destillationem & calorem, quem inflammatio mouet.

32 Quā ob causam crus suum sinistrum diutius perfricare cuiq; difficilius est quā dextrum? An quod parte dextra laborare ualemus; rebus autem præter naturā proficiscentibus, annumeranda cruris sinistri frictio est: fit enim dextra transuersa in partem obiectam. Quæ autē præter naturam fiunt, hæc factu sunt difficilia. Sinistra uero manu partem perfricando dextram, nil tale percipimus: quoniam hæc neutram in partem apta potensq; est.

33 Cur breues deambulationes laboriosiores sunt? An quod crebro subsistimus, neq; æquabili incessu mouemur cum flectimus: quod certe laboriosum est.

34 Cur in sole cum stamus, amplius recalescimus, quā cum mouemur: cum tamen motus omnis uim calfactoriam habeat? An non omne mouendi genus calfacit, sed est etiam quod refrigeret. Quod etiam in ollis feruentibus patet, quoties eas afflamus aut uersamus. An quia cum flamus calor permanet: is autē cum permanet, amplius calfacit, quā cum mouetur. Corpus etenim nostrum uaporem de se quendam mittit assidue tepidum, qui proximū aerem tepefacit, quemadmodum titio. Cum igitur quiescimus, aer nos circumfundens, calidus ob prædictam causam redditur. At cum mouemur, flatus excitatur, qui refrigerare nos potest: flatus enim quisq; frigidus est.

35 Quam ob causam qui equo currunt, quo contentius cursum arripit equus, eo magis lachrymas mittunt: & qui pedibus, eo magis quo intenderint uehementius? Vtrum quoniam aer occursans frigidus est: frigus enim lachrymas mouet, quippe quod contrahendo condensandoq; carnem, humorem exprimat. An potius contrā, calor enim sudorē elicit: lachryma autem sudor quidam est. Quapropter à cōcalfactione utrunq; mouetur, & sudor & lachryma, salsaq; pariter ambo sentiuntur: calorem autem efficere motus potest. An propter aeris ictum. Quomodo enim flatus aduersi oculos perturbant, ita etiā aer qui se obiectat. Quo igitur quis contentius equum agit, aut ipse currit, eo magis ictu quodam molli obuerberat & ferit: quo fit ut se lachrymæ promant, scilicet meatibus oculorū relaxatis appulsu eiusmodi. Omnis etenim ictus, uim aut secandi habet, aut collidendi & contundendi.

36 Quamobrem qui cursum concitatē agunt, cōuulsis maxime corripiantur, ubi quis inter currendum eis substiterit? An quod ea potissimum diuelluntur, quæ in partem contrariā uehementer trahimus atq; mouemus. Cum igitur homini currenti, uehementerq; membra ultra propellenti, quis obuiam factus obstiterit, accidit ut in partem retorqueantur contrariam, quæ adhuc ante pertendunt, atq; propriunt. Itaq; diuulsio eo uehementior incidit, quo cursum contentius agitur.

37 Cur ambulationes minus laboriosæ sunt, quæ inæquales q̄ quæ rectæ aguntur? An quod elatio erecta secūdam naturā corporis uniuersa est. Ideo ambulationes, quas loca æquabilia præstant, laboriosiores quā inæquabiles sunt, q̄ in easdem partes laborem admouent, quod inæquales illæ non faciunt: dispertiunt enim magis in omnes corporis partes. Calidis uero temporibus, arctæ ambulationes plus ualent quā frigidis, quippe quæ partibus externis laboris plus afferant, & quidem sudorem ob eam rem euocando extenuent. Frigidis contrā carnem reddunt constantiorē, & stomachum excitant, ciborumq; faciunt auuidiorē. Partibus enim internis calorē augent, membrisque ad frigoris appulsu torpētibus, locum intimum calore amplificato efficacius purgant. Carnem uero solidiorē efficiunt, ut quæ per eam uniuersam nequeat superare. Accliuēs etiā ambulationes laboriosiores

fiores sunt quam decliues, magisque extenuant. Faciunt enim accliuēs, ut lumbi potissimum laborent, decliues ut femora. Ponderum enim totum femoribus incumbens grauissime premit: quod idem, cum præter naturam sursum efferrī à calore cogatur, maiorem in modum calfacit. Itaque efficitur, ut arduum ambulandi genus sudores moueat, spiritum suspendendo extenuet, lumbis dolorē infligat: crura enim magna cum difficultate se in sublime recipiunt, lumbos inflectunt, frangunt, euellunt: quibus de causis labor præcipuus sequatur necesse est. Locis autem duris ac renitentibus habitæ ambulationes, musculos & neruos crurium effatigant, quippe quæ cōtentiones tam neruis quam musculis moueant, cum enixu agantur uio lento. Mollibus uero & cedentibus locis facta ambulatione, articuli potissimum sentiunt. Flexus enim articulorum percrebrescit, cum solum succumbat, dilabatur, & cedat: eadem autem quæstio est.

38 Cur locis arduis difficilius ambulemus? An quoniā omnis ingressus attollentia & positione conficitur: attollere igitur præter naturam est, ponere secundum naturam, proponere medium tenet. In ambulando autem locis arduis, multū fortis illius auersæ, à natura proculdubio est.

39 Quare qui cursum ex equo arripiunt minus decidunt? An quod magis cauent quam timent.

eorum quæ ad sessionem, accubitum et habitum corporis pertinent, Sectio sexta, cuius quæstiones VII.

1 **V**R sedile alios impleat, alios extenuet? Vtrum habitus corporum distent inter sese, ut alij calidi, alij frigidi sint. Ergo si ita est, calidi implent: cibum enim corpus uī sui caloris exuperat. Frigidi autem, quod aduentitium calorem desiderant, quem ex mouendi ratione potissimum corpus acquirit, concoquere nequeunt, dum quiescunt. An quod alij excrementis redundant, & ob eam rem motum qui ea consumat desiderant, alij non.

2 Cur partes corporis distendendæ sint: quod qui se exercitant facere consueverunt. An quod meatus spiritu suo perpurgari oporteat.

3 Cur inflexo corpore cubare melius est, quod etiam medici plerique præcipiunt? An quod uenter cum recalescit, cōcoquere celerius potest: sic autem fit, ut recaleat. Ad hæc locum flatibus dare, in quem incumbant & innitantur oportet: ita enim minime infestabunt. Hinc enim & uarices, & cæteri abscessus iuuant, quod uentriculos cōtinent, in quibus flatum recipere queunt. Ergo corpore extento, cauerina nulla eiusmodi adigi potest: locum etenim omnem uiscera occupant. Inflexo autem, singula laxantur & sinuantur.

4 Cur uertigo surgenti potius accidat quam sedenti? An quoniam quiescenti humor uniuersus unum in membrum se colligit: ex quo cruda etiam oua nequeunt circunuerti, sed protinus decidunt: mouenti autem, humor se æque expandit. Surgimus igitur à quiete, qua ita affecti sumus: sedemus uero à motu, quo humor æquabili modo quaque uersus se porrigit.

5 Quam ob causam cum parte corporis dextra cubamus, somnus magis accedit? Vtrum quod uigilantes contra quam dormientes habemus. Ergo cū uigilando parte accubemus sinistra, contrariū sequetur in dormiendi initio, cum id contrarium sit. An quod somnus priuatio motionis est. Partes igitur, quarum mouere interest, quiescant oportet: dextrarum autem partium mouere interest. Cum autem ita accubamus, uelut initium quoddam resurgendi detentum, obligatumque habemus.

6 Cur torpeamus, & cur manus potissimum & pedes? An quod torpor refrigeratio est: fit enim propter sanguinis priuationem translationemque. Manus autem & pedes, omnium maxime partium carnis inopes, nerui uberes sunt, sed præ-

cipuè pedes: itaq; ad refrigerationē celerem sua natura nimirum habiles reddunt.

- 7 Cur libenter in latus accubamus sinistrum, in dextrum autem potius dormimus? Vtrum quoniā conuersi ad lucem, minus dormire possumus, somnus enim in tenebris ocyus obrepit. An quod dum in latus accubamus sinistrum, uigilare magna ex parte consueuimus, & operum functio sic nobis expeditior est. Itaque ad contrarium opus, contrarius habitus, siue situs requiritur: inuitatur autē quisq; magis ad opus fungendum habitus sui ratione.

EORVM QVAE AD CONSENSVM NATVRAE ANIMANTIVM
pertinent, Sectio septima, cuius quaestiones V.

- 1 VR à morbis nonnullis aegrotant, qui appropinquarint, à sanitate nemo sanari potest: An quoniam morbus motio est, sanitas autē quies: ergo ille mouere potest, hæc non potest. An quod alterum non uoluntarie, alterum uoluntarie accidit: res autem non uoluntariae, à uoluntarijs consultisq; plurimum differunt.

- 2 Cur oscitanti saepe in oscitando respondemus: & cum mingentem quempiam uidemus, ad mingendum mouemur: quod iumentis præcipue accidit. An propter memoriam: mouemur enim ea ipsa parte, quoties meminerimus: hominibus tamen, quia sensu præditi sunt faciliori, statim ubi uiderunt, euenit, ut moueantur reminiscanturq;: iumentis autem uidisse non satis est, sed alio quoq; sensu opus est. Quamobrem addito etiam olfactu, mouentur: quoniam sensus hic in brutis mobilior est. Vnde fit ut eodem in loco sequentia mingant omnia, quo primū emixerit: tum enim præcipue mouentur, cum olfaciunt: olfaciunt autē posteaquam appropinquarunt.

- 3 Quamobrem cum secari quempiam, aut uri, aut torqueri, aut aliqua re tetra affici uidemus, animo uicem eius doleamus? An quod omnium cōmunis natura humana est: ignoscimus ergo, cum tale quidpiā inspeximus, propter naturæ conformationem & familiaritatem. An quomodo nares & aures delibationes quasdam rerum obductarum pro sua facultate concipiunt, sic etiam aspectus afficitur, & à re delectabili & à tristi.

- 4 Cur à tabe & lippitudine & scabie capiunt, qui appropinquarint: ab aqua autē intercute, aut febre, aut stupore attonito, aut aliquo ex numero cæterorum malorum capi nequeunt? An à lippitudine, quoniam oculus pars nostri corporis mobilissima est, cæterarū maxime omnium rei sibi obiectæ similis reddi potest, quippe qui facile moueatur ab eo, quod moueat: itaq; fit, ut cum perturbatum obspicit oculum, facile ipse etiam perturbetur. Talis autem contagio ideo fit, quoniam spiritum uitiat grauemq; reddit. Celerrime autem omnes morbis arripiuntur ijs, qui spiritu corrupto proueniunt, quale est omne pestilens genus: qui autem appropinquarint, talem profecto spiritum trahit, qualem aeger ille reddiderit. Aegrotat igitur, quia morbiferum est, quod spiritu trahitur: ab uno autem morbum excipit, quoniam unus ille sic spirat, cæteri secus: eundem uero, quia quo aegrotarit, hoc non aliter spirat, quam fuerit affectus. Sed scabies magis quam lepra, cæteraq; uitia generis eiusdem, afficere potest: quoniam per summa corporis errat, & humore manat glutinoso: genus namq; prurientium omne, tale est. Itaque id ipsum quia per summa oritur, glutinosumq; est, nimirum idcirco attingere potest: cætera nequeunt, uel quia non per summa proueniunt, uel quia persistere suam ob sitatatem non possunt, quamuis per summā cutem oriantur. Quid est, quod nonnulla ex ijs, quæ auditu tristitia nobis occurrūt, ut inhorrescamus, efficiant: ut ferracum exacuit, & pumex cum secatur, lapis cū mola frangit. Quæ aut nota affectio
num

num patent aspectui, hæc genera affectionū ipsa in nobis creant: dentes em̄ stupe-
scunt, cū aliquos rem acidā edentes aspiciamus. Et pleriq; cum homines laqueo su-
spendi, uel aliter strangulari uiderent, ipsi defecerunt. An q̄d uox omnis, genusq;
omne strepēdi spiritus est, qui nostrū subiens sensum, mouere nos solet: cumq; suū
motum uel magnitudine, uel pulsu uehementiore amplificauit, aliquid ex ijs, quæ
nostro in corpore latent, immutat, & sæpe interimit. Ergo spiritus, qui quamuis
magni, lenes tamē adierunt, ij sedem ipsam cōmouent sentiendi, & latitia ob eam
rem nos afficiunt. Asperi autē, quoniā iētum inferunt uehementiorē, sedem utiq;
illam cōcutiunt, longeq; pro iētus sui facultate se porrigunt: quod idem res quoq;
frigida faciunt. Frigiditas enim uis quædam est: sed hanc horrorē inuehere posse,
dictum iam est. Asperitas uero, quod pulsu frequēte initium pilorum cōcutiens,
in partem pellit aduersam, efficit ut pili se erigant: pulso nanq; initio, cacumen pi-
lorum se transferat in partē aduersam, necesse est. Itaq; fit, ut pili exurgant, omnes
enim deorsum procumbunt. Et spiritus quoq;, qui per aures corpori se insinuat,
de summis ad ima se defert. Ergo cum soni, quos modo diximus, asperi sint, hor-
ror utiq; ob causam prædictam moueri potest. Sed euenit, ut cæteris partibus po-
tius quàm in capite moueatur: quoniam ut pili partium cæterarum imbecilliores
sunt, lic affectus hic imbecillus occurrit. Cum uero sensus audiendi quàm uidendi
obtusior sit, affectus quoq; hebetiores per summa errāt, qui ab eo ipso proficiscun-
tur. Horror autem talis est, quamobrem multis ac uarijs causis existit. Sensus ui-
dendi uero, cum omnium exquisitissimus certe sit, euenta quoq; ipsa pro sua præ-
stantia solet ingerere: quocirca efficit, ut ipsi ueri affectus proficisci ex eo possint,
quamuis uero leuiiores. At in sensu audiendi, ut ipsos minime, sic eorum expecta-
tionem nimirum horremus: rei enim tristis & anxie expectatio existit.

FORVM QVAE AD RIGOREM ATQVE HORROREM PERTI-
nent, Sectio octaua, cuius quæstiones XIX.

1 **Q**UA de causa liuidi, qui rigent, efficiuntur? An quoniam sanguis appul-
su frigoris gelascit, gelatus autem nigrescit propter caloris inopiam: al-
bedo nanq; igni tribuitur. Quapropter ijs maxime, qui ætate processe-
runt, caro liuescit, eò quod calorem minimum obtinent.

2 Cur extrema corporis maxime rigent? An propter angustiam: foramina em̄
quæ in his insunt angusta, parum obtinent sanguinis, & ob eam rem parum calo-
ris sortiuntur, sanguis enim calidus est.

3 Cur pedes magis tunc rigent, cum suspensi tenentur? Vtrum quod frigus am-
plius ad eos aspirat. An quod sanguis in breuiorem se contrahit partem: itaq; reli-
quum frigori opportunius redditur, cum calor desit.

4 Cur tempore frigido maxime uis illa famis intolerabilis incidat, qui caninus
appetitus uocatus est, & hyberno potius quàm æstiuo? An quod uitium hoc ob
inopiam alimenti sicci solet accidere. Tempore autem frigido & hyberno, cum
calor in angusta se contrahit, ocys interdum deficit alimentum: quod cum de-
fuerit, uitium id esuriendi accidere consentaneum est. At si in ea cibi uitiosa cupi-
ditate, resolutio imbecillitasq; secuta est, materia statim interna corporis à colle-
cto calore colliquescit: quæ si ad locum cibo à natura destinatum influxerit, pro
cibo seipsam corpori applicabit. Sed si spirandi sedem adiuerit, obmutescere at-
que languescere necesse est: obmutescere inquam, quoniam spirandi meatus in-
tersepitur, atq; obsidetur. Languescere autem est propter inedia, consumptio-
nemq; corporis. Celeriter tamen, paucisq; remedijs subuenitur, eò quod eius
mali ortus extrinsecus est. Frigus enim calorem corporis nostri intrò compellens.

ac contrahens, infatiabilem edendi illam cupiditatem iniicit atq; intendit. Quamobrem quo modo, qui in metuendo tremebant pallebantq;, periculo demum libertati, subito ad priorem redeunt statum. Sic etiam esurientes illi, ubi parum sumptulerunt panis citissime recreantur, ut qui ui paulò à naturæ ratione summoti aberrerent, nò qui penitus corrupti desciscant: quod enim naturæ tenorem in partem aduersam uiolat, idem suæ naturæ eundem restituit. Ergo dimisisse tantummodo factum est, quemadmodum cum aduersi inter se pueri funem enixi retrahunt, quippe qui fune dimisso, resupini protinus decidunt.

- 5 Cur homines pleni admodum rigent, cum tamè pingue omne calidum sit? An propter amplitudinem molis, ut longe à calore interiore distant partes extremæ corporis, sic propè ab extremo frigore absunt.
- 6 Cur exercitati frigus uehementius sentiunt quàm inexercitati? Vtrum quoniã pingue consumptum à laboribus est, quod utiq; teporè præstare potest: calidum enim opimum est. An quod spiratiora solutioraq; corpora eorum ideo sunt, quoniam pingue excrementumq; omne detractum est, ita ut frigus arcere nequeant. An quod meatibus per sudationē patefactis ueluti ostia complura aperiuntur? habitum autem non eundem sanitati & robori esse idoneū manifestum est: alteri nanq; pinguis, alteri laxus uidetur planè conuenire.
- 7 Cur ut aqua frigida, sic etiam calida infusa horrescimus? Res enim contrarias inter se idem efficere posse absurdum est. An frigida infusa, calor interior extinctus horrorem mouet: calida autem frigus externum circumobsistens in unum, seq; profugum intercolligens efficere identidem potest. Quamobrem utrunq; ab eodem agitur: uerum aliàs ab interiore, aliàs ab exteriori, ut dictum iam est.
- 8 Cur pili in cute inhorrescunt? An ubi cutem contraxerunt, merito eriguntur, contrahunt autem & rigore, & alijs plerisq; affectibus.
- 9 Cur ad extremam urinæ missionem inhorrescere solemus? An dum humor calidus ille inest, uelica & meatus qui circa eam positi sunt, pleni expertesq; frigoris substant: post uero, ubi effluerit, aëre frigido replentur: quippe cum inane nihil esse naturæ ratio patiat, sed aut aeris aut corporis plenū esse unūquodq; necesse sit. Quod igit aer se induxerit frigidus, recte ut inhorrescamus, euenire solitū est.
- 10 Cur lingua rigentium quemadmodum uinolentorum errare soleat? Vtrum quod à frigore concreuit ac indurescit, mouenti difficilis redditur, itaq; explanare nò potest. An quia partes exteriores appulsu densantur frigoris, humor intus collapsus linguam madificat, ex quo suo fungi officio lingua nequit, ut de uinolentis etiam diximus. An quod per tremorem à rigore inductum motus temere agitur, articulate uocabula lingua ædere non potest, itaq; oberrat & hæsitat.
- 11 Cur pili rigentium eriguntur? An quod ex refrigeratione calor in partem interiore se colligit. Vbi aut carni calor beneficiū defuit, magis cogitur: quod cum fit, pili erectiores effici coguntur.
- 12 Cur hyeme cum currimus, magis rigemus quàm cum stamus? An quod aer nostra ambiens corpora, cum stamus, ubi semel concalescitur est, nullam præterea molestiam infert: cum autem currimus, alius atq; alius subinde frigidus occurrit, itaq; facit ut magis rigeamus. Ad hæc, aer cum mouetur, frigidior redditur: quod quidem in currendo maxime incidit.
- 13 Cur tempore matutino frigus acrius est, cum tamè sol propius adsit? An quod plus temporis absentia solis exultat: itaq; terra magis refrigerata est. An quod die instante, ros & pruina cadere solent, quæ frigida sunt: an hæc etiã ideo cadunt, quoniam calor, qui sursum se extulit, ui frigoris superatur, idq; non nisi solis absentia euenit. Quocirca cum longe distat, non cadunt, cum propius, tum cadunt atque gelantur, quod locus uehementius refrigeratus est, propter solis diuturniorem absentiam.

sentiā. An die instante potius flatus incitantur nocturni, qui gelidi admodum spirant. An nobis frigus acrius idcirco esse uideatur, quod cibi concocti iam sunt. Inaniores autem cum sumus, frigus utiq; acrius sentimus: argumētum, quod à uo-
mitu maxime frigere solemus.

14 Cur ubi sternuimus uel minximus, plerunq; inhorremus? An quod ratione utraq; uenis subtrahitur: quæ cum redditæ sint inaniores, aer ingreditur frigidus, qui rigorem ciere potest.

15 Qua de causa qui uehementer frigent, si statim copioso igne concalescant, indole-
lesunt: si paulatim uero tepescant, sine magno dolore recreabuntur? An quod omnino cum ex contrarijs in contrarium proficiscitur, magna effici cōmutatio so-
let: ut in arbore, si quis paulatim defleat, nihil est quod stirps ipsa laboret. At si ue-
hementius corripit, nec sensim abducit, frangatur necesse est. Ergo si simile à suo
simili affici nihil potest: ut autem calor hominis frigentis intus consistit & se collig-
git, sic humor & rigor parti exteriori relinquuntur, contrariumq; sui contrarij cor-
rumpens est: efficitur recte, ut si sensim paulatimq; tepescant, calor prouocetur, &
exeat, itaq; minus doleant: sin subito recalescant, amplius adducatur & astringa-
tur, itaq; dolendum acrius sit.

16 Cur refrigerati mais ab eodē calore urimur, atq; dolemus? Vtrū caro suæ causa
denitatis calorem occurrentē sibi tenacius suscipit, ex quo plumbū calidius reddit
quàm lana. An calor ui penetrat, eo quod foramina nimio frigore congelaueunt.

17 Quam ob causam non rigent, qui irascuntur? An quod ira & excandescētia
timiditati contrarij affectus sunt. Est autem ira ex igne proficiscens. Cum enim in-
tus copiam ignis retinemus, cōcalescimus: quod maxime in puerili atate perspi-
cere licet. Pueri namq; primum spiritus copiam retrahunt, deinde rubescunt: calor
enim cum intus affatim substet atque humificat, facit ut erubescant. Nam si quis
largè aquam frigidam his infuderit, iram sedabit: sic enim calor extinguitur. Pau-
di autem et perterriti contrā: rigent enim, & frigidi pallidique reddunt. Calor namq;
eorum se summis de partibus seuocat ad imas.

18 Quamobrem quoties inhorrescimus, pili eriguntur? An quod in humore oc-
cludi continentur: humor enim à pili altitudine uincitur. Horror autem, pulsus fri-
goris fieri solet. Frigus uero calidum humorem congelet, naturæ ratio uult. Ergo
ubi commutatus congelatusq; humor est, in quo pili inhaerent, pilos ipsos mutari
consentaneū est. Aut igitur in partem aduersam se transferent, aut in eadem ma-
nebunt, si rursus uincere humorem potuerint. At uerisimile non est, ut humorem
gelatum coactumq; pilus uincere suo pondusculo possit. Ergo si pilus undiq; ge-
lido humore obsessus, ne quò ualeat inclinari, restat sanè ut erectus consistat. An
quoniā calor pulsus frigore ad locum interiorē se colligit. Vbi autē calor se à carne
dimouit, caro plenius cogit, coactaq; pilos eminetius erigi cogit: quo modo si cū
terræ festucam, aut aliud quodlibet infixeris, construas, atq; undiq; terrā colligas,
efficies, ut magis erigi possit qd infixū est, quàm si terra minus esse coactū liueris.

19 Quam ob causam qui rigent, maxime dormire nō ualeant? An quoniam qui
rigit, spiritum magis retinet quàm laxat: qui dormit, magis reddit quàm attrahit.

Facit igitur rigor, ut contrā agatur, quàm cum dormitur.

EORVM QVAE AD VIBICES, ET CICATRICES, ET PELLAS
pertinent, Sectio nona, cuius quaestiones XV.

VR pelles recēter detractæ, maximeq; arietū, uerberū uulneribus, et uici-
bus admotæ, & oua super cōfracta prohibēt ulcera, ne consistant? An
ratione utraq; humor colligi intumereq; prohibet. Pars em̄ collisa hu-
morē trahit, intumescitq; propter feruorem. Oua sua lentitia glutināt,
d

atq; ita intumescere nō sinunt, ut etiam in ambustis glutine agitur. Conglutinare possunt pelles quoq; ob suam lentitiam hærētes nimirum, simulq; suo calore concoquunt, inflammationemq; sedant: neq; enim detrahere eas solemus, nisi diebus aliquot post. Etiā qui ex sale acetōue perfricandum censent, inflammationem tollere uolunt.

- 2 Cur cicatrices reliquo quidem in corpore nigrae, oculis albae inducuntur? An quod cicatrix colorem priori contrarium trahit, scilicet quemadmodum omnia quae aegrotarint. Ulcera autem parte oculi nigra contrahi solent: uerū tamen neq; in corpore statim nigrescunt, sed principio albae sunt, neq; in oculo semper nigrae, sed demum uel ex toto, uel magna ex parte redduntur.
- 3 Cur ferula oras siue ambitū plagae rubidum, medium album facit? Vtrū quod sanguinē pellit ex medio, quod maxime ferit, quia in orbem se colligit, & rotunda est. An ea quidem de causa sanguinem deinde redire oporteret. Rubedo autē, non nisi concursus sanguinis est, isq; in eum locum, qui ictus est.
- 4 Quare cum membra à ferula uehementius feriuntur, medium carnis album, orae rubrae redduntur: ligno autem contra, medium amplius rubet? An quod ferula suam ob leuitatem, ubi uehementer percussit, sanguinem residentem per summa dissipat. Itaq; unde sanguis defuerit, mox ea pars alba existit: quod autem plenius fluxit, hic rubor ambit. Cumq; plaga intumuit, sanguis citò suam sedē repetere nō potest, quoniam & exiguus est, & relationē per accliuē agat necesse est: non enim nisi copia magna referri potest contra naturam. At ictus, quos dura corpora inferant, affligunt, colliduntq; ponderis sui ratione ac robore. Afflictum itaq; mediū cauum redditur, collisum autē rarum existit: collisio nanq; dissectio, & distractio leuis est. Quod cum cauum collisumq; reddatur, sanguis ad id summus de oris undiq; fertur: nam & aptus ferri deorsum est, & laxa expeditius subit, qd ea cedunt facilius. Vbi autem sanguis eò ipse se collegit, efficitur merito ut medium rubore tingatur: orae autem, quas deseruit, albedine decolorentur.
- 5 Cur nigrae cicatrices hominum sunt, qui uitio lienis tenentur? An quod sanguis eorū corruptus est, propter admistionē morbosi dilutiq; sanguinis, qui à liene procedit. Cicatrix igit̃ cute pretenui summaq; consistit. Sanguis uero ille, quia ut dilutus & calidus sit, niger est: cicatricē nigram transpectus utiq; ostendit, & quidem sapius. Hac eadem de causa cicatrix nigrior fit: sanguis etenim cutis imbecillitate frigescit, & calore euaporante, atrior redditur. Senioribus etiam pari ratione cutis magis nigrescit, & nativae cicatrices atriores quàm iunioribus habentur: est enim quali uibicatum corpus eorum totum, nō ob aliquam cutis tenuitatem, sed quod calor defecerit.
- 6 Vtrum quaecunq; rei eiusdem causam obtinent, uim habent eandem ad agendum, an non? Verbi causa, cum uibices discuti, & ab aere, & à radícula, & à faba commanducata, & à pulmone, & ab argilla, & ab alijs huiuscemodi possint, singulā ne ui eadem hoc efficiant, an diuersa? An aes ideo tollit, quoniam rubiginem praese fert, quae pro medicamento accipi potest. Faba uero & pulmo & argilla, eò quod ad se attrahunt, propter sui corporis raritatem: ceteraq; praedicta alijs ex causis idem faciunt. An ultimum quidem in his omnibus idem est. Quod autē antecedit, hoc discrimini fore, nihil est quod prohibeat.
- 7 Cur caeterae cicatrices nigrae, oculi albae consistunt? An quod cicatrices colorem contrahunt contrariū parti, in qua efficiuntur. At in parte oculi nigra fieri solent: ergo albae efficiantur necesse est.
- 8 Cur ictus ferulae dolorem amplius mouet quàm aliquod duriorum? Ita enim deprehendetur, si quis cum uerberat, ratione considerat, cum tamen ictum durioris, uehementiorem esse ratio potior exigit: acrius enim ferit, quod durius est. An quod

quod caro non solum cum percutitur, sed etiam cum repercutit, dolet. Igitur à duris percuti tantum potest: cedit enim propter eorum duritiem. At uero à ferula utrunq; sanè accidit, ut & percutiatur, & repercutiat, propter ponderis leuitatem, cum scilicet non cedat, sed renitatur, ita ut ictus possit duplicari.

9 Cur thapsia, & cyathus, quæ contraria planè inter se sunt, pariter uibices possint discutere, hic principiò, illa post: cyathus enim frigidus est, quod etiam poetata inquit Homerus: Et gelido dentes defixit in aere: thapsia uero calida & urens. An quòd ut animo deficientibus aqua, sic cyathus uibicatis occurrit. Obuians enim refrigeratio, calorè prohibet educi è sanguine, qui per ictum ad summa confluere corporis, atq; concrefcere solet, ubi calor decesserit. Fit enim, ut perinde ac si extra sit, congeletur, cum sub cute est, propeq; abest, ut extra sit. At uero cum calori exitus negatur, non concrefcit, sed se rursum diffundit, & sedem unde effluxit repetit. Quod idem thapsia quoq; prestare potest, quippe quæ calor sui facultate prohibeat, ne sanguis gelascat.

10 Cur aeneis quibusdam admotis, ut cyathis, alijsq; generis eiusdem, uibices reprimi resoluiq; possunt? An quoniam æs natura frigida est: ergo calorem effluere uetat è sanguine, quem ictus collegit. Eo nanq; per summa corporis exhausto, uibex existit: itaque celeriter admouendum est antequam geletur. Et thapsia uero ex melle illita eadem de causa iuuat: quia enim calida est, sanguinem refrigerare prohibet.

11 Cur si eodem in loco sapius ulcus extiterit, cicatrix atra ducetur? An quacumq; parte ulcus se ostenderit, hæc admodum debilitatur, eoq; magis, quo ulceratum sapius sit. Debile autem omne frigescit, humorisq; plenum est: quo fit, ut nigrum quoq; appareat. Et quidem ulcera magna & uetera, cicatrice atra obducta uidemus. Sæpe autem ulcus cœpisse, non aliud est, nisi ulcus diu habuisse.

12 Cur uibicibus cyathos admouere solemus? An quod locus, quo icti fuerimus, refrigeratur, calorq; inde omnis decessit. Cyathus itaque admotus, facit æris frigiditate, ne calor abeat.

13 Cur pili cicatricibus nequeunt exoriri? An quod omnes meatus obcæcantur, & uariant, è quibus pili se promouere solent.

14 Cur ictus tumorem liuoremq; suscipiant? An quod de loco percusso humores disiecti, in loca proxima ruunt, in quibus offendentes retorquentur. Itaque coniuncta cōglutinataq; humorum copia, tumor per collectionem exurgit, & si quæ uenulæ ruptæ sint, confluuium id humoris subcruentum fiat necesse est.

EORVM QVAE AD RES NATVRALES PERTINENT,
Sectio decima, cuius quæstiones LXVII.

1 **Q**VR in animantium genere alia tussunt, alia non? Verbi gratia, homo tussit, bos minime. Vtrum quod cæteris maxima ex parte excrementum aliorum se uertit: homini autem eò conuerti natura uoluit. An quod homo maximum humidissimumq; cerebrum continet. Tussis autem pituita distillante fieri solet.

2 Cur homini tantummodo ex omni animantium numero, sanguis è naribus defluit? An quoniam plurimum cerebri, idemq; humidissimum homo continet. Vnde uenæ excrementis per ora eodem tendentia nimium repletæ, profundere inde coguntur. Sanguis enim uitiatu quisq; integro tenuior redditur. Talis autem est, qui se cerebri excrementis miscuerit, & quali in saniem degenerat.

3 Cur alia ex animantibus sub cutem, alia intra carnem, alia utroq; modo pinguescere consueuerunt? An quibus densa est caro, ijs inter cutem & carnem hu-

mor præteruis cogitur: quod is semper sua natura eminet atque residet, qui tandem concoctus, pingue effici solet. Quæ autem carne sunt rariore, cutemq; gerunt obuiam, hæc opima intra carnem redduntur. Quæ uero utroq; modo se habent, utroq; etiam pinguescunt.

4 Cur uiriliginem pueri mulieresq; minus habent quàm uiri, & in eo ipso foemino sexu, quæ proeclatæ ætate sunt, magis habent quàm minores? An quod uiriligo exitus spiritus est. Corpora autem puerorum contextu denso, non facili expiratu constant, & mulierum minus expirant quàm uirorum. Spiritus namq; in menstrua se auertit foeminae: densitatem uero leuitas eiusdem satis declarat. Quæ autem corpora ætate procefferint, aut consenuerint, respiratiora euadunt: hæc enim modo ædificij ueteris, structuram suarum partium laxiorem iam habent.

5 Cur homo tantum habeat uiriliginem? Vtrum quod tenuissimam is ex omnibus animalibus cutem habet, simulq; flatibus redundat: indicium uero, quod uiriligo partibus tenuissima cute obiectis, maxime primumq; existit. An & his ipsis de causis, & præterea quod homo unus ex omnium animantium numero canescit: quippe cum in uiriligine pili canicie immutentur. Itaq; fieri non potest, ut uiriliginem habeant, quæ nunquam canescere soleant.

6 Cur capris & ouibus lac plurimum demulgetur, quæ corpore non maximo sunt: homini autem & boui minus, scilicet ad corporis proportionem? Vtrum quod his copia in corpus absumitur, cæteris in excrementum se confert: ouibus autem & capris, quantum excrementi accesserit, omne in lac transit. An quod plura gignunt, quàm quæ magno sunt corpore: itaq; plus attrahunt excrementi, quoniã plura alendum sit. An his grauidis plus excrementi propter corporis imbecillitatem redundat. Lac autem, excremento consistere certum est.

7 Cur animantium alia cum aquam mutarint, colorem suum amittunt, similiaque loci illius domesticis redduntur, ut capræ: alia uero nunquam amittunt, ut homo.

8 Ad summam cur alia mutantur, alia non: ut coruus, qui semper incommutabilis persistit? An quorũ natura uincere, perdomareq; humorẽ nõ potest, ut auis, quæ uesciam quoq; nullam ob eam rem obtinent, hæc nusquam mutari possunt.

9 Sed cur nõ illa eadem, sed quæ nata ex his sunt, hæc mutantur? An quod recens nata, suis parentibus sunt infirmiora.

10 Cur mares corpore maiori ex toto penè sunt quàm foeminae? Vtrum quod mares calidiores foeminis sunt: quæ res uim obtinet augendi. An quod mares præditi natura integra sunt, foeminae manca oblataq; desciscunt. An quod mares longo temporis spatio perficiuntur, foeminae breui.

11 Cur in animantium genere alia breui tempore pariunt, alia diu gestant? An longius perfici solent, quibus longiora sunt uitæ spatia. Sunt autem partu tardiora, quæ longo tempore uiuunt: sed non uniuersaliter id est. Equus enim ut tardius maxime quàm homo parit, sic uiuere minus potest: cuius rei causam, uulua siue uteri durities habet. Quomodo enim ager sitiens haud citò suas stirpes enutrit: sic durior uulua equarum, informando nutricandoq; suo foetu remoratur.

12 Cur proles cæterorum animantium magis quàm hominis suis parentibus similem gerit naturam? An quod homo uago, uarioq; plurimum animo in coitu est: prout autem pater materq; in conceptu affecti fuerunt, ita partus euariant. Cætera uero animantia omnia, aut certe plurima, rei tantum ipsi intendunt, totaq; sese ueneri dedunt. Adde quod ob eam aueritatem, minime repleti magna ex parte patiuntur.

13 Cur alibi tam homines quàm equi oculis magna ex parte caesi sunt? An cum oculi triplici coloris genere distinguantur, nigro, caprino, & caesio, corporis totius colorem

colorem oculi quoque color consequitur: itaque haud immeritò cæsius est.

14 Cur homines nana statura proueniunt? Vel potius querendum in uniuersum, cur in animantiū genere alia paruo, alia magno cōsistant corpore? Causa duplex sanè reddi potest: aut enim locus, aut alimentum id facit. Locus, si angustus est: alimentum, si exiguum: quod etiam partu iam ædito nonnulli efficere conantur, ut qui catellos in caueolis oclusos educant. Quibus itaque causæ locus est, hi pomiliones redduntur. Sunt enim latitudine quidem, profunditateque pro magnitudine suorum parentum, breues tamen omnino: cuius rei causa est, quod rectæ lineæ in aduncas se flectunt. Igitur quo modo tabernarum picturæ, quamuis breues, tamē distentæ in latitudinem profunditatemque cernuntur: ita pomiliones quoque formari ex loci angustia incidit. At uero qui ob alimenti inopiam perfici nō potuerint, hos membris quoque puerilibus constare uidemus. Fitque ut aliqui, quamuis breues admodum sint, modice tamen coagmentatas omnes sui corporis partes habeant, ut Melitenses catelli. Ratio enim, quod non ut locus, sic natura suum efficere opus solet.

15 Cur in animantium genere alia maris ac foeminae coitu creantur, alia concretis quibusdam proueniunt, simulatque primus eorum ortus extiterit? Quemadmodum qui de natura docent, primum animantium ortum, mutatione, dimotioneque mundi, uniuersique orbis ingente disserunt extitisse. Et quod nunc si rursum ortus eiusmodi futurus sit, tales motiones aliquas præcessisse oportebit. Principium enim rei cuiusque maximum est, quippe quod rei dimidium sit. Semen autem genitale principium esse certum est. Ergo minorum animalium quorumque ortus, nullo agi mutuo concubitu solet: causa cur ut principio extiterunt, creati nunc etiam possint, seminis exiguitas est. Rei namque minoris, minus quoque principium esse conuenit. Quamobrem huius etiam seculi mutationes, semen animantium minorum generi satis contrahere possunt, quod sæpius usu euenit. Tum enim maxime oriuntur, cum mutationes temporum inceperunt. Maiorum autem genus, mutationem quoque pro sui magnitudine desiderat ampliorem.

16 Cur animantium alia partu sunt numeroso, ut sus, canis, lepus: alia non, ut homo, ut leo? An quod alia uulvas, siue uteros continent multos, totidemque formandi loculamenta, quibus impleri percipiunt, quibusque semen genitale diuidendum, inserendumque est: alia contra se habent.

17 Cur homo inter animantes oculorum minimum pro sua magnitudine habet interuallum? An quod omnium maxime naturali solertia homo constat. Sensus autem contuendi partem uersus priorem natura posuit: id enim conspiciere oportet, in quod nos ducit ratio mouendi. Quanto autem oculorum plus discriminis sit, tanto magis conspectus uergent in latus: qui si secundum naturam sedem debeant obtinere, quam minimum esse interuallo certe oportet. Sic enim partem uersus priorem, ingredi maxime possumus. Ad hæc cæteris animantibus cum careant manibus, despiciant prorsus in latera necesse est: itaque plus eorum oculi distant inter sese, & maxime ouium, eò quod maxime prono capite ingrediuntur.

18 Cur cæteris animantibus partim nunquam profusio seminis per somnum incidere assolet, partim raro? Vtrum quod nullum homine excepto resupinum curbare consueuit. Nullum autem nisi resupinum semē profundere potest. An quod cætera nō pariter ut homines somniant. Seminis autem per quietem illa profusio, non nisi cum imaginatione fieri potest.

19 Cur animalium alia caput moueant, alia non moueant? An quod quæ collo carent, ea caput mouere nequeunt: nonnulla autem carent collo.

20 Cur in animantiū genere homo sternutare maxime solet? Vtrum quod mea-

tus obtinet ampliores, per quos spiritus odorq; subeunt: his enim spiritu repletis sternuimus. Indicium uero datos esse meatus homini laxiores, quod is olfactu minime omnium ualet. Quo nanq; arctiores meatus sunt, eo magis uim obtinet olfaciendi. Quod si in ampliores plus humoris ingreditur, quo inflato, sternutamentum fieri solet. Tales autem genus hominum omnium maxime animantium obtinet, merito homo solus sternuere sapissime consueuit. An quod homo breuissimis naribus est, ita ut humor concalfactus celeriter commutari in spiritum possit, cum caeteris refrigescat praelongitudine prius quam mutetur.

21 Cur nullius animalis lingua est pinguis? An quoniam pingue unumquodque densum est. Lingua autem rara sua natura propterea est, ut percipere possit genera saporum.

23 Cur foeminae intento corpore mingunt, mares minime? An quod foeminarum uesica remotius, tum profunditate, tum longitudine sita est: iacet enim uulua earum interius sedem atq; uelicam. Itaq; humor emittendus, uim propter spatium uuluae desiderat plenior, quae per spiritum corpore intento acquiritur.

24 Cur sues hybernum pilum amittere non solent, cum caetera quadrupedes solent? nam & canes, & boues certe amittere assolent. An quod sus calidissimus omnium est, partiq; calenti corporis eius pili adherent, quippe cum pingue tale esse necesse sit. Caeteris itaq; uel quia humor refrigescit, pili defluunt, uel quia suus calor alimentum concoquere non potest. Suibus uero non idem incidit, uel quia nihil humor interior affici potest, uel quia bene alimentum concoquitur: nam & si quando causa, cur defluant sit, tamen pinguedo uetare potest. Oues ac homines propter sui pili tum densitatem, tum copiam, non ita affici pulsu frigoris possunt: non enim altius refrigerationi subire licet, ut possit uel humorem gelare, uel calorem concoquendo seuocare.

25 Cur ouibus expilatis mollior pilus subnascitur, homini durior? An quod ouium pili summam cuti coherent, euelliq; ob eam rem sine ullo possunt labore, cum initium alimenti integrum maneat, quod carni iunctum est. Meatibus itaque patefactis, excrementa respirare melius possunt: uellus enim proprio carnis uescitur alimento. Caro autem molli dulciq; alitur pabulo. Hominum contra, quod altius pili inhaerent, per uim, summoq; cum dolore euelluntur. Constat id, quandoquidem sanguinem secum detrahunt. Corpore igitur saucio euenit, ut tandem cicatrix obducatur: unde fit, ut uel finem pili amplius promendi faciant, qui euulsi fuerint, uel quandiu praeterea promere possint, duri extrudantur, eo quod omne ualens alimentum carnis exhaustum est, nec nisi materia inutili & superuacua pilus prouenit. Indicium, quod hominum omnium plagam inhabitantium meridiana, pili duritiem praeseferunt: quoniam calor exterior altius corpus subiens, alimentum concoctu facile absumat in uaporem: contra eorum qui sub aquilonem incolunt, molles lasciuiq; funduntur, quod his sanguis dulcisq; sapor per summam potius fluitat formam: quam obrem his color quoq; hilarior est.

26 Cur ouium pili eo duriores sunt, quo prolixiores: hominum contra molliores, quo prolixiores? An quod ouium pili, qui quale diximus capiunt alimentum, ubi procul se ab suo deduxerunt initio, ieiunius uescuntur: & alimentum quod inest uicinis, facile pro sua inconcoctione euaporatur. Itaq; siccati duriores redduntur: molle nanq; humidum est. Hominum uero pili minus alimenti, sed plus suo initio hauriunt: concoquitur autem plenius, quoniam minus est. Concoctum autem pilum efficit molliorem: concocta etenim quaeq; molliora inconcoctis redduntur. Indicium, quod oues recentes uellera molliora gerunt, quam uetulae: copia nanq; excrementi, pilum & ouis & hominis procreat.

Cur

- 16 Cur hirti homines, & aures ueneris sunt auidiores? An quod natura humida & calida sunt, qua quidem utraq; qualitate opus ad coitum est: calor enim excernit, humor excernitur. Hæc eadem ratio est, cur etiam claudi homines sint salaciores: his enim ut parum alimenti deorsum propter crurium uitiationem labitur, sic multum loca petit superiora, seque in semen conuertit.
- 17 Cur homini nulla iuba data à natura est? An quoniã barba data est: ergo quod excrementitium alimentum cæteris animantibus in ceruicem se confert, id homini maxillas adire solitum est.
- 18 Cur pedes animalia pares habeant? An quod fieri non potest, ut aliquid moueatur, nisi parte aliqua sui consistat, dummodo non profiliat. Cum igitur ex duobus illis, motu & statu confici ingressum necessum sit, paritatis iam inde ratio patet: bipes enim altero pede mouetur, altero stat. Et quadrupes quoque cum duobus mouetur, reliquis duobus innititur. Parique modo de cæteris, quæ uel senis, uel etiã numeroioribus pedibus ingrediuntur, animaduertere licet.
- 19 Cur equis & asinis pili è cicatrice promere sese possunt, hominibus autem non possunt? An quod cæteris animalibus tergus pars per se corporis est: hominis autem cutis ueluti affectus carnis exultat, quippe quæ summa illius forma refrigerante, solidiuscula existere uideatur: quemadmodum crustæ in pulte superducuntur, quas uetulas appellamus. Cum itaque illæ non nisi farina elixa sint, hominis quoque cutis nominata, non nisi caro putanda est. Vbi igitur hæc uel uulnus acceperit, uel attrita fuerit, incidit ut hominis quidem caro cõdensetur. Quamobrem summa corporis parte immutata, uulnus non eandem compagem capit, qua corpus iam inde ab ortu naturæ extitit. Cum itaque hæc immutata sit, nihil profecto absurdum fuerit, si ex ea non idem præterea proficiscatur. Sicut in areis quoque appellatis licet percipere: nam illas etiam corporis summi corruptionem immutationemque esse nouimus. At iumentis attritis, ubi ad sanitatem redierunt, partes uitiatæ corporibus denuò eisdem replentur, quanquam debilioribus quàm principio fuerint. Sed cum etiam cutis eorum pars sit, confici pili prouenireque possunt: cute namque pilos enasci certum est. Sed candidi propterea oriuntur, quoniam ut secunda hæc cutis imbecillior quàm prima est, sic pilus candidus ille imbecillimus exit.
- 20 Cur in animalium cæterorum genere seruari æque gemini possunt, quamquam sexus sunt utriusque: in hominum autem non possunt? An quod homini maxime partus geminatio contra suæ naturæ legem accidit: singulos enim parere sancitum est, tum in geminis ipsis marem, ac foeminam creati natura omnino recusat. Ergo quod maxime contra naturam est, id & imbecillum esse ratio postulat.
- 21 Cur equis & asinis pili è cicatricibus possunt euenire, hominibus autem non possunt? An quod cicatrix uel suam ob densitatem impedimento est, uel quia deprauat nutrimentum hominibus. Itaque ex toto propter pili infirmitatē impedimento est. Equis autem, ne pili exeant, nunquam est, sed deprauat, facitque ne prior integritas seruetur.
- 22 Cur pares pedes natura animantibus dedit? An cuique cum mouetur, partem aliquam requiescere necessè est. Quod si pedes impares essent, ne hoc fieri posset, accideret: agitur enim motus situ obuersario pedum.
- 23 Cur animalia, ut minus temporis dormiunt quàm uigilent, sic non continue, sed uicissim modo uigilando, modo dormiendo, somnum suum perficiunt? An quod non simul omnis uacans materia coquitur: sed ubi pars aliqua est concocta, leuatum iam animal expergiscitur. Et uero sapius illi expergiscuntur, quibus ea pars frigida est, quæ quidem excrementum domat, & con-

coquit. Fit enim ut celeriter saepeq; cessetur: cessatio autem non nisi expergefactio est. Suavis quoque res ea ipsa, quoniam requies est, non immeritò esse uidetur: sed nihilo quidem plus temporis in munere naturalium actionum consumimus. Nam etsi esse suruius est quàm non esse, non tamen plus temporis propterea edimus, quàm à cibo abstinemus.

34 Cur animantium alia statim parentes sectantur, alia sero, ut homo, uel uix nunquam? An quod alia citò uim recipiunt cognoscendi, alia serò, & alia rei sibi commodæ sensum obtinent, alia carent. Quæ igitur hæc ambo, sensum dico rei commodæ, suiq; corporis perfectionem sortiuntur, hæc parètem sectari protinus queunt. Quæ nõ utrunq; illorum habeant, hæc id facere ipsum nequeunt: opus enim est & uiribus & sensu.

35 Cur genus uutiliginis quod leuca appellatur, quasi albam dixeris, cæteris animantibus contrahi nequeat? Vtrum quod hominibus morbo hæc est: cæteris autem animalibus tergora uaria, piliq; eodem modo albedine efficiuntur. Attamen ambiget aliquis, quæretq; cur non postea, sed statim ab ortu naturæ uarietas illa existere soleat. An quod cæterorum animantium tergora dura sunt: homo autem è natura prætenui cute continetur. Vitiligo autem spiritus secretio est, qui cæteris animantibus excerni tergore denso prohibetur.

36 Cur ubi uutiligo, canicies quoq; est: reciprocari autem non licet, ut semper ubi canicies, sit etiam uutiligo. An quod pili omnes cute proueniunt: canicies autem putredo ueluti quædam est. Cum itaq; cutis morbo laborat, pilum etiam laborare inde necesse est: cum autem pilus, cutem male affici necesse non est.

37 Cur animantium alia post partum sæuire solent, ut canis, ut sus: alia nihil efferrantur, quod perspicuum sit, ut mulier, ut ouis? An quæ superuacua redundant materia, hæc suam clementiam seruant. Quantum enim doloris esset, secretum in partu est. Quibus autem secretio non à uacantibus, sed integris fieri materijs solet, hæc exasperantur & sæuiunt. Vnde fit, ut extenuatio quoque iram ratione habitus moueat: ut etiam gallinæ furient, non cum pepererint, sed cum incubant ratione inedia.

38 Cur spadonibus cætera in sexum foemineum uitiata mutantur (uox em̄ tenuis, corpus imbecillum: Deniq; ita homines commutantur, ut etiam cæterorum animantium quæcunq; castrata. Nam & tauri & uerueces sua cornua è contrario gerunt: quod foeminae quoq; eorum contrà, quàm mares armantur cornibus. Itaque alij maiora excisi gerunt, alij minora) magnitudo uero tantummodo, spadonibus dico, ad sexū uirilem cõmutatur: maiores nanq; redduntur. Quæ quidem res maris sua profectò est, quippe cum foeminae minores maribus esse soleant. An ne id quidem ad marem, sed ad foeminam pertinet. Haud enim omne magnitudinis genus, sed longitudinis duntaxat acquiritur, cum mas profunditate etiam augeatur, & latitudine: sic enim perfici ipse assolet. Ad hæc, ut foemina ad marem, sic foeminae ipsius uirgo se habet ad mulierem: altera enim generosa iam est, altera nondum est. In eam igitur ipsam foeminae magnitudinem mutantur: crescere nanq; in longitudinem corpus assolet foeminarum. Vnde carmen illud Homeri: Virgo Diana dedit prælongi corporis usum. utpote cum rem, quam suam ob uirginitatem haberet, largiri nimirum posset. Ergo non magnitudine in marem mutatur, cum non in magnitudinis genus perfecte commutetur. Spadones enim longitudine tantum in magnitudine proficiunt.

39 Cur spadones uel omnino uaricibus uacant, uel minus habent quàm cæteri? An quoniam naturam suam dum castrarentur, in genus feminis infecundum commutarint. Talis autem est puer, & mulier: quorum neutrum habere

habere uarices solitum est, præterquam si mulier raro.

40 Cur homo omnium maxime animantium oriri claudus potest? Vtrum quod cæterorum crura robustiora sunt: osse namq; & neruo, tam quadrupedum quàm auium constant, hominum carne redundant. Itaque facilius hæc ob suam molli-
tatem lædi possunt, cum se in utero mouent. An quod solus ex omnium animan-
tium genere uaria generationis tempora obtinet: nam & septimo, & octauo, &
decimo mense uenire in lucem potest. Cæteris tempus unum perficiendi sine mo-
ra statutum est: hominum generi temporis multum, pro uaria ratione immoran-
di consumi necesse est. Itaq; cum fœtus mouentur, extrema, quod tenerrima sunt,
facile infringuntur, & eo magis, quo plus temporis intercessit.

41 Cur spadones cruribus putridis ulcerosisq; sunt? Vtrum quod etiam mulieres
crura habent eiusmodi: spadones autem effœminati omnino sunt. An hoc accidit.
Causam autem mulieribus quoq; reddere illam debemus, quod calor deorsum se
uertit, quod etiam menstrua declarant. Vnde fit etiam, ut præ nimio humore, neq;
spadones, neq; mulieres pilis ualeant redundare.

42 Cur nullum animal nisi homo calculosum fieri potest? An quod iumenta, &
quæ unguibus sunt numerosis, uesicæ meatus obtinēt ampliores. Quæ autem nō
protinus, sed post parere intra se animal consueuerunt, ut pisces nonnulli, ex his
nullum uesicam habere nouimus. Sed humor sublidens, ille totus in aluum con-
stringitur, sicut etiam in auibus fit: itaq; celeriter exit per sedem. At homo uesi-
cam habet, & ceruicē eius canali angusto pro magnitudine porrectā. Ergo quod
membrum id adest, quantum terreni humoris seuocatur, in uesicam contruditur,
ex quo uasa quoq; urinaria, id est matula, eo ipso tinguntur. Locī autem calore ef-
ficatur, ut amplius concrefcere atque crassescere possit. Retinetur uero, augeturq;
propter canalī angustiam: cum enim terrena illa subsidencia prodire ex facili ne-
queant, reuersa coherent inter sese, calculumq; ita conficiunt.

43 Cur non iumenta, non boues, aut omnino quæ cornua gerunt, non aues ru-
ctare soleant? An propter uentris siccitatem. Celeriter enim consumitur, percola-
turq; humor: qui dum immoratur inflaturq;, ructationem mouere potest. Iumen-
tis tamē, ob colli etiam prolixitatem, flatus deorsum se uertit: quamobrem his cre-
pitus uentris maxime incitatur. Auium, cornigerorumq; genera neutrum faciūt.
Quinetiam ruminantibus ructare negatum est, quoniam plures continent uen-
tres, & quem reticulum appellamus: facultas etenim meandī tam super quàm sub-
ter flatibus multifariam præstat. Itaq; humor consumitur ante quàm in flatum
uertatur: qui flatus moueat uel ruptum, uel crepitum.

44 Cur in animantium genere quæcunq; domestica, eadem etiam fera reperimus;
quæcunq; autem fera, non utiq; eadem domestica natura creauit? Etenim homi-
nes feri nonnusquam cernuntur, & canes apud Indos, & equi alibi: sed non leo-
nes, non pantheras, non uiperas, non alia complura domestica esse nouimus.
An quod res praua, & facilis ortu est, & mutari quodq; expedite in eam rem po-
test. Naturam enim non quæ prima, sed quæ ultima est, assequi statim perdifficile
est. Quapropter omnia etiam domestica, principiò fera potius quàm domesti-
ca esse solent, ut puer feracior profectò quàm uir, quippe qui omnium edax, &
iræ deditus sit, quanq; infirmus. Ergo quomodo in operibus artis, sic etiā in natu-
ra licet perspicere. Nam in his quoq; prauè omnia facta sunt, & plura sunt praua
quàm proba, ut lectus, uestis, quoduis aliud: quodq; probum est, id omne prauum
etiam comperiri potest. Quod autē prauum, id nō omne probum quoq; reperies:
ut si quis uetustissimorū pictorum fictorumq; opera cogitet: nōdum enim peritè
pingebat, aut ex ære ducebatur, sed pingui minerua omnia effigiabantur. Natura
etiā prauè omnia facit, & plura praua q̄ proba: proba uero pauciora præstare, nō

omnia potest. Atqui domesticum omne melius est. Ferum autem atque sylvestre prauum natura, scilicet non quæ initia ortusque continet, sed cui opinor factu difficile sit probum illud, urbanum atque domesticum. Contrarium uero, aut nunquam, aut raro efficitur. Attamen uel temporum, locorumque conditione, temperamentoque uniuersi quodam fieri potest, ut urbana & mitia reddantur omnium animalium genera. Hoc idem in omni etiam stirpium genere intelligere licet. Quæ cunque enim urbana sunt, eadem etiam comperiri syluestria possunt. At quæ syluestria extitere, eadem omnia mansuescere non possunt. Non tamen desunt, quæ suis locis quibusdam peculiariter ita se habeant, ut neglecta feraque prouenire præstantiora possint, & mitiora, quam quæ alibi summo cum studio colantur.

- 45 Cur hominum umbilici ampliores, cæterorum autem animantium exigui incerti que fiunt? An cæteris, quoniam temporis multum gestentur, umbilicus arefcit, inque directum porrigitur, denique ulceribus intumescit: quamobrem nonnulli umbilici deformes sunt. At uero homo imperfectus prodit: itaque humidus atque sanguinolentus sequitur eius umbilicus. Indicium uero cætera perfecta, hominem imperfectum prodire, quod illa statim inde ab ortu naturæ uiuere sua opera queunt: pueri curam desiderant, nec seruari nisi alieno beneficio possunt.
- 46 Cur animantium alia semel coeunt, alia sæpe, & alia anni tempore certo, alia nullo statuto tempore, sed prout inciderit? Homini semper concubitus opportunus est, feris non sæpe: & quidem sues agrestes semel concumbunt, domestici sæpe: An propter pabulum, calorem atque laborem: quippe cum uenus comes satietatis sit: nam eadem alibi semel, alibi sæpius pariunt, ut oues in Magnesia & Africa pariunt bis. Causam uero tempus pariendi prolixius obtinet. Vbi enim se impleuerunt, non amplius concupiscunt: quomodo nec cibum affectant, quæ satiata sunt. Que autem grauida iam esse inceperint, minus auida ueneris euadunt, quoniam menstruæ purgationes nullæ præterea ueniant.
- 47 Cur homines, qui raris dentibus sunt, magna ex parte breuioris sunt uitæ? An indicium hoc est, densum os esse capitis: ergo cerebrum inualidum est, quia minus sit respirationibus opportunum: itaque celeriter putret, ut quod sua natura humidum sit. Nam & cætera, cum non mouentur, neque exhalant, facile corrumpuntur: quo etiam fit, ut homo capite piloso maxime sit, & mas quam femina diutius uiuit, futurarum sui capitis beneficio. An in cæteris quoque idem sit cogitandum.
- 48 Cur qui manus cæsuras per totam obtinent palmam, uiuere diutius possint? An quoniam minus uiuere possunt, quæ carent articulis, incompactaque sunt, quale genus omne aquatile est. Quod si quæ articulata non sunt, uitam breuiorem agere solent, constat contra sese habere quæ articulata. Cuius profecto generis illa etiam sunt, quæ cum sua natura omni articulo careant, existunt, tamen articulata nonnunquam quoad maxime licet, consistunt. Manus autem pars interior, penitus articulo uacat.
- 49 Cur animantium homini uel uni uel maxime oculi deprauantur? An quod homo uel solus, uel maxime morbo comitiali capi in puerili ætate solet, cum certe depruari omnibus accidit.
- 50 Cur animantium homo maxime fumo affici potest? An quod homo lachrymam maxime emittit: fumatio autem non nisi cum lachryma est.
- 51 Cur equus equo, homo homini, atque omnino cognata cognatis, sibi que similibus gaudent atque cupiunt? non enim quia pulchrum uidetur. Cupiditas autem formam sequitur elegantiolem: nam si id esset, rem pulchram suauiolem esse oporteret. Nunc autem contra potius euenit, ut quia iucundum suaueque est, ideo pulchrum esse uideatur. Nec etiam omnibus res eadem uoluptati est, nec pulchrum

pulchrum idem letitiæ: alijs enim esse, aut bibere, alijs concumbere lætabilius est. Sed causa cur unumquodq; iunctum suo cognato maxime suauissimeq; concumbat, in aliam cadit quæstionem. Pulcherrimum uero id etiam esse, nondum asseri uerè potest: sed nobis quod ad concumbendum suauius est, pulchrum certe uideatur: quoniam rei, quam cupimus, aspectu quoq; nimirum delectemur. Et quidem in cæteris etiam cupiendi generibus, res pariter sese habet. Cum enim siti detinemur, humorem suauius cernimus. Quod itaq; ad usum aliquem pulchrum est, & quod idem maxime cupere solemus, suauissimum id esse ipsum uidetur. Quod autem per se tale est, non præterea sic esse uidebitur. Argumentum, quod adulescentuli pleriq; formosi aptiq; nobis esse uidebuntur, cum ad concumbendi usum respeximus. Nunquid igitur ita, ut etiã plus gestiamus, quàm si deformes quosdam intueamur? Non hercle, nisi eorum auidi sumus, quo modo potio quoq; uidetur pulchrior. Nam si siti detinemur, humorem multo suauius aspiciemus.

57 Cur hominis prior pars pilosior quàm posterior est: quadrupedum contra posterior quàm prior fetosior? An quod omne animal bipes partem priorem habet pilosior: nam aues quoq; eodem modo, quo homines se habent. An partes infirmiores, natura semper integere potius consuevit: infirmum autem unumquodq; loco sui corporis aliquo est. Quadrupedum uero omnium partes posteriores, infirmiores loci causa sunt quàm priores: affici namq; à frigore æstuq; amplius possunt. Hominum priores infirmiores sunt, incommodisq; illis eisdem opportuniore.

58 Cur animantium homo maxime soleat sternutare? An quod etiam grauedine maxime homo tentatur: cuius rei causa est, quod calor qui circa cor est, sursumq; sua natura effertur, cæteris animantibus in arcos se effert, unde per refractionem disiectus, partim ceruicem caputq; petit, partim in spinam lumbosq; deferretur: hæc enim linea recta, iuxtaq; basim lita omnia sunt. Quod cum æque corpus penè totum recalescat, humores quoq; in sese pariter digerit, planeq; partitur: humores enim calorem sequuntur. Ex quo fit, ut neq; à grauedine admodum infestari, neq; sternutare quadrupedes soleant. Sternutamentum enim, uel spiritus uniuersi delatio est, humore scilicet plus aliquid exhalante, uel crudi humoris conatus, excursusq;: quocirca destillationes solet præcedere, quæ quidem animantibus cæteris minime incidunt, eò quod calor illa delatio, ante retroq; portionibus æquis se digerit. Homini uero, quod erecta basi se in sublime modo stirpium attollit, euenit, ut calor elatio plurima & uehementissima caput adeat: elatusq; eò calor, meatus concalfacit rarefacitq; capitis: qui tales demum effecti, nimirum capaciores humorum, quàm meatus cordis inferiores redduntur. Quoties itaq; accidit, ut caput humescat refrigereturq; extrinsecus amplius quàm satis sit, efficitur ut calor, qui & alimentum habet, & se in partem interiorem contrahit, nimirum crescat, crescens sese in caput, meatusq; capitis efferat, quo humores prætenues crudiq; sectantes, implent meatus, destillationesq; faciunt, & sternutamenta ratione simili mouent. Nam inter initia destillandi, calor humorem sursum præcedens, inflansq; meatus, sternutamenta expulsiu spiritus, ductuq; humoris tenuis acrisq; incitat. Vnde fit, ut post grauedinis sternutamentum, pituitam aque similem abstergamus. Hæc cum omnia sese mouerint, humores coacti crassiq; subsidunt, & foramina capitis naliq; intersepunt. Facta enim tumidiora distentioraq;, caput dolore infestant. Argumentum, quod nullus per eas spiritus foras mittitur: ex quo sequitur, ut neq; sternuere, neq; olfacere possint, qui grauedine detinentur. Sternutamenta autem, quæ sine grauedine mouentur, has quidem easdem ob causas ueniunt, sed exiguis leuibusq; inijs. Itaque ubi ui caloris collecti humores sunt, facile ab eodem calore pro sua exiguitate spirascentes, in nares interrumpunt.

Strepitū uero spiritus, non minus uiolentia sese efferendi, quàm sua copia mouet. Cum enim calor directo tramite se ad cerebrum usq; extulerit, eiq; ipsi impegerit, ad nares reflectitur, eò, quoniam meatus illac foras de cerebro pertendant. Quod cum illa foras reflectendi delatio spiritus, nares uersus contra naturam agatur, uehemens ut fiat, nimirum euenit: itaque strepitum mouet. Caterorum autem animantium, aues maxime grauedinem sentiunt, quod formam corporis maxime similem hominibus gerunt, uerum minus quàm homines afficiuntur: quoniam caput magna ex parte deorsum tenent, ut quæ uictum abs terra petere soleant.

54 Cur maris animalia maiora uegetioraq; sunt quàm terræ? An qd uis solis consumendo quæ terram ambiunt, copiam detrahât nutrimenti: quamobrem quæ ab dita uitam agunt, uegetiora sunt. His igitur omnibus incōmodis cum genus maritimum sit immune, meritò tum adulescere potest corpore ampliori et uegetiori.

55 Cur cætera animalia cibum sapius siccum quàm humidum capiant, homo humidum sapius quàm siccum? An quod homo natura calidissima est, plus refrigerationis desiderat.

56 Cur spadones calui effici nequeant? An eo quod multū cerebri obtinent: quod sanè his contingit, quia rem ueneream non agunt: semen enim labi per spinam è cerebro uidetur. Qua de causa boues quoq; castrati cornua gerere maiora putantur: nec non & mulieres & pueri cur calui non sint, eadem ratio esse creditur.

57 Cur animantium alia, ubi primum in lucem ædita sunt, nutriri per seipsa possint, alia nequeant? An ea possunt, quæ in genere, quod memoriæ capax est, breuius uiuunt: quocirca ocys quoq; morte eadem omnia occumbunt.

58 Cur homo plus excrementi humidū egerit quàm sicci: equi & asini plus sicci q̄ humidū? An quod hæc animantium genera sicco pabulo largiori utuntur: homo humidis magis quàm aridis uesci solet. Ex cibo autem omne proficiscitur excrementum, & ex copiosiori copiosius. Igitur alia humido potius, alia sicco largiori utuntur pabulo: quoniam alia sicca natura sunt, alia humida. Itaq; humidum potius capiunt quæ sicca cōstant natura: huius nanq; sunt indigentia. Contrà siccum affectant, quæ humida sunt natura, utpote quæ qualitatis eius inopia magis teneant.

59 Cur aues & homines, & genus quodq; animantium fortè, corpore sunt duriora? An quod animositas cum calore est: metus enim refrigeratio est. Quorum igitur sanguis amplius feruet, hæc & robustiora & animosiora sunt: sanguis autem alimento corporibus est. Et quæcunq; uero ex stirpibus terræ aqua tepida irrigaueris, omnia duriora euadent.

60 Cur monstra paruæ quadrupedes pariunt: homo autem grandesq; animantes omnes minus, ut equi & asini? An quod paruæ, ut canes, sues, capræ, oues, longe sunt fecundiores quàm grandes: illarum enim alia omnino singulos pariunt, alia magna ex parte. Monstra autem tum confici solent, cum plura semina inter sese cohærescunt confundunturq; uel cum prodeunt ex mare, uel cum se in femina permiscant: unde aues etiam monstra ædere possunt. Oua nanq; uitello pariunt geminato. Monstrum autem ex geminatis illis consistit, quorum uitelli nulla interiecta membrana distinguuntur.

61 Cur hominum caput pilosius quàm reliquum corpus, nec ex proportione pilosum est: caterorum autem contra? An cætera uel in dentes exuperant præ nimia alimenti copia, uel in cornua, uel etiam in setam. Quæ igitur in cornua, capite minus setoso hæc sunt: absumptum enim illam in rem est. Quæ autem in dentes, plus quidem pili quàm cornigera obtinent, capronarum enim nonnihil fortiuntur, sed minus quàm aues. His enim illud etiam, quod homini genus integendi natura tribuit: sed qd illis pro copia nutrimenti multis luxuriat locis, id in capite homini, abundat. Nec em̄ nullū habet, nec aded multū, ut pilorū undiq; excrescat cōgeries.

Cur

- 62 Cur unus omnium animantium homo canescit? An quod pars animantiū maxima pilum quotannis deciduum gerit, ut equus, ut bos: nonnulla deciduum non gerunt, tempus autem uiuunt breue, ut oues & quædam alia, quorū pilus utpote non senescens canescere non potest. At homo nec deciduum gerit pilum, & longam degit ætatem: itaq; tempore consenescit, atq; inueteratur.
- 63 Cur uita breui, imbecillisq; uiribus sunt, qui partem umbilico subiectam maiorem, quàm superiorem habent pertinentem ad pectus? An quod uenter suam ob breuitatem frigidus est: itaq; ut uim paruum obtinet concoquendi, sic excrementis redundare aptissimus est. Morbis aut nimirū patēt, qui tali uentre consistunt.
- 64 Quam ob causam animantium alia non solum coitu, sed etiam sponte naturæ procreantur, alia coitu duntaxat proueniunt, ut homo, ut equus? An quod et si non aliam ob causam, tamen quod alijs gignendi tempus breue statutum est. Itaq; fieri non potest, ut tempus, quod uim obtinet generandi, amplificetur, prorogeturq;: sed temporum uicissitudine, cōmutationeq;, ut procreentur contingit. Alijs multo generatio ampliari solet: etenim uel anno, uel decem mensium spatio confici assolent. Quapropter uel nullo pacto, uel ex coitu procreentur illa, necesse est.
- 65 Cur æthiopum dentes candidi, & candidiores quàm cæterorū, ungues aut non dentibus in candore respondeant? An ungues ideo nigricant, quia cutis etiam nigra est, & nigrior quàm cæterorum: ungues autem ex cute proueniunt.
- 66 Sed cur dentes candeant, quænam ratio sit? An quod albescere illa solent, quibus uis solis humorē detrahīt, dūmodo nihil superinficiatur, quo modo etiam cerā albescere nouimus. At cutem superinficit calor, dentes minime: sed totus eorum humor in uaporem à calore conuertitur, atq; exhalatur.
- 67 Cur animantiū alia præciso capite uel protinus moriuntur, uel paulò post, alia minime? An ita afficiantur quæ sanguine carent, exiguoq; cibo contenta sunt: quippe quæ neq; continuò cibum desiderant, neq; in humore calor eorū diffundatur, quibus rebus priuatū animal sanguine constans uiuere nequit. Illa uero sine respiratione uiuere multo diutius possunt. Causam cur ita, aliàs abūde reddidimus.

EORVM QUAE AD VOCIS SONI QVE RATIONEM
pertinent, Sectio undecima, cuius quæstiones LXV.

- 1 **V**R sensuum auditus maxime ab ortu naturæ offendi potest: An quod auditus & uox ab eodem initio proficisci uideantur: atqui locutio ex facili posse deprauari uidetur, quæ species uocis est, eademq; perfici difficillime potest. Indiciū huius est, quod posteaquam nati sumus, diu obmutescimus, deinde balbutire tandem incipimus. Principio nanq; nullum proferre penitus uerbum ualemus. Cum itaq; facile perueriti locutio possit, idemq; initiū audiendi, loquendiq; sit (uox enim quædam audiendi quoq; primordium est) sequitur ut quali per accidens, non per se omnium facillime sensuū auditus interim possit. Argumētum autem facile omnino loquendi principium destrui posse, uel ex cæteris animantibus erui licet: nullum enim loqui ex cæteris potest: sed homini tantum facultas hæc data est, & hic tamen serò (ut dictum est) loqui incipit.
- 2 Cur omnes surdi uocem reddere per nares assolent? An quod propè absunt ut muti sint: muti autem per nares uocem extrudunt: eò nanq; spiritus illorum compellitur, quia ore compresso sunt: quod compressum ideo est, quoniam lingua his ad uocem reddendam usui nullatenus est.
- 3 Cur omnes qui natura sunt calida, magnam uocem emittere solent? An quod multum in his aërem, feruidumq; inesse necesse est: uis enim caloris facile ad se & spiritū trahit, & aërem; eoq; amplius id agit, quo amplior est. Vox autem magna

tum oritur, cum aeris multū agitatur: utq; acuta, cum celeriter, sic grauis, cum tarde aer incitatur.

- 4 Cur omnes surdi per nares loquuntur? An quod surdi uiolentius spirant, quippe qui propè absunt ut muti sint. Meatus itaq; narium ductu spiritus laxior redditur, ex quo fit, ut nisi per nares loqui non possunt.
- 5 Cur melius audiri quæq; in nocte quam die possunt? An quod requies omnium noctu amplior est, quoniã calor abest: unde tranquilliora quoq; magna ex parte omnia sunt: sol enim est, qui omnia mouet.
- 6 Cur uoces è longinquo acutiores esse uidentur? Itaq; cum hominum procul admodum absentium clamorem imitamur, uocem acutè emittimus, & similem ipsi, qui suam uocem in sonum astringunt tenuiorem. Et strepitus quoque resonandi acutior uenit, quem procul abesse palàm est: non enim nisi per refractionem existere potest. Cum igitur in strepitus ratione, acutum quod uelox sit, tardum autè quod graue, uoces è longinquo delatas, tardiores uideri oporteret: quæ em feruntur, eo tardius omnia mouentur, quo longius à suo discesserūt principio, tandemq; collabuntur & decidunt. Vtrum igitur qui imitantur, uoce exili simulant, & sono tenui agere tentant uocè, quæ se è longinquo defert: tenuis autè grauis nō est, neq; exiguus exilisq; uocis proferendæ usus grauis est, sed acutus sit necesse est. An nō modo qui imitatur, ea de causa ita simulant, uerum etiã strepitus ipsi acutiores existunt. Causa uero cur ita sit, quod aer qui defertur, strepitū excitat, & quemadmodum primum illud obstrepit, quod aerem mouerit: sic rursus aer subinde mouēdo agat, oportet, ut partim moueat, partim moueatur: quo fit, ut continuari strepitus possit, quippe cum perpetuè mouēti mouens succedat, donec omnis conatus mouendi emarcescat: quæ quidem res in corporibus nō nisi cadere est, cum scilicet aer nō amplius impellere uel telum, uel aerē potest. Vox enim cōtinua redditur, cum aer aerem propellit: telum aut fertur, cum corpus ab aere mouetur. Hic igitur corpus idem defertur assidue, usq; ad eum finē dum corruat. At ibi aliud atq; aliud aer perpetua uicissitudine profluit, præcedenteq; subsequens minor est. Itaq; uelocius quidē mouetur, sed per minus subinde aeris: qua de causa uoces acutiores è longinquo tenuiores sentimus: est enim acutū, quod uelocius est, ut ambigeudo superius proposuimus. Hæc eadē causa est, cur & pueri & ægotates, acutè, uiri autè & bene ualentes grauius uocem emittāt. Cur uero propinquis auribus uox grauior acutior ue esse minime pateat, & omnino cur similis proiectis pōderibus nō sit, causa quod proiectū illud cū unū assidue sit, identidē assidue fertur: strepitus aut, aer propulsus ab aere est. Itaq; fit ut pondus unū in locū cadere tantūmodo possit: uox aut quoquouersus spargat sese, non secus ac si proiectum pondus dum fertur, in partes frangatur innumeras, atque etiam se retrorsum dispertiat.
- 7 Cur domus nuper illita magis resonat? An quod maior refringendi datur facultas propter leuitatē. Leuis aut ideo est, quoniã continens adhuc rimisq; immunis penitus extat. Non tamē admodū humidā uolo intelligi: nulla em refractione delimo effici potest. Hęc profectò causa est, cur etiam opus omne tectoriū magis resonet. Quinetiam aeris immobilitas fortasse aliquid facit: congestus enim, uniuersusq; cum sit, occurrentem illum retorquere uehementius potest.
- 8 Quam ob causam si quis dolium & lagenas, & cætera id genus figulina inania obruat operiatq;, domicilia resonare amplius possint: necnō si puteus, uel cisterna, uel aliqua fouea in domo sit, magis magisq; ita fiat necesse est? An quod ratio resonandi non nisi refractione est: sic enim potissimū resonandi illa reciprocatio nascitur. Ergo puteus & qualibet fouea angustia obtinet, & aerem colligere potest. Dolia cæteraq; fictilia densitatē quoq; suæ ambientis formæ præ sese ferunt. Itaq; utraq; de causa illud euenit. Cōcaua enim omnia magis sonant, & as quoq; ob eam rem
sonitum

sonitum præcipuè omnium reddit. Nec uero absurdum quod obruta illud faciunt: uox enim non minus in ima se defert. Denique quoquo uersus, atque etiam in orbem ferri putandum est.

- 9 Cur si uasa quis inania obruerit, faciet ut magis ædificiū resonet? An quod uasa soliditate, perpetuitateque sua melius & concipiunt & continent aerem; simulque accidit, ut ictus uehementior effici possit.
- 10 Cur aqua frigida de eodem profluens uase acutius quàm calida obstrepit? An quod delatio aquæ frigide uelocior est; grauior enim frigida est, acutiorem autem strepitum reddit, quæ uelocior est. Calor uero & raritate alleuat, & elatione. Proximum illud est, quod faces quoque ardentes ictum faciunt imbecilliolem.
- 11 Cur homini qui uigilauerit uox asperior redditur? An quod eius corpus ob cruditatē humescit, maximeque loco superiori, unde caput quoque grauescit. Et cum fauces humore redundant, uocem asperiorē existere necesse est; asperitas enim ob inæqualitatem, grauitas propter obseptionem exultat, retardius enim fertur.
- 12 Cur cibo ingesto mox tenor frangitur uocis? An quod membrū illud uoci tributum crebro cibi occursum perclusum concalescit, concalescens humorē attrahit, qui ob assumpti cibi humefactionem & largior est & paratior.
- 13 Quare qui flent uocem mittunt acutiorem, qui rident grauiorem? An quod alteri suam ob debilitatē parum spiritus mouent, alteri uehementē intendunt, quod facit ut spiritus uelocius ferri possit: uelox autem omnis acutus est, quippe qui ab intento proiectus corpore, feratur uelociter; contra qui ridet, resoluitur & debilitatur, itaque uocem grauius edit. Quanquam ægri acutam emittunt uocem, parum enim aeris mouēt. At uero qui rident non solum parum, sed etiam leuius mouēt; ad hæc qui rident, spiritum calidiorem emittunt, qui flent frigidiorē. Dolor enim refrigeratio pectoris est. Calor itaque multum aeris mouet, ita ut tarde feratur: frigus autem parum ciet. Idem uel in tibijs fieri nouimus. Enim uero qui spiritu inflant calidiori, multo tardius agunt.
- 14 Cur pueri cæteraque recens nata animalia uocem reddunt acutiorem, quàm quæ perfecta ætate sunt, cum tamen omne acumen uehementia sit? An quod uox motio aeris est, & acutior quæ uelocior; facilius autem & uelocius parum, quàm multum aeris mouetur. Mouetur autem quoties uel à frigore cogitur, uel à calore discernitur. Sed cum inspiratio frigida admissio sit, interior nimirum aer tantisper cogitur, cum spiritum capimus; cumque expiratio caloris emissio sit, aere sanè à calore citato, uox effici potest; cum enim spiritum reddimus, non cum capimus, uocem formamus. Cum autem nouella calidiora sint quàm uetusta, suosque meatus habeant arciores, minus in se aeris possunt continere; cumque calor qui moueat, amplior in his insit, res autem quæ moueatur minor substet, uelocius utraque de causa aer moueri potest. At si uelocius, uox certe acutior dabitur, ob ea ipsa quæ antè retulimus.
- 15 Cur uocem qui flent acutiorem emittunt, qui rident grauiorem? An qui flent intendendo contrahendoque os uociferantur: itaque prope aer interior corpore intento mouetur, cumque per os transeat angustū, ferri uelocius potest: utraque igitur ratione fit, ut uox acuta edatur. Contra qui rident, remisso corpore, hiscentemque ore rident. Cum igitur ob eam rem late tardeque profundant aerem, merito uocem emittunt grauiorem.
- 16 Cur uocem reddunt acutam qui expertes seminis sunt, ut pueri, mulieres, decrepiti, spadones: grauem autem uiri qui firmissima sunt ætate? An ea causa est, quæ linea cæteraque tenuia dimensionem unam duntaxat sortiuntur: crassa autem plenaque plures obtinent: itaque uox etiam tenuis unam dimensionem habuerit. Vnum autem & efficere & mouere, facilius est quàm plura. Ergo cum prædicta illa spiritum habeant imbecillū, non nisi parū aeris moueri ab illo spiritu potest. Minimus autem

est, qui dimensione unica cōstat, quem prædictis rationibus tenuem esse, uocemq; talem ab eo proficisci necessum est: uox autem acuta, quæ tenuis est. Igitur qui prolifico illo semine carent, uocem hinc meritò reddunt acutiorem. Viri robusti, quoniam spiritu ualeant, multum aeris incitare queunt: quod cum multū sit, lente mouetur, uocemq; efficit grauiorem. Motu enim ueloci & tenui, uocem reddi acutam iam constitit, quorum neutrum, ut in uiro possit existere, accidit.

- 17 Cur uoces nostræ grauiores sint tempore hyberno? An quod aer interior tunc & exterior crassior est: crassior autem cum sit, tardius mouetur: itaq; uox grauior nō immeritò fit. Adde quod somnolentiores hyberno tempore fumus, quam æstiuo, plusq; temporis obdormire solemus: somnus autem facit, ut membris grauioribus simus. Quo igitur tempore plus dormimus quàm uigilamus (quod hybernum profectò est) hoc uocem effici grauiorem, quàm qui è contrario agitur, ratio est. Cum enim tempus uigilandi quod interuenit breue sit, habitus corporis qui inter dormiendum committitur, permanere usque ad somni repetitionem nimirum potest.
- 18 Cur ex potu, uomitu, atque frigore uocem emittimus grauiorem? An faucibus interseptis, quā rem pituita subsistendo committit: quippe quæ aliquid fluxionis in eas detrahat, alijs uomitus, aut potus, alijs præsentis temporis qualitas per obstructionem fauces reddit angustiores: itaque delatio spiritus tardius agitur: quæ autem tarda delatio est, grauem hæc efficit uocem.
- 19 Cur uox grauior è propinquo magis quàm è longinquo sentiri potest? An quod grauior plus quidem aeris mouet, sed nequaquam in longitudinem. Ergo à longe minus sentitur, quoniam per minus spatium se deducit: è propinquo autē magis, quoniam plus aeris sensorium ferit audiendi. Acuta procul ideo audiri potest, quoniam tenuior est: tenue autem omne augeri in longitudinem potest. Dixerim etiam quod motio, quæ uocem reddat acutiorem, uelocior est: quod fieri potest, si ut densus, sic angustus spiritus sit qui aerem mouet. Nam & exiguus aer mobilior est, quippe qui ab angusto moueri queat: & densus plures efficit ictus, qui strepitum reddant. Licet hoc in musicis perspicere instrumentis: fides nanq; tenuiores cæteris eisdem substantibus acutius consonant.
- 20 Cur uox acutior illis esse uidetur, qui longius absunt? cum tamen acuminis ratio sita in eo sit ut uelocius feratur, & quod longius fertur, moueri tardius solet. An quod uocis acumen non solum in uelocitate mouendi, sed obstrependi etiam nimia tenuitate consistat. Qui autem longius absunt, uocem tenuiorem excipiunt ob aeris qui mouetur exiguitatem: motus enim ita marcescit: utq; numerus emarcescens in unitatem relabatur, sic corpus in unicam dimensionē extenuatur, quæ tam in corpore quàm in uoce tenuitas est.
- 21 Cur uocem acutam & exercitati reddunt & debiles? An debiles, quia parum aeris mouent: parum autē quàm multum uelocius fertur. Exercitati uero aerem excitant uehementius. Aer excitus uehementer uelocius fertur: acutum autem in uoce id est, quod uelox in delatione.
- 22 Cur uox corrumpi his solet, qui cibo ingesto clamitarunt: itaque omnes qui uocem exercent, ut histriones, saltatores, & cæteros generis eiusdem, mane ieiunocq; ore exercitationem adire licet inspicere. An uocem corrumpi non aliud est, quàm membrum quæ spiritus transmeat corrumpi. Quocirca rauci quoq; uoce corrupta sunt, non quod spiritus uitiatus est, qui uocem afformat, sed quod exasperata arteria est, quæ uehemente concalfactione exasperari maxime solita est. Quamobrē neq; qui februnt, neq; qui uehementer febrerunt, statim cum febris cessauerit, cantare queunt: sunt enim asperis nimio ex calore faucibus. Cibis autem spiritum & largum reddi, & feruidum consentaneum est: qui talis autem est, exulceret

exulceret arteriam transmeando atq; exasperet: ratio est, quod cum inciderit, merito uox destrui potest.

23) Cur uox cum aer quidam formatus sit, & qui cum fertur, formam sæpe illam amittat, echo, id est, resonantia fiat: Cum enim aer uehementius in aliquod solidū offenderit, uox non dissoluitur, sed eandem expresse reciprocantē audimus. An quod refractione est, non perfractio: sic enim cum totū permanet, tum partes ab eo duæ uniformes proficiscuntur, quippe cum per similem angulū refractione existere soleat: itaq; uox resonandi similis primæ efficitur.

24) Cur cæterorum animalium nouella recensq; edita uocem mittunt acutiorem, quàm quæ perfecta ætate sunt: uituli aut grauius mugiunt quàm boues perfecti: An quod infans quoq; in genere similis fœminæ eiusdē generis est: boum autem fœminæ grauius mugiunt quàm mares, cum cætera è contrario agant: at uituli similiores fœminis quàm maribus sunt, ergo uocem hi grauiorē emittere debent.

25) Quā ob causam paleis in orchestra sparsis, chori uox minor sentiatur: An propter asperitatem: uox enim pauimēto minus leui occurrens, ut minus una, ita minor existit, quippe quæ minus continua sit: quomodo etiam lux amplior resplendet in leuibus, eo quod nihil impedimenti interuenit quo interpellatur.

26) Cur sal igni ingestus mouere crepitū soleat: An quia sal parum humoris intra se continet, quod mox à calore ignis conuersum in spiritū, uiolentoq; exiliens impetu salem rumpit: omne autem quod rumpitur, mouere crepitum solet.

27) Cur pueri nonnulli antequā ætas ueniat, qua uocabula suo tempore explanare possint, fari incipiant, & ubi aliquid expresse dixerint, rursus obmutescant, atq; ut prius degant, quousq; solitū tempus loquendi accedat: quæ quidem à plerisq; portenta esse putantur: iam aliquos etiam statim cum in lucem euenērūt, locutos esse proditum est. An magna quidem ex partē secundū naturam homines prodeunt, itaq; illud paucis accidit, sed nature ratione simul hæc contingere ac perfici solent. Quamobrem simul & audiunt & uocem emittunt, simul & intelligunt facultate audiendi, & loquuntur & explicant. Euenit tamē interdum ne hæc simul contingant, sed ut alij prius intelligant, quàm membrum id absoluatur quo loqui possumus: alij contra, qui scilicet quæ loquantur intelligere nequeant. Quæ enim audierint, simulate eadem reddunt: sed cum tempus affuerit, utroq; iam munere nature fungi incipiant. Quibus autem prius sensa auditus in animo ualeant, quàm membrum id absoluatur quo primo uocē mouemus, orationemq; condimus, ijs nonnunquam, ubi iam multa intellexerint, facultas quoq; membri illius, & absolutio properè contingit, maxime quidē à somno. Cuius rei causa est, quod somnus datā quiete tum corpora tota, tum membra singula facit segniora. Sed fieri potest, ut uel ob aliam huiuscemodi mutationem idem eueniat. Complura autem sunt, quæ ut efficere ualeamus, breuissimi temporis adiumento opus est, & tamen eadē post modum æque agere nequaquā possumus. Quoties itaq; membrū illud ita se habet, ut liberū absolutumq; sit, efficitur, ut quod per auditum intelligētiam mouit, idem cum penderet, fluitatq; in sensu, remeet, uerbumq; reddat. Hinc nobis & carmina, & uocabula sæpenumero non ex uoluntate occurrunt: & quæ prius uoluntate petita diximus, eadem postea non uoluntariè dicimus: hinc etiam sæpe quæ nouimus ore explicare non quimus: ita fieri potest ut pueri aliquid dicant, rursusq; membrū, cui fandi data potestas est, redeat ad suam naturā ac obmutescat, dum tempus corroborandi absoluendiq; ultimum ueniat.

28) Cur aliqua obstrepunt, mouenturq; subito, ut arcæ quæ nullo mouente, quod sensus nouerit, cōcitantur & crepant, cum tamē potētius esse debeat, quod mouet, quàm quod mouetur: quæ eadē quæstio etiā de corruptione ac senectute est: quippe cum à re insensibili omnia corrūpantur, quæ à tempore pereūt. An simile guttis

hoc est, & lapidibus, quos plantæ emergentes attollunt atq; reijciunt: non enim quod ultimum actionis est, id uel attollit uel mouet, sed hæc uniuersa continuatio efficit: qua quidem re insensibili accidit, ut motus ille sensibilis nascatur. Sic etiam res contenta spatijs sensibilibus temporis mouetur, atq; in partes digeritur insensibiles: uniuersi tamen & continui ratione exultat & motus & obitus. Continuum autem illud non in instanti temporis, sed in tempore, quod ab instanti determinatur, situm profectò est.

- 29 Qua de causa oscitantes minus audire possimus? An quod multum spiritus effluentis inter oscitandum aures etiam intrinsecus subit, ut motio uel sensu percipi possit, quam trudit ad aures, maximeq; post somnum: strepitus autem uel aer, uel aeris affectio est. Igitur cū interior renititur exteriori illi occurrenti, efficitur ut motus interioris strepitus, motum exterioris retorqueat atq; offuscet.
- 30 Cur pueri magis quàm uiri lingua hæsitāt? An ut etiā manibus pedibusq; pueri minus ualemus, & infantes ambulandi omnino facultate caremus, sic etiam linguæ parum compotes pueri sumus, et infantes uerbum nullum referre possumus, sed more brutorum animantium uociferamur, uidelicet causa imbecillitatis, quæ non solum hæsitatem linguæ, sed etiam balbutiē blæsitatemq; faciat: quippe cum blæsitatis sit literam quādam exprimere non posse, eamq; non quamlibet, sed certam: balbuties uel literam prætermittere, uel syllabam: hæsitatis, alteram alteri syllabam iungere properè non posse. Quæ quidem omnia imbecillitate eueniūt. Lingua enim subministrare intelligentiæ non potest: itidem etiam uinolenti, senesq; afficiuntur propter debilitatem: uiris autem hæc minus usu eueniunt.
- 31 Cur uox hominum tam metuentium quàm trepidantium obtremiscere solet? An quod emigrante calore cor concutitur. Nam utrisque, & trepidantibus & metuentibus accidit, ut ita afficiantur. Quum cor autem concutitur, ictus nequaquam effici unus potest, sed plures proficiscantur, ut è fidibus laxius intentis necesse est.
- 32 Cur uocem homines trepidantes grauem, metuentes acutā reddant? An quod metuentibus locus cordis refrigeratur, cum calor deorsum se defert, ita quod parum aeris excitare possint: uires enim positæ in calore sunt. Trepidantibus autem calor loca petit superiora, ut etiam pudore affectis effert idem sese ad faciem: cuius indicium est quod plenius erubescunt. Resoluit igitur, multumq; aeris, quo loquimur, efficit: hic autem tardè propellitur: tardum uero non nisi graue in uoce est.
- 33 Cur nox ad audiendum aptior est quàm dies? Vtrū (ut Anaxagoras ait) quod aer interdiu stridet à sole concalfactus, & obstrepit, noctu requiescit, utpote cum omnis calor abfuerit. Tunc autem quæq; audiri melius possunt, cum nullus strepitus est. An quod per inanius facultas audiēdi amplior quàm plenius datur. Est autem aer interdiu densus, ut qui luce radijsq; refertus sit: noctu autē rarior, quod ex eo ignis & radij decesserunt, quæ corpora esse dixeris. An quod corpora multifariam interdiu uim intelligendi dispertiuntur, inq; res uarias deducūt: itaq; clara audiēdi eripitur sensio. Et eo quod omnia die magis quàm noctu agimus, ipsa quoq; intelligentia negocijs corporis impedita est. Sensus autem ubi seiunctus ab intelligentia est, laborē uelut insensibilem habet: unde dictum, mens uidet, mens audit. At uero noctu cum noster intuitus omni sit munere liberatus, magisq; intelligentia requiescat, meatus aurium uel amplius patens, uel nihilo minus quàm die, ut capax sonorum pariter est, sic melius eosdem sonos referre ad intelligētiam potest: quoniam nec ipsa intelligēdi uis quippiam agat, nec ab aspectu tentetur, ut fieri interdiu solet.
- 34 Cur omnes qui humore prolifico uacant, ut pueri, mulieres, decrepiti & spadones, uocem reddunt acutam, uiri autem qui firma ætate sunt, grauiorem? An propter

pter membri imbecillitatē, quod mouere aërem solet. Mouet enim exiguū aërem, quod imbecillum est: exiguus uelocius fertur: quod uelociter fertur, acutū est. An quod primus meatus, qua uox permeare solet, omnibus semine uacuis pusillus est: itaq; exiguū proficisci ab eo potest, quod aera moueat: exiguum uero cum sit, uelociter per amplas superiores fauces fertur. At uiris ætate uigentibus hic amplior habetur, ut etiā qui ad testiculos pertinet: itaq; aer plurimus est, qui inde propellitur: tardior ergo cum transeat, meritò grauior reddi potest.

35 Cur homines lingua hæsitantes loqui nequeant uoce submissa? An quod offensa faculo quodam uox sistitur retineturq;. Sed cum nō pares requirantur uires, aut similis motus, cum quicquam non impedit motum, cumq; impedit, enitendum omnino est: uox autē motus est, uocemq; altiolem solent emittere, qui pro uiribus conantur. Ergo cum ad expellendū quod obstat enitendum sit, altius eos loqui necesse est, qui linguæ huiusmodi uitio tenentur.

36 Cur iidem illi trepidantes magis quàm uinolenti, hæreant lingua? An quoniam affectus hic similis generi stuporis quam apoplexiam uocamus, parti interiori cuiusdam tribuendus est, quam partem mouere nequeant impediens propter suam refrigerationem. Vinum igitur quod sua natura calidum est, refrigerationem tollit, trepidatio facit. Est enim trepidatio metus quidam, metus autem refrigeratio est.

37 Cur strepitus extrinsecus magis intus auditur q̄ intrinsecus foris? An quod intrinsecus cum uasta, immensaq; adeat spacia, discerpitur dissipaturq;, ut pars eius uel minime, uel minus sentiri possit. Extrinsecus uero cum uox sese in locū arctiorem stabilioremq; aërem conferat, uniuersa ingreditur: itaq; cum maior sit, nō immeritò melius potest audiri.

38 Quā ob causam qui lingua hæsitant, melancholico habitu constant? An quod propter sequi imaginationem, non nisi esse melancholicum est. Hæsitantes autem illi tales proculdubio sunt: impetus namq; dicendi præruit, anteceditq; facultatem eorum, utpote cum animus uisa sequatur. Balbis etiam idem accidit, hos etenim omnes membra uoci accommodata tardiora habere certum est. Indiciū uero quod tales uinolenti redduntur, cum suas maxime imaginationes, non rationem sequuntur.

39 Cur porrum profit ad uocem sonorā: nam & pernici commodum eadem in re nouimus. An quod allium quoq; elixum delinit: & quidem porrum lentitiam quandam obtinet, quæ fauces detergere possit.

40 Cur cætera animalia uocem tum acutiorem emittunt, cum ualidiora sunt: homo autē cum inualidior est? An quod homo inualidus exiguum aera mouet, aer exiguus uelociter permeat, uelocitas strepitum reddit acutiorem.

41 Cur melius audimus cum spiritū retinemus, quàm cum reddimus? itaq; minus spirare in uenatione præcipitur. Vtrum quod per uenarum elationem uis sentiendi locum petit superiorē: cum enim dormimus deorsum se defert, & crebrius tunc reddimus quàm ducimus spiritum, minimeq; audire ualemus. An etiam sanguis, cum reddimus spiritū, ascendit: itaq; pars superior impletur, cum tamen per inane audiamus. An quod efflatio strepitus quidem est: hic autem expirando eueniens uim obtundit audiendi.

42 Cur sal exiguus ocyus crepat, & exilit: uehemētius autē & crepat, & exilit, qui plenior est? An quod exiguus rumpi celerius potest: haud enim multū id est, quod subeat ignis oportet, cum sal ipse totus exiguus sit. Plenior autē ille lentius domat, quod plus negotij est magnum dirupisse, quàm paruum: crepat paruus parum, quia paruus inuehitur ictus: maior magis, quia magno agitur ictu: crepitus autem ictus est: quod etiam robustius est, magis exilit, quoniam minus cedit.

- 43 Cur si salem eadē magnitudine, qua modico igni ingestus crepet, nimio inieceris igni, uel nihil uel minus crepabit? An qđ prius ab igne corrūpitur, qđ rumpi possit: cōburitur em̄ humor, quod cōsumptus est, crepat quod discissus disrūptusq; est.
- 44 Cur oscitantes minus audire ualemus? An quod spiritum intercludimus, qui se ad aures trumat: indicium quod strepitus in auribus nascitur, cum oscitamus. Circūuentus autem interclususq; illis spiritus facit ut minus audiamus: ad hęc uox oscitantibus quaedam oritur, quæ uim audiendi interpellare potest: & comprimi uero aures necesse est, quoties corpus se distrahit atq; intendit.
- 45 Cur uox cum apta sua natura sit in sublimē efferrī, ut quæ aer quidem sit, non inferius sursum, sed superius deorsum melius audiri potest? An quod uox aer quidam iunctus humori est, qui pondere humoris grauescens deorsum labitur, non sursum effertur: humoris namq; secundum naturā interest ut deorsum feratur, itaq; ab imis sentiri plenius potest. An hoc uoci duntaxat animalium reddi debeat, hęc enim non sine humore profluit. Illud uero accidere nimirum uel in cæteris omnibus strepēdi generibus nouimus. Ergo ut uisus si superius deorsum prociderit, sursum uersus reflectetur, sed si inferius sursum pertenderit, deorsum se flectet: sic uox quæ sua natura cogitur sursum ferri, ubi aeri sibi aduerso occurrerit, cum per uim nequeat eum propellere, qui & amplior & grauior est, reflexa in partē aduersam deorsum se defert. Itaq; aer qui ore motus procurrerit, retorquetur, & ad ima collapsus sentiri inferius magis potest. Tale etiam est quod in resonādo fieri solet: uocis enim reflexus in partem contrariam agitur.
- 46 Cur uinolentis potius quàm sobrijs frangi uox soleat? An repletio facit, ut uox celeriter frangi possit: cuius rei argumentum, quod neq; chori, neq; ludiones statim à prandio, sed ieiuni uocem exercere consueuere: cum igitur uinolenti impleti sint, meritò uoces eorum potius frangi solent.
- 47 Cur uocem acutiore longius audire possumus? An quod uocis acumen uelocitas est, moueri aut̄ ocyus solent quæ uehemētius feruntur: quæ autem uehementius feruntur, hęc longius ferri possunt.
- 48 Cur spiritu retento melius audire ualemus? An quod respiratio nō nihil strepitus mouet. Meritò ergo tunc melius sentimus, cum strepitus minus est: minus autem strepitus tum est, cum spiritum retinemus.
- 49 Quamobrē lux quę tenuior et uelocior, et deductior est, corpora penetrare densa non potest, strepitus aut̄ potest? An quod lux directo itinere fertur: itaq; si quid recte illi profluentię lucis obuium sepiat, lucem penitus discludi necesse est. At strepitus quia spiritus est, ferri non recte etiam potest: itaq; efficitur ut strepitum sentire undiq; liceat, non eum tantum qui se recte nostris auribus obtulerit.
- 50 Quare qui rident uocem grauiore emittunt, qui flent acutiorem? An quod corpore intento uox acuta depromitur: infirmum autē quod acutum est. Quę utraq; in flentibus inesse potius nouimus: sunt enim & intentiore corpore & infirmiori.
- 51 Quamobrem cum uox aer quidam formatus sit, & sepius dissoluatur, cum fertur: echo aut̄, id est, resonātia fiat, icto eiusmodi aere in solidum quippiā, uox ipsa non dissoluatur, sed expresse eadē percipi possit? An quod aer refringitur, ideoq; totum à toto proficiscitur. Tum etiā affectus hic non nisi de re simili existit: quippe cum aer reflecti de aere soleat in cauo, non de cauo.
- 52 Quamobrem cum simul uocem multi emittunt, unusq; tantum quantum singuli reddit, multorum uox illa neq; parem uoci unius offert sese, neq; longius pro ratione deducit? An quod singuli proximum aerem propellunt, non eundem, nisi paulò tenus: quod simile euenit, ut si multi quidem proiciāt lapidem, sed singula, aut magna eorū pars mittat diuersum: neq; em̄ ibi longius, aut pro ratione longe lapis ullus deueniet, neq; hic longius cunctorum, quàm unius uox poterit audiri:

UOX

*ἡσυχίαται,
ludiones.*

uox etenim tanta non unius est, sed multorum. Recte igitur propinquo uox multa esse pro ratione uidetur, quandoquidem lapides quoque illi multi ita uideri, atque idem assequi possunt: at è longinquo plus qui singulae sint, sentiri non potest.

- 53 Cur trepidantes uocem reddimus grauiorem, metuentes autem acutiorem? quanquam etiam pudor genere metuendi continetur. An multum inter se affectus hi distant. Quos enim puduit, erubescunt: trepidatio autem pudor quidam est. Qui uero metuunt, pallent. Constat igitur calorem in metu partem superiorē deserere, ut parum aeris praesua exilitate mouere spiritus possit: uelociter autem ferri potest, quod exiguum est: uocis uero uelocitas non nisi acumen est. Iis contra, quos puduit, calor partem superiorem, id est, pectus petere solet: cuius rei indicium erubescens facies affert: ampliorem autem aërem amplior potentia mouet. Tardius uero omne fertur, quod amplius est, tarditasque in usu uocis non nisi grauitas est.
- 54 Quae causa est ut lingua haesitantes aliqui fiant? An membri quo loquimur, refrigeratio causam habet, & tanquam stupens & attonitum membrum id est: itaque uino, continenteque oratione concalfacti, uerba facilius possunt copulare.
- 55 Cur homo solus ex omnium animantium numero lingua haesitans oritur? An quod solus compos sermonis est, caetera uocem tantum obtinent. Qui autem lingua haesitant, uocem quidem producant, sed uerba copulare, sermonemque condere nequeunt.
- 56 Cur sobrii tempore hyberno uocem acutius mittimus, uinolenti autem aestiuo grauius? An uox acutior, quae uelocior est: uelocior autem quae corpore intento se promit. Sobriorum uero, hyemeque corpora magis constant quam uinolentorum, aestateque: calores enim teporesque corpora resoluunt, atque elaxant.
- 57 Cur homo solus omnium animantium lingua haesitans prouenire potest? Vtrum quod etiam mutus solus existit, linguae autem haesitatio mutitas quaedam est: nec membrum, quo loquimur, absolutum habetur. An quod homo solus compos est sermonis, caetera autem uocem duntaxat sortiuntur: linguae autem haesitatio, ut nomen declarat, unum non est, nec promptam continentemque parit orationem.
- 58 Cur homini uox serius perfici solet quam caeteris, quibus data est uocis proferendae facultas? An quod uocis humanae genera et discrimina quamplurima sunt: caetera enim animantia literas, uel nullas, uel paucas exprimere possunt. Quod autem summè uarium, plurimisque distinguendum differentiis est, id tempore longissimo perfici necesse est.
- 59 Cur caeterae speciei eiusdem animantes uocem fundunt eandem, homines autem uariam & multiplicem agunt? An hominum etiam uox una est, multa autem genera loquendi.
- 60 Sed cur communis haec una hominum uaria est, caeterorum autem simplex? An homines multas proferre literas possunt, caetera uel nullam, uel duas, aut tres exprimunt insonas, quae uocalibus iunctae locutione conficiunt. Oratio autem non uoce, sed uocis affectionibus significando absoluitur: at uocis affectiones literae sunt. Quinetiam pueri non secus ac bestiae suas exprimunt appetitiones, utpote qui nondum proferre literas possunt.
- 61 Cur aspectus corpora penetrare solida non potest, uox autem potest? An quod aspiciendi delatio simplex est, quae per directum profluere soleat ad lineam: cuius rei indicium solis radius est, & quod nisi è regione cernere non possimus: uox autem motu multiplici ferri potest, quippe cum undique liceat audire. Quoties igitur aspectui directus ille impeditur progressus, eò scilicet, quod res obiecta meatuum incodita, siue indisposita turba constipat, transpicere nequit: at uox, quoniam quoquouersus profert, omnia proreptat, penetrat, translapsa audiri undique potest, in humoribus, tamē facultas

transpiciendi oculis data est: uoci autem nulla uel minima, quanquam humor tenuior quam terra est: quoniam humoris meatus parui, densi, continuatiq; sunt, ut minime aspectus impediatur, quo minus tramite directo ingredi possit. Hæc eadē causa est, cur etiam per uitrum, quod densissimum est, transpicere liceat: per ferulam, quæ rara solutaq; est, non liceat: in altero enim meatus respondent inter sese, in altera uariant. Nec quicq; iuuat amplos esse meatus, nisi recte ad lineam positi sint. Vox autem minime in aqua sentiri potest, quoniā minus aqua inanit, quam ut aerem capere, uocemq; transmittere possit: uox enim aer quidam est. Haud em̄ omne rarius permeari se patitur, nisi etiam meatus ei respondeāt, quod permeare conetur, & congruant, ut uis etiam colligendi & cōtrahendi sese desit, nisi meatus capaces corporum sint: quanquam quod rarum est, molle est, et tale ut in seipsum coire possit. Verum nonnulla præ nimia suorum meatuū angustia colligi impediuntur, ut uitrum: quippe ut flecti contrahiq; non queat, quamuis rarius ferula est, ratione prædicta: ut etiam aqua, et quicquid aliud generis eiusdē. Vnde illud quoq; palam fit, non quod rarius raro, molliq; uel eodem, uel proximo est, id magis in seipsum colligi posse, & adduci: causa enim omnibus eadem reddenda est.

- 62 Cur uox quamuis minor reddatur adimendo, speciem tamē seruat eandem? An quod cum his ipsis miscetur, quæ dempseris. Res autem mista non partim est, partim non est, sed usquequaq; talis est: æque igitur quibusdam undiq; detractis, æque contrahitur, ut necesse sit simul & minorem esse & similem.
- 63 Quid est quod linguā faciat hælitare? Vtrum calor efficiat ut procaciores sint: itaq; offendēdo adherēt quasi in salebris, quomodo affici iratos homines nouimus: incenduntur enim, incitantur, anhelant, qui spiritu redundāt: igitur præ nimio caloris feruore. Anhelant autem, quoniam frequens spiritus est, nec anticipat, quatenus se tempore respirandi promere possit. An potius contrā, ut loci quo uocem mittimus, refrigeratio causam det, tanquam membrum id attonitum obstupescat: itaque afficiatur, ut uel concalfacti à uino, aut perpetua oratione uerba expeditius possint copulare.
- 64 Cur tempore hyberno uoces grauiores redduntur? An quod aer crassior est: talis autem cum sit, motus tardior prouenit, itaq; uox redditur grauior. An quod aer per pectus lentius permeat, fauces autem intersepiri, & constringi à frigore, pituitaq; destillante coguntur.
- 65 Cur pueri, mulieres, spadones, senesq; uocem reddant acutam? An quod motus uelocior, qui acutior est. Et cū genus idem sit, motu facilius est, quod minus, quam quod plus est. Quamobrem qui firma ætate sunt, plus aeris trahere possunt: plus igitur illud tardius permeans uocem efficit grauiorem. Pueris & spadonibus contrā res euenit, quoniam minus aeris capiunt. Senes autem ideo tremunt, quoniam uocem continere non possunt, quomodo imbecillibus, ac pueris usu uenit, cum lignum prælongum parte extrema ceperint: alterum enim extremum quatitur, quia nequeunt superare quod tenent, & uincere: quod idem & trepidantibus hominibus, & metuentibus, & rigentibus causam uocis tremulæ afferre credendum est. Cum enim qui uocem ita emittit, eius calor pulsus ab affectibus illis intrò se colligat maxima ex parte, reliquum quod exiguum extat, uocem continere non potest: quapropter quatitur atque intremit. Vnde artium liberalium professores, qui se solitos trepidare nouerunt, principio agunt uoce submissa, dum resideant, & stabiliantur: uocem enim exiguam uincere continentq; facilius possunt.

Eorum

eorum quae ad res bene olidas pertinent,
 Sectio duodecima, cuius quaestiones XIII.

- 1** **Q**uod suffimenta omnia minus è propinquo sentire possimus? Vtrū quod odoris delibatio aere temperata ualidior redditur, ut myrrha medicina lis suauior est. An cōtra agitur, ut ignis uī sua cremandi tollit odorem, qui per suffitum effluat: & quidem apud carbones ipsos nihil redolent, longius uero purius, tenuissimumq; fertur quod oleat.
- 2** Cur odores tam suffimentorū quā florū minus suauis è proximo sentiantur? Vtrum unā cum odore terrae quoq; particulae prodeūt, quae pra suo pondere antè currunt, quā ad sensum odor deueniat: itaq; longius ille syncerum se offert. An neq; cum principium proximum est, neq; cum admodum semotum odor abunde effluere potest. Nam si proximum, nondum largè emanat; si remotissimū, discernitur.
- 3** Arbores reddi odoratas aiunt, in quas cœlestis arcus decubuit. Vtrum uerum hoc sit an falsum? Et si uerū, quā ob causam ita eueniat? ergo nec omnes arbores, nec semper aliquas odorē ita acquirere palam est. Etenim saepe arcus cœlestis consistit, & tamen arbores nihil odoris spirarunt, quod quidem sensum mouere possit: cumq; odor contrahitur (accidit enim id aliquādo, itaq; narratur) non in quacq; materie cōtrahi potest. Causa uero per accidens ad arcum referenda est, praesertim si arcus ipse nulla natura sit, sed obtuitus refringendi tantū affectio. Prouenit autē odoris illē affectus, ut dictum iam est, non qualitercunq; se materies habeat: neq; enim in uiridi, neq; in arida: sed in uista post aquā, quae arcui superuenerit, certam reddi suauitatem odoris pastores referūt, maximeq; ubi aspalathus, aut etiam rhamnus est, & genus ex ijs aliquod, quorū flos suauiter olet. Ratio autem odoris eadem est, quam etiam de terra animaduertimus: haec enim cum feruet atque inuritur, quod ediderit, principio bene olet. Enim uero quae parçè humido quendam in modum recaluerint, odorata redduntur: humor enim concoqui calore nimirum potest. Qua de causa totius quoq; orbis terrarum, quae ad solem orientem spectāt, odoratiora exurgunt quā quae ad aquilonem: & eorum ipsorum quae ad ortum plus uergunt, quā quae ad meridiē, eo quod loca Syriae & Arabiae pleniora sunt, atque terreniora, Africā uero arenosa siticulosaq;: nec enim humorē nimium inesse oportet (cōcoqui nanq; nimius non potest) nec nullum: sic enim nullus uapor inde extrinigi potest, quod uel in ea materie solet accidere, quae & nuper combusta sit, & tale habeat genus, ut secum odoris ferat suauitatē: quae quidem res floribus declarari potest, odor enim in eos transmittitur. Sed fieri putāt in ijs quibus cœlestis arcus institerit, quoniam nunquam id sine aqua effici potest. Cum enim materies immaduerit, caloreq; interiori cōcoxerit, respirare iam incipit, uaporēq; intra se conceptū emittit. Nec uero aquam nimiam accessisse oportet, eluit enim, atq; extinguit calorē ab igne iniectum, quae nimia uenerit. Quae autem aquae post arcum solent incidere, non multae, sed semper penè mediocres adueniunt; & si plures constiterint arcus, aqua non largè, sed saepe & parçè accedit. Quamobrem non immeritò, cum hoc ita fiat, qui rem insignem praeter arcum nullam aspicerent, causam odoris illi attribuere.
- 4** Cur flores & suffimenta suauius è longinquo olent, è propinquo autē herbam alia potius redolent, alia fumum? An quia calor quidam natura odoris est, odoratq; omnia calida sunt; calidum autē quodq; laeue est. Itaq; cum longius permeāt, odorem deferunt sursum secretiorē, uendicatumq; ab ceteris tum foliorū, tum fumū, qui uapor aqueus est, odoribus, qui comitentur eum ipsum. An cum in propinquo sunt admista illa, cum ijs unā redolent quibus inhaerent, atq; ita odorē deprauant.

- 5 Cur omnia plenius olent, cum mouentur? An quod excita plus aëris implent, quam quiescentia: itaque ocyus ad sensum nostrum odor transmittitur.
- 6 Cur tempore hyberno minus olfacere possumus, minimeque per gelu & glaciem? An quod aer à frigore immobilior redditur, itaque motus non aëque proficisci à corpore odorato potest, scilicet propter difficilem delibationis motum, & aëris, quo inuehitur.
- 7 Cur acrius aromata olent cinere suffita quam igne, & plenius ac diutius suum feruant odorē, cum cinere suffiuntur? An quod in cinere minus cōcoqui odor potest, itaque plenior est. Ignis autē, quod celeriter uires eorum domat, & concoquit, odorem cōmutat. Concoctio enim rei concoquendę cōmutatio est, siue alteratio.
- 8 Cur rosę suauius olent quibus umbilicus asper, quam quibus læuis? An quod suauius olent quę modum consecuta sunt suę naturę. Rosa autem spinosa natura est: ergo suauissimē ideo olent, quod magis secundum naturam constiterunt.
- 9 Cur odores è proximo minus suaues tam suffimentorū quam florum spirant? An quod portio terrena unā cum odore se defert, quę ut in proximo mista uim hebetat, sic in longinquo prona defertur ac decidit. Hinc etiam flores cōtusi suum amittunt odorem.
- 10 Vtrum odoris natura fumus sit, an aër, an uapor? Hęc enim inter se differūt, quę alterum ab igne, alterum et sine igne effici potest. Et utrum à sensu aliquid in res odoratas proficiscatur, an ab illis in sensum, quod aëra proximum moueat. At si ab illis aliquid delibaretur, minora certe ob eam rem reddi oporteret: nunc autē quę odoratissima sunt, hęc potissimum eadem uidemus edurare.
- 11 Cur aromata cinere suffita acrius olent quam igne? An quod in cinere minus concoqui odor potest, itaque plenior est: multum ergo partis quoque terrenę respiratur, fumusque redditur. At ignis terrenū properē illud rapit: itaque odor purior, ac syncerior sine ullo fumo ad sensum deuenit. Vnde etiam fit, ut flores triti hebetius oleant: partem enim terrenam ut cōtritus mouere potest, sic lentus calor absumere non potest.
- 12 Cur omnia odorata tam semina quam plantę urinam ciere possint? An quod calida & tenuia sunt: tale autem quodque urinam citat: celeriter enim calor inditus ille extenuat: nec odor ipse aliqua corpulentia cōcretus est. Nam & quę non bene olent, uelut allia, uis sui calor is urinam mouent, uel potius uim resoluendę, liquefaciendęque obtinent. Calida uero semina, quę bene olent, ideo sunt, quod odor omnino calore efficitur: foetida sanē incōcocta sunt. Nec solum calida, uerum etiā plenē esse concocta debent, quę prouocatura urinam sint, ut unā descendendo humores possint extenuare.
- 13 Cur uinum dilutum olere ocyus desinit quam merum? An quod dilutum imbecillius mero est: quod autē imbecillius est, ocyus à quocunque mutatur, quam quod ualidius. Tum etiam uinum dilutum facilius affici potest quam merum: quod autē affici facilius potest, id & recipi à quouis, & recipere quod diuis facilius potest: ita fit ut merum odorum, dilutum inodorum sit.

EORVM QVAE AD RES MALE OLIDAS PERTINENT,
Sectio decimatertia, cuius quæstiones XII.

- 1 UR foetidior urina redditur, quo diutius in corpore manserit, stercus autem minus: An quod stercus quo diutius retentum sit, eo magis siccat: quod autem siccius est, minus id putredini patet: urina cōtra effici crassior solet, recensque potioni ingestę similior est.
- 2 Cur esculenta male olida minime his olere uidentur, qui illa ederunt? An quod olfactum

olfactum peruium ad palatū habemus, idcirco sensus hic properè impletur: itaq; nec interiorem odorem eque amplius percipere potest. Principio enim omnes sentire queunt: ubi autem tetigerunt, non insuper possunt, quasi iam res consociata natura; reddatur, & exterior similis ille oblatu delitescit obtentu interioris.

- 3 Cur flores contusi deterius olent: An quod pars terrena, quæ flori inheret, odori permiscens sese, uim hebetat odorandi.
- 4 Cur animantium nullum suauiter olet, excepta panthera: quæ etiam ipsa non nisi bestijs ita olet: ferunt enim suauem illis olentiam ab hac respirari. Styrpiū autem multæ & integræ bene olent, & corruptæ ac aridæ magis magisq; suauem reddunt odorem. Vtrum quod mali odoris causa, cruditas quædam excrementi est: quamobrem sudores etiam aliqui, atq; aliquando ita olent. Sed è morbo maxime uitiantur, quibus tales esse non solent: & flatus etiam ructusq; crudorum foedius olent: quam eandem causam de cæteris quoq; proportionem animaduertisse oportet: proportionem inquam, quod animalium carne uacantium generi aestimandum aliquid est, quod carnis uice habeatur: nam excrementum crudum, uel in hoc esse nouimus. Hoc igitur & uiuis causæ foedi halitus est, et mortuis cum putrescit. Quæ ob rem pingue, os, pilus, foedum nunquam reddunt odorem, scilicet illam ob causam, quod pingue concoctum est, ossa & pilii humore uacant. At genus plantarū nullum intra se contrahit excrementū. An etiam plantis aliquid inest: sed quia sicca & calida sunt natura, humor eorum non feculentus est, sed cōcoqui expeditius potest. Constat hoc etiam plagis terræ, quæ ut feruentiores, sic odoratiores sunt, ut Syria, ut Arabia: & muneribus earundem regionū, quæ sicca & calida nouimus, hoc idem probari potest: nullam autem sentire putredinem possunt, quæ huiusmodi sunt. At animalium genus tale non est: itaq; excrementa eius cruda foetidaq; sunt, flatusq; itidem olent. Peremptis quoq; animantibus humor putret, plantis minime: quippe cum humore plantarum genus haudquaquam redundet.
- 5 Quam ob causam res male olidæ grauius olent cum calent, quam cum frigent: An quod natura odoris uapor quidam, & delatio est, quæ calore existunt: motus etenim quidam sunt, calor autem mouendi uim obtinet; frigus contra efficit ut res consistat & contrahatur: deorsum etiam refrigerata omnia feruntur. Calor autem odoresq; omnes sursum feruntur, tum quia siti in aere sunt, tum quia sensorium eorum supra non infra habetur, quippe cum odor ad cerebrum penetrans mouere soleat sensationem.
- 6 Cur si quis allia ederit, urinam redolentem allium reddet: cum tamen alia pleracq; odoris uehementioris ingesta, nihil in suam qualitatem urinam possint conuertere. Vtrum, ut quibusdam scholæ Heracliteæ placet, quod sicut in uniuerso, ita etiam in corpore nostro expiratur, deinde uapor denuò cōcrefcit, utq; ibi humor, sic urina hic est: exhalatio autem alimenti ubi reuertit unde prodierat, odorē eundem non immeritò recipit, quippe quæ illud reddat, in quod sese cōmutarit. An si ita esset, cætera quoq; idem facere deberēt, quæ uehementem spirant odorem. Nunc autem nullum hoc posse efficere nouimus: ad hæc uapor qui postea cōcrefcit, non ad statum pristinum redit. Verbi causa, si uapor uini exhalarit, non postmodum in uinū concrefcit, sed in aquam: ita falsum id etiam illi referūt. Ergo allium solum ex omnium numero, quæ odorem simul & uehementem, & urinæ mouentē reddunt, inflare uentrem inferiorem potest: cætera enim uel sursum mouere spiritum solent, ut radícula, uel urinam citare non queunt. Allium uero tria nimirum hæc facit, ut & urina augeatur, et spiritus excitetur, isq; deorsum non sursum: quæ quidem situs uelicæ testiculorumq; ideo sentit, quod & in uicino est, & spiritui opportunior habetur, ut tentigo abunde declarat. Constat igitur ut excrementum allij omnium maxime huiuscemodi ad uelicam possit unà cum spiritu deuenire, quod

- permiscens sese odorem plenè urinæ committat.
- 7 Quam ob causam ora hominū qui nihil ederint, sed ieiunarint, grauius olent, (quod ieiunam graueolentiam appellant) eorum autē qui aliquid ederint nō olent, cum tamen eorum magis olere debeant? An quod uentre inani, minusq; agitato aer factus calidior, spiritum excrementaq; pituitosa sua immobilitate putrefacere potest: calidiorē autem effici argumentum est, quod uel sitim parere ieiunium solet. A tubi ederimus, odor ciborū grauem illam olentiam offuscat, ut maior minorem: calor enim ciborum calorem præcedentem illum exuperat, ita ut nihil affici possit.
- 8 Cur alæ omnium maxime partium nostri corporis male olent? Vtrum quod omnium minime respirare possunt; malus autem odor locis huiusmodi contrahi maxime solet, quoniā putredo quiete interioris qualitatis consistit. An ideo quod immobiles in exercitataq; habentur.
- 9 Cur homines qui uirus redolent hirci, fœdus oleant cum se odorifice unguentantur? An hoc in multis accidere solet, uelut cum acido dulce commissum est, dulcius totum exultat: tum etiam omnes postquam sudarunt, grauius olent: unguentum autem concalfaciendi uim habet, itaq; sudorem potest prouocare.
- 10 Cur hominum incuruorū gibborumq; halitus grauior ac fœdior est? An quod locus pulmoni accommodatus, conclusus deflexusq; à sua proceritate est: itaq; spiritum transmittere expedite nequit, sed euenit ut uapor ac spiritus amplius interclusus putrescat.
- 11 Cur unguentorū magna pars sudori permista male olet, aliqua uero suauior redditur, aut nihil deterior? An quæ motu tractatūq; commutari solent, hæc deteriora redduntur: quæ autē eadē persistere possunt, hæc suauius redolent. At sunt quæ resistere queūt, quomodo etiam florū, quibus odores conficimus: alij cōtusi uel concalfacti, uel excitati exolescunt, ut uiolæ albæ: alij sibi similes, ut rosæ. Et unguentorum igitur quæ ex floribus huiusmodi sunt, commutari utiq; possunt: quæ non sunt, nequeunt: unde rosaceum commutari minime nouimus. Et quidem quo sudores fœdus olent, eo grauius unguentum quoq; redolere uidetur, quoniam rei sibi contrariæ se permiscet: ut mel cum sale non magis, sed minus dulce sentimus.
- 12 Cur omnia plenius olent cum mouentur? An quod aera implent, itaq; odor citius ad sensum reducitur.

EORVM QVAE AD REGIONVM HABITVS PERTINENT,
Sectio decimaquarta, cuius quæstiones XVI.

- C**UR efferis & moribus & aspectibus sunt, qui in nimio uel æstu uel frigore colunt? An eadem causa est: optima enim temperies non corporis solum, uerum etiam intelligentiæ hominis prodest: excessus autem omnes dimouent, & ut corporis, ita etiam mentis temperamentum peruertunt.
- 2 Cur frumētum in Ponto frigori expositum diu referuari integrum potest? An propterea quia humor alienus unā cum calore euanescit, ut in uuis fieri nouimus: alia enim frigore, alia calore exhalant.
- 3 Cur potius in frigidissimis terris ardores februm fiant? An quod frigus calorē intus circumobsistit: cuius rei contrarium æstiuo tempore agitur: partes nanq; internæ frigidiores redduntur: ardor autem febris est: ergo partibus refrigeratis exterioribus, caloris copia interiores redundant.
- 4 Cur blēsis pedibus Aethiopes sunt et Aegyptij? An quemadmodum ligna, ita etiā corpora animantiū deprauari à calore solent: quod etiam pili declarant, quos illi

illi crispiores quàm cæteri gerunt: crispitudo nanq; ueluti pilorum blætitas est.

- 5 Cur temporibus austrinis inuis foeminam potius generant? An quod largior humor tardius crassescit; austrinis autem humor temperamenti facit, ut semen red datur humidius.
- 6 Cur locis palustribus ulcera capitis curari celeriter possunt, crurium autẽ tarde? An quod humor est grauis, quia terrenus est: omne autem graue tendit deorsum: ergo ulcera superiora concoctioni sunt opportuniore, quoniam humor delapsus ad ima est: inferiora autem ipsa multo excremento, putrefactuq; facili redundant.
- 7 Cur qui loca edita apertaq; colunt, tardius senescunt: qui autem caua & palustria ocys? An senectus quædam putredo est: putret autem, quod quiescit: nullo modo aut minus ita afficitur quod mouetur, ut aqua profluens & conclusa: igitur ut locis editis aer undiq; afflante spiritu agitatur, ita cauis manet immotus. Ad hæc locis apertis purus, ac diuersus assidue propter agitationem aer habetur, palustribus impurus, idemq; semper emarcescit.
- 8 Cur timidi sunt qui loca feruida incolunt, fortes qui gelida? An quod natura contra, quàm loca & tempora se habet, quoniam si se similem ageret, citò periret. Sunt autem fortes, qui calida sunt natura: timidi qui exangues refrigeratiq; sunt. Fit igitur, ut qui loca inhabitant calida, refrigerentur: qui frigida cõalescant: utriq; tamen corpore magno adolescunt, eo quod qui frigida colunt, insito calore abundant: qui calida, calore loci refouentur: quippe cum in calidis & à calore incrementum sequatur: frigus autem uim astringendi constipandiq; habeat. Cum igitur alteri principium inter se uehemens augendi obtineant, alteri nullo extremo frigore impediuntur, merito utriq; augeri possunt plenius. Homines nostræ regionis augeri ideo minus possunt, quod et principium illud in se imbecillius continent, & frigore aliquantisper constipantur.
- 9 Cur diutius uiuunt qui locis calidis suam degunt ætatem? An quia natura sunt sicciore: firmiter autem diuturniusq;, quod liccius est: mors autẽ putredo quædam est. An quod mors caloris interioris refrigeratio est. Refrigerari aut omnia solent ambientis aeris qualitate, qui ut locis calidis calet, sic frigidis friget: itaq; interiorẽ calorem ocys magisq; corrumpit.
- 10 Quam ob causam qui calida loca habitant, uiuere diutius possint? An quod humorem caloremq; amplius seruant, quarum rerum interitus mors est.
- 11 Cur locis palustribus effici somnolentiores solemus? An quod magis in his ipsis refrigeramur: refrigeratio autẽ cum requies quædam sit, somnum nobis conciliat, qui inter quiescendum solet accidere.
- 12 Cur qui in nauibus degunt, quauis in aqua, coloratiores tamen sunt, quam qui in paludibus? An loca cõmode aspirata coloris præbere hilaritatem possunt. Pallidos autem humor efficit cum putrescit, quod euenire immobilitatis causa solet: quamobrem subpallidi sunt, qui loca palustria colunt.
- 13 Cur locis hybernis æstus fieri uehementiores quàm tepidis soleant? Vtrum propter nimium aeris humorem. Enimvero caloris opera eiusdem aqua reddi potest calidior quàm aer: ergo aer quoq; humidior acrius, quàm tepidus ille recalescere potest. An non calidior aer locis huiuscemodi est, sed esse ob uehementiam qualitatis contrariæ uidetur, quomodo sol cum è nube illuxit, calidior esse ob contactum umbræ uidetur.
- 14 Qua de causa qui meridiem uersus habitant, nigris oculis potius nascuntur? An quod ut oculi cæsi caloris interioris exuperantia redduntur, sic eiusdem absentia nigri efficiuntur, ut Empedocli etiam placet. Ergo quemadmodum qui aquilonẽ uersus positi sunt, oculis cæsijs ideo nascuntur quod calor interior effluere à frigore

exteriori uetatur: ita qui ad meridiem uergunt, continent quidem suum humorem propter aeris circumfusi teporē obuium, sed calorem continere non queunt, quod nihil extrinsecus est quod obsepiat atq; arceat. Itaq; humor qui relinquitur, nigrescit; lucis enim absentia omnia obfuscarī, opacariq; solēt. An reliqui corporis colorem oculorum color imitatur: itaq; qui aquilonem uersus inhabitant, ut ipsi albo corpore sunt, sic oculos quoq; caesios habent: hic etenim color prope album est; & qui ad meridiem sunt, ut ipsi nigri, ita etiam oculos nigros sortiuntur.

15 Cur locis calidis homines sapiētiores sunt quàm frigidis? Vtrum eadem de causa, qua etiam senes quàm iuuenes sapientiores: etenim qui sedes frigidas habent, frigore loci obfistente, longe calidiores quàm sua sint natura, redduntur: itaq; uiolentis admodum similes esse uidentur: nec ingenio ualent, quo prospiciāt, rerumq; rationes inquirant, sed fortes, fidentes, sperantesq; sunt. Contrà qui loca calida habitant, sobrii propterea sunt, quia possunt satis refrigerari. Fit autem quaq; in re, ut qui metuunt magis, quàm qui confidunt, uelint inquirere: itaq; magis ualeant inuenire. An quod antiquius genus hoc hominum est, ceteri enim eluuie perierūt, ita ut tanq; iuuenes sint ad senes, qui loca habitant frigida, ad eos qui calida colūt.

16 Cur timidi, qui loca habitant calida: fortes, qui frigida? An quod natura contrà quàm loca et tempora se habet: quoniam si se similem ageret, periret breui. Fortes autem sunt, qui natura calida constant: timidi qui frigidi sunt. Accidit ergo ut qui calida colunt, refrigerari nimirum possint. Cum enim solutum rarumq; corpus eorum sit, calor foras profluere potest: qui aut in frigidis sedent, sua concalescunt natura, quod à frigore exteriori caro denset, cuius densitate calor colligi intus potest.

EORVM QVAE AD RES MATHEMATICAS PERTINENT,
& ad caelestia, Sectio decimaquinta, cuius quaestiones XII.

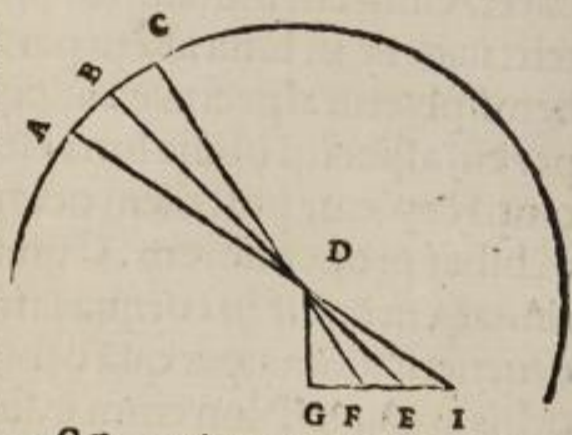
1 VR linea de angulo ducta in angulum, sola ex omnibus quae figuras rectis constantes lineis bipartito secant, diameter uocitata est? An quod diameter, ut nomen designat, duas in partes figuram aequè dimetiendo digerit, nihilo destruens quod subiacet mensurandum. Ergo quae per commissuras, hoc est, angulos diuidit, appellanda diameter est, quoniam haec figuram non destruat, sed diuidat: quomodo faciunt, qui uasa militaria partiuntur. At quae per lineas secant, figuram compositam destruit: angulis etenim constant, quae rectis lineis continentur.

2 Cur diameter appellata est? Vtrum quoniam sola bipartito figuram diuidat. An quod sola figuram secat per partes siue membra, quibus inflexa coartatur, cum caetera per latera diuidant.

3 Cur homines omnes tam barbari quàm graeci ad decem usq; enumerare consueuere, non ad aliquem alium numerum, ut duo, tria, quatuor, quinque, tum repetendo, unum quinque, duo quinque, sicut undecim, duodecim: nec uero ultra denarium numerum cessantes, inde replicare incipiunt: est enim numerus quisq;, quod praecedit, ac unum, aut duo, & deinceps quantitas aliqua: enumerant enim statuto termino denarii numeri. Haud enim forte casuq; id facere semper, omnibusq; in rebus putari debent, cum non fortuna, sed naturalis res sit, quae semper atque ubiq; effici soleat. Vtrum quod perfectus numerus denarius sit: continet enim omnia numerandi genera, ut par, impar, quadratum, quadratiale, longum, planum, primum compositum. An quod denarius fons atq; principium est, quippe qui ex uno, duobus, tribus, & quatuor constet. An quia corpora quae feruntur, numero nouenario continentur. An quoniam decem proportionibus, quatuor cubales numeri consistunt, è quibus numeris uniuersum consistare Pythagoreis placet. An quod omnes homines

homines digitis decem lege naturali creantur: itaq; sui numeri calculos quasi adipsos, hac eadem multitudine cætera quoq; enumerat. Vna gens quedam Thracum ad quatuor numerandi seriem terminat, eo quod amplius meminisse modo puerorum non potest, neq; usum habet rerum multarum.

4 Quamobrem cum sol eodem cum uigore feratur, non pari tempore idem incrementum, decrementumq; umbrarum exultat. An quod anguli, quos radij sub æquis circumferentiæ spatijs ad res conspectas efficiunt, æquales inter se omnes consistunt: quod si illi æquales sunt, eductos quoq; inde æquales esse necesse est, scilicet quos radij faciant in triangulo, qui radio primo, & re conspecta, & umbra continetur. At si anguli æquales inter se sint, radium ab re conspecta, & prolapsum longius maiorem esse propinquiorē necesse est: quod pro certo recipimus. Igitur totam circumferentiam in partes quasuis æquas inter se digeramus. Sitq; res conspectui obuia G. cum itaque sol in G ingruens de A, umbram in G I aliquam reddet, radius in I prolatur necesse est. Vbi uero ad B deuenit, radius inde proficiscens intra G I, radium decidet: ac rursus cum idem ad C se cõtulerit, pari modo suum radiū mittet: aliter efficiet profectio, ut linea recta recta partibus duabus cõtingat. Cum ergo AB circumferentiæ æqualis BC circumferentiæ sit, anguli quoq; illis subiecti apud D, æquales inter se constāt, quippe qui ad centrum se colligant. Qui autem in triangulo habentur, æquales illis D angulis proueniunt, utpote qui se per uerticem illis iungant. Ergo cum totus angulus in æqua secetur, angulus DE maior, quàm EF angulo DG est. Pari modo uel cæteri anguli se habebunt, quos radij à circumferentiâ profecti reddiderint. Simulq; etiam constat umbram meridie minimam esse necessariò, minimasq; tum effici accessiones: quippe cum sol meridie maxime è perpendicularo sese nobis exhibeat. Aestus quoq; meridie accenditur, tum ob eam, quam modo diximus causam, tum etiam, quod omnis spiritus cessat: tunc enim spiritus excitari solet, cum sol aerem terræ familiarem discernit. Quod si sol cum mediū cœlum prorepat, minus id faciat, meritò noctes mediæ, atq; meridiæ à spiritu silent.

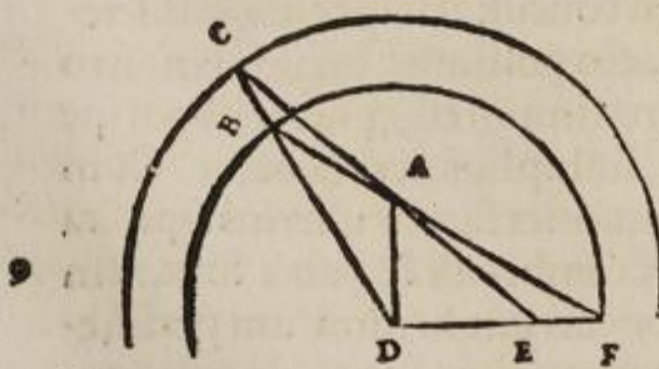
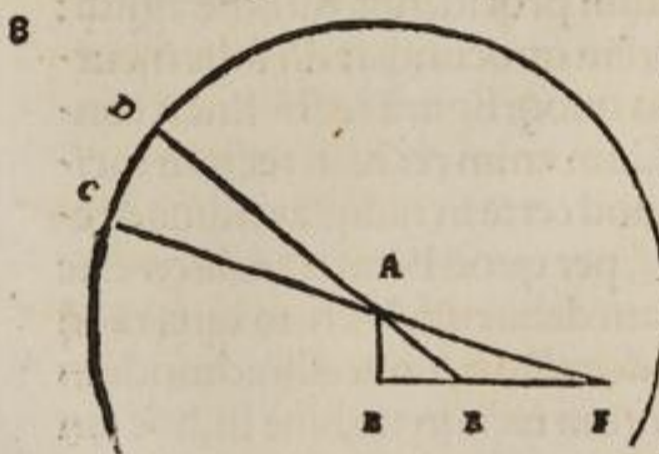
5 Cur sol per quadrilatera profluens, non rectis lineis figuram describit, sed circumlum format, ut in cratibus patet. An quod aspectuum procidentia turbine agitur: turbine autem basis in orbem se colligit: quamobrem quocunq; radij solis incurrerint, nimirum circulares apparent. An quod solis quoq; figuram rectis lineis contineri necesse est: siquidem radij recti proueniunt. Cum enim recte in rectam incidunt figuram, rectis contentam lineis formant: quod certe in radijs accidit: ad rectam enim cratium sese trudent, aut ad quodlibet, per quod liceat translucere: ac ipsi recti proculdubio sunt, itaq; procidere ad rectam debuerunt. Verum quia radij qui de aspectibus ad extrema linearum rectarum discinduntur, imbecilli admodum sunt, idcirco anguli concerni non possunt, sed quantum recti in turbine sit, hoc tantum rectam agere potest: reliquum non potest, sed conculcati aspectus, indiscretiq; latitant: nec mirum, cum multa uidere nullo pacto possimus, quamuis nostro attinguntur aspectu, ut ea quæ tenebræ opacant: proximum est, cum quadratū speciem multanguli repræsentat, atque etiam circuli, si amplius remoueat. Cum enim aspectus procidentia turbine specie figuret, quoties figura ulterius seposita est, aspectus qui se in angulos spargunt, quoniam & imbecilli & pauci sunt, remassequi nequeunt: qui autem mediam in partem concurrunt, hi nimirum persistere possunt, utpote uniuersi et ualidi. Ergo cum figura propè posita est, anguli quoque aspici possunt, aucto interuallo non possunt. Quamobrem circularis etiam li-

nea remota recta esse uidetur, & luna rectis contineri die octauo uidetur, si aspectus non latitudinem, sed lineam circūdanter ineant. Vt enim cum circumferentia propè posita est, quāto pars altera orbis quā altera propius sit, aspectus discernere potest: ita cum procul abest, recte sentire nō potest, sed ex æquo partium situ cernere sibi uidetur: itaque rectam etiam iudicat.

*ἢ, ἡ ἀντιπῶσα, ἐ
regione, ex ἀ
uerso.*

6 Cur lunam quæ in spheræ faciem conglobatur, rectam cum semiplena est, cernimus? An quoniam eodem in plano aspectus noster uersatur, & circuli ambitus, quem lunæ sol ingruens facit: quod cum agitur, sol recta linea uidetur. Cum enim quod suum aspectum spheræ admouerit, orbem uidere necesse sit, luna autē spheræ faciē gerat, eamque sol aspiciat, orbis profecto id esse debet, quod à sole efficitur. Hic ergo cum è regione se nobis præbet, totus uidetur: itaque plenilunium iam apparet. Cum autē mutatur, & præterit, propter solis discessum portio eius aspici potest: itaque fit, ut luna altera parte recta uideatur, cum altera orbem colligat, quoniā hemisphæriū aspectui ex aduerso positū est, quod semicirculū representarit. Semper enim aspectui obuia luna est: quoties tamē sol radios admouerit suos, aspici nequit. Repletur post diem octauum de medio, quia paulatim euadēs, orbem nobis exhibet propensioem. Cumque ita circulus aspectui se opponit, sectionē turbinis imitat, curuatur in cornua iam sole dimoto. Vbi enim circumferentia solis ad puncta deuenit ultima, per quā orbis æqua portione secari uidetur, circumferentia ipsius orbis apparet. Non enim insuper ex aduerso oculis est, sed iam præterire incēpit. Quod cum ita agatur, ac circulus siue orbis per eadem ducatur puncta, curuari in cornua necesse est: pars enim aliqua orbis prioris aduersi protinus aspectui se obducit, ut de parte lucida abscindi aliquid possit. Tum etiam extrema in eodem persistunt, ut curuari in cornua necesse sit: sed tamē plus minus uel, pro solis dimotione: cum enim sol dimouet sese, circulus quoque in eadem reuertitur puncta: quippe cum fieri possit, ut infinito numero inclinetur: siquidem summi circuli per eadem puncta describi facile infiniti possunt.

7 Cur sol & luna plana esse uidentur, cum tamen conglobari in spheram certum sit? An ut plura, quorum quodnam plus minus uel distet, incertum sit, æque posita esse uidentur: sic etiam quod partes obtinet, nisi color uariis adsit, partes ex æquo omnes collocatas habere uideri necessum est: quod autē ex æquo aspectu obuiam fit, idem æquabile compositum & planum necesse est.

Cur sol oriens atque occidens umbras efficit longas; efferens se, minores; obtinens cœli mediū, minimas? An quod oriens principio umbræ terræ æque distantem reddit, ac infinitam penè protrahit: deinde longam, atque ita minorem subinde: quia linea quæ recta de puncto superiori elicitur, interius per diminutiones assiduas cadit. Gnomon AB. Sol ubi C & ubi D. Radius igitur ex C proficiscens, CF exterius procidet, quàm radius DE. At umbra BE sole superiori existit: umbra autem BF inferiori. Ergo quo sol superior fuerit, eo minor umbra exultabit, minimaque tunc erit, cum sol super capita nostra uersabitur.

Cur umbræ lunæ maiores, quàm solis sint, eodem proueniāt perpendiculari? An quod sol superior quàm luna est: itaque radium qui de superiori prodierit, inferius cadere necesse est. Gnomon AD, luna B, sol C, lunæ radius BF. Ergo umbra lunæ DF sequetur. Solis radius

dius **C**E. Ergo umbram **D**E fore necesse est.

10 Cur deficiente sole, si quis per cribrum, aut frondes ueluti platani, uel alicuius ex cæteris latifolijs, aut digitis manuum inuicem perplexis inspiciat, splendores speciæ lunæ nondum completæ incernat? An quod quemadmodum cum per angulatum foramen lux non angulata, sed orbiculata, turbinataq; prodit: cuius ratio, quod gemino directeq; commucronato turbine agitur, id est, eo qui de sole ad foramen deuenit, & qui de foramine ad terram: sic etiam in solis defectu, figura quæ radij ueniunt, ut diximus, innotescit. Ergo cum pars orbis superiori detrahatur, quod ex aduerso super terram eluxerit, speciem illam lunatam gerat necesse est: quippe cum prout orbis defecit, ita radij profluere debeant: digitis tamen, & cribris, pro foraminū exiguitate, res certius explicatur, quàm cum per foramina ampliora transmittitur. Luna autem idem percipi non potest, neq; deficiente, neq; in crescente, neq; decrescente: quia eius extrema non plenè splendent, sed medio potissimum lucet. Lunatam autem illam, minutamq; faciem, medio astringi exiguo manifestum est.

11 Cur sol nunquam cælo in medio geminatur, nec supra se faciem illam ostendit secundam, sed ex lateribus tantum? An quod tum geminari sol potest, cum solem uersus aspectus refringitur. Aeris autem concretescentis illa soliditas, cui aspectus incurrens refringitur, neq; prope solem, neq; procul effici potest: nam si prope sit, resoluetur à sole: si procul, aspectus refringi non poterit: cum enim longe de paruo speculo remeet, imbecillus reddetur: quamobrem area quoq; fieri non potest è regione. Quod si supra, & in propinquo inchoatur, à solis feruore dissoluit: si procul, aspectus minor euadet: sed si in latere, tum nimirum seruari integer poterit, dummodo speculum ita distet, ut nec solis feruore absumi possit, & aspectus uniuersus recurat. Nam si in terra sparsus feratur, deuenire ad solem non potest: sub sole etiam fieri non potest, quia si prope terram extiterit, consumitur feruore: si autem supra, cælo in medio aspectus distrahetur, & euanescet. Deniq; nec è latere quidem effici illud potest, cum sol cæli umbilicū perreptat. Quoniam si aspectus admodum feratur in terram, exiguus ad speculum ueniet: itaq; refractus omnino imbecillus recedet.

αλωσ, ηδωσ
area.

12 Cur solis umbræ extremum tremere uideatur? Haud enim quia sol fertur, idcirco id obtremiscit: nam fieri non potest, ut sol in partes moueatur contrarias: tremorem autem fieri ita manifestum est. Ad hæc, mutatio umbræ incerta est, quomodo etiam solis ipsius progressio latet. An ideo moueri uideatur, quod corpuscula contenta in aere agitantur, quæ uulgò ramenta nominantur, conspicua in solis radijs, qui transineant per fenestras: hæc enim moueri solent etiam sine ullo spiritu. Ergo cum uicissim, modo de umbra in lucem, modo de luce in umbram moueantur assidue, terminus quoq; lucis ac umbræ communis continuò moueri uideatur. Partim enim ueluti umbram, partim lucem sua ipsa mutatione efficiunt: itaq; moueri umbra uideatur, cum non hæc, sed illa hunc in modum soleant agitari.

EORVM QVAE AD RES INANIMATAS PERTINENT,
Sectio decimasexta, cuius quaestiones XIII.

1 **Q**UVR basis bullarum candida aquæ insidit, & si soli exposita est, nullam efficit umbram: sed reliquū quidem umbellæ corpus umbram facit: basis autem sola non facit, sed circum à sole undiq; cingitur. Et quod longe mirabilius est, nec si lignum per aquam in sole apposueris, umbra ligni continua exultabit, sed iuxta basim bullæ à solis luce secabitur. Quod si umbra est quod à sole non aspicitur, sequetur porrò ut moles bullæ circū tota aspici pos-

fit, quod nunq̄ fieri posse in opticis, id est, aspectuū rationibus, demonstrat: quippe cum ne minimum quidem à maximo totum circumaspici possit.

2 Cur bullæ specie hemisphærij exurgere solent? An quod tanquã de centro in aera sursum æqualiter circūundiq; adnitūtur: quo quidem modo hemisphærium exurgat necesse est. Portio autē sphæræ inferior aquæ planitie abscinditur, in qua scilicet centrum situm est.

3 Cur in magnitudinibus, quæ profunditate sunt inæquali, accidit, ut si partē moueas leuiorem, circumferatur quod iacitur: ut in talis fieri opplumbatis uidemus, si quis partem leuiorem ad se uertens proijciat? An quod fieri nō potest, ut grauius æque ac leuius feratur, cum eisdem uiribus iactum est, sed cum totum quidem moueri necesse sit: fieri uero nō possit, ut æque omni ex parte moueatur, sequitur prorsus, ut si parili celeritate ferantur, eandem lineam peragant: sin autem alterum altero feratur celerius, circulo ferri necesse sit, cum hoc solo in genere figuræ efficiatur, ut puncta eadem subalterna lineas inæquales possint eodem tempore permeare.

4 Cur ea quæ in terram cadunt atq; resiliunt, angulos ad planitiem reddant similes utraq; ex parte puncti, quo planum tetigerint? An quod omnia sua natura ad rectam lineam feruntur. Quæ igitur in locum æqualem deciderant, ubi ex perpendiculari diametroq; sese plano impegerint, pares angulos ideo faciunt suo resultu, quod æqua diameter diuidit. Quæ autem in latera corruerunt, quoniam non perpendiculari, sed puncto superiori locum feriant, accidit, ut repulsa à loco dicto contrariam in partem se conferat: rotunda quidē, quod delapsa protinus in aduersum sui appulsus sese euoluunt, siue quiescat eorum medium, seu locum soleat permutare. Rectis uero compacta lineis, quod perpendicularum eorum in partem priorē adductum retorquetur: ut his accidit, quibus aut pars inferior raditur, aut colci

λωλὺθροι,
colci.

φωρὰ λatus,
delatio.

eorum perpendicularum æquatur, pendet, atque priorē in partem expellitur: contrarium enim in his retro deorsumq; esse accidit. Cum autem deorsum ferantur, grauiora esse fatendum est. Quod igitur his casus idem resultantibus latus euenit, ergo in angulum rectum neutra eorum resultant, eo quod perpendicularum pondere bipartito diuidit corpora quæ feruntur. Fieri autem non potest, ut plura perpendiculara idem ad planum existant, quibus illa secantur: quod scilicet ita accideret, si perpendicularum dum resiliunt, oriretur, ubi rem delatam planum offendit, diuidendumq; rursus secundo perpendicularo foret. Quocirca primo illo perpendicularo quo ferebatur, secare necesse est. Sed cum aduersam quidem in partem feratur, rectum uero in angulum nō feratur, reliquum est, ut acutus reddatur angulus parte altera puncti, quod plano incurrerit. Aduersorū enim inter sese angulorū terminus rectus angulus est.

5 Cur cylinder propulsus fertur in directum, suisq; terminantibus orbibus lineas rectas describit: turbo uero suo manente mucrone circumfertur, atque in suo terminante orbe orbem describit? An quod circum uterq; fertur. Verum cylinder rectas lineas plano ducit: turbo orbem describit: eo quod inæquales orbis turbinis inter se sunt, ferriq; uelocius potest, qui amplior circa idem centrum conuertitur. Qui cum simul omnes positi in turbine orbis inæquali ferantur spatio, euenit ut extimi, qui uoluuntur, plurimum loci & lineæ tempore eodem decurrant. Vnde fit etiam, ut circum omnes agantur: quippe cum omnes eadem recta linea describantur, quæ cum conuertitur, non omnia sita in ea puncta, æqualem producere lineam eodem tempore possunt, cum æqualem non nisi ex directo agere solent. Cylindri uero, quod omnes orbis pares inter se sunt, centrumq; idem ambiunt, euenit, ut & simul suis omnibus punctis planum contingendo parili celeritate uoluantur, cum nulla inæqualitate cylinder euariet, & rursus in planum
simul

simul omnes deueniant, ubi suam quisque conuersionem absoluerit. Vnde lineas quoque ductas per directum in plana, pares inter se esse necesse est. Sua namque tactione orbis æqui, pariterque uolubiles illas duxere. At qui rectas confici patuit, quas linea eadem deferens sese in directum peregerit. Causa hæc est, cur cylinder recto deferri tramite possit. Nil enim refert, utrum qua linea prima cylinder planum tetigit, hanc firmo cylindro protrahas, an uolubili circumagas. Semper enim ut æqua linea, similisque illis in cylindro contentis planum attinget, siue protrahatur cylinder, siue prouolueratur.

6 Cur sectio chartarum, siue papyri, si quis æque à basi plana rectaque dimetiendo absciderit, recta euoluetur: si autem inclinarit, contorta existet. An euenit, ut cum orbis secturæ alterius eodem in plano positi sint, declinans illa cæsura non æque opposita sit, sed partim plus distet, partim minus: itaque cum euolueris, orbis quidem qui plano eodem continentur, suumque initium in plano habent eodem, lineam explicabunt, quam suo ipsi conficiunt ordine: quippe cum ea ipsa extenta linea non nisi profecta ex orbibus sit, qui plano eodem continentur: itaque uel rectam eam quoque esse necesse est, quæ eodem in plano se porrigat. At obliquæ illius secturæ linea, quoniam primæ non æque apposita est, sed partim plus distans, partim minus, utpote cum ipsa quoque sectura ita se habeat, hinc eodem esse in plano nequit: itaque nec recta hæc esse potest: etenim fieri non potest, ut rectæ lineæ pars alia in alio plano collocetur.

7 Cur omnis magnitudo diuisa minor esse suo toto uideatur: An quod omnia numerum diuisa recipiunt: quantumque magnitudinis ratione minora quam unum illud existunt. Magnum enim, eo quod continuū quantumque quoddam est, magnū dicimus: numerus uero partium omnis, omni suæ magnitudinis numero maior est. Quamobrè ut partibus diuisis maior appareat totum, consentaneū est. Cum enim partes totumque idem sint, totum naturam potius magnitudinis præ se fert, ut constans & continuum. Partes uero naturam numeri magis sortiuntur.

8 Quæ in uase eueniunt, quod clepsydra uocamus, omnino quidem referri ad causam debent, quam Anaxagoras explicat. Aer enim, qui in ea excipitur, causæ est ne aqua ingredi possit, fistula scilicet obturata. Non tamen simplici, absolutaque ratione aer causam habere putandus est. Nam si quis eam fistula apprehensa transuersam immergat, humorem admitti nihil est quod prohibeat: quamobrem non satis autor ille exposuit, quemadmodum aer causam daret. Ergo causam aera quidem tenere fatendum est: sed hic siue impellitur, siue per se ipse fertur, nec quicquam cogitur, ferri per directum solitus est, ut etiam cetera elementa. Itaque clepsydra transuersa immersa, aer qui è directo litus est, pulsus à humore libere effluit per ea foramina, quæ demersis in aqua foraminibus opposita sunt, eoque cedente humor subiens implet. At si erecta in aquam descendat, aer impotens sese efferendi per arduum, quoniam conseptæ sunt partes superiores, circa prima foramina arcet, quippe qui supprimi in se contrahique non possit. Argumentum uero aquam arceri posse ab aere immoto, quod in ipsa clepsydra deprehensum est: nam si aluum eius aqua repletam ad fistulam obturatam inuenteris, humor per fistulam in os minime defluere poterit: quippe cum ore patefacto non protinus, sed paulò post de fistula profluat, ut qui non in ipso ore fistule contineatur, sed postmodum in hoc per fistulam ueniat, postquam patefactum iam est. Plena autem erectaque clepsydra, fistula patefacta protinus per colum, id est, foramina inferiora effluit, quia illud attingit: extremam uero fistulam non contingit. Clepsydræ igitur humor ingredi ob prædictam causam nequit. Egreditur autem fistula patefacta, eo quod aer contentus in fistula sursum deorsumque agitatus, humoris contenti in clepsydra motum excitat pleniorum;

cumq; deorsum pellat, eodemq; ipse etiam sua natura propensior sit, merito effluit uim inferens aeri, qui clepsydram extrinsecus circumfundit, excitus quidem & compar potētia aeri superius impellentī, sed renixu infirmior: quoniam per angustam fistulam influens, ille ocyus ac uehementius labitur, urgetq; humorem. Causa uero cur obturata fistula humor effluere non possit, quod humor dum clepsydram subit, aera omnem per uim ab ea expellit. Cuius rei indicium spiritus ructusq; murmurans dant, quos ingrediente humore, nimirum intus excitari sentimus. Cum igitur humor subiens uehementer aera cogit, sese ad clepsydræ fistulam trudit, ac modo lignei cunei, aut ærei disiectu oppressus, astrictusq; haret sine ullo alio uinculo, quousq; alia uī expellatur, quo modo præruptos clauos expellimus: quod sanè aperta fistula incidit ratione, quam superius exposuimus. Aut igitur ita effici potest, ut humor effluere nequeat, aut quod aer exiens inflatur, emergitq; impetu uolēto, ut strepitus indicat: humor idcirco à spiritu sursum attrahitur, quem admodum multis in rebus accidere certū est. Attractus autem humor, sibiq; continuus omni ex parte, constans manet, oppressus ab aere, donec pulsus ab eodem recedat. Cumq; initium ita retineatur humoris, reliquus & omnis humor unitus, atq; continuus ex suo pendeat initio necesse est. Nec uero temerè ita agitur, quando quidem eiusdem interest rei, & dimouere quicquam suo de loco, & idem in eo continere ad quem mouerit, idq; diutius facere si uel potentia quod tenet, quodq; tenetur, simili inter se contendunt, uel quod tenet, potentius est, ut in re de qua agitur, accidit. Spiritus enim potentior quàm aqua est.

- 9 Cur partes tam stirpium quàm animantium, quæ nullis instrumētarijs officijs deputata sunt, in orbem sese omnes colligāt: stirpium quidem caudex, & rami formari in orbem solent, & animantium crura, femora, pectus, lacerti ad hanc eandē speciem enituntur. Triangulum uero, aut multiangulum nullum neq; ex toto, neq; parte aliqua est. An, ut Architas autor est, quoniam in motu naturali æqua proportio inest: moueri nanq; proportione omnia censet. Hanc autem solam in sese æqualiter solui atq; reuerti, ut orbis, rotundaq; affirmare possit cum constiterit.
- 10 Cur extrema formari in orbem soleant? An quod natura res optimas, & pulcherrimas creat, quoad fieri potest. Figura autem ea pulcherrima est, quæ eadem undiq; est, sibiq; ipsa simillima constat.
- 11 Cur si circulus proijciatur, primam lineam rectam ducet, deinde cochleam siue clauiculam aget dum decidat? An principio rectam ideo agit, quod æqualiter ab aere hinc inde dirigitur. Cum igitur pari momento utroq; de latere pergat, lineam quoq; effici talem necesse est, quæ locum æqualiter hinc atque inde possit diuidere: talis autem recta est. At ubi in partem alterutram uergere ob inæqualitatem circumfuli aeris cœpit, non amplius æqualem illam parte interiore exterioraq; ducit, sed circularem, necessitate scilicet aeris diuersi & incompositi.
- 12 Cur in magnitudinibus quæ profundo sunt inæquali accidit, ut si partem moueris leuiorem, circumferatur quod iacitur: quemadmodum in talis fieri opplumbatis uidemus, quoties quis partem leuiorem ad se uertens proijciat. An quod fieri non potest, ut quod grauius est, æque cum lauiori feratur, cum proiectum eisdem à uiribus est: quod commoueri necesse sit, & tamen fieri non possit, ut æque omni ex parte directoq; tramite moueant, circumferri necesse est, dum se introuertit: quem admodum si quid medio eius immobile suo pondere penitus esset, alterum profectò extremum ultra in partem moueretur priorem, alterum intra ad eum tenderet qui dimisit. Sed quoniam, cum totum moueri possit, pondus suo medio gerit, illud idem sequatur, necesse est.
- 13 Quamobrē corpora quæ ferunt, ubi alicui occurrerūt, resilire partē in contrariā solent,

solent, quàm suapte natura ferri cogantur, nec nisi ad similes angulos resultare soleant. An quod non solum eo feruntur impetu, quo pro sua parte ipsa ferri aptissimi sunt, uerum etiam illo, qui à mittente proficiscitur. Suus igitur cessat cuius impetus, cum suum ad locum peruenerint: omnia namque requiescere solent, ubi eam in sedem sese contulerunt, quam suapte natura desiderant. Sed externo illo quem habent impetu, necessitas oritur amplius mouendi: quod cum in partem priorem effici nequeat, quia re prohibetur obiecta, uel in latus, uel in rectum agi necesse est. Omnia autem in angulos resiliunt similes, quoniam eodem ferri cogantur, quò motus ducat, quem is dedit qui miserit: eo autem ut angulo uel acuto uel recto ferantur, omnino incidit. Cum ergo quod retorserit uetet, quo minus directe motus agatur, pariter & rem quæ fertur, et eius impetum nimirum prohibere potest. Ut igitur in speculis extremum lineæ rectæ quò se aspectus coniecerit idem refringitur: ita in ijs quæ feruntur, fieri ex aduerso solet, quippe cum angulo tanto retorqueantur, quanto uertex constiterit. Ita enim intelligendum est, ut transferri simul & angulus & delatio debeat: quo facto in angulos resultare similes, esse necesse palàm est.

EORVM QUAE AD RES ANIMATAS PERTINENT,
Sectio decima septima, cuius quaestiones III.

VR homines qui corpore constant immodico, maiores tunc esse uidentur, cum appoliti modicis inspiciuntur. An quod res modica unum est, & moderatio unum quàm maxime. Vnum autem quod est, id indicium esse postulat, indiuiduum autem minus: res uero immodica, multa pro sui discriminis ratione ostendit. Quamobrem ut cum per sese magnitudines inspiciuntur quales nam sint, latere facilius possunt: ita cum collatae in propinquo spectantur, latere non possunt. Ergo unum esse apparet quod indiuiduum est, spectatusque eius unus modici ratione exultat: immodicum porro, ut quod plura sit, suspicionem plurium suggerit. Et maius propterea esse uidetur, quod unum cum sit, plura esse uideatur. Naturam enim & magnitudinis habet propter continentiam, & numeri propter partium inaequalitatem: itaque cum utrunque obtineat incrementum, merito maius tunc esse apparet, cum spectatur ad id quod simplex est atque unum.

2 Cur animantia omnia, & ea quorum stirpes terra continentur, crescere potius in longitudinē soleant? An quod ter longitudo augetur, bis latitudo, semel profunditas. Longitudo enim principio fit, primoque principio existit: itaque primo sola, secundo cum latitudine, tertio cum profunditate augetur. Latitudo autem bis, uidelicet per se, & unà cum altitudine crescit.

3 Quonam modo prius & posterius capi debeant? Vtrum quemadmodum qui tempore Troiano uixerunt nobis priores sunt, & his ipsis priores qui superiores: atque ad hunc modum in infinitum, ut qui superiores sunt, ijdem priores habeantur. An si quod initium, & medium, & finis sint uniuersi, & cum quis senescens ad finem peruenerit, rursus ad initium reuertatur, prioraque sint quæ propius ab initio absunt, quid uetat nos ab initio minus distare: at si minus distamus, esse quoque priores possumus, ut si coeli, syderisque cuiusque delatio quaedam agitur circularis. Qui non etiam rerum caducarum ortus sit talis atque interitus, ut eadem rursus orientur ac pereant: ueluti etiam uulgò dicitur, circulum res esse humanas. Igitur homines numero quidem eosdem semper esse censere, furor est: specie uero seruari eosdem, probari melius potest. Itaque uel priores nos esse possumus, talemque aliquis statuet seriem, ut eodem sit repetendum, unde ortus extiterit, cogitandumque ordinem continuum, ac semper eodem constantem tenore. Homines enim idcirco perire

Alcmaeon inquit, quod suum initium fini coniungere non possunt. Scite perhercle si quis non arctius recenseat, sed formula quadam eius uerba accipiat. An si circulus sit, circulus autem una & principio & fine careat, priores neque nos illis, neque illi nobis esse propinquitate initij possunt.

EORVM QVAE AD LITERARVM STVDIA PERTINENT,
Sectio decima octaua, cuius quaestiones X.

1 **V**R alios si legere coeperint somnus occupat, etiam nolentes: alios uigilare uolentes liber susceptus reddere peruigiles potest: An in quibus motus spirituales sunt, scilicet ob frigiditatem uel naturam, uel materiae melancholicam, qua excrementum spiritale crudum causa frigiditatis consistit, his, cum intelligentia mouentur, insistentibus alicui intelligere nequit, repellitur motus alter qui refrigerandi uim habet: itaque potius dormire incipiunt. At ubi aliqua in re suam intelligentiam firmarunt, quod lectio facere solet, nimirum a motu spiritali illo mouentur, cum nihil sit quod eum repellat: itaque dormire non possunt. Quorum autem secundum naturam habitus est, eorum uirtus intelligendi cum aliqua in re consistit, nec uariè se dispergit, caetera quoque sita eo in loco haerent, quorum requies somnus est. Vbi autem mens constiterit, & quasi fatigata succubuerit, caput aggrauat, utpote quae sita in eo sit, somnumque inducit: at cum secundum naturam animus noster agitur, nullo tum somno premitur: tum enim maxime uiuit: uigilantia autem quam somnus causa potius est, cur uiuere ualeamus.

2 Cur contentiosa disputatio ingenia exercere possit: An quod in eo disputandi genere accidit, ut crebro quis aut uincat, aut uincatur: protinus ergo contentiosus hinc homo redditur, quando uel uincendo per laetitiam magis magisque adducitur, ut in contendendo perseueret: uel uictus enititur, ut quod amittit recuperet. Quod idem uel in ceteris certandi generibus euenit. Quamobrem saepe inter pugnandum, quamquam quis inferior est, tamen cessare minime patitur.

3 Cur homines in orando exemplis et fabulis potius gaudent quam commentis: An gaudent, quia & discunt, & celeriter discunt: at qui per exempla & fabulas facilius discitur. Sunt enim quae explorata habeantur, & particularia sint. Ratio autem commentandi demonstratio ex uniuersalibus est, quae minus quam partes nouimus: ad haec ipsis credere magis solemus, quae plurimum testimonio confirmantur. Exempla autem & fabellae testimoniorum speciem gerunt: fides autem perfacilis est, quam testimonium fecerit: additur, quod uerisimile quisque libentius discit: exemplum autem & fabellae rem non nisi similem docent.

4 Cur oratorem, imperatorem, & mercatorem callidum appellare solemus: tibicinem, histrionem, hoc appellare nomine non solemus: An quod horum facultas sine cupiditate est: nititur enim tantummodo ad oblectationem: illorum autem conatus omnis ad plus acquirendum sibi contendit: bonus enim orator, & imperator, & mercator est, qui plus sibi acquirere potest: calliditas autem in acquirendo maxime sita est.

Adyōrns, calliditas, uehementia.

5 Cur hominem philosophum differre ab oratore putemus: An quod alter quidnam iustitia sit cogitat, alter qui iniustus sit aliquid spectat: & alter qualis nam tyrannicus tenor sit, alter tyrannum quempiam esse animaduertit.

6 Cur in ipsis studiis quae aliqui sibi delegerint, quamquam interdum prauis, libentius tamen quam in honestioribus uersantur: uerbi gratia, praestigiatores aut mimum, aut tibicinem se potius esse quam astronomum, aut oratorem uelit, qui haec sibi delegerit: An uolunt quidem nonnulli res honestissimas tractare, sed quoniam minus sibi confidunt posse efficere, ideo non ita agunt. An quod rem in qua sese quisque

quisque posse præstare arbitratur, eam deligit sibi: quã autem deligit, eidem operam dat, illi obsequens partem diei maximã, ut se ipse uincat, seque sit præstantior. Quin etiam quæ principio aliqui sibi delegerint, quibusque insueuerint, in ijs ne iudicare quidem possunt, quidnam melius sit: animus enim eorum corruptus iam est propter prauas delectationes.

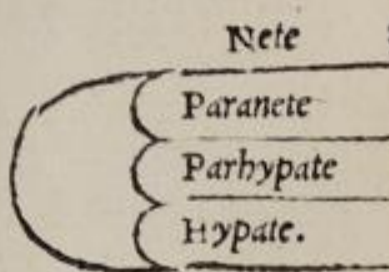
- 7 Cur alios si legere cœperint somnus occupat, uel nolentes: alios uigilare uolentes liber susceptus reddere peruigiles potest? An in quibus motus sunt spirituales, ob frigiditatem uel naturæ uel humoris, multiplicique humore excrementum spirituale causa frigiditatis consistit, ijs cum intelligentia mouetur, insistensque alicui intelligere nequit, expellitur motus alter: itaque potius dormire incipiunt, cum non multum sua intelligentia mutantur: motus enim spiritalis ille superatur & uincitur. At ubi aliqua in re suram intelligentiam firmarint, quod lectio facere solet, nimirum a motu illo spiritali mouentur, cum nihil sit quod illum repellat: itaque dormire non possunt. Quorum autem habitus secundum naturam est, eorum uirtus intelligendi cum aliqua in re una consistit, nec uarie se dispergit. Cætera quoque sita eodem in loco hærent, quorum requies somnus est: ubi enim pars una, quæ potissima sit, institerit, cætera quoque partes insistere solent, perinde ac in copijs quæ uersæ in fugam fuerint, agitur. Natura enim sursum effertur quod leue est: deorsum autem defertur quod graue est. Cum igitur anima secundum naturam mouetur, non dormit: ita enim se habet: at ubi constiterit, & quasi fatigata succubuerit, mens immutatur, & uapores crassiores sursum sese efferentes ad caput, faciunt somnum. Lectio uero prohibere somnum uideri sanè potest: quod non propterea est, quia tantisper intelligimus (anima enim tunc magis definitur) sed quia mutat, & ideo insomnia euenit: nam intellectiones illæ uigiles sunt, quibus anima quærat & dubitet, non illæ quibus assidue contempletur: cum illæ faciant indefinitionem, hæ non faciant.
- 8 Cur in disputationibus contentio sit, nugatio nunquam incidat? An quod apprensus syllogismus, id est, ratiocinatio est: ratiocinatio autem in paucis continetur: quinetiam si prolixius agatur, interposito tempore paralogismus, id est, peruersa ratiocinatio interea deprehendetur, & reuocare quod dederit aduersarius poterit.
- 9 Quamobrem libentius eas historias audimus, quæ rem unam exponunt, quam quæ plures? An quod rebus magis attendimus notioribus, easque libentius audimus. Notius autem est quod definitum: unum itaque finitum est, plura autem infinito participant.
- 10 Cur nos rerum narratio oblectat, quæ nec nimium ueteres sunt, nec admodum nouæ? An quod rebus diffidere procul absentibus solemus: quibus uero diffidimus, nunquam ijs oblectamur: at quæ noua admodum sunt, adhuc quasi sentimus: itaque de his cum audimus, minime oblectari possumus.

EORVM QUAE AD CONCENTVM PERTINENT,
Sectio decimanona, cuius quæstiones LI.

1 R tam in laborando quam in fruendo solatio tibiam adhibere solemus: An ut laborantes minus angamur, fruente magis oblectemur.

2 Cur idem uoce eadem, longius sentiri cum alijs cantans aut uociferans, quam solus potest? An quia uiribus uniuersis agere quippiam, uel premere uel impellere, non tantum est, quantum singularum numerus est: sed quemadmodum linea bipedalis non duplum, sed quadruplum quiddam describit, sic composita omnia plus ualent, quam eadem diuisa. Ergo cum uniuerso agitur ore, uocis potentia constans, unaque redditur, simulque aera propellit, ut prodire multiplex ualeat: quippe cum uox quæ a multis proficiscitur, multiplex sit, que a singulis.

Tetrachordum.

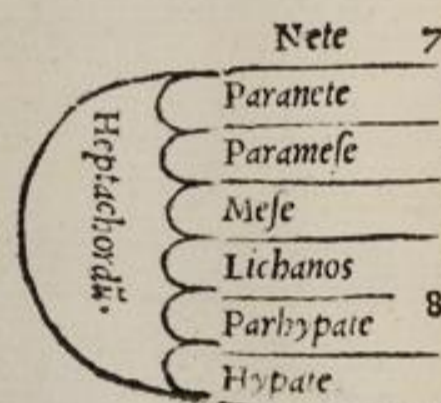

3. Cur maxime in cantando parhypatē, uox rumpi nō minus soleat, quā in nete supremisq; quanquam cum interuallo ampliori? An quod eius cantus & perdifficilis est, & cantandi primordium obtinet. Difficilis autem propter intentionem pressuramq; uocis est, quibus in rebus nimirum urget; corrumpi autem quæq; maxime solent, quoties labore acius opprimuntur.

4. Sed cur hac difficile, hypate facile cantatur, cum non nisi diesi discrepant? An quod hypate remissior est, atque etiam leuius à constitutione ascenditur; hæc eadem causa est, quamobrem ad unam cantari uideantur, quæ ad hanc paranetenq; cantantur; agendum est enim cum intentione, cōditioneq; aptissima moribus pro uoluntate & instituto. At consonantia, ut existat, quænam causa sit.

5. Cur suauius cantilenā quam nouimus audire solemus, quā eam quam ignoramus? Vtrū quia cum quod cantatur agnoscimus, tunc melius patet, quia ueluti calcem quod spectat assequitur; id autem contemplatu suaue est. An quod discere letabile est; cuius ratio est uel in capiēda doctrina, uel in utenda, agnoscendaq; uersatur; addo etiam quod res solita suauior, quā insolita auribus accidit.

6. Cur immutatio & uarietas in cantādo tragicū sit? An ratione inæqualitatis hoc euenit; afficit namq; tristitia, qd inæquale est, accōmodaturq; magnitudini calamitatis, aut mœroris; cōtrā qd æquale atq; cōtinens est, minus id flebile auribus accidit.

7. Cur ueteres cum septem fidibus concentus disponderent, hypatē, non neten relinquebant? An falso id dicitur; earum enim utranq; seruauerunt, sed triten adimere solebāt. An non, sed quia grauior sonū potest acutioris, idcirco neten reliquerunt; ergo hypate magis antiphonum quā nete reddebat; nam ut acutū uim desiderat pleniorē, sic graue exprimi facilius potest.

8. Cur grauis sonum ualeat acute? An quia maius quod graue est; quippe tum ut graue obtuso, sic acutum acuto angulo simile habeatur.

9. Cur solitarias cantilenas suauius audire solemus, si ad tibiā, aut ad lyrā unam cantātur, cum tamē ad fides, canticumq; idem modo utroq; peragat? Nam si idem ita amplius sit, plus ad plures tibiās, atq; etiam suauius esse oportet. An quoniā euidētius in assequendo quod spectatur est, cum ad unā uel lyrā uel tibiā cantat; ad plures uero suauitas seruari nō potest, cū cantilena offuscet, totaq; penē deleat.

10. *τὸ πρῶτον ἄνευ λόγου, τερητάντις, seu la sciue canentis.* Cur si uox hominis suauior est, non eius qui sine sermone cantat, suauior prouenit, uerbi gratia teretātis, sed tibia lyrāue suauius sonat? An ne illa quidem, quæ uocabulis articulata emittitur, æque suauis est, nisi per simulationem formetur. Cæterum opere ipso efficitur, ut gratior sit; uox enim hominis suauior constat. Oris autem instrumenta pulsandi uim obtinent pleniorē, quamobrem suauius cantatur quā teretatur.

11. Cur uox aut sonus delinēs acutior sit? An quia minor, ut quæ facta imbecillior sit.

12. Quamobrem quæ grauior è fidibus est, huic semper actus modulandi cōmittitur? Nam si proxima quoque à mediā pulsanda, sit mediā tantum, nihilominus reddi mediū potest. At si mediā subiungenda est, per proximā à mediā idem reddi non potest. An quia magnum, quod graue est, itaque ualidum esse necesse est; & inest profectō in magno quod paruum est; & quidem duræ nete in hypate efficiuntur, si intercipiatur.

13. Cur in consonantia diapason graue quidem acuti antiphonū accipi potest, grauis uero acutum non potest? An maxime quod in utroq; modulus utriusq; contentus est; sed si minus, certè in graui acutum est, maius enim hoc est.

14. Cur antiphonum diapason consonantiæ ita latitat, ut unisonum esse uideatur, uelut in punico, aut atropo? quæ namq; posita in acutis sunt, non unisona, sed ex proportione sibi diapason concinentia respondent. An modus proportionis facit, ut sonus quasi idem esse appareat; proportio enim in sonis equalitas est; equalitas autem

autē omne ad unitatem referendum est. Hoc idem in fistulis etiam euenit, ut falli aures possint.

15 Cur genus cantilenæ, quod lex appellatum est, non per antistrophos olim agebatur, cum tamen cæteris chorearū canticis antistrophi usus non deesset? An quod olim leges à magistris certandi; peritis agebantur, qui cum iam egregie simulare ualenterq; pertendere possent, cantum & prolixum & uarium conficiebant; itaq; ut uerba, ita etiam modulī numeriq; uarie subinde simulationē insequerentur; imitari nanq; modulamine potius quàm uocabulis necesse est. Quamobrē dithyrambi etiam postea quàm simulari cœperunt, antistrophis amplius non utuntur, quam plurimum antè uterentur; cuius rei causa est, quod olim homines liberi atq; ingenui ad choreā adire solebant; itaq; multos esse, qui fungi cantu certatorio possent, erat difficile; quapropter illis in more fuerat, ut modulōs enarmonios cantarent. Vnus enim crebro cantilenam mutare, uariamq; contexere facilius potest q̄ multi; & qui certat, facilius quàm qui mores conseruat; quocirca simplicius illi modulari debuerāt. Antistrophus autē simplex est, quippe qui numerus sit, unitateq; mensuret. Hæc eadē causa est; cur in scena nullus, in chorea plurimus antistrophi usus sit. Histrio nanq; simul & certator & simulator est; chorus autē minus imitatur.

γάρμονιος, concinnos.

16 Qua de causa dissonantium copulatio, quod antiphonū nominamus, suauior, quàm consonum est? An quod expressius ita consonantia percipi potest, q̄ cum uoce consona addita cantatur; alteram enim uocem idem sonare necesse est, itaque duas ad unam resonare, quæ tertiam offuscare facile possint.

17 Cur sola diapason consonantia cantetur; hanc enim magadare, nec ullam aliam consueuerunt. An quod hæc sola ex fidibus inter sese obsonis constat; atqui in obsonis etiam si alteram canis, identidem efficit. Voces enim ambarū unā quodam modo illa cōtinet. Ergo in hoc consonandi genere cum uel unā canitur, consonantia tota perfici potest; et cum ambe, aut cum altera canitur, altera tibia sonatur, una quasi de duabus exultat. Atq; ita efficitur, ut sola hæc cantilenā patiatur, eo scilicet quod obsona uocem obtinent nerui eiusdem.

μαγαδίσει, magadare, uel forsā magadisare: pro magadis, uti quid magadis. Vide apud Cælium.

18 Sed cur solis obsonis datum hoc est? An quod solæ parī interuallo distant à media; itaq; medietas similitudinem quandam sonorum efficit, ut sensus aurium ambas, & eandem, & extremas esse diiudicare uideatur.

19 Cur in diapente & diatessaron consonantijs nunq; antiphonis cantatur? An quod non eadem consonandi ratio in ijs est, quæ in diapason concinentia; quippe cum in illa grauis eundem ad proportionem modum obtineat, quem acuta acuminis; itaq; fit, ut & eadem quasi et diuersa uox oriatur; at uero in diapente atq; diatessaron concinentijs non ita est; quamobrem sonus uocis oppositæ perpendi non potest, quoniam idem non est.

20 Cur si quis cæteris omnibus neruis concinnatis, medio uero inconcinnō pulset instrumentū, non solum cum ad medijs sonum deuenit, sed etiam cæteris modulari partibus anget aures, modumq; incompositum dissipatumq; eliciet; sed si lichanon, aut quem sonum alium mouerit, tum discrimen duntaxat apparebit, cum eum pulsarit, quem mouerit? An ratione hoc euenit optima, quando quidē omnia egregia modulari genera medio neruo sæpe utuntur, omnesq; probi fidicines crebro ad medium ueniunt, & si discesserint, mox redeunt eodem, nec ullum alium tones repetunt. Ergo quemadmodum adeptis ex oratione quibusdam cōiunctio nibus, ut π & τ , oratio minus græca relinquitur; alijs uero quibusdam detractis, nihilo insuauior accidit, eo quod alijs sæpe in dicendo uti necesse est, alijs minime; sic etiam medius ueluti cōiunctio est sonorum, maximeq; elegantiorum; quoniā eius sonus assumi sapissime solet.

Lichanon sonum ex musices arte deprehenderis.

Qua de causa qui grauius cantāt si absonant, deprehendi facilius possunt, quàm

qui cantant acutius: nec uero secus in numeris accidit: euidentiores enim qui peccant in grauiori. Vtrum quod plus temporis graue obtinet: plus autem plenius à sensu auriū percipi potest. An quod in tempore ampliori agitur, hinc etiam plus sensus adhibetur: uelox autem & acutum, facile suam ob uelocitatem latefcit.

22. Quā ob causam multi cum cantāt melius numeros seruant q̄ pauci: An quod multi melius unum suumq̄ ducem aspiciunt, tardiusq̄ incipiunt: itaq̄ facilius assequi idem possunt, quippe cum in accelerando eueniat ut plus erroris cōmittatur.

23. Cur nete duplo acutior est hypate: An primum, quod cum neruus parte sui dimidia pulsatur, et totus diapason cōcinentia exultat: quod uel in fistulis æque perspicere licet: uox enim quæ per medium foramen emergit, diapason resonat, cum ea quæ per totam fistulam promitur. Quinetiam in cæteris duplo interuallo capi diapason consonantia nouimus: nam & qui tibias perforant, ita disponere solent: & qui fistulas apte concinnant, extrema tantum cera marginant foraminis principalis: neten uero ad dimidiū implent. Et in triquetris nerui, quorum alter longitudine dupla, alter subdupla est, æque intenti diapason consonantiam reddunt. Genus autem concinendi quod diapente nominatur, sesquialtera constat: quod uero diatessaron uocamus, interuallo sesquitertio continetur.

Nete. 24

Paranete

Trite

Paranese 25

Mese

Lichanos. 26

Parhypate

Hypate. 27

Octaordini

Cur si quis neten pulsatam apprehenderit, hypate sola resonare uidebitur: An quod tinnitus, qui ex hac proficisci solet, sono illius maxime cōciliatur & cōgruit, utpote qui consonus sit. Ergo quia suo consimili concrefcit, solus apparet: cæteri uero incerti suam ob exiguitatem occultantur.

Cur neruū medium in concentibus appellamus, cum inter octo nullum mediū sit: An quod olim cōcentus septem neruis constabant, septem autē mediū obtinēt.

Cur in acutū magna ex parte uox aberrare consueuit: Vtrū quod facilius acutum quàm graue cantatur. An quod acutum graui deterius est: peccare autē non aliud est, quàm rem agere deteriore.

Cur inter omnia quæ sensum patiunt, solū id mores obtinet, q̄d obuiam auribus esse potest: Nam et si quid sine sermone modulatur, mores tamē præ se ipsa modulatio fert, quos nō color, non odor, nō sapor gerere potest. An q̄d motū solum hoc obtinet, non dico quē strepitus reddit (talis em̄ uel cæteris adest, quippe cum etiam color nostrū mouere aspectū possit) sed eum intelligi uolo, quē genus id strepitus subsequenter sentimus: hic enim similitudinē gerit, tum in numeris, tum in sonorum ordine acutorū & grauium non in mistione, quod esse in cæteris sensibilibus non potest. At qui motum eiusmodi sibi actio uendicat, quæ morum index proculdubio est.

Cur leges pleraq̄ cantilenæ appellētur: An quod homines prius quàm literas scirent, leges cantabant, ne eas obliuioni mandarēt: quod etiam nostra ætate Agathyrsis in morem est. Ergo primas quoq̄ posteriorum cantilenarū eodem appellatione uerunt nomine, quo omnes superiores uocabantur.

Cur numeri musici & modi qui uoces sunt, moribus similes sese exhibent: sapes uero aut colores, aut odores, nullam eiusmodi similitudinē gerunt: An quod numeri musici et moduli motibus continentur, quo modo etiam actiones. At omnis efficientia moralis res est, moresq̄ cōdere potest. Sapes uero aut colores hoc idem æque conficere non queunt.

Cur neq̄ subdorium, neq̄ subphrygium genus in tragædijs choricū habeatur: An quoniā antistropho carent, utpote quæ scenica sint, imitationiq̄ accommodata.

Cur Phrynicus, cæteri q̄ eius ætatis musici, modulandi potius scientiam exercebant: An quod tum in tragædijs carminis usus modulaminū longe amplior erat.

Cur diapason consonantiam dicimus non ratione numeri diaocto, ut diatessaron, ut diapente: An quod priscis non pluribus uti neruis q̄ septem fuit in morē: deinde

deinde Terpander tertia exempta, neten adiunxit, ac eius temporibus diapason hac appellata est consonantia, non diaocto, quippe quæ septē, non octo constaret.

33 Quamobrē aptius de acuto in graue canitur, quàm de graui in acutum: Vtrum quod ita fit, ut à suo inchoetur principio. Nerus enim qui medius & dux est, acutissimus primi tetrachordi habetur: illo autem modo non à principio, sed à fine exordiretur. An quod graue generosius sonantiusq; ab acuto oriri potest.

34 Cur bis diapente, aut bis diatessaron consonantia componi non potest, bis autem diapason potest? An quod non bis diapente, neq; bis diatessaron instrui potest, sed diatessaron ac diapente proportionales apte in unam diapason continentiam copulantur.

35 Cur diapason consonantia omnium pulcherrima est? An quod integris terminis huius proportionales continentur: cæterarum autem non integris. Cum enim nete dupla ad hypaten sit, quocunq; in genere nete duo tenuerit, hypate unum habebit: & ubi hypate duo, nete quatuor resonabit, ac ita deinceps. At uero eadem nete mediæ sesquialtera est: proportio namq; sesquialtera, qua consonantia diapente concluditur, non integris numeris posita est: maior enim minorem intra se continet totum, & partem eius dimidiam: quamobrem non integri cum integris comparantur, sed partes supersunt. Consonantia quoq; diatessaron proportione sesquitercia continetur, quæ terminis constat, quorum maior minorem intra se totum continet, & insuper tertiam eius partem. An quod ex ambabus consistit perfectissima est. Et quoniam modulandi mensuram hæc tenet, merito omnium elegantissima constat.

36 Cur si neruus medius ex suo intentionis modo dimotus sit, cæteri quoq; omnes sonos incompolitos reddent: sed si integre illo manente aliquis ex cæteris sit dimotus, solus hic aberrabit qui modo suo caruerit? An quod ratio concinendi neruis omnibus apta intentione continetur, quæ non nisi per habitudinem quandam ad medium accommodanda omnibus est, ordoq; ratione illius disponi singulis debet: ergo sublata continendi concinendiq; causa, concentus æque custodiri pretere non potest. Cum tamē neruo medio sibi cōstante unus ex cæteris aliquis discreparit, merito illius pars duntaxat deest: cæteri namq; omnes modum suæ concinentiæ seruant integrum.

37 Quare cum uocis acumen effici momento possit exiguo, grauitas autē non nisi magno proueniat? Ut enim graue ob multitudinē graue est, ita acutum ob uelocitatem acutum existit. Cur inquam, si ita est, maius negotium canticū cecinisse acutum, quàm graue sit: & quidem pauci reperiuntur, qui superna cantare ualeant. Leges quoq; acutæ & arduæ, difficile idcirco cantant, quia intentæ uehementius sunt, quanquā minus negotij sit mouisse quod exiguum, quàm quod multum est. Itaq; uel in aere hoc idem accidere oporteret. An uocē è natura mittere acutā, non idem est quod acutum cantare: sed mittunt quidem acutam uocem omnia quæ natura sunt imbecilla, eo scilicet quod aeris parum, non multum ciere possunt: parum autem aeris uelociter fertur. Vnde hectici, id est, qui cōsumpto corporis habitu emaruerint, acutā proferunt uocem. At uero acutum, nisi uiribus ualeant, cantare non possunt. Cuius certe indicium, quod uelociter ferri solet, quod uehementer fertur. Ita bonarum uirium index acutū est, cum superna cantare admodum difficile sit: grauia autem locum tenent inferiorem.

38 Cur numeris, modulis, canticis deniq; omnibus cōcinendi generibus oblectari omnes consueuerit? An quod motibus naturalibus oblectari datum à natura omnibus est. Indiciū, quod pueri ad eò nuper æditi his ipsis moueri oblectariq; possunt: modis tamen adiecticijs canticorum ut delectemur, efficere assuescendi ratio potest. Sedenim numeri propterea mulcent, quia ratum ordinatumq; cōputandi

numerum habent, mouentq; nos pro sua æquabili serie ordinate. Motus enim familiarior naturæ est ordinatus, quàm inordinatus; itaque secundum naturam hic magis esse probatur. Argumentum quod cum ordinate et laboramus & bibimus & comedimus, naturam uiresq; nostras & seruamus & augemus. Contrà, inordinate cum agimus, deprauamus naturã, atq; de suo statu dimouemus: morbos em̄ naturalis ordinis corporum esse motiones nullum dubium est. Consonantia uero demulcere ideo potest, quod mistio siue temperatio contrariorum est iunctorum apte inter sese, portionemq; inuicem custodientium. Portio igitur ordo est, quem modo natura suauem esse proposuimus. Et temperatum quoque omne suauius quàm intemperatum est, præsertim si cum sensibile sit, pariter uim habeat utriusq; extremi, quemadmodum consonantia ex portionibus temperatur. Et proportio ipsa amborum extremorum potentiam æque in consonantia tenet.

39 Cur suauius antiphonum æquisono est? An quod obsonum quoq; consonum diapason est, quippe cum ex adulescentibus uirisq; consistat, qui ita distant inter se tonis, ut nete & hypate. At omnis consonantia sono simplici suauior est. Cur aut̄ ita, dictum iam est; atq; omnium suauissime diapason personat; æquisonũ autem illud simplici contineri sono conspectum est.

Forſan les 40
gendum, magas
diffari.

Cur sola in diapason consonantia magadari solitum est? An quia ut pedes carminum portionem, aut paris ad par, aut dupli ad subduplum, aut aliquam aliam inter se obtinent: ita soni quibus consonantia continetur, motus portionem inter se aliquam seruant, & rationem clausulæ. Cæterarum igitur consonantiarum alterius termini imperfecti sunt, cum finiant ad partem: quamobrẽ fieri non potest, ut pari sint facultate. Cumq; dispares sint, discrimen auribus accidit, quo modo in choreis, cum ad finem deuentum est, differentia ex ampliore uoce aliquorum exultat. Adde quod hypate accidit, ut exitum soni circũtalis habeat cum neta: ultimus enim à nete ictus aeris factus, hypate est; quod cum finiant in idem, quamuis non idem fecerint, euenit ut opus absolui unum communeq; possit, non secus ac illis accidit, qui sub postremam cantilenam pulsant. Nam etsi cætera operis non adhibita tibia peregerunt, tamen quod in idem delierint, eo ipso fine magis delectant, quàm discrimine angunt, quo ante finem discreparint. Cum igitur in diapason consonantia ex diuersis, quod cõmune exultat suauissimum sit, magadare autẽ ex contrarijs uocibus consistat, hinc magadare consonantia diapason consueuerũt.

41 Cur suauius cantum audimus quem scimus, quàm quem ignoramus? Vtrum quoniam cum cantilenam agnoscimus, melius patet, qui ueluti calcem quod spectant assequitur. Hoc autem contemplationem facit suauiozem. An incidit, ut auditor unã cum eo afficiatur, qui notam illam exprimit cantilenam, quippe qui aliquid succinat, sociumq; sese præbeat cantati. Solet autem quisq; hilari securoq; animo cantare, nisi aliqua coactus necessitate id faciat.

42 Cur non bis diapente, aut bis diatessaron reddi consonantia potest, ut bis diapason coaptari solet? An quod diapente consonantia posita in proportione sesquialtera est; diatessaron uero in sesquitertia. Quod si tres sesquialteri, aut sesquitertij numeri ordine disponantur, extremi nullam inuicem portionem habebunt. Neq; em̄ super particulares, neq; multiplices esse poterunt. At diapason cõcinentia, quoniã duplari proportione consistit, hac geminata quadruplam inuicem proportionem extremi tenebunt; itaq; cum consonantia sonorũ inuicem proportionẽ obtinentiũ sit, proportionemq; inuicem soni habeant, quibus diapason interuallũ continetur: penitus uero careant qui diatessaron, aut diapente habitudine copulant; idcirco soni bis diapason esse cõsoni possunt, cæteri nõ possunt, ob eã quã reddidimus causam.

43 Cur si quis neten cum pulsauerit apprehendat, sola hypate subsonare uideatur? An qd nete cum delinit elanguescitq;, in hypaten transit. Indiciũ quod post hypatẽ protinus

protinus neten canere aptissime licet: etenim quasi neten præ se ipsa ferat, similitudo ex ea petitur. Cum autem echo quoque ipsa cantus quidam esse probetur (est enim uocis nete iam desinentis tactio) tinnitusque ipse sono respondeat hypate, merito ob suam affinitatē nete mouere hypatē posse uidetur. Nete enim, ubi se moueat apprehensa certò nouimus, at hypaten cum uideamus inapprehensam, & tamen eius sonum percipiamus, ipsam sonare credimus: quod in multis accidere solet, in quibus scilicet neque sensu, neque cogitatione perpendere ueritatē possumus. Ad hæc si nete ictu intentē accidat ut iugum moueatur, nihil sanè mirum fuerit: eius autē motu neruos omnes cōmoueri, sonumque reddere aliquem probabile est. Sonus igitur nete alienus ab cæteris est, & cum desinit & cum incipit: cum hypate uero cum desinit, idem existit. Quod si eius propriæ motioni adiunctus ipse totus esse illius uideatur, absurdum haud quicquam haberi debet. Amplior autem quàm sonus reliquorum neruorum promiscuus hic exultat: quoniam illi quidem à nete quasi impulsū, submisisse uel lente, & leuiter ac molliter sonant. Nete autem ipsa fidium omnium uehementissima sua tota potentia sonum reddit. Itaque secundaria eiusdem actio meritò superior esse quàm cæterarum potest, præsertim cum leuissimo motu ipsa moueatur.

44 Cur suauius cantilenā audimus cum ad tibiam, quàm cum ad lyram cantatur? An omne suaue quod mistū cum suauiori est, suauius redditur. Atqui tibia quàm lyra suauior est: ergo cantilena quoque mista cum tibia quàm lyra suauior fit, quoniam quod mistū est, non misto est suauius, modo quis sensum amborū percipiat. Vinū enim aceto mulso suauius est, quoniam quæ natura permiscet, longe amplius temperatur, quàm quæ à nobis miscentur. Vinum quippe ex acido ac dulci sapore mistum est. Probari hoc idem potest uel malis punicis, quæ uinolēta appellamus. Ergo cantilena & tibia misceri sibi met admodum suam ob similitudinē possunt: spiritu namque utraq; conficitur. Sonus autē lyre, quoniam non spiritu fit, aut minus sensibili quàm tibiā, minus uoci immiscere se potest: quod cum ad sensum discrimen pariāt, non immeritò minus demulcent: quomodo dictum de saporibus est. Adde quod tibia sonitu, cognationeque sua errores multos cantilenæ occultat. Sonus lyre cum tenuis, uocisque cōmisceri minus idoneus sit, ipse per sese patēs, suumque genus syncerum custodiēs, omnes cantilenæ errores posita quasi regula patefacit. Cum uero multa perperam in cantando agantur, quod promiscuum ex erratis, recteque actis prouenit, deterius esse necesse est.

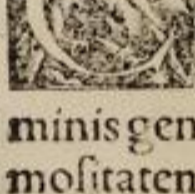
45 Cur neruū medium inter septem uocamus, cum inter octo nullum medium sit? An quod olim concentus neruis septem constabat, quorum medium est. Eorum item quæ inter extrema cōtinentur, solum medium principium quoddam est: quod enim in medio situm est, eorum quæ in aliquo interuallo ad utrūque uergunt, extremum hoc principium & medium est. Cum autē extrema cōcentus nete & hypate sint, hisque interiaceant reliqui soni, quorum medius nominatus, solus principium alterius tetrachordi est, iure medij nomen habuerat: principium enim idem esse dum taxat patuit, quod medium est eorum quæ inter aliqua clauduntur extrema.

46 Cur melius multi cum cantāt, seruare numeros possint quàm pauci? An quod multi magis unum ducemque respiciunt, tardiusque incipiunt: itaque facilius assequi idem possunt: plus enim erroris solet committi in celeritate. Accidit autem, ut suo duci multi quàm pauci sint attentiores. Segregans uero sese, nemo eorum exuperata multitudine clarere potuerit, quanquam inter paucos facilius proculdubio poterit. Quamobrem inter sese ipsi per se potius quàm cum principe certant.

47 Cur uox in partem acutam cantus magna ex parte degenerat? An quod acutum facilius quàm graue cantatur. Acutum igitur crebrius cantant: dumque id faciunt errorem crebrius committunt.

- 48 Cur ueteres cum neruis septem concentus disponderent, hypaten non neten reliquerunt? An non hypaten, sed eam quae paramese nostra tempestate uocatur, toni; interuallū reliquerunt. Ultima uero densi in acutū pro media usi sunt, quam obrem mediam quoq; eam appellarūt. An quod superioris tetrachordi finis principium erat inferioris, & medium tono proportionem extremorum tenebat.
- 49 Cur tragœdiarum choris neq; subdorío, neq; subphrygio cantandi genere uti mos est? An quod modulum præstare concentus hi nequeunt, quo certe choris magnopere opus est. Mores uero subphrygium obtinet usui rerum deputatos. Quamobrem in Geryone excursus & arma eo ipso concentu aguntur. Subdoríū uero magnificum, constans, graueq; est: quocirca omnium maxime concentuū citharæ accommodandum. Sed hæc ambo ut choris minime congruunt, sic scenis esse familiariora probantur: etenim scena heroum facta dictaq; simulat. Veterum autem solos duces fuisse heroas constat: populi homines sunt, quibus chori consistunt. Quapropter choro competunt mores, moduliq; tranquillī & flebiles: hæc enim humana potius sunt, quæ minus cæteri cōcentus præstare queunt, minimeq; ipse subphrygius: hic enim animos lymphatis similes reddit, cogitq; debacchari. At uero mixolydius nimirū illa præstare potest: itaq; eo ipso affici possumus. Sunt autem patibiliores qui inualidiores, quàm qui ualidiores sunt: quamobrem id genus choro tribuimus: subdorío uero atq; subphrygio agimus, quod choro nō conuenit. Est enim chorus cliens quidā curatorq; ociosus: quippe qui beneuolentiam duntaxat his exhibeat, quibus adest.
- 50 Cur sono grauiori mollior modulatio contineatur? An quod modulus sua quidem natura mollis est & quietus, sed admisti numeri ratione asperior redditur, & mouentior. Cum igitur grauis sonus mollis quietusq; sit, acutus contra mouēs & irritans, prorsus eorum quoq; qui eundem modulum habent, mollior esse debet, qui grauior eodem modulo continetur. Modulum nanq; mollem esse eorum dictum iam est.
- 51 Cur parium similitumq; doliorum, si alterum inane, alterum dimidiatū sit, echo diapason consonantia resultabit? An quod echo dupla dimidiati ad inanis existit. Quid enim in istis potius quàm in fistulis res euariet: motum nanq; eundem acutiorem putamus, quem uelociorem. Amplioribus uero aer tardius occurit, ut duplis duplo, & cæteris ad proportionem. Vtris quoq; duplus diapason ad subduplum consonat.

EORVM QVAE AD STIRPIVM GENVS, ET OLERACEA
pertinent, Sectio uicesima, cuius quæstiones XXXVI.

- 1 V R aquam salsam apium recipit, porrum recusat: An quod alterius radix imbecilla, alterius ualida est. Impatibilis autem quod ualidius.
- 2 Cur in prouerbio est, Menthā belli tempore neq; edito, neq; serito? An quia mentha refrigerare corpora potest, ut corruptione constat seminis genitalis: id autem ipsum aduersum omnino est ad fortitudinem, atque animositatem, quamuis genere sit idem.
- 3 Cur aliqua fructu uacent, cum florem habeāt, ut cucumer, cucurbita, malus punicar? An his fructus nō deest, sed ipsa pro fructibus habentur, quibus flos insidet. Fructus enim id est, quod florem gerit. Cucumeri autem florem inhæcere perspicuum est.
- 4 Cur eorum quæ terra gignit, alia cocta, alia cruda sunt cibo idonea? An quibus succus esculentus non protinus est, ijs decoctis dulcior redditur à calore: quibus autem sapor uel protinus gratus consistit, hæc etiam cruda esitantur.

Cur

- 5 Cur alia elixa, alia assa melius edi possint? An quod humidiora non eatenus humectari, sicciora non amplius exiccati oportet: elixa autē humidiora, mollioraq; omnia redduntur: quæ uero minus humida sunt, hæc igne confecta sicciora prorsus euadunt.
- 6 Cur alia esculenta, alia inesculenta experiamur? An causæ succus est. Quod em̄ & ignis expers succum continet immitem, & igne confectum, nihilo minus redditur, hoc cibo ineptum penitus est: quod autem succo esculento quidem, sed uehementiusculo constat, hoc pro condimento recipimus: quod enim exiguo corpore uim magnam obtinet, id naturam condire potest ampliorum esculentorum.
- 7 Quam ob causam stirpium alia ad semen usq; uiuere tantūmodo possint, dein de cum semen tulerunt exarescant, ut genus herbæ, & quæ olera nominamus: alia non, sed sapius fructificare solita sint. Ipsarum etiam uiuentium ad semen usque ferendum, cum magna pars annua sit, genus apij, quod ab equo hipposelinū appellatum est, quasi equapiū dixeris, anno postero fructum affert, cumq; attulit, exarescit: cur ita? An omnia eatenus uigēt ætate, quatenus semine quoq; ualeant: nam et homines ad annū trigessimū usq; proficiunt, aut copia aut crassitudine. Vbi autē semen ferre non amplius possunt, modo stirpium obarescunt atq; senescunt: quamquam alia ocyus, alia serius occidunt, idq; portione. Sed quam ob causam alijs longum uitæ spatium, alijs breue datum est, porrò alterius interest disputationis declarare: sed cum omnibus finis ac terminus sit perfectio feminis, quibus uita breui tempore cōtinetur, hæc semel aut certe non sæpe. Quæ autem esse longæua natura uoluit, hæc sæpe fructificare necesse est. Quamobrem quæ imbecillima sunt, ferre non plus ualeant q̄ semel, tum exarescant necesse est: ac eorum ipsorum alia anno primo simul & semen reddere, & uitam explere naturæ ratio sancit: alia postero, ut equapium. Quæ uero præualida surgunt, hæc annis plusculis post fructificare incipiunt, diuq; uitam agere possunt, fructificareq; sapius, ut arbores.
- 8 Cur si quis apium radice tenuis circumfodiat, partiq; imæ panicum undiq; ingerat, deinde terram accumulēt, itaque irriget, radices mira magnitudine adolescant? An quod natura panici fungosa & calida pabulum attrahit, conceptumq; non sursum transmitti patitur. Sed inter radicem contentum calore sibi indito concoquit, ut radicis amplissimum sequi incrementum necesse sit.
- 9 Cur si quis cucumeres, aut cucurbitas protinus paruulas condiderit in terram, maiores multo efficiet? An quod spiritus & sol exiccando incrementum impediūt, molemq; tum minorē, tum crispiorē reddunt: quemadmodum & arbores, quæ loca uento foliq; exposita tenent, quæq; in cauis manent et riguis: altere enim magnæ fungosæq; fiunt, alteræ paruæ & spissæ. Ast uero inter terram occulta, quoniã contrà afficiantur, contrà euadant necesse est. Quinetiam quæ ualis includimus, ut cucumeres in ferulis cauis aut tegulis, et mala punica, aut queuis mala in ollis, ampla redduntur & fungosa: contrà quæ detecta sunt, parua, solidaq; auferunt nullo ambiente operculo, quod alimoniã faciat largiorem: id enim obiectum facit, ne pabulum aut euanescat, aut arefcat.
- 10 Cur plantarum acrium semina acriora sunt quam radices et folia? An quod semine omnia oriuntur, inc̄q; cæteras omnes partes ex eo ueluti fonte quodam (ut quidam aiunt) & sapores & odores deriuari necesse est: nam etiam odores omnium unã cum seminibus esse suaues incipiunt. Quod si acritudo cæteris ex semine proficisci solita est, semen ipsum maxime esse tale ratio exigit.
- 11 Cur tenues radiculæ acriores sunt? An quod ampliores illæ spatio temporis longiori plenius concoctæ mitescunt.
- 12 Cur capparîs locis prouenire cultis haud facile potest? multi nanq; tentarunt & radice translata, & semine sparso, cum apud nonnullos commodior capparîs

lit quàm rosa, sed tamen efficere nihil potuerunt. Quid ergo causæ sit, ut cultis ne-
 sciat hospitari, inculta & auia persequatur, & maxime sepulchris adhæreat: Igitur
 de hoc cæterisq; generis eiusdem accepisse illud oportet, quod non omnia eadem
 ex materia consistere solent, aut augeri: sed sunt quæ ex aliorum corruptione et prin-
 cipio consistant, & post augeantur, ut pedunculi, & pili corrupto alimēto, aut qua
 labe alia corporis prodeunt. Ergo ut in corpore nonnulla excremento proueniunt
 alimenti, quod certe cruditas est, & ubi naturæ uires superare non queunt, absce-
 dunt quidem in uesicam & aluum, quæ in promptu maxime sunt: aliqua uero ani-
 mal producunt, itaq; in senectute & morbis hæc augentur: sic in terra alia conco-
 cto alimento & consistunt & augentur, alia excrementis aduersa q; concretionem
 oriuntur. Culture autem officij est, ut concoquat reddatq; efficax alimentum, quod
 genus mite urbanumq; fructuum consistit. Quæ igitur mitigatione, informatio-
 neq; huiuscemodi creantur, hæc urbani uocabulo significamus, eo quod solertia
 hominis educata quasi eruditaq; meliora euadant. Quæ autem cura adhibita mite
 scere nequeunt, aut etiam aduerso habitu loci sui generis prodeunt, hæc syluestria
 sunt & rustica, cultisq; uiuere nolunt. Cultus enim dum ea melioribus instituere
 moribus contendit, deprauat atque peruertit: quippe cum à sua natura descen-
 dere nequeant, quæ orta sunt ex corruptione: quo in genere capparum quoq; pro-
 fectio est.

ῥαφανί- 13
 δωρ, radica-
 rum.

Cur si quis radicularum folia tempore hyberno, cum maxime uigent, absciderit,
 & terram pedibus complanarit conculcaritq; ut imbrem nullum admittere pos-
 sit, radicae ipsæ per æstatem amplitudine mira incrementum accipient: An propterea quia ne
 corrumpantur, causa conculcandi soliditas est, quæ humorem putrefacere prohi-
 bet: alimentum uero quod aliter ad germen sursum transmitteretur, radix sibi ipsa
 totum dispensat: itaq; uel amplior fiat necesse est, uel suo de latere radices alias mit-
 tat geminans modo ceparum: has enim multiplices effici nouimus, si quis annuas
 non euellat, sed tempore hyberno relinquat. At cum uim istam procreandi, ut lateri
 ceparum natura dedit, sic radicularum negarit, necesse profectio est ipsas illas cras-
 scere nimiam ob copiam alimenti.

14 Cur si quis cucurbitas aut cucumeres apud puteum sitos in ipsum dimiserit pu-
 teum tempestiuos, beneq; operuerit, uirides per annum totum seruabit: An quod
 uapor aquæ refrigerans efficit ne assiccentur, seruatq; uirides & uegetiores: & ob-
 turatio illa & spiritus satis alere possunt, quæ iam in plenam creuerunt: permanendi
 uero facultas propterea datur, quod relictis radicibus suppetit alimētum. Nam si
 quis cum fructificauerunt, detractis sarmentis, præcisaq; planta terram aggerarit,
 conculcaritq; circum radices, cucumeres faciet præcoques, utpote cum radix ua-
 leat conseruari. Haud enim cucumer annuam sortitur naturam, sed uiuere ulterius
 potest. Ferent autem isti fructum maturius, quàm qui semine prodierunt: quoniam
 radix bona pars scilicet operis præcõdita iam naturæ habetur, quod illis se-
 minatis prius confici necesse est. Terræ autem aggregatio & constipatio, teporem
 inducit, quo radix & seruari, & germen mittere celerius queat. Vnde etiam fit, ut

ἐν τὰ λαεῖνις,
 in quallis ceu ca-
 lathulis.

si quis per hyemem cucumeris semen in quallis situm aqua irriget tepida, et modo
 soli exponat, modo collocet apud ignem, præcoques admodum cucumeres faciat,
 si tempore congruo ad ipsum cum quallis in terram demittet.

15 Cur non meridie, sed manè noctu ue irrigare consueuerunt? Vtrum ne solis fer-
 uor humorem absumat: an quod si aqua calida sit, necabit quæ irrigantur.

16 Cur omne odoratum genus tam seminum quàm stirpium mouere urinam po-
 test? An quia calidum est, concoctumq; facile: cuius sanè generis sunt, quæ urinam
 ciere ualent. Calor namq; interior citò extenuat, nec aliqua corpulentia odor conti-
 netur. Nã & ea quæ minime odorata sunt, ut allia, calor sui ratione uim mouēdi
 urinam

urīnam habent, uel potius colliquandī. Semen autem genus omne odoratum, calidū esse proculdubio nouimus: odoris enim natura calore aliquo omnino creatur. At uero quæ male olent, haudquaquam apta concoctioni sunt. Esse autem nō calida solum, sed etiam concoctū facilia debent, quæ sint prouocatura urīnam, ut scilicet unā descendendo humores extenuent.

17 Cur ocyus olus excaulescat, quod semine uetustiori, ut trimo aut bimo prodierit, quàm quod nouo? An quod sicut in animantium genere semen id celerius affert quod uiget: ita etiam seminū, quæ uetusta admodum sunt, uim suam omnem exhalarūt: quæ recentissima, imbecilliora propterea sunt, quod excrementum adhuc procreationi minime cōueniens continent: quæ media tempore, hæc humore inutili omni exacto, ualidissima esse probantur. Celerius igitur semen profundunt. Id autem ipsum non nisi excaulescere est, quippe cum semen ex caule proueniat.

18 Quam ob causam ruta insita in ficum pulcherrima plurimāq; proueniat: inferitur uero inter corticem, limoq; obducto fouetur. An quod rutæ radix fomentum teporemq; desiderat: itaq; cinere quoq; circumdata iuuatur: ficus autem calida est, quod eius succus omnium acerrimus docet, & fumus quem multum emittit. Habet igitur calorem atq; humorem talem, qualem etiam cinis. Quamobrem si ille iuuare possit, ficus porrò copiam ac uigorē eo magis præstabit, quo humor cineris quidem non perpetuè affluit: fici uero irrequieto confluuiō manat, utpote cum arboris succus consumi ex toto non possit.

19 Cur stirpium nōnullæ caulem semper edant inanem? An illis, quarum natura imbecillior est, has raram inanemq; emittere caulem necesse est.

20 Cur in terra Attica fructus cæteri dulcissimi fiunt, thymum uero acerrimū est, cum id etiam ipsum fructus quidem existat: An quod ager ille tenuis siccusq; est: quamobrem non multum humoris continent, quæ in eo nascuntur. Ergo quæ dulcia sua constant natura, hæc ob humoris contenti mediocritatem, ubi sol partem consumpsit maximam, facile reliqua concoquuntur: etenim multum concoqui negotium magnum est, mediocre expeditius confici potest. Vnde fit, ut fructus, qui lege suæ naturæ dulces creantur, dulciores euadant: qui sicci è natura, minimeq; dulces proueniunt, suam ob inopiam tantum humoris retinent, quantum suo conueniat generi, quod dulce nequaquam est. Sol autem quantum dulcissimū sit & leuissimum, eximit. Itaq; acerrimi relinquuntur, qui humore superuacuo carent, quem fructus cæteri obtinent.

21 Cur pulegium & liriū, & cepe, suspensa florent solstitij tempore? An inest crudum in his alimentum, quod ut hyeme concoqui ex frigore nequit, sic solstitio ex calore concoquens auget. Vtrum quia influxu carent assiduo, breui marcescunt. Etenim quæ nullum alendi initium, nullum influxum assiduum habent, intereunt exiccanturque. Qua de causa accidit apud Scythas, ut frumentum diu in terra maneat, propter copiam niuis: & ubi emerferit, celeriter crescat.

22 Cur cepe unum tam acriter mordere oculos potest: unde nomen quoq; à Græcis crommyon impositum putant, perinde quasi pupillam comprimi cogeret. Origanus uero nihil huiuscemodi facit, nec aliud quippiam ex cæteris, quanquā acre: neq; enim nasturtium, quod mordacius est, oblatum oculis efficit æque ut lachrymæ profluunt: at cepe & cum oculis admouetur, & cum comeditur, lachrymas mouet. An quod acriū genus discrimine curariat numero, quo sua cuiq; uis consistit, rataq; habetur. Nasturtiū ergo, quia calidius est, resiccare quod colliquauerit, amplius potest: nam extrudere lachrymā cum editur potest: ad motū tamē ad oculos, nihil propterea mouet, quia nullū mittit uaporē: est em̄ id et siccius & calidius.

Origanus, ceteraq; id genus calida sunt leniter & sicca; quod lachrymas autem moueat, mordax id esse debet, & humidum & lentum. Quas ob res oleum quoq; lachrymam excutit, quamuis leniter mordeat; subiens enim irreptansq; suam ob lentitiam atque tenuitatem dolorem mouet, ac proinde humorē tabificat. At cepe uim eiusmodi sanè habet, ut quod & humore & uapore sit calido, tenui & lento; itaq; oculis admotum, eo quod uapor eiusmodi est, humorq; tenuis com meat, lachrymas mouet; cumq; editur, itidem transmissa respiratione facere potest. Alliū calidum quidem est & acre, & humoris aliquid cōtinens; sed lentum non est; itaq; lachrymam mouere non potest.

- 23) Quam ob causam myrta collisa in manu dulciora sentimus quàm integra? An quemadmodum racemorum acini uindemiati dulciores sunt q̄ non uindemiati. Etenim musto quod natura suaue est, excerpti acini quasi condiuntur: quippe qui uel extrinsecus mustum resudent: at qui in racemo coherent, utiq; inconditio res constant. Ergo myrta quoq; natura dulcia, intusq; suam dulcedinem acinorū in modū uuæ cōtinentia, ubi manu compressa conflictataq; sunt, diffusa intestina dulcedine, parte quoq; exteriori inopplentur: itaq; dulciora nō immeritō sentiunt.
- 24) Cur myrta enucleatiora sunt quæ minora, & palmule nucleo penè uacant quæ minutæ adoleuerunt, & uuarum acini, qui passim constiterunt, exigui uinacea uel nulla cōtinent, uel pauciora minoraq;? An quia minus perfecta sunt quæ minora: idcirco semen continent indiscretum, cui perinde ut fini nucleus deputatus est: quamobrem & minora sunt, utpote furculi quidem agnati exteriores, partusq; imperfecti, & minus dulcia, quàm quæ iustum continent nucleum: sunt enim minus concocta. Concoctio autem non nisi perfectio est.
- 25) Quam ob causam fructum alij partem radici proximam habent amariorem, ut cucumeres; alij postremam superiorem, ut glandes? An quod alijs pars ista radici proxima crudo uescitur alimento, quoniam escę confluuium per radicem frequentat: alijs quia sicci è natura sunt, postrema pars succo dulci concoctoq; inde absumpto iam plenius siccatur, amarescitq; modo salis. Redditur enim unum quodq; amarum, cum amplius exiccatur: ut oliuæ, ut glandes inueteratæ efficiuntur amaræ.
- 26) Cur aliqua germinare non terra contenta, sed abscissa aut euulsa, uel recondita possint, ut caules liliorum, ut allia, ut cepæ? An quod omnes alimētum intra se continent, nec certo definitoq; loco omnes oriuntur. Crescere autem unumquodque potest, non eò quod in se continet alimentum, sed quod decoctum iam & digestum illud pabulum est. Continent igitur uel antehac alimentum, sed augeri tum duntaxat incipiunt, cum tempus ad id adest, cuius opera res illa effici potest: uelut etiam oua crocodilorum tempus tutè operiri sibi commodum nouimus: incrementum tamen continuari non licet, quoniam aliud non suppetat alimentum.
- 27) Cur allia & cepæ quo sicciora serātur, eo meliora possint euadere: cetera autem deteriora? An quod omnia istiusmodi maxime plena humoris conficiuntur: itaq; terre commissa sicciora temperamento cōmodo germinare incipient. Adde quod minus putrent, cum sicciora feruntur.
- 28) Cur allia & cepæ solæ ex plantis reconditæ germinare possint? An quod humore alimentoq; sunt refertæ. Copia igitur alimenti est, quæ germē efficere queat: idq; constat argumento tum squillarum, tum etiam bulborū, qui idem facere possunt. Crescere autem quoq; solet, cum tempus uenerit.
- 29) Quam ob causam quæ aqua frigida irrigamus, dulciora, quàm quæ tepida euadant? An quod sic interclusum calidum falsius est, ut calidius, quod falsius: dulce autem ita contrarium, ut frigidum est, & alimento oleribus humor est, unde saporum genera oriuntur.

Cur allia

- 30 Cur allia cum excaulescunt, plenius quàm recens adita olent? An quod recētia humoris multum adhuc extranei continent, quo fit ut uim suam integram habere nequeant. Cum autē decocta iam sunt, secreto humore illo inutili, tum suum odorem sincerè adipiscuntur, qui scilicet acer est. Quinetiam cateri nuper aditi fructus dilutiores sunt, & cepas recentiores ob eam causam minus acres sentimus.
- 31 Cur fructus myrtorum non conditarum magis quàm folia defluant, conditarū autem reseruatorumq; alga, ut fit, folia defluant, fructus adhæreant? An ita euenit non conditis: quoniam natura sancitum est, ut fructus peracta decoctione flaccescant ac decidant: quæ quidem decoctio repositis agi non potest, sed eatenus tantū efficitur, ut algæ uapor prohibeat, ne humor fructus immutetur: folia contra cum siccant, decidunt. Algæ autem, ut falsa exiccandi uim habent. Ergo non idem folijs accidit arbori adhærentibus, & conditis, modo quo dictum est.
- 32 Quam ob causam cucumeres, cognomēto pepones, optimi palustribus planis, id est, humidis fieri soleant, ut apud Orchomenū, & in Aegypto: aquarum etenim uberē terrā esse Aegyptū putamus. Cur ergo cucumeres qui humidis sunt, & ob id hortenses ac rigui minime laudati, locis palustribus quæ madida sunt, egregie fiāt? Vtrum quod ob terræ duritiā altius coguntur descendere. Solum nanq; limosum ac planum maxime indurefcit: qui autem altius innitūtur, meliores euadunt. An quod terram liccam esse oportet, quoniam cucumeres natura humidis sunt: ita enim sequetur, ut per retractum in medium ueniant. Palustris uero si plana altaq; sit, alimentum nec exiguum præbet propter solī altitudinem, locumq; ipsum: neq; nimium, quoniam solum reliccari necesse est.
- 33 Quam ob causam ruta et nōnulla pigmēta odora sudorum faciant scēditatem? An quorum in odore grauitas est atq; acritudo, ea cum excrementitijs mista humoribus deprauare odores possunt.
- 34 Qua de causa ruta fascinationis remedium esse aiūt? An propterea, quia tum effascinari se credunt, cum aut uoraciter edunt, aut incommoditatum aliquarum tenentur suspicione, aut cibum habent suspectū quem capiunt: itaq; cum de mensa eadem quid priuatē sibi assumūt, participem intuentem quempiam faciunt, affanturq; cum impertiant, ne me fascines: ergo cibum cum perturbatione sument, nec quid bibent aut edent sine turbatione & flatu, qui unā hauriatur & ingeratur. Quamobrem flatu ipso uel cum extrudendus effertur, cibus quoq; unā elatus eijciatur, uel cum interclusus per humorē tenetur, tormina mouentur & cruciatus. Igitur ruta prælitata uī sua & potestate calfactoria, uas quod recipit cibos, elaxat, et reliquum corpus itidem afficit: ex quo fit, ut flatus ille interclusus, transmitti atq; secedere possit.
- 35 Quænam causa sit, ut origanus musto iniecta uinū dulce efficiat? duas enim in amphorā iniecisseminas satis est. An quod tollit quantū in musto est, aquabundum & feculentum sua siccitate in seipsa recipiens, quibus scilicet saporem confici austerum censemus: argumento quod uina, si quid aquæ habeant, sibi illatum, minus mollia redduntur: atq; & si diutius stare in fece sinantur, itidem fiet: & cum uinum dulcē molimur, uuas multum temporis soli exponimus, ut sol quātum sit dilutum auferat, & reliquum decoquat: hoc autē idem facere uel origanus potest, quippe quæ sit & sicca & calida.
- 36 Cur nigræ myrti fronde sunt frequentiore quàm albæ? An quod nigræ generis sunt syluestrioris, cuius indicium, quod locis rusticis istæ proueniunt, minimeq; ex cultu mutantur: humida autē omnia fronde crebriore condunt. Quod enim minus suos fructus decoquere possunt, idcirco ad frondem alimētum se uertit.

- 1** **V**R ptisana & farina triticea oleo instillato reddi possint candidiora, cum rufum oleum sit? An quod spumare solet, dum cum humore miscetur, quod non nisi albescere est. Mistio uero uersatu agitataque fit, & cum corpulentis humor committi melius potest; quod sane in his accidit, quae aqua decoquit, atque ita candidiora efficiuntur.
- 2** Cur cibus triticeus maxime corporibus nostris competentior atque uescentior est, quam ordeaceus? An quod hic mediocrem habet lentitiam quam cibus habeat, oportet, quippe qui adherere coagulanti corpori debeat; quae res non nisi lentore effici potest. Ordeum uero rigidius est; itaque massa eius longe pertrita ualidius alit, quam parum attrectata.
- 3** Cur farinae triticeae primum, ordeaceae ultimum candidius est? An alterum ut durius circumfrangitur, idque agitur, cum plurimum temporis molitur; alterum ut mollius atque tenuius, quam primum exprimitur; candidius autem in utrisque quod interius est.
- 4** Cur panes frigidi albiores cernuntur quam calidi? An eadem quodammodo causa est, cur inueteratum quoque oleum candidius sit quam recens; causa namque nigroris humor est; hic autem in hisce utrisque, ut recentibus uberius continetur, sic tempore prouectis parcius in superficie residet, propter euaporationem. Euaporatur prorsus oleum uel tempore uel sole; panis autem calore inde egrediente per refrigerationem; humor itaque frigidis iam euauit, calidis adhuc inest.
- 5** Cur panes non saliti plus ponderent quam saliti, modo caetera omnia pari habeantur mensura? Contrarium namque uerisimilius dixeris cum sal adijciatur, et grauior sit quam aqua. An quia sal exiccare potest, ex quo incorrupta seruantur, quae confecta sale reponimus. Absumitur enim a sale, resiccaturque humor, qui ex calore putrescit; & in pane igitur humor a sale consumitur, extraque afflatur; quocirca panes pridie facti leuiiores quam calidi sunt, utpote frigidiores; contra his qui sale uacant, humor largior insidens efficit grauiores.
- 6** Cur panes frigidi humefacti, si inuicem tangant non cohæreant, calidi cohæreant? An quod frigidi lentorem suum cum uapore unam emiserunt, quo exacto contra lentoris aliquid continent; ex quo fit, ut cum madefactis uapor emigrat, calor ob suam tenuitatem respiretur & euanescat. Glutinosum autem illud cum calore egrediens, seque cum humore permiscens, facit ut inter se panes cohæreant.
- 7** Cur farinae triticeae primum, ordeaceae ultimum candidius prodeat? An quod ordeum ut rigidius, protinus obfrangi diffundique aptum est, quod maxime fit cum diu contunditur. Triticum mollius est, atque ob eam rem parte exteriori leuiter diducta, interior quae candidior est expressa, primum contunditur; est autem in utrisque candidius, quod interius est.
- 8** Cur massa ordeacea, quo plenius tractetur teraturque, eo minus aluum subducere laeuigareque potest; triticea contra quo plenius, eo magis? An quod triticea maiorem in modum contrita minuitur; lentum etenim quodque affici ita solet; tum ignis humorem panis undique eximit, itaque rigidiusculum humore sublato relinquit. Denique quanto plenius contrectatur & teritur, tanto frigidior redditur; partes enim singulas deminui adeo agitatae, extenuarique necesse est. Rigidius autem omne concoqui facilius potest. Ordeacea contra quo amplius pressatur & teritur, eo lentior & tenacior humore imbibito euadit. Tenax autem omne ac lentum diuidi sane haud facile potest; qua quidem diuidendi facultate fit, ut agre concoquatur; quod enim concoctionem recepturum est, digeri in minima debet.

Cur

- 9 Cur massa ordei contrita minor, tritici amplior reddi potest? An quod ordei farina massata contritaque compescitur atque confidet, scilicet glutinamento humoris, quia rara & crassiuscula est; triticea quoniam spissa admodum est, colleuatur atque extollitur: spissa etenim omnia subacta pertritaque incalescunt, & incalescendo inflantur ac extolluntur: quomodo etiam caro perfricata extollitur.
- 10 Sed cur massa triticea in igne amplior quam ordeacea reddatur? An quod humorem triticea continet indiscretum, qui cum calfactus egredi nequeat, scilicet ex pertritionis compressu, mox spiritus de eo concalfacto humore nascitur; largior autem humor largiorem pariat spiritum necesse est.
- 11 Quam ob causam cum mel tenacius quam aqua sit, farina mulso subacta rigidior reddat, ubi decocta est, quam aqua subacta? An quod aqua feruore ignis cogitur atque consistit: mel contrahit quidem, sed non sine afficatione: itaque rem facit rigidior: causa namque rigoris in siccitate est.
- 12 Cur biscoctus panis refrigeratus minus duritiem præ se ferat? An quod triticum dulcem quendam ac lentum succum in se continet, qui ueluti anima eius est: indicium quod cum siccet, omnino exinanitur: cum autem uaporis aliquid sentit, mox erumpit & coalescit. Ergo cum humor hic in farina quoque tritici insit, maximeque in ea quæ purissima est, efficitur, ut in massa ex ea ipsa farina confecta idem seruetur: argumentum quod decocta in pulvem redditur lentior. Vbi igitur panis primo igni commissus est, portio rigidi & leuis cum humore euaporatur, & quantum in farina fufureum maxime est, totum deurit: mox pane educto cum de nouo massa retritatur pressaturque, pars farine tenuissima & humoris lentissima, quæ solæ supersunt, miscentur amplius sibi, tum quia tales amplius euaserunt, tumque propter ignitionem: fit enim mistura eorum tincturæ consimilis, ita ut massa post trita similis farine illi elixæ efficiatur, quippe quæ pertrita iam prima, relictaque parte farine tenuissima, & humoris lentissima, glutinosa & resiccabilis redditur, ubi ignem præsentit: nam & disiungi facile quod lentum est nequit, & humorem nullum per seipsum emittit quod spissum est. Hac igitur eadem re panis quoque biscoctus ob causas prædictas efficitur, itaque minus durefcit, cum semper inter se humiditatem contineat.
- 13 Cur nonnullis de genere cibi, tum humidum, tum siccum, multum temporis sine fastidio uti possimus, ut cibo quem triticea ex farina ordeacea uel conficimus, & uinis austeris, et aqua; alijs uero quamuis suauioribus, non tamen sine fastidio toties uti possimus? An quod eorum quæ in cibo assumimus alia ualidius alunt, suntque ad inundandum aptiora: itaque uel ubi cibo priore consumpto uacui sumus, inest præterea facultas multa in corpore, quæ ut ad priorum corporis confectionem decocta est, sic ad finem, & ad succedentem coquendi uicem cruda animaduertit. Cuius sane generis pars plurima suauium est: quæ enim pinguis & dulcia & opima sunt, ea nobis gustu suauissima sunt, eademque omnia ualide nutriunt, & decoqui possunt, solentque inundare quocumque inter se ipsa discrimine distent. Vnde efficit, si quis sese impleat, ut facultas eorum diutius immoretur, nec breui sensus deficiat: non enim solum pleno uentriculo satietas oritur, sed digesta quoque alimonia cæteras in partes identidem usu euenit. An non id solum ipsum cause est, uerum etiam quod nonnulla perquam modicè naturæ usui sunt, nobisque familiarissime conueniunt. Hæc enim omnia quia secundum naturam sunt, idcirco melius à corpore quam dulcia recipiuntur, ut quæ præter naturæ rationem facile respuuntur. Alia uero alijs temperationibus congruunt: ut mel apibus secundum naturam sic suppetit, ut eo uesci tantummodo possint, quanquam uiribus sunt imbecillis. Itaque relinquendum quidem est quantum absumatur, sed id ex proportione ad uires hominis. Quæ igitur è suauibus ita sese habent, ea quoniam naturæ minus propria conueniunt, sua-

uia quidem sentiuntur, sed parū temporis moram faciunt, & fastidiū pariunt. Quae autem secundum naturam pro cibo deputata homini sunt, ea semper appetimus; itaque fit ratione naturae, ut usu quoque eorum assiduo minus quam suauium fastidiri possimus.

14 Cur eadem ex assuescentibus suauia, & admodum crebro utentibus insuauia sentiantur, cum tamen assuescere; sit saepe & crebro quicquā facere? An quia consuetudo habitum rei cuiuspiā capientē in nobis efficit, non satietatem. Frequens autem usio desiderium explet: quod & ipsum quasi causa quaedam est. Habitus ergo cum exercitant, augentur, atque proficiunt. Conceptacula uero infarcita nihilo ampliora redduntur. Quamobrē consuetudo cum exercitatio sit, auget habitum illum capientem. Quod autem usu crebro in cibo assumitur, infarcit quidem expletque desiderium, quo expleto, non amplius escam recipimus; sed augere illud idem non potest, ob eam scilicet rem quam modo de infarcitione retulimus. Ad hanc, nō ideo suauius cōsuetudo est, quia semper delectet; nam res etiā solite molestae sunt, si usu quis agit crebriori; sed eo certe suauius agitur, quoniam operis principium libenter adimus, & diutius rem facere eandem assueti, quam non assueti ualemus. Qua igitur re molestum hoc est, quanquam suaue sit, hac eadem catera quoque suauia efficere possunt: utraque enim cum crebro uel fiunt, uel pro cibo sumuntur, tædio nos certe afficiunt; cuius sanè causa est, quod nos uires siue uirtutes uel recipientes uel agentes, non infinitas, sed finitas habemus; quae ubi quidem sibi quod modice cōpetat obtinuerint (id enim est, quod continue amplificari sentiat) alterae satis explentur, alterae agere nequeunt.

15 Cur panes, ut parum tritici, sic nimium tritici rumpantur? An quod parum tritici, quoniam partibus minus cōnexis inter sese cōtinentur, idcirco rumpi facile queunt; tritatio enim partes copulat & cōiungit; ergo suo ipsi discrimine ad disruptionem paratiores reguntur. Adde quod multum humoris & impromiscuum continent qui minus trituram pressuramque receperat: at quos nimium tritos igni mandauimus, ij sicci admodum sunt, quoniam humoris parum immodica agitatio tritandi reliquerit, idque decoctis totum exactum est. Igitur rumpi utrosque necessum est, quoniam humoris multum educitur; multum enim, ut absolute in his continetur, quos parum tritaueris; sic reliqui comparatione in ijs est, quos immodice agitaris.

16 Cur massa triticea candidior pertrita efficiatur, ordeacea nigrior? Vtrum quod per summa ordeacea nimium afflicatur; calor autem humori permixtus, candorem gignit. An quia cum calfacta est, humorē ad seipsam trahit, ut quae partibus maiusculis constet.

17 Quam ob causam farina aqua subacta melius coeat quam oleo subacta, quod tenacius est, quanquam glutinatius quod lentius est: oleū autem lentius quam aqua? An quod aqua tenuior est, ut usquequaque subire mollireque ualeat. Cohæret item & comprimitur inter se melius farina aqua subacta, quanquam etiam sine contritu comprimi queat.

18 Cur massa tota leuior sit, quam seorsum humor & farina? Vtrum quia cum miscentur, spiritus intercluditur. An quia pars aquae à calore farinae indito euaporatur; itaque minus id redditur, quod ex utroque mistum constiterit. Aer autem aquae tametsi miscetur, nihilo tamen leuiorem facit; nam ipse quoque aer cum aere pondus auget.

19 Quam ob causam lac uinumque dulce quoties cum farina ordeci bibitur, dulcius sentitur? Vtrum quod ad non dulce dulciora istaec esse uidentur; farina enim dulcis non est; aliter quia humor dulcis mistus cum farina diutius immoratur. An propterea quia farina quae dulcedinem in se habet, aliquandiu immoratur; itaque diutius sensio habetur.

Cur

- 20 Cur eadem potio minus mera appareat, si farina ordeï inspersa bibat? Vtrum quod diuersa sibi miscentur, & temperantur. An quoniam farina humori obducta in sese retrahens abolet qualitatem.
- 21 Cur alica plus aquæ recipiat, quàm triticum, unde confecta est? An propterea, quod alica farina quodammodo est: farina autem plus aquæ imbibit: moles enim amplior eius quàm tritici est. Pressius nanque & constipatius triticum est. At quod amplius est, plus id capere potest. An non solum ea ipsa de causa ita fit, sed etiam calore, quem intra se continet & farina & alica, efficitur, ut bibacius hauriant: quod enim calidum est, humorem id & efficacius ad se trahit, & expeditius in uaporem consumit.
- 22 Cur farina tritici massata pertritaque longe amplior reddatur, quàm ordeï, scilicet ex proportione? An quod altera multum humoris sibi admittit, altera parum. Sed qua de causa plus admittat? Congruens enim potius dixeris, ut ordeacea bibacior sit: quippe cum ordeum tostum, triticum non tostum sit. An propterea ita fit, quia trituram pleniorē triticea patitur: cuius causa est, quod partibus minutioribus constat. Fit igitur quasi ut quantuplo partibus contineri potest minoribus, tantuplo humorem sibi largiorem admittat, quippe quæ ipsum humorem pro glutine sibi capiat, ut Empedocles quoque suis in Persicis diuerticulo quodam ait: Munus ubi larga ceteris cõiunxerit unda, multumque humoris proinde absumere queat.
- 23 Cur etiam igni mandata massa tritici amplius augeatur, quàm ordeï? An quod humorem in se continet indiscretum, qui recalescens extrudi nequeat: hic ergo cum in spiritum transeat, nec sese promere pariter, atque ex massa ordeï possit, uidelicet propter tritici spissitudinem (spissius enim est quod partibus constat minoribus) idcirco extollit, molemque agit ampliorem. Ad hæc plus ista humoris continet, quo recalescente spiritus provenire solitus est. Ex quaque re autem plurius plus proficiscatur necessum est.
- 24 Cur pistorum, cæterorumque officio fungentium frumentario, qui ordeum attractant imbecilli efficiantur, & destillationibus infestentur: qui autem triticum, corpore sint bene habito? An quod facilius triticum concoqui, quàm ordeum potest, atque ea re delibamenta inde manantia esse faciliora necesse est.
- 25 Cur panis tostus durior, tepesactus humidior reddi aliquatisper possit? An quoniam cum torrefit humor extruditur, itaque panis relinquitur durior. Leniter autem cum recalescit, humor consistens ab igne diffundit, humidiorque proinde existit.
- 26 Cur farina tritici resiccata minus constipetur, quàm ordeï? An quod intercapidine uacant, quæ ex partibus constant minutissimis: & plura quæ grauiora sunt, compressa suo pte pondere tantundem occupant, quantum pauciora. Sed farina ordeï crassiuscula est, itaque siccata compesci, atque in minus contrahi potest, ut quod minus est suo compressu, plus illud constipet in seipsum, capessatque: triticea porro particulis minutissimis iam constat. Itaque non ideo resiccatur, ut partes reddantur minores, sed ut leuiores efficiantur, minusque constipentur suo compressu, & nutu: natura enim grauior farina triticea, quàm ordeacea est.

EORVM QVAE AD FRUCTVS ARBORVM PERTINENT,
 Sectio uigesima secunda, cuius quaestiones XIII.

- 1 Vam ob causam poma non ita prius, ut post esitata, in repletionis mole respondeant? An quoniam cæteris esculentis genus pomorum longe grauius est: quod argumento ficuum constat, quæ nouissime esitata, ultimè tamen euomuntur. Poma igitur ante ingesta suo pondere in imum

delapsa, spatij amplitudinē relinquunt superius, ut cibum sequentem admitti facile liceat. At si è cōtrario sumantur, usu eueniet, ut quoniam deorsum ferri expedite non queant, innatent, & partem totam ferè occupent inanem.

2. Quamobrem cum dulcīa nobis similia, quā acra sint, ocyus à dulcibus impleamur? Congruum enim ut contrā eueniant, quando quidem à similibus minus satiari consentaneum est. An quoniam non aequè premature conceptaculum ex quo hausimus, & corpus quod uescitur, impletur: sed uenter quidem repletus aliquando est, ut eorum qui sitiunt: sitis autem nihilominus superest. Non enim ea de causa sitis cessat, quia uenter plenus humoris est, sed quia membra corporis omnia humorem cōmodum sibi attraxerint: quod ubi illa satis suum desiderium expleuerunt, tunc sitire cessamus: ita etiam fames, nec aliter tolli potest.
3. Cur ocyus à dulcibus, quā acris fatiemur? An quia ocyus dulce, quā acre appetere desistimus: sed an perinde, ut uenter impletur, nos quoq; dulcibus satiari possimus, confessum non est. Cum igitur desiderium celerius his ipsis expleri possit, docendum est. Alimenti desiderium, siue cupiditas, ut simpliciter loquar, indigentia est, cum cibum uel nullum, uel pauculum habemus. Quod cum acra non ualide nutrire queant, sed parum alimoniam, multum habeant excrementi, merito amplius hæc appetimus, parumq; eorum cupiditatem explemus, quoniam alimento item indigemus, quo ipsa careant. At dulcīa tota ipsa cibus idoneus sunt, atq; ex paruis quibusdā eiusmodi escā corpus capit uberiorē. Quod cum se abunde referat, nihil edere præterea potest. Plus enim tolerare non potest: atq; ita efficitur, ut ocyus à dulcibus fatiemur.
4. Cur fructus arborum, & carnes, & cetera id genus, utribus uehementer inflatis cōtenta ualeant incorrupta edurare: nec minus quæ diligentissime picata, obturataq; circumundiq; fuerint? An quoniam corrumpi omnia solent cum mouent: quæ autem plena sunt, immota persistunt. Haud enim fieri potest, ut motus sine inani spatio agatur. Atqui isthæc, quæ ita inclusa sunt, plena undiq; constat ergo incorrupta seruari ratione.
5. Cur uinum post pomum putre epotum, amarum sentiatur? An amarorem putredo habet. Itaque quod de pomo per summa insidet, linguæ humor qui bibit permissum, diffusumq;, amarum efficit potionem. Ipsum autem pomum per se esitatum, minus deprehendi propterea potest, quia saporis id genus multa attingat, inq; exigua discernatur.
6. Cur edenda bellaria sint, ususq; secundarū mensarum adijci debeat? An ut satis bibamus. Non enim sitis gratia solum, quæ per mensam primā nos teneat, bibendum, sed etiam post hausisse aliquid iuuat.
7. Cur nuges tostæ refrigeratæ deteriores redduntur, & panis quoq;, & glandes, & multa id genus alia, rursusq; calfacta eadem meliora euadant? An propterea quod refrigeratis succus concrescit, & constat: tepefactis rursus dilabitur. Suauitas autem non nisi per succum percipi potest.
8. Cur post fructuum esitationē, ut ficum, cæterorumq; generis eiusdē, uel uinum merum, uel aquā superbibere debeamus, quæ quidem aduersa inter se sunt? An quia genus pomorum, & calidum & humidum causa suæ generationis est: habet enim tum ignis copiam, tum humoris: itaq; succus pomi ueluti feruorē intus per ignem excitat, quomodo mustum foris efferuet, ut tamen hebetiore: humor autem nimius cruditatem committit. Aqua igitur suo frigore feruorem illum frangit, atq; extinguit: & uinum suo calore idem plerumq; efficere potest, quippe quod perinde atq; ignis igni multus pauco uires subtrahat: amplius tamē humoris copiam suo calore emollit, & concoquit, suoq; pondere innatantem illum feruorem uincit ac reprimat.
9. Quam ob causam carica bifida tantum dulcissima sint, nec multifida: aut omnino

nino

nino infissæ dulcedinem præstent? An quod ex multifidis respirauit, euaporauitque cum humore pars dulcedinis plurima. In ijs autem quæ infissæ coierint, humoris diluti copia est, quod nihil ferè inde exactū fuerit. At quæ fissæ quidem, sed tamen fissura multiplici sunt, immunes utroque isto incommodo caruerunt.

10 Cur si ficus in furno siccantur, duriores efficiuntur, quàm si exēptæ foris refrigerentur? An quoniam in furno humor totus ex nimio calore euaporatur, foris aer circumfundens humorem contrahi, emanareque prohibet; ita enim ut leuiter euaporetur potius accidit. Sunt autem quæ siccant dura, quæ hument mollia.

11 Cur ab acerbis uinum, aut aqua epota dulcior sentiatur: exempli gratia, si quis glandes, aut myrta, aut tale quid ori mandauerit? An meritò ita fiat, quèadmodum uel in cæteris agitur: omnia nanque plenius eadem apud sua cōtraria innotescunt. Contrariorum autem sapes oppositi ferè inter se sunt. An ut res in ijs est, quæ colore inficimus: ita etiam lingua acerbis conficitur illis, meatusque suos patefieri patitur, ut dulce subire amplius possit. Res enim quasque inficiendas humoribus quibusdam acerbis antè immergimus, ut inde affectæ infici colore plenius atque inuolubilius possint.

12 Cur dulcia, minus dulcia sentiantur calida, quàm refrigerata? Vtrum propterea quod simul sensus duo existunt, id est, calidi, & dulcis: itaque calidi sensus reliquum depellit, atque obfuscet. An quod etiam succus dulcis calidus est, itaque ignis igni adijcitur: ergo calor est qui impediatur. An quod ignis uires omnium minuit, quia uim obtinet commutandi: calida igitur propiora mutationi sunt, refrigerata resident, sibi que iterum constant.

13 Cur paleæ fructus duros atque incōcoctos emolliunt, in maturitatemque adductum: mites autem & concoctos non putrefaciunt? An quod palea calida, & attrahens est. Sui igitur calore concoquit, & per uim illam attrahendi fanem omnem se uocat, atque imputridos seruat.

14 Qua de causa ficus cum molles, dulcesque sint, dentes offendant? An quia gingiuis sua lentitate adhærent, seque præmolles inter dentes insinuant, & putredinè per suum calorem citò conficiunt. Forsitan & ob granorum suorum duritiam dentes celeriter effatigant, cum manducantur, conficiunturque.

EORVM QVAE AD MARE, SALSAMQUE OMNEM
aquam pertinent, Sectio XXIII, cuius quæstiones XLI.

1 R fluctus præalti pelagi superfrangi non soleant, sed parui tantum & breuis: An quia parum humoris cum fertur, discerni à spiritu facilius potest, quàm multum.

2 Cur nauigia onustiora in portu, quàm in alto esse uidentur? Celerius etiam de alto in terram ueniunt, quàm de terra in altum prouehunt. An quod plus aquæ, quàm minus reniti ualidius potest: pauca enim oppressa onere cedit, ut demergi necesse sit: multa è contrario repellit, ac sustinet. Vis enim ea est aquæ, ut sursum uersus compellat inferius: ergo ut in portu maris parum, sic multum in alto est. Itaque plus oneris conuehi in portu uidebitur, etiam mouebitur ægrius, quia magis immergitur, & aqua minus reniti potest. At uero in alto res contra usum euenit.

3 Cur fluctus interdum prius eueniant, quàm uenti? An quoniam primo spiritus ortu maris pars prima impulsæ, partem sibi cōtinuam ipsa compellit, itidemque deinceps uice pari, serieque agitatur perpetua. Quamobrem cum mare ipsum continuū sit, efficit, ut quasi unus ictus cōtinuus ex his omnibus exultet, idque fieri uno in

tempore possit. Itaq; euenit ut prima & ultima pars simul moueantur: quod aeri nunquam accidit: quia corpore uno continuo hic esse non potest, eo quod multiplici undiq; repulsiu retorqueat atq; conquatur, ut primus ualidissimusq; mouendi impetus refringatur, impediaturq;. Quod mari accidere propterea nequit, quia grauius aere, motuq; difficilius est.

4 Quam ob causam cum aliquid in mare undabundū & aestuans iactum est, ut anchora, unda residet, & quiescit: An quod mare pōderi cedit, quod defertur, quo cum aer delabatur: qui cum per directū in imum defertur, atq; attrahit, secum eodem id trahit, quod mare de latere concitat: aestus autem maris non desuper tendit ad ima, sed per summa uersatur, quo sedato tranquillitas oritur. Ad hæc, cum mare in ea spatia coit, quæ ponderi descendenti cesserint, uertiginem mouet, quæ non nisi circulo agitatur: at cum linea recta circulū per punctū attingat, fluctusq; ad lineam rectam oblique ferantur, fieri potest ut fluctus ipsi per punctum horas uertiginis attingant, nec prædictam ob causam tantum, sed etiam quod ipsa uertigo accedens, suo impetu circūundiq; illos depellit. Quod cum itaq; fluctibus, pars ea uertiginosa careat, merito unda iacta anchora residet, tranquillaturq;. Adde quod aer, qui cum pondere illo delapso descendit, mox sese referens, undamq; sursum compellens, bullas excitat: quippe cum bulla humore consistat, qui de imis ad supera pulsus ab aere efferatur. Omnis autem bulla lenis, serenaq; est. Indiciū uero quod unda, quæ pondus in imum corruit, submissa in cauum paulò post resurgit, & mari circundanti æquiparatur.

5 Cur interdū nauigia, dum cursum agunt, in mari quieto repente absorbentur, totaq; ita pereunt, ut ne naufragium quidem fluitans usquā appareat: An cum locus cauernosus terræ subditæ mari disrumpitur, simul in mare nauigia introrumpuntur, introrsumq; spiritus impetu trahuntur: cumq; impulsu pari circūundiq; agitentur, deorsum ferantur necesse est. Hoc idem apud Mesanam quoq; in freto fluctu reciproco euenit. Fiant enim eo ipso uertigines quæ in imum obsorbent, tum ob eam quam diximus causam, tum etiam quod mare illud præaltum est, terraq; ad longinquum usque subhiat cauernosa. Vertigines igitur eousq; per uim ductitant: itaq; efficitur, ut inibi fragmenta nulla ualeant fluitare. Fluxus autē ille fieri solet, cum flatu desistente priore, mari item fluente, flatus aduersus primo occurrat, maximeq; cum auster. Cum enim undæ inuicē cursitāt, inflictu prætereūt mutuo, quo scilicet modo in fluminibus fieri nouimus: atque ita mare in gyrum uertitur, quæ uertigo, aut uertex uocata est. Fertur autem unda in anfractum, initio motus ualido desuper irruente. Igitur cum undas urgere in latus nō liceat (impulsu nanq; repelluntur mutuo) cōpelli prorsus in imum necessariū est. Quam obrem id quoq; deferri eodem unā cogitur, quod uertigo prehenderit: eademq; causa est, cur etiam nauigia resimentur, repandaq; deferantur, cum deuorantur à uertigine. Iam enim aliqua erecta ex toto descendisse memoriæ proditum est.

6 Cur mare Ponti candidius, quàm Aegæi est: Vtrum propter uisus refractionem factam de mari in aerem. Est enim aer Ponti crassus, & albidus: itaque fit ut etiam maris pars summa talis esse uideatur. Aegæi uero quoniam à longinquis usque purus & liquidus est, cœruleus cernitur: quocirca mare quoq; aeri renitens, colorem eundem repræsentat. An quod lacus omnes, quàm mare candidiores sunt. Pontus autē in lacus speciē propemodū transit, eò quod multi in eum fluij effluūt: nec uero mari solū candidior lacus est, uerū etiā fluij. Vnde pictores flumina pallida, mare cœruleū, lacū candidū pingere nō inepte cōsueuerūt. An quia per aquā bibi idoneā uisus penetrare facile potest, aerē uersus reflectit: è mari aut nec sursum reflecti potest, quoniam leuis aqua non est, & deorsum progrediens fatigatur:

fatigatur, itaque fit at mare nigrū esse uideatur. Atqui mari quod lacum simulat, pars dulcis per summa innatat; falsa uero in imo est. Quamobrem quod id penetrare aspectus nequit, sed ad lucem reflectitur, albedinem per summa ostendit.

7 Cur mare minus quàm aqua bibi idonea, frigidum est, omnesq; falsi humores non ut dulces frigidi sunt? Vtrum quod mare spissius & corpulentius est; tale autem quodq; minus refrigerari potest; sicut etiā amplius incallescere aptum est, quippe quod calorem seruare suam ob densitatem melius possit. An quia mare pinguius est, quocirca flammam æque extinguere atque ceteræ aque, non potest; calidius autem quod pinguius est. An quoniam multum terræ in se continet, propterea siccius est; quod autem siccius, idem calidius est.

8 Qua de causa qui mari se lauerint, ocyus resiccent, cum mare grauius sit quàm aqua dulcis? An quia crassius & terrosius est; ergo cum parum humoris habeat, meritò sicari potest celerius.

9 Cur perflāte aquilone mare perspectius atq; trāsucidius sit quàm austro? An quia mare cum serenū est, colorem trahere sibi assolet; inest enim aliquid pinguis in succo falso: indicium, quod die tepidiore oleosum quiddā secerni uidemus. Ergo tranquillo tepidioriq; mari succus iste sua leuitate per summa panditur, quod aquilone fieri minus potest causa frigoris. Est autem aqua translucidior quàm oleum, id enim colore obducitur. Aqua uero expers coloris uisu obuia, apertiorē sui præstat suspicionem.

10 Cur fluctus uentum præ se omnes ferant? An quia flatus futuri indices sunt; flatus enim impulsus aeris est. An quia uice propellendi successiua cōsistunt. Propellit autem flatus nōdum continuus, sed exoriens. Primus igitur quasi emarcuit, mox autē hunc alter propellit, factaq; altera densitate elanguescit; quare cum hoc propulsum iam adest, propellens quoq; illud uenturū esse palā fit; facit enim idipsum cum incipit.

11 Cur fluctus ante quàm flatus erumpit? An quia non simul flatus desistit, & mare undabundū sedatur; sed mare postea cessat, ideo fieri potest, ut qui mouerit spiritus, ante occidat quàm sensu obuius sit; itaque non fluctus spiritu prior est, sed ille latet, hic patet. An flatus non undique simul spiret, sed primum unde exortus sit; simul autem spirat & mare sibi proximum agit, quod exitum subinde proximū mouet; atque ita fieri potest, ut fluctus flatum possit anteire. Motus enim ille uelocior à mari, non à flatu principium ducit.

12 Cur in mari melius quàm fluuijs natare possumus? An quod qui natat sedulo aque adnitendo natat; adniti autem firmiter ad id possumus quod corpulentius est; at aqua marina fluuiali corpulentior est; crassior enim, & ad renitendū ualidior.

13 Cur mare deuri potest, aqua non potest? An & aqua deuritur; sed mare minus ignem extinguit, quoniam pinguius est. Cuius rei indicium oleum facit, quod ex sale depromi potest. An etiam meatus maris minus congruant igni, ut qui crassiores sint, & eo magis quod salis ratio non deest. Vt igitur quod siccum est, minus extinguere, quàm quod humidū potest, ita etiam quod amplius siccum est, idem ex ratione urentius esse debet, & alterum magis altero; quo enim siccius, eo calidius est; mari autem istæc ambo inesse plenius palā est.

14 Quam ob causam demersi in mare plus temporis ualeant tolerare, quàm in fluuiō? An quia fluuialis humor tenuior, subiens igitur copiosius strangulat.

15 Cur mare perspectius & dilucidius est q̄ aqua potu idonea, cū crassius sit; dulcis enim salsa tenuior est. An tenuitas causa nō est cur mare dilucidius sit, sed directi meatus id faciūt, quos tū plurimos, tum amplissimos cōtinet; ergo illa potu idonea spissa ex tenuitate suarū partiū est, falsa ampliorib; interstitijs inanit. An quia mare purius et syncerius est; terra em nulla in eo permanet; arena suo pōdere delapsa, in
(imum subsidet.

- At humor dulcis mistus cum terra est, quæ interueniens facit ut citò perturbetur.
- 16 Quam ob causam mane aura frigida de mari nõ spirat, de fluminibus spirat? An quoniã mare locis patulis spatiosisq; dilatat, flumina angustissimis cõcluduntur. Aura igitur maris per multa uastaq; spatia dispalata redditur imbecillis: fluminum autẽ uniuersa extinguit, itaque amplius ualet, & frigidiuscula meritò occurrere potest. An causa non in eo est, sed ut flumina sua natura frigida sunt, sic mare nec frigidum neque calidũ est: aura autẽ omnisq; respiratio, humore uel calefcente uel frigescente excuti solet. Vtrũ enim ex his fuerit, humor aerefcit, quo aerefcente, aer qui inde ortus spirat, aura est: qui si à frigidis proficiscitur, frigidus meritò spirat: si à ualde calidis, citò refrigerat. Fluiuos igitur frigidos cõperire omnes possumus: mare autem neq; frigidum, neq; calidum ualde est: itaq; nec frigidum esse id potest quod ex eo respirat, cum scilicet mare frigidum ipsum non sit, nec citò refrigeratur, quia calidum ualde non est.
- 17 Cur fluctus altioris pelagi tardius desistat, quàm breuioris? An quia res omnis serius ex motione multa, quàm pauca requiescit: æstus autem magni pelagi amplior quàm parui est, ergo nihil temerè agitur, si tardius quietatur.
- 18 Cur aqua salsa frigida bibi non potest, calida refrigerata ue postquam calfacta est, melius potest? An propterea, quod de contrario in contrarium res quæq; mutari solita est. Aqua autẽ salsa dulci opposita est, & cum calefcit, portio falsi decoquitur, cum refrigeratur, in imum defertur & subsidet.
- 19 Cur aqua posita propter mare, dulces magna ex parte, non falsæ comperiantur? An quia percolata potu aptiores redduntur: percolari autem id melius potest, quod mari propius situm est.
- 20 Cur aqua salsa profluere nequeat? An quia stabile quod graue est. Salsa autem aqua grauis est, quapropter calidæ tantummodo ex falsis profluere possunt: habent enim sibi leuitatem quæ pondus falsuginis superat: calidum nanque leuius est. Adde quod aqua profluentes per terram nimirũ percolari queunt: itaq; quantum crassius & grauius est, id assidue magis magisque defertur & subsidet, quantum leuius atque syncerius id seuocatur & profluit. Vt enim falsum graue, ita dulce leue est: atque ita efficitur ut sint dulces quæ profluunt. Hac eadem causa est, & cur aqua salsa cum mouetur mutaturq; dulcior fiat: leuior enim per motum atq; syncerior redditur.
- 21 Cur si quis in Affrica propter mare infoderit, aquã principio dulcem, post breui falsam eandem cõperiet, cum cæteris in locis minus id ipsum eueniat? An prima loci illius aqua concocta sub terra est, quæ cum diutius manserit, falsior à mari transmissõ efficitur, ut quæ nuper constiterit: cæteris autem locis aqua uel nulla est, uel plurima nulla prohibente siccitate est.
- 22 Cur sal eliquari ocyus aqua salsa quàm dulci possit? An quod eliquari non aliud est, nisi ab humore calore ue subeunte resolui & dirimi ita ut liquidũ sit: eliquare autem nequeunt quæ uel subire omnino non possunt, uel quæ ita subeunt ut tangere nequeant. Vix illa uero eliquant quæ facile transmeant: cõtrà celerrime dirimunt, quæ per uim se intrudunt. Subire autem nequeunt, quæ amplis admodum partibus constant, quippe quæ meatus rei subeundæ excedant: cõtrà quæ minutoribus cõstant, transeunt sine tactione. Atqui ut dulcis aqua tenuior, ita salsa crassior est: ergo altera sua tenuitate facile penetras uix liquefacit, altera subit quidem, sed minus propter suarum partium magnitudinẽ: itaque cogere & proinde dirimere celerius potest.
- 23 Cur aqua minus candeat si moueatur: quod uel maris æstu inspici potest. Vnde Homerus, flatu oriente, inquit, & flatu nigrescit pontus eodem. An duabus de causis: nam si ex propinquo cõtuimur, causa est, quod uisio magis transmeat aqua manente

manente quàm mouente: eripitur nanq; trames omnis directus cum mouet. Candidum autem id esse uidetur, quod perspectum atq; perlucidum est: per quod enim uisus transire nequeat, id atrum esse affirmant: quamobrè aerè quoq; nigrum è longinquo, candidum ex propinquo uidemus: & maris, ut quod propè adest, candidum: ita quod procul, cæruleum & nigrum: sed si è longinquo spectatur, causa est motus quidam, quo aspectus mouetur, cum se ad elongatiora deducit. Quinetiam cum aqua quiescit, aspectus uniuersus in lucè reflectitur: qd fieri nequit, cum illa mouet.

14 Cur fluctus præalti pelagi nequeant superfringi, quemadmodum parui? An quoniã aqua parua distrahi ab aere magis potest quàm multa, propterea percussa facilius frangitur. Atqui in alto multa, in breui pauca est, quæ in fluctus cõpellitur.

25 Cur loca austrum uersum spectantia aquas continent saliores? An propterea quod mare in terram sub austro interrumpit, dulces cum salis miscentur.

26 Cur aqua salua uino dulci magis quàm austero supernatat? Vtrum quod dulce plus terræ continet, sicuti uua passa. An quia grauius & lentius dulce est, itaq; minus miscetur, immistumq; relidet atq; innatat.

27 Sed cur omnino possit innatare cum terrena sit? nanq; delatio huius deorsum est. Vtrum propter calorem modo salis: excremento nanq; per summa erumpenti res similis est. An alia causa sit: nam si non propterea ita fiet, uel dulci innatare minus incredibile erit: calidissimum enim est.

28 Cur fluctus antè interdum ueniant quàm uenti? An ea de causa, qua etiam postea desistunt. Primus etenim flatus prius quasi languescit quàm fluctus ille impulsus: deuenit autem in terram, non ea unda quæ prima impulsã est, sed id uice parã subinde impellitur, quod proximum deinceps exceperit.

29 Cur littora fluctuosiora solida sæpe efficiantur, adè ut planè pauimentata uideantur: & ut solida sunt, quæ frequentia fluctuum concalluerunt, ita pars remotior soluta sit admodum & cedens? An propterea quod fluctus arenam non minutissimam, sed maiusculam procul eijcit, ut & manus non quod minimum est, id maxime longe iacere potest. Tum etiam cum permulta & uaria promiscuè conquantantur uersenturq;, pars minimorum interlapsa spissat, atq; consolidat: mox fluctus residentis motio nihil propterea protrudit, sed opprimit, pauimentatq;: ergo quod exigua procul exilire non queunt, incidit ut ex paruulis moles coagmentet, quæ quoniam motu frequenti agitatum est, continua redditur, arena scilicet intersapsante prætenui, dum compages contentione perpetua consistat, cum fluctu ultimo pauimentatur, & humor leniter, sensimq; irrorans conglutinet. At pars seposita orè arida, disgregatur & finditur: lapillis etiam constat maiusculis, minusq; complanata est.

30 Cur superius mare salius & calidius sit quàm inferius: & puteis quoq; potu idoneis pars superna falsior sit quàm ima? quanquam esse è contrario debuit: grauius enim quod falsum est. An quia sol & aer partem humorum leuissimam assidue detrahunt: dulcissimum autem quod leuissimum est, potissimumq; de propioribus locis hauriunt. Et maris igitur & aquarum dulcium summa, uis solis exercet: itaq; falsius id esse necesse est, quod his residuum extat, unde humor dulcis exactus est, quàm unde nihil uel minus abijt: propterea calidior quoque pars eadem superior est: falsum enim quàm dulce calidius est. Quapropter quibusdam ex ijs qui à disciplina Heracliti sunt, placet, ut dulci ex aqua siccata, concretaq;, lapides terraq; creentur: mare autem sit, unde sol exhalationes eliciat.

31 Cur maris pars terræ proxima dulcior est? An quia frequentius mouetur: falsus autem humor cum mouetur dulcior redditur. An quoniam aqua in profundo falsior est: minus autem alta, quæ proxime terram est. Quamobrem quæ statim à terra præcipiti altitudine descendit, falsa est: nec dulcedinis tantundem reddere

- potest, cuius rei causa est, quod falsa suo pondere in imum potius deferatur.
- 32 Cur mare solum omnium aquarū deuri potest? Non enim pluuia, non fluuia, lis, non aliqua potu idonea. Vtrum quia multum continet terræ, quod salis argu- mento ipsius constat? An quoniam pinguiusculū est, quod oleum demonstrat, quod in sale refudetur.
- 33 Cur lacus arenam uel nullam faciat, uel minus quàm mare, & fluuius? An quia saxa in mari consistunt, & terra deusta maxime est, arena autem saxum in parua minimaq; perfractū est, quod ictu fluctuū frangitur. At in lacum saxa non aequè cōsistunt pura synceraq;, neque frangi itidem possunt, eo quod fluctus non pari modo excitantur. Sed in fluuijs cōfici arenam potius dixerim, quoniam terram hi detrahunt, saxaq; suo fractu perfrangunt.
- 34 Quam ob causam cum lacus uel diminutus uel exiccatus est, frumentū in cam- po acrius gelu deurit: Vtrum quod humor lacus aerem suo uapore tepescit, ut minus atque imbecillius cōgelascit, quàm locis palustribus & cauis. An de terra, ut uulgò dicitur, frigus incipiat, & subeat sensim. Lacu igitur absumpto, frigus per terræ spatia ampliora plenus inuadens gelu instringit, deuritq; amplius. Locis autem cauis atque palustribus frigora de imis aspirant, quod etiam uulgò credi- tur: & quanquā terra caleat tempore hyberno, tamen quia humida est, calor per summa insidens, refrigerat & perit. Humor enim nec adeò procul est ut refrige- rari caloris interioris beneficio nequeat: nec adeò paucus, ut nihil madeat: madet enim terra ubertim. Fit igitur eo ipso cōgelascente, ut quasi super glaciem & am- buletur & habitetur.
- 35 Cur mare simul falsum & amarum est? An plures esse in mari sapes nil pro- hibeat, quippe cum genus falsum amaro cōiungi, esseq; simul latissime pateat.
- 36 Cur lapides & testæ in mari rotunda reddant? An quia extrema cōpari adem- ptu circumfracta, in rotundam se colligunt speciem: hæc enim sola simili extremo clauditur, mare autem quoquo uersus agitando pariter circum undique frangit, atque obtundit.
- 37 Quamobrē nonnusquā si quis circa mare infodiat, aqua dulcis principio ema- net, post uero falsa efficiatur? An propterea quod mare ipsum dulcē illum humo- rem sub terra transmittit percolatq;, merito principio dulcis est: leuior enim dul- cis, quàm falsus est, itaque prior occurrit: & mare dulcis aliquid humoris in se ha- bet, quod terræ permistum facilius innatare potest. Falsum uero, quoniam & gra- uius est, & aptius, ad secandū in imum defertur. Siue igitur ita est, siue per uenas ex cōtinente in mare dulcis profluat humor, non immeritò per maris summa ex- tate possit, quā se cum eo cōmittat: ergo meatibus postea patefactis humor falsus copix suæ ratione uincendo, falsugine totam afficit aquā. Accidit enim, ut superis obseptis meatibus, cōfluuium falsi humoris iter aliud faciat, contraq; patefactis to- tum istuc perferatur, quomodo in corporis uenis fieri nouimus.
- 38 Cur mare, cum grauius quàm aqua potu idonea sit, clarius atque perspectius est? Vtrum quia pinguius est: nam si oleum affusum efficere potest, ut melius per aquam incernere sit, merito cum ipsum mare in se pinguis aliquid habeat perspe- ctius & dilucidius sit: ipsum enim oleū aqua leuius est, quamuis non perspectius. An mare nō perspectius est, sed esse tale uidetur: quippe cum aqua dulcis, aut fon- tis, aut fluminis sit, fons suam aquam non sine terra emittit, ut purissima esse ne- queat, flumen tum terram, tum fecem detrahat. Causa igitur hæc sit, cur dulcis mi- nus perlucida appareant.
- 39 Qua de causā qui mari natant, uentre salubriter euacuant: haud enim quia la- borant: nam qui curriculo eunt, uehementius elaborant, sed tamen non ita eua- cuantur. An non omnis labor id faciat, sed solus qui nullā dat causam tabescendi
intestinatorū

intestinorum: maris autem mora uel omnino edacior, & uentris inanitate adustior hominem reddi uidemus: est etenim uapor maris calidus & siccus.

- 40 Cur lacus Pasa, qui potu idoneus est, lauat simul & purgat uestimenta: humor enim dulcis lauare potest, amarus purgare atq; abstergere, quæ quidem haberi simul non possunt. An nullus humor uestimēta suo amarore possit purgare, sed lentore tantummodo: quamobrē trunculi, & quæcunq; mucosa, uim absterforiam obtinent. Igitur & amara quæ fermē lentescunt, purgare queunt, cætera nequeunt. In hoc autem lacu accidit, ut nitrosæ uirtutis amarū totum deustum sit, pingue & lentum remaneat. Hoc igitur abstergit & purgat, lauat autem suo dulci humore.
- 41 Cur maris undabundi quod desistit, albicat: quod prouoluit, nigricat? An quia quod minus cernimus, nigrius id esse uidetur: minus autem cernimus quod mouetur, quàm quod quiescit. An quoniā cædet, quod transpicitur: nigrescit, quod aspectu peruium non est: minus autem id transpicitur, quod mouetur.

eorum quæ ad aquas calidas pertinent,
Sectio uigesimaquarta, cuius quæstiones XIX.

VR aqua perfusi calida, minus calorem percipimus, cum peruncti oleo fumus: An propter corporis leuitatē facile aqua dilabitur, minusq; immoratur, quàm ut calor subire ualeat.

- 2 Cur puteorum aquæ tepidæ à meridie æstate reddant? An quia tunc frigiditate aeris iam superata, calor plenē inualuerit: ante autem frigor calore soluitur & cessat. Non enim simul alter cessat, alter inualefcit, sed spatio temporis.
- 3 Cur aqua interdū facta calidior, quàm flamma, ligna deurere nequeat, flamma queat? An quia flamma pretenuis est, spiritusq; ex ea proficiscēs partibus tenuissimis constat: aqua profecto crassiuscula est, itaque subire non potest. At uero flamma, carbonumq; ignitamentum suam ob tenuitatē facile subeunt, atq; resoluunt.
- 4 Cur aqua feruens liquefacere nequeat, uenter queat? Vtrum uentris calor sua tenuitate subire potest, aqua sua crassitudine nequit. An quod cætera quoq; liquefieri humor prohibet. Nulla enim res est, quæ inter humorem dilabi, & tabescere possit. At in uentre humore in uesicam secluso, facultas resoluēdi acquiritur.
- 5 Cur fundus uasorū non urit, quæ aquam feruentissimam cōtinent, sed plerique fundo sustinentes deportant: aqua uero ipsa exempta urere potest? An eo quod calor in fundum uasis contractus, extingui ab aqua potest. Quo fit etiam, ut eliqua rires nequeat, eliquabilis si quid humoris admittatur.
- 6 Cur aqua non perinde hyberno tempore ut æstiuo efferueat, non solum pari concalfacta igni, sed etiam pleniori, & tantundē calens, atq; etiam uehementius? An propterea quod aquæ efferuentia bullarum elatio est: aqua igitur ipsa non minus hyeme, quàm æstate calefieri potest: sed bullas efferri frigus ambientis aeris prohibet, itaque minores, paucioresq; consistunt: at æstate contra omnino est. Ille autem efferuendi æstus non nisi frequentia, magnitudineq; spumæ exultat.
- 7 Cur calida aqua rugare potest, ignis qui tam calidus est, non potest? An quia ignis spiritum agit, ut tumefacere ualeat: circum enim cutis obtenditur: ruga autem cutis, contractiuncula est.
- 8 Cur fundi uasorū, quibus calfacimus aquam, tandiu calidiores sunt, dum aqua ipsa frigidiuscula est? An quoniam aqua adhuc frigida calor concludatur circum, obsistatq; intus, cum ei exitus omnis denegetur. At uero aqua cōcalfacta, quod nihil præterea calor arceat, sed libere respiret, diminuaturq; fundus frigidior reddi, non secus ac balneæ: has enim hyeme q; æstate calidiores experimur, quoniā calor hyberno potius q; æstiuo tempore aeris circumfundentis frigore intercluditur.

- 9 *ἐκπύεσθαι*
more bullarum
exilit.
- Cur aqua feruens nunquam expallat; fresum omne, atq; lenticula solida expa-
flantur: quanquam his leuior aqua est; leuius autem procul proijci facilius potest.
Quinetiam argentum cum decoquitur, idem hoc facit. Itaq; qui in officinis argen-
tarijs defecandi funguntur officio, argenti reliquias colligunt lucro. An quia expa-
flationem calor agit euaporando, cogendoq; ea quę suo naturali impetu obstant,
Aqua igitur quoniam leuis & prætenuis est, nihil per uim reiicit; itaq; nimius ca-
lor colligi non potest, sed ante quàm cōtrahatur, reprimitur omne, atq; excutitur,
quod subinde accessit. At uero quę corpulentiora sunt, ut polenta, ut argentū, hæc
ut per sui corporis grauitatem arcent, repelluntq; ita ui per renixum erumpunt,
ut calor quā uicerit, exiliat uehemens. Facit enim corpulentię spissitas ne transeat,
sed arceatur, dum ictu caloris superfluentis extrusus sit atque eiaculatus. Fit ergo
ictus non impulsus, utpote cum calor inferius sursum uersus efferatur celeriter.
- 10 Quia de causa quę parum temporis calido in humore maduere, tument: quę
multum, hæc collabuntur & rugant: An quoniam calor, ut ex cōcretis humorem
elicit, ita ex humore spiritum creat, densaq; omnia laxat. Principio igitur concre-
ta tepefaciens, facit humidiora, cum spiritum ex humidis ducens diffundit, & tu-
mefacit. Cumq; amplius calfacit, partem summam elaxat, ut uapor inde respiret;
humorq; exiccatus facit, ut moles cōcidat: qua collapsa, cutis omnium summa ru-
gatur: quo autem magis contractione inæquali flaccescunt, eo rugosa multiplici
asperitate efficiuntur.
- 11 Cur aquis calidis potius quàm frigidis lapides concrecant atque coagmenten-
tur: Vtrum quod lapis defectu humoris cōsistit, caloreq; potius quàm frigore hu-
mor deficit, & lapidescit calore: ut etiam Empedocles, Lapidem, inquit, & saxa fer-
uentiū aquarū opera cōficit. An non solum calor elapidat, sed frigor etiam humo-
rem nimio gelu absumendo indurat, facitq; lapidem. Quod nimiū frigus ita agit,
simpliciter quoq; ita agi posse certum est.
- 12 Cur si inter aquam pedem quis teneat calidam, pede quiescente aquam minus
calidam sentiat, mouente calidiorem: An idem quod uel in toto corpore accidat,
Si quis enim curriculo it, aerem qui subinde obuiā fuerit sentit frigidiorē, eoq;
magis, quo cursum agit prolixiorē.
- 13 Cur amplius in sole res calidę, quàm in umbra refrigerantur: Vtrum quia mi-
nor calor à maiori absumitur. An quod in umbra frigor circumfundens, calorem
interiorem reprimit, nec effluere sinit: quod idem moribundis aqua offusa frigida
aduehit, quippe quę calorem concludat & arceat, ne foras se promat. Deniq; per
hyemem omnibus accidit, calidiorem suam esse partem interiorem. At in sole ui
nulla arcente calor effluit, atq; ocyus euanescit.
- 14 Cur aqua minus salubris balneo sit, quam sol tepefellerit: Vtrum quia corpori
adhuc insidens refrigeratur, horroremq; mouet. An est etiam istud: ueruntamen
& si quis ea sæpe utat, ualetudini fiat obnoxius. Res enim calida, omnino uim co-
quendi, siccandiq; obtinet; frigida compescere, atq; contrahere potest. Itaq; utraq;
aliquid boni affert: quapropter aqua & frigida & calida ex igne balneum præstat
commodum. At quę sub sole tepuerit, ob sui caloris imbecillitatem, præbere illo-
rum neutrum habet, sed humificat tantum perinde ac luna.
- 15 Cur aqua sole calfacta parum salubris sit: An quia rigorem aduehit, ubi refri-
geratum est.
- 16 Cur aqua Magnesiæ & Artanæ feruidæ satis sint potu idoneæ: An quoniam
aquæ copia dulcis ad profluentē calida sese applicat, eo tum modo, ut salugo tol-
tatur, & calor eduret.
- 17 Cur aquæ Magnesiæ feruidæ feruere quidē aliquando desierunt, falsæ tamen
nihilō esse desierunt: An quod aquæ copia frigidæ aliunde fusa in fontes feruidos
calorem

calorem omnem extinxit. Itaque terra tamen si falsa persistere potuit, calida tamen esse propter aquae adiunctae copiam non potuit. Proximum igitur id accidit aquae, quam per cinerem transmissam colamus: haec enim transmissa per calidum cinerem, nec ipsa suum frigidum amittit, & cinerem frigidum reddit; falsa tamen, amaraque per cinerem est. Sed cum aqua quae frigida accesserat, alienigena esset, calor uernaculus terrae frigidum illum pauciore uice uersa potuit: atque ita suum calorem aquae receperunt.

18 Cur aquae feruidae falsae magna ex parte proueniant? An quod pleraeque omnes per terram aluminosam percolantur; quod odore earum constat; exustorum autem omnium cinis falsus est, sulfurque redolet; quapropter feruida omnia modo fulminis urunt, & quidem plura fulminis tactu calida extiterunt.

19 Cur calidae balneae sacrae habeantur? An propterea quod sulfure atque fulmine, rebus ingenue sacris proueniant.

EORVM QVAE AD AEREM PERTINENT,
Sectio uigesima quinta, cuius quaestiones XXII.

VR membra corporis nostri in utribus obtenta inflatis doleant? Vtrum propter pressuram aeris. Vt enim extrinsecus utrem prementi aer non cedit, sed repellit; sic etiam quae intus tenent, aer comprimunt, atque affligunt. An quia per uim aer retinetur, stipaturque, foras uersus suapte natura undique impetens; nimirum ad id corpus enititur, quod medium continet.

2 Cur paludibus iuxta fluuios positae fieri soleant, qui bomugi appellantur, quos tauros numinis religiosos fabulae narrant? est id sane fremitus mugitui tauri adeo similis, ut qui uoces audiunt, non secus afficiantur, quam si taurum senserint mugientem. An cum aut fluuii in paludes se fundunt, aut paludes restagnant, & uel à mari offensae retorquentur, uel flatum uniuersum emittunt, tum fremitus ille excitatur. Causa uero quod terrae caernae infodiuntur, in quas aqua interruptens, quoniam fluctus in eiusmodi redundatione mouetur, aerem per angustias, ceu si quis in amphoram inanem strepitum per osculum mouerit, mugimento similis sonus exultabit; mugitus etenim bobus per id ipsum figurae genus profertur. Multas autem, mirasque uoces informare figurae caernarum uariae possunt; nam & amphorae fundum si quis detracto operculo uicissim modo intus attrahens, modo extra depellens perterat, sonum per intercapedinem tam ingenuum reddet, ut belluae pertimescant, & fugiant; quod pomariorum custodes emoliri consueuere.

3 Cur aer cum aquam tangit, non humescit? nihil enim de caeteris est, quod si tetigerit, humidum non reddatur. An ita eorum extrema coeunt, ut simul sine ullo interstitio sint, nec plano diuerso distinguantur. Igitur caetera quoniam grauiora sunt, subsidunt, itaque humorem sibi admittunt. Aer ut leuior nihilo inferius uerget, quam extremum limitet. Tangit ergo, quia nihil interioret: remanet expers humoris, quia semper super aquam extat.

4 Cur nocte media & meridie maxime caelum soleat tranquillari? An quia uenti tranquillitas aeris statio & requies est, qui tum constare maxime assolet, cum aut uincit, aut uincitur; etenim quandiu pugnat, mouetur atque inquietatur. Vincit autem maxime nocte dimidiata, uincitur meridie; ut enim medio noctis sol remotissimus, sic meridie proximus est. Ad haec, flatus uel ortu solis, uel obitu incipit; cessat qui ortu coeperit, cum uictus est; qui uespera, cum parta uictoria definit. Itaque fit ut alij meridie, alij noctis medio cessent.

5 Cur prima luce & iam mane frigus sit amplius quam nocte, cum sol à nobis

propius absit? An quoniam cum dies instat, ros cadit, atque pruina, quæ frigida sunt: ergo inspersis locis omnibus frigidus humore, merito acrius refrigeratur.

6 Cur in Ponto intentius & æstus & frigora fiant? An aer regionis illius sua crassitudine nec hyeme tepescere, nec æstate refrigerari potest. An propter uarium solis cursum: recedit enim per hyemem, accedit per æstatem.

7 Cur noctu potius quam interdiu serenum sit? An quod & flatus & perturbationis causa solis uis est. Istæ enim motu accito quodam oriuntur. Calor igitur cause est, ob eamque rem cum is adest, quiescunt omnia, & sole abeunte magis quam ueniente, & quod dici solet: Nauibus hyberno uentos dat terra secundos,

Tunc mare fert sæuos; calidi sed mensibus anni, Terra dabit sæuos, Ponti ferret unda secundos. hoc sibi uult, quod ubi motus maximus est, ibi minime quicquam uel seruari, uel consistere potest: æquabili nanque statu, uiribusque efficacioribus esse id debet quod consistendum, conseruandumque sit. Mare autem hybernis temporibus, terra æstiuus sæuire illum in modum solita est.

8 Quam ob causam humor pleno contentus in dolio, diffusus in utres, non solum cum utribus recipi ab eodem dolio possit, sed etiam locum relinquere, quo etiam plus humoris capiatur? An quoniam aer in humore inest, qui dum in dolio est, excerni propter dolij magnitudinem non potest: fit enim ut exprimi de maiori uel humor, uel spiritus difficilius possit: quemadmodum etiam de spongijs amplioribus minus exprimitur. At cum in parua digeritur, extrudi iam de utribus expeditius potest. Itaque dolium, & utres, & humorẽ etiam alium capit, magisque in uino id accidit, quia plus in uino aeris inest, quam in aqua. Huic sanè proximum, cineris & aquæ tantundem simul uas idem capere posse, quantum plurimum utriusque seorsum infusi capiat. Cineris enim complura caua & inania esse uidentur, quibus aqua sese insinuat, ut quæ tenuior sit: & constipat uero, spissatque arctissime, quoniam particulatim constipatio agitur. Densantur enim adductanturque omnia plenius, cum paulatim constipantur, quam cum uniuersa: quod cum ita fiat, cinis collabatur, & subsidet, simulque humorem in se per cauorum suorum opportunitatem admittit. At si cinis qui in aquam immittitur, calidus est, aquam dirimit, uertitque in aerem. Idem illud agetur etiam, si primum aqua infundatur, post cinis iniiciatur: unde aquam etiam ipsam caua quædam & hiantia in se continere putaueris. An non aqua cinerem sibi admittat, sed cinis aquam. Quod enim tenuius est, subire id posse congruum est. Constat itẽ experimento: cum enim cinis inspergitur, eodem reliqua aqua confluit, quo loco inspersum est. Cuius contrarium certe fieri debuit, si aqua cineris esset capiens. An si prius aqua uas ex toto impleuerit, nihil præterea capiet, sed addito quolibet effundetur. Sin autem ubi semel aliquid aquæ infusum est, cinis descenderit, iam tunc quod dixi eueniet: quippe cum cinis sit ipse, qui capere ualeat. Hæc eadem ratio est, cur foueæ terram exemptam recipere nequeant. Locus enim ab aere occupari uidetur: itaque fieri non posse, ut tantundem recipiatur.

9 Cur aer, qui luce crassior est, solida ualeat permeare, lux ipsa non ualeat? An quia lux per directum tantummodo fertur, ob eamque rem oculus, qui transpicere per rara non possit, ut per pumicem, quia meatus euariant, per uitrum facile possit, quia meatus positi è directo sunt. At aer impedimento nullo arcetur, quoniam quæ transit, tendere è directo non solet.

10 Cur aer per aquæ tactionem frigidus reddi possit, humidus non possit, etiam si quis in aqua uehementer inflarit, ut fluctus inde moueatur, & inundetur. Frigidum autem reddi constat, eo quod qui ex aquis aspirat, refrigerat? An frigidus esse, calidus uero naturæ suæ habilitate potest, ut rei tactu immutetur, quam tetigit:
humidus

humidus esse idcirco non potest, quia leuior est, neque ima humoris unquam sua ipse petit natura, sed summa semper, planumque attingit: & si deorsum cogatur, humor quoque feretur inferius, ita ut nunquam in profundum sese ire patiatur.

- 11 Cur aer bullis contentus, aut de imis aquæ ascendens, haud unquam madidus emergat? An quia humor non insidet, sed dilabitur; qui tamen continet bullas, uel minor est, quam humefacere ualeat.
- 12 Cur aer madere non possit, aqua autem queat, quippe quæ etiam translata in aerem madeat? An eadem causa sit, qua & lapis madere nequeat. Haud enim madendi omnibus uis data est, sed ijs tantum quæ lenta sunt & humida.
- 13 Cur utres inflati ualeant fluitare? An propterea, quod aer sursum effertur. Vtres enim ut inanes deorsum feruntur; sic inflati supra ideo resident, quod ab ære sustententur. Sed si aer eleuet, atque prohibeat quo minus deorsum ferantur, cur inflati grauiores efficiantur? & qui fieri potest, ut cum grauior sit, emineat; cum leuior, deferatur?
- 14 Cur aer non sursum feratur? Nam si ex motu caloris spiritus excitari debeat, ignisque sublimia petere natus sit, spiritus eodem currere debuit. Siquidem mouens illud sursum uersus impellit, quodque mouetur, eodem ferri aptissimum est. Hunc enim tramite ferri obliquo latissime patet.
- 15 Cur aurora frigidior, quam uespera est? An quoniam altera noctis medio prior est, altera meridiæ. Est autem, ut diei medium calidissimum, quia soli proximum est; sic noctis medium frigidissimum, quia remotissimum.
- 16 Cur temporis feruidi noctes molestiores, quam dies sunt? An quia flatus omnes tunc consulescunt; anniuersarij nanque illi & præuij minus nocte, quam interdiu spirant.
- 17 Cur incorrupta durare possint, quæ utribus continentur inflatis, aut uasis bene opertis? An quia putrent omnia, cum mouentur; immotaque omnia sunt, quæ plena; istæ autem plena.
- 18 Quam ob causam aere sudo apertoque frigus fit acrius, quam nubilo, cum stellæ sint calidæ, & cælum? An quia nihil tunc est quod uaporem arcere, continereque ualeat, sed diffundatur necesse est; at cælo nubilo arcetur, & aquilone magis quam austro, eadem illa de causa; auster enim nubes colligit, aquilo dispellit; & quidem aquilone magis quam austro euaporari uidemus, & hyeme potius quam æstate, aut propter dissimilitudinem, aut quia uapor non nisi refrigerato humore calido depromi potest.
- 19 Cur minus, quam plus aeris calidius sit, cum angusta omnia sint calidiora? An quia magis mouetur, qui plurius est; motus autem frigorem acciere potest; cuius indicium, quod calida cum mouentur, refrigerantur.
- 20 Cur aqua & terra putreant, aer & ignis non putreant? An quoniam omne quod putret calidissimum fiat necesse est; igne autem calidius nihil est. An quia refrigerari prius oportet, quod putredinem concepturum est; ignis autem calidissimus semper est, aer uero igne refertus est; nihil autem putret, cum calidum est, sed refrigeretur antè oportet, quam putreat. At aqua & terra uicissim modo calida, modo frigida effici possunt.
- 21 Cur cælum nubilum tepidius sit quam apertum, & placidum? Vtrum ut ueteres autores dixerunt, quia stellæ frigidæ sint. An id absurdum admodum est, sed quia cælo sereno uapor extrinigi melius potest; indicium, quod uento silenter ros & pruina consistunt. Cum igitur serenum est, calor difflatur, quo humor

PROBLEMATVM ARISTOTELIS

eruitur, atque effertur, itaque aer frigidior fit: qua de causa humor à calore demissus irrorat: at cum nubilum est, arcetur, & constat: quocirca nec ros, nec pruina contrahi potest, cum nubilum est: ergo calor ad terram remanens, facit ut tepor amplior esse possit.

- 22 Cur altis aedibus aer soleat ventilari, reciprocariq; praesertim cum tempus quietum est? An quod aer praelaxo quodam contextu, & hiatu lento est: ergo cum hic extrinsecus introire incoeperit, cedit & contrahitur aer, quem domus continet: quo collapsio adductoq; inanior redditur, qui foris est, & spatia multo laxiora capescit: quae in spatia aer domesticus relabitur, ferturq; expedite eodem, quoniam & ipse pendeat, & natura inanis reniti nequeat: quod cum per multa eius membra eueniat, proximus hunc aer sectatur adductus propulsione primoris. Tum eo large foras iam profluente, locus internus inanis redditur & uacuus, externus contra repletur, spissescitq; ac deinde in hunc modum reciproco fluxu actitatur.

Vicesima quinta problematum sectionis finis.

eorvm quae ad ventos pertinent,
Sectio XXVI, cuius quaestiones LXIII.

VR uentus caecias solus ex omnium uentorum numero, nubes ducere ad se possit? Vtrum quod uentus aduersus reflat eodem tempore, An quoniam de locis eminentioribus spirat: sunt enim partes, quae ad solem orientem uergunt eminentiores, quam quae ad occasum: indicium maris occidui magnitudo facit, & latitudo. Quod cum desuper in aduersum spiret, lineam sua delatione ista terram uersus conuexam agit, regionemq; inuadens, ut dixi occidentem, nubesq; per lineae suae figuram contrahens, ad se suo inde reflexu eas uocat, atque impellit: quod solus hic propterea facit, quia caeteris loca uel aeditiora sunt, uel submissiora, quae uersus, ut aut de imo, aut è directo flatus feratur deuexus, terram uersus necessum sit, ita ut ad postremum reflexus effici nullus queat, eo quod flatus non ad terram subditam aeris amplitudini finem protrahendi faciat, nec ubi aer cogi in nubes possit. Subsolanus ac caeteri minus caui, quoniam humidi non sunt, nubes non cogunt: itaque uel nullatenus, uel minus id ipsum facere possunt.

- 2 Cur aquilones anniuersarij fiant, austri non fiant? An austri quoque fieri possunt, sed continui, quia initium austri longe à nobis est, aquilonis in uicino est, quippe cum sub aquilone habitemus. Item aquilones anniuersarij tranquillo aere spirant, quippe qui per aestatem moueri soleant: austri uere oriuntur, cum aer minus quiescit: addo etiam quod auster humidus est, humido autem superior locus alienus. Quamobrem humores qui eo in loco consistunt, cito resoluntur, & euanescent: & cum humores erratici uagabundiq; sint, accidunt ut aer quoq; eodem ducatur, quò humores ipsi uarie dilabantur. Qui cum non loco eodem agitetur, efficit porro ut flatus diuersi orientur: flatus enim non nisi motus aeris est.

- 3 Cur auster post pruina spirare soleat? An quia pruina nisi facta decoctione haud unquam consistere potest: mutatio autem post concoctionem purgationemq; fieri in contrarium solet: aquiloni autem contrarius auster est.

Hac

Hæc eadem causa est, cur post niuem auster spiraret: omnino enim & nix, & grando, & imber, & omnis id genus purgatio concoctionis indicium est. Unde fit etiam, ut post imbres, cæterasque eiusdem generis tempestates, flatus desistant & consternentur.

4 Cur procellæ, hoc est uenti, qui excussi nubibus sæuiunt, imbre superueniente ocyus cessant? An quoniam aqua expressa uentres nubium confident, unde flatus origo est.

5 Cur non iidem uenti imbrem ubique afferant? An quia non iidem montibus ubique occurrunt, sed alijs partes aliæ sunt obiectæ. Nubes enim ibi magis consistunt, ubi uentus uix quasi loca ardua superans depellere præterea nequit: cum autem consistant, premuntur, rumpuntur, imbremque demittunt.

6 Quam ob causam cælum purum & placidum, serenum indicat, tempus turbulentum hyemem prænunciat? An propterea, quod hyems aere consistente, spissescenteque fieri solet: ergo cum sol euincit, discernit, illustratque aerem: cum euincitur nubibus, obfuscatur atque incrassatur. Quod si constitutio ualida, hyems continuo luce prima erumpit: sed si imbecillior sit, nec tamen ex toto succumbens, occasum uersus depellitur, quod consistit, ac inibi manet, eo quod aer terre proximus hyeme instante crassissimus est: et mox reliquus quoque consistit, quoniam initium, firmamentumque obrinet stabilitatis, quod suscipere, atque colligere possit, quantum subinde accesserit. Ut enim in acie conuersa in fugam uno resistente, cæteri quoque omnes insistant: sic in aeris ratione fieri solitum est. Quam obrem cito, imò repente interdum fit, ut cælum nubilum reddatur. Cum igitur occasus est perturbatus, constitutionem minime uictam esse à sole diu pugnantem firmissime indicatur: itaque plus item posse consistere consentaneum est. Et quidem minus timendum, cum hyeme prægressa, quam cum post serenum id accidit: quippe cum illa ratione ueluti reliquias quasdam restare, ac initium consistendi oriri uideatur.

καθαπαὶ δὲ οὐδὲς, cælum purum, uel serenum purum, id est, occasus purus. χερμαεὶνὸν, hyemem, tempestates.

7 Quid est quod flatus moueat tropæos, id est, quos uersarios aut reciprocos appellamus? An eadem ratio est, qua euripi mari reciprocante agitantur: nam & mare, & aer eatenus fertur, quatenus profluere licet. Deinde cum obice quadam amplius prograssandi licentia his tollitur, qui terra pergunt ob eam scilicet rem, quod suæ motionis, delationisque primordia parum habeant ualida, tunc reciprocantur, & redeunt.

8 Cur iidem illi tropæi de mari spirare soleant? Vtrum quia mare uicinum est. An quia tropæus apogææ, id est, flatus abterraneo contrarius est. Versarius enim tanquam reuersio abterranei est: quippe cum abterraneus flatus ex terra in mare profluens sit, cuius reciprocatio uersarius est: itaque de mari terram uersus spirare necessum est. An uenire inde putandum, quoniam aer collectus in mari est, qui illo fluxerat. Sed ratio cur nec in terram consistat, & reflectatur, cum profluit, quod mare in cauo est. Aer autem modo aquæ ad id fluit, quod cauissimum est.

9 Cur dici solet, Tertia lux nunquam nocturno aquilone laborat? An quod flatus septentrionis imbecilli sunt, cum nocte spirare incipiunt: argumentum enim non multum aeris esse motum, quod eo tempore spirare exorsus est, quo caloris exiguum est: exiguum nanque caloris, exiguum aeris mouet: atqui flatus minimi omnes intra triduum finiuntur: ergo nec is diuturnior esse debet.

10 Cur aquilo crebrius quam auster spirat? An quoniam aquilo parti orbis terrarum habitatae uicinus est, idcirco latere non potest. Simul enim ex sui

temporis breuitate & spirat, & adest: at auster quia è longinquo admodum, nisi uehemens sit, uenire non potest.

- 11 Cur auster minus hybernis noctibus quàm diebus spirat? An est quidem sol noctis etiam tempore australi regioni propinquus, & noctes ibi tepidiores quàm dies aquilonem uersus: itaque aeris multum mouetur, & nihilo minus quàm interdiu. Sed calor dierum uehementior omnem absumendo humorem, efficit ut minus spiraretur.
- 12 Cur auster canicula oriente moueatur, idq; lege naturæ certissima fieri soleat? An propterea, quod regio inferior orbis sole scilicet remoto minus calida est: itaque uapor inde large emigrat, & multi profectò austri spirarent, nisi anniuersarij prohiberent.
- 13 An omnibus astris tum orientibus, tum occidentibus, aer soleat commutari, sed cane præcipue? quod quidem flatibus latissime constat, qui eius ortu, & post ortum sequuntur. Quod cum æstus tunc uigeant, spiritus calidissimos per idem tempus oriri congruum est. Auster autem calidus est, & cum ex contrarijs in contrarium maxime commutari solitum sit, ortumq; canis præuij nuncupati antecedant, qui aquilones sunt, merito post eum auster spirat: quandoquidem assignari necesse est, idq; austris fieri orientibus: huic autem uerbo cum assignari dicimus, subiecta notio est aerem insigniter commutari: & quidem mutari flatuum omnia genera in uentos aduersos, aut dextros solent. Quod cum aquilo non transeat in latus dextrum, reliquum est ut in aduersum, hoc est, ut in austrum transeat. Quinetiam dies post brumam quintusdecimus, austrum præ se fert, eo quod bruma initiū quoddam est, moueturq; à sole is potissimum aer qui brumæ uicinus est: solē autem tunc ad austrum uergere certū est. Vt igitur cum ortum perreptat, flatus excitat subsolanus: ita cum meridiem adit, austros euocat: nec tamen statim à bruma id facit, quoniam breuissimas tunc agit distantias, sed quintodecimo, quia tempus id modicè se habeat ad primam discessionem. Totum enim id tempus pars conspicua est.
- 14 Qua de causa orionis exortu dies maxime uariant, flatusq; importuni moueantur? An quoniam in mutatione uaria maxime omnia sunt, quæ non uno certoq; tempore, motuue describuntur: atqui oritur orion ineunte autumno, occidit hyeme: ergo quia non uno tempore constat, sed alio incipit, alio cessat, flatus etiam inconstantes esse necesse est, utpote cum ancipiti conditione proueniant, quos sibi tempus utrunque sortitum est. Et quidem difficilem esse orionem & cum oritur, & cum occidit, ex temporis uarietate recte affirmant: turbulentum enim, atque inæquabilem esse necessum est.
- 15 Cur aquilo nocte exorsus die tertia cessat? Vtrum quia ex paruo, imbecilliq; initio prodit: tertius autem dies decretorius est. An quoniam uniuersus modo *ἐκ νεφελῶν*, id est, procellarum, & nubibus excussorum flatuum funditur, idcirco compendio cessat.
- 16 Cur plurimi aquilones spirant? An quoniam pars orbis terræ habitata septentrionibus subdita, est eminentior, & extra solstitium posita, & niuis plena, quæ nix montibus nonnullis nunquam deest. Cum igitur concreti humores tabescunt, flatus magna ex parte oriuntur: is autem aquilo est, qui à septentrionibus mittitur.
- 17 Cur austri hyeme, atq; ineunte uere, atq; autumno cessante spirare soleant, unda abundiq; sint, & contortuosi, atq; Africa non minus frigidi, quàm regioni nostrati aquilones? An propterea, quod sole propinquo spiritū moueri necesse est:

est: sol autem per hyemem austrum uersus perfertur, & ineunte uere, desinenteq; autumno iam calfacere incipit: æstate contra septentriones petit, & loca relinquit meridiana. Calidus autem propterea est, quia spiritus aer Africæ miscetur, qui calidus est: hinc etiam in mare corrupens ingentes excitat fluctus, facitq; australem æstatem.

- 18 Cur auster foetidi halitus causæ sit? An quoniam humida & calida corpora reddit, quæ maxime putredini opportuna sunt.
- 19 Cur auster profectus ex mari commodus ijs sit, quorum stirpes terra continentur? Nam & Thrasio campo terræ Atticæ auster de mari occurrit. An quoniam refrigeratus accedit: rubigo autem per humorem calidum, alienumq; consistere solet.
- 20 Cur uentus magna ex parte ante lunę defectus excitetur initio noctis, cum defectus medio incipit noctis, medio uero cum mane? An quoniam calor lunę propterea hebetatur, quia cursus iam proxime est, quod defectus exultet. Remisso itaque calore, quo retentus aer quiescit, rursus moueri, ac spiritus reddi incipit.
- 21 Cur auster non incipiens, sed desinens imbrē afferat? Vtrum quod aerem cogit è longinquo, quo coacto aqua exprimitur: cogitur autem postea, quam coeptum est. An quoniam incipiente calidus adhuc aer est, quippe qui profectus à calido sit: processu autem temporis refrigeratus, in aquam melius consistere potest.
- 22 Quam ob causam cum minor auster est, nubes nullas obducit: maior, nubilus, & diuturnior est? Vtrum, ut quidam aiunt, initij causa ita accidat. Nam si ex minori proficiscantur, liquidus, sudusq; est: si ex ampliori, nubilus & crassus. An quia minor cum incipit est, itaque non multum aeris compellere potest, sed ad postremum amplificari consuevit. Vnde illud prouerbiū, Cum cessat boreas, cumq; auster surgere coepit.
- 23 Cur tempore hyberno flatus parte ueniunt exortiuæ, æstiuo occidua? An ubi sol amplius non euincit, aer libere profluit: cum igitur nobis occidit, nubes relinquit, quibus fauonij prodeunt: cumq; incolis inferioris hemisphærij oritur, spiritum illis parte exortiuæ producit: contra cum parti inferiori occidit, fauonios illis, subsolanos nobis consecrante aere facit. Vnde fit, ut si quem alium uentum occupauerit, augeat, eò scilicet, quod non nihil adiunxerit.
- 24 Cur afflante fauonio canes uestigia minus ualeant comperire? An quia plurimum hic uentus confundit, quoniam uentorum omnium continentissimus est, maximeq; terram attingit.
- 25 Quam ob causam cum stellæ profiliunt, uenti indicium datur? An propterea quod à flatu feruntur, priusq; ibi quàm apud nos flatus excurrit. Quo fit etiam ut unde stellæ feruntur, huc flatus accedat.
- 26 Cur nubes maximas fauonius agit? An quia de alto spirat, regioneq; maritima nubes per ampla spatia colligit ampliores.
- 27 Cur uenti ad postremum uehementissime spirant? An quia ubi uniuersi effluerunt, calor parum relinquitur.
- 28 Cur si circa æquinoctium africanus spirauit, aqua fiat necesse sit? An quo loco orbis sol fuerit, inde solet spiritus excitari: itaq; pro solis discursu uicissitudo spirituum agat. Quod cum equinoctium hyemis atque æstatis confinium sit, dum sol nobis conspectum æquinoctium agit, aut iustum transgressus limitem regioni se dedit hybernæ, accidit ut uenti partis illius uernaculi spirent, quorum primus africanus est natura humidus: & cum sol partem orbis terrarum hybernæ perlustrat, flatusq; regionis eiusdem mouet, euenit ut hyems suis fungatur muneribus: cuius

- generis imber est. Ad hæc cum æquinoctium, tanquam paribus examinatis uiribus hyemis atque æstatis, constet, si alterutris quicquam additum sit, obitus momentum exultabit conspicuum, ut in æquilibrio pondus lanci adiunctum alteri efficit. Quod cum africanus hyberni ordinis sit, naturaque humidus, æquinoctio additus, hyemem imbremque merito affert: imber enim hyems est flatibus familiarissima.
- 29 Cur auster atque eurus, cum flatibus sibi obiectis calidiores sint, alter aquilone, alter fauonio, aquæ fertiliores sint? quanquam rigor est, qui humorem ex aere depromat: haud enim quod aquilo nubes hinc pellit, idcirco aqua non prouenit. Nam & fauonius & eurus nubes abigit, quippe qui ex altero pari modo proueniat: quinetiam cæteri omnes unde spirant, inde depellunt. Vtrum quia rigor amplius introrsum circūobsistit, cum calor extrosus amplius urget. An etiã regio facit unde spirant, ut sereni illustresque ueniant. Eurus nanque ex ortu, fauonius ex occasu aduentat. Quinetiam ratio sit, quod aer præcalfactus celerrime ac plenissime refrigeratur, quomodo etiam aqua: igitur euri aer de ortu calidus, austeri de meridie fertur: cumque frigidissimum locum adire, compendio cōcrescunt, atque in aquam consistunt: magisque eurus aquam agit, quoniam aerem de solis parte nec minus calidum ducit. Auster aquam mittit, cum cessat: quoniam aer qui primus ex mari accedit, frigidus est: ultimus autem tepidus ex terra occurrit. An non id solum causa sit, sed etiam, quod ad postremum auster crescit. Vnde illud prouerbum, Cumque auster surgere cœpit. Atqui frigidiores qui uehementius spirant: igitur merito in nubes aerem postea cogit. An ea ipsa ratio sit, cur post, quam principio, fertior aquæ occurrat.
- 30 Cur uenti siccant, cum frigidi sint? An quoniam qui frigidissimi sunt, uaporem eliciunt.
- 31 Sed cur amplius siccant, quam sol? An quia uaporē non solum euocant, uerum, etiam abducunt: sol autem relinquit: itaque ut magis humificat, sic minus assiccat.
- 32 Cur unus uentorum cæcias nubes ad se uocat? quod etiam prouerbum illud declarat: Ut cæcias nubes, sic ille opes trahens. Cæteri nanque unde spirant, inde tantummodo expellunt. Vtrum uentus aduersus eodem in tempore spirans, id facit. An si hoc esset, haud unquam latere potuisset: etenim spiritus hic suapte natura circulari linea fertur: ergo cæteri per terram uagantur, hic cœlum uersus suæ lineæ cauum erigens non ad terram resupinans, suam originem repetit: itaque nubes facile ad se ducit.
- 33 Cur fauonius serenus, ac iucundissimus uentorum omnium est? & qualem Homerus flare per campos Elysios carmine illo dixit: Sed zephyri assidue spirant, auræque salubres. An primum, quod aeris temperiem plenè obtinet: neque enim calidus est, ut qui de meridie, ortuque spirant: neque frigidus, ut qui de septentrionibus eueniunt: sed medium frigidorum & calidorum flatuum tenet. Quod cum utriusque in uicino sit, particeps utrarumque uirium euadit: itaque temperatissimus est, & uere maxime spirat. Ad hæc flatus omnes transire, uel in sibi aduersos, uel in dextros consueuerunt: itaque cum post aquilonem fauonius spiret (dexter enim hic est) efficitur adeo tanquam mitis ad immitem, & simul ubi destitit hyems, serenum magna ex parte subsequi solitum est, atque flatus hybernus aquilo est. Subsolanus quamuis inter calidos & frigidos situs, minus qualitatis eorum particeps est: hic enim cum spirat, flatus uergentes ad austrum motitat quidem (istuc enim transferre assolet) sed misceri tamen cum his minime patitur. At uero fauonius & mouetur ab austro, & ipse cum spirat mouet aquilonem: huc enim usque progrediens, uicissitudo spirituū finem sui circuitus facit. Quod cum unus facit, alterius finem, alterius initium secum habeat, merito suauius & est, & esse uidetur.

Cur

- 43 Cur fauonius horis postmeridianis spirare, non mane soleat? An quod sol magna ex parte uel oriens, uel occidens, autor spirituum est: quoties enim aerem humidum tepesciendo percoquit, atque discernit, in spiritum sanè illum extenuat: quod si tantisper acciderit, ut aer spirantiusculus sit, magis magisque à sole uertetur in spiritum. Quoties igitur sol in exortu est, procul à fauonio abest: hic enim ab oc casu se promit: & cum iam occidere proximus est, aer omnino extenuatus discretusque fluit: at dum confecto meridie pergat ad postmeridianum, tantisper ad aerem tepescendum discernendumque modice admodum habet. Subsolanus quoque ob eam rem mane spirare incipit: aerem enim qui supra terram sublimis impendens nocte humefactus, solo sui ponderis ratione appropinquarit, sol mane discernens proximum sibi excitat primum: qui autem ex sole oriente spirat, subsolanus hic appellatus est.
- 35 Cur sole se attollente spiritus & sternuntur, & augentur? An quia spiritus uel aeris, uel redundantis humoris commotio est: quæ ut cum parua est, compendio à sole consumitur: itaque nullus spiritus inde existit: ita cum magna est, solis exortu amplior redditur: sol enim autor & parens motuum est.
- 36 Cur fauonius horis postmeridianis spirare soleat? An quod spiritus omnes sole humorem diffundente proueniunt: humor enim qui antehac concrefcebatur, tabescit, cum uis caloris in propinquo est: itaque spiritum mouet: at qui fauonius de oc casu spirat. Recte igitur postmeridianis exoritur: tunc enim sol eius ad locum accedit.
- 37 Cur aquilo & auster sæpissime spirant? An quia contrarium à suo contrario è directo scilicet oppugnatum minime edurare potest, sed ex latere potius aduersam uim tolerat: auster uero & aquilo ex cursu solis lateribus spirant, ceteri aduersi potius occurrunt.
- 38 Vtrum spiritus fonte quodam emergat, quemadmodum aqua, supra quem fontem efferi nequeat, an non: & utrum uno ex puncto, an ex loco profluat ampliori: Sunt certe nonnulla in aere, quæ uel in aqua accidere pari ratione uidemus: quippe cum aqua per prona ocyus fluat, quam cum in planis atque equalibus stagnat: hoc enim & spiritus faciunt: nam locis editis atque excelsis aer assidue mouetur, cauis è contrario sæpe quiescit, & consilefcit. Ad hæc, super excelsissimos montes spiritus nulli excitantur, ut super Athon, ac reliquos generis eiusdem: indicium, quod quæ reliquerint, qui anno superiori sacrificarunt, posteriori incorrupta comperire affirmant. Constat igitur spiritus quoque prolationem ueluti ex fonte quodam actitari, super quem nihil præterea efferre se potest. Vnde fit, ut locis excelsis, quod modo diximus, accidat: quod idem datum etiam aquæ putauerim. Nec enim aqua uehementem, nec spiritum rapidum locis excelsis fieri nouimus.
- 39 Cur austro spirante cœruleum mare fiat, aquilone obscurius atriusque? An propterea quod aquilo minus mare perturbat. Omne autem quod tranquillius est, atrum esse uidetur.
- 40 Quam ob causam austri cum leuiter spirant, nequeant nubilare: cum intente, nimirum queant? An quoniam cum leuiter frequentiam nubium agere nequeant. Itaque breue sit, quod obduci nubibus possit: at uero ubi excreuerunt, multas depellunt: itaque amplius obnubilare uidentur.
- 41 Cur aquilo ut magnus incipit, ita paruus desistat: auster contra, ut paruus incipit, ita magnus cessare soleat? An quia nobis aquilo in uicino est, auster longe abest. Alter igitur ubi primum exortus est, nos occupat: alter suo disperso principio, utpote diu pertracto, exiguus ad nos primum deuenit: at finem alterius sentimus, alterius minime. Itaque merito alter imbecillus cum cessat, est, (omnium namque finis imbecillus est) alter ualidus. Finem enim istius, nihil præterea sentimus.

- 42 Cur uersarij, qua mare sinuat, reflare soleant : quã porrecta pansa q̃ maria sunt, reflare non possint : An quoniam flatus in sinum interrumpens nihil distrahitur, imò magna parte uniuersus perfertur : at in dispalatis porrectisq̃ abterranei, & protinus magis distrahuntur, & inter profluendum hac eadem re patiuntur: quoniam nihil obsistit quo minus multas in partes proruant. Versarius enim non nisi reflexus abterraneus est.
- 43 Cur dici solet, Cum cessat boreas, cumq̃ auster surgere cœpit : An quoniam boreas, quod nos ei subditi sumus, parsq̃ habitata terræ uergit ad septentriones, intentus protinus accidit : quippe qui statim cum ortus est, adest: auster, quod ex longinquo ad nos deuenit, non primum, sed post intentior est.
- 44 Cur spirantibus austris homines grauiores, inualidioresq̃ sese reddunt : An propterea quod humor corporis flatus eius calore tabescens, multus ex paucoredundat, atque humor grauis leui ex spiritu consistit: quas ob res uires hominis debilitari necesse est.
- 45 Cur spirantibus aquilonibus cibi auidiores sumus, quàm austris : An propterea quod aquilones frigidiores sunt.
- 46 Cur auster oris terræ Aegypti non afflat, nec interius iter diei ac noctis : super Memphim uero uel iter diei ac noctis ingenuus spirat : nec uero occasum uersus iter duum dierum, totidemq̃ noctium adit : exortum autem uersus africani incitantur : An quoniam terra Aegyptus caua secundum partes suas interiores est, superiores semotioresq̃ eminentior : hinc enim auster, ut caua intacta supergredi, sic excipi ab eminentioribus potest.
- 47 Cur auster paruus oritur, magnus desistit, aquilo contra : Vnde prouerbiū illud, Secundæ nauigationi delegatum est, Cum cessat boreas, cumq̃ auster surgere cœpit. An quod ad septentriones potius, quàm ad meridiem positi sumus: aquilo autem ex septentrionibus spirat, auster ex meridie, merito alter statim cum ortus est, uehemens proxima sibi loca inuadit, post deinde suam uehementiam in loca transfert remotiora : alter è contrario homines meridie incolas inter initia urget, post ubi præterijt, ingenuus ad nos uenit.
- 48 Cur dici soleat, Fit glacialis hyems boreã si duxerit auster : An quod auster talis est, ut nubes large, & aquam colligat. Cum igitur boreas tali temporis conditioni superuenit, gelu indurat, hyememq̃ efficit. Vnde celebre illud est, Offendente lutum borea, mox terra gelascit. Lutum enim, & omnino aquã ab austro uel maxime, uel sæpissime fieri palam est.
- 49 Cur post austrum citò aquilo spirat, post aquilonem non citò auster : An quoniam alteri ex propinquo, alteri ex longinquo ueniendū est, quippe cum sedes nostra aquilonem uersus posita sit.
- 50 Cur flatus frigidi ueniunt, cum caloris cōmotione oriantur : An motionem à calore profectam calidam esse necessum non sit, nisi modo quodã prodierit. Nam si uniuersa interrumpit, calida est : sin per angustum, paulatimq̃ extringitur, nec ipsa calida prouenit : & aer, qui inde cōmotus est, talem efficit motum, qualis ipse præfuerit: quomodo etiam eodem de corpore modo calidū, modo frigidum posse spirari inquit. Sed id uerum nequaquã est. Semper enim quod exit, calidum est: cuius indicium, quod tale propius admouenti percipitur: sed interest, quo prodierit modo. Nam si multo post hiante ore emisimus, calidū idcirco uidetur, quoniam sentire id possumus: sed si per angustum extrudamus, calidius profectò extrictum aerem sibi proximum impellit, atque ille sibi continuum. Sed quod aer frigidus est, motio eius quoq̃ frigida profluit. Nunquid igitur in flatuū quoq̃ ratione hoc idem eueniat, sitq̃ per angustum prima eorum motio, cum aere priore prolato subinde alius affluat : Quapropter hyeme frigidi, æstate calidi oriunt, eo scilicet

scilicet quod talis eorum temporum aer præest: nec enim à se ipsum aerem moueri, neque à calore conuictum eo motu proferri constat, non solum quod calore ampliori contento spiritus calfaciunt, uerum quod sursum etiam efferuntur. Ignis enim natura huiusmodi est: frigidum contra deorsum ferri aptissimum est. Spiritus autem merito in latus se uertunt. Cum enim alterum sursum, alterum deorsum uersus nitatur, & neutrum alterum superet, nec fieri possit ut maneat, oblique proferri necesse est.

- 51 Cur austri frigidi in Africa sint, ut apud nos aquilones? Primum, quia ut nobis aquilonum origo, sic Africæ austrorum propior est. Nam si, ut dictum est, flatus per angustum extrudi soleant, propioribus certe frigidiores occurrent, propter uehementiam sui motus, quam diffundi, hebetarique necesse est, cum se longius protrahit: qua de causa aquilones frigidi apud nos sunt: colimus enim propius, imò iuxta ipsos septentriones.
- 52 Cur austri sicci, & aquæ omnino expertes, febres contrahant? An quoniam humorem calidum alienum in corporibus creant, quippe qui natura humidus, & calidus sint: quæ quidem qualitates febrificæ sunt: febris enim earum consistit exuperantia. Quoties igitur per solis ardorem omni uiduati humore spirant, habitu planè huiusmodi sunt: at cum unà ueniunt cum aqua, refrigerari nimirum aquæ ipsius beneficio possunt.
- 53 Cur flatus anniuersarij eodem tempore atque modo afflare semper soleant, & cur desinente die desinunt, noctuque non spirant? An id quidem ipsum, quoniam nix liquefieri cessat à sole, cum uesperascit, totamque noctem manet indomita: omnino autem spirandi tempus tunc est, cum sol uincere, atque resolvere glaciem ad aquilonem positam cœpit: cum igitur incipit, præuij appellati spirant: cum iam amplius resolutum est, anniuersarij.
- 54 Cur fauonius uentorū omnium lenissimus, & frigidissimus est, duobusque temporibus maxime spirat, uere ac autumno, cumque uesperascit, potissimumque terram attingit? An lenis, quia ex mari, campisque planissimis spirat, frigidus tamen minus quam aquilo est: quoniam aqua inflata non niue spirat: cæteris tamen frigidior est, quia uel post hyemem sole adeo nuper reuigente, uel autumno, cum sol amplius non uiget, spirare incipit: uicinus hic maxime terræ afflat, quod è directo, nullaque aduersante uia ex mari ad terram transit: haud enim ut per terram materia obsistente arcetur, sed libere quoquo uersus uagatur, quoniam humorem perreptat, & æquabili quoque discursu hac eadem de causa profluit. Non enim ex montibus, neque niue per uim tabescente, sed tanquam per fauces expedite profunditur: pars quippe ad aquilonem, aut ad austrum uergens, montosa est: occasum uersus nullus mons, nulla terra est, sed mare Atlanticum spatiat: itaque efficitur, ut terræ proximus, atque sibi æqualis permanet. Spirat, cum uespera propè est loci ipsius ratione: tunc enim sol proxime ad locum accedit, unde fauonius oritur. Noctu quiescit, quoniam tunc solis motio deest.
- 55 Cur euro spirante omnia maiora uideantur? An quoniam eo flatu aer obscurior, caliginosissimusque reddatur.
- 56 Cur tempore hyberno flatus de ortu spirare mane, æstiuo de occasu post meridiem consueuit? An propterea quod flatus qui nobis æstiuo ueniunt, hyberno his spirant, qui oppositum terræ hemisphærium tenent. Nobis autem hyberno mane, atque de ortu spiritus ueniunt, quod præhumidus noctis aer discernit, moueturque mane à sole: atque is primus, qui proxime solem est: quod etiam ante suum exortum sol agere potest, ex quo auræ spirare non minus ante solis exortum solent. Ergo cum sol humores ad se attrahat, moueatque ante suum ortum aera, qui per hyemem humidus apud nos est, constat uel ad se posse attrahere, cum inferius hemi-

sphaerium inspicit, idque post meridiem ibi efficere, quod tempus nobis antelucanum est. Quamobrem accidit, ut aer qui ante ortum hinc à sole attrahitur, fauonius inferis sit, aspiretque horis postmeridianis: itaque flatus hyemis nostrae exortiuus nobis, postmeridianus illis est: & nostrae aetatis nobis postmeridianus, illis exortiuus accedit: estas enim apud illos est, cum apud nos hyems: nostrumque postmeridianum, illis antelucanum est, quo illis auras exortiuas, nobis fauonios aspirare praedicta euenit ratione. Nihil de ortu per aetate spirare solet, eo quod sol ad aera sedis nostrae sicciorem exortitur: parum enim temporis abfuit. Fauonij post meridiem nulli per hyemem aspirant, quod exortiuus eodem tempore nulli inferiori hemisphaerio flare ob eam quam modo diximus causam possunt: sol enim humores inde ad se attrahens, nobis fauonios praestat.

- 57 Cur fauonius illustris, serenus, atque gratissimus uentorum omnium est? An quia medium calidorum & frigidorum flatuum tenet, uicinusque illis oriens participes qualitatuum generis utriusque euadit, temperatusque proinde accedit. Subsolanus quamuis inter eosdem positus sit, minus tamen communem se exhibet: hic enim mouet quidem cum spirat flatus, qui austrum uersus spectant: eo namque transire solitus est, sed misceri his nescit. At uero fauonius & mouetur ab austris, & spirans ipse agit aquilones. Istuc enim ultimus spirandi circuitus ducit: unde cum idem in se alterorum finem, alterorum initium contineat, iure gratissimus & est, & esse uidetur.
- 58 Cur uenti alij locis alijs imbrē afferant: uerbi causa, hellepontias terrae atticae, infulisque uicinis: aquilo Helleponto, atque Cyrenae: auster Lesbo. An ubi frequentia nubium, inibi imbrem obuenire necesse est: ibi enim frequentia cogitur, ubi assidere nubes, accersitque est: itaque montibus magis, quam planis pluit: ergo apud Hellepontum aquilo multas desuper nubes compellit: quod idem ad Atticam, insulasque uicinas hellepontias, quasi iam conditam nactus materiem efficit: quippe cum copia larga congesta ab aquilone sit. Lesbo eurus atque auster nubes affatim ex alto adducunt, atque in hunc modum uel de caeteris cogitare par est.
- 59 Cur dici solet, Nauibus hyberno uentos dat terra secundos, Tunc mare fert saeuos: calidi sub mensibus anni Terra dabit saeuos, ponti feret unda secundos. An quoniam mare per hyemem calidius est: itaque si quid in eo constitit, initio constituisse ualidiori certum est: nam si inualidum esset, facile maris tepore absumeretur. At per aetatem mare frigidum est, spiritusque maritimi omnes frigent. Terra e contrario tunc calida est: quare si quid ex terra tunc fertur, primordio id constitit ampliori. Nam si exiguum imbecillumque esset, facile solueretur, & euanesceret.
- 60 Cur apud Archadiam, qui locus excelsus est, flatus nihilo frigidiores, quam caeteris locis sentiantur: & cum flatus silet, coelumque nubilum est, rigor perinde, atque in planis palustribus oriatur? An quod Archadia non dissimilis palustribus est: aquarum enim confluentium nullos in mare exitus habet. Quapropter fauces, hiatusque praecipites ea in terra numero ampliori sunt. Cum igitur uentus spirat, uapore ortum ex terra frigidum auertit, & reijcit: flatus autem ipsi frigidi propterea esse nequeunt, quia ex mari deueniunt. Spiritu tamen silescente, uapor de aqua stagnante, libere ascendit, atque refrigerat.
- 61 Cur si uentus mane incoeperit, edurare amplius possit? An quoniam sole oriente impetus sit uehementissimus, idcirco protrahi longius potest. Indiciu quod constitutio facta praeralida est.
- 62 Cur aquilo interdum spirat ingenuus, noctu desistit? An quod imbre gignit congelatio, cum solis calore respirandum est: ergo sternitur noctu, quia sol abest, qui gignendi causa est.
- 63 Cur flatus futuri indiciu datur, cum per aerem multae feruntur araneae? Vtrum quod

quod aranea suo fungitur opere, cum cœlum serenum est: feruntur autem fila, quoniam refrigeratus aer in terram corruit: refrigeratio uero hyemis primordium est, itaque indicium fit illa aranearum perlatio. An quod post imbres atque hyemes araneæ uniuersim feruntur: opus enim suum araneus tunc exequitur, cum cœlum serenum est, & occultit se impatiens frigoris, cum hyems urget, tractusq; à flatu nimium, eruit filum: post imbrem autem flatus magnus parte oriri solitum est.

- 64 Cur locis frigidis aquilo per hyemem uehemens spirat, & ut proxime nubilus, sic transuersum liquidus fertur, atque illustris? An ratione qua frigidus, eadem etiam uehemens sit. Quod tamen è propinquo frigidior est, occupat, priusque nubes gelu indurat, quam repellat: quæ induratæ pōdere suo obstant, & manent. Transuersum autem uehementia sua potius quam frigore agit.

eorum quæ ad metum et fortitudinem pertinent, Sectio XXVII, cuius quæstiones XI.

1 R tremunt, qui metuant? An propter refrigerationem: deficit enim calor, atque contrahitur, ex qua alius quoq; plerisque ob timorem effundi solitus est.

2 Cur metuentes nonnulli sitiunt, ut qui sunt tormenta adituri? Cum enim per timorem refrigerentur, sitire minime debeant. An non eodem loco refrigerentur, & caleant, sed refrigerentur per summa corporis, unde calor discedit; caleant per intima, caloris scilicet introrsum contracti efficientia: cuius rei indicium alui quoque solutio facit. Sitis autem parte quadam interiore siccata, solet accidere; nec aliter agi uidetur, quam in ijs quos epiala exercet, qui simul & frigent, & sitiunt. Nec enim illis pars eadem corporis inalgescit, & concalescit.

3 Cur homines cum excandescunt, calore scilicet introrsum collecto, feruidi furibundiq; redduntur; cum metuunt, contra efficiuntur? An non eundem in locum calor se colligat, sed homini irascenti cor calore circumfusum efferuet, ex quo fidibundus, rubicundus, spirabundus efficitur, cum calor sursum uersus se efferat, metuenti sanguis & calor in imū perfugiunt: unde fit etiam ut alius fundatur. Nam & cordis compulsio non similis agitur, sed metuenti, utpote ex caloris inopia frequens ac feriens est; irascenti è contrario, utpote cum calor collectus sit copiosior. Quamobrè efferuescere animo, excitari, perturbari, cæteraq; id genus uerba non inepte, sed accommodate dicuntur. Nunquid igitur sitis ea de causa obueniat: nam & siccum expuere, & linguam hæere, & reliqua huius spiritus elatio facit, & sanguis. Sitim quoq; excalescente corpore nasci certum est: sed quemadmodum pars eadem corporis, qua sitis lacessit, resiccari utrique metuenti & irascenti possit. Metum enim sitim posse afferre constat militum argumento, qui superati fugam raperint: nunquam enim tam grauius sitibundos sese fuisse fatentur. Et uero qui in dicendo cōturbantur, sitire uehementer consueuerunt: itaque eluunt, & non nihil suborbent, ut Ptarmenon histrio facit. An hosce conturbatos non sitis, sed siccitas pulso sanguine teneat: unde etiam accidit ut palleant: indicium uero, quod non multum ebibunt, sed interdum desorbuisse tantum satis est: at qui se in fugam uerterunt, laborant, itaque sitiunt: & quibus tormenta instant, eadem ipsa efficiendi ratio est. Nec mirum quicquam id est: fit enim in re bellica, ut nonnulli etiam uiri fortes, ac strenui, ubi structa acie hostes sunt petaturi, obtremiscant, non perterriti, sed fidentes, qui etiam sua corpora uerberare lata ferula, aut suis manibus assolent, ut undique uorsum pari calore inferueant: quidam enim inæqualis ac tumultuarius motus in eorum corporibus per acumen, & nimium impe-

- tum caloris oriri fermè animaduertitur.
- 4 Cur homines fortes magna ex parte uinofi sunt? An quia fortes calidi sunt: calor autem in pectore cōditus est. Ibidem enim metum quoque refrigeratione quadam effici nouimus, ut cor fortibus caloris copia fultū persistat, timidis refrigeratum infiliat. Ergo qui sanguinolentū habent pulmonē, calidum hunc modò uinolentorum gerunt, ita ut rei aduersę suspicionē refrigerari non queant. At qui ita se habent, bibendi auidi esse cōsueuerunt: nam & bibendi cupiditas membri eius calore oritur, ut aliàs dictum est; & cupiditas ipsa, non nisi rei uim sedandi habentis desideratio est. Vinum autem, etsi natura calidum est, sitim tamen amplius quàm aqua extinguere potest, maximeq; id genus hominum; quam ob causam dictum aliàs est, ex quo & qui spirandi difficultate laborant, aut insanìa uexantur, uinū admodum cupiunt; quanquam alteris ex instrictione, alteris ex perturbatione pulmo efferueat. Cum igitur magna ex parte homines eosdem sitibundos ac fortes esse obueniat, uini auidi, qui sitibundi, talesq; gessunt, naturas uicissim inter se confectari necesse est; unde fit etiam, ut uinolenti, quàm sobrii fortiores sint.
- 5 Cur fortitudinē maxime honore prosequuntur respública, quæ tamen uirtutum præcipua non est? An quia semper uel ipsæ bellum alijs inferunt, uel ab alijs sibi illatum patiuntur; hæc autem uirtus perutilis utranq; in partem est; honorant uero non quæ optima sunt, sed quæ optima sibi existiment.
- 6 Cur uoce, & manibus, & labro inferiori tremant, qui metuunt? An quoniam hic affectus caloris defectio ex locis superioribus est, ex quo ut palleant accidit. Quod igitur calor pectus deserit, uox obtremitt; id enim refrigeratur, quod uocem mouet; & manus quoq; pari ratione sunt, sed quæ optima, utpote quæ ex pectore pendeant. Inferius tamen non superius labrum quatitur, quia superius eò pendet, quo supapte natura uergit. Inferius sursum caloris beneficio stabilitur, atque quiescit, quo sublato inalgescit, & tremitt; & uero in excandescendo imum labrum eadem de causa laxatur, & pendet; quod late in pueris patet; calor etenim in cordis sedem conferre se consueuit.
- 7 Cur homines metuentes tremunt, maximeq; uocem, & manus, & imum labrum? An uocem, quia calor hinc deficit, quo in loco uox posita est; labrum uero & manus, quoniam partes istæ nobiliores sunt, minimeq; sanguinolentæ; bilem quoque ijdem deijciunt, & testiculos contrahunt; deijciunt, quia calor descendens diffundit, & liquefacit; cōtrahunt, quia metus inuectus extrinsecus est, ut fugam in aduersum agi oporteat.
- 8 Cur homines metuentes, & algent, & sitiunt, quæ quidem affectiones aduersæ inter se sunt? An algent refrigerati, sitiunt calfacti. Calor enim in metuendo superiora deserit loca, quod facie, aluoq; constat; facies enim pallet, aluus interdum funditur; ergo quod calor locis superioribus deficit, algor oritur; quod humor deficit, sitis exultat.
- 9 Quam ob causam cum & metus & dolor quædam sit ægritudo, qui dolent clamant, qui metuunt silent? An qui dolent, suum retinent spiritum; itaque is uniuersus erumpens, cum clamore emittitur; metuentibus corpus refrigeratur, calorq; ima petit, qui spiritum mouet. Quò igitur hic se contulerit, ibidem spiritum potissimum excitabit; quapropter uenter eorum qui metuunt, obcrepare solitus est. Vox autem spiritus sursum uersus elatus est, partibus quibusdam ueluti instrumentis conficiendus, absoluendusq;. Causa uero cur homines dolentes suum retineant spiritum, est, quod omnes inditis à natura nobis præsidijs, aliquo detrimento affecti, sine ulla cogitatione uti solemus, ut etiam cæteræ omnes animantes; alię nanque cornibus, alię dentibus, alię unguibus repugnant, seseq; defendunt; atqui ad dolores uel omnes certe, uel plurimos calor adiuuat, quem profecto is auget, qui

qui sursum cohibet. Calfacit enim doloris incitabula, contracto introrsus calore per spiritum, atque excoquit.

10 Cur metuentibus alui fundantur, libidoque urinae laceffat? An quia calor insitus nobis quasi animans est; hic ergo rem quancunque timuerit, defugit: quod cum extrinsecus, tum conturbandi, tum caeterorum metuendi generum ratio inuehatur, atque in ima de superis defluat, & e summis ad intima sese penetret, efficitur ut alui, uesicaeque fundantur, facilesque reddantur. Nam & tanethum, & absinthium, & quaecunque urinam moueant, eadem calida esse manifestum est. Quinetiam medicamenta aluo accommodata calorifica esse nouimus, & partim eorum soluendi uim tantum obtinent, partim uel aliter tabefacere queunt, ut allium urinae tabificum est. Hoc igitur idem quod ea ipsa calor quoque efficere potest, qui de summis in haec loca sese cogit & contrahit.

† Alij anisunt.

11 Cur homines metuentes suos testiculos contrahunt? Contrarium enim, ut remittantur & flacceant, congruum dixeris, cum calor metuentium in eum locum se colligat. An metuentes omnes ferè similes frigentibus sint. Cum igitur calor summa corporis deseruit, retrahendum sanè est: quamobrem uentris quoque murmur citatur, cum timor uehemens detinet. Cutem quoque argentium summam uidemus contrahi, utpote cum calor inde destituerit omnis, ex quo subse, qui horror consueuit. Scortum ergo sursum conuellitur, atque eo contracto, una testiculi contrahuntur: quod melius in coitu uenereo patet. Metus enim excernit, multisque conturbatis, aut perterritis, geniturae mouetur profluuium.

EORVM QVAE AD TEMPERANTIAM ET INTEMPERANTIAM, & CONTINENTIAM, & INCONTINENTIAM PERTINENT,
Sectio XXVIII, cuius quaestiones VIII.

1 R aliqui agrotent, ubi uitam luxuriosam uiuere assueti, agere luxuriose cessarunt: ut Dionysius tyrannus, quod in urbis suae obsessione aliquantum temporis a potu solito destitit, tabe protinus interea laborauit. An consuetudo res magna cuique sit. Iam enim in naturae habitum fermè absoluitur. Ergo ut pisces inter aerem, aut homo in aqua degens male habeant necesse est: ita qui morem mutarint solitum, aegrè atque moleste ex consuetis discedunt: & eodem rediisse sibi saluberrimum habent, perinde quasi ad suae naturae statum redierint. Tabescunt item alimento carentes, quo antehac copioso suauissimoque uti solebant. Quod enim cibo solito non uescunt, perinde afficiuntur, ac si nullum penitus capiant. Quinetiam materia excrescens atque inutilis mixta cum alimoniae copia, hebetascit, exolescitque: immixta autem ipsa innatat, ferturque in oculos, aut in pulmonem. Quapropter cibo deinde ingesto solito temperatur, dilutaque & innoxia redditur. Redundat praeterea uacans illa materia homini immoderate, luxurioseque uiuenti, ubi luxuriari aliquantisper desijt, eo quod multam in se materiam continet indigestam, uitae scilicet superioris congeriem, qua tabescente, calore genuino ac intimo efficitur, ut fluenta uberius ueluti copia niuis liquefacta moueantur.

2 Cur duorum tantummodo sensuum ratione homines incontinentes uocamus, id est, tactus, & gustus? An propter uoluptates, quae pariter nobis, ac caeteris animantibus omnibus per hosce sensus administrantur. Quod igitur communes eas cum bestiis habemus, spernimus, & solas omnium, aut maxime uitio, probroque damus. Itaque hominem eis addictum uituperamus, etiam incontinentem, atque intemperantem appellamus, quoniam a teterrimo uoluptatum genere ducatur.

PROBLEMATVM ARISTOTELIS

- 3 Cur homines incontinentes, ratione tantum cupiditatis dicimus, cum etiam in irascendo incontinentia sit? An quia incontinens est, qui contra rationem aliquid agit, & incontinentia est assuetudo rationi contraria. Sunt autem cupiditates ferè omnes contra rationem, iræ uero cum ratione, non tamen ita cum ratione, ut ratio iubeat, sed inuectam contumeliam, causamue significet.
- 4 Cur continentiam & temperantiam in iuuenibus, atque ditibus maxime recensemus: iustitiam uero in pauperibus? An quia si quis re abstinet, cuius maxime indiget, laudabilior est, quàm si e contrario; pauper igitur facultatibus indiget, iuuenis & diues fruiione.
- 5 Cur minus sitim quàm famem tolerare possimus? Vtrum quia sitis res magis anxía est: cuius indicium, quod suauius sitientes bibimus, quàm esurientes comedimus: tristius autem quod suauiori aduersum est. An quia calor, quo uiuimus, humidum magis, quàm siccum desiderat. An quia sitis rerum duarum libido est, potionis inquam, & cibi: fames unius cibi tantummodo est.
- 6 Cur minus sitim, quàm famem patiamur? An quia siti amplius contristamur, quàm fame: cuius indicium uoluptas sanè facit, quam inter bibendum capimus uehementiorem. Tum etiam qui sitit, res duas desiderat, cibum atque refrigerationem: isthæc enim ambo potio exhibet. At qui esurit, alterius tantum appetens est.
- 7 Cur incontinentes eos appellare solemus, qui uoluptate contrectandi, aut gustandi exuberarunt? Nam qui immodice re utuntur uenerea, & qui luxu delectantur ciborum, incontinentes uocamus. Ciborum tamen non eadem ratio est, sed partim linguam, partim gulam sua mouent suauitate: unde Philoxenus gruis collum à dijs immortalibus sibi dari optabat. At uero qui in uidendo, audiendo uero modum excedunt, non eodem uocabulo significamus. An quoniam uoluptates sensibus hisce accommodatas, communes cum cæteris animantibus habemus: ergo ut communes spernimus, notamus, solasq; omnium, aut maxime probro damus: itaque hominem his deditum reprehendimus, & incontinentem, in temperantemq; appellamus, quod uictus à teterrimo uoluptatum genere ducitur. Sed cum sentiendi genera quinque sint, cætera animalia duobus tantum, quæ modo dixi, uoluptatem sibi acquirunt, cæteris uel nihil omnino delectantur, uel per accidens ita afficiuntur. Quod enim uidet aut olfacit, tantisper gaudet, quoad gustus, tactusq; officio fruiscatur. Cum genus idipsum concupiscendi expleuit, illorum quoque suauitas desijt, ut etiam nobis salamenti odor cum indigemus, suauis est: ubi satiati, repletiq; sumus, amplius suauis non est. Rosæ autem odor semper suauis est.
- 8 Cur minus risum retinere possimus, cum amicos nostros, familiaresq; uideamus? An uolubilius, quod elatius, atque suspensius sit. Atqui beneuolentia ferè huiusmodi est, ergo meritò tunc ad surridendum mouemur.

EORVM QVAE AD IUSTITIAM PERTINENT,
Sectio XXIX, cuius quæstiones XVI.

1 VAM ob causam cum maior iniuria sit offensa, quæ maius in bonum accepta est, honorq; maius sit bonum, maior iniuria pecuniæ æstimate, quàm honoris: & homines iniusti potius in re pecuniaria esse uideantur? An quia multitudini pecuniæ honori anteponuntur, omnibusq; communes maxime habentur; honor autem paucis, raroq; usu contingit.

2 Cur depositum denegare iniquius sit, quàm mutuuum? An quod amico iniuriam facere turpe est. Depositum igitur qui negat, amico iniuriam facit: nullus enim

enim quicquam deponit, nisi credens, confidensq;. At is cui debetur, amicus non est: non enim mutuatur, sed datur, qui amicus est. An quia maior iniuria committitur. Præter damnum enim fides negligitur: cuius gratia quamuis nil aliud cogat, abstinendum ab iniuria est. Ad hæc, non par pari reddere uitio datur: hic igitur rem suam credidit tanquam amico, ille denegat tanquam inimico. At qui mutuauit, non dedit ut amico. Item qui deposuit, custodiendi, reddendiq; gratia dedit: qui mutuauit, fructus etiam sui gratia dedit: minus autem ægrè ferimus iacturam, si quaestum, emolumentumq; nobis petimus, ut piscatores factam iacturam retium æquo animo ferunt: periculum enim exploratum sibi habebant. Addo etiam, quod qui suum deponunt, hominum uitantes perfidiam, fortunaq; laborantes, aduersa plerumque id faciunt: qui uero mutant, pecunijs abundant, fortunatq; degunt. Iniquius autem est iniuriam homini infortunato, quam fortunato intulisse.

- 3 Quamobrem in foris nonnullis familiae potius, quam testamenti ratione sententiam fieri solitum sit? An propterea quod de familia ementiri non licet, sed uera fateri necesse est. Testamenta autem multa iam falsa esse redargui potuerunt.
- 4 Cur paupertas apud homines bonos potius esse, quam apud prauos soleat? An quia omnibus odio habetur, atque expellitur, ad probos perfugit, rata maxime apud eos salutem, permanendiq; locum se posse assequi: è contrario, si ad prauos uenerit, nunquam eos fortuna ista fore contentos, sed uel furta, uel latrocinia adituros: quibus rebus futurum, ut ipsa amplius apud illos manere nequeat. An quia homines probos optime se uisuros existimat, nec sibi petulanter contumeliosq; quippiam facturos. Itaque ut nos pecuniarum deposita tute hominibus bonis credimus, sic etiam hæc sibi dispensat, & statuit. An libenter se ad uiros optimos confert, quia scemina est, inopsq; proinde & uirium, & consilij, ut eiusmodi hominibus commendatam se esse magnopere uelit, atque desideret. An quia mala est, nunquam se malis iungere uelit. Nam si ita maluerit, omnino malum irremediabile ipsa reddetur.
- 5 Cur non quemadmodum amplificantur iniuriæ in pecunijs, ita cæteris etiam in rebus ualeant augeri? uerbi causa, qui leue aliquid dixerit, non propterea rem quoque reticendam aperiet: neque qui unum prodiderit, uel totam rempublicam prodere propterea uelit: sicut qui obolum abstulerit, etiam talentum auferet. An quia sunt, quæ parcius quidem per impotentiam, sed uoluntate amplius inique committantur.
- 6 Cur depositum etiam paruum denegare turpius est, quam debitum magnum? An qui depositum negat, hominem fraudat, à quo bonus ipse existimatus est. An quoniam qui hoc facit, illud etiam facere uelit.
- 7 Cur homo qui ad o eruditione præditus est, animantium omnium iniustissimus sit? An quia ingenio cogitationeq; plurimum ualet. Voluptates igitur, & felicitatem rimatur maxime, atque perpensat, quæ nisi cum iniuria nemo assequi potest.
- 8 Cur diuitiæ magna ex parte ab hominibus prauis potius, quam bonis habeantur? An quia fortuna cæca est, discernere sibi atq; seligere quod melius non potest.
- 9 Cur iustius habitum est hominibus uita functis opem ferre, quam uiuis? An quia uiui sibi præsidio esse possunt, illi defuncti nihil præterea possunt.
- 10 Quam ob causam qui moram cum homine sano traxerit, nihilo reddi integriori corpore possit: neq; qui cum robustiori, aut pulchriori uersatur, quicquam in eiusmodi habitus proficiat: iusto autem & temperato, & bono qui se iunxerit, melior in his ipsis bonis animi euadet? An quoniam bona corporis animo imitari non possumus, bona animi possumus: est autem quisque bonus uirtute

anîmi, sanus uirtute corporis. Assuescit igitur exemplo melioris recte modo letari, modo contristari: quod is assuescere nequit, qui cum sano est: haud enim quisquam sanus in eo est, ut letetur, quibus rebus letandum; tristetur, quibus tristandum sit; nihil enim ex his sanitatem creare potest.

11 Cur mulierem interfecisse iniquius sit, quam uirum? quanquam naturæ ratione, mas fœmina præstantior est. An quia mulier imbecillior est, minusq; proinde facere iniuriam potest. Item eniti aduersus id quod longe infirmius est, nihil uirile, imò stolidum, atq; iniquissimum est.

12 Quam ob causam reo dexter apud iudicem locus datur? An ut ratio compensandi habeatur. Cum igitur res faciat accusatorem superiorem reo, status conceditur melior, ut se aduersario possit equare. Tum etiam reus magna ex parte cauere consuevit, quod melius facere ita possit, si locum dextrum obtineat.

13 Cur si suffragia pari numero accusatori & reo fuerint, reum uincere sancitum est? An quia quum agitur causa, tunc primum ea audit reus, atque respondere, testesq; adhibere debet, aut aliquid facere aliud, unde sibi præsidium eruere possit: facile autem nemini est diuinare quæ sibi præmolienda præparandaq; sint, ut testes, aut aliquam fidem aliam, qua se innocentem ostendere ualeat. At uero accusator, & antequam in iudicium uocet, rem disponere, atque statuere potest, prout sibi libitum est, & cum iam accersuit, fictis ueri quibusdam similibus agere: quibus rebus cum legum autor minui partes rei uideret, fauendum censuit ei, quoties sententiæ iudicum pares inter se fiant. Quinetiam hoc in ijs maxime intelligere licet, quos metus terruerit. Multa enim ibi prætermittunt, quæ uel dictu, uel factu sibi necessaria statuerunt. Atqui reus periculo semper ferè utitur grauiori, ut amplius metuat; ergo si ea prætermittere cogitur, quibus possit suam augere defensionem, dubium nullum est, quin nisi prætermitteret, uincere aduersarium posset: quando illis prætermisissis, potuit tamen sui iuris præsidio æquiparare. Ad hæc, nostrum unusquisque nocentem potius uelit liberare, quam innocentem condemnare: ut si de assertione libertatis, aut homicidij agitur, reum liberare potius uelimus nocentem, quam condemnare innocentem: cum enim quis ambigit, errorem suscipere debet leuiorem. Nam etsi iniquum etiam est liberum asseruisse, qui seruus est: longe tamen iniquius seruum sanxisse, qui liber est. Item quemadmodum si Q. inuehit crimen C. litigat, non protinus rem criminanti restituendam censemus, sed possidenti tenendam usquequo iudicatum sit: ita etiam de pluribus par esse putamus, cum scilicet iudicum asserentium iniuriam, & negantium parem numerum esse constat. Ut enim in principio cum alter criminatur, alter inficias it, legum autorem non criminanti fauere, sed reum iubere dominum rei esse tantisper debere, dum accusator superet, oportere existimamus: itidem cum pari suffragiorum iudicatur examine, reum suorum compotem esse censemus, cum sententijs paribus nihil exuperantiæ legum autor accusatori reliquerit. Magnis item delictis, magna supplicia statuta sunt. Itaque si iudices iniusta sententia hominem capite damnarint, post suum errorem emendare nullam temporis facultatem nanciscentur: sed si minus integre liberarint, si hoc ita caute tutèq; fecerint, ut nihil præterea delinquere ille uellet, quid quæso errauerint iudices, quod hominem usq; eo emendatum liberarint? Sed si posthac etiam delictum idem commiserit, morte tum utriusq; delicti causa mulctandū lex præcepit. Item hominis est profectò iniquioris ea committere, quæ crimini assignari inique minus consentaneum est. Iniuria enim uel per iram, per metum, per libidinē, per multas alias huiusmodi causas aduehi potest, non tantummodo ex cōsulto: crimen autem ex cōsulto magna ex parte iniuste obijcit; quamobrē cum sententiæ accusatorē iniuste agere, pariter & reū deliquisse affirmant, improbusq; habitus sit qui iniuste accusat, uictoriā
lex

lex iure optimo reo impertit. Item nos etiam ipsi nostris cum familiaribus ita agimus, ut cum eos deliquisse aliquid suspicamur, & tamen nihil certi habemus, sed pariter culpa uacare existimamus, non protinus ad plectendum ueniamus: atque si nihilo rem amplius percensere possimus, culpa eos omnino absoluimus. Item grauiorem his facit iniuriam, qui ex consulto, quàm qui non ex consulto iniuriatur. At qui planus, atque calumniarius semper ex consulto lacessit: qui autem iniuste aliquid fecit, aut per necessitatem, aut per imprudentiam, aut prout aliter fors tulerit, delinquit, cumque pares sententiæ sint, accusator iam ex consulto iniuriam facere dimidio iudicatur sententiarum: reum autem facere quidem iniuriam reliquo sententiarum dimidio asseritur, sed facere tamen ex consulto non constat: ergo cum grauiorem accusator quàm reus facere iniuriam iudicetur, merito legum autor eum uincere censuit, qui iniuriam fecit leuiorem. Addo etiam quod semper iniustior est, qui se latere non putat, & tamen facit iniuriam, quàm qui se latere posse existimat. At qui iniuste crimen cuiquam obijcit, eum quidem ipsum quem suis uexat calumnijs, haud unquam latere se posse arbitratur. Cæteri qui iniuriam faciunt, latere sese plerique omnes eum existimant, in quem iniuriam animaduertent: ergo iudicari iniustiores accusatores debent, quàm rei.

14 Quam ob causam qui ex balneis furatus est, aut ex palæstra, aut ex foro, aut ex aliquo eiusmodi loco, morte multatur: qui autem ex domo priuata, furti precium duplum exoluit. An quia in domibus rem custodire melius possumus; nam & paries firmus, & clauis est, & familiaribus res domesticæ curæ omnibus sunt, ut tuto seruentur. At in balneis, cæterisque publicis locis facilis cuique facinoris perpetratio est: nil enim ad custodiam satis qui sua posuerit, habet, præter oculos. Itaque facultas datur furandi, etiam si aspectum paulisper diuerterit. Quamobrem legum autor ratus sua ipsos custodire satis non posse, legem adhibuit minitantem acerrime, uitam futuram nemini, qui furtum publicis locis commiserit. Item in domo penes dominum ipsum est, quem uelit recipere, & cui minus credat, cauere. At ei qui in balneis quicquam posuit, prohibere neminem licet, nec ingredi, nec ingressum uestem suam ibi deponere, unde surrepturus sit, sed prout libitum est, eodem in loco surrepturi & amissuri amacula promiscue iacent. Quapropter legum autor hominis rebus, qui sua sponte furem suam in domum exceperit, sibi que errauerit, non magnis admodum supplicijs censuit consulendum: ijs uero qui communem balnearum aditum cõuersationemque habeant necesse est, supplicium furti grauissimum præsidio statuit. Item qui locis, quorum aditus omnibus patet, furtum committunt, omnibus patent eo animo esse, ut & uitæ seruati ne sui quidem cõmodi gratia probi esse unquam uideri uelint, utpote qui frustra se probos apud eos ementiantur, qui rem norunt. Iam ergo palam suam nequitiam, prauitatemque exercere incipient. At qui uni tantum palam fuerint, dissuadere uel pecunia, uel re aliqua conantur, ne facinus patefaciat: quocirca non tota uita hi prauis perseuerent. Itaque legum cõditor damna his leuiora præscripsit. Item ea potissimum delicta dedecus reipublicæ afferunt, quæ in cõuentibus, collegijsque publicis committuntur, ut è cõtrario honorem comparant summum ea maxime, quæ integrè publicè aguntur. Ita enim fit, ut ciues & sibi, & cæteris conspicui sint uirtutem præ se ferre & colere. At qui eiusmodi furtis, non solum priuatim, qui suum amisit, detrimento afficitur, uerum etiam tota respublica conuicijs lacessitur, & maledictis. Igitur damnis merito grauioribus is punitur, qui locis publicis, quàm qui priuatis in adibus furtum egit. Item qui ex domo priuata rem suam amiserit, sine ulla contumeliosa affectione domi manens, suum perferat casum. At qui in balneis, aut alio id genus loco amifere, egre inde nudi discedunt, & plerique omnes irrident: quod longe molestius, quàm rei iactura est. Qua de causa legumlator damna his statuit grauiora.

Quinetiam alia cōplura simili ratione leges præcipiunt: ut qui homini magistratu prædito maledixerit, grauius multari; qui priuato, nullo affici detrimento, & recte quidem: sic enim non tantum in magistratum deliquisse, qui maledixit, iudicatur, sed in rempublicam etiam cōtumeliose egisse. Pari sane ratione, & qui in portu furatus est, non solum priuatim offendisse, uerumetiam reipublicæ dedecus aduexisse putatur. Hæc eadem uel in cæteris reddenda ratio est, ubi aliquis sit publicus conuentus & compitum.

15 Cur si iudicium sententiæ pares aduersarijs fiant, reum uincere solitum est? An quod reus nullo ab aduersario detrimento affectus sit, sed suffragijs paribus uictor euaserit.

16 Cur super furto damnatum capitale statutum est: super contumelia, quæ grauior iactura est, æstimatur quod pati suo corpore, aut quantum soluere debeat, qui deliquerit? An propterea, quod agere contumeliose, humana quadam affectio est, omnesq; homines plus minusue eius participes sumus; at furari nulla necessitate humana cogimur. Adde quod qui furtum commiserit, idem agere quoque maluerit contumeliose.

EORVM QVAE AD PRVDENTIAM, ET MENTEM, ET SAPIENTIAM PERTINENT, Sectio XXX, cuius quæstiones XIII.

VR homines qui ingenio claruerunt, uel in studijs philosophiæ, uel in republica administranda, uel in carmine pangēdo, uel in artibus exercendis melancholicos omnes fuisse uideamus: & alios ita, ut etiam uitijs atræ bilis infestarent, ceu inter heroas de Hercule fertur: hic enim ea ipsa fuisse natura putatur, & morbum comitalem sacrum ab illo, & Herculeū præisci nominauere. Puerorum quoq; motio mentis idem hoc explicat, & eruptio ulcerum, quæ mortem interdum antecedit. Id enim plerisque atrabile consistit. Et Lyfandro Lacedæmonio proxime ante obitum genus id ulcerum emerfit. Adde Aiacem, & Bellerophontem, quorum alter penitus ad insaniam prorupit, alter loca persequēbaſ̄ deserta. Vnde illud Homeri, Ast hic quando etiam grauior dijs omnibus errat, In campos solus latos, inq; auia rura, Ipse suum cor edens, hominum uestigia uitans. Quinetiam plerisque alios ex heroum ordine morbo eodem laborasse compertum est. Annis uero posterioribus Empedoclem, Socratem, Platonem, & alios complures uiros insignes hoc fuisse habitu nouimus, atque etiam partem ordinis poetarum ampliorem. Nam & multos id genus hominum morbi ob eiusmodi habitū corporis exercent, & aliqui suapte naturā in eos ipsos affectus perspicue uergunt; omnes tamē ferè, ut dictū iam est, natura huiusmodi extitere. Ergo causam primum exemplo haud sanè incommodo uini capiemus. Vinum enim immodicum tales maxime homines reddere uidetur, quales melancholicos esse affirmamus: moresq; uarios id condit, cum bibitur, ut iracundos, humanos, misericordes, audaces: quorum nihil mel, aut aqua, aut lac, aut eiusmodi aliquid efficere potest. Intelligi planè, quàm uarios reddat homines licet, si quis potantes ipsum animaduertat, ut gradatim euariat. Vbi enim uinum hominem frigentem, taciturnumq; à sobrietate accepit, paulò liberaliori poculo refouet, excitatq; ad uerba, tum largiori potu uerborū uberem, eloquentem, fidentemq; reddit: posthac processu potandi ampliori, audacem, propensumq; facit ad agendum; deinde plenius amplificato, in contumeliā, & petulantiam uertit: mox ad insaniam propemodum accendit; postremo nimio ex potu resoluit, stultumq; agit in modum eorum, qui à pueris morbo laborant comitali, aut etiam eorum, qui uitijs atræ bilis maiorem in modum cōtinentur. Igitur ut homo idem inter

ἡγῆσι ποτὲ καὶ
 τῶν ἀδελφῶν ἐκ-
 στῶσις, id est,
 in pueros quo-
 que motio men-
 tis.

ter bibendum
 dicitur, ut
 quare com-
 mune est, scilicet
 uel unum q-
 uis effundere
 et alia tacite
 mente ferme
 peniores uim
 eos adducit
 quia etate p-
 ra sane, dicit
 & temerarij
 & augentur
 res cuique in
 leni habitum
 ris, quæ flant
 ore flatus m-
 naturā, atra b-
 tat. Oleum e-
 quā albu
 cendere uim
 Et melanch-
 tus enim fla-
 lem augetur
 prius, quā
 uinū, cum in
 uisum sit, qu-
 quoq; in conc-
 spicuum est:
 mouent, quæ
 loristalem h-
 nonnullis pa-
 lis redundat.
 nibus melanc-
 tum amplius
 huius agendi
 constant, na-
 tum enim omni-
 & confert: qua-
 tū. Pari namq;
 tumefrigida et
 fima ipsa ser-
 deat, quæ quidem
 tur est, ubi de-
 sed natura pen-
 eū hominē fan-
 tēmodū inale-
 dētū erupit
 quodiano red-

ter bibendum moribus immutatur uarijs, uiniq; mensura quadã idem crebro à se discrepat, ita sunt qui singulis morum generibus adeò inualuerint, ut aliorum nequeant commutari: qualis enim uinolentus hic est, talis quisquam alius factus à natura est, scilicet alius loquax, alius mente commotus, alius lachrymabundus: nam tales uinum quoque informat. Ex quo illud Homeri, Me uictum Baccho lachrymas effundere dicunt. Quippe misericordes interdum redduntur, & alias efferi, alias taciturni. Sunt enim qui rursus taceant, & maxime qui ex melancholicis mente fermè summoti, cogitabundi esse soliti sunt. Quinetiam ad amandum propensiores uinum facere idoneum est: indicium, quod sæpe qui potat, uel osculari eos adducitur, quibus nemo sobrius dare osculũ uelit, uel quia deformes sunt, uel quia ætate prouecti: uinum tamen non longo hæc auget tempore, sed breui. Natura sanè, dum uita eduret, assiduus incrementis amplificat. Alij nanque audaces, & temerarij, alij taciturni, alij misericordes, alij timidi per naturã & instituuntur, & augentur: quas ob res eandẽ esse causam constat, qua uel uinum, uel natura mores cuique infeminare possit, & augere: confici nanque indies ui caloris omnia solent: habitui igitur, naturæq; atræ bilis flatus ciere datum est. Quocirca uitia corporis, quæ flatum præ se ferunt, iliumq; dolores, atræ bilis medici tribuunt: & uinum uerè flatus mouere nimirum potest: quamobrem similem ambo istæ sortiuntur naturã, atræ bilis, & uinum. Constat uinum eam habere uim è spuma quam excitat. Oleum enim quamuis calidum, nihil spumat: uinum large, ampliusq; nigrum, quam album, quia calidius, & corpulentius est: unde fit, ut cupiditatem ueneris accendere uinum possit. Quare non inepte Venerem iunctam Baccho autumant. Et melancholici quoq; magna ex parte libidine affluentiùs concitantur: concubitus enim flatus copia agitur, cuius indicium, quod penis ex paruo citissime in molem augetur insignem: nisi enim flatus, non ita extumescere potest: atque etiam prius, quam tempus promendi seminis sit, uoluptas quaedã gestiens pueris adhuc oritur, cum iam pubi propinqui, testiculos per libidinẽ pruriunt: quod scilicet ob id ipsum fit, quia flatus per meatus transit, qua postea humor perfertur. Et seminis quoq; in concumbendo profusionem eiectionemq; à spiritu impellente fieri perspicuum est: igitur uel in esculentorum, potulentorũ ordine merito ea libidinem mouent, quæ locum genitalem flatu implent. Ex quo fit etiam, ut uinum atræ coloris talem hominem reddat, qualis melancholicus flatulentus est: quod late in nonnullis patescit: sunt enim magna ex parte duri uenisq; tumidi, quibus atræ bilis redundat. Cuius sanè causa est non sanguinis, sed flatus copia. Sed cur non omnibus melancholicis, aut fuscis, colore inuecta duritas est, sed ijs tantum, quibus uitium amplius inualuerit, alia ratio est. Nunc de eo, quod principio explicare malimus, agendũ est. Humor is id genus, quam atram bilem uocamus, protinus sese constantiæ, naturæq; uniuersi corporis intermiscet, confunditq;. Temperamentum enim omne calidi & frigidi est: quippe cum ex his duobus natura & seruet, & constet: quamobrem atræ etiam bilis, & calidissima, & frigidissima reddi potest. Pati nanque istæc ambo eadem aptissima suapte natura est: ut etiam aqua, tametsi frigida est, tamen si satis concalfacta est, uelut quæ feruet, calidior, quam flamma ipsa sentitur: & lapis quoque, & ferrum ignita, carbone calidiora euadunt, quæ quidem natura frigida esse nullum dubium est. Sed de his dictum planius est, ubi de ignis natura & opera docuimus. Atræ autem bilis non per summa, sed natura penitus frigida omnino ita se habet, ut dictum iam est. Si modum excedit, hominẽ facit attonitũ, aut obtorpentẽ, aut anxium, aut formidolosum: sed si admodũ incalescit, securitatẽ animi, cantilenasq; parit, & mentis alienationem & ulcerũ eruptionẽ, & alia pleraq; generis eiusdẽ. Parti igitur hominũ maxime uictu quotidiano redundans, mores nihilo immutat, sed morbũ melancholicũ tantum.

modo creat: at quibus habitu natura tali constiterit, mox his multa & uaria morum genera exoriuntur, prout scilicet alius aliam habitus intemperie sortitus est. Exempli gratia, in quibus multa & frigida bilis est atra, hi stolidi sunt, et ignaui; in quibus permulta & calida, ij perciti, & ingeniosi, amasi, propensi ad omnem excaescentiam, & cupiditatem, nonnulli etiam loquaciores. Multi etiam propterea quod ille calor sedis mentis in uicino est, morbis uesaniae implicantur, aut instinctu lymphatico inferuescunt, ex quo sibyllae efficiuntur, & bacchae, & omnes qui diuino spiraculo instigari creduntur, cum scilicet id non morbo, sed naturali intemperie accidit. Maracus ciuis syracusanus, poeta etiam praestantior erat, dum mente alienaretur; at quibus minus ille calor remissus ad mediocritatem sit, ij prorsus melancholici quidem, sed longe prudentiores; & quanquam aliqua in parte minus excedant, multis tamen in rebus caeteris sunt omnibus praestantiores, alij in studijs literarum, alij in artibus, alij in republica. Magnam etiam ad subeunda pericula discrimen hic habitus affert: quippe cum multi metu uarie moueantur, ob eam scilicet rem, quod ita a se ipsi differunt, prout incidit, ut uices eius habitus gererent: habitus enim melancholicus, ut morbos uarios creat, ita etiam ipse inaequabilis est, quippe qui alias frigidus in modum aquae, alias calidus sit. Quamobrem cum formidolosum quicquam denunciatum est, si habitus iusto frigidior sit, timidum reddet; iam enim metui aditum patefacit, & metus ipse refrigerat, ut ex ijs constat, qui metu perculsi obtremiscunt. Sed si amplius caleat, metus inuectus ad mediocritatem reducet, temperabit, intrepidumque proinde hominem seruabit. Quinetiam cum sponte molestijs animus tabescit, quod frequenter usu euenit, ratio perquam similis est. Fit enim saepenumero, ut angamur, & animo succumbamus; sed cur ita nullam reddere causam habemus; alias contra, ut securitate animi gestiamus; sed quamobrem, minime constat. Affectus igitur tam isti, quam illi superius explicati, paulisper quidem consistere in omnibus solent: omnes enim aliquid illius materiae facultatisque sibi intermistum proculdubio continent: sed quibus alte, ampliterque constiterint, ij iam morum qualitate quadam notescunt, & nominantur: ut enim specie inter se distant, non quia faciem habent, sed quia faciem talem, id est, alij pulchram, alij turpem, & qui nihil superuacui gerunt, ij stata sunt forma: sic etiam qui leuiter habitu illo constant; ij medium tenent; qui plene, ij iam dissimiles multitudi ni euadunt. Nam si omnino merus bilis atrae habitus sit, melancholicos admodum esse necessum est: sin autem quendam in modum temperetur, egregij, singularesque instituuntur; hi tamen si parum suae ualetudini consulunt, facile in uitia bilis atrae labuntur, alij parte alia sui corporis; alij nanque in morbum comitalem incidunt, alij attoniti fiunt, alij uehementissime anxij, aut formidolosi redduntur, alij maiorem in modum sibi confidunt, & sperant: quod etiam Archelao regi Macedoniae usu euenisse accepimus. Causam uero tam uariae potestatis ipse habitus dat, scilicet prout frigidus, calidusue constiterit. Nam si ultra modum frigidus sit, molestiae, anxietatesque sponte sine ulla ratione nascentur: ex quo mortem laqueo sibi consciscunt, maxime quidem iuniores, interdum tamen & seniores. Multi etiam uinolenti sese interimunt. Nonnulli uero ex melancholicis ubi abunde potarunt, dolent, & animo uehementer succumbunt; calor etenim naturalis a calore uini extinguitur; calor autem qui eam continet sedem qua speramus, & sapimus, facit ut securo animo simus: qua de causa, omnes ad uinolentiam usque prompto animo bibimus. Omnes animi spe bona uini copia afficit, quemadmodum iuuentus adolescentulos. Senectus enim parum sperare potest, iuuentus spe plena est. Non de sunt quos angor inter potandum eadem illa de causa comprehendat, qua etiam post potum nonnullos occupat. Quibus igitur calore natiuo emarcescente oritur aegritudo, ij sibi laqueum potius petunt; quare iuuenes potius quam senes laqueo

queo se interimunt; alteris enim calor per aetatem marcescit, quod naturæ agitur ordine; alteris per uim ipsius affectus, quod contra naturam est. Quibus autem calor extinctus subito est, ij repente se interficiunt, ut omnes mirentur, eo quod nullum indicium præcesserit. Cum igitur atra bilis perfriget (ut dictum est) uarias animi molestias, anxietatesq; gignit: calidior autem cum est, securitatem & lætitiã præstat: quocirca pueri lætiores, senes tristiores esse consueuerunt; alteri enim calidi, alteri frigidi sunt, quippe cum non nisi refrigeratio quædam sit ipsa senectus. Accidit uero ut calor subito causis quoque externis extinguatur, quemadmodum quæ præter suam naturam candent, ceu carbones aqua superinfusa extinguuntur; unde fit etiam, ut sedata ebrietate nonnulli seipsos enecent. Calor enim ex uino adiectus est, quo extincto usu euenit illa perniciosa affectio. Et post coitum quoq; uerecundum animo plerique omnes succumbunt, reddunturq; tristiores: qui tamen copiam excrementi suo cum semine effuderint, ij lætiores, hilarioresq; euadunt: quippe qui sic excremento, & flatu, atq; calore nimio leuentur; ceteros tristiores, demissioresq; sæpe uenus reliquit, eo quod parti necessariae aliquo subtracto refrigerantur: quod humoris eius paucitate qui effluerit, patet. Summã igitur rationum colligamus. Homines melancholici uarij, inæqualesq; propterea sunt, quia uis atræ bilis uaria, & inæqualis est: quippe quæ uehementer, tum frigida, tum calida reddi eadem possit: & quoniam uim eandem morũ obtinet instituendorũ (mores enim calidum condit & frigidum, omnium maxime quæ nostro in corpore habentur) idcirco nos morum qualitate afficit quadam, informatq; ut uinum, quod prout plus, minusue corpori intermixtum, infusumq; est, uarios reddit; flatuosum autem utrunq; est, & uinum & atra bilis: cumq; ratio sit, ut portio quoq; aliqua temperata illius inæqualis ordinis habeatur, flatusq; modo quodam acquiratur integre, habitusq; respondere calidior frigidiorq; possint ob exuperantiã qualitatis, hinc efficitur porro ut melancholici omnes non per morbum, sed per naturam sint ingenio singulari.

2. Cur per aliquas scientias habitum nos habere censeamus, per aliquas non? An habitum non nisi per eas tantum adipisci putamur, quibus uim inueniendi acquirimus: inuentio enim ex habitu est.
3. Cur omnium animantium homo prudentissimus est? Vtrum quia capite minimo est, scilicet ad sui corporis proportionem. An quia uariè minimo est: ob id enim ipsum, capitis quoq; minutio accidit, & inter homines ipsos qui minori sunt capite, prudentiores nascuntur, quàm qui sunt grandiori.
4. Cur seniores amplius mente ualeamus, iuniores ocysus discimus? Quia natura parens & autor omnium, instrumenta nobis duo inseruit, quorum opera instrumentis extraneis uti ualeremus: manum inquam corpori dedit, animo mentem. Est enim mens quoque rebus à natura nobis impertitis annumeranda, uicem sane gerens instrumenti. Ceteræ omnes scientiæ, artesq; nostra opera sunt: mentem ipsam opus esse naturæ fatendum est. Vt igitur manu non iam inde ab ortu naturæ uti possumus, sed cum eam natura absoluit, perfecitq; (procedente nanq; aetate, manus suum opus maxime efficere potest) ita etiam mens quæ res naturalis est, non protinus, sed in senectute maxime nobis contingit, atq; tunc potissimum consummatur, atq; absoluitur, nisi detrimento aliquo lacera, læsaq; sit, quemadmodũ cetera quoq; opera naturæ: mens uero posterior, quàm manuũ facultas accedit: quoniam instrumenta etiam mentis posteriora sunt, quàm manuũ instrumenta: est enim mentis instrumentũ scientia: menti nanq; utilis scientia est, ut tibi cini tibia. Manuum instrumenta, res pleræq; naturales sunt; natura autem ipsa, eiusq; res omnes priores sunt quàm scientia. Quorum autem instrumenta priora sunt, facultates quoq; eorundẽ prius contingere congruum est: his enim crebrò utentes,

cōficere habitum solemus; & ista sic reciprocantur, ut quam uicem hęc inter se gerunt, quorum instrumenta sunt, eandem instrumenta quoq; ipsa inter se habeant, uicissimq; quam instrumenta inter se, eandem illa quorū sunt instrumenta. Mens igitur ea de causa nobis senioribus potius contingit: discimus autem ocyus iuniores, quia rem fermē nullam tenemus; cum enim res plerasq; scimus, non æque præterea capere alias possumus: quomodo etiam meminisse melius ea ualemus, quæ mane primū percipimus: deinde procedente die memoria hebetamur, quoniam multa iam perreptauius.

5. Cur homini potius, quam cuiquam ex cæteris animantibus credendum est? Vtrum ut Plato Neocli respondit, quia homo solus omnium animantium nouit enumerare. An quia solus deos ueneratur, & colit. An quia omnium maxime uim obtinet imitandi; hinc enim discere tam multa & uaria potest.
6. Cur nihil in eo delectamur, quod triangulum duobus rectis pares angulos internos uel habere spectamus, uel habiturū speramus; neq; in aliquo generis eiusdem, nisi fortē in speculatione ipsa delectandum sit; hęc tamen æquo modo iucunda sanē sit, etiam si tribus rectis, aut etiam pluribus pares angulos habeat: sed nimium tunc delectari est, cum aut ludis Olympiæ nos uicisse meminimus, aut apud Salamina nauali pugna hostes superasse, aut tale quid futurū speramus, non cum his ipsis contraria expectamus. An in rebus istiusmodi delectemur, quod uel fuerunt, uel sunt cōsilio nostro, aut omnino humano, & opera. Quæ autem natura lege incōmutabili ita esse uoluerat, hęc suæ tantūmodo rationis cōtemplatu nos alliciunt, & oblectant: sed cum rerum gestarum perquam aduersa ratio sit, efficitur porro ut quæ inde profecta sint, in parte lætabilia, in parte tristia ueniāt. Omnia autem lætitiæ, tristitiæ uel ratione, aut uitamus, aut persequimur.
7. Cur medicus ad sanitatē usque tantummodo suam operam præstat? Primum enim corpus extenuat, dehinc siccatur, tum sanitatem inducit, posthac nil ulterius agit. Vtrum quod fieri non potest, ut ex sanitate aliud quicquam efficiatur. An si quid fieri possit, ad aliam spectet scientiam, afferriq; præterea ex sanitate aliquid licebit. Ergo si omnia fieri, uel ex cōtrarijs, uel ex medijs soleant, cōstat ut illud ægro tet quod uel siccus, uel humidus, uel tale aliquod est; igitur ex nimis frigido in minus frigidum, & postremo in iustam uicem caloris, uel siccitatis, uel humoris medicus adducit, transferens sese ex contrarijs, aut medijs, dum ad eum deueniat habitum qui sanitati accōmodatus est: ex quo quidem nihil esse natura fert, nisi quid medium. Ergo aliquid præterea facere potest: ut enim eatenus uenit, sic retrorsum abire potest. Sed ars non istuc proficit; semper enim quod melius est, id artis ratio & spectat & facit; itaque nec ulla alia, nec ipsa medendi ratio de sanitate quicquam aliud faciet, cum uel nihil effici necesse sit, uel rei destinādē contrariū: quandoquidē eadem est scientia contrariorū. Itaq; uel in ædificandi ratione nihil est quod contrarium faciat. Nec uero ulla ars alia est, quæ ex hoc quicquā faciat, nisi ueluti ex parte, quemadmodū suendi ratio ex profisso calceum reddit: fieri nanq; bifariam aliquid ex aliquo ita potest, ut uel cum illud cōponitur, uel cum hoc destruit, cōsistat.
8. Cur hominem philosophū differre ab oratore putamus? An quia philosophus in rerum speciminibus agitandis, exquirendisq; suum studium posuit: orator his rebus uersatur, quæ cōsortes illorum speciminum sunt: uerbi causa, alter quid iniustitia sit nouit, alter quis iniustus est: & alter quid tenor tyrannidis sit, cognitum habet, alter qualis ipse tyrannus sit.
9. Cur genus id hominum, quod Dionysiacos technitas, id est, artifices bacchanales, aut histriones appellamus, improbis esse moribus magna ex parte consueuerunt? An quia minime sese studio sapientiæ dedunt, eò scilicet, quod in artibus necessarijs magnam ætatis suæ partem consumunt, uitamq; plurimum traducunt

incont.

- incontinentē, partim etiā cum inopia, quod quidē utrunq; uitia & gignit & auget.
- 10 Cur ueteres præmia certaminibus corporum posterunt, sapientiæ nullus quicquam statuerit? An quia iudices, quod ad ingenium attinet, uel præstantiores, uel nihilo deteriores nimirum esse ijs debent, qui inter sese certant. Quod si homines sapientia excellentiores certare deberent, præponereturq; præmium, arbitris sane sibi carerent: at uero in certaminibus gymniciis, quisq; suo tantum aspectu iudicare integre potest. Item autor ille præmiorum tale suis hominibus certamen proponere noluit, unde inimicitia, seditionesq; maximæ exorirentur: homines enim cum in re sui corporis aliqua improbantur, non moleste omnino ferunt, neque ijs infesti redduntur, qui ita iudicarint: at si stolidiores iudicati sunt, iudicibus admodum ipsis succensent, ægreq; uehementissime ferunt: quæ quidem res seditiosa, & stolidi est: ad hæc, præmium præstantius esse suo certamine decet: itaque certaminum gymnycorum præmium optatius & præstantius, quam ipsa concertatio est: prudentia uero quodnam præmium præstantius esse possit?
- 11 Cur homo maxime aliud intelligat, aliud faciat? An quia contrariorum eadem scientia est. An quia mentis officium plura contingit, appetitus in unum tantummodo profluit: at qui homo mente magna ex parte uiuit, & ratione: bestia appetitu, ira, cupiditateq; ducuntur.
- 12 Cur nonnulli pecunias acquirere, non impendere cōsueuerunt? Vtrum quod suis moribus uiuunt: an oblectamine, quod in spe positum est, alliciuntur.
- 13 Quam ob causam qui grauiter & suauissime dormiunt, nihil somniant? An quia & sensus, & intelligentia hominis tunc suo fungi officio potest, cum animus tranquillatur, & requiescit: qua quidem requie, uel ipsa sciendi ratio constare uidetur, quippe quæ animum sistat, atq; ex temeraria agitatione in tranquillitatem adducat: cum enim animus mouetur, uagaturq; fieri non potest ut aliquid uel sentiatur, uel intelligatur: ex quo fit etiam, ut amentes sint pueri, & ebrii, & insani: facit etenim calor, qui nimius in his est, ut motu plurimo, uehementissimoq; inquitentur: quo motu desistente, prudentiores esse incipiunt: cum enim uis illa intelligendi sedata est, facilius sistitur, rerumq; rationibus adsistit. Et quidem qui inter dormiendum somniant, non alia de causa uidere sibi illa uidentur, quam intelligentia constante, requiescenteq;: quod quidem somno contingit leuiori: iactatur enim animus noster maxime in somnis, calore scilicet, qui undique in partem se colligit interiorem: atque ita efficitur, ut plurima uehementissimaq; illa obstante iactatione, nullum interuenire somnium possit. Nec putandum, ut animus tunc cōquiescat, & per se maxime sit, cum nullum somnium trahitur, ut multitudinis opinio est. Sed cōtrā omnino incidit, ut qui in motu plurimo est, nec paulisper quiescit, hic intelligere nequeat. Plurimus autem motus cum suauissime quis obdormiscit, merito propterea est, quod tunc maxime larga caloris copia in partem contrahitur interiorem. Animum uero concitatum non solum inter uigilandum, sed ne per quietem quidem intelligere posse, argumentum illud etiam est, quod in somnis, quos cibo ingesto primos agimus, nulla facultas uidendi somni datur, cum maxime accidit, ut animus, propter cibum ingestum concitetur: somnium uero ipsum occurrit, cum cogitantibus nobis, & ante oculos rem ponentibus somnus accedit. Quapropter ea maxime somniamus quæ agimus, aut acturi sumus, aut uolumus: de his enim maxime cogitationes, imaginationesq; obueniunt: & qui instructi uirtutibus sunt, meliora somnia uident, quod etiam uigilantes meliora animaduertunt: qui deterius, uel animo, uel corpore sunt affecti, deteriora concipiunt, quippe cum etiam affectio corporis faciat ad somni uisionem: hominis enim morbo laborantis proposita quoque animi uitiosa sunt, atque etiam propter corporis perturbationem animus quiescere nequit. Melancho-

PROBLEMATVM ARISTOTELIS

hici idcirco in fontibus crebro excitari consueuerunt, quod calore largiore urgente animus moueri æquo amplius cogitur: quod cum motus uehementior sit, merito dormire minime possunt.

EORVM QVAE AD OCULOS PERTINENT,
Sectio XXXI, cuius quaestiones XXX.

- 1** **V**R oculo perfricato sternutare cessamus? An ob eam rem humoris respiratio moueatur, Lachrymam enim oculus perfricatus emittit: sternutamentum humoris copia excitatur. An quia plus caloris minus corrumpit, absumitq;. Oculus autem perfricatus plus caloris sibi acquirit, quàm nares contineant; quamobrem etiam si quis nasum perfricauerit, ipsum sternutamentum desistet.
- 2** Cur uno oculo exquisitius cernitur, quàm duobus? An quia plures motus duobus, quàm uno excitantur; quemadmodum oculis peruersis multiplicem agitari motum certum est. Ergo duorum unus motus non est, unius unus & simplex est: itaque efficitur, ut exquisitius uno, quàm duobus cernatur.
- 3** Cur homines irati oculis maxime erubescunt, pudefacti auribus? An quoniam oculi refrigerantur eorum quos puduit. Pudor enim in oculis est: nec respicere ualent quos pudor tenet; & timor quoque refrigeratio loci eiusdem est; calor autem in partem transit aduersam, quæ posterior est: aures uero satis ex aduerso positæ sunt: itaque pudore maxime erubescunt. Iratis porrò praesidium in eam partem tanquam uiolatam transmittitur, quæ & sensu, & motu facilius est: nam & in metuendo calor eam ipsam maxime deserit.
- 4** Cur altero oculo apprehenso, alter constantius cernat? An quia oculorum initia ex eodem dependent. Cum igitur alter mouetur, commune quoq; illud mouetur initium, quo mouente, alter etiam oculus moueatur necesse est; quamobrem altero apprehenso, uis illa communis tota alterum mouebit; itaque plenius contendere poterit.
- 5** Quam ob causam qui cæci ab ortu naturæ sunt, calui nunquam efficiantur? An quia humor cum redundat in capite, oculos uehementer infestat; qua de causa quibus fluctiones oculos urgent, uenas temporum ferro candente medici tangunt, quo humoris foramina obcæcentur, atque spissescant, & caput quoque dissecta cute obscalpere consueuere. Cum igitur humor excrescens, uacansq; in capite oculis detrimento sit, fieri potest ut minus humoris in caluaria ob id ipsum consistat, quia magna parte lapsus in oculos est; & cum excrementis humorum, materiaq; inutili capillus proueniat (quæ quidem in capite cæcorum ab ortu naturæ large redundant) merito nunquam isti calui efficiuntur.
- 6** Cur homines qui oculis prominentioribus sunt, magis à fumo infestantur? An quia fumus citissime oculis protendentibus incurfat.
- 7** Quam ob causam utrunque aspectum simul diuertere dextro, sinistroq; uersus, & ad nares demittere, atque etiam alterum dextrorsus, sinistrorsusq; deducere possimus; utrunque uero seorsum, alterum sinistrorsus, alterum dextrorsus simul distrahere nunquam possumus. Quinetiam deorsum, sursumq; haudquam ita conuertere licet, quamuis facultas simul dimittendi in idem detur, ut dictum est. An propterea, quod quanquam duplex aspectus sit, ex eadem tamen origine, æquo modo nexus, aptusq; dependet. Vbi autem ita est, quoties alterum extremum mouetur, reliquum consequatur eodem necesse sit: alterius enim extremi principium, extremum reliquum est. Quod si res una simul, ac eodem in tempore nunquam in partes aduersas moueri queat, nec aspectus ita moueri poterit.

poterit: quippe cum ita committatur, ut extrema in partes moueantur aduersas, siquidem alter sursum, alter deorsum mouebitur, initiumque sequi utrunque necesse sit, quod impossibile est. Oculorum uero limitas euenit, quia globi continentur principio, quo & sursum, & deorsum, & latera uersus lubrico sese uertere possint. Cum igitur ita positi sunt, ut situ inuicem simili respondeant, atque medium teneant, mouendi sese sursum, deorsum, latusque uersus, eodemque in puncto sibi pupillam habeant, tunc situ integerrimo constant, praecipueque mobiles circumaguntur: at qui eodem in puncto pupillas continent, limi quidem non sunt. Discrepare quoque inter se possunt, & alijs parte alba retracta, nigrae nonnihil occultitur modo eorum qui sternutaturi sunt: alijs in angulum exteriorem nigra conuelli- tur, ut furiosis: alijs in interiorem nares uersus incumbit, ut tragicis, laruis, hominibusque acerbis, feuerisque: sunt enim contuitu graui, cogitabundoque. Quoties uero situ dissimili globi positi sunt, sed puncto eodem radij profluunt, aut situs similis est, sed punctum non idem, limis oculis hominem esse necesse est: itaque hic suspicit, & oculos contrahit: globum enim eundem in habitum collocare conatur, atque alterum firmum continet, alterum agitat. Haud enim fieri potest, quin limus sit qui non eodem de puncto radios depromat, quippe qui dimotum contuendi principium habeat, perinde ac ille, cui res una geminari oculo suppresso uideatur. Ergo si oculus sursum dimotus est, terminus inspiciendi deorsum est: sed si oculus lapsus deorsum est, terminus sursum habetur. Oculo tamen uno situ suo dimoto moueri quidem res uisa sursum, deorsumue ob id ipsum uidetur, quia pupilla ita se mouet: sed geminari haud unquam uideri potest, nisi duplex conspectus sit, peruertaturque ratio uidendi: iita fit ut strabonibus res eadem geminari uideatur. Causam sius habet, eò scilicet, quod oculus non suo medio nexus, locatusque est.

- 8 Quamobrem qui cognomen lusciosi habuerunt, literas minutas scribere consueuerunt? Mirum enim ut qui obtusis sunt oculis, rem faciant, quam eorum facere interest, qui acumine ualeant oculorum. Vtrum quia proxime posita magna esse uidentur: illi autem oculis proxime admotis scribere solent. An quia contractis palpebris scribant: fit enim per imbecillitatem, ut si laxatis, diductisque oculis scribant, aspectus distractus, passusque hebetescat: si adductis & conuiuentibus, uniuersum depromptus acutius uideat. Quod tamen angulum informat exiguum, efficit necessario, ut exiguae literae scribantur.
- 9 Cur nonnulli post lippitudinem acutius uideant? An quia purificati oculi sunt: fit enim saepe, ut exterior densitas pupillae aciem arceat, quae lachryma emissa laxatur, atque resoluitur: quamobrem profunt interdum quae mordent, lachrymam euocant, ut cepe: obsunt quae tantummodo assiccant, ut origanum.
- 10 Cur uno uidere oculo impatibilius sit? An quia minus animo, qui ita cernit afficitur: quo fit, ut minus affectionis contrahatur.
- 11 Cur distracta conspectuum societate, res una geminari uideatur? An propterea quod oculi utriusque radius non ad punctum idem deuenit: ergo quod bis noster animus inspexit, inde geminum se inspexisse existimat. Proximum euenit, cum digitos mutatis uicibus implicamus, itaque aliquid tangimus: duo nanque sentimus, eo quod unum bis tangimus.
- 12 Cur sensus dextri nihilo sinistris praestantiores sint, cum in ceteris omnibus dextra sinistris commodiora habeamus? Vtrum ex consuetudine ita fiat. Statim enim cum nati sumus, utrunque sensum exercere incipimus. Pars autem dextra exercitatione insuescere, inque frugem euadere meliorem uidetur: effici nanque utrinque dextri per consuetudinem possunt. An quia sentire affici est. Pars autem dextra

- præstantior propterea est, quod efficacior: & affici peruicacior, quàm sinistra est;
- 13 Cur in cæteris dextra suis sinistris præstantiora sunt, sensus nullus dexter suo sinistro interest? An quia parte sentiendi utraq; pariter uti à primo natali die consuescimus. Adde tamen quod ratio sentiendi affectio quædam est: dextrarum autem partium differentia in efficiendo, non patiando sita est.
- 14 Cur exercitatio corporis incommoda oculorum acumini est? An quia exercitatio sanguinem efficiat sicciorem, sicut etiam reliquum corpus. Siccitas autem totam cutem indurat, ergo uel eam qua pupilla integitur: qua propter homines naturam iam grandes obtusius uident: oculi namq; senum tunica dura, simulq; rugosa teguntur: itaq; uis illa conspiciendi cooperitur, & delitescit.
- 15 Cur homines luscij cognominati, qui obtuse uident, literas scribere minutissimas possint, cum rem minutam perspicere illi ualeant, qui acumine oculorum præstant? An quia conspectu sunt imbecilli, palpebras contrahant in angustum. Cum enim radius profluit uniuersus, acutius explorare potest: contra laxo diductoq; oculo diffunditur, ob eamq; rem hebetascit. Ergo imbecillitas facit, ut palpebras contrahant in angustum: quod cum ex angusto inspiciant, exiguam magnitudinem uideant, quantaq; uident, tanta perscribant necesse est.
- 16 Sed cur iidem illi contractis palpebris uideant? An propter sui conspectus imbecillitatem. Ut enim manum rebus sepositis admouent, sic palpebras iuxta positas perinde quasi manum adijciunt: quod sanè faciunt, ut radius per locum sese depromens angustior, congestior profluat, ne protinus ex patulo proficiscens distrahatur: uidet autem is acutius, qui frequentior collectiorq; prodierit.
- 17 Cur non res una geminari uideatur, cum in latus oculum uertimus? An quia conspiciendi primordium eadem item in linea situm est: tunc enim res geminari uideatur, cum illud mutatum sursum deorsumue est: in latus uero nil refert, nisi una etiam sursum moueat.
- 18 Cur in ratione uidendi tantum fieri possit, ut res una geminari uideatur, si quodammodo inuicem oculi locentur: in cæteris sentiendi generibus fieri identidem nequeat? An etiam in ratione tangendi, cum digitos mutatis uicibus implicauimus, fit ut res una duæ sentiatur: in cæteris hoc idem fieri nequit, quia cætera membra, quibus sensio administratur, neque foras uersus deducta, neque bina tam inter se apta, colligataq; suo funguntur officio: fit ita in ratione uidendi eadem de causa, qua in tangendo perplexis, ut dictum est, digitis. Tactus enim uisum æmulari & sequitur.
- 19 Cur oculus sinister nihilo imbecillior est, sed æquo modo atque dexter uidere potest, cum reliquæ corporis partes omnes sinistrae inualidiores, quàm dextrae sint? An quia pars dextra in eo discrepat à sinistra, quod efficacior est, non in eo, quod affici aptior. Videndi autem uires non ut afficerent, sed ut afficerentur comparatum à natura est.
- 20 Quam ob causam cum cæteras intuemur res, cōspectus noster fatiscit, atq; deterior redditur: cum ad uirides, & herbescentes inspicimus, ut olera, cæteraq; his similia, recreatur, meliorq; euadit? An conspectum in alba, nigraue intendere minime possumus, propterea quod utrunq; id genus coloris uidendi uiribus officit: colores autem illi, quibus oculi acquiescunt, medium albi, nigriue obtinent: itaque aspectus cum mediocri leniq; obuio afficiatur, nihil debilitatur, imò uero corroboratur, atque reficitur. Et forsan quemadmodum cum corpora nostra uehementer laborant, deterius habent, cum mediocriter, optime afficiuntur: ita etiam oculi, cum ad res solidas contendunt, laborant, lassanturq; cum ad humidas, mollesq; quod nil sibi obstat, passim oberrant, & licentia perliquescunt: cum ad uirides

des

des, quod istæ ut solidæ mediocriter sunt, ita satis humoris continent, neque ullo detrimento afficiuntur, & ad immorandum in hîc amplius innituntur, eo quod coloris huiusmodi habitus modicè se conspectui offert.

- 21 Cur cætera melius utroq; oculo cernimus, rectam uersuum uirgulam uni literis admoventes inspicimus exquisitius? An quia radij oculi utriusq; non sine perturbatione in idem concidunt, ut autores conspiciendi rationum affirmant; itaque cum uno inspicimus, ad rectum cõspectum tanquã regulam melius quod rectum est deprehendere, iudicareq; habemus.
- 22 Cur fumus oculos potius infestat? An quia infirmissimi sunt; infirmissima namq; omnia quæ corpori interserta occuluntur; indiciũ, quod acetum, & quodq; acre carnem non exteriorem, sed interiorem demordet. An quia laxiores, referriq; meatibus sunt. Conspectus enim per quosdam meatus protruduntur, & excidunt; itaque quod his mordacissimum est, cæteris corporis partibus obuium subire densiora non potest, sed perreptat, & decidit; æquo modo & cepe, & quæcumque talia oculos mordent. Oleum omnium maxime humorum id facit, quia tenuissimum est, ob eamq; rem meatibus se expedite insinuat; acetum reliquis partibus corporis pro medicamento est.
- 23 Cur oculus solus omnium membrorũ non rigeat, cum infirmissimus sit? An quia opimus est, nec carnis quicquam in se continet. Quod autem tale est, securum manere à frigore potest. Haud enim audiendi sunt illi, qui propterea rigere oculos negant, quia uis illa conspiciendi ignis est; non enim talis in oculo ignis est, ut calfacere ualeat.
- 24 Cur lachrymæ quas mœrendo emittimus, calidæ sunt; quas oculis laborando, frigidæ? An quia frigidum quod incoctum, crudumq; est; calidum, quod concoctum. Languorẽ autem omnẽ ex cruditate proficisci, nullum dubium est. Quod cum lachryma cruda eorum sit qui ualitudine oculorum laborant, non immeritò frigida est; hinc medici sudorem frigidum argumentum grauis esse morbi existimant; calidum contra decretorium esse, & salutarem. Cum enim uacans materia multa est, satis à calore interiori concoqui minime potest; itaque frigidam esse necesse est; cum pauca est, plenè à calore uicta concoquitur; morbos autem copia uacantis materiæ confici certum est.
- 25 Quare cum partes corporis nostri dextræ mobiliiores sint, oculus sinister expeditius quàm dexter cõtrahitur? An propterea, quod omnia sinistra dextris humidiora sunt; humidiora autem cõtrahi plenius possunt. An dexter amplius efficere possit; sinister uel ex se ut humidior obsequentior sit.
- 26 Quam ob causam cum & senex, & lusciosus per imbecillitatem parum oculis ualeant, alter proxime admouet, si quid inspicere uult, alter procul abducit? An quia dissimilis eorum imbecillitas est. Senex enim quia uidere non potest, ubi minus radij coeunt, rem uidendam eò abducit, ubi uisurus maxime est; procul enim coire radij solent. Lusciosus ille uidere quidem rem isthic potest, sed quænam rei conspectæ caua sint, quæ uel excedant, discernere nequit, itaque in his fallitur; caua quippe & excedentia splendore discerni maxime possunt; quem, quoniam procul percipere, quemadmodum rei obuiæ ingruat, nequeant, proxime adducunt.
- 27 Cur homo solus, aut certe maxime animantium omnium oculis deprauetur per limitatem? An quia uel solus, uel maxime comitiali morbo in tenera ætate laborat, cum deprauari omnibus accidit.
- 28 Cur uni animantium homini transuerti, deprauariq; per limitatẽ oculi possint? Vtrum quod oculos minimo interstitio discretos, è directoq; positos homo habet, perspicere idcirco menda in eo maxime possit. An quia cæterorum animan-

tium oculi unicolores maxime sunt? Nec deprauatio sequeretur, si uno quolibet colore præditus oculus esset. An quia solus ex omnium animantium genere morbo comitiali rapitur; quod genus morbi transferrere oculos sicut cætera etiã membra, potest. Nonnullis tamen, ut sero eo morbo uexari incoeperet, sic lumina serò deprauantur.

29 Quam ob causam manu præ lucerna aut sole obiecta melius inspicere possumus? An quia lucernæ, solis uel lux nostris occurrens luminibus reddit suam ob nimietatem infirmiora, quippe quæ rem etiam sibi cognatam interimere præ sua possit exuperantia; at uero manu ita arcente, nec luminum acies officii potest, & res uisui obuia nihilominus in luce posita est; unde fit, ut & acies plenius agat, & res inspectanda nihilo minus uideatur.

30 Cur manus dextra & pes dexter à suis sinistris differunt, oculus & auditus nullo discrimine distant? An quia immista, synceraq; elementa suscipi deq; sunt. Discrimen uero situm in his est, quæ elementorum coitu constant. Sunt autem sensus isti è synceris illis, immistisq; uisus scilicet ex igne, auditus ex aere.

EORVM QVAE AD AVRES PERTINENT,
Sectio XXXII. cuius quæstiones XIII.

1 VR aures quæ omnium maxime partium nostræ faciei exangues sunt, rubore magis afficiuntur, ubi nos pudor apprehenderit. Vtrum quod peregrinus humor partem adire inanem aptus natus est; itaque cum calore per pudorem orto resoluitur, statim se in aures colligit. An quia temporibus appositæ sunt, quò uersus maxime humor confluit. Cum enim hominem pudet, calor se in faciem recipit, itaque ruborem adducit; aures uero minimo in ea profundo extant, naturaq; calidissimæ sunt, & coloratæ, nisi longe frigoris rigore obtorpuerunt; ideo hæc particula omnium faciei particularum coloris est optimi. Quamobrè passus dispersusq; calor, quod per summa res tenet, rubicundas reddere potest.

Forſan legendū
humor, & non
calor.

2 Cur urinantibus aures, dum inter mare sunt, rumpi soleant? Vtrum quia retentus spiritus impetu cogit uehementiori. An si causam hoc haberet, idem uel in aere fieri posset. An quod non cedit, dirumpi ocuus potest, & à duriori, quàm molliori facilius. Quod itaque inflatum est, minus cedit; aures uero, ut dictum iam est, spiritu retento inflant; itaque ab aqua quæ aere durior est, obtunduntur offensa, atque rumpuntur.

3 Cur urinantes spongas alligare auribus consueuere? An ne mare per uim occurrens, aures rumpat; haud enim ita stipatæ impleri ut inanes, exemptis spongijs, possunt.

4 Cur sordes aurium amaræ? An quia putri sudore contrahuntur, qui salus, amarus est.

5 Cur spongiarij suas dissecant aures & nares? An ut spiritum commodius reddant: hæc enim esse spirandi itinera uidentur. Laborare quippe difficultate spirandi eos affirmant, dum foras emittere animam non possunt, leuariq; cum propellentes extrudunt. Mirum tamen si respirandi assequi facultatem refrigerationis gratia nequeant, sed esse id necessarium magis uideatur. An meritò plus in retinendo laboris sit, cum corpus extumeat, distendaturq; spiritus uero foras sponte efferri posse uideatur. An intus etiam tendere ita possit; cogitandum tamen æque uideatur. Plerique uero lebetes demisso, respirandi uiam urinatoribus moliantur; haud enim aquæ lebes impletur, sed aera seruat ad demersum hominem usque; quippe

quippe qui erectus per uim dimittatur, ut undique æquali nutu descendat: nam si quantumlibet inclinauit, humore protinus interrumpente impleat necesse est.

- 6 Cur nonnulli, cum suras in scalpant aures, tussunt? An quia sensus audiendi foramen cum pulmone, canaliq; ab asperitudine cognominato sortitur: indicium, *τὴ ἀσπρηλία, canali &c.* quod his ipsis repletis, obseptisq; homo surdescit. Humor is itaq; aliquid è frictio-
ne ista aurium liquefcit, atq; in canalem, quem modo diximus, per foramen illabi-
tur, quod tussim mouere potest.
- 7 Cur sinistra auris ocyus magna ex parte perforata consolidari, quàm dexte-
ra potest? quocirca mulieres alteram marem uocant, alteram fœminam. An quia
partes sinistrae humidiores, calidioresq; sint; quæ autem habitu huiuscemodi sunt,
consolidari possunt facilius. Vnde in plantis etiam tenellis, atque uiridibus, coitus
concorporandiq; unio facilius agitur. Et uero ulcera iuniorum promptius com-
paginantur, quàm seniorum. Argumentum partes sinistras esse humidiores, quod
molliores sunt, atq; effœminatior.
- 8 Quam ob causam pudofactis aures summæ rubescant, iratis oculi? An quia
pudor in oculis refrigeratio quædã cum timore est: itaq; calor iure oculos deserit;
quod cum inde secedendum sit, locum sui capacissimum petat necesse est, quales
certò summæ sunt aures. Cæteræ nanque partes longæ ossibus omnes compactæ
sunt. Iratis contra calor in oculos, totamq; faciem reuocatur: sed conspectior in
oculis est, uidelicet albi eorum coloris ratione.
- 9 Cur aurium sonitus accito strepitu cesset? An quia minorè strepitus amplior
pellit & eruit.
- 10 Cur si aqua lapsa in aurem sit, oleum, quo humor effluat, instillamus: nullo nan-
que humore alio effluere potest. Vtrum, ut quoniam oleum per summa aquæ in-
natat, eiq; aqua præ lentitate adhæret, effluente oleo aqua etiam ipsa effluat. An ut
per lubricam aurem labens aqua excurrat: oleum enim utpote leue, facit ut pro-
pere labescere possit.
- 11 Cur minus aures urinantibus rumpantur, si oleum sibi instillatum habentes,
in mare interrumpant? An ratio cur rumpi aures possint, antè exposita est. Oleum
uero in aures instillatum, facit ut mare superueniens relabi facilius possit: quomo-
do in parte corporis exteriori peruncta fieri nouimus. Labens autem ictum parti
interiori auris nullum inuehit, itaque dirumpere non potest.
- 12 Quam ob causam aures cum exangues adeò sint, pudore erubescere possint?
An res quæque ferri in eum soleat locum, qui sui uacuis est. Cum ergo sanguis
efferrî sursum calidus uideatur, aures maxime, partemq; inanissimam adit: ita-
que rubore inibi afficit. Quod idem intelligendum de genis etiam est. Adde,
quod tenuissima cutis quæ distenta est, ita fit, ut rubor percipi in auribus præ-
cipue possit.
- 13 Cur nemo oscitans aurẽ in scalpere suram audeat? An quia membrana etiam,
per quam audimus, inflatur cum oscitamus: indicium, quod audiendi facultas tol-
litur, cum oscitamus: spiritus enim ut in os, ita etiam in aures interrumpens, mem-
branam expellit, ac prohibet, quo minus somnus ingrediatur. Quod cum ita sit
si sedem audiendi, cum oscitamus, auriscalpio tetigerimus, plurimū membra-
nam lædemus. Ictus enim ad obijcientem, renitentemq; spiritum,
non ad cedentem inferetur, & membranā abiunctam soli-
dis esse certum est: quare dolor ita moueri, uul-
nusq; excipi facile potest.

PROBLEMATVM ARISTOTELIS
EORVM QVAE AD NARES PERTINENT,
Sectio XXXIII, cuius quaestiones XVIII.

- 1** Vt singultus sternutamēto sedari queat, ructus nequeat? An quia nō partis eiusdē utraq; ista affectio est, sed ructus uentriculi, singultus uero refrigeratio, cruditasq; spiritus, atque humoris pulmōni cōiunctis. Simi est: sedes autem cerebri rem cum pulmōne communem sortita est: quod quidem ratione constat aurium; interdum enim surditas accidit, simul & morbus ipse aurium, in pulmōnis uitium transit, & nonnullis tussis statim mouetur sicut scalpentibus aures; locū autem sternutandi rem naribus esse cum pulmōne cōmunem respiratio docet, quae cōmunis utiq; est: sternuimus itaque loco eo ipso calfacto: calorem autem eius locus sentit inferior, cuius singultus est: calor uero uim obtinet & concoquendi: quamobrē aceto etiam, retentioneq; spiritus finiri singultus leuior potest: spiritus enim retentus satis cōcalfacit. Unde fit etiam inter sternutandū, ut spirandi retentio idem obducta efficiat, & conuenienter quoq; expirantia superiori de loco educitur: quippe cum fieri nequeat ut quis sternutet, nisi expiret: impetus itaque spiritum interclusum rumpit, dispellitq;, qui singultum ciere potest.
- 2** Cur si quis sternutaturus oculum perfricauerit, minus sternutet? An propterea quod sternutamentū à quodam excitatur calore: fricatio autem calorem ciere potest: qui calor, quoniam locus quo sternutamus oculis in propinquo est, alterum sternuendi calorem tollit, quemadmodum minor ignis ab ampliori emarcescit, atque absumitur.
- 3** Cur bis sternuere magna ex parte solemus, non semel, aut saepius? An quia binis naribus sumus: per utranque itaque narem uenula partita discurrit, quae spiritus solet permanere.
- 4** Quam ob causam qui solem aspexerint, sternutare magis consueuerunt? An quia sol calfaciens mouet perinde atque qui nares penna sollicitant. Idem enim utriq; agunt, quippe qui per motum calfacientes ocyus spiritum ex humore eliciant, cuius excursio spiritus sternutatio est.
- 5** Cur singultus sternutamēto finitur, & retentione spiritus, & aceto? An sternutamēto, quia spiritus cohibetur inferior, atq; circumobstistit: quemadmodum medicina parti superiori adhibita alius sentit ac immutatur, spiritus retentione leuiores tolluntur singultus, eò quod exiguus spirandi impetus si paulisper retinui-mus, ut in tussi desistit, sic etiam in singultu reprimitur, cogitur, strangulatur. Aceto idcirco sedatur, quia humor circūstans, ac prohibens eructandi licentiā, in spiritum per uim acetī calfactoriam extenuatur. Fit enim ructus, cum uentriculi humor recalescens inflatur, atq; concoquitur: singultus uero, quoties spiritus uacans ab humore in loco spiritui deputato retinet. Hinc enim dum enititur, nec erumpere potest, distentionem inducit, quae distentio appellata singultus est. Inde fit, ut singultus ubi inalguimus, oriatur. Frigus enim humorem spiritui obductum coangit, spiritus circumuentus exilit, cuius commotio non nisi singultus est.
- 6** Cur aquam nonnullis frigidam in faciem fundimus, cum è naribus sanguis effluit? An ita calor intus se colligit, atque circumobstistit, qui sanguinem summum reddit liquidiorē.
- 7** Cur sternutamentum pro numine habetur, non tussis, neque grauedo? An quia de capite membrorum praecipue omnium diuino, unde cogitatio est, suum ducit principium. An quia caeteri illi affectus ratione morbi eueniant, hic secus exulter.
- 8** Cur oculo perfricato sternutamēta desistūt? An quia humor sic respirat: lachrymam quippe oculus post frictionē emittit: sternutamentū autem humoris copia excita-

excitatur. An quia minor calor corripit ab ampliori, consumiturque potest. Oculus autem perfricatus, plus caloris sibi acquirit, quam sit quem nasus complectitur. Hinc etiam fit, ut si nasum quis perfricat, ipsum sternutamentum desistat.

- 9 Cur eruptio cæterorum, ut flatus, ut ructus, sacra haudquaquam habetur, sternutamenti sacra habita est? Vtrum quoniam cum tres partes principes sint nostri corporis, caput, thorax, & alius, flatusque alui exspiratio sit, ructus uentriculi, sternutamentum capitis, quæ pars sacra præcipue est, spiritum hinc exeuntē, ut sacrum ueneramur, & adoramus. An quia spiritus omnis eruptio, partes quas modo dixi, melius sese habere significat. Cum enim minus sternuere queunt, spiritus erumpens leuat ac mitigat. Ergo sternutamentū quoque bene caput ualere, posseque concoquere, indicio est. Cum enim capitis calor humorem, spiritum uero conuincit, tunc moueri sternutamentū solitum est. Quamobrem moribundos interdum sternutatorio excitamus, tanquam si hoc affici nequeant, spes nulla salutis sit. Perinde igitur quasi bonæ indicium ualitudinis partis optimæ, atque sacerrime, sternutamentum adorant, beneque augurantur.
- 10 Cur homo omnium maxime animantiū sternutare solitus est? An quia foramina sui corporis obtinet latiora, per quæ spiritus interrumpere potest: his enim spiritu impletis sternuimus: latiora autem esse indicium, quod omnium minime animantium homo olfactu ualet: foramina quippe tenuiora sentiunt exquisitius. Quod si latiores meatus plus humoris, ac sæpius subeat, necesse est, quo inflatu sternutamentum moueri solet, talesque homo maxime animantiū habet, merito sæpissime sternutat, præsertim qui naribus breuissimis est. Sic enim humor concalfactus celerius effluere conuersus in spiritum potest. Cæteris uero præ longitudine narium ante refrigeratur, quam effluat.
- 11 Cur sternutamenta, quæ de medio noctis ad meridiem usque moueantur, damnum, quæ de meridie ad noctis mediū approbemus? An quia cum rem aliquam exordimur, tunc sternutamentū potius obseruandū sit. Itaque cum rem agere pergerimus, atque inter initia sternuisse acciderit, amouemur, remque inceptam prosequi temperandum censemus. Dies igitur & aurora, & de medio usque noctis quasi initium quoddam est: itaque ominosum tantisper sternutamentū esse putamus, temperamusque sternutare, ne pergentem quempiam ad agendum reuocemus: post meridiem uero, atque medium usque noctis, finis ueluti quidam est, tempusque illi contrarium, itaque contra tunc & existimatur, & agitur.
- 12 Cur senes laboriosius sternutant? Vtrum quod his foramina per quæ spiritus permanere solet, adducta atque coniuncta sunt. An quia senes facile eleuare nequeunt, per uim demittunt, atque concassant.
- 13 Cur si spiritum quis retineat, singultus desistat? An quia refrigeratio est, que singultum inducat; quamobrem & qui timent, & qui algent, singultiunt. Spiritus uero retentus, partem corporis calfacit interiorem.
- 14 Cur homines surdi è naribus magna parte loqui consueuunt? An quia pulmo eorum uitiatus est. Surditas enim detrimentum pulmonis est: uox itaque ferri expedite non potest: sed quemadmodum qui spirandi laborent difficultate, spiritum uersum suam ob imbecillitatem reddunt, sic uocem illi emittunt. Nituntur itaque naribus, etiam dum loquuntur, quæ uox protrudens sese, sono per attritum rancido illo profertur: fit enim ut uerba per nares afformentur, cum pars nasi superior, quæ per palatū foramina patent, caua est: resonant enim tintinabuli instar, ob claustrum inferioris angustiam.
- 15 Cur sternutamentū solum non dormientibus, sed propè dixerim semper uigilantibus fiat? An quia fieri sternutamentum non potest, nisi à calore, qui partem meam commoueat, qua effici solet; ex quo faciem soli obijcimus, cum sternuere placet.

Dormientibus autem calor intus circumobsistit. Quamobrem inque dormientium partes calidiores redduntur, spiritusque abundat: quæ quidem res causam habet, cur genitura in somnis præ libidine profluat. Merito igitur dormientes non sternutamus. Cum enim calor secedat capitis, qui eius partis humorẽ natus mouere aptus est, quo in aera extenuato, sternutamentũ exultat, affectionem cõsequentem illam obuenire non posse consentaneũ est. Crepitus tamẽ inferius, ructusque superius dormientes magis quàm uigilantes extrudimus. Quod enim uenter inflari in somnis amplius solet, accidit, ut eius inflati humores loca sibi proxima adeant; eò nanque uel à spiritu per quietem excito cõpelluntur. Retinere enim potius quàm emittere potest, qui sopitus est: itaque intus calorem contrahit; at qui spiritum retinet, deorsum impellat necesse est, quippe cum imum deferri spiritum præter suam naturam sit. Vnde fit etiam, ut perdifficile sit spiritum retinere. Quinetiam cur dormiamus, hæc eadẽ ratio est: cum enim uigilia motus sit, qui membra sentiendi officio accommodata magis cum uigilamus exercet, cõstat somnũ posse accedere, cum eadẽ illa membra quiescunt. Cum uero uis ignea sit, quæ membra corporis nostri mouere possit, & hæc intus se contrahat, circumsistatque, in somnis caput relinquens, quod sensus retinet omnes, tunc maxime sensuum sedes quiescere possint, quæ quidem res causam afferat dormiendi.

16 Quam ob causam ubi sternutauimus, aut minximus, membra nostra inhorrescere solent? An quia utraq; re illa uenę aeris inanes redduntur, quem calidum ante cõtinebant. Inanes aer extrinsecus alius subit illo frigidior, qui ante in uenis fuerat quàm sternutaremus, aut mingeremus, quod cum talis subeat aer, merito facit ut membra inhorrescant.

17 Cur singultus sternutamento desistere potest? An propterea quod singultus non quemadmodũ ructus à uentre, qui cibi cõceptaculum est, sed à pulmone proficiscuntur, quod maxime refrigeratione, aut rigore, aut dolore, aut medicatione superiore accidere solet: quod enim membrum id calidum sua natura est, quoties refrigeratum sit, totum admittere spiritum non potest, sed bullas quodammodo excitat: quamobrem retento etiam spiritu, singultus finitur. Sic enim pars ista recalescere incipit, & aceto quoque hausto desistit, quoniam uis aceti calefactoria est. Cum itaque calidum quodque concalfactum reddetur, sedesque cerebri foraminibus per uia pulmonis respondeat, efficitur, ut retentio spiritus quæ sternutationi antecessit, repressusque desuper illatus, affectionẽ istã pulmonis membri calidi abigere ualeant.

18 Cur homines capillo crispo & tortili magna ex parte resimiores sint? An si crispitudo sita in crassitudine est, & crassitudo non sine duritia constat, & durus sanguis calidior est, & calor materiã excrescere inutilẽ minus patitur, & os ex uacante materiã cõsistit, & cartilago non nisi os est, merito diminutio nasi consequatur. Indiciũ atas adhibet puerilis: sunt enim pueri omnes naso resimato.

EORVM QVAE AD OS ET AD EA QVAE IN EO SVNT
pertinent, Sectio XXXIIII. cuius quæstiones XII.

1 **Q**VR homines qui raris dentibus sunt, uitam longe agere nequeant? An quia longe animantia uiuunt, quæ dentium ordine prædita sunt numerosiore: ut mares, quàm fœminæ longius; uiri nanque diutius quàm mulieres: atque in pecudum genere, cæterorumque animalium perspicui idem licet. Qui itaque raris dentibus sunt, habere quasi pauciores indicantur.

2 Cur dentes, qui longe solidiores quàm caro sunt, frigus amplius sentiant, quàm caro? An quia meatibus nituntur infixi tenuibus, quorum exiguus calor celeriter à frigore uincitur, mouetque dolorem.

Cur

- 3 Cur dentes frigidum amplius quàm calidū sentiant, caro è cōtrario: Vtrum propterea quod caro mediocri, temperatoq; habitu est: dentes uero perfrigidi sunt, itaque rem frigidam sentire plenius possunt. An quoniam meatibus continentur tenuibus, quibus calor inditus exiguus est: itaq; re aduersa potius patiunt: caro quia calida est, ut nihil affici à frigido potest, ita calidum compendio sentit. Ignis enim quasi igni adiicitur.
- 4 Cur lingua rerum index pluriū esse potest: Nam & febris ardentioris, & grandinum, si quæ insunt, & pecoris uersicoloris uaria est. An quia humoris capiens est, & super pulmone posita, unde febriū principium ducitur: uersicolorum autem ratio referri ad humorum uarietatem debet. Inficitur tamen id primum, per quod humor primum manat, colaturq; cuius generis lingua est. Grandines uero lingua propterea cōtrahit, quod inanis, spongiosaq; est: quippe cum grando ueluti panis inconcoctus, crudusq; parte interiore corporis nasci solet.
- 5 Cur lingua amara, salsa, & acida fieri potest, dulcis non potest: An quod naturæ corruptiones isthæc sunt. Constantiam uero ipsam, naturamq; sentire nequaquam fieri potest.
- 6 Cur totidem coloribus lingua euariat, quot cutis: Vtrum quod ea quoque in membrorum numero exteriorū recipitur, quanquā in ore abdita est. Verum quia præ tenui cute integit, uel minima in ea uarietas deprehendi potest. An quod aque ratio est, quæ facit ut colores mutent: lingua autē affici ex potione maxime potest.
- 7 Cur halitum ex ore tum calidum, tum frigidum reddere possumus: quippe qui frigidū efflemus, calidū uero exhaemus: indicium, quod manus ori admota exhalanti calferi potest. An utroq; modo aer cōmotus calidus est. Sed quoniam qui efflat, non uniuersum aera mouet, sed ore angustiori extringit: paucum expirat, quod multum externi aeris excitat. Itaq; calor ore profectus, passus in eo suam ob exiguitatē delitescit: at qui exhalat, uniuersum, ob eamq; rē calidiorē expirat. Est enim efflatio spiritus strictim protrusus: exhalatio uero spiritus uniuersim profusus.
- 8 Cur si uehementer, uniuersumq; expiramus, iterum expirare nequeamus: quod idem in respirādo etiam accidit: bis enim ex ordine id facere nequimus. An quoniā alterum dilatatio, alterum contractio loci est: idcirco quadantenus non usquequaq; possunt. Constat igitur ambo uicissim fieri esse necessum: bis uero ex ordine posse neutrum.
- 9 Quam ob causam cum alius locus sit, quā cibus, potusq; transeunt, alius quā spiramus, ubi grandiore buccellam deuorauimus, strangulemur: An nihil absurdum id est: non modo enim si alicuius interuentu locus spirandi stipatus sit, uerum et si adductus sit extrinsecus, æque imò magis abstrangulamur. Istæ uero proxima inter sese posita sunt, quo cibū excipimus, & quo spiramus: quare ubi iusto amplius frustum incidit, locum spirandi proximū adducit, instringitq; ut uia spiritui omnis denegetur.
- 10 Cur homines qui uirgulam suæ palmæ ductam per totam latitudinem habent, uitæ longissimæ esse possunt: An quia breuis ætatis, imbecillaq; sunt, quæ artuum beneficio carent. Imbecillitatis indicium ætas prima, atq; tenerrima affert: uitæ autem breuis testimoniū dat genus omne aquatile: quæ cum ita sint, coartata, compactaq; omnia contrā sese habere liquido est: quo in genere illa etiam sunt, quæ cum ex natura artubus maxime careant, articulari tamen contigerit: palmæ autem partem interiorem penitus carere articulo certum est.
- 11 Quam ob causam dum longe spiramus, uenter trahentibus adducitur, reddentibus diducitur, atq; repletur: Veri enim simile dixeris esse, ut contrā eueniat. An quia cum respiramus, uenter adductis costis in imum cōprimitur: idcirco distendi in ampliorem molem follium instar appareat.

21 Quam ob causam spirare necesse habeamus? An quemadmodum humor dissolui in spiritum potest, sic spiritus transire potest in ignem. Calor itaque naturalis, ubi bonam spiritus partem in ignem convertit, dolorem admouet, atque etiam meatus ducit & ampliat. Quamobrem ignem cum spiritu expellere cogimur: quibus extrusis, meatus contrahuntur atque refrigerantur; itaque dolor iterum tentat. Rursum igitur aerem trahimus, atque ubi posthac spirandi meatus patefecimus, uocemque reddimus, ignis iterum oritur, atque iterum pro dolore spiritum reddimus, idque uicissim ordine perpetuo agimus: sicuti etiam palpebras agitare solemus, ut corpus oculorum refrigeretur, affliceturque. Et uero cum ambulamus, ingressui nostro attendimus, scilicet ex ordine gubernandi, atque regendi, quem uis nostra intelligendi percumode astruit. Hunc ergo in modum spirandi quoque usum exequimur: ingenio quippe trahendi aeris reddimus, atque illico rursus attrahimus.

EORVM QVAE AD TACTVM PERTINENT,
Sectio XXXV. cuius quaestiones X.

- 1 **V**R inhorrescere magis solemus, cum alius modo quodam nos tangit, quam cum nos ipsi tangimus? An quia tangendi sedes rem plenius externam, quam suam sentit: quod enim natuum, atque insitum est, id sensum effugit. Quinetiam quod clanculo atque subito fit, terribilius certe occurrat. Metus autem refrigeratio quaedam est: at uero tactus extraneus pro suo utrunque id habet. Denique affici unumquodque ab alio uel tantumdem, uel magis aptum natura est: quod etiam in titillando constat accidere.
- 2 Cur in alis, & pedum uestigijs titillamur? An propter cutis tenuitatem. An quia tactus earum partium insolens est, ut etiam auris.
- 3 Cur non eisdem in rebus inhorrescere omnes soleamus? An quemadmodum nec in eisdem omnes delectamur, nec in eisdem angimur omnes, ita nec in eisdem omnes horrescimus. Quaedam enim refrigeratio aequa omnibus ratione inuehitur. Sed alij tamen cum uestis rumpitur, inhorrescunt; alij cum ferra uel acuitur, uel trahitur; alij cum pumex secatur, alij cum lapillus mola perfrangitur.
- 4 Quam ob causam cum aestas calida, hyems frigidissima sit, corpora tactu frigidiora per aestatem sint, quam per hyemem? Vtrum quoniam a sudore refrigerari corpora possint, qui, ut fieri per aestatem solet, sic ab hyeme alienus est. An quia in contrarium tempore tum rigor, tum calor circumobsistit, intusque per aestatem calor refugit; itaque sudorem potest exprimere; per hyemem uero uis frigoris arcet, & corpus perinde quasi terra euaporat.
- 5 Quanam causa pilos inhorrescere faciat? An merito cute contracta exurgant, quae contrahi tum a frigore, tum a plerisque alijs affectionibus potest.
- 6 Cur nemo seipsum ualeat titillare? An ne ab alio quidem titilletur, si rem praesensit, uel potius si ipsum uideat titillantem: ergo minime titillari quis possit, si quae tactio affertur, non lateat. Risus uero lapsus quidam, & fraudatio est, qua cum in sede praecordiorum quis uerberatur, ridet. Haud locus quilibet est quo ridemus: clandestinum autem omne fraudulentum est. Qua de causa fit, ut illa eadem res & moueat risum, & non moueat.
- 7 Cur labris maxime intitillamur? An quia membrum, quod titillari possit, non longe a sede potissimum sentiendi abesse debet: labra autem eo maxime in loco posita sunt: sed omnium maxime locorum capitis propterea titillantur, quod carne ex toto constant, quare mobilissima esse possint.
- 8 Cur si quis locum nostrarum alarum moueat, in risum continuo labamur, si quam aliam moueat partem, nullam possit ridendi causam afferre? Et quanam ratio est, cur

cur naribus penna tentatis sternutamentū moueat? An quia loca quædā uenularum habemus, quibus uel refrigeratis, uel contrā affectis, uenulæ ipsæ aut humectantur, aut in spiritum ex humore dissoluuntur, quemadmodū si uenas ceruicis dormienti quis premat: lætitia itaq; gestiens concalfactio quædam est: spiritum autem cum redundarit, foras mittimus uniuersum. Sternutamenti quoq; ratio illa eadem est: cum enim penna mouemus, atq; tepefacimus nares, humor in spiritum soluitur, quem mox redundantem expellimus.

- 9 Cur sæpenumero usu euenit, ut ingesto cibo inhorrescamus? An quod cibus frigidiusculus admissus, uincit principio magis naturalē calorem, quàm uincitur.
- 10 Quam ob causam quod digitis uice mutata implicatis circumagitur, duo esse uideatur? An quia duplici sentiendī parte attingimus. Nunquā enim fieri potest, ut lateribus digitorum exterioribus utrisq; idem cōplectamur, & agitemus, dum manus ordinem suum obtinet naturalem.

EORVM QVAE AD FACIEM PERTINENT,
Sectio XXXVI, cuius quæstiones III.

- 1 **V**R faciem effigiare consueuerunt? Vtrum quod qualesnam simus, ea ipsa corporis parte intelligi possit. An quod ea præcipue qui simus, agnosci potest.
- 2 **C**ur faciem maxime sudare solemus, quæ carnis omnino expers, atque gracilis est? An quod ea propensiora sunt ad sudorē, quæ humida laxaq; sunt. Caput autem tale est, quippe quod humorem suum plurimum habeat, quem uenæ tendentes inde declarant, & destillationes, quæ è capite uenire solent. Cerebrum item humidum est, & foramina capitis permulta. Capilli profectō foraminum multitudinē foras usq; productā latissime indicant. Sudor igitur non ex parte inferiore, sed ex capite oritur: quamobrem frons prima & maxime sudat. Prima enim subiecta uertici est. Humor autem deorsum, non sursum fluit.
- 3 Cur in facie maxime tubercula oriri solent, quos uaros uocamus? An quia locus iste rarus, atq; humidus est: indicium pilorum eruptio, & sentiendi potentia faciunt. Tuberculorū autem genus id ueluti pustula, minutusq; abscessus cuiusdam inconcocti humoris est.

EORVM QVAE AD TOTVM CORPVS PERTINENT,
Sectio XXXVII, cuius quæstiones VI.

- 1 **U**AM ob causam cum corpus assidue fluat, defluxusq; ab excrementis proficiscat, leuari non potest, nisi exudet? An quia non satis secerni sic potest, diutius tamen secernitur. Cum enim ex humore mutatur in aëra, plus certe oritur ex minori. Plus nanq; quod secernitur est: quare tempore ampliori secerni necesse est.
- 2 Sed cur ita fiat? An quia foraminibus longe angustioribus effluit. Pars enim humoris lenta, glutinosaq; ut excerni permista cum liquida potest, ita cum spiritu nequit; quæ quidem res maxime infestat. Quapropter uomitus magis, quàm sudores leuare queunt; quoniā ij partem illam lentam secum educunt, ut qui crassiores, corpulentioresq; sint. An etiam quod locus, qui partem humoris lentam glutinosamq; cōtinet, semotus à carne est: uentri autem in propinquo manet. Aut enim in eo, aut in uicino lentum illud cōtrahitur; unde fit, ut aliter educi uix possit.
- 3 Quam ob causam frictiones carnē augeāt? An quia uim præcipuā obtinent augendi ea, quæ nostro in corpore calida habemus: molem quidē adipiscitur amplio

rem, quod assidue ipsum in motu est, sursumque effert, & in spiritum humores extenuat intestinos, quae certe fieri in perfricando uidemus: quare ubi usus defuit perfricandi, corpus decrescit, atque minuit. An ita fieri possit, ut uel per alimentum auctior caro red datur, concalfaciendi scilicet beneficio. Calidum enim omne humoris detrahens est: ali mentum autem quod in carnem digeritur, humidum est: plus quoque alimenti caro ex laxi tate sibi admittit, quippe quae laxior copiosius capere instar spongiae possit. Frictio autem nimirum carnem elaxat, et spiritibus reddit opportunior, et prohibet quo mi nus inutiles coitiones in corpore contrahantur: quae si absunt, tabes nulla consequitur: uitiosum enim illud ieiunium corporis, & tabes nasci ex materia solet, quae inutilis congesta est. Quod si caro spiratior, laxior, atque aequabilior sit, molem capiat am pliolem consentaneum est. Nam & alimenti capacior, & excrementorum discernen tior redditur.

ει αργοφία,
uitiosum illud iei
unium.

4. Quam ob causam ubi perfricimus, eodem a calore uehementius urimur, at que dolemus? Vtrum quod caro sua densitate calorem interrumpentem coerces: quare plumbum calidius, quam lana est. An quia caloris transitio per uim agitur, quoniam corpus frictum a frigore constat.
5. Cur siccae fricationes carnis soliditatem moliantur? An quia caro perfrictione re calefcit, humor consumitur. Adde quod caro perfricata densatur. Quae autem frictio nem attritumque plenior experientur, omnia maiorem in modum densari reddique so lida consueuerunt: quod multis in rebus plane intelligi potest. Nam & farina & ter ra, & reliqua generis eiusdem, si aqua infusa trahas, humida titubabunt, & fluida: sed si plenius atteras, longioremque tractationem adhibeas, spissescunt, solidescunt, len tescuntque celeriter.
6. Cur amplius frictio, quam cursus corpus implere potest? An quia cursus car nem refrigerat, nec alimenti reddit capaciolem, sed pars in imum conuertitur, pars a naturali calore penitus extenuata, transit in spiritum: at manus carnem permulcet, laxat, capacem alimoniam facit. Et uero exterior ista intentio premendo stipandoque refringit interiorum impetum, obstitensque arctius continet, & carnem attollit.

EORVM QVAE AD COLOREM PERTINENT,
Sectio XXXVIII, cuius quaestiones X.

1. **V**R oleum & cera solis calore candescunt, caro nigrescit: An illa sol pro pterea candefacere possit, quod humorum nimium eximit: nigricat enim per naturam, quod praehumidum est, propter humoris terreni mistionem. Carnem uero, quod nullam inde humoris copiam detrahit, adurit, atque afficit colore.
2. Quam ob causam piscatores, & purpurarii, & omnino qui rem exercent mari nam, ruffo sunt omnes colore: Vtrum quod mare sua salugine calidum, & squali dum est: tale autem quodque pilos conficere rufos potest, ut lixiuua, ut auripigmen tum. An parte exteriori calidiores, interiori frigidiores reddantur, eo quod sum ma corporis uicissim modo madescunt, modo a sole resiccantur, idque perpetuo agi tur. Itaque pili afficcati extenuantur, & rutilantur: & omnes quidem incolae plagae se ptenrionalis ruffo sunt pilo, & tenui.
3. Qua de causa cursus, quem induti agimus, & olei sub uestem perunctio pallidu los reddat: An propterea quod ut spiratio comoda gratum affert colorem, sic obse ptio, & strangulatio contra afficiat necesse est. Quod itaque humor passus per sum ma corporis cum incaluerit, refrigerari non quit, pallorem facile trahit. Quod idem utrunque illud sudor & oleum sub amictum committit: calor enim introcluditur, atque arcetur. Cursus uero quem nudo corpore agimus, colorem praestat amoeniorem, scilicet ratione contraria: delibamenta quippe excrementitia, quae subsistunt, aer refrigerat, cor-

corpusq; ita diffilat, euaporaturq; cōmodius. Ad hæc oleum cum tenue, atq; humidum sit, subter perunctū, meatusq; corporis intersepiens, neq; humorē, ac spiritum è corpore profluere sinit, neq; spiritum exteriorē admitti patitur. Quapropter materia uacans in corpore humida, putrescens pallorem inducere potest.

- 4 Qua de causa spiratio cōmoda colorē parit amœniorē? An quia pallor putredo quædam per summa corporis est. Cum itaq; humor summū obtinens corpus, calidus est, ut palleat accidit, nisi refrigeretur diffleturq;.
- 5 Quare qui mediocriter insudarint, statim ab exercitio colore hilarantur amœno, athletæ uero pallidi longe euadunt? An quia labor mediocris colorem leuiter prouocat, & ad corporis summa inuitat. Nimiis uero cum sudore, & spiritu extrudit, dum corpus inter laborandum rarefcit, atq; laxatur. Cum igitur calor per summa residet corporis, color ille exultat, quemadmodū calfactis, aut pudefactis euenire solitum est. Vbi uero inde euanuit, pallor cōtinuò succedit. Cæteri itaq; mediocriter se exercent, athletæ prorsus uehementer laborant.
- 6 Quam ob causam qui se exercēt, amplius à sole uruntur cum sedent quàm cum mouentur? An cum in motu sunt, aera agitant; itaq; spiritu quasi uentilantur; cum uero sedent, quia aer immotus est, uim solis acriorem experiuntur.
- 7 Cur solis calor summū adurere potest, ignis non potest? An quia sol tenuior est, carnem subire amplius potest; ignis uero etiā si adurat, per summa tantū colorem inducit nigrum, quas phœdas nominant; interius autem subire minime potest.
- 8 Cur ignis hominē nigrum non reddit, fictile reddit; sol contra hominē nigrore afficere potest, fictile non potest? An non eadem uterq; ratione agit, sed sol adurendo nigrificat, ignis fictile replet, obducitq; fuligine, quæ fauilla prætenui dum carbones franguntur simul & flagrant, contrahitur: hominem nigrum sol reddit, ignis minime; quoniā solis calor lenis, mollisq; est, & præ sua tenuitate cutē ipsam leniter per summa adurit. Quoniam itaq; carnem non attingat, dolorem nullum potest infligere: quoniam urat, nigrorem inuehit: ignis profecto uel nihil tangit, uel intrò irrumpit; nam arbuſta quoq; igni atra reddunt. Verum hic non eatenus tantummodo urit, quatenus color ater se pandit, & auget.
- 9 Cur homines cum senescunt, nigriores reddantur? An quia res omnes, excepto situ, nigriores cum putrescunt euadant: senectus autem non nisi quædam putredo est. Ad hæc cū sanguis siccescēs nigrior reddi solet, meritò senes sunt nigriores; sanguis etenim est, qui nostrā corpora colore intingere ualeat naturali.
- 10 Quam ob causam oleum sol candefacit, carnem nigrificat? An quia olei terrenam eximit partem, quæ nigroris causa est, ut etiam uinū sortis ratione terrenæ nigrum est. Carnem uero nigram propterea reddit, quoniā urit; terrenū nanq; omne cum uritur, nigrum effici solitum est.

PROBLEMATVM ARISTOTELIS
FINIS

THEODORI GAZAE THESSALONICEN

SIS IN PROBLEMATATA ALEXANDRI APHRODISIEI, AD
NICOLAVM QVINTVM PONTIFICEM MAX.

PRÆFATIO.

VM ægre interim feras pater sanctissime, si ego falsam deprehendam libri descriptionē, an libros tantū illos de hierarchia autoris esse Dionysij Atheniēsis uiri doctissimi uelis, ne quid religioni derogetur: cætera autem sint, nec ne, quorum uolumina esse inscribuntur, parū referre censeas, modo fructus ex his aliquis capiat. Equidē ita censere te arbitror, nec uereor, ne quod hæcenus per tam longū tempus crediderint homines, à me reprobari uideat. Multa enim docti interdū per incuriā, indocti sæpe per ignorantia improbè credunt, & quod Thucydides autor grauissimus inquit, abditā rerū ueritatem nullo cum labore multitudo inuestigare cōsueuit: labit in ea potius, quæ in prōptu, & in propatulo habent. Problemata igitur quæ tanquā Alexandri Aphrodisieii opus cōuertere me in latinā linguam iussisti, conuerti quidē, & eo hercle libentius, quo non tantū morē me tibi gerere, uerum etiā pleraq; in his quoq; scitè discuti intelligebā: sed Alexandri illius hæc, uiri fecunda sapientia præditi, & ueri atq; germani opinionū Aristotelis speculatoris, nullo pacto equidē credere possum. Nam & doctrina autoris illius cum in plerisq; alijs, tum in ijs quæ de animo istæc differunt problemata, omnino desiderant, & ab elocutione illius adeò longe hæc dissonant, ut facile quisq; lectione ueterū literarum græcarū exercitatus intelligere possit, non id opus ad Alexandrū Aphrodisieū, sed ad aliquē multo recentiorē autorē referri oportere. Doctrinæ iudex nullus te melior esse poterit. Elocutionis uero, quoniā id per interpretationē patere satis non possit, si meo parū cōfidis iudicio, sint illi arbitri uelim, qui neq; per malignitatē ementiantur, neq; per ignorantia literarū gentis græcæ bonarū aberrant. Sed quanquā Alexandri Aphrodisieii problemata hæc esse non putē, utilia tamen, legendaq; ita iudico, ut nec tibi conuerti iussisse displiceat, nec me munus hoc unquā pœniteat suscepisse. Quamobrem hæc illis Aristotelis problematibus, quæ superiori anno conuerti, tuoq; dedicauit nomini, adiungenda, si placet, iubebis, ut copia larga problematū eodem codice contineatur, fructumq; sic capere ex uicino liceat ampliorē. Nam & sermonis faciem talem nos scitamentis huius recētis, parūq; linguę periti autoris posuimus, ut ex eadē officina interpretis, ex qua illa Aristotelis, hæc quoq; exisse uiderent. Vale.

ALEXANDRI APHRO 70

DISIEI PROBLEMATVM LIBER PRIMVS.

VAESTIONVM naturalium ratio partim certa ex se, conspe-
cta; est omni ambiguitate, discussione; abiuncta. Quis enim,
modo mentis sit compos, quærat, quam ob causam natura pen-
nas uolucrum generi largita est; cum tam longe omnibus pa-
teat, pennas primum fouendi gratia, perinde atq; amiculū ge-
nus animantium illud induisse: deinde ornatus etiam causa eum
in modū extitisse, scilicet eadē illa ratione, qua pilis nature inge-
nio tegunt, quæ ingressū utunt animantes, qua cortice serpentes, qua squamis, aut te-
stis bestia incola aquarū. Cur item natura alijs animantibus cornua dederit, alijs
aculeos, alijs ungues acutos, aut rostra, aut quid tale quis quærere debeat. Constat
enim naturam his ipsis ueluti quibusdā hastis natiuis bestias suas muniuisse, quo
se defendere ab ijs possint, quæ detrimentū inueherent. Constat item fructuum ac
seminum genera, quæ ad ortum uitamq; succedendi perpetuam natura molita est,
tunicis, aut corpusculis aliquibus humidis, aridisue, aut corio uestiri, ut secuta tum
à frigore, tum ab æstu, tum etiam ab animantium iniuria præseruentur. In multis
certe ne ipsum quidem tegumentū penitus esse inutile nature solertia passa est, sed
cibo idoneum suis prouida animantibus astruxit. Stirpes iam ipsas frondibus, li-
bro, cortice, reliquis id genus pennarum, pilorumue uice obduxit; quippe quæ ferè
norit, ut uel à nimio frigore, uel ab æstu immodico offendi, interireq; possent, nisi
ita operta, conspectaq; manerent; nonnulla etiam spinis tanquā spiculis contra ani-
mantium morsus armavit. Flores præterea uarios præstitit, ut exornaret, formo-
sumq; genus stirpium liberalissime redderet, utq; nuncios quasi statueret, qui mor-
talibus fructuū infantia mox prædicerent emerisuram. Hæc tam dilucida, tam cer-
ta, qui discutienda in medium affert, mente proculdubio uacat. At qui ambigat an
calor igni insitus sit, hic tangendi sensu orbatus degit. Qui quærit utrum natura, &
ratio prouida rebus oriendis, occidendisq; consultet, decernatq; ordinem, mo-
tum, positum, speciem, colorem, cætera generis eiusdem, hic porro criminis teter-
rimi reus est, grauissimisq; pœnis obnoxius. Quæstionum igitur ratio, quod pro-
posui, partim ex se certa, manifesta; est, partim inexplicabilis, modumq; penitus
humani ingenij excedens, deo duntaxat cognita immortalis, qui rerum omnium pa-
rens, atq; autor est. Operis quidem solertissimi cuiusdam rationem artifex qui ex-
truxit, integre tenet; cæteri uero qui artis sint illius ignari, rationem nullam redde-
re queunt, sed tantummodo rem inspectant, & demirantur. Quæstiones quas in-
explicabiles dixi, huiuscemodi sunt; Quam ob causam ridere hi soleant, quos in a-
lis, & costis, aut plantis titillamus. Cur nonnulli cum mutuum marmorū attritum,
sectionemite, aut ferri stridorem, limarumue sentiunt, dentibus obtorpescunt. Qui
fieri potest, ut stupori dentibus à frigidis fructibus iniecto portulaca herba, quæ fri-
gida est, medeat, cum non res similes, sed cōtrariæ remedio cōtrarijs esse debeant.
Qua de causa lapis, qui magnetis uocatus est, ferrū solus attrahere, ramentisq; fer-
ri iuari ualeat; electrū, siue succinum floccos, festuculasq; sibi ita coniungit, ut hæ-
rentes possit attrahere. Vnde fit, ut leo gallum tantummodo extimescat. Quid est
quod gallina edito ouo, festuca aliqua se, & ouum lustrat. Quare ueratro coturni-
ces, cicuta sturni uescuntur, quæ toxica hominibus esse certum est. Quamobrem
scammonea bilem ducat; cucurbita agrestis, agaricū, ueratrum candidum, euphor-
bium, granū cnidium pituitam: ueratrum autem atrum, ac epithymū bilem atram.
Cur alius nonnullorū rebus astringitur, quæ alium resolueret consueuerunt: con-
tra; his resoluitur potius, quæ astringere possunt. Quamobrem alius alio cibo de-

lectetur, eundemq; alius facilius, alius difficilius cōcoquere ualeat, cum nulla ratio, uel caloris, uel alicuius rei eiusmodi intelligatur. Nemo sanè uel torpedinem piscem torporem per funiculum nostro inuehere corpori, uel triglam obtentam uitium à torpedine accitum tollere ignorat. Per multa id genus licet enumerare, quæ nosci tantum experimento potuerunt: unde apud medicos abdita illæ, delitescen-
 tesq; causæ his in rebus habentur, quarum nulla ratio reddi poterit; quocirca teme-
 re sanè agunt, qui genus id quæstionū solutionibus mandare contendunt, nec di-
 ci improbabilius quicquam potest, quàm rationes, quas illi adducunt; quippe me-
 dicamēta, quibus purgandi uis data est, idcirco materias ducere posse inquit, quo-
 niam habitu sunt calidiori; quod error est. Nam si iure calori causa daretur, calida
 omnia uim illam purificam sortiri utiq; oporteret; nunc uero piper, quod longe ca-
 lidius, uim non trahendi, sed cōcoquendi, corroborandiq; possidet; cuius etiam ge-
 neris mastichen, & aloen esse nulli dubium est: itaq; reciprocari ista nequaquam
 censendum. Nam etsi omne quod ducere potest, calidum est, haud tamen uicissim
 ita consequitur, ut quod calidum est, idem etiam ducere possit. Volunt item stru-
 thiocamelum uī sui caloris ferrum cōcoquere, quod absurdum penitus. Leo enim
 qui longe quàm struthiocamelus calidior est, ferrum concoquere non potest. Nec
 uero medicinæ artis autores tantū rerum statuere proprietates coguntur, sed phi-
 losophi etiam, & grammatici eodem persæpe ueniunt; etenim quæ pathe, id est, af-
 fectus appellant, usuq; cōprobata obseruant, non nisi uicem complent propieta-
 tum. Quærenda igitur illa sunt quæ locū obtinent medium, hoc est, non quæ per-
 spicua ex se sunt, uel tam occulta, ut percipi à nemine possint, sed quæ quamuis diffi-
 cilia & obscura, explicari tamen, lucēq; recipere rationū, & doctrina hominis, atq;
 ingenio possint. Solutionē autem quæstionis cuiuscq; petendam ex rei uel habitu,
 uel specie, uel actione, uel ex rei simili cōsensu, uel ex colore, uel ex deceptione sen-
 sus, uel ex æquiuocatione, uel ex uiribus, quæ magis, minus uē efficere possint, uel
 ex eo quod res durior, aut solutior, aut maior, uel minor, uel ex tempore, aut ætate,
 aut more, uel parte essentiali, aut euentitia, uel ex rerum similiū cōditione, quorum
 exempla ex quæstionibus, tum à nobis, tum ab alijs explanatis colligi possunt. His
 igitur normis, ac metis, omne quod quæritur, probationi potest solutioniq; man-
 dari. Sed cum nō solū ratione, quæ in uniuersum doceat, uerum etiā singularū rerū
 tractatione animus auditoris regendus sit, hæc proponēda, soluendaq; censuimus.
 Cur Homerus homines à canitie temporū πολιοκροτάφους cognominauit: quod
 ea maxime parte capitis canities oritur, ob eam scilicet rem, quod pars capitis pri-
 or humidior, quàm posterior, & pituitosior est: & parte priore capitis sola calue-
 scere solemus, quod mollis, & laxa est. Cum itaq; pilus ob naturalē siccitatē uacat
 alimento, facile defluit, ut qui non ita solide parte innitatur priore, sicut posteriore,
 quæ siccior atq; spissior est. Caluitiū ex siccitate oriri solitū est: quamobrē quibus cri-
 spus capillus est, citius caluescunt, canescunt autem serius, utpote qui capite sint sic-
 ciori: siccitas enim pituitosam illam materiā totam absumit. Sunt ijdem præterea
 uigiles plus quàm cæteri: somnus enim humore cōsistit. Quod quidem argumēto
 cōstat infantium, qui ut humidi excrementosiq; sunt, sic somniculosi esse consue-
 uerunt. Patet idem uel ex humidis corporum affectionibus, atq; ex ijs qui uel uino
 sese inebriarunt, uel crebrò balneo usi sunt. Quinetiam minus excrementi mittere
 ijde solent per partes, quæ secessiui uacantis materiæ deputatæ sunt, os inquam, na-
 res, oculos. At qui capillo sunt promisso, & simplici, capitis humore abundāt, ita-
 que cōtra afficiuntur, quippe qui aut nunquā, aut lentius caluitiū sentiant. Fieri ta-
 men potest, ut uel uitio sui generis quis caluescat, sicut & articulorum dolores, &
 pleriq; alij corporis affectus de parentibus ad prolem descendere consueuerunt, ut
 non desint, quos morbos liceat hæreditarios appellare. Ergo uel ea ipsa de causa,
 uel

Causæ abdite, id est, proprietates occultæ.

Homerus idyll. 5.
 Η ερωσι.
 Απο κροτάφω πλο-
 μαση
 πάλις κροτάφοι, 25
 επι χρω ες 25 νυκ
 ερπε
 25 καινωρ ο χροσι
 ποιην τι δει ος 25 νυ
 χλωρ

et abditis
 remandit
 remandit
 ita bolu
 Car ex
 abundant
 tempore
 redidit
 his, qua
 tam ext
 Car p
 d. & ca
 rorum ca
 potest, at
 da, oile
 effari, at
 Car mu
 frigida su
 im si men
 mentum
 sanguine
 Cur i
 ris spillo
 ma est
 cremen
 praesica
 Cur pe
 quem dixi
 ta gerunt
 ualida, per
 Rem aut
 dam uero
 les, hunc
 uisunt, im
 si efficacie
 forsitan &
 le est. Vin
 alenti, mu
 Cur i
 talem asp
 red, cum
 fat homin
 te, & duc
 nor autem
 mineas ex
 tere facile
 Cur e
 interdum
 tur, itaque
 conceptu

uel celerius caluescere, uel excrementosus, somniculosusq; esse quis potest: canos autem candidos esse propterea necesse est, quia pituita, ex qua orti sunt, colorem imitantur: nonnunquam etiam ad colorem penè auri uergunt, uidelicet ubi se cum pituita bilis uitellina permiscuit.

3 Cur excrementis abundare, ac uigiles esse senes cōsueuerunt: Excrementis certe abundant, quia frigidiores, atq; debiliores, atq; ad cōcoquendum ineptiores longi temporis spatium reddidit: hinc enim excrementis foramina, meatusq; corporis redundāt. Vigiles uero, quia sicciores parte corporis solida efficiunt. Infantes prorsus, quia ex contextu foraminū, & parte solida corporis sunt humidiores, non tantum excrementosus, sed somniculosos quoq; esse necesse est.

4 Cur pueri non canescunt, cum humidi excrementosiq; esse soleant: Quia humidi & calidi sunt: pituita autem, unde canicies, humida & frigida est: adde quod puerorum caluaria mollis laxaq; est instar cutis: itaq; uacans materia & inutilis difflari potest, atq; euaporari: seniorū prædura est: tempore nanq; obdurescit, ac densa, solida, olea redditur, unde rimas in ea natura perduxit, quibus uapores excrementitij efflari, atq; euanescere possent.

5 Cur mulieres & spadones canescere celeriter soleant: An mulieres, quia natura frigida sunt, atq; ex ocij causa: sic enim plus materiae inutilis cōtrahi potest, præsertim si menstrua defuerūt. Spadones, quia non amplius semen excernunt, sed excrementum illud seminis genitale, quod pituitosum est, per totū corpus mistum cum sanguine digerunt.

6 Cur item careant pilis: Mulieres quidem quia frigida sunt, foramina sui corporis spissiora habent, atq; coarctiora: uis enim frigoris contrahere, cōstipareq; aptissima est: itaq; exitus pilis denegatur. Spadones uero, quia iusto humidiores sunt, excrementisq; admodū redundant: hæc enim ratio est, cur loca neq; præhumida, neq; præsicca, saxosaq; herbas ædere ualeant.

7 Cur pedes spadonum magna ex parte solent deprauari: Quoniam præ nimio, quem dixi, humore membra admodū madefacta, & emollita, & proinde debilitata gerunt: fit enim ut pōdere superimposito corporis, crura parum ad sustinendum ualida, peruertantur quo modo harundinē pondere super annexo, flecti necesse est. Rem autem duram & siccam esse ualidiorem, inq; suo officio stabiliorem. Humidam uero & mollem imbecillā, parumq; efficacē extare, argumento sunt ligna, pelles, funes, atq; etiam homines: quippe si qui per luxum à balneo poculo immodice usi sunt, imbecilliores reddantur: sed si per frugalitatē modice sese resiccarunt, robusti efficaciores euadant. Vnde fit, ut spadones quidem effœminati, imbecilliq; sint, forsitan & uinosi: cum enim habitu sint frigidiori, auidos esse rei contrariæ uerissime est. Vinum autem natura est calidū. Aethiopes uero, utpote sicciores, crispi, macilentiq; musculosi, robustiq; constant.

8 Cur ijdem uocem reddunt acutiore: Quoniam humor ille immodicus fauces, canalem asperum cognominatū obrassans, atq; infarciens, longe reddit angustiores: & cum spiritus per angusta se promat, uocem agat acutiorem, quàm in integris fiat hominibus, necesse est. His enim uox ampla per meatus laxitudines informatur, & ducitur. argumentum ex tibiæ foraminibus accipi aptissime potest. Humor autem nimius spadonum uel ex eo constat, quod percrassari, & mammas fœmineas explere, & genas habere tumidiusculas, & pilis esse promissioribus, & canescere facile consueuere.

9 Cur è spadonibus nonnulli rem aliquantisper ueneream appetant, & amore interdum teneantur: Quoniam sunt, qui cum pubescerent, castrati, collisiue fuerunt, itaque ueluti semispadones sunt: adde quibus iecur feruentius, & seminis conceptacula ampliora, hi ueneris usum sæpe imaginantur & appetunt, agere ta-

men quod cupiunt, non possunt, quoniā coles eorum mox emarcescat, & langueat. Spiritus enim qui diutius tumefacit, deest: quippe cum semen non adsit, unde spiritus ortus per meatus semini attributos deferri ex parte coxarū cōsuevit. Quamobrem fit, ut meatus illi collapsi perinde atq; in puerili aetate possint excacari.

9 Cur ceteris omnibus nostri corporis partibus, quas pili integūt, canescere cōsueuimus, alijs uero nequaquā: Quoniā locus iste calidior est, quippe qui cōceptaculis, tum spiritus naturalis, tum sanguinis sit refertus: qui etiam, quia laxior, atque solutior est, idcirco excrementa pituitæ digerere, atq; diffilare assidue potest: quod quidem argumento constat sudoris assidui alarum.

10 Cur nōnulli pudore affecti, alis insudare cogunt: Quia pars ista corporis laxior est. Natura quippe ab eo recedit, quod uel reuerendū, uel cauendum est, atq; paulisper sese cum sanguine colligit, recipitq; in uenas, atq; arterias ampliores, quæ ubi expletæ fuerūt, extillare incœperūt: quod idē etiā euenire ijs nouimus, qui affecti lætitiæ sunt ob eā scilicet rē, qd elaxari, resoluiq; corpus totū, maximeq; alas necesse est.

11 Quam ob causam pallidi qui metuerunt, efficiunt: Quod natura humana, uisq; interior quæ corporibus nostris cōsulit, ne quid extrinsecus capiat detrimenti, continuo fugit, & se ad loca cōfert penitiora custodia gratia: quemadmodū nos quoq; domū eadē causa petere solemus: quò cū properat, sanguinē secū trahit, quo solo uehiculo, alimētoq; uti cōsuevit. Sanguis autē est, qui florē nostro largiri corpori potest.

Florem, id est, roseum & purpureū colorem.

12 Cur ijsdem illi contremiscere cōsueuerunt: Quoniā uis etiam animalis per cōsensum utiq; naturalē diffugiens, neruos relinquit imbecillos, qui suo robore membra sustinent, firmatq; tuentur. Hæc eadem ratio est, cur & alio fundantur, & mingant incōsulte: musculi nanq; quorum interest meatus excrementorū claudere, debilitati retinere amplius nequeunt.

13 Quam ob causam rubescere solent qui gaudent: Quoniā natura sponte rei occurrit, quæ grata extrinsecus accessit: quemadmodū nos amicis, aut liberis obuiam ultrò festinamus. Naturam autem sanguis comitatur, quem suo colore cuti florem posse largiri, palloremq; ob eius orbitatem oriri proposuimus.

14 Cur erubescere cōsueuerunt, quos puduit: Quoniā natura sua naturali quadā non arbitrari cōscientia uerecundatur, ac reueretur quod honorandū, colendumq; senserit. Itaq; more pudicæ, nobilisq; puellæ cōpescitur, & se ad loca penitiora corporis recipit, atq; occultit: quod cum agitur, sanguis concitus liberalius fluitat, cutēq; suo colore pertingit. Sunt tamen qui naturam sese protegere copia sanguinis assueverunt: quomodo & manum naturali ingenio tantisper faciei admouere solemus, dum pudore afficimur.

15 Cur nōnulli à uita præ nimio metu discesserunt: Quoniā uis naturalis admodum interiorē subiens partem sanguine calorem insitum, atq; uitalem solitum de corde oriri, obruit uniuersum, atq; extinguit: qua ratione oleū quoq; multū, uniuersumq; lucernæ infusum flammā potest extinguere: calor quippe corporis ille per apte flammulæ lucernæ respondet. Et uero qui dolore uexantur nimio, eadem ipsa de causa discessere è uita: interit enim motus interior natiui caloris, quemadmodum ignis quoq; obturatus extinguitur.

16 Cur multi ebriati uino obierunt: Quoniā uini copia naturalem animalemq; uim omnem suo calore opprimit, maximeq; id sentiunt, qui calorem insitum exiguum cōtinent, atq; imbecillū. Qui enim multus ac ualidus est, resistere amplius, ac spatio temporis copiam omnem illatam cōcoquere potest. Quemadmodum plus olei infusi flamma tolerat, quæ largior est.

17 Quam ob causam membra senum obtremunt: Quoniā nerui membrorum, & musculi ui sua mouendi priuati non amplius æque partes continere, firmare, stabilireq; possunt: fit etenim tremor, cum pondus quidem membrorum corporis trahit

trahit deorsum, animæ autem uis sursum eleuat, idq; uicissim, atq; assidue agitur. Hinc enim incurui senes in terram corruunt, & ne id fiat, baculis sese sustinent, & tanquam caducos parietes lignorum adminiculo continent erectiores. Hæc eadem uirium imbecillitas facit, ut & urina, & alui excrementa prodeant inconsulte.

18 Quam ob rem pallefcere solent, qui ægritudine succumbant: Quoniã rem tristem natura sentiens, paulatim descendit ad loca sibi penitiora cum sanguine, qui coloris autor est; minus tamen illi, quàm qui metuunt, pallefcunt.

19 Quam ob causam qui lætitia exultant, uehementer resoluuntur: Quoniã uitalis uis, & insitus calor foras ad rem lætabilẽ immodice profluens dispalatur, ac interit. Vnde fit, ut & sudent, & rubeant sanguinis aduentu: calorẽ enim natiuũ, ignemq; ipsum, ut per loci sui appetitionẽ sursum efferi, sic per alimenti desideriu ima petere necesse est. Igitur utralibet mouendi ratione perempta, calor insitus interit, & uis omnis uitalis euanescit.

20 Quam ob causam qui uel anguntur, uel irascuntur, uel amant, frequenter ampliterq; suspirare cõsueuerunt: Quoniam qui anguntur, animũ totum ad rem quæ dolori est, conuerterunt; qui irascuntur, rei qua cõciti fuere intendunt: qui amant, rei tantum incumbunt cuius desiderio detinentur. Itaque animus cõuersus ad id quo sollicitatur, negligit, & quasi officij sui obliuiscitur, uidelicet ut musculis thoracis uim mouendi suppeditet. Cor igitur cum neq; per intentionẽ pectoris aerẽ capiat, quo uentilari, refrigerariq; possit, neq; per remissionẽ seuocet, quæ sanguinis ardor fauillacea excrementa cõmisit, ne stranguletur, animam cogit, & ad desertum officium reuocat & hortatur, plurimam musculis præstet rationem, & inspirationem, expirationemq; ampliorẽ efficiat, ut & copiam aeris frigidi capiat, & excrementorum largam eiciat copiam, ita ut quod uices minuta, crebraq; spirandi essent factura, hoc una amplior respiratio subministrat. Quam rem *σπῆλαι*, hoc est, suspirare ueteres ab angustia corporis dixerunt: & quidem ad quoddã tempus late suspirant, idq; sæpius faciunt: quoniã animus quidẽ (ut dictum iam est) rem à qua excitatur, assidue dispicit: natura uero aliquando cordis gratia cogit uim mouendi transmittere thoracis musculis ampliorẽ. Quod autem in thorace respiratio est, hoc in reliquo corpore seductio spiritus per arterias habetur, ac inspirationi intentio, expirationi remissio respõdet. Sphygmus autem, id est, pulsus, ipse intentio meatus, & remissio in corde, & in arteria est.

21 Cur ægre id genus carnis cõcoquitur, quod insitiũ appellatum est: Quoniam *ἰσινδς, insitiũ*. sua leuitate fluitat in uentriculo per cibi humidi medium, nec eius corpus attingit, quo tactu fieri cõcoctio potest: sed iuxta gulam redundat, cuius officium cibi non coquendis, sed appetendis delegatũ est. Quinetiam foris aquæ iniectum non subidet, sed innatat: quoniã dum carnes teruntur, spiritus admittitur præleuis, qui corpus eleuet, & in humore fluitare aptissimũ reddat: hinc etiam mollis, solutusq; fortalis spiritus, euadat necesse est.

22 Cur aqua perferuida grata prurientib. est: Quoniã causa cur membra pruriant pituita crassa, & perfrigida est: hæc autem facit, ut cutis hebetior sit, atq; stupentior.

23 Cur iidem balneis delectantur calidis: Quoniam pituitam calor digerit, unguis excutit.

24 Cur terga amplius quàm cætera corporis partes pruriant: Quoniã plus pituitæ continent, utpote quæ frigidiora sint: quamobrem senes pruritus magis exercent, quia frigidiores sint.

25 Cur homines qui breui sunt corpore, prudentiores magna ex parte sunt, quàm qui longo: Quoniam animus toto in corpore coactius & comptius manet si breue est: si longum, passus per longitudinem exoluitur, & hebetascit. Vnde Homerus Vlysem breuẽ, ac prudentissimũ refert, Aiacem longũ, & stultissimũ prodidit.

- 26 Cur pleriq; stulti liberos prudentissimos procreauerunt? Quod homines stultiores cum concumbunt, totos libidini sese dedunt. Itaq; animo penitus in corporis cōcreationem demerso, astrictoq; rei tantum ueneræ, semē uires optimas, tum rationales, tum naturales adeptum perfluit, creatq; proinde hominem prudentiorum: at homines prudentes & docti, semper aliquid uel honesti, uel utilis animo cōplectuntur, ne in ipso quidem uenero coitu omnino à rerum studio desistunt; itaq; animo remissiori profluens semen, expers longe facultatis illius animalis incumbit. Hinc etiam deduci ratio potest, cur homines stulti, atq; indocti, filios robustos maxime procreant, prudentes & docti imbecillos.
- 27 Cur ferarum animantium sterco minus, quàm urbanarum foeteat; & damarum, & aliorum quorundā excrementa paulisper aroma redoleant? Quoniam feræ cibo sicciore, simplicioriq; uescantur, laborantq; uehementius. Hominum uero sterco omnium maxime animantiū foetet, quod uario, humidoq; cibo magis cæteris utuntur, atq; plus quàm sit satis, importune, prius quàm egeamus, gulæ ingerimus, atq; minus nos per laborē exercemus, atq; minus calore abundamus. Cum igitur cibus, uel plenè cōcoqui, uel satis diffilari non queat, putrescit aliquantulum, itaq; grauius foetet.
- 28 Cur sinapi & piper, & acrium omne genus cuti superimpositum nostri corporis ulcerare nimirum potest: deuoratum uentrem ulcerare non poterit? Quoniam antè immutatur, atq; cōcoquitur, quàm incipiat agere: adde quod eius uehementia hebetascit nimio uentris humore: quinetiam cutis suam ob densitatem tempus ad agendū rebus admotis acribus satis adhibet, & quoniam imbecilla est, facile sentit: at pars intestina una & laxior, & humidior est.
- 29 Cur & præ nimio dolore, & præ nimia lætitiā æque lachrymæ excutiant? Quoniam qui dolent, spissitudine meatuū, qui positi oculis sunt, humorem quem oculi cōtinent exprimunt: dolor enim meatus refrigerat, atq; adstringit: at qui lætantur & gestiunt, humorem ex laxitate meatuū effundunt: oculi tamen quicunq; arctioribus constant meatibus, lachrymam neutra de causa mittere consueuere.
- 30 Quam ob causam qui dolent, summa corporis parte pallefcere consueuere? Quoniam uires naturæ cum sanguine partes interiores corporis subeant, sicut superius dictum est: sanguis autem est, qui summam corporis partem calfacere possit, & laxare.
- 31 Cur sæpenumero euenit, ut qui mingunt, etiam flatum uentris extrudant? Quoniam uesica plena urinæ intumescat, & premat, atq; adducat rectum intestinum. Itaq; urina dum egeritur, intestinum illud relaxatur, & flatibus intestinis inclusis libertatē effluendi cōcedit. Sunt tamen qui, dum urina secernitur, consensum quendam membrorum effici omnium censeant.
- 32 Quamobrem qui oscitantē uiderint, oscitare incipiant? Quoniam natura animantium consentiens inter se, afficiq; mutuò aptissima est, maximeq; brutorum. Hinc ubi è grege asinorum meiere unus adorsus est, cæteri quoque omnes identidem faciunt.
- 33 Cur sanum lippiens sua aduersa ualetudine afficiat, sanus uero lippientem sua bona ualetudine emendare non queat. Quoniam oculi humidi, molles, affectuq; opportuni sint: adde quod temperies quædā sit corporis, morbus autē intēperies: faciliusq; modicus habitus ab immodico mutet, uertaturq;, quàm cōtrario: merito lippitudo, quæ habitus quidē immodicus est, sanitatē, habitū laudabilē celerius mutat: omnē mutationē autem ob naturalē cōsensum corporū fieri certum est.
- 34 Cur numus, aut pomū in aqua demersum amplius seipso uideatur? Quoniam aqua submerso adhærens corpori, eadē afficitur qualitate, coloremq; proinde trahit eundem, quo fallere oculum possit, quasi corpus amplius sit, cum undiq; aqua contine-

Mansel.

continetur. Hac enim eadem ratione sol quoque & luna, & errones omnes cum uel exoriuntur, uel occidunt, corpore esse ampliori uidentur, quippe cum ita proximum cœlum recipiat eandem qualitatem, afformeturque consimiliter.

- 35 Cur quadrata è longinquo rotunda esse uideantur? An quia quadrati angulos è longinquo percipere oculus nequeat, quibus detractis, rotundum uideatur quod relinquitur.
- 36 Quam ob causam cum aliquid procul percutitur, ictum statim cernamus, si repitum lentius audiamus, quanquam unam cum ictu strepitus oriatur: quia uisum tenuiorem atque acutiorem quam auditum habemus. Visus igitur anticipare utpote acutior potest, auditus ut crassior, lentius suo fungitur munere. Eadem hæc ratio est, cur in attritu confictusque nubium, ictum, quod tonitruum appellamus, & ardorem cui nomen fulgur inditum est, non ex æquo percipiamus, sed fulgur primum uideamus, post tonitruum audiamus: quanquam ictus uel prius tonitruum, quam fulgur efficiat, uel utrunque simul committat. Ergo uel hac in re uisus utpote agilior, & tenuior præcurrit, atque anticipat: auditus ut crassior & retardior postmodum sentit.
- 37 Quamobrem ex frigoris uehementia partes nostri corporis ceteræ rigeant omnes, facies minime, cum hæc una detecta frigori pateat? An propter consuetudinem: facies enim quod semper detecta est, aeris mutationibus insueuit: iuuat autem plurimum ad resistendum consuetudo, atque exercitatio.
- 38 Quam ob causam bilis suo conceptaculo affectu admodum facili complexa nunquam id corrodat: ubi uero in dentem corpus solidissimum paulisper decubuit, illum corrodat atque interimat. Dixerim, quia natura, ut in illo uno corpore bilis contineatur, statuit: uis enim naturæ plurimum ad prohibendum ne quid officiat ualet. Constat hoc etiam rebus alijs: fœtus enim decem ferè menses in utero permanens, nullum pondus sensum gerenti fœminæ mouet: at si quis flatus eodem ruat, tormento protinus excitatur, & pondus sentitur, & distentio rapit intolerabilis. Arteria item aspera spiritus unius conceptaculum est, ita, ut si quid cibi, aut humoris in eam delapsus sit, strangulatio sequatur, & tussis subita: natura enim non cibo, sed spiritui uiam hanc uni uendicauit.
- 39 Cur alij balneas sitibundi ingressi, extincta siti egrediantur, alij contra? Qui habitu sunt sicciori, siti balneo humefacti absoluuntur, præsertim si non penitus tabeant siccitate. At qui humidiores sunt, et siti omni uacantes, istis humor per sudorem absorbitur, itaque sitis creatur, quippe quæ siccitate oriri solita sit.
- 40 Quam ob causam radice per cibum ingesta, alij fœde eructant, alij non? Quorum uentriculus non uitiosis excrementis, maximeque pituitosis redundat, horum eructus purior est: quorum autem illis redundat, impurus, & male olens: radix enim uim calfaciendi, incidendi, extenuandi que materias obtinet, flatusque ex humoribus mouet, quos per ructum retrudit, ac reijcit. Ita feces quoque diri odoris si immotæ manent, fœtorem non spirant: si mouentur, ampliter spirant. Haud enim audiendi sunt illi, qui radicem ipsam uitiosam natura, & fœtido consistere genere censent: argumento, quod etiam foris tam marcida male olet: nam si id esset, omnes qui eam edissent, fœtidum eructarent.
- 41 Cur summis frigoribus digiti & omnino extrema corporis nigrescant, & decidant? Quia uis summi frigoris, calorem insitum ad corporis profunda impellit, & claudit: itaque extrema, quoniam uires animales nequeant adipisci, primum liuent, deinde nigrescunt, & moriuntur: decidunt uero propterea, quod natura reliquo suo corpori consulens, adstringit ad se quod integrum est: relinquit, atque reijcit, quod mortuum uacat. Extrema ita affici possunt, eo quod parum carnis, calorisque obtinent: hinc enim & in genere stirpium, quæ infirma laxioraque & minus calida sunt, frondes hyeme ineunte amittunt. Errant enim qui principio calorem innatum, uim aduersam frigoris aufugere introrsum existiment: proinde coactum, & quasi recreatum profi-

ῥαφρονου radice
reddit.

cisci uniuersum larga cum copia omnibus auxilio membris: itaque seruore nimio extrema posse exuere: nam dum intus manet, cogi melius potest.

42 Quamobrem qui extremis perfringere, si membra igni ad moueant, doleant uehementer: Hoc uniuersum & ad subitam qualitatis mutationem accidere arbitrandum est: fit enim ut ex multo frigoris, repente transeant ad multum caloris. Omne autem quod immodice uniuersumque malo agitur habitu, dolorē naturae infligere potest: sicut quod per habitum bonum modice, atque ad naturalem conditionem uniuersum mutatur: naturam uero uehementer permulcet, atque oblectat: corpus enim humanum habitu temperatiori, quam cetera animalia constat.

43 Quam ob causam qui piper, aut panis incisum grandiusculum deuorarint, singultiant: Qui uentriculum mundum, & sentientem, & calidum habent, hi celeriter piperis acritudine mordentur: quo morfu stomachus ad repellendam rem, quae id efficit, excitatur: itaque oritur, qui singultus uocatus est. At qui uentriculo sunt frigidiori, pituitoso, atque hebetiori, hi lentius singultiunt. Quinetiam qui panem incisum iusto amplius deuorarint, oppressi magnitudinis panis, singultire cogunt: membrorum enim natura nequit quiescere, quoties aliquo detrimento infestatur. Piper igitur qualitatis suae acritudine facit, quod singultus obueniat: quomodo bilis quoque interior pungit, & concitat. Panis uero sua opprimens quantitate, idem committit more pituitae, quae singultum aggrauando ciere potest: respondet enim piper bili, panis pituitae: utraque uero proxima rebus extrinsecus infestantibus dixerim, spinis & lapidi. Piper enim & bilis acumini spinarum respondent, pituita & panis lapidum ponderi.

44 Quamobrem uicia, quae in unguibus digitorum constiterint, dolore afficiant uehementi: Quoniam nerui ad extremos usque porrecti, digitos suis ipsis excrementis ungues conficiunt: sicut etiam dentes in gingiuis. Cum igitur uis quae per neruos auctor sentiendi praestatur, profluens extremis insistat digitis, eò se colligens augeatur aquae modo quae in compita confluit, constat eo magis dolorem posse amplificare, quoniam plus sensus uitijs augetur.

45 Quamobrem istis qui panem incisum grandiusculum deuorarint, & ob eam rem singultire incipiunt, retentio spiritus singultum sedare possit: An quia stomachus ad asperam arteriam positus est, idcirco premitur ab ipsa arteria, & instringitur, ita ut panis intrusus in uentriculum excutiatur: quo excusso, pondus tollitur quod singultum ciere potest.

46 Quam ob causam qui ex pane singultiunt, soluantur singultu cum triste aliquid audierint: Quoniam sunt intenti ad hoc quod aegritudinem attulit. Cum enim uis animalis aliorum conuersa, mouere thoracem desinat, spiritus parum tantisper affluit: itaque coactus singultum praesua copia sedat, ut dictum iam est.

47 Quam ob causam cum picturas intuemur, si propè astamus, colores plano contineri omnes uideamus: si procul, partim cauo, partim deuexo representari necesse est: Quoniam uis conspiciendi, quoties per longum extenditur interuallum, languescit, atque ita colorum profunda diligentius nequit explorare, sed partem albiorem deuexam uidet, nigriorem cauam. Album enim quoniam lucido proximum, foras uersus elucet: nigrum utpote obscurum, introrsus nitet. Hic adijci illa congruum iudico: Artium alia materia transformare solent: ut cum fictor aeneum equum, bouem, aut quod aliud animal conflando, aut ducendo hominem, aut uas aliquod affingat, uidelicet materia aeris a forma in formam immutata: alia per adiectionem agunt, ut quae cera, aut luto effigiant: alia per demptionem, ut quae animal sculpendo afformant: alia per compositionem atque appositionem, atque conglutinationem, ut ars aedificandarum aedium, aut nauium, aut ars textoria, aut lignaria. Sunt praeterea quae per habitus alterationem, penitiorumque immutationem fiant, quemadmodum natura genus animalium ex semine creare solita est. Non desunt quae per habitus mutationem, atque additionem prodeant

deant corporis, quomodo natura membra enutriendo augere utiq; cōsuevit: addo etiam quæ per colorum miftionem, atq; adiectionē corporum conficiantur, ut artem pingendi suo fungi officio nouimus.

48 Cur aqua frigida neruis officiat, calida nō proficit, sed talis quoq; aduerfa fit: Nam si quid noxium est, cōtrarium eius commodum esse necesse est: haud enim fieri potest, ut contraria modo cōsimili efficiant. Dixerim aquam, non quæ est calida, posse officere, sed quæ calida & humida: neruorum etenim ictus, quoniã summa in neruis sensio est, cōtendi, astringiq; desiderant: quod humor præstare nequit, imò neruos emollit, laxat, ad cariem ducit. Calorem uero neruis haudquaç esse incommodum constat, argumento olei, cuius perfusione iuuari neruos palàm est, eò scilicet, quod aliquid obtinet acerbitatis.

49 Cur poma obesse sua frigida, humidaq; natura possint: aqua quæ frigida, & humida est, non tantundem officiat: An quod aqua pomis tenuior est, ac digeri celerius potest, idcirco non ex æquo offendit, præsertim cum membra firmare aliquantulum ualeat.

σύνθεσις, acerbitatis, astringentis.

50 Quam ob causam pleriq; cibos crassos atq; difficiles cōcoquere facilius possint, ut carnes bubulas: faciles, & succi cōpotes laudabilis agrè concoquant, ut pisces saxatiles: Rationem alij ad cōsuetudinem referunt, alij ad habitum quendam naturalem ingenio humano inexplicabilē, alij uentris calore immodico cibos concoctu faciles ultra modum pro sua facilitate concoqui, itaq; perfringi, corrumpiq; censent: difficile uero, & quod modice immutatur, cōcoqui tantū, non præterea quicquam uitari: nam & paleæ, quoniã perquam facile afficiuntur, in cinerem uertuntur ab igne largo, & rapido: quod ligno querno accidere non potest.

51 Cur farina hordeacea extinguere inflammationes possit, cum frigidum omne cogendi, densandiq; non digerendi uim habeat: Dicendum, non ut refrigerandi, sed tergendiq; discutiendiq; farinam posse digerere hordeacæ: scindit enim, & dirimit. Et uero pleraq; alia rem sibi contrariã efficere queunt, uidelicet non ratione primaria, & per se, sed secundaria, & per accidens. Exempli gratia: apium quod calidum est, febrem minuit, non eò quod calidum, sed quod materias infestantes discutere atq; detergere potest, & uim mouendi urinã habet. Iris item & hyssopum herba, quamuis calidiores, profunt tamen ad laterum dolores, quoniã materias incidunt, quæ inflammationē membranæ costis subditæ excitant. Quinetiam aquæ perfusione frigida neruorum distentionē ex materia ortam, frigida sedatam aduertimus, per accidens, scilicet caloris interuentu interioris. Quoties igitur ex se nullo interueniente medio quicquã agit, proprie, rationeq; primaria rem effici dicimus: at si non ex se, sed per aliquod mediũ agat actionē, per accidens, rationeq; secundaria proficisci dicere consueuimus.

52 Cur antè quàm balneas introeamus, tepidã egeramus urinam: cum diutius intus manserimus, frigidam: Dixerim quasi per cōparationem alterius ad solitũ euenire: urina enim cum tepida effluat uerè foras, quoniã nostrum corpus iam frigidum est, tepidum quod emingimus, corporis cōparatione sentitur: at uero intus, quoniã plus quàm urina corpus recaleat, frigida esse uidetur, quanquam aliquantulo calidior est. Constat hoc etiam, quod si balneas ingressus, prius quàm recaleas te recipias in labrum, aqua quæ calida leuiter est, feruens admodum sentietur: sed si postquam cōcalfactus es labrum adieris, non ex æquo feruore eandem percipies.

53 Cur aqua interdum locis effossis maritimis dulcis comperiatur: Causa, quod pars maris tenuior dulcis est, crassior salsa. Quantum igitur tenuius est, dulceq; est, hoc per terræ foramina transmissum, liquatumq; in ipsam se condit tellurem, quod ea effossa cōperitur. Hæc eadem pars maris tenuior efferi quoq; in cœlum, atque in humorē dulcem, ac in pluiam euadere solita est. Crassa illa resiccata, cocta tran-

- fit in salē. Quæ igitur littore laxiori cōtinetur, salsa propterea est, quia crassior quoque humor terram subire per meatuū amplitudinē potest, qui falsus est.
- 54 Cur aqua puteorū per hyemem calida, per æstatem frigida est? Quoniam contrarium omne suum uitare cōtrarium semper solitū est. Cum igitur frigidum, quod calido contrarium est, atq; exitiosum, fugiat per æstatem, cum cœlum recalet, se ad ima telluris recipiat necesse est, quoq; euenit, ut aqua frigida efficiat. Contra per hyemem, quoniā extrinsecus frigus uergit, calor ad ima fugiens, aquam tepescit; contraria enim per idem loci & temporis simul manere natura noluerat.
- 55 Cur in Aegypto, quæ terra calidissima est, uinum frigidum nasci solet? Ratio eadem illa est, quam superiori reddidimus quæstioni; calor etenim facit, ut frigida omnis qualitas deferat se ad radices uitium, itaque illas refrigerat; quod cum stirpibus commune eueniat omnibus, uites amplius sentiunt, quia molliores, atque affici opportuniore sunt.
- 56 Quam ob causam aqua, quæ feruida demissa in puteū est, frigidissima fiat? Quoniam frigor putei calori pugnans, aquæ demissæ, facileq; præ sua frigidissima copia superans, calorē uniuersum expellit, magnaq; cum uī permeat per aquam, atq; ita uehementer eam refrigerat.
- 57 Quamobrem cum bestiola oculo incidit aliqua, cōprimi alterū prodest? Quoniam spiritus uisui à natura delegatus, non præterea adfluit, sed se colligens, copia larga redundat; itaque ad apertū oculū sua copia deriuatus, implet illum, & tumescit, & in priorem partem reddit propensiorē; unde fit, ut quod incidit infirmum ac leuius expellat. Fortasse spiritus quoq; ipse uniuersus occurrens, per foramina oculi bestiolam reijcere potest.
- 58 Quam ob causam qui in faciem percutiuntur, ignem uideant? Quod spiritus uisui accommodatus, extenuatus per ictum ardet, profectusq; in aerem talis uidetur, qualis per ictum redditus est. Sic enim & duobus lapidibus, aut ferris mutuò attritis, aer interueniens ictus extenuatusq; maiorē in modū in ignem cōuertitur; quod idem & in nubibus euenire certum est.
- 59 Cur non lapides omnes per mutuū attritum ignem excutiant? Quoniam sunt qui corpore soluto, leui & laxo constent; haud enim æque per attritum aer extenuatur, cum nullo uehementiori afficiatur ictu propter corporis leuitatem; & cedens quoq; & se in foramina laxioris cōtextus recipiēs, non omnis pari modo percussus recalescere potest. Hoc etiam per attritum lignorum mutuū accidit. Ignis uero quem de sole & aqua excipimus, reflexu radiorum solis ad uitrum, ac inde reditu ad planum contrahitur; fit enim ita ut aer amplius concalfactus ignescat, quomodo etiam in speculis agitur.
- 60 Cur scalam facilius descendamus, quàm ascendamus? Quoniā in descendendo pondus nostri corporis iuuat, ut pronius deferamur; at in ascendendo, uires dum pondus corporis sustinent, atque efferunt, laborant; sic enim & lapis facilius deorsum, quàm sursum fertur; nam graue omne deorsum ferri aptissimum est.
- 61 Cur pueri statim ut ex utero parentis in lucē uenerunt, plorare incipiunt? Quoniam sensum iam & naturam alienam sibi experiuntur; quippe qui ex corpore calido & molli, quo cōtinebantur, ad aerem frigidum prodeant; fortasse uel luce ipsa percussi, cōtristari, uociferariq; incipiunt. Haud enim illi audiendi sunt, qui animū dicant, quod amisso cœlesti domicilio corpus inhabitare terrenum occœpit, idcirco infantem cogere dolere atq; plorare.
- 62 Cur apes, formicæ, muscæ, atq; ad summā animalia insecta oleo pereant? Quia spirandi meatus continent angustissimos. Oleum enim, quoniam lentum est, intersepit, & claudit iter, ita ut uia spiritui omnis denegetur; quod cum accidat, interitum sequi necesse est.

Cur

- 63 Cur flando calida refrigerare, frigida tepescere possimus? Quoniam nostra respiratio calida est: spiritus qui ore profluit, qualitatem abolere contrariam potest. Calida uero refrigeramus, eo quod calidam etiam qualitatem mouerimus, atque digesserimus.
- 64 Quam ob causam carnes, quæ lunæ plenæ expositæ pernoctarunt, putrescant, & pereant? Quoniam aer orbe lunæ cōpleto calidus reddi solet, & humidus: quæ quidem qualitates putredinem contrahunt: ita enim à natura sancitum est, ut si calor & humor modice adsunt, cōcoctionem efficiant: si humor paulò exuperat calorem, putredinem moueat: si nimium, extinctionem committeret: si calor ualde humorem uincit, deustionem adduci necesse esset. Luna uero cum quadriformi notetur habitu, primo cum æqua portione diuisa est, humida & aliquantulum calida regit: secundo pleniter orbe calida, & quodammodo siccior est: tertio cum senescit, sicca & frigida redditur: quarto cum luce omni exhausta silet, frigida, humidaque euadit. Tum enim expers est radiorum solis, quos calidos esse nemini ambiguum est.
- 65 Cur piper & sinapi, si solida deuorentur, calfacere nequeant, si cōtusa nimirum queant? Quoniam quæcunq; non actu, sed potentia suas continent qualitates, aliud quod extrinsecus desiderant auxilium, quo suam potentiã ad actionem promant. Cum enim per cōtusionem tenuiora reddantur, meatusq; corporis altius subeant, atq; à calore moueantur natiuo, merito iam suam exercere potentiam ualent. Hæc eadem ratio cæteris quoq; qualitibus afferenda est. Rerum autem quæ sua qualitate agant, aliæ actu proferunt qualitatem, ut aqua, ptisana, lac: sunt enim hæc humida ex se, atque frigida, præsidij nullius indigentia exterioris quo refrigerent, atq; humefaciant. Consimili modo & sal, & terra, & reliqua generis eiusdem: sicca enim constant natura, tam potentia quàm actu, & facie. At mare & feruida naturæ fluuenta, faciem quidem humidam præ se ferunt: sicca uero potentia intelliguntur. Contra panis & semen lini, cum siccam præ se ferant speciem, humidam potentiam fortiuntur.
- 66 Quamobrem plerq; omnia animalia uidere interdium queant, noctu nequeant? Quoniam spiritum usui uisus accommodatum, habent crassiores, quàm ut aerem permeare ad rem usq; uidendam ualeat: crassescit enim per noctem, cum solis absentia refrigeretur: extenuatur interdium beneficio aeris, qui tenuis, & calidus est. Feles tamen & hyæns, & uespertiones contra se habent: cum enim interdium nihil ferè uideant, acute omnia per noctem conspiciunt: spiritum quidem illum uisorium & tenuissimum, & dilucidissimum habent, ita ut per noctem hic modice incrassescens, idoneus ad rerum cōspectum reddatur: per diem luce præclara supra modum extenuatus expendatur, & euanescat. Quamobrè leones quoq; per solem ingredi acriorè non patiunt: sunt enim acie oculorū acutiuscula, & ignem interdium iisdem ob eam rem fugiunt. cōstat talem leonis aciem esse argumento pupillæ, quæ præfulget, atq; etiam partis humidæ oculorum dilucidissima est.
- 67 Quare cum per noctem inter dormiendum oculos repente aperiamus, lucem percipimus? Quia spiritus uidendi coactus, amplificatusq; in dormiendo uniuersus larga copia erumpit per tenebras, atq; elucet: itaq; speciem quandam lucis merito potest conspiciari.
- 68 Quare quos puduit oculos deorsum uertere soleant? Quoniam oculos speculum planè animi natura extruserat: quippe cum cæteras quoque affectiones animi per oculos intelligamus, uidelicet cum angitur, cum irascitur, cum uerecundatur. Quod cum animus personam quampiam reuerendam respicere libere, at-

- que alloqui audentius temperet, palpebras trahi deorsum à musculis cogit, quasi occulens partem qua facultas conspiciendi administrari solita est.
- 69 Cur sedes audiendi humorē omnē inoffense præter quàm aquā patiatur? Quod aqua præ sua frigiditate neruum illico audiendi ministrū subit; frigus autem omne neruis inimicissimum est.
- 70 Quam ob causam cum uentus futurus uehemens est, splendores quidam tanquam stellæ discursent, aut tanquam fulgura coruscent, potissimum per cœlum serenum & sudum? Dicendum iam moueri uentum incœpisse; uerum nobis, ut corpore constantibus crassiori, atque ad sentiendum hebetiori, nondum patet; aerem tamen superiorem ut tenuiorem, ac ætheri proximiorē mouendo incendit, atque ita nos partes illius more scintillarum duci cernimus: post ubi uentus inualuit, aerem quoque familiarem hunc terræ, & crassiorē mouet, cuius agitationem percipimus.
- 71 Cur uentus uehementius per loca spiret angusta, quàm per ampliora? Quoniã unum in locum coactus, uires auget, roburque pro suo profundo accipit amplius; at uero expansus, diffususque per spatia laxiora infirmus redditur, atque imbecillus; hinc ignis quoque & aqua, & qualitas omnis coacta ualidior, quàm expansa est eadem ratione.
- 72 Quam ob rem nonnulli cum magna posita procul uidere non possunt, parua in propinquo cernere queant, quos myopas ideo cognominamus, quoniam non nisi conuiuendo respiciant? Dicendum spiritum, cui uidendi officium deputatum est, tenuem, syncerumque in his esse; itaque longe deductum, ut rem apprehendere non possit; propinqua tamen, uel parua explorare suam ob tenuitatem, synceritatemque non immerito potest. At qui etiam minima è longinquo cernunt, ut senes quoque aliqui faciunt; his causa contraria reddi debet, quod spiritum oculorum crassum, largumque habent, opusque est ob eam rem moueri longo itineris spatio, uidelicet ut attenuet, & ad rem percipiendam reddatur idoneus.
- 73 Quam ob causam canes soli ex omnium animantium numero colligari post cœlitum uenerem soleant? Quoniã & ceruix uulvæ caninæ angusta est, & coles in usu ueneræ rei inflatur ac intumescit, nec protinus retrahi potest; adde quod semen lentum glutinosumque est; utrumque uero per immodicam siccitatem accidere intelligimus; nam & indensare, arctiusque colligere membra, & humores stringere, atque durare siccitas potest.
- 74 Cur soli animantium canes rabiant per æstatem? Censendum id fieri propter habitus amplificationem. Canes enim cum semper suapte natura habitu sicciori constant, tum per æstum magis resiccantur, & tabent; humor enim contentus in his, totusque habitus concalfactus, resiccatusque supra modum incenditur; itaque ritu hominum per febrem insanientium furiunt, & saliuam siccissimam rubiginosissimamque emittunt, incendi totum habitum constat, eo quod & frequenti ore anhelant, & oculos habent igneos, & fauces referant, oreque hiscente uagantur, ut refrigerent. Cauda item præ nimia siccitate horret, tabescit, extenuatur, nec inter eos quilibet rabit, sed qui siccissimus est. Placet quibusdam sidus quoque caniculæ rabiem canibus per delibationem quandam cœlestem atque influentiam emoliri.
- 75 Cur qui rapide, incōsultaque inciduntur, minus doleant quàm qui cōsulto? Quoniam alteri animo sunt occupato cuique negotio, ut ex æquo sentire præterea non possint; alteri suum animum ad membrum id uertunt, quod secundum est, atque ita, ut amplius sentiunt, sic uehementius doleant.
- 76 Quam ob causam qui onera portant, aut trahunt, cum cantu ambulare consueuerunt?

trerunt: Quoniam dum animus modulis permulcetur, attenditque numerorum suavitati, minus sentire potest: itaque minus ab onere angitur. Hæc eadem ratio est, cur lugentibus tibias atque tympana adhibeamus, & cur ad eos qui uel morte suorum anguntur, & mœrent, uel morbo laborant, homines cōgregari, uarioque uti sermone solitum sit: animus enim cum se ad uerba transferat, minus rem sentit aduersam; unde ueteres uaria scenarum oblectamina sibi excogitarunt, ut animum solatijs, modo his, modo illis exceptum ab angore seiungerent.

77. Cur Aethiopes magna ex parte cum febricitant, intereant, & cum lippierint exulcerentur? Quoniam calidi sunt nimium, & sicci: fit enim per febrem, ut omnis elementorum destruat constantia; quandoquidem humor qui est in his exiguus, absumptus atque abditus, facit ut tota elementorum constructio resoluitur: calorem enim deleri per alimentum inopiam necesse est: qui cum defuerit, frigus oriri nulli dubium est. Quinetiam siccitas humore interempto exuperat, quapropter mortua corpora, sicca & frigida sunt. Vnde Homerus cum ex elementis duo quæ tenuissima & leuissima sunt, abire, & euanescere, duo reliqua manere corporibus mortuis nosset, deprecatus in hunc modum est: Sed Dijs uos omnes faciant undamque, solumque, uidelicet gelidos & siccos. Exulcerantur per lippitudinem oculi, quoniam sanguis bilem ex inflammatione accipiens, oculos præ nimia acritudine exedit, & lacerat.

78. Cur in conuiujs poculis modo contrario utamur? Cum enim comedere incipimus, minuto bibimus poculo; cum satiati sumus, amplo iam agendum censemus: hoc etsi contemnendum potius quam discutiendum uidetur, habet tamen causam non ineptam. Vt enim epularum gratia crebrius bibamus, à minutis incipimus poculis, atque ad ampliora finimus: quippe cum minuta implere satis, ubi potare liberalissime libuit, non queant. At si ab amplioribus incipiamus, ocyus expleri necesse est: itaque sequentius, quod epulantes decet, haurire non possimus: adde quod natura largo protinus, uniuersoque haustu excepta, rem moleste fert alienam, & copiam omnem successiuam aspernatur. At uero minutis exorsa, paulatinis amplioribus assueta, copiam quoque familiariter demum admittit, & patitur.

79. Quam ob causam qui aqua intercute laborant, assidue sitiant cum aqua sint pleni? Quoniam humor qui in his non digeritur, sed putrescit, falsus quoque efficitur, atque ita stomachum resiccare potest, præsertim cum febriculæ adsunt: ad hæc quanto uenter amplius intumescit, tanto reliquum corpus minus ad portionem capiens alimentum resiccatur, unde etiam extenuari consueuerunt: maxima enim pars cibi conuersa in aquam, ortum, amplificationemque uitæ exhibet.

80. Cur per conuiuia, ut inter initia cibi, & ante quam impleamur, angustia premimur; sic post satietatem, atque ad finem cœnæ relaxamur, neque ullo accubandi cœtu adduci præterea consueuimus? Quoniam principio omnes præ nimia edendi auaritate ad partem lectisterniorum exteriorem tendimus: hinc euenit porro, ut non mediocri premamur angustia. At post satietatem, alius in partem potius uergit inferiorem, alius in latus discumbit, alius item erectius sedet, alius uel priorem in partem inclinatur, uel in posteriorem paulo resupinatur, atque ita efficitur, ut post satietatem relaxemur: adde quod omnes inter edendi initia in pectus propensi, & in lata enixi corporis accubamus, itaque euenit, ut angustia premamur necesse sit.

81. Quam ob causam cum tres corporis nostri materiae simplices, uniformesque sint, non tres quoque morbi uniformes, atque simplices ueniant, sed plures? Duplex

*Sempis enim habet in
s. ois hōres*

enim in qualibet materia genus est ægrotandi, uidelicet cōtinens, atq; intermittens. Censendum propterea id accidere, quoniā non tantum ex materijs morborum discrimina oriuntur, uerum etiam ex locis; calida enim tenuisq; materia febrem acutam, breuem, ardentemq; efficit; frigida & crassa, hebetem & longam; sic enim & ligna quæ calida & siccissima sunt, ut tædæ, & laurus, ingentem excitant flammam, atq; ocysus absumuntur; at quæ humida & uiridia, ignem humilem reddunt, & fumosum, & lentius deuruntur. Locus item si amplius latusq; sit, celerius pleniusq; accendit materiā, ob eam scilicet causam, quod quantum materiæ uitiatum est, coactum eodem in loco substat, perpetuaq; uia accensum uitat. Sed si angustus, exiguusq; sit, ut non totam, sed particulatim materiam capere totam possit, febrem imbecillam creat, & diuturnam. Ergo si materiæ naturam & locum coniunxeris, numerum omnem comperies febrium, quas putrens materia contrahere potest. Nam si in amplis conceptaculis, id est uenis atque arterijs flaua bilis putrescit, quoniam calida est, febrem accendit ardentem, acutam, breuem, qui ardor uocatus est. Sed si pituita frigida in paruis uenis & arterijs cuti propinquans putreat, febrem imbecillam, & longam mouet, cui nomen quotidianæ inditum est. Item si flaua bilis paruis in conceptaculis putret, febrem creat breuem, diuturniorem tamen quam ardor sit, quam tertianam, uel acutam simplicius nominamus. Sed si pituita in amplis putret cōceptaculis, febrē excitat quotidiana aliquantulo breuiorē. Pari modo & atra bilis, si amplioribus uenis putrescat, quoniā tota uno tempore incendat, breuem agit quartanā; at si in paruis, diuturnā; accidit enim ut simul & materia frigida, crassa, immutariq; difficilis sit, & locus arcuor obsistat, ne bilis tota simul deuri possit, & absumi.

ἐν ὑφ' οὗ ὅλον
ἐξ ἀπ' ἑταίου
πόμενον. Sic
Politianus: Vnā
omnis scilicet hu-
mor putrefactus
accenditur.

82 Cur febris quartana diuturnior sit quàm quotidiana, cum pituita, quæ frigida, crassa, lentaque sit? quomodo etiam atra bilis, quæ quartanam agit, frigida, crassa, atque etiam longe minor, quàm pituita cōtineatur. Quoniam pituita, quamuis frigida & crassa, tamen humida est; humidum autem quodq; facile immutari potest. Atra bilis sicca & frigida est; siccum autem omne difficile immutatur. Captiose igitur agunt, qui missa, & quasi operta reliqua aduersa; qualitate frigidi, unius affinitate, & pituitæ copia ratiocinantur; adde quod pituita naturæ accommodatior est, quàm atra bilis; unde per esuritionē pituita pro alimento natura uti cōsueuit. Febre igitur quotidiana urgente, natura quantum pituitæ utile comperit, totum id ad corpus alendum cōcoquit, atq; dispensat; quantum autem inutile est, id putrescens, accendere potest febrem.

83 Quam ob rem materiæ nostri corporis cum quatuor sint, putrescantq; omnes, genera febrindi non quatuor, sed tria constant? Quoniam sanguis naturæ familiarior est, alimentumq; suppeditat corpori; hic enim si abundat, plethoram, id est, repletionem tantummodo creat; si putreat, non sanguis præterea esse potest, quippe qui recalescens flauā in bilem transeat. At reliquæ omnes materiæ, si superent, uitia per cutē maxime pariūt, ut ulcera, quæ à serpendo herpes appellamus, ut cancri, uirilignes; sed si putrent, febrem excitare consueuerunt.

84 Cur si per parietes inuicē obiectos fenestræ sint, accidat, ut altera clausa, nō præterea multus ac uehemēs uentus irrumperere per alterā possit? Censendū hoc propterea euenire, quoniā aer excitus, id est, uentus non nisi corpore stat; ergo altera clausa, aer qui ingressus per alterā est, domū replet; & quoniā corpus est, nihil amplius aeris super ingredi patit, ne corpus in corpus admittat. At si fenestra aperiat, aer qui domū præoccuparit, pulsus per eā extrudit, itaq; locū exteriori dat aeri, & cedit, ut libere ingredi ualeat; qui etiam ipse per obiectā fenestrā cursu cōsimili effluens, facit

ut

ut alius per alteram admittatur: quod cum assidue agatur, impetus aeris, & agitatio uehementior excitetur necesse est.

85 Cur hominum, qui amoribus detinentur, partes postremae alias frigidae, alias calidae efficiuntur? Censendum id propterea fieri, quia quoties angustatur, desperantque potiri se posse, quam ardent, calor insitus in profundum se contrahit cum natura, itaque extrema omnino refrigerant: & pallent uero ob eam rem, & tristi uultu demissoque reddunt. At uero quoties contra uel spem obtinent bonam, uel admodum excandescunt, calor ille natiuus idem ad cutem cum natura effunditur: itaque calidiores, rubentioresque redduntur. Quam ob rem pictores cupidinem alias tristem, anxium, iacentemque pingunt, alias hilarem, subridentem, uolitantem: puerum item eundem repraesentant: quoniam cupido uehemens quidem est, sed non diuturna & stabilis. Amor enim honestus perpetuo uel inter bonos amicos est, uel inter parentes, & liberos, uel inter maritum & uxorem; inhonestus ille parum edurat, magnaque ex parte inter externos, parumque cognitos oritur: honestus item moderatus, ac sobrius est: inhonestus uehemens, furibundusque. Tenet funale, atque pennatus est, quod animantium uidelicet animi efferris, mutarique facile consueuerunt, & calor eorum natiuus propter uehementem, assiduamque sollicitudinem marcescit, & uritur. Ensis parte dextera pendet, leua pharetra sagittis referta pluribus: quoniam principio amor per radium oritur unum oculorum: statim quippe ut aspexit, amauit: post, frequentes ad rem amaram radios mittit, quasi tela iaciat, & capere illam conetur: sagittae abditae in pharetra sunt, quoniam qui amant, occulte radios mittunt oculorum. Accedit ad haec consuetudo, quae amorem ita accendit, ut ignem auget afflatus: quamquam ortus amoris non ad consuetudinem, sed existere subito arbitrandus est. Nudus praeterea fingitur, quod & palam fit animus amantis, & sine ullo interuentu rei prodit cupiditas: haud enim per alium amare quis potest, neque ita occulte, ut intelligi a nemine possit. Vnde statuarum quoque artifices deos ac reges nudos saepenumero causa honoris, & laudis effingunt, scilicet ut perspicua eorum potestas, & animo synceri, nulloque uitio protecti, per corporis nuditatem indicentur. Plures cupidines facimus, uel quia uaria libido est, (aliud enim aliud cupit: unde Plato cupidinem multiplicem belluam appellat) uel quia saepius euenit, ut idem pluribus se cupiditatibus dedat. Matrem omnes Venerem habere unam dicuntur, id est, libidinem: Venus enim libidinis effigies est. Ferunt cupidinem furiam arfisse infernam, quoniam sunt qui in amores turpes, detestandos, illicitos irruant, ut libro secundo allegoriarum de dijs abunde docuimus.

86 Cur per statum aeris pestilentem alij intereant, alij resistere possint? Censendum id habitus ratione accidere: etenim qui corpore male habito sunt, ijs aer uitiatus exiguum quoque materiae, quod integrum extat corrumpit: atque ita materiae corporis omnes deprauatae, morbos plures, & insanabiles creant, ut moriendum sit: at qui corpore bene habito est, hunc pestilens aer aut nihil offendere, aut parum potest. Habitatem uero corporis esse, quae causam illam efficiendi euocet ad agendum, constat argumento materiae externarum. Quercus enim difficilis passu, ignis aspernatrix est: harundo facilius ignem recipit, longe facilius stuppa: uerum si stuppam madefeceris, & harundinem ceperis uiridem, quercum uero siccam, aut etiam sulphure illitam igni mandaueris, haec facile corripitur, flagrabitque: stuppa & harundo nullum penitus ignem excipiet. Hoc eodem exemplo reddenda ratio est, cum quaerit quam ob causam labor febrem ephemeram, ex tempore diei unius appellatam, potius quam putridam facit, aut hecticam ex firmitate habitus nominatam: quoniam si corpus spiritum integrum habet naturalem, nullisque materiae recrementis uitiatum sit, aptum iam constat ad genus morbi eiusmodi concipiendum: quo enim solidius, eo siccus, & perinde languor id genus opportunus est. Cur item solis feruor alijs somnum afferat, alijs remoueat,

eadem illa ratio est; quorum enim caput plurimum pituitæ continet, ipsa ea ipsa humoris copia per solis ardorem resoluta, diffusaque, cerebrum humefacit, itaque adducere somnum potest: at quorum caput humore uacat immodico, ipsi amplius resiccationem uigiliam auget.

87 Qua de causa sol hominem nigrum reddat, linteum candidius faciat: & ceram emolliat, lutum induret: Causam prædicta habet patientis materiæ aptitudo: materiæ namque nostri corporis, excepta pituita, quoties nimium recalescunt, per cutem nigrescunt: at linteum nitro, aut salisugine purgatum, sole deterfas maculas absumente, merito candidius redditur. Sol item humorẽ ex cera penitiorẽ euocans omnem, emollit; luti nimium, summumque humorẽ exhauriens, siccat, atque indurat. Quod si præter rem patientem atque efficientem aptitudo quoque rei patientis causam affectus adhibeat, fieri potest ut nos quoque, si animum pietate muniamus, si corpus uictu sobrio tueamur, si spreto opibus magnis, contenti paucis degamus, labe humana immunes, quoad humanis uiribus licet, euadamus, dum scilicet occasionẽ rei efficienti nullam suggerimus, qua agere quicquã ualeat in rem patientem, siue daemon infestus sit, siue sydus, siue quodlibet aliud, quod extrinsecus causam afferat nostri erroris, uel uitij.

88 Cur qui morbo laborant regio, asfrica sint aluo, excrementaque admodum alba egerunt: Quonia flaua bilis per totum corpus eorum effusa est; quod & oculorum, & cutis colore indicatur; neque ad intestina præterea ita confluit, ut tingere possit excrementa, neque per suam acritudinem uim excrementariam intestinorum excitat ad feces eiciendas. Quamobrem ars medicinalis, quemadmodum ceteræ quoque artes, naturam sequens pro uiribus, quoties ualetudo urget aduersa, uiribus infirmis, & languidis corporis auxiliatur. Cum enim sterco excerni bilis beneficio incitatis, purgatisque soleat, uidelicet ita, ut & intestina cum musculis ad ea ipsa pellenda enitantur, & sterco ipsum molle ac lubricum per humores lentos intestinõs appositos contineatur, ars perquam apte clysterem adhibuit, qui mel uice bilis continet; nitrum uero, quia purgat, & morsu incitat intestina, & musculos ad expellendum; aquam atque oleum, ut humefaciat, emolliatque feces, quæ febre exaruerunt. Constat enim alias naturam solam sine opera medici posse agere, ut cum iudicatur de morbis, & materia quæ concoquitur: tunc enim natura ueluti aduersariorum duorum arbitra, morbi & naturalis potentia, adest, & de ægro decernit, ac iudicat; alias medicum solum sine naturæ auxilio subuenire, ut cum membra quæ suis semota sedibus sunt, medicus ipse reponit, & collocat; alias naturam simul & medicum opitulari, ut cum medicus quidem sordida ulcera purgat, & obstrusa foramina referans, liberos meatus sanguini præbet; natura uero per inuisibilia foramina ulceris sanguinem syncerum transmittit, quem per alimentorum immutationem ad eum finem confecit, ut carnem crearet; medicus item carnem recens conditam atque infirmam, medicamentis desiccantibus stringit, atque consolidat; natura colorem ad postremum adducit, & quoad maxime licet, expolit & ornat.

89 Quam ob causam multi, cum febre synocha, & feruore continua appellata laborassent, cutem aliquandiu nigram post decretorium diem habuerunt: Quoniam febris bili commissa, est flaua, quæ morbo inualecente deusta, atrum sibi colorem hausit; itaque cum iudicaretur, pulsa in cutem ab natura, summa corporis tinxit, quo modo per albugines cutem reddi albidam nouimus; crassitudine uero materiæ accidit, ut difficulter color is deleatur.

90 Cur atra bilis, si in mammam decumbat, aut in crus, exesionem faciat: si in cerebrum, nihil exedat, sed insaniam tantum excitet: Censendum propterea id fieri, quoniam in mammam uenæ amplæ, permultaque propter lactis originem conuolunt; itaque atræ bilis copia illõ confluit; & uero in crus bilis dilabitur largior, quoniam

Hydreleu, aqua
atque oleum.

niam grauiora quæq; ad ima tendūt facilius. At uero in cerebrū, quia et uenę tenues, & assensus difficilis, parū bilis efferit, ita ut pungere illic possit, exedere nequeat: adde quod cum cerebrū nō modo frigidū, uerū humidū etiā sit, pungit aliqua ex parte bilis atrę naturę, & mitigat. Quę igitur bilis atra uehemens est, cancrū esitantē in mamma gignit, ulcus diuturnū depascens in crure, insaniam feram in cerebro: quę autem flauior est, fluctionem tantummodo agit, & tumorē cancro similem sine exesatione creat, & ad insaniam uertit leuiorem.

91 Quam ob rem ubi aluus suppressa nihil reddit, papyrus pro fit cōuoluta in longum, intrusaq; in sedem: Quoniam musculos sedis collapsos, compressosq; diducit humefacta, & excitat: quod idem etiam in ulceribus facit, quorum orę importune contrahuntur, & conuiuent: diductis autem musculis foras excedunt, & quicquid affligit reijcitur.

92 Cur uasa quę baucalia nominamus, strepitū quēndā, dum aqua implentur, reddere soleant: unde nomen his inditum est: quo modo & murmur, & susurrus, & reliqua factitia nomina dici incœperūt: Censendū id propterea fieri, quoniā uas, cum nullam cōtinet aquam, plenum aeris est, corporis longe tenuioris: itaque cum aqua in id uniuersum irrumpit, aerem tenuem facile pro sua grauitate extrudit: simul eodem in uase cōtineri aquam & aerem, fieri non potest. Demonstratum quippe habemus, nunquā duo corpora locum eundē per idem tempus posse occupare. Quod cum aer sursum uniuersus per locum expellatur, cōpressiorem strepitum excitari illum necesse est, neq; unū, sed plures: agitur enim ueluti pugna inter humorem & aerem, cum deorsum aerem humor premat, aer sursum humorem compellat: hoc enim cum uicissim crebro agatur, merito accidit ut etiam strepitus percrebrescat.

93 Cur uasa quę harpagia nominamus, si digito admoto foramen eorum superius obturetur, aquam nullam per foramen sui fundi emittant: sed si apertum sit, libere emittere possint: Censendū hoc propterea fieri, quoniā ore aperto aer ingrediens, aquam deorsum compellit. Cum etiam humor ipse labi deorsum aptissimus sit, ita efficitur, ut aqua, quę ore per digitum clauso effluere nequit, reserato libere effluat. Hinc omnem fere fabricam machinalē per aerem atque humorem cōstruimus, ut horologia, clepsydras, ut sonus simulacrorum, cæteraq; generis eiusdem.

94 Cur tam uinum quam aqua delirium, atq; insaniam faciat, si inopportune febricitantibus detur, cum hæc cōtraria inter se sint: frigida enim aqua, uinum calidum est. Quoniam uini calor efferens sese ad partem superiorē, cerebrū cum febre deurit: itaq; primum illud animi instrumentum, quod spiritus gerens, specimen ætheris est, cōmotum, uexatūq; uim qua sapimus, delirare, atq; improbe agere cogit. Constat hoc argumento multorū, qui cum corpore & animo essent integro, suę mentis esse per usum meri frequentē atq; immodicū delierunt. Aqua sanē, quoniam obtrudit foramina, & iter claudit, quo putris materia possit exhalare, putredinē febresq; auget: itaq; facit, ut mens de suo statu moueāt. Sæpe etiam feruore nimio corporis aqua iniecta pro alimento febribus est, quemadmodū & fabri ferrarij nonnihil humoris cōspargere cōsueuerunt, ut carbones ardentius candeant.

95 Cur mulieres, spadones, & pueri uocem reddunt acutā: Quoniam eorum arteria propter humoris copiā se dilatare nequit: diducere enim amplificareq; meatus caloris unius interest. Ut enim angusta tibia sonū reddit acutū, ita etiam canalis spirandi quę arteria nominata est aspera, uocē pro sua angustia extringit acutiorem: haud enim audiendi sunt, qui mulieres propterea uocem acutiorem emittere censeant, quoniam in parturiendo uociferare iuuat ad partus facilitatem.

96 Cur infantes destillatio perexercet, quę siriasis appellata est: Aestu tantisper detineri infantes multitudo dicere consueuit: februnt enim parte interiori febre tenui, oculis subsidentibus redduntur, uigilant omnino, debilitantur, Censendum propte-

- rea hoc fieri, quia infantes per quā facile affici possunt, & pituitā largiorē suo in capite cōtinent; ergo per aestus pituita recalescēs, putrescensq; febrē accēdit, & membranas cerebri feruefacit, ut insōmnia augeantur; feruor deinde per arterias descendens ad sedem cordis, & spiritū animalē feruefaciens, febrem sine putredine accendit. Et uero bilis augeri per febrem solet, quā mouere profluuiū potest, aluum mordens & intestina. Causam atq; originem mali esse in cerebro intelligimus, eo quod capiti admota quacūq; refrigerant profunt, quasi feruor extinguitur, qui inde ortus corpus totum infestat. Accidit hoc idem etiā firmæ ætati, cum pituita redundat in capite, aut flaua bilis uel colligitur, uel etiā putrescit. Quinetiā per aerem, quem feruidum trahimus, membra spiritalia recalescūt, & febrē per feruorē nimīū excitant.
- 97 Cur difficulter ulcera rotunda curentur: Quoniam per bilem acrem, atque exedentem cōsistunt: exulceratur quippe in orbem quoties bilis guttatim confluit, & exedit: itaq; fit, ut medicamenta quæ admodū sicca, & propè deurendi uim habent, afferre necesse sit, medici ita uolunt. Naturę uero & sapientię studiosi curari hæc difficilīus propterea dicunt, quoniam principiū nullum est, unde cicatrix adduci incipiat: circulus enim & principio caret, & fine: unde figuram hanc ulceris ferramento immutandā censent in angulos, ut pars idonea sit, unde cicatrix oriatur.
- 98 Cur sæpe eueniat, ut locum quem si atuius petere prætereamus: Quoniam nos fer sæpenumero animus rebus alijs occupatus, diuersus ita est, ut sensibus non plane insistat ad ea ipsa percipienda, quæ sua singulis sensibus habentur. Fit igitur, ut quasi uidentes non uideamus: quoniam illa uis non aduertit, quæ iudex rerum sensibilium est.
- 99 Cur mel, quod omnibus dulcissimū est, amarum ab ijs sentiatur, qui morbo laborant regio: Quoniam eorum lingua bile amara redundat: sic etiā quæq; pars alia corporis. Vel igitur materiā excitat quiescentem, & gustus bilem amariorē percipiens, falsam affert imaginationē, quasi mel sit amarum, quod dulce est.
- 100 Cur hominum admodū irascentiū oculi rufi efficiantur: Quoniam ira sanguinis cordi suffusi, & spiritus calidi feruor est: hic igitur ut tenuis ad caput effertur, atq; ad oculos, quoniam perlucidi sunt, se ostendit, & uapores ascendunt sanguinei: unde facies quoq; rubicunda existit. Hoc & Homerus cum ita fieri aduertisset, Exritu ardenti candebant lumina flammæ, Retulit.
- 101 Cur serpentes aqua aspersi infestent, & fugiant: Quoniam natura sunt frigida, sicca, neruosa, exangui: hinc enim refrigerationē immodicam fugiant necesse est. Habitu uero serpentes esse eiusmodi constat, eo quod per hyemem latebras, & terræ profunda, quæ per id tempus calidiora sunt, petunt: contraq; per æstatem, quod terræ ima refrigescunt, inde discedunt, & loca poscunt tepidiora: quinetiā sole occidente, aerem sæpenumero fugiunt, ut frigidiorē.
- 102 Cur ouum non quemadmodū cum assatur, sic etiā cum in aqua feruenti decoquitur, rumpi possit: Quoniam ignem sine aqua experitur, humor contentus in eo immodicè recalescens, copiam spirituum parit largiorē, quæ cum per angusta exire cogatur, disrupto oui tegumēto exiliat necesse est. Quod idem fit etiā in dolijs, ceterisq; fictilibus, si prius quàm mustum efferueat, obturentur: adde quod flamma nimia testam oui corripens rumpit: quod etiā uasis fictilibus euenit, cum ultra modum torrentur: quapropter ouū pleriq; ante quàm igni admoueant, aqua diluunt: at uero aqua ebulliens, paulatim pro sua mollitudine humores effundit, absumitq; relaxando, non subito corrumpit.
- 103 Cur per uenereū coitum oculi paulisper cōniueant: Censendū id propterea fieri, quoniam in cōcumbendo ita uoluptati nos dedimus, totiq; dilabamur, ut erigere oculos, animumq; & sensum in sublime euehere nequeamus: quo fit, ut animus minus corporeas sentiat affectiones.

Cur

- 104 Cur nonnulla ex medicamentis simplicibus vires contrarias simul contineant, ut experimento latissime patet? Mastiche enim & abstergit, & digerit, & firmat: acetum calfacit, & frigefacit, Dixerim vires illas contrarias propterea contineri, quoniam eorum particulae indiuiduae per appositionem, non per confusionem coeunt: ut arena, si lento coaglutinetur humore, inque unum corpus coagmentetur, non per confusionem corpusculorum suorum in corpus, quod unum uidetur, coalescit, sed per conjunctionem, contractumque consistit: ergo si ita est, contrarias qualitates diuersis particulis mastichae, aut aceto inditas, confundique inuicem recusantes, existimasse absurdum non est.
- 105 Cur per offensionem digiti, pedis inguen intumescere soleat? Quoniam natura subuenire parti cuique dolenti soleat: et cum materia, quae esculenta, cognata, & benignior est, sanguine inquam pro uehiculo utatur, cum in digitos pedis descendit cum sanguine, uenas amplissimas inguinis impleri, & perinde adenes, quae corpuscula rotunda sunt posita inter sanguinis coceptacula, necesse est: ergo per immodicam sanguinis rarefactionem inflammatio excitatur, & tumor: quae quidem res inguen a parte qua oritur corporis, nomen acceperat.
- 106 Cur auium generi uesicam, & renes natura dare noluerit? Quoniam larga humoris copia opus erat ad pennarum ortum, & incrementum: quinetiam continens uolandi euiibratio potest absumere humorem. Aues igitur hac de causa usu mingendi caruerunt: cum tamen bibunt, stercus larga cum copia humoris eijciunt.
- 107 Cur pueris calculi in uesica nascuntur, senibus uero in renibus? Quoniam renes puerorum meatus continent praeanostos: hinc enim terrena, crassaque permanens materia per renes, uia arctioris meatus ab urina, & renibus, canaliculatisque coceptaculis propellitur ad uesicam: haec locum praesua amplitudine datum excernendi quae affluat urina, tum consistendi, quae materia subsideat calculi. At seniorum renes, quoniam meatu sunt ampliori, locum & urinae effluendi praebere possunt, & terrinae materiae subsidendi, & concrescendi: colore autem calculi quanam materia sit quae peperit, nosci potest.
- 108 Quam ob causam cum calculus per calorem consistat (pueri namque calidi sunt) & in senibus non nisi per illam eandem causam coalescit? Haud enim tantam refrigerationem esse in illis putandum, quantam nix & gelu contrahunt: quippe cum summum frigus renes omnino interimere possit. Cur inquam, si ita est, non medicamentis contrariis ad resoluendam calculi coactionem utamur, sed similibus, id est, calidis, ut saxapio, ut feniculo, et eiusmodi ceteris. Ipsum per nimiam uisionem, exactionemque accidit, ut calculus in arenam frangatur modo pulueris, qui ex fictilibus immodice torrefactis dilabitur: itaque minuti calculi facile cum arena minguntur. Fieri tamen potest, ut etiam per frigidam potionem calculus expellatur, uidelicet cum renes ita corroborentur, ut bonis admodum uiribus per uim excernendi eijciant, necnon renum feruorem immodicum, qui calculorum concrescendorum causa est, frigida potio extinguit.
- 109 Cur ulcera tam renum, quam uesicae difficulter curentur? Quia urina per suam acritudinem recentem cicatricem relacerat: unde fit, ut & difficilius curentur quae in uesica constiterint: manet enim in ea urina, transit uero tantummodo per renes.
- 110 Cur aquam ingressi balnei calidiorum postmodum sentiamus, si moueatur? Quoniam ubi ingressi sumus, aqua quae calida nobis obducta est, non solum egit, uerum affecta etiam est, quippe quae & corpus calfecerit nostrum, & refrigerata ex eo aliquantulum sit: res enim omnes quae sub ortum atque interitum ueniunt, dum efficiunt, affici etiam ipsas demonstratum plane habemus. Quoniam igitur aqua refrigerata parumper, non ex aequo praeterea calfaciat, minus potest, quam principio calida sentiatur necesse est, praesertim cum nec assuescendi ratio desit. Quod si aquam mouerimus, par

ἢ ὁμοδῶν βο
νημῶτων, me
dicamentorum sim
plicium & unifor
mum.

Politianus consti
pationem, et non ra
refactionem σφί
vωσι legit.

tem quæ obducta nostro corpori, & proinde moderata iam est, diuertimus, calidior remque aliam quæ non effecit, affectaque est, alliciemus: quam suum item immodicum feruentem calorem, merito calidior, & merito propè urentem tantisper experimur, donec etiam hæc efficiat, atque afficiatur, itaque suo in calore frangatur: quod uice pariter facere licet per successionem: quandiu enim aquam mouemus, tandiu calida, ut est quæ accedit, percipitur: unde qui amplius sese calferi uelint, aquam assidue mouent, quandiu libeat calferi.

111 Si omne cum moueatur calidius seipso effici solet, præsertim si in aere atque loco feruentiore moueatur, cur aer agitated, uentilatusque frigidior sentiat, & quidem per æstatem cum solis calore feruescit ardentiori? Hoc enim rationi pugnare uideatur superiori: quando quidem à aqua si mouetur, calidior reddatur: aer autem si uentilatur, frigidior occurrit. Censendum hoc fieri propterea, quoniam quod qualitate, aut uiribus superat, quanquam euincere id potest, quod eodem in genere minus est, tamen ita euincit, ut etiam ipsum mutuo aliquantulum afficiatur à minori. Aqua igitur, quæ admodum calida corporis nostri cõparatione est, dum calfacit refrigeratur, nec eandem feruare qualitatẽ præterea potest: at circumfusus aer cum per æstatem mediocriter calidus, uidelicet aquæ illius feruentis cõparatione, nostris obducatur corporibus, quæ statu cœli calidiori referunt, calfit, itaque nos mutuo calfacit. Quod idem linea quoque faciunt uestimenta: frigida enim primum calore nostri corporis obtepesunt, deinde nos mutuo calfaciunt. Ergo cum aer, qui iam calfactus à nobis est, per uentilationem è nostro semoueatur corpore, atque alius non calfactus accedit, merito is sentitur frigidior qui subinde accessit.

112 Cur ulcerum cicatrices quæ in pupilla oculi constiterunt albæ uideantur, cum extra pupillam, parte inquam oculi nigra, cicatrix nulla alba induci possit? Quoniam liquidus ac perlucidus ille spiritus, cui uidendi uis data est, per pupillam tantum permanat: idcirco euenit, ut ubi cicatrix meatus tunicæ corneæ obcæcauit, spiritus ille transire præterea nequeat, itaque coactus cicatricem pro sua copia maiorem in modum illustrando reddere albam potest: & facultas quoque uidendi propterea tollitur, quoniam per cõdensationem ocelli spiritus non emanet.

Sequales, qualitates expertes.

113 Cur ut paleæ aquam feruare calidam, ita niuem cõtinere integram possint, cum aduersæ sint istæ inter se qualitates? Naturam palarum certa explorataque qualitate uacare censeo: quam ob rem nonnulli paleas apcæas, quasi sequales nominarunt. Cum igitur mediæ, & ut ita dixerim, dubia temperatione constant, qualitatem eorum quibus obductæ sunt, celeriter capiunt: itaque feruare modo calida, modo frigida possunt.

114 Cur ubi per hyemem imber desijt, stellæ illustriores uideantur? Quoniam tam aer superior, quam inferior per agitationem extenuatur, & quasi per imbrem detertus conspectum synceriores corporum cœlestium præstat, & transitum liberior oculis præbet, & amplior: constat hoc argumento eorum corporum quæ aquis demersa puris atque dilucidis, clara & nitida percipiuntur: turbulentis uero & feculentis, aut nullo modo uideri possint, aut obscure & dubie.

115 Cur sæpenumero accidat, ut inter mingendum inhorrescamus? Quoniam bilis acrior cõfluens, & mordens uesicam, totum excitat corpus ad cõsentiendum, protendendumque paulisper suas excernendi uires: horror enim talis excitatio est: quod quidem pueris potissimum accidit, quoniam illa ætas largiore excrementorum copia redundat, propter nimium edendi usum, & uarium.

116 Cur dolores per noctem magis soleant augeri? Quoniam per id tempus animus ociosus est, nullis uidendi, aut audiendi, aut gustandi, aut cuiuslibet sensus negotijs occupatus: tractusque ad exteriora, hac de causa corporis affectiones per sensum tangendi amplius percipit: actiones enim pauce per noctem animales seruantur,

spiratio inquam, & cogitatio. Animum uero ductū per actiones ad exteriora, minus corporis affectiones percipere constat, eo quod cum aut lugemus, aut ægrota-
mus, aut alia qualibet molestia angimur, amicorum præsentia & sermo leuat no-
strum malum, & mitigat. Neq; uero ignorare debemus naturā suis actionibus mi-
nus interdiu fungi solitam, coctione inquam ciborum, materiarum mutatione, san-
guificatione, digestionem, munificatione, agglutinatione, assimilatione, cæterisq; ge-
neris eiusdē: animū autem suas per id tempus exequi potius actiones ad usum mo-
uendi, sentiendi, imaginandi, cogitandi, reminiscendi, & quicquid eiusmodi, con-
traq; per noctem naturam magis, animum minus agere cōsueuisse.

117 Cur uitra per hyemem, si quid uehementer calidum immittatur, rumpi soleant?
Quoniam frigoris multum ex aere ambiente gelido auxerunt. Quoties igitur ante
quā uitrum tepescimus, aquam feruentem indimus, caliditas cōtrariam sibi fri-
giditatem persequit, tum illa derepente fugiens unā cum ipso spiritu distrahit cor-
pus continens uitri, atq; dirumpit: foramina quippe corporis uitri, etsi uisum, sen-
sumq; nullum patiuntur, tamen nō nihil aeris tenuioris cōtineant naturæ ratio exi-
git. Sunt qui per nimum rigorem frigoris exiccari, indurariq; corpus uitri existi-
ment, quoniā quantū in eo est tenue, uel humoris, uel aeris exprimat, inde & euane-
scat: itaq; ruptioni, fractioniq; reddere opportunū, cum lignū exaruerit. Hinc enim
Hippocratem quoq; medicum uenas rumpi à frigido scripsisse affirmant. Ergo si
ita est, cum nimius calor amplius uitrum resiccet, quod sicciusculum occuparit,
merito id irrumpere potest: si tamen prius quā subeat calor, molliter tepescat, ac
moderetur, nullum penitus sentiet detrimentū: quemadmodum athletæ cum perlu-
ctandi certamē adituri sunt, oleo sese permulcent, ac reddūt ad flexus, tractusq; obe-
dientiores: etenim qui modulorū sunt studiosi, antequam ad rem ueniant, promere
nonnihil consueuerunt, quo spirandi meatus relaxent, & membra emolliant ad uo-
cem eliciendam elegantiorē: fit enim ut relaxatis meatibus, rigor facile cum spi-
ritu obeat, & mollior constantia uitri relinquatur, quæ cedens calori superuenienti
immunis ruptioni omni persistere ualeat. Vitrum autem foramina cōtinere inuisi-
bilia, uel uasorum fictilium argumento probari potest: nam nisi pice intus crusten-
tur, aquam large per æstatem resudant, quam continent. Quinetiam uitrum ipsum
per æstatem aqua admissa frigida, resudare per hyemē, si aquam cōtinet feruidam,
fumigare uidimus. Et corticem uero mali medici, si uitrum admotum extrinsecus
collidas, humor contentus qualitatem corticis recipit, ut possit eundem reddere
odorem.

118 Cur pueri, præsertim infantes, in terram non facile, quemadmodum uiri infrin-
gantur? Censendum corpora puerorum propter suam mollitiem sic duritiæ soli
cedere, ut eius uires intentas, rigidumq; ictum resoluant, & hebetent, adeo ut pa-
rum affici possint. At uiri quoniā duro sunt corpore, soli duritati, aut lapidis cuius-
piam renituntur, itaq; amplius ictum intendunt, ut lapis pro sua acriori duritiā age-
re efficacius possit. Hac eadem ratione spongia quoq; frangi non potest: uitrum au-
tem & fictile, & aliud quodlibet generis eiusdē cum ceciderit, frangit. Hinc etiam
causam duces, cur uehemens uenti impetus quercum euertat, harundinem illæsam
prætereat: quercus enim ut prædura, ualida, ampla, excelsa, uento renititur, itaque
facit, ut impetus plenius intenda, atq; fortescat: harundo ut mollis, leuis, tenuis, bre-
uis, huc & illuc flatui cedens aduerso uires noxias tuto transmittit & hebetat, hinc
& athleta cum suo resistit, atq; renitit aduersario, uires sibi cōtrarias auget: cum ali-
quantulū cedit, & huc & illuc circum agit magis, resoluit facilius, & prostermit.

119 Cur infantes cum modulos audiant, primum uagitu cessent, deinde dormire in-
cipiant? Quoniam modulandi ratio, quæ musica nominatur, essentiæ nostri ani-
mi indita à natura est, ut etiam cæteras omnes scientias haberi insitas opinio fert,

non aliter quàm in igne calor insitus sit, neq; per doctrinam quicquam acquiri, sed per reminiscentiã, atq; recordationẽ omnia sciri Plato autor est. Igitur quoties animus cõcentum aliquem, modulũq; cõptiorem sentiat, primũ reminiscens ac repetens cogit infantem quiescere, tum permultus in somnum uertit; sic enim intelligendum, ut artes omnes habitu sincero promptoq; in animo insint, quandiu immunis luceat sordibus corporis; demerso autẽ in corpus, pollutoq; omnia obliuioni mandentur, & delitescant.

120 Cur nutrices cum in somnum uelint puerulos uertere, mouere eos consueuerunt? Vt humores delapsi per agitationẽ cerebrum moueant, quod homines ætatis perfectæ nunquam patiuntur.

121 Cur aliqui ex uinolentis gemina uideant? Quoniam musculi oculorum uariẽ humore completi, factiq; proni & languidi, oculos deprauant, uertuntq; alterum sursum, alterũ deorsum; itaq; radij oculorũ non eundem in locum præterea concurrere possunt, sed diuersas partes eiusdẽ corporis adeunt, ut cum radij seorsum mittantur, cõspectum rei geminari necesse sit. Constat hoc etiam eo, quod qui alterum oculum premit, sursumq; impellit, gemina omnia uidet.

122 Cur qui ab ortu naturæ strabones sunt, gemina non cõspiciunt? Quoniam oculos non sursum deorsumq; habent deprauatos, sed dextrorsum, ac sinistrorsum; quod enim oculi suum obtinent situm, id est, directum, radij eundem in locum profluant, atq; identidem referant necesse est.

123 Cur pubescentes adolescentuli uidelicet annum ætatis circiter quartumdecimum uocem reddere asperiores incipiant, quod tragescere à uocis hircinæ asperitate dici solet? Quoniam per id tempus natura parens & gubernatrix humani corporis, magnam, uniuersamq; agit mutationem: argumentum quod foeminarum mammas tum ampliari solitum est, ut lactis idonea sint conceptacula, & sedes quoq; augetur coxarum, ut capax sit foetus futuri: uirorum pectus & dorsa amplificantur, ut onera sustinere ualeant grauiora; testes item ampliores redduntur, ut semen satis gignant, & teneant; & coles insignem accipit magnitudinem, ut per ampliore meatum genitura expeditius profluat: quinetiam totum corpus hõsdem ipsis ampliari solitum sit, quod uel morborũ mutationes, abolitionesq; indicant. Et uocis ergo asperitas, qua de re agimus, per spiritalis membri immutationem tunc euenit. Cum enim arteria aspera dilatetur, accidit ut partim plus, partim minus incrementi proueniat, eiusq; pars interior inæquabili structura ad guttur usq; ascendat. Igitur spiritus cum per eas partes emanet, quasi per itineris inæqualitatem impingat, uocem etiam inæqualem, asperam, & raucam agit: quod idem etiam accidit ijs, quorum arteria destillatione infestante affecta per ductionẽ est; delapso namque humore leuis interior membrana facta inæqualis, exitum etiam spiritus præstat inæqualem. Talis hircorum quoq; arteria est, & guttur, ob nimium humorem; & qui immodice oleo utuntur, illo eodem uitio non carent: qui cum per intentos, frequentesq; clamores raucè proferant, hi deniq; siccitate arteriæ uocem reddunt inæqualem & asperam. At uero gruum arteria, cæterarumq; auium quæ raucè uociferantur, facta est à natura omni ex parte aspera, quoniam ita esset ad id commodior, quod autor illa, & parens omnia spectabat. Post pubẽ uero adulescentes tragescere desinunt, quod iam in plenũ arteria tota sit dilatata, suamq; naturalem æqualitatem receperit.

124 Cur oleum epotum uomitum moueat, & potissimum bilis flauæ? Quia ut leue, & superiorum appetens, cibos ad stomachum inuitat, & effert: quibus stomachus ipse oppressus aggrauatusq; uim excernendi incitat ad euomendum; sed maxime bilem reiicit flauã, quia leuis hæc, & tenuis est, & facilius petens superiora. Oleum uero factum sic esse à natura, ut semper ad locum tendat superiorem, perspicuum est;

*Oleum cum uo
mitum.*

est: quoties enim cuiquam miscetur humori, recipit se ad sedem superiorē, & innatat.

125 Cur oleum humidis nullis se permiscere patiat? Quia cum lentū suūq; pertinax sit, in particulas secari indiuiduas, ceterisq; humoribus commisceri nescit; hinc dilapsū quidem in humum, non potest celeriter subire.

126 Cur oleum & aqua, saepe & facile gelu durent; uinum, acetum, garum, aut nunquam aut rarenter cōgelascant? Quoniam oleum nulla exuperat qualitate, sed medio potius constat temperamento; refrigerari ob eam rem citò potest, atq; adedò uehementer, ut stringatur, & cōsistat; aqua quia frigida est, facilius seipsa frigidior redditur, itaq; gelascit. At garum, quia tenue & calidum est, idcirco minus perriget, & uinum quoq; eadem illa de causa potest resistere. Acetum uero quia partibus tenuissimis constat, incongelabile est.

127 Cur quæ contraria sunt qualitate, efficere identidem ualeant? Nam ut frigus, ita etiam calor humorem stringit; aqua enim gelu cogitur, calculus calore in uelica concreuit; per diuersas id effici uires censendum est. Calor enim quia nimium absumit, humorē indurat; gelu quia cogit, cōstipatq; humorē omnem squalidiusculum exprimit; sicut spongia manu compressa, humorem quem suis in foraminibus continet, emittit.

128 Cur saepe contingat, ut frigus ægrotū affligens se remittat, si strepitus, aut aliud quodlibet terrificum per id accidat tempus, quo frigus urget, aut si aquæ copia in ægrotum uniuersa iaciatur? Quoniam saepenumero materijs iam per temporis spatium concoctis, attenuatisq;, calor naturalis ex cute ad partem corporis interiorē uniuersus irrumpens, materiā morbi digerit & absumit. Quod idem etiam facere theriaca potest, & pars magna generis calidi & sicci, modo opportune post cōcoctionem sumantur.

129 Quam ob causam in speculis, atq; aquis dilucidis nostram speciem conspicere ualeamus? Quoniam oculorū radij profecti in corpora, quæ nobis splendida obducta sunt, refringantur, ac suam repetant sedem: speciem enim nostram iam sibi habent obductam postquam refracti sunt, itaq; illam cōspiciunt.

130 Cur uaste, synceraq; spelunca, & loca excelsa, puraq; soleant resonare? Quoniam loca eiusmodi, ubi aerem ictum, quæ uox est, exceperunt, refringunt, nobisq; reddunt eundem aerē quem nos percussimus, afformauimusq; in uocem: uox enim aerem, aer locum ferit; & quo plenius percussus hic percutit, eo uehementius resonare necesse est: loca humida, utpote molliora, illato ictui cedunt, itaq; omnis impetus elāguescit, ut nulla effici possit reciprocatio. Errore igitur uulgus echo reuertetur & colit; errore Pana deum illā arsisse credidit. Pan enim homo doctus causam resonantiæ primus indagauit, ductusq; auiditate noscendī, cū aliquandiu in scrutando elaboraret, moleste ferebat, more eorum qui puella quam arserint, potiri non queunt. Ut etiam Endymion, homo cœlestium cursuum studiosus, cum lunæ cursus, faciesq; uarias quæreret, nocteq; uigilaret, interdū dormiret, deliciae lunæ fuisse, somnoq; dormiuisse inexpugnabili, edoctusq; ab ea ut philosophus causæ ipsius solutionem fingitur. Illum etiam pastorem fuisse ferunt, quod in solitudinibus ac excelsis montibus lunæ motum specularetur. Citharā uero habuisse, quia quæ alta sunt, à uentis magis efflentur, siue quod concentum cœlestium figurarum indagauerit. Quinetiā Prometheus, quod studio rerum cœlestium flagrarit, naturamq; & situm & causam sydereæ aquilæ indagando elaborarit, libidineq; pernoscendī tabuerit, dum beneficio Herculis hominis doctioris rem didicerit quam desiderauit, fabulam de se præbuit, cruciatibus liberari opera Herculis, qui aquilam iecur lacerantem, exedentemq; amouerat.

131 Cur aqua manens, parūq; alta, iacto in eam lapide orbis agat permultos? Censendum lapidem per sui iactus uehementiā undiq; aquam à se propellere, atque

Pan hō doctus

Endymion

Promethēi fab.

ita orbem agere primum pleniorē: sed cum ad terram usq; lapis deferatur, suadē mole aquam deinceps secet, dispellatq; meritō non unum, sed plures orbēs conficere potest. Primum enim aquam per summa feriens dirimit, inde suo continenti delapsu depellendo alium atque alium orbem ducit, idēq; tantisper uice agitur successiua, dum lapis stet, atque quiescat. Quod tamen se lapidis contentio paulatim remittit, idcirco orbem posteriorem eo qui proxime antecessit minorem obduci necessē est: quando etiam aqua uariē hunc scilicet in modum lapidis iactu depelli consueuit.

- 132 Cur mulæ parere nequeant? Quoniā ex animalibus constant specie diuersis: mistio enim seminū, quæ tam habitu quàm natura inter se discrepant, aliud quippiam præter uires suorum simplicium conficit, & naturam eorum penitus abolet: quemadmodum albi & nigri mistio, abolitis extremis coloribus alium parit colorem fuscum nominatum, qui neuter extremorum est: igitur habitus genitalis aboletur, & specierumabilitas omnis destruitur, quæ creatrix certi indiuidui est.
- 133 Quamobrem qui surdi ab ortu naturæ sunt, iidem & muti uiuant? Quoniam quæ nunquā audierunt, hæc dari nequeunt. Medicis tamen placet, ut par idem neruorum sit, cuius pars altera ad linguā, altera ad aures usq; porrigatur, atq; ita necessē sit cōmunē accidere affectionē. Verum mutos fieri, qui ex morbo surdescunt, negant. Præterea quod pars altera tantum, quæ scilicet audiendi officio delegata est, suas uires amiserit. Et mutos quoq; eadem ex causa, non etiā surdos reddi affirmant, uidelicet quod alterius nerui linguæ accommodati læsio est.
- 134 Cur pleriq; postquam ieiunarunt, cibo ingesto frigere incipiant? Quoniā usu solito cibi prætermisso bilescunt, & materiā aggregant acriorem: post enim cibo ingesto membrum iam confirmatis, bilis cutem uersus expellitur, itaque fit ut rigor oriatur, cum bilis membra remordeat, excitetq; ad repellendum.
- 135 Cur sues, cum sursum uidere cogantur, sileant? Quoniam genus id animantiū unum semper pronum in terram est, cibi auidum, & rebus gaudens fœdis ac sordidis, idcirco subita mutatione conspectus stupescit, lucisq; copia percussus uocem emittere nullam potest. Sunt tamen qui asperā huius animalis arteriā comprimī per angustiam uelint, cum in sublime erigitur.
- 136 Cur stercorebus sues gaudeant? Medici rationem reddunt, quod iecur habeāt maximum, quod quidem membrum sedes cupiditatis, siue libidinis est. Aristoteles philosophus aliter docuit: quod enim sues naribus crassis, interceptisq; sunt, idcirco uim hebetem olfaciendī habere, itaq; fœtorem nequire percipere scripserat.
- 137 Cur ulceribus sanescentibus inflammationeq; cessante, prurigo soleat excitari? Quoniam membrum iam corroboratum reliquias materiæ noxiæ, quam ulcus commiserit, expellit: cum enim per cutem illæ digerantur atq; excutiantur, pruriginem pariunt.
- 138 Cur alterius oculi morbus grauior, multoque diuturnior esse, quàm utriusque consueuit? Ratio bifariam reddi potest. Aut enim quia fluxio in alterū tantum oculum tota decumbit: redditur nanque infirmius, quod diuiditur, eoque magis hebetatur, quo sectum numerosius est: aut quia cum alter integer oculus frequenter se moueat, cogit etiam agrum toties moueri, quod noxium est: quietem enim summum esse remedium membri affecti nouimus.
- 139 Cur homo amplius, & crebrius, & uehementius, quàm cætera animalia soleat sternutare? Quoniam cibo & potione largius, magisq; uariē utitur, & sepe numero ultra satietatem repletur: hinc enim cum cibos satis concoquere nequeat, multum spiritus ob humoris copiam mouet: spiritus uero præ sua tenuitate efferens se ad cerebrum, cogit id crebro ad se expellendum incitari. Strepitus itaq; mouetur, quoniam per nares meatus denique arctiores spiritus extrudatur uniuersus: quem-

quemadmodū etiam ad partes inferiores spiritus idem euolutus murmur per intēstina excitat, & per sedem insigni cum sono excedit: atq; etiā ad superiora enixus, ructum per stomachū agit, & uocem per guttur, & sonitū, ac tinnitum per aures.

140 Cur defunctorū pili, & unguēs augeri aliquandiu soleant? An nō augeri censendum, sed carne emacerata cōsumptaq; partes imas, quæ ante opertæ latebant, detegi, atque patere: itaq; fallere, quasi per adiectionem auctum quicquā sit. An, quod nonnulli uolunt, augeri unguēs uel mortuo homine propterea possunt, quoniam per excrementa, uacantemq; materiam oriantur: mortua autem corpora in recrementa per cariem resoluuntur, quæ cum per foramina, extremaq; corporis effluant, merito pilos augent, & unguēs.

141 Cur digitis manuum potius quàm pedum nascantur, quæ albugines appellatæ sunt, & per puerilem magis quàm per firmam ætatem? Quoniam pituitæ excremento oriuntur, quæ in pueris potius, ut edacioribus, atque ociosioribus superat. Vnguibus autem pedum minus propterea hoc accidit uitium, quoniā pedes per ambulationem frequentem & agitationem amplius exercentur: itaq; uacantem illam materiam digerunt melius, atque absument.

142 Cur pili pedum nō cum barba, aut capillis, sed lentius canescere soleāt? Eadem illa reddenda ratio est: pedes enim per continentem, contentioremq; ambulationem excrementum pituitosum, quod canos efficit, digerunt atque consumunt. Et pubes quoque serò canescit, quia pars calidior est, & pituitam absumere per coitum uenereum potest.

143 Cur hominī uox atque sermo lente perficiatur, cætera animalium genera aut statim, aut paulò post uocem suam reddere plenè incipiant? Quoniam uox hominum multiplicior & artificiosior est, & doctrinam magis desiderat: bestiarum simplicior, & naturalis potius est quàm animalis.

144 Cur plurima ex animalibus suas peruibrare caudas soleant, cū notos sibi agnoscant? & cur leo iratus costas per caudam uerberet, atque etiam taurus? Quoniam dorsi medullam ad caudam usq; habent porrectam, quæ uim continet animalem, & motionis autorem: igitur cum animal notum sibi agnoscat, per caudam quasi per manum ritu hominum excipit, & partem sui corporis mouet quæ agilior & promptior est. Leonum uero & taurorum anima, ut per iram affici potest cum natura, sic eandem naturam propterea moueri uehementius cogit, ut etiam homines sæpe manus, aut aliquam sui corporis partem per iram percutere nouimus. Cum enim ilico ulcisci animus nequeat, alio quodam modo feruorem suum extinguit, id est, ictu, aut strepitu, aut alio quolibet generis eiusdem remedio.

145 Quam ob causam hordeum tostum, redactūque in puluerem cicatricibus eorum quorum conspersum, faciat ut pili non albi, sed cæteris unicolores oriantur? Quoniam uim discutiendi, purgandiq; obtinens, detergit atque absumit excrementum pituitæ, atque materiam omnem uitiosam, quam ulcus per membri infirmitatem collegerat.

146 Cur hominibus pili per cicatrices oriri nequeāt, equis uero queant? Quoniam cutis hominum spissior est: quod pili indicant ipsi, qui molles, ac tenues sunt: & cicatrix uero, quod longe quàm cutis spissior foramina omnino adducit, & excecet. At uero equis laxior cutis est: quod pilis eorum percipitur, qui duri, crassiq; exeunt, quare cutis foramina claudi ex toto per cicatricem nō possunt. Ergo cum subiecta, collectaq; excrementa per meatus tenues, qui relictī sunt, exeant, & cōcrescant, pilos gignunt & augent.

147 Cur hominibus morsis à dipsade, sitiq; ob eam rem intolerabili detentis, theriaca, quæ calida & sicca est, sitim epota extinguat, non augeat? Censendum non sui habitus ratione theriacam sitim posse extinguere, sed auxilio, quod membrīs

Nota p^o ueterinarijs

afferre offensis potest, & suæ penitioris naturæ ratione; constat enim ex pluribus herbis, quæ singulæ membris principalibus subueniunt singulis. Dictamnū enim cordi accommodatur; quippe quod mirifice cor firmet, atq; conseruet. Eupatoriū iecur adiuuat, scolopendrium lienem, petrapium os uentriculi, hyssopus transfuersum septum, atque pulmonem: inula campana renes, ruta laxum intestinum, gentiana cerebrum, seseli uelicam. His omnibus uiperarum carnes miscentur, quæ ui suæ naturæ contra uenenata omnia genera, omnemq; illatam iniuriam auxiliantur. Igitur cum membra omnia prælidium sibi ex theriaca trahant, meritò malum sedatur, quod sitim creat, atque ita extinguere sitim congruum est.

ALEXANDRI APHRODISIEI PRO-
BLEMATVM LIBER SECVNDVS, THEO-
doro Gaza interprete.

1. **Q**UAM ob causam qui per arduam febrem infaniunt, ut laxius, sic plenius soleant respirare? Animam per neruos ac musculos fungi suis muneribus certum est. Pectus igitur, totusq; thorax per ea ipsa mouetur media: sed quoniam uires anime læsæ sunt, deserunt suum officium, nec neruis & musculis ex æquo præterea imperant: itaq; meritò fit ut spiritus interstitione reddatur laxior. Plenius tamen eius gratia rei effunditur, ut cor tatis possit refrigerari: uis enim uitalis exurgit, & uim animalem stimulat, interitū planè minitans, nisi suum ad munus redeat, spiritūq; reddat, & trahat. Ergo quod anima exequi assidue propter morbum nequiuit, hoc uires cordis ob sui usus necessitatem amplitudine spirandi compensare consueuerunt.
2. Quam ob causam æstuosos esse necesse sit, quorum pulmo inflammatione laborat? Quoniam eorum pulmo humoris copiam continens, calorem excipit aduentitium: factus enim sic est, ut assidue moueretur; hinc uapores quoq; citantur, qui suam ob leuitatē sese ad sedem cerebri efferunt, qua cōcrescunt, & in naturam suæ originis transeunt. Quod idem etiam in balneis, atq; opertis lebetibus euenire uidemus: uapores enim suum omnem calorem amittunt, reddunturq; ex natura cerebri longe ortu suo frigidiores, atq; ita morbum creare aliquem possunt.
3. Cur tabe hi consumantur quibus gargar penitus abscissum est? Quoniam quandiu gargar tegumentum gutturis extet, aer qui per os trahitur recalescit, & antequam adeat pulmonem, delistit à suo immodico frigore: contra uero illo detracto, aer prius ad pulmonem defertur quam moderetur, itaque supra modum refrigerat, & sanguinem contentum in conceptaculis indurat, & pulmonem facit tardiozem: quod cum per uim pulmo moueri enitatur, rumpuntur conceptacula sanguinis, quamobrem tabem oriri necesse est. Hic addidisse non ab re forsitan sit, quid gargar, quid columella, quid uua oris significet. Gargar illa carnicula est, quam gutturi pro tegmento natura addidit, nomine ab soni genere indito, ut etiam susurrum, & murmur, & reliqua huiuscemodi nostri maiores nominarunt. Columella uitium gargaris est, cum scilicet in longum per fluxionem adducitur. Et uuam quoque gargar idem per morbum appellare solemus, quoties per inflammationem speciem accipit uue acini. Sunt qui fundibulum gargar ipsum appellent, eò quod supra amplius, infra arctius est.
4. Cur hominū male rubeant, quorum pulmo inflammatione laborat? Quoniam sanguis cum in pulmone ebulliat, uaporē sibi similem emittit: quod enim oritur, similitudinem suæ originis præferat esse necesse perpetuum est. Hic igitur uapor,
cum

- cum præ sua leuitate ad malas se extulit, cōsistit, atq; ita per cutis tenuitatē, ueluti per uitrum colorem suum ostendit,
- 5 Cur pituitā per hyemē nasci, augeriq; solitum est, cum per id tempus parte interiore corporis simus calidiores, ut Hippocrates medicus libro Aphorismorum scribit: Quoniam cibos, quos per hyemem largius sumimus, uenter minus concoquere potest. Ergo larga ista ciborum copia pressus, calore infuso quasi extincto, pituitam per refrigerationē gignit: quæ sanguis imperfectus quidam non perperam potest appellari.
- 6 Cur in terra Aegypto, quæ calidissima est, uinum fieri frigidū soleat: contra in Scythia, quæ frigidissima est, calidū fiat: Vinum omne calidū est: uerum quoniam aliud magis minusue alio hanc obtinet qualitatem, nomen illud contrarij habitus accipit, frigidumq; uocatur, quia longe minus calidum est, Terra autem Aegyptus uina frigidiora cæterorum scilicet cōparatione affert, quoniam calor illius cœli immodicus ita humum elaxat, ut calorem omnem soli intestu ei euocet, atq; absumat, Scythia, quod frigida est, calorem ad ima terræ compellit, atq; in iudat, itaq; uina efficit calida, & ualidiora: quod idem etiam incolis terræ Scythiæ, & Aethiopiæ accidit. Aethiopes enim loca inhabitantes feruentissima, timidi sunt, & est minati, & nigri. Scytharum gens sedem gelidam tenens, animosa, fortis & candida est: quippe cum calor Aethiopibus eductus ad summa corporis sit, quod atro cutis colore indicatur: Scythis interiora teneat, situsq; in sedibus sit principibus, id est, corde & iecore, quod coloris candor planè ostendit.
- 7 Cur ex febre ardua pulmonis inflammatio excite? Inflammatione pulmonis febrem oriri arduam haudquaquā necesse sit, quoniam ardor ex bili proficiscitur flaua, quæ ad uentriculum & pulmonem è suis refluere conceptaculis solita est. Igitur natura cum uariè materiam noxiam reijcere tentet, si tenuis materia sit, & uires suppetant, & tempus calidum iuuat, per sudorem causam morbi exhaurit. Si è contrario, per aluum educit, aut per os euomit, quod magna ex parte facere solita est: quoniam & oris habitus in propinquo est, & bilis flaua efferrī aptior est quàm de ferri: quod cum se bilis pulmonē insinuet, membrūq; id impleat totū, excitat inflammationē, quam peripneumoniā nominamus. Ardor tamen nullus oritur, quoniā prius extinguitur, quàm ut possit cōmittere ardorem.
- 8 Cur febris tertiana quæ ex bili materia calida, agili, efficaci creatur, die uno prætermisso accedat: quotidiana, quæ ex pituita prouenit materia frigida, graui, hebetate, nullū intermittat diem: quartana diebus duobus intermissis conflictare incipiat: Quartana cum exiguū materiæ habeat, statim à sudore, aut uomitu potest digeri: itaq; accessio ad tertium usque diem protollitur, donec tantum materiæ moueatur, quantum ualeat infestare. Quotidiana, quod ex larga, crassaq; materia oritur, frequens est: morbum uero per copiam augeri materiæ constat ex febre continente: hæc enim quia sanguine abundante prouenit, nullam obtinet intermissionē. Quotidiana tamen, quia minus quàm continens habet materiæ, nō nihil intermissionis, quod uel sensu percipi potest, ostendit: multoq; amplius tertiana, quàm materia calida & tenuis condidit: atq; etiam longe amplius quartana: quo enim minus materiæ subest, eò lentius uenit accessio. Quin & quintana, & septana, & nonana committi potest, prout minus, minusue materiæ uitiatum est: sic enim natura statuit, ut sanguis qui nostra aleret corpora, cæteris omnibus materijs esset largior: pituita locum teneret secundū: nam hæc quoq; alere potest, bilis flaua tertio loco haberetur: hæc enim suam ob acritudinē usum nullū præstat alendi. atra bilis fortis esset postremè, quoniam naturæ est inimica, quippe quæ membra exedat, atq; interimat.
- 9 Cur ubi altera gena resoluta est, non ei remedia admoueamus, sed alteri? Quoniam cum duo musculi obiecti inter sese genas moueāt, si accidat ut eorū alteruter

resoluatur, reliquus suam uim integrā præterea obtinet, trahitq; ad se alterum languentē, ita ut pars sana rugetur, ægra distendatur, trahaturq;. Hoc idem etiam euenire oculis nouimus: nam si pupilla in angulum uergat ampliorē, minoris anguli facta resolutio est: si ad minorē, e contrario.

- 10 Cur si pes offendatur, inguen intumescere soleat? Quoniam uis animalis ad postremas usq; corporis partes per neruos se porrigit, atque ita cum oblaesus pes sit, crus quidem totum perreptat, sed nihil agit, quoniam locum nullum idoneum inuenit: post uero ubi in inguen ipsum decubuit, naçta iam sedem aptiorem substitit, aggressaq; adenem, uitiat eius habitū, inq; tumorem excitat cōtrarium nature. Adenes corpora sunt parua, rotūda, laxa, inter amplas uenas & arterias posita modo cuneolorum, ne cōceptacula ipsa humida ex copīa sanguinis mutuo putrerent adesu: & equidem eo ipso uenarum humore nutriuntur, & inflammati inguina faciunt, cōcallescentes scrofulas committunt.

σκιρροῦ μύλοι,
cōcallescentes,
indurati.

- 11 Cur capitis pars anterior calueat, unde caluaria nominata est, tempora hirtiora reddantur? Quoniam partes capitis eminentiores humoris indigent, quam obrem suos cōtinere potius non queunt: inferiores autē, utpote humidiores, pilorū copiam & gignunt, & seruant; quomodo etiam telluris loca excelsa, atq; saxosa parum fructificant, submissa & humecta fecundiora sanē experimur.

- 12 Quam ob causam, cum ex quatuor elementis constemus, id est, igne, aere, aqua, & terra, non quatuor, sed tria illa contineamus genera, humidum, solidum, animale, siue spirabile? Quoniā, ut aliquibus placet, ignis in aeris transit naturam, quemadmodū & aerem cōcoctum extenuatūq; ignem gignere nouimus. Sunt tamen qui uel igneam ipsam naturā actu esse opinentur, ut non tria, sed quatuor enumerent genera ignium, animale, humidum, terrenum.

- 13 Cur in abscessuum doloribus frigus præcedere, febrem sequi solitum sit? Quoniam calor naturalis uehementia doloris conflictus cedit, ac recipit se ad loca interiora: qua de causa corporis summa refrigerantur, & sanguinis conceptacula concrescunt: post tamen ubi calor se recollegerit, expulsusq; bonis uiribus, partes sui corporis omnes aduersus iniuriā frigoris occuparit, sanguis concretus recalescit, atque diffunditur: itaque conceptacula uaporis repleta, accendere febrem possunt: adde quod cum membro affecto cæteræ omnes partes cōsentiant, iniuriā collectionis quasi propulsando, uires excernendo intendunt, ac excitant. Horror itaque frigusq; exultat: febrem uero posthac sanguis putridus accendit, & auget.

- 14 Cur ex fructibus alij partem inutilem intus contineant, ut palmulæ, pruna perfica; alij extrinsecus ea ipsa cōtineant, ut nuces, ut mala punica? Quoniam natura cum ortum æternū, uicesq; succedendi perpetuas moliretur, prætegenda, occultandaq; semina, quæ ortū præstarent, censuit: sic tamen, ne pulpā quidem suorum fructuum nudam relinqueret.

- 15 Quamobrē aut semen & pulpam eodem tegumento muniuit, aut semen ligno intus inclusit: pulpā autem membrana, aut corio, aut alio quolibet eiusmodi, quantum satis esse operuit: deniq; uariē de custodia fructuum, prout res exigebat & patiebatur curauit.

- 16 Cur fieri potest, ut qui carnes bubulas cōcoquunt, pisces saxatiles concoquere nequeant? Carnes bubulæ, quoniam duræ sunt, ui magna caloris conficiuntur, & concoquuntur: materiam enim patientem causæ respondere efficienti conuenit: aliter fieri non potest, ut effectus is prodeat, quem uel natura, uel hominis ingenium spectet. Quod si uenter supra modum calidus sit, piscis non paulatim concoquetur, sed subito corripietur, deuretur, fumigabitur, ut cruditatem penē quod accidit imitetur.

- 17 Cur homines qui tabe laborant, unguibus reddi aduncis uideantur? Ungues quia

quia corpore constant solido, tabescere nequeunt, quippe cum affici difficulter possit quod solidum sit: uerū carne undiq; tabefacta, speciem aduncam illam emetiuntur, sensumq; decipiunt. Licet hic de tabe illa adijcere, Ulcus quod ex hoc uitio in pulmone cōmittitur, insanabile propterea est, quoniā nunquam pulmo quiescit: natura enim ita cōstruxerat, ut per motum cordis perennem pulmo assidue moueretur, atq; ageretur. Quinetiam cum pus per tussim efferatur, ulcus amplius lacerrari necesse est.

18 Cur in feбриendo carnes minuantur, pili augeantur, & unguēs: contrā in conualescendo pili defluant, corpus augeatur? Quoniam alimenta pilis per excrementa administrari natura uoluit, quæ quidem excrementa redundare in feбриendo solent per adustionem. Ergo ut corpus propter habitum malum enutrirī non potest, sic pilus abunde iam habet quo nutriatur: uerum cum uires suas colligere corpus incipiat, cōsumptis iam materijs omnibus, redactisq; quasi in puluerē, uapores deficiunt, atq; ita per alimenti inopiam pili defluunt: corpus tamen effœtum cibos auidius trahit, liberaliusq; replens sese, augetur & uiget.

19 Cur si quod in urina subsidet, album sit, bonum dari indicium existimemus? Quoniam partes solidiores, firmioresq; nostri corporis, id est, ossa, neruos, uenas, arterias, colorem habere huiusmodi certum est. Coloris enim similitudo naturales iam uires reconciliari, corroborariq; indicat: quippe cum natura partibus solidis & firmis sedem suam crediderit: fit enim ut cum materia in conceptaculis concoquatur, & per urinam quod cōcoctum inutile est, excernatur, color quoq; rei concoquentis, qui albus est, destringatur, atque, ut ita loquar, delibetur. Quamobrem cum uires per febrē debilitatæ paulatim materiam cōcoquant uitiosam, principio parum agunt, itaque exiguum admodum cum urina mittunt, quod pro sua leuitate sublimē specie araneæ supernatat, facitq; quod enæorema, id est, sublimitamentum uocatum est: deinde cum proficiant, ampliusq; possint cōcoquere, plus excernunt, quod in medio urinae consistens, facit quod nubeculam appellamus: eo namque magis delabitur, quo factum grauius est. Post, ubi per materiae morbosæ omnis cōcoctionem plenē excernitur, iam quod antè leue pendeat, graue pro sua copia subsidet, fundoq; uasis cōiungitur, redditq; quod hypostasim, id est, subsidens, siue substantiam nominamus, quod planē sanitatis est indicium. Materiam enim uitiatam, quæ integro permista sanguini est, demum natura ex toto per concoctionem secernere, atq; reiicere potest. Albedo igitur subsidentis colorem solidiorum membrorū, hoc est, sedis uiriū seruari significat. Leuitas materiae concoctæ æqualitatem ostendit: quod partim enim crassius, partim tenuius est, inæqualitatem concoctæ materiae indicat, cōtinentia talis uidelicet, ut nihil distractum, discussumue sit, plenam uiriū efficientiā præfert. Respondet pus in collectionibus subsidenti in urinis: uerum pus foetidum est, quoniam in angusto arcetur, quod putret, ut neque diffilari, neque misceri possit cum sanguine, quippe quod per summa corporis cutis substare solitum sit: subsidens illud urinae, quoniam e contrario se habeat, meritò foetore immune est.

20 Quam ob causam febrē bilis & faciat, & tollat? Facit cum exercitata acrior reddatur ut putreat: tollit, cum uiribus naturæ intentis ad id expellendum, quod detrimento est: ea quoq; foras uersus cōcurrat, atq; ita educta, causa morbi per suam de tractionem aboleat.

21 Cur oculi subsident eorum quos angor detinet? Quoniā per angorem anima intus uergit, itaq; corpus confidet, atque tabescit: cuius rei contrarium illis euenit, qui uehementer irati sunt: oculis enim redduntur propensioribus, uidelicet ob animæ impetum ad exteriora: fit enim ut quocunq; uis animæ tendat, eodem etiam instrumenta, materiaeque moueantur.

- 21 Cur ossa quæ ualidiora sunt ex lapsu, casuq; frangant, caro quæ mollior & mobilior est, ictus iniuriã euadit? Quoniam quæ ualidiora sunt, rei noxam inuehenti renituntur; itaq; sua persistendi cõtentione corrumpuntur. Quæ autem infirma, & mollia sunt, locũ rei dant occurrenti, & cedunt: itaq; tutius subterfugiunt. Licet hoc etiam in stirpibus, & in quibusuis alijs rebus conspiciari.
- 22 Quid est quod spadones proceros, blæsosq; faciat? Proceros humoris copia reddi, & caloris inopia, blæsos imbecillitas facit. Cum enim eorum partes inferiores nequeant sustinere superiores, facile peruertuntur: itaq; uitium, quod blæsitatem pedum uocamus, cõmittitur: quod idem etiam ædificijs accidit, nisi superior moles fundamentis respondeat.
- 24 Cur partes corporis nostri postremas rigere maxime soleamus? Quoniam tænes, neruosa, uesangues, atq; ob eam rem frigida sunt.
- 25 Cur per metum, aut horrorem pili erigi solent? Quoniam affectus omnes refrigerant: refrigeratio autem foramina cutis adducit, & condensat: pilus quippe cum undiq; astringatur, intenditur atq; erigitur.
- 26 Cur homines melancholici munera quidem nature exequi ualeant, quippe qui cibos concoquant, atq; in sanguinem uertant: animi nullum munus integrè exequi queant: haud enim recte hi cogitare possunt, quibus atra bilis redundat: quoniã uitiolus hic habitus sedem animi, qua sapiamus, id est, cerebrum occupat, & deprauat.
- 27 Cur morbi qui crebrius ueniunt, curari possunt facilius, quàm qui raro? Quoniam quod sæpius euenire solet, minus naturam infestat, uidelicet ratione assuetudinis: adde quod crebriores cõmittere parua deprauatio habitus potest: graues magna inducit: curatur autem facilius, quod ex causa prodiit leuiore.
- 28 Quam ob causam qui febriunt, plus siti quàm fame affligantur: qui cõualescunt plus famescant, quàm sitiant? Quoniam sitis ex nimio calore febris cõsistit, quemadmodum etiam ijs qui bene ualent, si multum meri hauserint, sitis oriatur necesse est: fit enim sitis ex nimio calore, ut modo dixi, aut à siccitate, uidelicet humore absumpto: quod ijs accidit, qui ieiunarunt: uerum famem non sentiunt, quoniam multum uitiolæ materiæ suo in stomacho cõtinent. Contrà qui cõualescunt, propterea fament, quod febris late humores cõsumpserit: siti non infestantur, quod febre sublata corpus refrigeratur, & rehumescit.
- 29 Quam ob causam caudæ quorundã animalium abscisæ magis quàm reliquum corpus moueantur? Quoniam propter meatuũ suorũ angustia, magis seruant naturalem calorem, quo uis mouendi, & sentiendi continetur: unde fit, ut etiam si quiescant, rursus moueantur, si tangas.
- 30 Cur medicina epota, oculi primum perturbentur, & caligent, post purgatione peracta, emendentur, atq; acutius uideant? Quoniam principio materias medicina mouet, trahitq; ad uentrem, quare uaporum copiam excitat, quæ ad caput effertur, perturbatq; cerebrum, ut neq; sensus, neq; cogitatio cõstare integrè possit: post ubi materiæ excesserunt, extinctusq; est omnis uapor, nihil præterea est, quod uel sensum, uel rationem impediatur.
- 31 Cur tabidis & purulentis copia interdũ pediculorum oriatur? Quoniam pus humores corrumpit: humores denique uitiati calore naturali concalfacti, animalia creant: sicut etiam in cœno, aut quibuslibet fecibus enasci uermes cõsueuerunt.
- 32 Cur uehementius per ictum testium doleamus? Quoniam appendices testium sentire maxime omnium membrorũ possunt: adde quod natura summam uoluptatem ex pene oriri uoluit, ut propensiores essemus ad rem uenerẽ, qua una genus humanum seruari potest: atqui testibus cum pene, et cognatio & sedes communis est, ergo cõmunem etiam affectionẽ, sensationemq; sortiantur necesse est. At ubi magna sensio est, indidem etiam magna uoluptas exultat: ubi autem magna uoluptas est,

est, dolor etiam indidem uehementior: bono enim maiori, malum obijci maius certum est. Hic subiungere illa non incongruum censeo. Consensus rerum, atque affectus communis trifariam fieri solitus est: aut enim per cognationem, ut cerebri, & stomachi: habent enim communem copiam neruorum. aut per situs propinquitatē, ut cordis, & stomachi: sic enim cor sentit, quoties materia acrior stomachum mordet, moueturq; ad id expellendum quod molestum est. aut per imbecillitatem, & transitionem, ut cum pedis digito offenso inguen tumescit. Dum enim uis naturæ cum sanguine ad partem læsam festinat, adenes inguinis sanguine implentur, & contumescunt. Accommodari uel moribus, ac uitæ hominum tripartita hæc diuisio potest: dolemus enim uicem cuiuspiam, uel quia parentela cōiuncti sumus, uel quia uicini habitamus, uel quia casum audimus miserabilem: atque ita efficitur, ut affectio tum propria quædam, tum communis obueniat.

- 33 Cur super lippitudine caput totondisse ad cutem iuuat? Quoniam melius caput difflatur, liberiusq; per suos meatus digerit materiã uacantem & fluitantem.
- 34 Cur ubi ex tenebris ad lucem, aut ex luce ad tenebras uenimus, non statim cernere ualeamus? An quod tenebrę crassiori, frigidiori; cōstant aere, itaq; diducūt, confunduntq; spiritum, cui cernendi munus accommodatum est: lux uero quod clara, candida, & calida est, spiritum illum digerit, atq; dispergit: cum autem per temporis aliquantulum spatium assuescat, cernere integre potest: adde quod ex contrario subito in contrarium traducti, rei nouitate turbamur, ut minus cernere ex æquo præterea ualeamus.
- 35 Cur in bestijs febres, omnesq; abditi affectus difficilius curent, periculosioresq; sint quàm in homine? An quoniã naturam, sentiendiq; potestatem parte intima sui corporis gerunt immersam, nō ad exteriora per rationem euocandam, quemadmodum homines habent: ergo si ita est, merito sensus calorem percipit uehementiorem, uiresq; omnes naturæ prosternt, immergitq;: adde quod bestia ut affici minus apta quàm homines sunt, sic etiam curari difficilius possunt: causam enim mali uehementiorem urgere necesse est, quandoquidem id ægrotat, quod in morbum difficile incidit.
- 36 Cur bullæ, quas imber excitat, indicium afferant imbris uehementioris? Quoniam aquæ copia & uaporis spiritum multum gignit, & crassum: qui cum undique aquam subeat, erigatq; in deuexum, inflat, & facie uesicæ afformat: quomodo etiam uitrum inflari potest, & genus omne humoris cum ebulliat, conuerti in spiritum, atque intumescere solitum est.
- 37 Cur minus doloris per sectionē cutis caput integentis percipiamus, quàm cum quælibet alia pars secatur? Quoniam minus carnis musculosę in capite, quàm cæteris corporis partibus est.
- 38 Quam ob causam ex conualescentiũ pedibus squamæ magna ex parte destrinantur, atque etiam ex manibus, quanquam raro? Propterea quia materia ferri deorsum aptissima est: & uero pedes à sede cordis positi longius, & ob eam rem frigidiores, minus excrementa concoquere atq; digerere possunt.
- 39 Cur tabes, scabies, lippitudo, mala & contagiosa sint: aqua intercutis, & stupor totius corporis, cui nomen apoplexia, transire in alium nunquã soleant? Quoniã oculus quidem, ut humidus, affectioni; opportunus, facile morbolis deprauatur radijs, qui cum spiritu à lippientis oculo proficiscunt: tabes autem putrem aerem reddit, qui tractus ab homine sano, pulmonem membrum affectu facile uitiat, & corrumpit. Scabies quoque cum per summa corporis sit, lentamq; saniem emittat, facile sese propagare, cutemq; integri corporis uitiare potest. Ceteri sanè morbi, aut positi intus cutem attingere nequeunt, nullam ue reddunt delibationem, ut aqua intercutis, ut stupor attonitus: aut cum per summa corporis natent, nihil

tamen humoris præ nimia sua lentitate, & siccitate, & corpulentia emittunt, ut albugo, ut lepra: aut positi quidem parte interiore sunt, sed quoniam nihil pestilens, atq; putrefaciens mittant, suum aliorum transmittere uitium non possunt, ut febres crebriores, & solitæ.

- 40 Cur nonnullis febre laborantibus lienes augeantur? An quoniam affluentius aquam hauriunt: est enim membrum id laxius, atq; fungolius. An quia debile est, materias illuc affluentes facilius excipit;
- 41 Cur senes & pueri magis, quam qui ætate sunt firmiore, calculosi sunt? Pueri ut edaciores, senes ut frigidiores, & imbecilliores, multa per cruditatem colligunt excrementa, quæ calculum contrahunt.
- 42 Cur titillatio & fricatio plantarum somnum affere possunt? Quoniam extrema neruorum eò concurrunt, & coeunt: his enim uehiculis, pertractatio illa leuis ad cerebrum usq; transmissa permulcet animum, atq; ad requiem, somnumq; inuitat. Sunt qui excrementis causam tribuunt, quæ tum sua proniore natura, tum motione pedum frequentiore ad palmas delabantur, rursusq; per mediocrem fricandi motum remeant, neruisq; aliquantisper ad cerebrum peruehantur, itaq; sede illa superiore oppleta, somnum concilient.
- 4 Cur ampliores, crebrioresq; lunæ defectus fiant, quàm solis? Quoniam luna tam in terminos deficienti coitu, quàm in turbine umbræ ex terra per solis diametrum ortæ incurrit: & quidem crebrius lunam eò deuenire propter sui orbis celeriore abolutionem necesse est. Sol per coitus tantum defecti deputatos obumbratur, cum scilicet luna cursum per eos agat, occultetq; faciem superiorē, quod tamen sol longe maior quàm luna est, totus abscondi non potest, luna sæpius tota occultitur. Mouere æs ferrumq; multitudo, quoties luna aut sol deficit, consuevit, quasi spiritus quosdam uitiosos uelint depellere; haud enim per id tempus lumina benigne terræ aspiciunt, neq; benefica delibatio inde manat, quæ mali, infestiq; spiritus repelli possint, & coerceri.
- 44 Cur infantes, qui septimo mense in lucem uenerint, uiuere possint: qui octauo, non possint? Quoniam septenarius perfectus numerus est, & ut Pythagoras censet, & omnes scientiæ numerorum professores autumant, octonarius imperfectus est. Itaq; quod tunc prodijt, imperfectum minus, quàm aptum ad uitam est: quæ ratione etiam monstra uiuere nequeunt: quippe quæ non ex consulto naturæ orta sint, sed imperfecta, uel per inopiam, uel per superantiam & temeritatē materiæ, forma diuersa contra naturæ legem peruenerint: nihil enim imperfectum uel tempore uel forma à natura creari solet: quamobrè si quid tale erumpat, id educere non solet. Nasci infantes mense septimo possunt, quoties uis affirmandi ualidissima est, & sanguinè sibi obtinet comodum: sic enim ocyus rem perficere potest. Sed si è contrario est, decimo exeant necesse est. Numerum tam septenarium, quàm denarium esse perfectum uariè constat: orbem namq; terrarum septem insignibus stellis regendum nouimus. Homo septimo mense dentire incipit: anno septimo dentes permutat: quartodecimo, id est, bis septem annis peractis, pubescere incipit: uigesimalo primo firmam aggreditur ætatē: quod tempus ter septem annis cõsummat: morbi numero septenario iudicantur. Luna per septenarium suas accipit formas: menses septenis constant diebus: uocales literæ septem sunt. Et denarius quoq; numerus ortum omnem, atq; interitum rerum complectitur: autor Aristoteles est: & numerus omnis ex denario oritur per repetitionem. Undecim enim & duodecim, & reliqui omnes sequentes unitates, quibus denarius constat, repetunt. Et homines præsci non tabulis, sed dextris suis rem de qua agerent confirmare solebant, uidelicet numeri denarij causa, quem digitum expleant.
- 45 Cur ouum pressum utroq; extremo ambabus manibus frangi nequeat: pressum la-

sum latere facile frangitur? Quoniam per angulos tantummodo suos manibus renititur opprimentibus: est enim angulus, quod quaque in structura ualidius consistet: adde quod pressum per extrema, parte minima sentit: pressum per latera parte ampla conflictatur, ut facile possit destrui.

- 46 Cur in tinnitu aurium digito in aure indito meatus diutius moueamus? Quoniam meatus sic ampliatur, & spiritum qui sonitum excitat, digerit atque transmittit. Quin etiam spiritus ipse qui per contentiore digiti motum attenuatur, secerni melius potest.
- 47 Cur foeminae omnes calculum sua in uesica lente concipiant? Quoniam ceruicem uesicae ampliore quam mares habeant: hinc enim fieri potest, ut cum urina excrementum quoque eiciatur, quod calculum contrahit.
- 48 Cur genus stirpium syluestrium ualidius & laetius esse soleat, quam urbanum? unde dici solet, tellurem esse matrem syluestrium, nouercam autem urbanorum. Quoniam solertia naturae, non humani ingenij creatur: caret enim humoris nimia copia, quae fatigas stirpes elaxat, atque effoeminat.
- 49 Cur musculi transuerse infecti difficiliter uniantur & curentur? Quoniam fibrae, filaque nervosa affatim ita inciduntur: natura enim neruum carpsit, in quo fila diuisa uel permulta, quibus carnem undique ueluti deducto, porrectoque stamine texuit, fecitque musculum nomine a similitudine muris animalis translato: cui sane oppositum neruum condidit, qui tendo a tendendo uocatus est, cuius extremum artubus partium mouendarum annexit: cumque rem mollem dure coniungere ullius interuentu nequiret (sunt enim contraria) per ossa, medullaque membrum quoddam neruaceum addidit, quod copulam nominamus, eoque tendonis parte postrema alligauit, ex quo usu nomen copulae accepit. Musculum solers naturae ingenium alibi in globi speciem collegit, alibi in membranae planum attenuauit: denique pro usu membri mouendi musculum quoque aptissime accommodauit. Nam ubi membrum magnum, ac ualidum trahi deberet, ut crus, coactiorem, pleniorisque musculum afformauit: talem enim res postulabat, ut mouendi uim ampliore contineret. Vbi paruum aut inuolidum esset regendum, ut palpebra, aut ligula, musculum membranae similem addidit: quoniam membra eiusmodi parum potentiae mouentis desiderarent.
- 50 Cur aliqui fascinari possint, praesertimque pueri? Quoniam talem sortiuntur naturam, ut affici perquam facile possint, & immutari. Genus id uitae tale est: qui summa animi nequitia perpolluti liberali aliqua, exosculandaque forma conspicati mouentur, radios sui conspectus uitiatos transmittunt, quasi ueneno quodam uitio sui animi radios ueluti telum illinant, iaciuntque in rem cuius inuidia tenent, & desiderio. Prodit igitur de pupilla radius exitialis, qui per oculos obducti hominis subit, uertitque quam aggressus naturam est, maloque habitu deprauat, ut mox corpus languescat, morboque laboret. Quam uero aditus per oculos pateat contagioni, constat etiam ex his qui mortua hominum corpora contueri recusant, ne radij sui conspectus aliquam sibi luem, pestemque referant. Sed omnium maxime pueri uitio illo capiunt: quoniam natura tenerrima sunt, facillimeque affici a quolibet possunt.
- 51 Quamobrem nonnullis tussientibus, aut euomentibus, splendorum quaedam imagines ante oculos obuersari appareant? Quoniam abductio uehemens pectoris & uentris humores sursum compellit, & spiritus: qui cum ad oculos ueniant, spiritum conspiciendi perturbant, atque deprauant, ita ut foris illas imagines ementiantur. Quod si uapor ductu oblongiori est, imagines etiam hac eadem forma apparent: item si bilis ex uitello cognominata uapore excitat, aurum imagines imitantur: si pituita mouet, albi suspicio occurrit. Ad summam, pro figura, coloreque causae uisa quoque imaginamur: qui tamen per febrem arduam delirant, atque insanunt, his de cerebro ipso uapores ad conspectorium spiritum funduntur: & uero qui oculorum suffusione infestantur, easdem illas sibi uidentur uidere imagines.

- 52 Cur qui aquam bibere consueuerunt, acutius uideant? Quod uini copia, flatus nimium excitans, spiritum conspectiuum, sensusq; omnes perturbat & uitiat.
- 53 Cur qui oculis caesis sunt, uehementius ex lippitudine doleant, nec pati possint acerbitatem medicamentorum? Quoniam oculorum humorem omnem, & a crystallo illum cognominatum, propensioem ad partem exteriorem, patientioremq; sensui continent; at qui nigris sunt oculis, minus ob causam contrariam sentiunt.
- 54 Cur qui leuiter euomunt, pituita egerant; qui plenius, bilem; qui supra modum, etiam sanguinem? Quoniam qui uehementer intendunt, materias quoq; imis infixas possunt euellere; pituita uero ut crassa illinitur, atq; ob eam rem uel a leuiore excitatione moueri, ac reijci potest; quod si bilis quoq; per uentrem innatet, ocyus mouebitur quam pituita. Verum materiae, quae in uenis continentur, egeri per medicamentum hoc modo consueuerunt. Natura cum corpus male habitum purgatione indigere animaduerneret, postrema uenarum ad uentriculum finiuit, quem admodum ad uuluum alias duxerat uenas propter menstruam purgationem, atq; ad nares etiam alias, & ad sedem coniecit, ut inde morbis remedia per purgationem paterent; quae quidem ora uenarum coniuncta lex tandiu continet naturalis, dum aperiendi necessitas sit. Haec igitur quoties febres urgent acutae, sponte suae naturae per uim excretoriam patefacta, materiam amplis in uenis atq; arterijs coniectam egerunt, aut per os, aut per aluum; at cum medicina epota sit, per uim ampliantur, permittuntq; ex conceptaculis materias attrahi. Piper enim, & scamonea, & caetera generis eiusdem suo naturali calore ora aperiunt; deinde libi quodq; conuenientem materiam attrahere naturali quadam proprietate potest, ut dictum inter initia est. Sanguis tamen quoniam amplexus est a natura, charusq; habetur, non nisi tractus per uim nouissime exit, cum scilicet ultra modum exinanitur.
- 55 Cur pondera facilius parte leua ferre possimus, cum haec infirmior sit, qm dextra? Quoniam dextra ut ualidior laeuae subuenit, leuatq; aliquantulum onus; quod quidem officium laeua praestare dextrae suae ob imbecillitatem non potest.
- 56 Quam ob causam uinum, aut quemlibet alium humorem per fistulam exurgendo attrahere ualeamus? Censendum per uim inanis humorem posse efferi, non per oris attractionem; fistulae namq; meatus plenus aeris uidelicet corporis praetenuis est; & cum fieri non possit ut duo corpora per idem tempus eodem in loco maneant, atq; etiam eum locum esse inanem, id est, corpore omni uacante, natura omnino recuset, necesse est dum aer canalis interior per oris suctionem detrahitur, humor tantisper consequi, ut inane spatium non relinquat; quod idem etiam per id agitur instrumentum, quo admissio urinae elicimus; lana enim obturata detracta, spiritus etiam internus educitur, atq; ita ne inane sit, urina attrahitur. Quinetiam medicinales cucurbitae eadem illa ratione sanguinem attrahunt; ignis enim admissus ubi extinctus est, facit ut tantum sanguinis attrahat, quantum loci ipse occupabat, ne inane sit a quo penitus natura abhorret; deniq; omnia, quibus hunc in modum quicquam attrahimus, ad rationem inanis referre omnino debemus; neq; enim calor, neq; oris attractio causae potissimae est, ut late in urinaria illa fistula patet, quae neutro eorum attrahit urinam. Sunt tamen alia quae sui caloris ratione possint attrahere, ut thapsia illita; necnon & inualidum a ualido trahitur, & proprietate quadam occulta pleraque attrahunt, ut ferrum magnes, sanguinem membra.
- 57 Cur naturales potentiae natiuae, atq; insitae sint, animales, aduentitiae omnes habeantur? Quoniam naturales, id est, attractoria, retentoria, immutatoria, secretoria ad ipsam tantum uiuendi rationem, neq; plus quicquam obtinet, quam necessum sit; animales uero & sensuales & motales ad bene uiuendum commoda plane adfunt; membra enim nisi alantur, interire necesse est; at si non uel moueant, uel sentiant, non idcirco intereunt; quanquam pulmo, quoniam uires habet trahendi, reddendiq;

dendiq; spiritus, idq; assidue ex periculo strangulandi exercet, insitam sibi simulet motionem. Naturales uero potentiae ordine atq; numero illo ob hanc causam habentur. Cibus & sanguis, quonia uacant anima, non ex sese possunt agglutinari, quo ali debent; quamobrem uim adesse oportet trahendi, quae fungi officio possit. Item cum corpus omne, quod mutatur, non sine ullo tempore, sed per temporis spatium mutationem patiatur ab re quae agit atq; immutat, uim secundam adesse necesse est, quae contineat, subministretq; ad tempus, quantum satis sit immutandi potentiae. Vnde etiam tertiam quoq; uim esse oportet, cuius officium sit immutare. Sed cum uis haec immutatoria concoquendo partem quidem sanguinis utilem membris adiungat cohaerendam, inutilem autem relinquat: quae cum permaneat, non iter tantummodo claudat & foramina per quae sanguis alimentumq; permeet, uerum etiam putreat: constat uim quandam subiungi quartam esse necesse, quae partim per inuisibilem exhalationem, partim per sudorem caeterasq; uias sensibiles excrementum secer- nat. Ordo hic est, & numerus naturalium potentiarum. Membra auem non omnia ex aequo potentias quas enumerauimus, omnes sortiuntur, sed ea duntaxat quae sibi tantum operantur, ut neruus, uena, os. Nam quae non modo sibi, sed etiam caeteris omnibus membris uictum emolunt, munereq; funguntur publico, haec unam habent potentiam intentam, & potiorē: uerbi gratia, uenter & iecur uim amplissime mutatoriam obtinent: lieni, stomacho, fellis folliculo, renibus attractoria potius data est: intesti- na atq; uelica excretoria plurimum ualent: uulua insignis per retentoriam est. Proxi- mum sane quod de sensibus animaduertimus est: haud enim pro comparari modo genera animalium omnia sensibus praedita omnibus sunt, sed olfactu canes praecellunt, uisu aquilae, gustu protogeustae animalia Indica, unde & nomen acceperunt, tactu serpentes, & quaedam aues, auditu anseres.

58 Cur sensus quinque tantum, non plures, neque pauciores habeamus? Quoniam pro rerum natura sensibilibus, atque numero, sensus quoque incondi debuerunt. Tactus enim asperum, laeue, durum, molle, atque caeteras qualitates, quae positae in solidis sunt, percipit: gustus dulce, amarum, salsum, caetera saporis genera, quae in humoribus succis uel constant: olfactus bene, male uel olentia, quae uaporibus tribuuntur: auditus sonos, & strepitus, quae ictu aeris efficiunt: uisus colores, qui tenuissimo, ethericq; finitimo spiritu continentur: quippe res solida, resoluta, diffusaq; humor reddit: humor in uapore transit, uapor in aerem, aer in aethera atque spiritum tenuissimum, ita ut quasi series quaedam ex terra ad caelum usque deducatur perpetua. Liceat hic quid spiritus aeri intersit subiungere. Discrepat aer a spiritu tenuitate, & motu: spiritus enim aer concitatus est, qui cum concitetur, etiam extenuetur necesse est.

59 Quam ob causam caro corrupto ossi supposita, laxa sit, fungosa, & liuida? Quoniam ossis corruptio non nisi per habitum uitiosum fit, qui mutandi potentiam deprauat: qua deprauata, fieri non potest ut caro integra, solida, colorataq; gignatur: sanguis enim mutari praeterea ex naturae ratione non potest.

60 Cur acetum conspersum uuluae dolorem inuehat uehementem? Quonia uulua neruosa admodum est: neruis enim sentimus, & acetum ipsum per suam acredinem mordet, ac percutit: sicut etiam pectus aceto offendi nouimus, quoniam membran- nis & musculis constat numerosis. Neruosam uuluae esse texturam natura uoluit, ut sentiret praecipue, uoluptatemq; ob eam rem summam ex coitu uenereo caperet feminis gratia concipiendi. Sunt qui per discordiam quandam naturalem acetum uuluae aduersari existiment. Nonnulli strangulationibus uuluae, res bene olidas infra, male olidas supra per nares afferunt, rati esse animal, & propterea male olida fugere, accurrere uero ad bene olentia, atque ita ad propriam sedem redire. Mihi uero uidentur bene olida, cum uim habeant tenuiorē, & calidam, lentam materiem concidere, & digerere, quae infestat: male autem olida, cum uiribus sint crassioribus,

foramina intersepire, ut uulua retrahi nequeat. Sed quanquam male olida uuluis profint, tamen comitialibus auertenda omnino sunt: faciunt em̄ ut qui eo morbo capi solitus est, collabatur, & estuet. Ergo uitandum pennas igni iniectas, lapidem gagaten, bitumen, cornu omne, lucernas, lapidem thraciam, qui aqua uritur, oleo extinguitur: denique omnia quæ crassos reddunt humores: quippe cum tracti uapores eiusmodi crassent spiritum animale, & cogant, præsertim cum iam aliquid ex se ipse habeat crassitudinis, & frigiditatis: atque ita efficitur, ut anima apto careat spiritu ad munerum suorum perfunctionem, corpusque suum spiritali orbatum uehiculo premi, collabi, prostreni patiatur.

61 Qui fieri potest, ut quæ qualitatum contrariarum sunt, affectum eundem possint aduehere: rigor enim & calor concitat, & frigus: Censendum hoc causis agi diuersis: oritur enim rigor ex flaua bile ratione acritudinis, quæ membra pungit, & mordet: excitatur enim corpus ad id repellendum, quod tentet: cumque id ipsum frequenter faciat, uicissimque modo bilis superfluat, & impungat, modo membra concitent, atque repugnet, rigor exultat. Oritur item ex refrigeratione quoties natura per immodicam mutationem conflictat, suaque membra rursus frequenter excitat ad rem expellendam inimicam: modica enim refrigeratio chara, & accommodata nature membrorum est: immodica, abhorrenda, & noxia: membra primum obtorpescunt, deinde inhorrescunt, tum inalgescunt, & rigent, uario scilicet refrigerationis incremento.

62 Quam ob causam cum uinum cum pane febrientium imbecillitati concesserimus, febris nihilo per calorem uini aucta est, imò minor esse incipit: Quoniam exiguum atque inualidum dedimus: hinc enim facile concoctum, digestumque in omnes partes membrorum est: membra autem recreata, assumpti beneficio alimenti firmiora ad concoquendam morbi materiam efficiuntur: habet enim panis, & uinum ex proprietate quadam plus uirium, quam ceteri cibi ad alendum, firmandumque membra humani corporis, modo quis modice assumat. Ex quo illud Homeri, Et Cererem & Bacchum, nanque hinc uires, animique. Quinetiam odore suo hæc reficere, firmareque hominem possunt, & malum quoque sui odoris qualitate recreat, atque firmat, longeque magis si edatur. Et uero capreoli uitium, & myricæ, & rosæ, & his similia olfacta in febriendo recreare possunt, atque firmare.

63 Cur oleum nullo cum humore misceri patiatur: Quoniam lentum, crassum, & continens est, neque ullas in partes tenues consecandum, idcirco nullum humoribus locum dat subeundi, miscendique. Iunguntur autem queque, aut per confusionem, ut elementa, quæ primas suas qualitates omnino amittunt, cum coeant, corpusque unum augmentant: quanquam resolu à natura, restituique possint ad pristinam conditionem: aut per adiectionem, ut aqua iungi cum oleo solita est: aut per mistionem, ut hordeum cum tritico: aut per agglutinationem, ut lapis cum lapide: aut per agnationem, intimationem, & assimilationem, ut sanguis cum carne, uel cum medulla, uel cum osse: aut per affixionem, ut lignum cum ligno clauo adacto: aut per mutuam retentionem, complexionemque, ut ansæ ostiales. In ijs uero quæ animata sunt, ut qui per luctam suas manus conseruerunt, quoniam modo animus coniungatur corpori, nondum expositum est: nullus enim ex predictis modis conuenit animo, sed per habilitatem potius censendum iungi cum corpore animum, medio quodam interueniente, quod aliqua ex parte naturam continens utriusque, atque familiare utrique se exhibens, atque utrunque ingenue simulans miscet naturam incorpoream cum natura corporea, immortalē cum mortali, puram cum impura, diuinam cum terrena, uidelicet hunc in modum. Oritur spiritus quidam uaporis propè speciem gerens in iecore per calorem, humoremque, qui ea in parte modicè habentur: qui cum per uenam cauam cognominatam, ad sedem cordis ascendat cum sanguine, atque amplius recaleat, & extenuetur, in speciem propè aeris transit,

rursusque

rursusque per arterias carotides ab aggrauatione cognominatas ad basim, id est, partem subditam cerebro effertur, qua in parte frigiditate cerebri moderatur, naturalique quadam proprietate afficitur, transformaturque in spiritum æthera planè imitantem, quo animus instrumento aptissimo utitur actionum suarum. Quinetiam aer qui naribus trahitur extenuatus in corde, ascendit ad cerebrum per arterias, alimentumque offert sese spiritui æthero illi, & animali; hic igitur spiritus ut non incorporeus accommodari corpori potest, ut tenuior, syncerior, atque clarior, quam natura vulgaris corporis patiatur, iungi cum animo potest. Denique uinculum perquam idoneum corporis atque animi hic accedit, naturasque oppositas copulat, & suo familiari interuentu conciliat, atque continet; hic quandiu constans atque integer sit, facultatem recte cogitandi, agendi que omnia animo prestat; at cum à sua natura desciscat, si leuiter refrigeret, indensetur, crassetur, ineptum denique reddat ad intentas animi actiones, committit ut animus retardius, segnus atque ueternolius agat; sed si nimium refrigeret, factusque sit corpulentus, efficit ut animus suas penitus deserat actiones; quod his planè euenire uidemus, quibus sedes memoriæ torpet, uitioque tenetur lethargo, aut ijs qui toxica hauserunt. Contrà si immodicè recaleat, moueaturque, fœuire, insanireque cogit, ut tantisper animus disiungi à corpore per sui uinculi deprauationem uideatur.

64 Cur animantium alia parere plura, alia pauciora consueuerunt? Censendum naturam sic statuisse, ut quæ breui tempore uiuerent, hæc partu essent numerosiori, uidelicet ea de causa, ut uitæ breuitas partus copia compensaretur. Genera eiusmodi sunt sues, canes, aues complures, pisces omnes. Quæ autem diu uiuerent, hæc pauca procrearent; quippe cum temporis amplitudo possit rei, quam natura spectaret, satisfacere. Sunt hoc in genere elephanti, serpentes, cornices, cerui. Quæ uero mediocriter uiuerent, hæc etiam partu essent mediocri. Stirpes quoque modo eodem illo fructificant; annua enim omnia, quoniam uitam breuem sortita sunt, largam seminis copiam effundunt, ut triticum, hordeum, milium. Arbores parcius ferunt, eò quod uitam agunt diuturniore. Mammæ quoque animantibus pro partuum numero datae sunt. Quadrupedibus item intra sese foetificare, atque uterum ferre natura uoluit, ob eam scilicet causam, quoniam & corpore sunt ampliori, robustiorique, & terram pro sede sortiuntur, gradique non magno cum labore consueuerunt. Volucris partus foris conficiendos censuit, ut eo immunes essent onere & labore, quoniam & corpore sunt imbecillo, & per aerem agitantur.

65 Cur febrium accessiones certo uenire ordine soleant? Quonia tantum materiæ putret, quantum à natura concoqui potest; quod cum materia concoquenda certa sit, potentiam quoque certam, tempusque certum esse necesse est. Subiungendum hic illa, quodque materiæ genus suum habet uaporè. Sanguis enim uaporè humidum & calidum reddit more aque feruentis; quod in lebetum tegminibus patet, atque in balnearum tectis, & in aere; sic enim nubes consistunt, & quemadmodum uapor aquæ in rorem concrefcit, rursusque speciem aquæ recipit, sic etiam sanguis stringitur, & sanguis iterum fit. Bilis flaua ueluti fuliginem agit calidam & siccam, ritu lapidis ignem sentientis. Atra bilis quasi fauillam emittit modo lignorum, quæ deusta in cinerem aridum uertuntur. Pituita fumum humidum, crassum, mordacemque reddit instar lignorum uiridium, cum urantur; est enim quodque ortum eadem essentia, qua sua origo est.

66 Qua de causa mel inueteratum, aut supra modum coctum, amarum euadat necesse est? Quia suum omnem humorè amittit, qui calorem temperare immodicum potest; quemadmodum etiam quilibet humor alius dulcis affici solitus est, ut uinum, ut defrutum; unde fit ut etiam temporis spatio crassetur, & minuatur; & quemadmodum uinum quatuor illa continet, florem, qui leuissimus innatat; fecem, quæ corpulenta subidet; humorem, qui temporis absimitur spatio; partemque illam uina-

ceam, atq; idoneā alimento: sic etiam mel ex quatuor constat, eiusq; humidum recrementū illud uim quandam obtinet deterloriam: quapropter incoctum tergit & purgat: coctum alere tantum potest, eo scilicet quod fors superuacua omnis igne absumitur. Vt uero mel in uetustate amarescit, sic pinguia omnia & oleosa rancida efficiuntur, ut butyrum, oleum, adeps. Hic de saporibus illa addidisse non ineptum fortasse sit. Dulcedinem plus caloris, minus humoris parit: acritudinem caloris & siccitatis copia producit: falsuginem plus siccitatis, minus frigiditatis committit: acorem frigiditatis, humiditatisq; copia gignit: austeritatē siccitas largior & frigiditas dant: amarorem siccitas & calor plenior creant: pinguitudinem ex humore pluri, & calore exiguo oriri censendum est.

67. Cur hominibus admodum uinolentis circumuerti omnia uideantur? Quoniā larga copia uini exhalationem spiritus uaporoli ad cerebrum mittit nimiam: qui spiritus cum digeri, atq; consumi nequeat prius, quam temporis spatium concoctionem exhibeat, per cerebrum uoluitur, & quacq; uersus percurrit, atq; ita perturbatus profluit per neruum conspectiuū, pupillamq; ad res conspectui obuias, facitq; ut tales uideantur, qualis ipse est. Affectum etenim interiorē foris esse imaginantur: quocirca efficitur, ut etiā caligent, & uertigine tantisper tententur: cuius uitij nomen à conuolutione aquarū deductum est. Neq; uero ex uino tantum, sed ex materijs etiam corporis accidere illud potest, quoties uaporem ad cerebrum nimium efferant, affectumq; moueant quæ caligo uocata est.

68. Quam ob causam cum nerui iidem à cerebro, & dorsi medulla in partes membrorum omnes transmittantur, nō eadem actio, sed uaria soleat prouenire? Quoniam non modo ratione essentia, uerum etiam structura euariat actio: alia enim strues & effigies nerui conspectiuū est, alia auditorij, alia gustatorij, alia eius qui in ore uentris positus est: neruus enim conspectorius ille perforatus porrigitur, auditorius explicatior tendit, atq; etiam magis gustatorius simplici ducitur serie: qui stomacho deputatus est, uoluitur in anfractum. Porro ampliorem in orbem se agit, qui uentrem perficit: quemadmodum & cithara, quæ fidibus uariè concinnatur: quippe quæ crassioribus, tenuioribus, intentioribus, remissioribus constat: aliter enim nunquam illa concinendi amoenitas reddi potest. Quinetiam in reliquis membris, quorum aliquod officium est, uarium perspicere artificium licet. Iecur enim & lien carne quadam crispa, atque tortitia constat, quam & materia ceam, quod materiae similis est, nominemus. Renum quoque, & cordis caro sui generis est: stomachi uero fila, quæ in directum porrecta sunt, attrahunt: quæ transuersa ducuntur, impellunt. Vulua profecto, & reliqua membra, quæ uim obtinent continendi, non nisi per obliquum filorum tractum suo funguntur officio. Venæ, & arteriæ, & membranæ membris omnibus usui sunt, ministriq; publici habentur. Membra autem ipsa suis quæq; distribuuntur muneribus, & lingulis singula actionibus delegantur, ut perspicuū sit, cui præcipue tribuere actionem debeamus.

69. Cur mulieres, quæ uterum gerunt, secundo aut tertio mense gustare aliquid improbè appetant? quapropter picare tantisper dicuntur, à pica, quæ terræ glebas frauiter elitat. Natura sanguinē omnem menstruū colligere in matricem necessariae foetus afformationis gratia consueuit, qui sanguis si uitiatu est, suum uitium ad os uentris transmittit, atq; ita stomachus ipse improba motus qualitate materiae, cibos alienos atq; incommodos appetit, idq; ipsum uariè peccat pro materiae subdita conditione. Nam si atra sit bilis, carbones, aut lateres, & genus quodlibet fictile appetit: si pituita acida, sapes acidos concupiscit: si bilis uitellina, pinguia quærit: si alia miscella quælibet sit, auiditas quoq; gustandi ratione illius oritur insolens. Veram hanc esse causam constat, eo quod nō omnibus prægnantibus hoc

idem

idem usu eueniat. Sed cum plures sobrio appetitu degant, quibus scilicet sanguis ille collectus integer est, & uacuis excremento, uitium id ultra mensum tertium non protrahitur: foetus enim iam perfectior copiam absumere sanguinis potest, ut nihil praeterea sit, quod ad stomachum efferatur. Hoc idem etiam aliquibus esurientibus uifamis illa intolerabili, quam bulimum appellamus, atque etiam morbo maioris intestini laborantibus accidit, scilicet eadem illa de causa, quod stomachus materijs uitiosis refertus est: ex quo fit, ut his summopere profit purgatio.

70 Cur autumnus inaequabilis sit: habet enim eodem in die frigus, & calorem. De hoc uaria sententia est: alij enim ad abditam atque inexplicabilem causam illud referunt: alij uentos per id tempus uarios, & inaequales afflare aiunt: alij quod terra nimio aestatis estu deusta, refrigeratur per autumnum: hinc calore adhuc extante, uicissim agi modo frigore, modo calore opinantur. Haud enim illi audiendi sunt, qui propterea inaequabilem esse autumnum existimant, quoniam medius inter hyemem & aestatem positus est: nam & uer medium est, quod non ita euariat. Hic adijcere illa non alienum est, diei & noctis spatium quatuor anni tempora plane imitatur: prima enim diei pars usque ad meridiem ueri similis est: meridies ipsa aestatem simulat: hinc ad uesperam species agitur autumnii. Nox deinde hyemem praefert, ut quae humida & gelida sit, propter solis absentiam.

71 Cur somnum lassitudo afferre possit, cum haec siccet, siccitas uigiliam pariat: Censendum non interne à lassitudine somnum proficisci, sed per mediam frigiditatem, atque humoris consumptionem: quippe cum lassitudo ex se siccitatem creet, siccitas calorem aboleat (humor enim caloris est nutrimentum) abolitio caloris frigus augeat. Igitur natura humido alimento consumpto, uitalique spiritu diminuto quiescit, ut acquirat, rependatque quod amiserit.

72 Cur lapis, aut ferrum, aut quid tale proiectum in aquam sine aliquo ligni sustentamento demergatur, ligno susceptum descendere nequeat: Censendum aërem per ligni meatum admissum lignum eleuare, ac facere ut innatet, quanquam pondus sustineat: at uero lapis, & ferrum, quia solidiora sunt corpora, praedensque meatuum contentu stringuntur, nullum sibi admitti spiritum patiuntur, atque ob eam rem nequeunt innatare. Sic enim & qui per undas interierunt, primum ad imum delabuntur, post aliquot diebus emergunt, & fluitant: cum enim corpus putret & tabet, spiritus oritur, quo pulmo, meatusque omnes implentur, corpusque eleuant, ita ut facultas sit innatandi. Vnde piratas quosdam, homines quos enecassent, pulmone exempto in altum proijcere, ne efferrentur, proditum est. Haec eadem ratio est, cur oua integra dimissa in aquam demergi soleant, urina & corrupta sustineantur, & supernatent: tabet enim humor eorum, & inflatur.

73 Cur testes gallorum gallinaceorum quos lacte saginant, amplissimi, & concoctu facillimi efficiantur: Quoniam sanguis non modo serum in se continet, quod renes trahunt, sed etiam lentorem, quem sibi testes pro alimento hauriunt, crassiorum urina, tenuiorem sanguine, cuius speciem propè imitatur. Sed quandiu natura copia alimenti indigeat, quod quidem in aetate accidit puerili, lentorem etiam illum ad totum enutriendum corpus dispensare solita est: ubi autem multus desijt alimenti usus, uidelicet tempore pubescendi, colligit hunc ad testes: quae quidem res testium ipsorum amplificatione, pilorumque pubertatis ortu palam fit. Testes enim per id tempus augentur, & pubes pilo integitur. Sed cum iterum sanguine natura indigeat largiori, scilicet posteaquam foemina concepit, ut & foetum nutriat, & lac moliatur, lentorem illum à testibus reuocat, rursusque cum sanguine miscet, atque ita lac efficit: sanguis etenim albens, lac ferè est. Ergo quod testes gallinaceorum plus lactis hauriunt, scilicet blandimento lentoris, quem

suum in lacte comperiunt, plenius augmentur, & alentiores, facilioresq; redduntur.

74 Cur mel illud comendemus, quod acrius sentitur, & mediocriter hoc idem calidum esse existimemus, cum acritudo non nisi per calorem immodicum consistere soleat? Censendum non acre mel, sed temperatum id esse, verum linguam suo calore plenius calefaciendo in acritudinem uertere; dulce etenim omne acre primum, post nimum incallescens, amarum redditur. Quod autem sacchar Indi appellant, mellis coagulum est, sole cogente rores, conuertenteq; ad mellis dulcedinem: quod idem monte etiam libano fieri certum est. Fit sacchar id proximam salis glebulis candidum, fragile: uim id quoque tergendum, purgandiq; mellis similem habet, & coctum ritu mellis nostratis non aequae atque incoctum purgare potest: cibo tamen ita assumptum, aptius ad alendum est. Mel item quod galbanarium cognominamus, discrimen tertium mellis explet, pastu scilicet apum, quem galbana uitiat: prodest hoc illitum ad oculorum claritatem. Quinetiam quod thymum redolet, uentrem iuuat frigidiorum. Aegyptium uero humidum, dilutumq; est, uidelicet ea de causa, quod flores tractus illius immodice hument, ex larga Nilis amnis irrigatione. Omnium optimum insule ferunt, & loca maritima: quippe quae sicciora sint, & synceriora. Mellis montis Hymeti terrae Atticae laus praecipua datur, propter florum singularem praestantiam.

75 Cur lac frigidum sit, & cur facile concoquatur, probeque nutriat, cum habitu sit frigidiori? Censendum lac propterea facile transire posse in sanguinem, quoniam est sanguine factum est, & fere sanguis albefactus est. Album uero atque frigidiusculum fit per mammam adenes, qui albi sunt, & sanguine uacui, cum tamen suo in fonte aliquid habeat caloris, longe frigidius a mulctra expositum aeri euadit, quemadmodum etiam semen. Cogendum non coagulo animalis, sed succo ficulno est, aut gutture gallinae, aut cnico: sic enim caseus concoqui, digerique expeditius potest.

76 Cur ulcera pulmonis curari non queant? Quia quod curatum iterum est, quiescere debet: unde illud Hippocratis medici, Pedis remedium quies est: motus enim confluuium agit materiae superuacuae, quae excitare potest inflammationem. Pulmo autem ob respirandi necessitatem in motu assiduo est: adde quod purulenta pulmonis repurgari non nisi per tussim possunt, quae suo intento motu ulcus lacerat, & dilatat. Quinetiam quod membrum illud humidum, calidum, laxum, putredini opportunum spiritus conceptaculum est, refici propterea nequit, nisi a natura una primordio seminis.

77 Quam ob causam homines qui ex ardua febre insanunt, robustissimi, quando insanunt, sint: soluti insaniam admodum debilitent, & langueant? Quoniam siccitas per cerebrum & nervos agitur immodica: robur enim ex siccitate nervis acquiri certum est: sedata autem insaniam, lassitudinem sentiunt, quod iam sensus integrior est, & nervi molliores redduntur, & laxiores.

78 Cur pisces saxatiles concoctu faciliores sint? Quoniam aqua saxis uicina moueri, etiam cum serenum est consuevit: durum enim ac molle, quoniam contraria inter se sint, quiescere nequeunt cum inuicem tangant: at quod mouetur, tenuius reddi solet, quam quod quiescit. Ergo pisces quoque agitati per aquam synceriorum, puriores, & inde concoctu faciliores euadant, necesse est. Haec eadem ratio est, cur auium alas concoqui faciliores, quam reliquas corporis partes experiamur.

79 Cur ijs balneum non praecipiamus, qui febre continua iam laborare desinunt? Quoniam materiae noxiae, crudae, crassaeque adhuc constant, corporeque absolui nondum patiuntur: quantum materiae autem utilis sit, id tenue, atque liquidum substet. Ne igitur calor balnei prius utilem partem ut tenuiorem, quam inutilem trahat, abstinendum a balneo est: neque per id tempus tantum, quo morbus minuitur, uerum etiam quo incipit, & omnino quo materia minus concocta est.

80 Cur medici hominibus febre laborantibus hectica, ab habitu nominata, parum aquae

aquæ bibendū ante cibum præcipiant? Vt membra solida quæ per siccent, hume-
fiant, reddanturq; aptiora ad solidioris alimenti agglutinationem, agnationemq;. Hinc artifices quoq; tectorij operis, prius quàm admoueant calcem, aqua parie-
tem aspergere soliti sunt, ut tenacius incrustetur, & firmitus.

81. Cur omnia dulcia lienem & iecur augment? Iecur per sui habitus similitudinem
facilius rem dulcem attrahere potest: calidum enim, atque humidum est: lien ue-
ro cum partem sanguinis feculentam de iecore trahat, sanguinem quoq; elicit lar-
giorem, uidelicet pro copia, quæ posita in iecore est: quod quidem tantisper agit,
quandiu inualeat uis eliciendi, unde nomen sortitus est.
82. Quam ob rem uehementer percussi parte capitis quæ tempora appellantur, in-
tereundum sit? Quoniam musculus, qui eam continet partem, ex cerebro oritur,
uicinusq; illi positus est. Consentiens igitur cerebrū, ictumq; cōmunē accipiens,
dolet, atq; contrahit: & spiritus quoq; animalis unā cum eo constipat, atq; crasse-
scit: itaque animus cum idoneo careat instrumento, à corpore confestim discedit:
uinculi enim corruptio, solutionem afferat rerum conuinciendarum necesse est.
83. Cur homines, quos ingens tonitruum strepitus attonitos fecerit, intereāt, aut cer-
te amentes degant? Eadem illa ratio est, quā proxime diximus: ictus enim immo-
dicus aeris, cerebrum atq; spiritum animale per aures subit: quam ob rem spiri-
tus ille contrahitur, crassescitq; deniq; ineptus ad animi actiones redditur: & cum
immodicè incrassescat, etiam discessum animi à corpore agit, quæ mors est.
84. Quam ob causam oui uitellus cōcoctus facilis, albumen difficile est? Quoniam
uitellus calidus, albumen humidum, & frigidum est. Ouum quippe qualitates ele-
mentorū omnes complectitur, & quatuor illa rerum primordia planè in se li-
ta ostendit: tegmentum enim testaceum terræ proximū est: siccum namq; & fri-
gidum: albumen aquæ conditionē gerit: humidum enim & frigidum: spiritus in
albumine contentus pro aere est: calidus enim, & humidus: uitellus ignem re-
præsentat: plus enim calidus, minus siccus, neque colore igneo uacat. Denique
orbis uniuersi, quem mundum uocamus, speciem in ouo dixeris demonstrari:
nam & ex quatuor constat elementis, & in sphaeræ faciem conglobatur, & uita-
lem potentiam obtinet.
85. Cur sterco hominum, qui morbo maioris intestini laborant, speciem gerat
bubuli? Quoniam morbus hic ex pituita magna ex parte oriri solitus est: pituitæ
autem copia putrescens spiritum agit, qui feces subit, inflat, tumefacit, atq; ita si-
miles bubulis reddit: unde fit sepius, ut uel in aqua ualeat innatare. Bubulum au-
tem inflari propterea arbitrandū, quoniam plurimum bouum pabulum palea est
& fœnum, plurimusq; proinde spiritus mouetur.
86. Cur membrana cerebri pleniore uulnerata, oriri per secturā soleant, quæ fun-
gorū nomine appellamus? Quia uapores qui ex cerebro assidue proficisci, dige-
riq; per rimas consueuerūt, dilecto iam ossē, amploq; patefacto itinere, effluunt
uniuersi, ossiq; gelido occurrentes concresecunt, & speciem fungi capiunt: quippe
qui suprā ampliusculi, infra prætenuis uidelicet loci ratione perficiantur.
87. Cur pituita, quæ crassa & frigida est, & inde apta ferri deorsum, sæpe ad caput
ex pedibus ascendat? Censendum non ex se pituitam posse ascendere, sed per uim
secernendi, quæ indita membro cuiq; est: hæc enim quamuis in pede nocens illa
materia sit, tamen depellere sursum potest: quod cum membra omnia faciant, tan-
dem ea in parte consistit materia, quæ minus depellere potest, quàm satis sit.
88. Cur per statum aeris pestilentē, homines multi & inæquales malo eodem in-
tereant? quæ quidem res tollere fatum uidetur, id est, necessariā rerum cōsequen-
tiam, quā stellarū ordinī, & motioni tribuimus. Censendū illos homines rapi con-
ditione cœli pestifera, qui concepti natiq; sunt tali motu stellarum, ut longinquo

tempore uiuere nequirent: quemadmodum enim ædificium uetus atq; infirmum facilius impetu ueni corruit, q̄ nouum, & ualidum, sic etiam homines, qui ex fato uitam sortiti sunt breuiorem, expeditius ab aeris uitio mouentur, & capiunt. Malum autem commune propterea est, quoniam aer, qui syderum pestilenti defluuio uitiatus est, idem continet omnes, atque ab omnibus trahitur.

89 Cur multitudo per crapulam uino uini molestiã leuari dicere soleat? Hoc et si uulgare est, uerè tamē asseritur: quippe cum membra per nimium uini calorem resoluta, uini adiectione recreent, firmenturq; ut spiritus coactos, tentatesq; caput discutiant & depellant, præsertim si temperatū est, quod secundo hauritur. De uino hæc annotare non alienum hic est. Vinum si exiguum bibatur, salubritatem largitur: si modicum, facundiam parit: si immodicū, & menti obest & corpori, ut Theagenes quoq; poeta inquit: Meri copia noxia est: at si quis eo recte utatur, nō noxium, sed percomodum est. Liberum patrem bacchis comitatum non inepte effingunt: choreã enim quã uini hilaritas extruit, baccharū cœtus delignat. Satyros eidem coniungūt ratione agilitatis, facilitatisq;. Lydiam etiam addūt, quoniã per immodicū usum uini, hominē resolui necesse est. Quinetiã pardi sectantur ob eam causam, quod multa & uaria imaginant, qui multum uini hauserint: animal enim hoc uaria integitur pelle. Vnam ex bacchis Agauen matrem Penthei suū discerpisse filium narrant, eo quod multi per uinolentiã facile in homicidiū ruūt. Nudus fingitur Bacchus, quoniã uinum mētem atq; animū detegit, & patefacit. Arlit Venerem Bacchus, arlit Ariadnam: uino enim inebriatis, libido maxima oritur. Neq; caluus quidem Bacchi comitatu deest, scilicet propter cerebri detrimentū, quod usus uini immodicus inuehit: amittit em̄ uires suas sedes hæc animi, atq; marcescit: unde uinū maronē à marcore pleriq; nominant. Nec non & Panahisce adesse uolunt, uidelicet ob summã uini potentiam, aut ob uarium eius feruorem, uiresq; uarias. Tangitur Bacchus à fulmine prius quàm ueniat ad lucē, eximitur utero matris, coniectus in femur patris clauditur, quoniam uinum persape fictilibus contentum soli exponitur, atq; ita uires in plenum accipit, & saporem. Sorores quatuor Bacchus habet, quoniã uinum mutationes quatuor recipit. Sanguis ex materijs nostri corporis uino tum in habitu, tum in natura respōdet. Quem admodum em̄ ex quatuor uinum constare partibus exposuimus, sic sanguis quadripartitus est, quippe qui partē habeat dilutissimã, quam renes hauriunt: & tenuē quandã ueluti florem, quam fellis folliculus trahit: & crassam ac feculentã, quam lien capit: & puram atq; syncerã, quæ digesta in membra alere potest modo uini, quod sua tantum parte syncera præstare alimoniam potest.

90 Quam ob causam præputiū, & genarum partes tenuiores discissæ, coniungi, agglutinariq; nequeant? Omnino quæ ex semine natura creauit, hæc destructa recreari non queunt: non enim neruus, non uena, nō membrana, non reliqua generis eiusdem suam possunt recipere integritatem: ergo non immeritò ista quoq; refici nequeunt, cū semine orta sint: at quæ principio sanguis cōstituit, hæc denuo gigni recreariq; possunt, eo quod sanguis nulla in parte ætatis deesse potest.

91 Cur uinacea, & zizania, & grana ficulna integra, ut ingessimus per aliu egeri soleant? Vtrum quia parua admodū sunt, & sicca, ideo concoqui nequeant. An quia semina sunt, & generandi perfecte obtinent facultatem, resolui non patiant, sed peruicacius ad eum finem edurant, cui sunt destinata à natura: hac enim de causa specie quoq; globi formata sunt, quæ omnium figurarum perfectissima est.

92 Quam ob causam parte iecoris gibba intersepta, iugale collo subiectum grauescat, & dilabēt? Quoniã uena à trunco cognominata, quæ ex parte iecoris gibba ad collum usq; ascendit, iamplificata per interseptionē infartionēq; grauius ponderat, tenditq; deorsum: quemadmodū intestinū quoq; carnibus, aut quolibet alio corpore

corpore infartum deferri cogitur, atque collabi. Sic enim uena illa detracta iugalis, interiora secum trahit, mouetq; dolorem. Tussi quoq; ijdem anda infestantur: malus enim iecoris habitus efferens sese ad membra spiritui deputata, excitat illa ad rem depellendam quam urget, atq; inde tussis exultat.

- 93 Cur uulua una omniū membrorū aspera parte interiore est? Habet em̄ quosdam excessus, quos caliculos, siue acetabula appellamus, ut semen humidum possit retinere; humor etenim omnis facile per leuem corporis faciem labitur; hinc enim & artifices tectorij operis scalptis parietibus calcem admouent, ut per caua & summa asperiora crusta contineatur, & hæreat. Hac uero de causa semen quoque ipsum lentum, glutinosumq; factum à natura est, uidelicet ut tenacius insidere possit, & firmius.
- 94 Cur multi, cum suam urinam exitum appetentem retinuisent, resoluti sint, atq; destillatione urinae laborarint? Quoniã uelica nimium plena, extumescenteq; ultra modum, humorẽ ex natura membranæ inditum omnem expressit, atq; ita licior facta est, ut præterea contrahi nequiret more pellis, quæ exiccata extendi nõ potest, nisi aqua mista cum oleo diluatur. Fieri autẽ urinae destillatio solet uel per musculi resolutionem, qui ceruicem urinae claudit, uel per exulcerationem ipsius uelicae, uel per iniuriam calculi: mordetur enim uelica, aut aggrauatur: itaq; excernere incitatur, quantum urinae receperit minimum. Difficultas uero urinae nomen generalius quàm destillatio est, licet & coquendi, aut audiendi, aut spirandi difficultas.
- 95 Cur uehementer ij sitiant, quorum uentrem inferiorem fluctio exercet? Quoniã humoribus deorsum collapsis stomachus resiccatur: sitis autem nõ nisi per siccitatem oriri solita est.
- 96 Quid est quod lachrymas moueat, cum angamur? Spiritus qui per angorem affectus est: hic enim ad cerebri membranam effertur, atq; humorem ibi positum exprimit: quod idem uel præ nimia lætitia potest euenire.
- 97 Cur barba spadones careant? Quoniã calore uacant, quo pili & oriuntur & augentur.
- 98 Quamobrem qui pueri execti sunt, uocem reddunt acutiorem, quàm qui adultiores, quos gallos nominamus? Quoniã per id tempus execti sunt, quo meatus sunt arctiores: spiritus autẽ eo tenuius sonat, quo per angustiora extruditur.
- 99 Cur cibo tam humido, quàm sicco ingesto eructemus? Quia spiritus uel cum cibo admittitur, uel post ex concoctione mouetur: qui cum tenuior sit, petit superiora: itaq; per os extruditur, quam rem ructum appellamus.
- 100 Cur alij magis, alij minus concumbere ualeant? Quod alijs alij sunt calidiores.
- 101 Quare qui ex luce amplissima ad mediocrem uenerunt, cernere protinus nequeant? Quoniã lux mediocris propius ad tenebras, quàm amplissima illa accedit: tenebræ autem suam ob crassitudinem uim conspiciendi obfuscant.
- 102 Cur mulieres uulua male affecta mente labantur, & delirent? Quoniã membrum id natura cõstat neruosa, suaq; primordia è stomacho, atq; membranis cerebri ducit, quod uel ipso contextu palam est.
- 103 Cur mulierum menstrua colligantur? Quoniã per uitam, quam ociosiore degunt, amplius materia superuacua redundat: at sanguis largior in homine, quàm cætera materiarum genera est; ergo meritò ijs, cum amplius uacet, egeri leuandi corporis gratia solitus est.
- 104 Cur pestem lippitudo magna ex parte præcedere solet? Quoniã pestis spiritus affectio est: quod cum spiritus motus, uitiatusq; efferatur ad caput, oculos per turbat, eosq; prius quàm cætera uitiat, utpote qui tenuior atque mobilior sedem adeat oculorum.

- 105 Cur homines tremuli cum bibant, circumferri soleant? Quia uini calor immodicus nervos subit, et spiritum contentum in his perturbat, qui ex sede cerebri ducitur.
- 106 Cur bestia statim ab ortu naturae ambulare queant, homines nequeant? Quoniam bestia calorem omni ex parte sui corporis parem continent: homines plus caloris habent in capite; itaque non ante erigi, ambulareque possunt, quam modo aequali calor in omnes partes corporis digeratur.
- 107 Cur qui neruorum distentione laborant, si arduè febriant, liberari distentione possunt? Quoniam ex refrigeratione afflictioneque spiritus contenti in neruis distentio oritur, & ex calefactione aboletur: febris autem calida est.
- 108 Quare qui bilem atram euomuerunt, periculo pateant? Quoniam nulla praeterea bile substante, sanguis ex iecore trahatur necesse est.
- 109 Cur à mictu spiritus aluo excedere soleat? Quonia quando plena uesica est, rectum intestinum, quod sibi subditum habet, premit: egesta autem urina relaxatur, atque ita spiritus in intestino illo detentus labitur, atque effluit cum sono.
- 110 Cur ubi eminximus aut oscitati sumus, inhorrescere consueuimus? Quoniam aliquid spiritus calidi excurrit, cuius detractio corpus refrigerari congruum est.
- 111 Cur albugines aut uutiligines acu adacta nullum sanguinem emittant? Quoniam calor omnis summis ex meatibus, uel recessit, uel difflatus, exactusque est.
- 112 Cur pleraque omnes mulieres cum conceperunt, picare, id est, appetere saporibus minus conuenientes soleant? Quoniam conceptus praeter naturam est, affectus autem stomachi, uitium id est quod picam uocamus, quemadmodum auaritas, & fastidium.
- 113 Cur febres quartanae diuturniores caeteris omnibus esse soleant? Quoniam in ea materia peccatur, quae terrena maxime est: terrenum autem omne graue est: quocirca merito quartanae & lentius repetunt, & longius tenent.
- 114 Cur ulcera articulorum reduci in cicatricem nequeant, quod in plerisque aduertimus? Vtrum quod plus materiae in articulis est. Ergo cum materia largius illuc confluat, acrior redditur, itaque maturius siccatur. An quoniam articulorum postremum cartilago est, idcirco cicatrix firmari nequit, sed labitur.
- 115 Cur aqua pluuia leuior sit, cum ex mari hauriatur, quod graue est? Censendum quamuis ex mari hauriatur, spiritus tamen agitatum tenuem efficit, & leuem.
- 116 Cur res frigida omnis ossibus, dentibus, neruisque inimica est? Quoniam haec natura constant terrena: terrenum autem omne frigidum est: ergo quod frigida qualitas augeatur, merito accidere detrimentum potest.
- 117 Cur qui per febris ardorem insaniunt, pulsus arteriarum habeant leuiorem: qui per lethargum uitium memoria obtorpescunt, pleniorē reddant? Quoniam alteri spiritu relaxato cerebri delirant, alteri eodem illo spiritu crassescente, grauescenteque premuntur, & infestantur.
- 118 Cur febribus quibusdam per sudorem leuatis cordis periculosa affectio sedari soleant? Quoniam materia uitiosa partim difflatur, partim resoluitur.
- 119 Cur per hyemem plus cibi assumere, pleniusque concoquere possimus? Quoniam calor nostri corporis pulsus exterioris frigoris uehementia, ad sedem interiorē se recipit: itaque facit, ut cibus plenius & concoquatur, & assumatur.
- 120 Cur qui nimis concubuerunt, si praeterea coeant, sanguinem uice feminis emittant? Quoniam semine omni exhausto, nullus humor promptius sanguine rei uenerae se offert.
- 121 Cur nerui non quemadmodum puncti, ita etiam praecisi excitent inflammationem? Quoniam spiritus inaequabili punctiois segmento occurrens, retorquetur, atque in se coactus stipatur & recalescit: at praeciso penitus neruo, spiritus effluit omnis, & abit.

Malacia uocat Plinius.

Cur

- 122 Cur sudores qui ante accessionem uenerint, graues sint & molesti? Quoniam qui febrē sequuntur, per relaxationem, remissionemq; effluant: qui antecedunt, per expressionem utiq; uolentioſam extringantur.
- 123 Cur os ieiunum grauius oleat? Quoniam stomachi acritudo nisi cibo recenti temperetur, insuauem reddit exhalationem.
- 124 Cur nullus in corde morbus possit consistere? Quoniam per membri opportunitatem ante mors rapit, quàm morbus pateat.
- 125 Cur scrobe iuxta mare effossa dulcis aqua comperiatur? Quoniam mare transfusum, liquatumq; per terram, suam crassitudinē omnem amittit, inq; humorem dulcem extenuatur.
- 126 Cur ambusta difficulter cicatricem recipiant? Quoniam per ignem meatus corporis omnes extruduntur, obliteranturq; ut caro propemodū mortua sit: fit enim ut materia in hisce inclusa, perquam difficulter educatur.
- 127 Cur homines natu maiores uinosi esse consueuerunt? Quoniam per aetatem refrigerati, calorem desiderant. Vinum autem caloricum est.
- 128 Cur pondus facilius parte leua quàm dextra efferre ualeamus? Quoniam materia partis leuæ oppressa plus edurare, pati q; quàm dextra potest: quippe cum altera difficilior, altera facilius moueatur.
- 129 Cur pars dextera sanabilius sit quàm leua? Quoniam per exercitationem ampliore materiae compescuntur, reddunturq; sanitati opportuniore.
- 130 Cur mel ulceribus acre, gustui dulce sentiat? Quoniam ulceribus horridis, reficcatisq; mellis tenuitas occurrit: tenue autem omne acre est. At gustus quia humidus est, mellis percipere potest lenitatem.

SECVNDI ET VLTIMI PROBLEMATVM ALEXAND. APHRODISIEI LIBRI FINIS.

